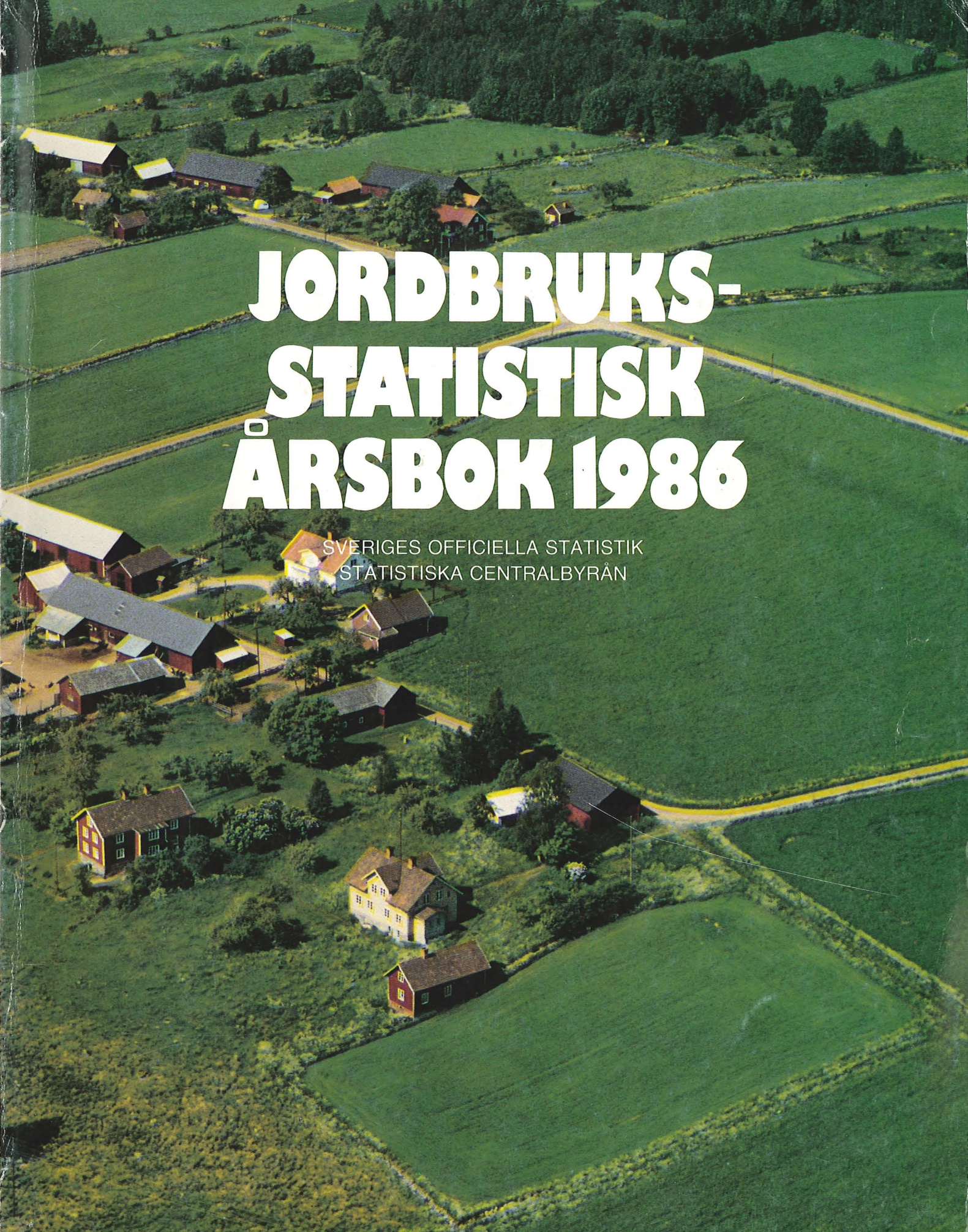

JORDBRUKS-STATISTISK ÅRSBOK 1986

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
STATISTISKA CENTRALBYRÅN

INLEDNING

TILL

Jordbruksstatistisk årsbok / Jordbruksverket, Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1965-. – (Sveriges officiella statistik).
Täckningsår: 1964-.
1965-1994 framställd av Statistiska centralbyrån.
1995-1998 framställd av Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden, Statistiska centralbyrån.
1965-2000 med innehållsförteckning, sammanfattning samt parallelltitel på engelska: Statistical yearbook of agriculture …, från 1975 och framåt: Yearbook of agricultural statistics. – Publiceras elektroniskt fr.o.m. 2001 på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se, och fr.o.m. 2002 även på Statistiska centralbyråns webbplats www.scb.se.

Föregångare:

Jordbruk och boskapsskötsel / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1916-1964. – (Sveriges officiella statistik). Täckningsår: 1913-1963.

Översiktspublikationer:

Svensk jordbruksstatistik 200 år / Statistiska centralbyrån. – Stockholm: Statistiska centralbyrån, 1999.

Jordbruket i siffror 1866-2007 / Jordbruksverket, Statistiska centralbyrån. – Jönköping ; Stockholm, 2011. – (Sveriges officiella statistik).

Jordbruksstatistisk årsbok 1986. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2012.

urn:nbn:se:scb-1986-JO01SA8601_pdf

Jordbruksstatistisk årsbok 1986

Sveriges officiella statistik
Statistiska centralbyrån
Stockholm 1986

Yearbook of Agricultural Statistics 1986

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
Stockholm 1986

Tidigare publicering
Jordbruksstatistisk årsbok har tidigare utgivits under samma namn inom serien Sveriges officiella statistik: Jordbruk med binäringar. Den första årgången av publikationen utkom 1965 och innebar en fortsättning på Jordbruk och Boskapsskötsel: 1866–1963.

Previous publication
Yearbook of Agricultural Statistics has previously been published within the series of Official Statistics of Sweden: Agriculture and fisheries. The first yearbook was published in 1965 and was a continuation of Agriculture: 1866–1963.

Published by
Statistics Sweden, S–115 81 Stockholm

ISBN 91-618-0118-6
ISSN 0082-0199

Omslag: SCB/UTD Jan-Aage Haaland
Foto: Lantmäteriverket. Godkänd för spridning 1986–05–28
Diagram: SCB, S/PUB
Sättning och originalmontage: SCB/UTD

Produktion Allmänna Förlaget ALLF 4106030

Printed in Sweden
Norstedts Tryckeri, Stockholm 1986

Läsanvisning

Statistiska centralbyrån (SCB) utger härmed Jordbruksstatistisk årsbok 1986, som utgör den tjugoandra årgången sedan 1965, då den första årsboken gavs ut.

Statistiken över jordbruket är omfattande. Den produceras förutom av SCB av ett flertal statliga och andra organ och publiceras av dessa i olika former. Avsikten med Jordbruksstatistisk årsbok är att ge en bred, överskådlig men samtidigt koncentrerad redovisning av jordbruksstatistiken.

Avgränsning av innehållet har gjorts till näringsgren 11 (jordbruk, jakt) exklusive 11.30 (jakt, viltvård) enligt standard för svensk näringsgrensindelning. I årsboken ingår därför vissa uppgifter om trädgårdsodling och i begränsad omfattning uppgifter om renskötsel, pälsdjursskötsel och biodling. I fråga om skogsbruket redovisas några data om bondeskogsbruket medan utförligare uppgifter i övrigt om skogsbruket återfinns i en separat Skogsstatistisk årsbok, som utges av skogsstyrelsen. Fiskestatistik redovisas i sin helhet fristående, fr o m 1983 i främst Statistiska meddelanden från SCB. Se vidare Lantbruksstatistikens organisation i bilaga 1.

Jordbruksstatistisk årsbok omarbetades inför 1985 års upplaga och erhöll bl a ett nytt omslag och ett nytt format. Även i övrigt förändrades boken vad gäller presentation och lay-out. Innehållsmässigt är dock förändringarna relativt små. Den viktigaste förändringen i detta avseende är att boken inleds med ett översiktskapitel över det gångna jordbruksåret. Kapitelindelningen har modifierats något. De mer omfattande kapitlen inleds med en översiktlig innehållsbeskrivning, dels i form av text, dels i form av avsnittsrubriker inom grön ram.

Kapitel- och avsnittsindelningen i sin helhet framgår av innehållsförteckningen i bokens början. Någon detaljerad tabellförteckning lämnas inte. I bilaga 6 lämnas däremot en förteckning över hur tabellerna 1984, 1985 och 1986 korresponderar mot varandra.

Beträffande tabellutformningen redovisas t ex grödgrupper och enskilda djurslag vanligen i "egna" tabeller. Vad gäller tabellnumreringen sker den löpande inom kapitel (även diagram och kartor ingår i denna numrering).

För presentationen gäller en strävan att text och tabeller (diagram m m) som hör ihop skall placeras i anslutning till varandra. Viss information har lyfts fram genom faktarutor med grön ram. Under "Annan publicering" lämnas bl a källhänvisningar.

Uppgifterna i årsboken avser i regel kalenderåret/budgetåret före utgivningsåret, dvs i föreliggande årgång 1985 respektive 1984/85 eller annars de i april månad utgivningsåret tillgängliga uppgifterna. Äldre uppgifter förekommer därför också bl a från engångsundersökningar, vars resultat i allmänhet kvarstår under minst fem år, samt från intermittenta undersökningar.

Förfrågningar

Förfrågningar om årsbokens innehåll och om lantbruksstatistik i övrigt kan ställas till årsboksredaktionen, byrådirektör Rolf Selander och byråassistent Monica Nilsson vid SCBs enhet för lantbruksenkäter i Örebro. De träffas på telefon 019–14 03 20. Postadressen är SCB, 701 89 Örebro.

Översyn av årsboken

Översynen av årsboken inför 1985 års upplaga genomfördes av en arbetsgrupp som utöver redaktionen bestått av statistikchef Bernt Wilson, avdelningsdirektör Ulf Jorner och avdelningsdirektör Marie-Louise Widén. Arbetsgruppen har för genomförandet av översynsresultaten haft hjälp av ämnesexperter inom avdelningen för areell statistik. Kapitel 1 om det gångna jordbruksåret har skrivits av avdelningsdirektör Nils Mårtensson.

Statistik från årliga undersökningar förnyas fortlöpande. I regel redovisas då på riksnivå uppgifter för de fem senaste åren. Längre tidsöversikter har redovisats i Jordbruksstatistisk årsbok 1980 och 1970, där vissa viktigare jordbruksstatistiska data ges för tjugoårsperioden från 1960 respektive för efterkrigsperioden 1945–1969.

Regional redovisning av jordbruksstatistiken sker där sådan bedöms ha särskilt stort intresse (och är möjlig enligt den ursprungliga redovisningen) främst i fråga om arealer, skördar, husdjur och vissa ekonomiska uppgifter. Uppgifter lämnas då för län och/eller produktionsområden (se karta i bilaga 2). När det gäller uppgifter för mindre områden, t ex kommuner, hänvisas läsaren till den ursprungliga redovisningen eller till direktkontakt med SCB.

Längst bak i boken finns ett utförligt sakregister, som underlättar för läsaren att söka statistisk information i årsboken. Sakregistret omfattar bl a flertalet ämnesord, som förekommer i boken. I en del fall lämnas där också hänvisning till tidigare årgångar av årsboken.

Vid användningen av årsboken kan läsaren också utnyttja kolumnrubrikerna längst upp på varje sida, där kapitelrubriker och sidinnehåll (eller avsnittsinnehåll) anges i förkortad form.

Innehåll

Sida

7 **1 Jordbruksåret 1985**

11 **2 Företagsstruktur**
11 – Företag, arealer, brukningsförhållanden
24 – Företagens driftsinriktning
27 – Förändringar i företagens struktur
29 – Strukturutvecklingen i framtiden

31 **3 Arbetskraft**
31 – Totalbefolkning
33 – Förvärvsarbetande
37 – Företagarnas åldersfördelning
38 – Arbetsvolym
39 – Avbytarverksamhet
40 – Arbetsskador

41 **4 Mark. Fastigheter**
41 – Ägoslag
43 – Markkartering
43 – Taxeringsvärden
47 – Priser på jordbruksfastigheter

51 **5 Byggnader, anläggningar och maskiner**
51 – Byggnader
52 – Byggnadsverksamhet
56 – Anläggningar
58 – Täckdikning
61 – Maskiner

64 **6 Förnödenheter**
64 – Utsäde
67 – Växtnäringsämnen
70 – Växtskyddsmedel
73 – Fodermedel
75 – Drivmedel, eldningsolja

77 **7 Växtodling**
77 – Åkerarealens användning
77 • Areal av olika grödor
90 • Sortanvändning
95 – Skördar
95 • Hektarskördar
105 • Totalskördar
110 • Skördens kvalitet
115 • Årsväxten

123 **8 Trädgårdsodling**

Contents

Page

7 **1 The agricultural year 1985**

11 **2 Structure of the enterprises**
11 – Enterprises, areas, type of holdings
24 – Type of farming
27 – Changes in the structure of the holdings
29 – Structural development in the future

31 **3 Labour force**
31 – Total population
33 – Economically active population
37 – Age distribution of the holders
38 – Working hours
39 – Replacer activity
40 – Working injuries

41 **4 Land. Real estates**
41 – Type of land
43 – Soil survey
43 – Assessed values
47 – Market prices of agricultural real estates

51 **5 Buildings, plants and machinery**
51 – Buildings
52 – Construction activity
56 – Plants
58 – Underdrainage
61 – Machinery

64 **6 Requisites**
64 – Seed
67 – Plant nutrients
70 – Pesticides
73 – Feeding stuffs
75 – Motor fuel, fuel oil

77 **7 Crop farming**
77 – Use of arable land
77 • Areas of different crops
90 • Use of different varieties
95 – Yields
95 • Yields per hectare
105 • Total yields
110 • Quality of the yield
115 • Crop outlook

123 **8 Horticultural cultivation**

Sida		Page	
129	**9 Husdjur**	129	**9 Livestock**
129	– Nötkreatur	129	– Cattle
143	– Får	143	– Sheep
150	– Svin	150	– Pigs
160	– Höns	160	– Fowls
165	– Getter, pälsdjursskötsel, rennäring och biodling	165	– Goats, fur farming, reindeer keeping and apiculture
166	**10 Förädling, handel och konsumtion**	166	**10 Processing, trade and consumption**
166	– Produktion, försörjningsbalanser	166	– Production, balance sheets of resources
171	– Konsumtion	171	– Consumption
174	– Utrikeshandel	174	– Foreign trade
177	**11 Ekonomi**	177	**11 Economics**
177	– Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna	177	– Agricultural sector in the national accounts
178	– Totalkalkyler för jordbruket i dess helhet	178	– Calculation of incomes and expenditures of the agricultural sector
181	– Intäkter, kostnader m m för företagen	181	– Receipts, costs etc. of the holdings
187	– Prisindex	187	– Price indices
190	– Jordbrukarfamiljernas inkomster	190	– Incomes of the farmer families
192	– Jordbrukarnas tillgångar och skulder	192	– Assets and liabilities of the holders
196	**12 Stödåtgärder, försäkringar**	196	**12 Support, insurances**
196	– Prisstöd	196	– Price support
198	– Rationaliseringsinsatser	198	– Rationalization measures
202	– Jordbrukets skördeskadeskydd	202	– Crop insurance
206	– Hagelskadeförsäkring	206	– Hail insurance
207	– Husdjursförsäkring	207	– Livestock insurance
208	**13 Lantbruksutbildningen**	208	**13 Agricultural training**
211	**14 Lantbrukets föreningsrörelse**	211	**14 Farmers' co-operative associations**
214	**15 Internationella uppgifter**	214	**15 International statistics**
223	**Bilagor**	223	**Appendices**
239	**Introductory notes**	239	**Introductory notes in English**
240	**Summary**	240	**Summary in English**
244	**Swedish-English vocabulary**	244	**Swedish-English vocabulary**
253	**Sakregister**	253	**Subject index**

Teckenförklaring

"	Upprepning
–	Intet finns att redovisa
0	Mindre än 0,5 av enheten
0,0	Mindre än 0,05 av enheten
..	Uppgift ej tillgänglig eller alltför osäker för att anges
.	Uppgift kan ej förekomma

Symbols

"	Repetition
–	Magnitude nil
0	Magnitude less than half of unit employed
0,0	
..	Data not available
.	Category not applicable

1 Jordbruksåret 1985

Årsmånsvariationerna inom växtodlingen är stora. Efter 1984 års rekordskörd gav en sen vår dåliga skördeutsikter för 1985. Det slutliga skördeutfallet blev emellertid närmast normalt för landet i sin helhet. Det som i övrigt präglade jordbruksåret 1985 var liksom tidigare år bekymren för de stora överskotten på olika produkter och den dåliga lönsamheten. En debatt fördes också om matkvaliteten. Under slutet av året hettade det till genom reportage i massmedia om bl a återanvändningen av självdöda djur i köttmjöl och brister i slakthygienen.

I detta kapitel behandlas

- Väderleken
- Växtodlingen och skördeutfallet
- Animalieproduktionen
- Jordbruksprisöverläggningarna
- Aktuella frågor inom jordbruket

VÄDERLEKEN UNDER 1985

Väderleken under 1985 är värt ett eget kapitel. Mängder av rekord slogs, både köldrekord och nederbördsrekord.

Januari och februari blev extremt kalla, på flera områden de kallaste på över hundra år.

På flera håll föll också mer snö än normalt. Särskilt Öland, Gotland och östra Småland fick mycket stora snömängder.

Under mars släppte kylan sitt grepp om landet, men nederbörden fortsatte att falla på de flesta håll. I mellersta Sverige hade man avsevärt tjockare snötäcke än normalt i slutet av mars. April fortsatte att bjuda på kyla och snöfall, dock ibland avbrutet av vårväder.

Under början av maj kom våren i södra Sverige. I mitten av månaden kom stark värme. I södra Sverige slogs värmerekord på flera håll. I Torne älv orsakade värmen snabb islossning med översvämningar som följd. Maj blev nederbördsfattigare än normalt i större delen av landet.

Juni hade perioder med varmt och torrt väder omväxlande med perioder med svalt och nederbördsrikt. Juli blev sval och regnrik i större delen av landet. Samma vädertyp fortsatte under augusti. Det var endast de östligaste delarna av Svealand som hade normal nederbörd under sommaren. Antalet solskenstimmar var avsevärt lägre än normalt i praktiskt taget hela landet.

Även september karaktäriserades av stora nederbördsmängder. Norra Svealand och södra Norrland drabbades av kraftiga översvämningar i början av månaden. I början av oktober blev det sommarvärme med många oktoberrekord.

Även årets sista månader bjöd på omväxlande väder. Osedvanligt djupa lågtryck orsakade storm och orkan i södra Sverige. Lågtrycket följdes av ett rekordartat högtryck som gav kyla och snöbyar. I södra och mellersta Sverige fick man vinterväder redan i början av november. Snö och kyla dominerade också under december, även om snön i söder tillfälligt regnade bort.

VÄXTODLINGEN OCH SKÖRDEUTFALLET 1985

Stor utvintring på Gotland

Höstsäden övervintrade sämre än normalt, dock avsevärt bättre än föregående år. Ungefär 5 % av höstvetet i hela landet plöjdes upp mot 20 % år 1984. Utvintringen var särskilt stor på Gotland där över 40 % av höstvetet och över 60 % av höstrågen fick plöjas upp. Även övriga delar av östra Sverige drabbades hårdare än andra delar av landet.

Höstoljeväxterna klarade vintern något sämre än normalt. Även här var östra Sverige svårast drabbat.

Orsakerna till den dåliga övervintringen var främst ogynnsam start på hösten 1984, på sina håll i kombination med vattenskador på vårvintern. Vattenskador förekom för övrigt även på förstaårsvallarna i mellersta Sverige. Dessa klarade i övrigt vintern förhållandevis bra.

Sen vårsådd

I Götaland var vårbruket 10–14 dagar senare än normalt och i Svealand och Norrland 7–10 dagar senare. I Norrland påbörjades vårsådden först i juni. På många håll blev vårbruket så försenat att man måste avstå från att så. I Västerbottens och Norrbottens län blev cirka 40 % av den normala vårsädesarealen osådd.

Orsaken till förseningen var givetvis den långa och kalla vintern med försenad snösmältning och tjällossning. När vårbruket äntligen kom igång fördröjdes det ytterligare av regnigt och kyligt väder.

Vallskörden lägre än normalt

Första skörden av vall blev överlag lägre än normalt. Särskilt låg blev den i östra Svealand och i övre Norrland. I nordvästra Svealand och i Norrland kunde stora arealer slåttervall inte bärgas på grund av regnvädret under sommaren.

Återväxten på vallarna blev till följd av den regniga sommaren mycket god i större delen av landet. Den totala vallskörden blev därför nära nog normal. Kvaliteten blev emellertid sämre än normalt, särskilt i Götaland.

Låg spannmålsskörd i Uppland och Norrland

Den sena sådden följdes i östra Sverige av försommartorka varför vårgrödorna här utvecklades dåligt. Regnen i juli och augusti kom för sent och orsakade istället grönskott. I mälarlandskapen blev spannmålsskörden för andra året i rad långt under den normala.

Även i Norrland blev spannmålsskörden låg, i norra Norrland mycket låg. Anledningen, utöver den försenade vårsådden, var främst överskott av nederbörd. På flera håll orsakade regnen översvämningar.

I övriga delar av landet medförde den regniga sommaren att grödorna återtog vad de förlorat i starten. Skörden blev totalt sett något över normal. Regnet gav dock liggsäd och grönskottsbildning som medförde ojämn mognad. Skörden skedde senare än normalt och i allmänhet vid höga vattenhalter. Tack vare en period med bra skördeväder i oktober kunde dock i stort sett all spannmål skördas.

Brödspannmålen hade ojämn kvalitet. Vetet hade hög proteinhalt men lägre falltal än normalt. Rågen hade genomgående låga falltal och hälften av rågen betalades till bottenpris.

Potatis gav för landet i sin helhet högre skörd än normalt. I Norrland blev potatisskörden dock lägre än normalt, i Västerbotten t o m avsevärt lägre.

Sockerbetorna gav normalskörd totalt sett. På Gotland blev skörden dock lägre än normalt.

Skördeskadeskyddet

Från skördeskadeskyddet utbetalades för 1985 års skörd 111 miljoner kronor till 9 400 jordbrukare. Av summan berodde 76 miljoner kronor på tillfälliga åtgärder. De tillfälliga åtgärderna berörde

- areal med totalutvintrad gröda
- areal som ej kunnat vårsås pga översvämning
- areal som ej kunnat skördas eller där skörden kasserats eller givit mycket låg skörd.

De största skadorna inträffade i de fyra nordligaste länen. Även Östergötland och delar av Kalmar län hade stora skador.

Skördeskadeskyddets framtid, som under de senaste åren varit föremål för överläggningar mellan Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och staten, fick inte heller under 1985 sin lösning.

ANIMALIEPRODUKTIONEN OCH KONSUMTIONEN 1985

Mjölk

Antalet mjölkkor minskade med 1,5 % från juni 1984 till juni 1985. Antalet företag med mjölkkor minskade med drygt 6 % under samma tid. Motsvarande minskning de tidigare åren under 1980-talet var 4 %. Mjölkinvägningen minskade under året med drygt 2,5 %. Det var första gången under 1980-talet som mjölkproduktionen minskade, trots att antalet mjölkkor minskat sedan 1982.

Den väsentligaste orsaken till minskningen av mjölkproduktionen var införandet av ett nytt betalningssystem, tvåprissystemet, som infördes fr o m juli 1985. Systemet innebär att mjölkproducenten får ett visst pris upp till en viss volym som är bestämd med utgångspunkt från de närmast föregående årens produktion. För leveranser utöver detta får han ett pris som motsvarar priset på exporterat mjölkpulver. Detta är mycket lägre än priset för den kontraktsbundna mjölken.

Konsumtionen av mjölk minskade med nära 2 % under 1985. Minskningen hänförde sig helt till den 1-procentiga och 0,5-procentiga mjölken. Konsumtionen av tjock grädde ökade, medan konsumtionen av ost och smör minskade. Försäljningen av olika slag av filprodukter ökade.

Minskningen av mjölkproduktionen har skett parallellt med minskningen av den totala konsumtionen. Överproduktionen och exporten var därför nästan lika stor som tidigare år.

Nötkött

Antalet köttdjur, dvs amkor, kvigor, tjurar, stutar och kalvar har minskat under hela 1980-talet. Genom utslaktning av mjölkkor under 1985 ökade dock produktionen av nötkött från storboskap. En förskjutning mot tidigare slaktålder har medfört att produktionen av kalv, såväl större som mindre, ökade under 1985 i förhållande till tidigare.

Den inhemska konsumtionen av nötkött, som tidigare visat minskande tendens, ökade i förhållande till 1984. Även konsumtionen av får och lamm ökade något.

Ökningen av den inhemska konsumtionen av nötkött vägde emellertid inte upp produktionsökningen. Exporten av nötkött ökade därför något i förhållande till de närmast föregående åren.

Svin

Svinstammen har minskat något under hela 1980-talet. Utvecklingen mot färre och större besättningar har fortsatt. Under 1985 ökade dock antalet slaktade svin i förhållande till de närmast föregående åren.

Konsumtionen av svinkött ökade något i förhållande till bottenåret 1984. Konsumtionsökningen motsvarade i stort sett produktionsökningen varför exporten av griskött blev oförändrad i förhållande till 1984. Det bör dock noteras att exporten 1984 innebar en kraftig ökning i förhållande till tidigare år. Denna ökning berodde i sin tur på en kraftig minskning av den inhemska konsumtionen.

Ägg

Statistiken visar på ett i stort sett oförändrat antal höns under 1985 i förhållande till 1984. Antalet företag med höns minskade emellertid varför den genomsnittliga besättningsstorleken ökade något.

Äggproduktionen ökade i förhållande till 1984 med 1,5 % och var nästan uppe i 1983 års rekordsiffra. Konsumtionen av ägg ökade emellertid också varför produktionsöverskottet och därmed exporten under 1985 minskade i förhållande till föregående år.

Överskottet på ägg var fortfarande besvärande trots olika insatser att begränsa produktionen. Sedan något år pågår en frivillig kläckningsbegränsning. En speciell ruggavgift finns för höns som slaktas efter 82 veckors ålder.

Kyckling

Produktionen av slaktkycklingar var 1985 större än under 1984. Samtidigt ökade emellertid konsumtionen. Överskottet var sålunda i huvudsak oförändrat. Konsumtionsökningen under 1985 nåddes till en del som resultat av lågprisförsäljning och intensiv marknadsföring. Lönsamheten för producenterna torde därför inte ha förbättrats nämnvärt.

JORDBRUKSPRISÖVERLÄGGNINGARNA

Överläggningar om jordbrukspriserna sker mellan staten, jordbrukarna och företrädare för konsument- och förbrukareintressen. Jordbruksavtalet reglerar hur priserna på jordbruksprodukterna i konsumentledet skall ändras till följd av ändringar i produktionskostnader och inkomstökningar för jämförbara grupper.

Under den tid ett jordbruksavtal löper brukar omräkningar av priserna göras två gånger per år.

Inför den 1 januari 1985 skulle jordbruket tillföras en kostnadskompensation om preliminärt 355 miljoner kronor enligt prisöverläggningarna våren 1984. Beloppet skulle emellertid kunna ändras om kostnadsutvecklingen översteg vissa gränser. Detta inträffade och kompensationen till jordbruket ökades med 388 miljoner kronor.

Som kompensation för kostnadsökningarna inom uppsamling och förädling utgick ett belopp om 103 miljoner kronor. För jordbrukarnas inkomstföljsamhet med jämförbara grupper tillfördes jordbruket preliminärt ett belopp om 30 miljoner kronor.

Prishöjningarna i januari fördelades så att animalierna fick 764 miljoner kronor och vegetabilierna (endast spannmål och oljeväxter ingår i regleringen) fick 111 miljoner kronor. Konsumtionsmjölken höjdes med 15 öre per liter, fläsk med 80 öre per kg och ägg med 35 öre per kg.

Prisändringarna den 1 juli gav 112 miljoner kr åt vegetabilierna och 353 miljoner till animalierna. Konsumtionsmjölk och fil höjdes med 4 respektive 12 öre per liter, ost med 60 öre per kg samt nötkött och fläsk med 40 öre per kg.

Kompensation till jordbruket och viss livsmedelsindustri under 1985

	1 januari 1985 (milj kr)	1 juli 1985 (milj kr)
Kostnadskompensation, jordbruket	742	292
Förädlingsindustrin	103	153
Inkomstföljsamhet, utfall av 1984 års löneutvecklingsgaranti	30	102
Produktionsavdrag		–82
Totalt	875	465

AKTUELLA FRÅGOR INOM JORDBRUKET

Överskotten på livsmedel

Debatten om och inom jordbruket under 1985 dominerades liksom föregående år av överskottssituationen på jordbruksprodukter. Underlag för diskussionen fanns i betänkandet av 1983 års livsmedelskommitté som lagts fram hösten 1984. Remisssvaren kom under vintern 1984/1985.

Livsmedelskommittén redovisade att det förelåg överskott på praktiskt taget alla jordbruksprodukter men konstaterade att det blev billigast om man minskade på animalieproduktionen och tog ut hela överskottet som spannmål. Överskotten beräknades motsvara ungefär 300 000 hektar åkermark. Kommittén ansåg att samhället och jordbruket skulle dela ansvaret för överskottet så att samhället svarar för 40 % och jordbruket 60 %. På sikt borde samhällets delansvar upphöra.

Uppfattningarna om ansvarsfördelningen skiljde sig mycket mellan remissinstanserna. LRF ansåg att staten skulle ta hela ansvaret medan andra organisationer ansåg att överskotten var näringens sak.

Vid behandlingen av livsmedelskommitténs förslag beslöt riksdagen i enlighet med förslaget att samhället skulle svara för 40 % av kostnaderna för spannmålsöverskottet och jordbruket för 60 %. Överskottsproblemen på animaliesidan överläts åt jordbruket att lösa.

Nedläggning av åkermark

Livsmedelskommittén konstaterade att överskottsproduktionen motsvarade 300 000 hektar åkermark, men lämnade inget förslag om hur överskotten skulle minskas. LRF lät sitt utredningsinstitut göra en beräkning av hur nedläggningen av åkermarken skulle drabba olika delar av landet. Enligt dessa beräkningar skulle särskilt skogs- och mellanbygderna i Götaland drabbas hårt. I ett bälte från Bohuslän ner mot sydöstra Småland skulle mer än 40 % av den nuvarande åkerarealen läggas ned. Ännu hårdare skulle de naturliga betesmarkerna och hagmarkerna drabbas. Självfallet skulle landskapsbilden ändras radikalt om nedläggningen kom till stånd.

Demonstrationer

Diskussionerna om överskotten spred missmod bland jordbrukarna. Även förslaget till plan- och bygglag väckte missnöje hos jordbrukarna. Flera större och mindre demonstrationer anordnades ute i landet. Bl a rapporterades om traktordemonstrationer från flera städer. På våren tändes vårdkasar som protest mot plan- och bygglagen. Beslutet om plan- och bygglagen blev också uppskjutet till 1986.

Ett riksomfattande bondetåg till Stockholm med över 20 000 deltagare anordnades den 23 maj inför riksdagsbehandlingen av jordbrukspolitiken.

Andra typer av bondeprotester diskuterades i jordbrukarleden, t ex vägran att betala preliminärskatt, vägran att leverera virke och vägran att ta emot rötslam från städernas reningsverk.

Inom jordbrukets föreningsrörelse diskuterades motsättningarna mellan de övergripande målen om total produktionssänkning och branschföreningarnas mål om hög effektivitet. Ett exempel var utnyttjandet av importerat lupinfrö i foderblandningen i stället för inhemska foderärter.

Matkvaliteten

Ett sätt att minska överskottsproduktionen skulle kunna vara att ersätta kvantitet med kvalitet. En debatt om matkvaliteten startade också och fick i slutet av året stormstyrka.

Förgrundsfigur i kvalitetsdebatten var Marit Paulsen som skrev en bok, "Den stressade potatisen", som handlade om behandlingen av potatisen i hela kedjan från producent till konsument. Debatten fortsatte med metoderna inom djurhållningen. Även Astrid Lindgren gick in i kvalitetsdebatten i en tidningsartikel om kornas frihetslängtan. Båda kritiserade den moderna djurhållningen där det ekonomiska resultatet var viktigast och omsorgen om djuren kom i andra hand.

Debatten om kvaliteten fortsatte men ändrade plötsligt karaktär. Under hösten avslöjades i ett radioprogram att självdöda djur och även avlivade hundar och katter blandades in i köttmjöl som användes i djuruppfödningen. Detta inslag följdes av ingående reportage i radio, TV och tidningar om förhållandena på slakterier, i foderfabriker m m. Trots att de flesta företeelserna hade diskuterats tidigare, blev reaktionen bland allmänheten stor. När debattens vågor lagt sig kunde man konstatera att argumenten mot återanvändningen av kadaver huvudsakligen var etiska, eftersom köttmjölet som producerats var ett värdefullt proteintillskott och invändningsfritt från hygienisk synpunkt.

Den s k kadaverdebatten kulminerade strax före julhelgen. Det befarades att den skulle få en katastrofal inverkan på konsumtionen av julskinka. Det verkade dock som om jultraditionerna var starkare än misstron mot uppfödningsmetoder och köttkvalitet.

Valet 1985

Jordbruksfrågorna hölls i stort sett utanför valdebatten inför 1985 års val. Vissa inlägg om matkvalitet och stordrift framfördes. Centern anslöt sig med någon tvekan till VPKs och LRFs tidigare förslag om slopad matmoms. Socialdemokraterna lovade verka för att användningen av bekämpningsmedel inom jordbruket skulle halveras under den kommande femårsperioden.

2 Företagsstruktur

I kapitel 2 redovisas grundläggande uppgifter om jordbruksföretagens och åkerarealens fördelning efter storleksgrupper hektar åker, efter brukningsformer (ägda respektive arrenderade företag) samt efter företagarekategorier. Vidare redovisas uppgifter om arealen av olika ägoslag. I särskilda avsnitt redovisas företagens driftsinriktning (typklassificering), förändringar i företagsstrukturen mellan 1984 och 1985 samt uppgifter om utvecklingen i framtiden. Samtliga resultat baseras på uppgifter från lantbruksregistret (LBR). Definitioner och begrepp i LBR som senare återkommer i boken redovisas i detta kapitel.

Kapitel 2 innehåller information om

- Företag, arealer, brukningsförhållanden
- Företagens driftsinriktning
- Förändringar i företagens storlek och brukningsförhållanden
- Strukturutvecklingen i framtiden

Företag, arealer, brukningsförhållanden

Uppgifter om företagens struktur m m insamlas varje år till LBR. Uppgifter inhämtas från företag med mer än 2,0 hektar åkermark eller företag med stor djurbesättning. Vissa år insamlas dessutom uppgifter från trädgårdsföretag och från företag med skogsmark eller andra ägoslag än åkermark (och högst 2,0 hektar åkermark). En utförlig beskrivning av systemet för uppgiftsinsamling m m i LBR lämnas i bilaga 3.

De år då företag med skogsmark eller andra ägoslag än åkermark (och högst 2,0 hektar åkermark) ingår i registreringen kallas lantbruksräkningar. Senaste lantbruksräkningen skedde 1981. Dessa år erhålls en fullständig arealredovisning för hela lantbruket, vilken framgår av tabell 2.1.

Det kan noteras att den totala skogsmarksarealen i landet 1981 var 22,7 miljoner hektar varav ca 20 % fanns på företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Den totala arealen av samtliga ägoslag inom lantbruket var i det närmaste 38 miljoner hektar. Den totala landarealen i landet är ca 41,2 miljoner hektar.

Lantbruksräkning innebär att den årliga insamlingen till LBR i juni via postenkät vissa år kompletteras med bl a

- uppgiftsinsamling från företag med skogsmark och högst 2,0 hektar åkermark (1981 utnyttjades uppgifter från 1981 års fastighetstaxering)
- särskilda projekt för aktuella ämnesområden

Tabell 2.1 Arealen av olika ägoslag 1981
Area of different types of land in 1981

Avser samtliga lantbruksföretag.

Område;storleksgrupp, hektar åkermark	Åker-mark	Betes-mark	Skogs-mark	Annan mark	Summa
Hela riket					
– 2,0	62 343	228 062	18 297 702	10 661 009	29 249 116
2,1 –	2 937 878	356 285	4 444 533	1 011 952	8 750 648
Samtliga	3 000 221	584 347	22 742 235	11 672 961	37 999 764

Källa: SCB, lantbruksräkningen

Några begrepp och definitioner i lantbruksstatistiken

Företag
Med företag menas inom jordbruk, skogsbruk, husdjurssköt-sel samt frukt- och trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Företagare
Med företagare menas den eller de personer som juridiskt och ekonomiskt svarar för verksamheten.

Åkermark
Mark som används eller lämpligen kan användas till växt-odling eller bete och som är lämplig att plöjas.

Betesmark
Mark som används eller lämpligen kan användas till bete och som inte är lämplig att plöjas.

Skogsmark
Mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål samt mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- och jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned.

Mark som ligger helt eller i huvudsak outnyttjad skall dock inte anses som skogsmark, om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för vikesproduktion. Mark skall anses lämplig för virkesproduktion, om den enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.

Annan mark
Mark som inte lämpligen kan användas till växtodling, bete eller virkesproduktion.

Ägoslagsdefinitionerna ovan tillämpas fr o m 1981. De fastställdes som svensk standard i januari 1981 och ansluter till motsvarande ägoslagsdefinitioner i fastighetstaxeringen.

I grova drag råder följande relationer gentemot den tidigare ägoslagsindelningen:

Åkermark motsvarar den tidigare klassen åker.

Betesmark motsvarar dels hela den tidigare klassen kultiverad betesmark, dels en del av klassen annan gräsbärande mark.

Skogsmark motsvarar dels hela den tidigare klassen skogsmark, dels en del av klassen annan gräsbärande mark.

Annan mark motsvarar den tidigare klassen övrig mark.

Effekterna av den ändrade klassificeringen torde vara små beträffande åkermark och skogsmark vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark under eget bruk. Större delen av den tidigare klassen annan gräsbärande mark synes 1981 ha redovisats som betesmark och endast en mindre del ha överförts till skogsmark.

Beträffande indelningen av företagen efter företagarekategori lämnas nedan en precisering för några kategorier.

Enskild person	En fysisk person
Enkelt bolag	Två eller flera personer (även kombinationer av fysisk och juridisk person)
Aktiebolag	Svenskt aktiebolag, även statsägt
Staten	Statliga myndigheter, affärsdrivande verk eller institutioner, t ex lantbruksnämnd, domänverket, universitet m fl
Kommun	Även landsting
Övriga	Ideella och ekonomiska föreningar, handelsbolag, kommanditbolag, sambetesföreningar, stiftelser, hushållningssällskap.

Av tabell 2.2 framgår att totala antalet företag med mer än 2,0 hektar åker 1985 var drygt 109 000. Detta innebär en minskning sedan i fjol med 2 552 företag. Antalet helt ägda företag var något mindre än hälften av det totala antalet företag.

Av den minskning i totala antalet företag på ca 6 100 enheter som skett mellan 1981 och 1985 svarar gruppen helt ägda företag för ca 3 300 enheter.

Regionalt har Hallands och Blekinge län 1985 den största andelen helt ägda företag, båda mer än 55 % av det totala antalet företag.

Företag med både ägd och arrenderad mark, "Delvis arrenderade", är 1985 vanligast i Kopparbergs och Västerbottens län med omkring 47 % av det totala antalet företag.

Sett över olika storleksgrupper efter åkerarealen är andelen helt ägda företag 1985 störst i gruppen 2,1–5,0 hektar med drygt 80 % och lägst i gruppen 50,1–100,0 hektar med ca 21 %.

Beträffande åkerarealens fördelning efter brukningsformer har de senaste åren skett en långsam förskjutning mot gruppen "Delvis arrenderade företag" som 1985 svarar för ca 48 % av den totala åkerarealen.

Tabell 2.2 Antal företag och areal åker efter brukningsform 1985

Number of holdings and area of arable land distributed by type of holding in 1985

Område	Antal företag			Summa	Areal åker			Summa
	Helt ägda	Helt arrenderade	Delvis arrenderade		Helt ägda	Helt arrenderade	Delvis arrenderade	
Län								
Stockholms	724	629	682	2 035	19 388	37 639	40 175	97 202
Uppsala	1 451	838	1 230	3 519	50 627	41 842	68 157	160 626
Södermanlands	872	810	847	2 529	35 739	50 876	54 600	141 215
Östergötlands	1 716	1 500	1 491	4 707	62 203	72 568	85 229	220 000
Jönköpings	2 405	1 124	2 156	5 685	21 958	24 374	48 997	95 329
Kronobergs	1 857	626	1 686	4 169	14 334	10 619	34 211	59 164
Kalmar	2 031	977	1 922	4 930	39 127	29 830	65 698	134 655
Gotlands	1 079	302	1 130	2 511	26 799	8 638	48 038	83 475
Blekinge	1 106	234	665	2 005	13 423	4 880	19 301	37 604
Kristianstads	3 648	1 135	2 196	6 979	63 842	36 068	82 560	182 470
Malmöhus	3 652	1 743	2 219	7 614	104 460	85 885	117 529	307 874
Hallands	3 114	690	1 828	5 632	50 391	19 093	55 445	124 929
Göteborgs o Bohus	2 350	639	1 381	4 370	24 801	11 039	34 744	70 584
Älvsborgs	4 685	1 179	2 866	8 730	58 798	23 655	78 140	160 593
Skaraborgs	4 248	1 456	2 810	8 514	103 138	53 488	128 261	284 887
Värmlands	3 152	692	1 916	5 760	41 287	18 541	63 929	123 757
Örebro	1 398	591	1 271	3 260	32 040	22 825	62 127	116 992
Västmanlands	1 318	635	891	2 844	46 971	34 224	51 923	133 118
Kopparbergs	1 446	366	1 632	3 444	15 092	8 163	43 010	66 265
Gävleborgs	2 005	317	1 844	4 166	20 086	5 777	52 566	78 429
Västernorrlands	2 270	262	1 760	4 292	15 895	3 578	42 794	62 267
Jämtlands	1 743	272	1 322	3 337	12 263	3 888	30 379	46 530
Västerbottens	2 498	323	2 498	5 319	19 501	3 778	64 057	87 336
Norrbottens	1 387	162	1 129	2 678	11 088	2 206	32 957	46 251
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	4 253	1 835	2 770	8 858	123 141	87 276	144 745	355 162
» mellanbygder	4 997	1 625	3 646	10 268	115 220	59 980	155 045	330 245
» norra slättbygder	6 184	2 311	3 877	12 372	166 747	99 085	198 337	464 169
Svealands slättbygder	5 793	3 393	4 952	14 318	196 519	185 968	287 507	669 994
Götalands skogsbygder	15 562	5 402	11 468	32 432	165 656	118 012	279 020	562 688
Mellersta Sveriges skogsbygder	5 058	1 505	3 680	10 243	59 631	43 152	115 938	218 721
Nedre Norrland	5 756	837	5 058	11 651	43 322	12 939	122 936	179 197
Övre Norrland	4 372	594	3 921	8 887	33 015	7 062	101 299	141 376
Storleksgrupp, hektar åkermark								
2,1 – 5,0	14 369	2 066	1 430	17 865	53 917	8 077	5 956	67 950
5,1 – 10,0	14 606	2 910	4 594	22 110	109 705	22 512	36 426	168 643
10,1 – 20,0	11 271	3 713	9 676	24 660	165 101	55 672	145 678	366 451
20,1 – 30,0	4 730	2 391	7 302	14 423	117 552	60 132	182 335	360 019
30,1 – 50,0	4 146	2 887	8 503	15 536	161 691	113 792	332 015	607 498
50,1 – 100,0	2 270	2 503	6 150	10 923	153 666	172 779	417 674	744 119
Över 100,0	763	1 032	1 717	3 512	141 619	180 510	284 743	606 872
Hela riket								
1985	52 155	17 502	39 372	109 029	903 251	613 474	1 404 827	2 921 552
1984	53 557	17 970	40 054	111 581	912 061	621 840	1 399 232	2 933 133
1983	54 774	18 350	40 764	113 888	920 600	624 890	1 395 170	2 940 660
1982	56 308	18 809	41 233	116 350	926 694	636 486	1 387 142	2 950 332
1981	55 503	18 185	41 448	115 136	930 782	632 557	1 374 539	2 937 878

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Under den senaste femårsperioden har antalet företag minskat med ca 6 100, vilket utgör 5,6 %. Tendensen har varit att minskningen skett i storleksgrupperna upp till 30,0 hektar åker, medan antalet företag i gruppen 30,1 – 50,0 hektar varit i stort sett oförändrat. I grupperna 50,1 – hektar noteras en liten ökning av antalet företag.

Den största andelen företag 1985 med mer än 100 hektar åkermark hade Södermanlands län med drygt 13 % och Stockholms län med drygt 11 %. I tabell 2.6 redovisas en ytterligare uppdelning på storleksklasser för företag med mer än 100 hektar åkermark.

Tabell 2.3 Antal företag efter storleksgrupp åkermark 1985

Number of holdings in different size groups of arable land in 1985

Område	Antal företag inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa
	2,1– 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
Län								
Stockholms	175	235	359	293	362	382	229	2 035
Uppsala	197	266	598	528	834	834	262	3 519
Södermanlands	148	238	394	322	469	605	353	2 529
Östergötlands	336	471	756	642	985	1 061	456	4 707
Jönköpings	1 226	1 497	1 406	754	567	199	36	5 685
Kronobergs	1 044	1 281	980	433	303	116	12	4 169
Kalmar	583	949	1 123	782	859	507	127	4 930
Gotlands	251	272	454	423	615	423	73	2 511
Blekinge	414	554	449	247	213	104	24	2 005
Kristianstads	997	1 323	1 784	1 095	985	602	193	6 979
Malmöhus	677	876	1 638	1 197	1 582	1 191	453	7 614
Hallands	854	1 170	1 611	833	726	352	86	5 632
Göteborgs o Bohus	883	1 249	1 163	514	383	159	19	4 370
Älvsborgs	1 832	2 160	2 237	1 069	896	449	87	8 730
Skaraborgs	713	1 183	2 060	1 369	1 629	1 173	387	8 514
Värmlands	1 374	1 491	1 161	545	591	435	163	5 760
Örebro	393	512	630	437	557	537	194	3 260
Västmanlands	137	186	467	482	682	663	227	2 844
Kopparbergs	874	729	764	369	438	237	33	3 444
Gävleborgs	731	998	1 108	585	492	233	19	4 166
Västernorrlands	1 173	1 307	891	404	361	134	22	4 292
Jämtlands	983	926	746	318	257	98	9	3 337
Västerbottens	1 147	1 532	1 344	519	493	257	27	5 319
Norrbottens	723	705	537	263	257	172	21	2 678
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	673	883	1 977	1 469	1 900	1 430	526	8 858
» mellanbygder	1 013	1 430	2 288	1 748	2 125	1 321	343	10 268
» norra slättbygder	980	1 563	2 796	1 882	2 343	2 026	782	12 372
Svealands slättbygder	928	1 349	2 452	2 100	3 016	3 130	1 343	14 318
Götalands skogsbygder	6 768	8 661	8 218	4 050	3 140	1 349	246	32 432
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 143	2 498	2 324	1 126	1 200	781	171	10 243
Nedre Norrland	3 068	3 233	2 593	1 224	1 031	450	52	11 651
Övre Norrland	2 292	2 493	2 012	824	781	436	49	8 887
Hela riket								
1985	17 865	22 110	24 660	14 423	15 536	10 923	3 512	109 029
1984	18 611	22 968	25 437	14 762	15 611	10 746	3 446	111 581
1983	19 407	23 616	26 156	15 039	15 702	10 580	3 388	113 888
1982	20 344	24 431	26 723	15 323	15 743	10 445	3 341	116 350
1981	18 588	24 397	27 276	15 529	15 807	10 255	3 284	115 136

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 2.4 Åkerarealen efter storleksgrupp 1985

Area of arable land in different size groups of arable land in 1985

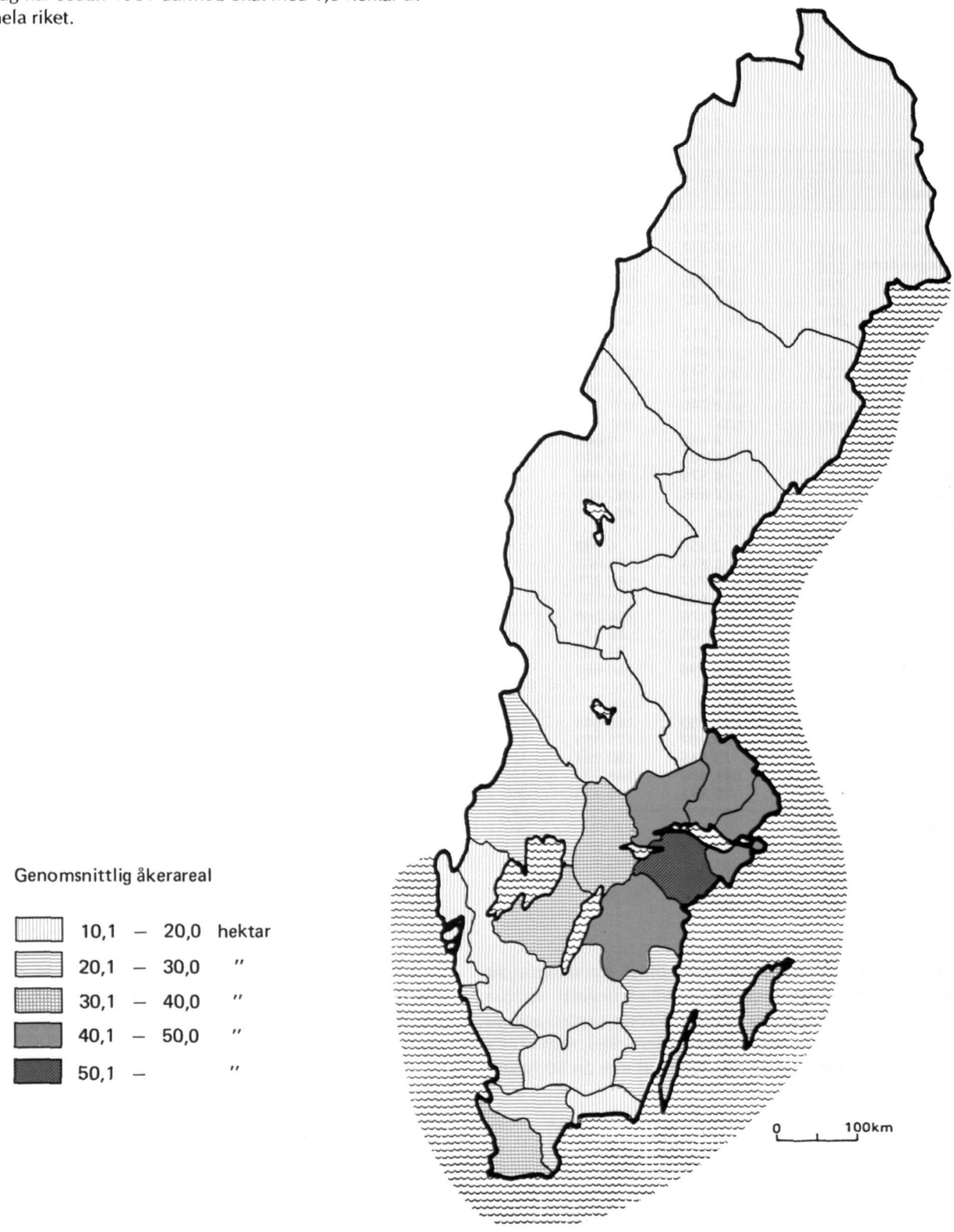
Område	Åkerareal inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa
	2,1– 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
Län								
Stockholms	689	1 831	5 564	7 389	14 175	26 875	40 679	97 202
Uppsala	775	2 121	9 295	13 354	32 937	58 027	44 117	160 626
Södermanlands	588	1 860	6 034	8 169	18 718	42 475	63 371	141 215
Östergötlands	1 271	3 732	11 658	16 204	39 735	74 314	73 086	220 000
Jönköpings	4 767	11 300	20 729	18 806	21 611	13 317	4 799	95 329
Kronobergs	4 056	9 526	14 080	10 591	11 539	7 625	1 747	59 164
Kalmar	2 301	7 381	16 919	19 750	33 747	34 051	20 506	134 655
Gotlands	920	2 072	6 873	10 660	24 369	27 432	11 149	83 475
Blekinge	1 588	4 206	6 675	6 082	8 301	6 807	3 945	37 604
Kristianstads	3 776	10 169	26 710	27 215	38 002	40 398	36 200	182 470
Malmöhus	2 512	6 916	24 596	30 164	62 553	81 427	99 706	307 874
Hallands	3 332	9 035	23 841	20 713	27 824	23 295	16 889	124 929
Göteborgs o Bohus	3 415	9 540	16 961	12 712	14 729	10 582	2 645	70 584
Älvsborgs	6 996	16 539	32 832	26 443	34 500	29 728	13 555	160 593
Skaraborgs	2 702	9 361	31 271	34 385	63 943	79 582	63 643	284 887
Värmlands	5 117	11 097	16 926	13 613	22 938	30 390	23 676	123 757
Örebro	1 491	3 945	9 511	11 001	22 277	37 369	31 398	116 992
Västmanlands	533	1 489	7 264	12 159	27 316	45 806	38 551	133 118
Kopparbergs	3 154	5 363	11 206	9 180	16 748	15 792	4 822	66 265
Gävleborgs	2 746	7 717	16 494	14 458	19 122	15 224	2 668	78 429
Västernorrlands	4 440	9 686	12 909	9 962	13 644	8 840	2 786	62 267
Jämtlands	3 707	6 910	10 828	7 774	9 743	6 399	1 169	46 530
Västerbottens	4 379	11 686	19 442	12 721	18 976	16 835	3 297	87 336
Norrbottens	2 695	5 161	7 833	6 514	10 051	11 529	2 468	46 251
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	2 458	6 988	29 830	36 795	74 229	97 359	107 503	355 162
» mellanbygder	3 814	11 061	34 871	43 878	83 056	87 080	66 485	330 245
» norra slättbygder	3 727	12 275	42 429	47 428	92 771	139 096	126 443	464 169
Svealands slättbygder	3 622	10 595	37 867	53 129	119 470	218 518	226 793	669 994
Götalands skogsbygder	26 176	66 006	120 394	100 507	121 303	90 367	37 935	562 688
Mellersta Sveriges skogsbygder	8 105	18 871	34 185	27 956	47 146	53 571	28 887	218 721
Nedre Norrland	11 450	24 185	37 760	30 097	39 389	29 359	6 957	179 197
Övre Norrland	8 598	18 662	29 115	20 229	30 134	28 769	5 869	141 376
Hela riket								
1985	67 950	168 643	366 451	360 019	607 498	744 119	606 872	2 921 552
1984	70 607	175 355	378 240	368 507	610 962	731 234	598 228	2 933 133
1983	73 515	180 263	388 731	375 469	614 142	718 611	589 929	2 940 660
1982	76 980	186 227	396 600	382 081	615 529	708 970	583 935	2 950 322
1981	70 471	186 323	405 293	387 167	617 162	694 913	576 549	2 937 878

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Förändringarna i åkerarealen inom olika storleksgrupper under den senaste femårsperioden följer ungefär samma mönster som förändringarna i antalet företag i motsvarande storleksgrupper. Av den totala åkerarealen 1985, som var ca 2,9 miljoner hektar, svarade företag med mer än 50 hektar åkermark för ca 1,3 miljoner hektar, dvs 46,2 %. Motsvarande procentandel av antalet företag var 13,2. Malmöhus län följt av Skaraborgs län hade 1985 de största åkerarealerna i landet.

I figur 2.5 redovisas genomsnittliga arealen åkermark per företag 1985. De högsta värdena noteras för Södermanlands län och Stockholms län med 55,8 hektar respektive 47,8 hektar. Lägst ligger Jämtlands län och Kronobergs län med 13,4 hektar respektive 14,2 hektar. Genomsnittet för hela riket 1985 var 26,8 hektar. Den genomsnittliga åkerarealen per företag har sedan 1981 därmed ökat med 1,3 hektar avseende hela riket.

Figur 2.5 Genomsnittliga arealer åker per företag inom län 1985
Average areas of arable land per holding in 1985. Counties

Tabell 2.6 visar storleksgrupperingen av jordbruksföretag med mer än 100 hektar åker.

1985 har ca 79 % av dessa företag en åkerareal mellan 100 och 200 hektar. I Skånelänen finns sammanlagt 47 företag som har över 500 hektar åkermark. I resten av landet finns allt som allt 36 företag i den storleksklassen.

Tabell 2.6 Antal företag med mer än 100 hektar åkermark efter storleksgrupp 1985

Number of holdings with more than 100 hectares of arable land in different size groups in 1985

Område	Storleksgrupp, hektar åkermark					Summa
	100,1 – 200,0	200,1 – 300,0	300,1 – 400,0	400,1 – 500,0	Över 500,0	
Län						
Stockholms	170	33	17	7	2	229
Uppsala	205	43	7	1	6	262
Södermanlands	268	55	17	7	6	353
Östergötlands	379	55	12	3	7	456
Jönköpings	34	2	–	–	–	36
Kronobergs	10	2	–	–		12
Kalmar	98	20	8	–	1	127
Gotlands	64	6	2	–	1	73
Blekinge	20	3	–	–	1	24
Kristianstads	143	28	7	5	10	193
Malmöhus	318	66	15	17	37	453
Hallands	64	14	2	4	2	86
Göteborgs o Bohus	17	1	1	–	–	19
Älvsborgs	71	14	–	1	1	87
Skaraborgs	317	46	13	5	6	387
Värmlands	144	14	5	–	–	163
Örebro	153	30	8	2	1	194
Västmanlands	180	27	12	6	2	227
Kopparbergs	30	1	2	–	–	33
Gävleborgs	17	2	–	–	–	19
Västernorrlands	21	1	–	–	–	22
Jämtlands	9	–	–	–	–	9
Västerbottens	27	–	–	–	–	27
Norrbottens	21	–	–	–	–	21
Produktionsområden						
Götalands södra slättbygder	377	81	13	16	39	526
» mellanbygder	258	46	17	9	13	343
» norra slättbygder	643	97	24	7	11	782
Svealands slättbygder	1 054	191	61	22	15	1 343
Götalands skogsbygder	212	26	5	2	1	246
Mellersta Sveriges skogsbygder	137	20	8	2	4	171
Nedre Norrland	50	2	–	–	–	52
Övre Norrland	49	–	–	–	–	49
Hela riket						
1985	2 780	463	128	58	83	3 512
1984	2 728	453	125	57	83	3 446
1983	2 669	453	122	61	83	3 388
1982	2 634	435	127	62	83	3 341
1981	2 578	433	130	62	81	3 284

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 2.7 Antal företag efter företagarekategori 1985

Number of holdings for different categories of holder in 1985

Område; storleksgrupp	Antal företag brukade av							Summa
	Enskilda personer	Enkla bolag	Dödsbon	Aktie-bolag	Staten	Kommuner och allmänningar	Övriga	
Län								
Stockholms	1 551	352	41	23	5	6	57	2 035
Uppsala	2 678	734	49	19	6	1	32	3 519
Södermanlands	1 864	567	28	33	2	3	32	2 529
Östergötlands	3 623	978	44	30	2	4	26	4 707
Jönköpings	4 546	981	114	10	2	3	29	5 685
Kronobergs	3 475	574	92	8	2	1	17	4 169
Kalmar	3 981	828	79	16	3	2	21	4 930
Gotlands	2 115	326	30	4	2	1	33	2 511
Blekinge	1 688	261	37	7	1	1	10	2 005
Kristianstads	5 965	765	104	44	5	6	90	6 979
Malmöhus	6 510	815	104	90	8	6	81	7 614
Hallands	4 570	879	97	27	2	3	54	5 632
Göteborgs o Bohus	3 626	559	128	10	1	4	42	4 370
Älvsborgs	6 999	1 453	205	13	4	2	54	8 730
Skaraborgs	6 672	1 621	119	32	9	2	59	8 514
Värmlands	4 444	1 042	240	19	2	2	11	5 760
Örebro	2 593	539	72	24	2	2	28	3 260
Västmanlands	2 210	543	41	15	1	5	29	2 844
Kopparbergs	2 693	567	163	4	1	4	12	3 444
Gävleborgs	3 470	543	103	14	4	2	30	4 166
Västernorrlands	3 412	673	142	7	1	2	55	4 292
Jämtlands	2 574	610	113	4	2	1	33	3 337
Västerbottens	4 286	896	108	5	5	2	17	5 319
Norrbottens	2 088	494	67	5	5	3	16	2 678
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	7 411	1 089	108	105	9	8	128	8 858
» mellanbygder	8 666	1 287	139	56	7	5	108	10 268
» norra slättbygder	9 715	2 329	172	52	13	6	85	12 372
Svealands slättbygder	10 982	2 803	220	113	16	18	166	14 318
Götalands skogsbygder	26 500	4 967	685	74	12	15	179	32 432
Mellersta Sveriges skogsbygder	8 072	1 708	374	30	6	5	48	10 243
Nedre Norrland	9 244	1 862	399	21	4	6	115	11 651
Övre Norrland	7 043	1 555	223	12	10	5	39	8 887
Storleksgrupp, hektar åkermark								
2,1 – 5,0	14 720	2 250	785	37	3	5	65	17 865
5,1 – 10,0	18 263	3 044	674	40	5	4	80	22 110
10,1 – 20,0	20 588	3 411	474	47	14	5	121	24 660
20,1 – 30,0	11 921	2 199	164	34	8	4	93	14 423
30,1 – 50,0	12 347	2 861	123	58	9	5	133	15 536
50,1 – 100,0	7 747	2 808	82	60	20	7	199	10 923
Över 100,0	2 047	1 027	18	187	18	38	177	3 512
Hela riket								
1985	87 633	17 600	2 320	463	77	68	868	109 029
1984	90 259	17 479	2 415	436	77	63	852	111 581
1983	92 580	17 431	2 555	420	80	59	763	113 888
1982	95 333	17 179	2 576	417	85	55	705	116 350
1981	95 023	16 138	2 729	421	87	53	685	115 136

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 2.7 svarar företagarekategorierna Enskild person och Enkelt bolag för den helt dominerande delen av brukandet, ca 97 %. Några större förskjutningar mellan brukningsformerna kan inte noteras under den senaste femårsperioden. Brukningsformen Enkelt bolag tycks dock bli vanligare och 1985 förekommer den vid ca 16 % av företagen.

Mellan 1984 och 1985 har det totala antalet företag minskat med 2 552. Den minskningen ligger hos enskilda personer och dödsbon. Övriga kategorier utom staten har ökat något under samma tid.

Tabell 2.8 Åkerarealen efter företagarekategori 1985. Hektar

Area of arable land for different categories of holder in 1985. Hectares

Område; storleksgrupp	Åkerareal i hektar brukad av							Summa
	Enskilda personer	Enkla bolag	Dödsbon	Aktie-bolag	Staten	Kommuner och allmänningar	Övriga	
Län								
Stockholms	66 899	19 512	1 188	3 269	1 038	651	4 645	97 202
Uppsala	108 328	43 239	1 439	3 035	1 348	190	3 047	160 626
Södermanlands	90 147	37 605	1 053	7 991	283	612	3 524	141 215
Östergötlands	151 599	59 618	1 311	4 924	174	357	2 017	220 000
Jönköpings	71 585	20 850	850	528	90	286	1 140	95 329
Kronobergs	46 506	10 648	786	190	186	171	677	59 164
Kalmar	100 406	28 743	1 549	1 985	145	586	1 241	134 655
Gotlands	64 901	14 484	533	965	223	195	2 174	83 475
Blekinge	29 437	5 877	437	990	39	140	684	37 604
Kristianstads	145 144	22 512	2 494	4 789	299	622	6 610	182 470
Malmöhus	236 966	36 417	3 041	21 493	477	718	8 762	307 874
Hallands	91 329	24 509	1 149	3 580	91	746	3 525	124 929
Göteborgs o Bohus	55 943	11 401	1 157	330	21	230	1 502	70 584
Älvsborgs	119 168	34 441	2 021	1 278	380	285	3 020	160 593
Skaraborgs	198 792	70 502	2 818	6 320	690	483	5 282	284 887
Värmlands	89 869	28 584	2 595	1 830	164	239	476	123 757
Örebro	85 762	22 935	1 121	4 589	69	430	2 086	116 992
Västmanlands	91 645	32 165	1 195	3 014	1 232	722	3 145	133 118
Kopparbergs	50 397	12 868	1 299	600	22	455	624	66 265
Gävleborgs	63 253	11 530	1 220	907	108	183	1 228	78 429
Västernorrlands	46 553	12 978	1 150	200	39	121	1 226	62 267
Jämtlands	34 217	10 169	888	77	44	141	994	46 530
Västerbottens	67 112	17 814	1 018	147	380	154	711	87 336
Norrbottens	32 156	12 389	532	270	208	205	491	46 251
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	264 254	49 705	3 934	22 592	521	1 827	12 329	355 162
» mellanbygder	257 194	50 548	2 793	9 552	544	653	8 961	330 245
» norra slättbygder	323 727	117 165	4 034	9 281	1 178	1 006	7 778	464 169
Svealands slättbygder	458 234	163 426	6 306	20 384	3 618	2 743	15 283	669 994
Götalands skogsbygder	431 346	110 206	6 851	5 445	572	1 318	6 950	562 688
Mellersta Sveriges skogsbygder	161 204	45 212	3 978	4 733	641	374	2 579	218 721
Nedre Norrland	137 173	33 730	3 153	851	86	642	3 562	179 197
Övre Norrland	104 982	31 798	1 795	463	590	359	1 389	141 376
Storleksgrupp, hektar åkermark								
2,1 – 5,0	55 860	8 714	2 946	146	10	18	256	67 950
5,1 – 10,0	139 415	23 232	5 011	305	38	32	610	168 643
10,1 – 20,0	305 925	50 802	6 838	725	202	82	1 877	366 451
20,1 – 30,0	297 071	55 389	4 070	866	183	103	2 337	360 019
30,1 – 50,0	481 574	113 039	4 710	2 332	321	209	5 313	607 498
50,1 – 100,0	521 357	196 416	5 649	4 392	1 440	500	14 365	744 119
Över 100,0	336 922	154 198	3 620	64 535	5 556	7 978	34 073	606 872
Hela riket								
1985	2 138 114	601 790	32 844	73 301	7 750	8 922	58 831	2 921 552
1984	2 166 676	586 499	35 325	72 207	6 423	8 079	57 924	2 933 133
1983	2 190 913	575 088	36 261	71 639	6 672	7 316	52 771	2 940 660
1982	2 218 406	561 540	35 825	71 961	7 062	6 780	48 748	2 950 322
1981	2 225 010	535 500	40 404	73 770	7 425	6 920	48 849	2 937 878

Källa: SCB, lantbruksregistret.

I tabell 2.8 redovisas åkerarealens fördelning efter företagarekategori. De noteringar som gjorts beträffande antal företag fördelade efter företagarekategori är giltiga också för åkerarealen.

Tabell 2.9 Antal företag efter storleksgrupp[1] skogsmark 1985. Hektar

Number of holdings in different size groups of forest land in 1985. Hectares

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.
Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land

Område; storleksgrupp	Antal företag inom storleksgrupp, hektar skogsmark								Summa
	0	0,1 – 5,0	5,1 – 25,0	25,1 – 50,0	50,1 – 100,0	100,1 – 200,0	200,1 – 400,0	Över 400,0	
Län									
Stockholms	705	90	467	325	267	120	35	26	2 035
Uppsala	1 065	227	912	672	442	148	36	17	3 519
Södermanlands	911	120	658	375	252	116	50	47	2 529
Östergötlands	2 013	335	943	551	494	259	85	27	4 707
Jönköpings	1 266	164	1 358	1 489	1 029	324	40	15	5 685
Kronobergs	716	172	1 078	1 133	738	269	52	11	4 169
Kalmar	1 456	330	739	878	917	466	120	24	4 930
Gotlands	511	195	802	520	332	132	17	2	2 511
Blekinge	311	140	545	498	347	132	28	4	2 005
Kristianstads	3 409	954	1 546	610	351	89	9	11	6 979
Malmöhus	6 196	783	408	124	57	23	8	15	7 614
Hallands	2 044	743	1 363	865	469	132	8	8	5 632
Göteborgs o Bohus	1 030	797	1 547	615	283	87	11	–	4 370
Älvsborgs	1 606	861	3 099	1 856	962	278	51	17	8 730
Skaraborgs	2 968	1 621	2 541	797	394	153	21	19	8 514
Värmlands	876	381	1 582	1 238	1 022	495	128	38	5 760
Örebro	803	356	1 041	520	311	147	55	27	3 260
Västmanlands	760	149	589	555	497	240	41	13	2 844
Kopparbergs	466	104	798	838	774	381	75	8	3 444
Gävleborgs	466	187	660	726	984	818	291	34	4 166
Västernorrlands	542	365	832	695	838	674	305	41	4 292
Jämtlands	389	142	541	501	660	652	367	85	3 337
Västerbottens	480	169	914	1 241	1 383	826	257	49	5 319
Norrbottens	282	96	306	419	618	602	301	54	2 678
Produktionsområden									
Götalands södra slättbygder	6 990	830	694	204	86	26	10	18	8 858
» mellanbygder	4 490	1 442	2 103	1 155	731	267	59	21	10 268
» norra slättbygder	4 433	2 299	3 794	1 088	483	207	42	26	12 372
Svealands slättbygder	4 122	958	3 724	2 510	1 833	818	229	124	14 318
Götalands skogsbygder	7 116	2 418	8 873	7 109	4 800	1 731	304	81	32 432
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 802	548	2 633	2 256	1 870	875	219	40	10 243
Nedre Norrland	1 405	691	2 115	1 949	2 439	2 033	871	148	11 651
Övre Norrland	913	295	1 333	1 770	2 179	1 606	657	134	8 887
Storleksgrupp, hektar åkermark									
2,1 – 5,0	4 244	2 635	5 332	2 832	1 703	823	246	50	17 865
5,1 – 10,0	5 013	2 050	6 127	4 242	2 954	1 263	397	64	22 110
10 1 – 20,0	6 853	1 990	5 908	4 369	3 408	1 621	444	67	24 660
20,1 – 30,0	4 432	1 088	2 990	2 389	2 072	1 069	332	51	14 423
30,1 – 50,0	5 233	994	2 884	2 453	2 244	1 285	385	58	15 536
50,1 – 100,0	4 074	585	1 688	1 442	1 607	1 103	351	73	10 923
Över 100,0	1 422	139	340	314	433	399	236	229	3 512
Hela riket									
1985	31 271	9 481	25 269	18 041	14 421	7 563	2 391	592	109 029
1984	32 133	9 772	26 083	18 488	14 624	7 548	2 355	578	111 581
1983	32 707	10 093	26 891	18 939	14 772	7 582	2 329	575	113 888
1982	33 330	10 444	27 686	19 408	14 982	7 593	2 327	580	116 350
1981	32 252	10 314	27 616	19 515	15 033	7 546	2 272	588	115 136

1) Sveriges totala skogsmarksareal redovisas i tabellerna 2.11 och 2.12.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 2.9 framgår att skogsmark 1985 redovisades vid mer än 70 % av företagen med mer än 2,0 hektar åkermark. Regionalt förelåg stora skillnader. I Götalands södra slättbygder redovisades skogsmark av endast ca 21 % av företagen medan motsvarande siffra för Övre Norrland var nära 90 %.

Sett över hela riket är det bland olika storleksgrupper åkermark vanligast att man har skogsmark i gruppen 5,1–10,0 hektar. I den gruppen har 1985 drygt 77 % av företagen redovisat skogsmark. Man kan också notera att stort skogsmarksinnehav är relativt vanligt vid företag med stora åkerarealer.

Tabell 2.10 Skogsmarksarealen[1] efter storleksgrupp 1985. Hektar

Area of forest land in different size groups of forest land in 1985. Hectares

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.
Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land.

Område; storleksgrupp	Areal skogsmark inom storleksgrupp, hektar skogsmark							Summa
	0,1 – 5,0	5,1 – 25,0	25,1 – 50,0	50,1 – 100,0	100,1 – 200,0	200,1 – 400,0	Över 400,0	
Län								
Stockholms	301	7 085	12 234	19 141	16 189	9 458	27 036	91 444
Uppsala	739	13 614	24 914	30 661	19 528	9 902	32 830	132 188
Södermanlands	411	9 903	13 761	17 829	15 738	13 279	60 376	131 297
Östergötlands	984	13 831	20 617	35 450	35 838	23 114	40 284	170 118
Jönköpings	526	22 393	55 017	71 932	42 713	11 260	12 930	216 771
Kronobergs	535	17 762	41 672	52 674	35 184	13 006	9 496	170 329
Kalmar	899	11 481	33 317	66 470	64 428	31 558	26 424	234 577
Gotlands	648	12 100	19 450	23 524	18 190	4 288	1 002	79 202
Blekinge	463	8 369	18 548	24 551	17 139	7 517	7 988	84 575
Kristianstads	2 346	20 594	22 106	24 234	11 482	2 279	21 712	104 753
Malmöhus	1 657	4 954	4 215	3 696	2 955	2 017	14 113	33 607
Hallands	2 004	19 767	31 740	32 673	16 817	2 037	7 400	112 438
Göteborgs o Bohus	2 317	20 708	22 401	19 918	11 549	3 171	–	80 064
Älvsborgs	2 591	45 942	67 633	67 664	36 484	13 095	20 251	253 660
Skaraborgs	4 502	33 739	28 582	27 663	21 081	5 672	16 972	138 211
Värmlands	1 195	23 943	45 687	72 886	66 708	33 556	23 469	267 444
Örebro	1 071	14 821	18 854	22 008	20 497	14 287	50 746	142 284
Västmanlands	500	9 036	20 707	36 138	32 853	11 366	14 071	124 671
Kopparbergs	355	12 709	31 114	55 370	52 563	18 851	4 650	175 612
Gävleborgs	554	10 226	27 349	72 594	114 310	75 985	18 669	319 687
Västernorrlands	1 046	12 569	26 241	61 949	97 213	81 907	23 462	304 387
Jämtlands	395	8 214	18 704	49 410	93 277	99 978	53 024	323 002
Västerbottens	511	15 109	46 786	100 528	114 261	68 678	29 101	374 974
Norrbottens	273	5 013	16 237	45 643	87 165	82 793	29 426	266 550
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	1 861	8 495	6 669	5 157	2 842	1 842	11 023	37 889
» mellanbygder	3 623	29 699	42 476	51 445	35 500	14 172	39 101	216 016
» norra slättbygder	6 403	50 125	38 651	33 525	26 790	10 319	24 070	189 883
Svealands slättbygder	3 079	55 220	92 445	129 829	110 463	61 209	144 524	596 769
Götalands skogsbygder	7 240	135 403	263 390	340 991	232 535	83 333	93 159	1 156 051
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 759	40 743	83 857	133 545	119 541	56 871	69 468	505 784
Nedre Norrland	1 989	32 193	73 245	180 392	288 703	232 392	83 764	892 678
Övre Norrland	869	22 004	67 153	159 722	227 788	178 916	80 323	736 775
Storleksgrupp, hektar åkermark								
2,1 – 5,0	7 503	75 989	103 093	120 030	113 375	65 716	35 694	521 400
5,1 – 10,0	5 994	89 959	155 548	210 171	174 086	105 925	36 354	778 037
10,1 – 20,0	5 564	87 639	162 456	244 253	222 070	118 504	35 303	875 789
20,1 – 30,0	3 037	45 417	88 588	148 581	146 355	87 834	28 902	548 714
30,1 – 50,0	2 690	43 829	92 218	162 189	177 784	101 155	34 732	614 597
50,1 – 100,0	1 615	25 830	54 331	117 426	154 080	94 020	51 624	498 926
Över 100,0	420	5 219	11 652	31 956	56 412	65 900	322 823	494 382
Hela riket								
1985	26 823	373 882	667 886	1 034 606	1 044 162	639 054	545 432	4 331 845
1984	27 708	386 014	684 450	1 048 362	1 042 278	630 926	537 440	4 357 178
1983	28 473	397 742	701 432	1 058 978	1 045 951	624 731	534 527	4 391 834
1982	29 397	409 261	718 312	1 073 262	1 047 466	624 226	555 887	4 457 811
1981	28 944	409 161	722 647	1 077 006	1 040 386	607 381	559 008	4 444 533

1) Sveriges totala skogsmarksareal redovisas i tabellerna 2.11 och 2.12.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 2.11 Antal företag, areal åkermark och areal skogsmark efter arealstorlekar 1981

Number of holdings, area of arable land and area of forest land in different size groups in 1981

Storleksgrupp, hektar skogsmark	Storleksgrupp, hektar åkermark							Summa över 2,0 hektar åkermark	Högst 2,0 hektar åkermark[1]	Samtliga företag
	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0			
	Antal företag									
0	4 135	5 254	7 349	4 816	5 433	3 948	1 320	32 255	19 099	51 354
0,1 – 5,0	2 753	2 306	2 292	1 186	1 089	552	136	10 314	39 521	49 835
5,1 – 25,0	5 728	6 958	6 725	3 369	2 954	1 571	311	27 616	65 874	93 490
25,1 – 50,0	3 047	4 743	4 909	2 645	2 512	1 366	293	19 515	29 863	49 378
50,1 – 100,0	1 788	3 294	3 730	2 148	2 209	1 473	391	15 033	19 946	34 979
100,1 – 200,0	845	1 360	1 746	1 048	1 202	958	388	7 547	9 926	17 473
200,1 – 400,0	247	408	458	271	347	320	219	2 270	3 768	6 038
Över 400,0	45	74	67	46	61	67	226	586	1 995	2 581
Summa	18 588	24 397	27 276	15 529	15 807	10 255	3 284	115 136	189 992	305 128
	Åkerareal, hektar									
0	15 453	40 467	110 605	120 637	213 334	269 072	225 046	994 614		
0,1 – 5,0	10 131	17 487	33 864	29 494	42 081	37 230	21 952	192 239		
5,1 – 25,0	21 600	52 562	99 130	83 680	114 358	104 974	46 446	522 750		
25,1 – 50,0	11 948	36 187	72 806	65 844	98 051	90 391	45 604	420 831		
50,1 – 100,0	6 987	25 474	55 063	53 391	86 174	99 621	60 822	387 532		
100,1 – 200,0	3 218	10 456	26 124	26 233	47 147	66 387	63 786	243 351		
200,1 – 400,0	956	3 128	6 704	6 741	13 564	22 383	42 275	95 751		
Över 400,0	178	562	997	1 147	2 453	4 855	70 618	80 810		
Summa	70 471	186 323	405 293	387 167	617 162	694 913	576 549	2 937 878		
	Skogsmarksareal, hektar									
0,1 – 5,0	7 717	6 655	6 422	3 288	2 945	1 518	399	28 944	116 958	145 902
5,1 – 25,0	82 116	102 397	100 209	50 704	44 593	24 292	4 850	409 161	891 210	1 300 371
25,1 – 50,0	111 512	173 758	182 691	98 534	93 871	51 396	10 885	722 647	1 087 267	1 809 914
50,1 – 100,0	126 104	233 336	267 640	154 233	159 015	107 661	29 017	1 077 006	1 409 042	2 486 048
100,1 – 200,0	115 527	186 890	239 746	143 749	164 988	134 490	54 996	1 040 386	1 376 101	2 416 487
200,1 – 400,0	66 972	108 073	121 846	71 676	91 396	86 512	60 906	607 381	1 023 766	1 631 147
Över 400,0	25 490	48 154	36 595	27 174	37 746	51 640	332 209	559 008	12 393 358	12 952 366
Summa	535 438	859 263	955 149	549 358	594 554	457 509	493 262	4 444 533	18 297 702	22 742 235

1) Uppgifter om areal åkermark ej framtagna för företag med högst 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksräkningen 1981.

Tabell 2.12 Skogsmarksarealen efter företagarekategori 1981. Hektar

Area of forest land for different categories of holder in 1981. Hectares

Område	Enskilda personer	Enkelt bolag	Dödsbon	Aktie-bolag	Staten	Kommuner och allmänningar	Kyrkan	Andra kategorier	Summa
Län									
Stockholms	102 276	40 373	15 675	31 242	25 831	41 135	6 711	23 171	286 414
Uppsala	123 724	35 374	9 782	156 332	32 999	6 463	11 115	23 837	399 626
Södermanlands	165 572	24 779	15 307	50 222	34 232	14 216	7 372	25 285	336 985
Östergötlands	203 960	130 987	20 072	115 324	58 383	10 928	12 894	46 381	598 929
Jönköpings	323 370	148 984	29 870	27 335	54 994	15 688	19 762	9 834	629 837
Kronobergs	290 079	115 142	25 176	60 757	37 922	13 265	19 434	4 192	565 967
Kalmar	325 100	183 145	29 912	60 215	76 443	16 816	14 303	7 283	713 217
Gotlands	89 032	16 074	4 927	6 180	7 773	1 191	6 050	2 601	133 828
Blekinge	115 184	34 041	7 562	12 865	5 868	6 344	2 053	609	184 526
Kristianstads	160 838	39 302	11 172	16 943	23 331	5 221	6 269	8 111	271 187
Malmöhus	34 071	10 418	1 383	11 365	6 313	6 323	1 612	2 370	73 855
Hallands	147 719	49 425	12 787	11 064	16 717	8 491	7 595	3 473	257 271
Göteborgs o Bohus	99 098	24 018	9 970	7 931	12 449	13 538	3 708	4 213	174 925
Älvsborgs	341 706	133 235	37 831	48 617	37 619	21 012	15 819	19 657	655 496
Skaraborgs	160 638	61 641	11 920	19 134	46 004	6 798	16 697	12 687	335 519
Värmlands	404 360	231 267	69 182	480 802	41 976	24 326	35 496	11 420	1 298 829
Örebro	143 291	59 209	10 243	156 080	149 450	10 808	15 094	19 676	563 851
Västmanlands	126 231	46 645	9 877	63 098	96 212	13 156	9 282	16 205	380 706
Kopparbergs	436 341	201 092	129 860	658 683	264 604	26 347	18 040	206 911	1 941 878
Gävleborgs	427 705	142 355	37 040	628 088	107 027	22 709	26 076	49 257	1 440 257
Västernorrlands	490 289	170 491	60 368	764 301	117 863	19 180	23 546	19 604	1 665 642
Jämtlands	610 620	335 664	114 914	1 268 342	286 051	23 057	44 396	20 726	2 703 770
Västerbottens	772 643	341 787	79 183	775 453	986 699	29 313	17 578	125 356	3 128 012
Norrbottens	664 934	332 796	128 857	433 349	2 084 653	17 404	14 515	325 200	4 001 708
Produktionsområden									
Götalands södra slättbygder	37 965	10 404	3 283	8 044	4 695	2 895	1 522	1 759	70 567
» mellanbygder	234 440	61 885	13 048	34 726	31 452	10 033	12 323	5 710	403 617
» norra slättbygder	209 283	83 132	15 176	21 681	40 430	14 510	16 134	19 459	419 805
Svealands slättbygder	635 826	198 982	60 383	298 048	150 395	87 447	38 448	90 192	1 559 721
Götalands skogsbygder	1 693 016	729 461	153 354	255 687	263 229	93 864	88 697	71 177	3 348 485
Mellersta Sveriges skogsbygder	706 033	283 544	91 785	842 448	345 254	42 745	51 503	64 172	2 427 484
Nedre Norrland	1 545 403	709 231	266 753	2 469 098	346 956	63 502	93 333	177 011	5 671 287
Övre Norrland	1 696 815	831 605	279 088	1 933 990	3 429 002	58 733	53 457	558 579	8 841 269
Hela riket	6 758 781	2 908 244	882 870	5 863 722	4 611 413	373 729	355 417	988 059	22 742 235

Källa: SCB, lantbruksräkningen.

Av tabell 2.12 framgår skogsmarksarealens fördelning på företagarekategorier 1981.

Fördelningen av den privata skogsmarken mellan kategorierna enskild person, enkelt bolag och dödsbo skiljer sig inte särskilt mycket mellan olika delar av landet. Andelen skogsmark som ägs av dödsbo är störst i Kopparbergs, Jämtlands och Norrbottens län.

I södra och mellersta Sverige är största delen av skogsmarken privatägd. I södra Norrland har aktiebolagen sin största utbredning medan staten har den största andelen av skogsmarken endast i Norrbottens län.

Annan publicering

Uppgifter om företag, arealer och brukningsförhållanden publiceras årligen i SM serie J, senast 1981:5.1, 1981:5.2, 1983:6.1, 1983:6.2, 1984:4.1, 1984:4.2 samt J 30 SM 8501 och J 10 SM 8501.

Uppgifter från lantbruksräkningarna har publicerats i Lantbruksräkningen 1971, 1976 och 1981.

Företagens driftsinriktning

Uppgifter om jordbruksföretagens driftsinriktning och arbetsbehov publiceras löpande fr o m LBR 1984. Dessa uppgifter – typologidata, se faktarutan här nedan – belyser graden av specialisering inom jordbruket. De ger också genom företagets arbetsbehov ett nytt mått på företagens storlek. Till skillnad mot det traditionella måttet, åkerarealen, tar dessa mått hänsyn också till antalet husdjur på företaget och till vilka grödor som odlas.

Resultat

Som framgår av tabell 2.13 är det svenska jordbruket relativt specialiserat. Ungefär 18 000 företag är växtodlingsföretag (de flesta av dessa är jordbruksväxtodlare), 50 000 är husdjursföretag (där nötkreaturföretagen dominerar) och endast ca 11 000 blandföretag med ungefär lika mycket växtodling som husdjurssköts el.

Typologin ger möjlighet att ta fram också mer detaljerade driftsinriktningar. Av dessa uppgifter framgår t ex att mjölkkor dominerar klart inom nötkreatursföretagen (ca 32 500 mjölkföretag finns i Sverige) och att svinföretagen är vanligast av företagen med övriga husdjur (ca 2 500).

Drygt 34 000 jordbruksföretag klassificeras som småbruk, vilket innebär att de har ett arbetsbehov under 400 standardtimmar. Dessa företag – ca 30 % av samtliga jordbruksföretag – torde spela mycket liten roll för brukarens sysselsättning och försörjning.

Tabell 2.13 Antal företag efter driftsinriktning 1984
Number of holdings by type of farming in 1984

Driftsinriktning	Antal företag
Jordbruksväxter	13 937
Trädgårdsväxter	3 231
Växtodling, blandat	924
Summa växtodling	18 092
Nötkreatur	40 879
Andra husdjur	4 125
Husdjurssköts el, blandat	5 134
Summa husdjurssköts el	50 138
Blandat jordbruk, mest växtodling	4 385
Blandat jordbruk, mest husdjurssköts el	6 625
Summa blandat jordbruk	11 010
Småbruk[1]	34 581
Summa	113 821[2]

1) Företag med arbetsbehov under 400 standardtimmar.
2) Innefattar företag med minst 2,1 hektar åkermark, betydande trädgårdsodling eller stora djurbesättningar.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Typologidata

Typologidata är samlingsnamnet för data om jordbruksföretagens

- driftsinriktning
- arbetsbehov i jordbruket
- arbetsbehov i skogsbruket
- skogsbrukets betydelse för företaget.

Typologidata får man inte genom direkt datainsamling, utan genom att utnyttja sådana uppgifter om jordbruksföretagen som redan finns i lantbruksregistret, dvs arealer, grödor och husdjur. På basis av dessa uppgifter, och med utnyttjande av standardtal som speglar arbetsbehovet för varje hektar av olika grödor respektive varje husdjur får man en bild av dels företagets totala arbetsbehov, dels av hur detta arbetsbehov fördelas på olika driftsgrenar. Man skall vid tolkningen av typologidata komma ihåg att användningen av standardtal innebär en standardisering som bygger på genomsnittsvärden – för det enskilda företaget kan t ex arbetsbehovet vara större eller mindre beroende på bl a mekaniseringsgrad.

För att hänföras till en viss driftsinriktningsklass krävs att minst två tredjedelar av företagets arbetsbehov hänför sig till motsvarande driftsgren. Så har t ex ett mjölkföretag minst 67 % av arbetsbehovet inom mjölkproduktionen.

Typologidata tas fram med hjälp av klassystem för olika driftsinriktningar, normtid för olika grödor och husdjur, regler för koppling mellan gröda/husdjur och driftsgrenar m m. Dessa moment beskrivs i bl a J 30 SM 8503, se vidare under Annan publicering.

Som framgår av tabell 2.14 är skillnaden i driftsinriktning stor mellan olika delar av landet. I norra Sverige – ned t o m Kopparbergs län – är nästan hälften av jordbruken småbruk, medan övriga företag är husdjursföretag. Den allra högsta andelen småbruk finns dock i Värmland.

I Svealand och norra Götaland finns en tämligen homogen grupp län – Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Västmanlands, Örebro och Östergötlands län – med hög andel växtodlingsföretag och få småbruk. Även Skaraborgs län liknar denna grupp, medan Göteborgs och Bohus län och Älvsborgs län snarare liknar länen i norra Sverige.

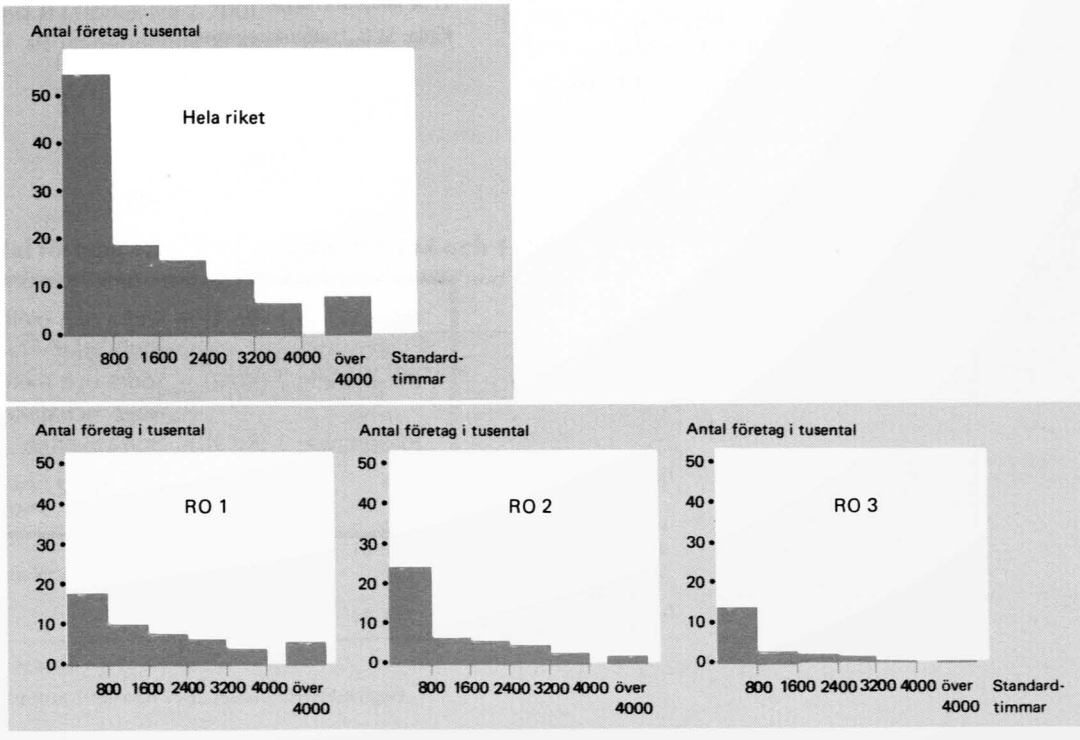
I södra Sverige finns å ena sidan län som Malmöhus län, med en hög andel växtodlingsföretag och landets lägsta andel småbruk. Å andra sidan finns också skogslän som Jönköpings och Kronobergs län, med mycket hög andel husdjursföretag, obetydlig andel växtodlings- och blandföretag men i jämförelse med grannlänen hög andel småbruk. Övriga län i södra Sverige intar en mellanställning.

Tabell 2.14 Andelen företag efter driftsinriktning länsvis 1984
Percentage of holdings by type of farming and county in 1984

Län	Andel med resp driftsinriktning, procent					
	Växt-odling	Husdjurs-skötsel	Blandat jordbruk	Småbruk	Totalt %	Antal
Stockholms	36	30	11	23	100	(2 222)
Uppsala	29	37	16	18	100	(3 612)
Södermanlands	29	40	13	18	100	(2 619)
Östergötlands	29	43	13	15	100	(4 916)
Jönköpings	4	68	2	26	100	(5 916)
Kronobergs	4	61	3	32	100	(4 409)
Kalmar	10	62	8	20	100	(5 144)
Gotlands	12	53	17	18	100	(2 592)
Blekinge	14	48	13	25	100	(2 122)
Kristianstads	18	50	15	17	100	(7 410)
Malmöhus	36	31	20	13	100	(8 201)
Hallands	9	58	11	22	100	(5 892)
Göteborgs o Bohus	8	44	7	41	100	(4 556)
Älvsborgs	9	47	6	38	100	(9 035)
Skaraborgs	21	39	13	27	100	(8 802)
Värmlands	15	27	7	51	100	(5 953)
Örebro	28	31	10	31	100	(3 377)
Västmanlands	40	25	14	21	100	(2 931)
Kopparbergs	11	35	7	47	100	(3 599)
Gävleborgs	10	39	6	45	100	(4 302)
Västernorrlands	5	42	4	49	100	(4 452)
Jämtlands	5	44	3	48	100	(3 435)
Västerbottens	5	46	5	44	100	(5 538)
Norrbottens	10	38	3	49	100	(2 786)
Hela riket	16	44	10	30	100	(113 821)

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Diagram 2.15 Jordbruksföretagens fördelning efter arbetsbehov i jordbruket 1984
Distribution of holdings by labour requirement in agriculture in 1984

Företagens arbetsbehov

Som framgår av diagram 2.15 och tabell 2.16 har nästan hälften av de svenska jordbruksföretagen, 55 000, ett arbetsbehov under 800 standardtimmar. Även med hänsyn tagen till att verklig arbetstid inte är detsamma som standardiserat arbetsbehov kan dessa företag endast anses utgöra deltidsjordbruk.

Om man sätter gränsen för heltidsjordbrukare vid 1 600 standardtimmar får man antalet heltidsjordbruk till ca 40 000. Endast ca 7 500 företag är så stora, över 4 000 standardtimmar, att lejt arbete kan antas spela någon större roll på företaget.

Skillnaderna mellan olika delar av landet är stora. Andelen jordbruksföretag med mer än 1 600 standardtimmar är t ex 45 % i riksområde 1 jämfört med 32 % i riksområde 2 och 23 % i riksområde 3. Också skillnader mellan företag med olika driftsinriktning är stora. Husdjursföretagen uppvisar många företag med arbetsbehov över 1 600 timmar, medan förhållandet är det motsatta för växtodlingsföretagen (som dock har större säsongvariation över året).

Arbetsbehovet i skogsbruket

Arbetsbehovet i skogsbruket framgår av tabell 2.17. Vid tolkningen av denna tabell måste man komma ihåg att arbetsåtgången i skogsbruket varierar mycket från år till år samt att mycket av arbetsuppgifterna i skogen lejs ut och alltså inte utförs av jordbruksföretagets egen arbetskraft.

Av tabellen framgår att skogsbruket har en relativt liten betydelse för de flesta svenska jordbruksföretagen. 400 standardtimmar eller mer i skogsbruket – vilket motsvarar ungefär 50 hektar skog i Svealand uppnås således av endast 21 % av de svenska jordbruksföretagen, dvs ca 24 000 företag.

Skillnaderna mellan de olika delarna av landet är som synes stora. I riksområde 1 är t ex andelen jordbruksföretag med minst 400 timmars arbetsbehov i skogen så lågt som 11 %. I riksområde 2 har 26 % ett arbetsbehov av minst 400 timmar i skogen och i riksområde 3 ligger 36 % av företagen över denna gräns.

Annan publicering

Rapporter från lantbrukets företagsregister 1984. Jordbruksföretagens driftsinriktning den 14 juni 1984. Typologidata. SCB. J 30 SM 8503.

Tabell 2.16 Antal företag efter driftsinriktning och arbetsbehov i jordbruket 1984

Number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture in 1984

Arbetsbehov (standardtimmar)	Driftsinriktning				
	Växtodling	Husdjursskötsel	Blandat jordbruk	Småbruk	Samtliga
– 799	7 584	9 161	3 519	34 581	54 845
800–1 599	5 116	10 267	3 229	–	18 612
1 600–2 399	2 098	11 097	2 014	–	15 209
2 400–3 199	1 118	9 102	1 031	–	11 251
3 200–3 999	618	5 170	554	–	6 342
4 000–	1 558	5 341	663	–	7 562
Samtliga	18 092	50 138	11 010	34 581	113 821

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 2.17 Arbetsbehovet i skogsbruket vid jordbruksföretag 1984

Labour requirement in forestry at agricultural holdings in 1984

Arbetsbehov (standardtim.)	Riksområde[1]			Hela riket
	Ro 1	Ro 2	Ro 3	
–199	36 565	21 771	8 162	66 498
200–399	6 387	11 225	5 643	23 255
400–799	3 630	8 622	4 828	17 080
800–	1 449	2 862	2 677	6 988
Samtliga	48 031	44 480	21 310	113 821

1) Se faktaruta nedan.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Riksområde 1 (Ro 1) = Södra och mellersta Sveriges slättbygder
Riksområde 2 (Ro 2) = Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder
Riksområde 3 (Ro 3) = Norra Sverige

Se också bilaga 2.

Förändringar i företagens struktur

Den årligen återkommande insamlingen av uppgifter till lantbruksregistret ger bl a underlag för att studera förändringar i företagen i olika avseenden.

I detta avsnitt redovisas förskjutningar mellan olika klasser av företag efter ägande- och arrendeförhållanden (brukningsform) och efter åkerarealens storlek samt orsakerna till dessa förskjutningar mellan 1984 och 1985. I kapitel 9 (tabell 9.12) redovisas förskjutningar mellan klasser av företag efter korespektive suggbesättningarnas storlek.

Bearbetningen görs för företag med mer än 2 hektar åkermark (varav minst 0,3 hektar utnyttjad åkermark) ett av åren. De här presenterade tabellerna avser alltså företag med mer än 2 hektar åkermark 1984 och/eller 1985. Detta innebär att företag som minskar sin areal till högst 2,0 hektar åker betraktas som nedlagda medan företag som ökar sin areal till över 2,0 hektar åker räknas som nybildade.

Resultat

Av tabell 2.18 framgår att ca 4 000 företag lades ned mellan 1984 och 1985. Under samma period nybildades ca 1 500 företag, vilket gav en nettominskning om drygt 2 500 företag.

Tabell 2.19 ger en storleksgruppering efter åkerareal för såväl nedlagda företag (efter storleken året före nedläggningen, dvs 1984), nybildade företag (för 1985) som bestående företag (båda åren).

Av tabellen framgår att de flesta nedlagda företagen varit små. Samma tendens, men inte så markerad, finns bland de nybildade företagen. Av de bestående företagen (ca 109 000) ligger drygt 93 % kvar i samma storleksklass båda åren. Bland de företag som bytt storleksklass har något fler (ca 3 300) ökat i storlek än som minskat i storlek (ca 2 700).

Tabell 2.20 visar att utarrendering är den vanligaste orsaken till att företag upphör (minskar sin åkerareal till noll). På motsvarande sätt är återlämnande av arrende eller utarrendering de vanligaste orsakerna till att företag minskar åkerarealen. Den vanligaste orsaken till att företag ökat sin andel är tillarrendering.

Jämförbarhet

Vid bearbetningen klassificeras företagen efter åkerarealens storlek enligt uppgifterna i ägoslagsredovisningen. I övrig statistik från lantbruksregistret görs denna klassificering efter uppgifterna i grödredovisningen (se bilaga 3). Mellan dessa arealuppgifter tillåts en mindre differens. Genom att uppgifterna i ägoslagsredovisningen används, elimineras effekten av en del smärre "skenförändringar" mellan åren i åkerarealens storlek, som beror på att jordbrukarna ej alltid lämnar exakt samma uppgifter om grödarealens storlek två på varandra följande år, även om arealen i realiteten skulle vara oförändrad.

Klassificeringen av företagen efter brukningsform görs enligt ägande- och arrendeförhållanden på fastigheter med åkermark inom företaget. Klassificeringen i övrig statistik från lantbruksregistret baseras däremot på samtliga fastigheter som ingår i företaget.

Nämnda skillnader i bearbetningsmetoder medför, att här redovisade uppgifter om antal företag efter brukningsform respektive storleksgrupp skiljer sig något från motsvarande uppgifter i övrig statistik från lantbruksregistret.

Annan publicering

Uppgifter om förändringar i jordbruksföretagen redovisas årligen i SM serie J, senast 1981:5.5, 1982:7.2, 1983:6.4, 1984:4.5, J 30 SM 8502 och J 30 SM 8602.

Tabell 2.18 Antal företag efter brukningsform 1984 och 1985

Number of holdings by type of holding in 1984 and 1985

Storleksgrupp, brukningsform år 1984	Storleksgrupp, brukningsform år 1985				Summa
	Högst 2,0 hektar åkermark	Mer än 2,0 hektar åkermark			
		Helt ägda	Helt arrenderade	Delvis ägda, delvis arrenderade	
Högst 2,0 hektar åkermark	–[1]	827	484	184	1 495[1]
Mer än 2,0 hektar åkermark					
Helt ägda	2 571	49 894	455	984	53 904
Helt arrenderade	933	428	16 910	407	18 678
Delvis ägda, delvis arrenderade	502	1 333	342	36 825	39 002
Summa	4 006[1]	52 482	18 191	38 400	113 079[1]

1) Uppgift saknas eller ej total.

Källa: SCB, lantbruksregistret 1984 och 1985 (totalundersökningar).

Tabell 2.19 Antal företag efter åkerarealens storlek år 1984 och 1985

Number of holdings by size groups of arable land in 1984 and 1985

Storleksgrupp, hektar åkermark år 1984	Storleksgrupp, hektar åkermark 1985								Summa
	0,0 – 2,0	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
0,0 – 2,0	–[1]	524	484	270	92	78	34	13	1 495[1]
2,1 – 5,0	1 580	16 813	335	67	11	4	1	–	18 811
5,1 – 10,0	1 213	494	20 552	542	55	19	4	–	22 879
10,1 – 20,0	660	138	636	23 140	644	128	17	–	25 363
20,1 – 30,0	244	27	54	482	13 222	660	51	5	14 745
30,1 – 50,0	186	11	16	89	361	14 385	533	19	15 600
50,1 – 100,0	96	2	4	15	32	244	10 191	159	10 743
Över 100,0	27	1	1	3	2	2	94	3 313	3 443
Summa	4 006[1]	18 010	22 082	24 608	14 419	15 520	10 925	3 509	113 079[1]

1) Uppgift saknas eller ej total.

Källa: SCB, Jordbruksregistret 1984 och 1985 (totalundersökningar).

Tabell 2.20 Antal företag efter åkerarealens storlek år 1984 och typ av förändring mellan år 1984 och 1985. Upphörda och samtliga företag

Number of holdings by size of arable land in 1984 and type of change between 1984 and 1985. Discontinued and all holdings

Typ av företag, år 1985; förändring	Storleksgrupp, hektar åkermark år 1984								Summa
	Högst 2,0	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
Upphörda företag									
Totalt	–	710	803	528	218	162	90	27	2 538
Därav upphörda på grund av									
försäljning	–	38	54	61	34	25	10	2	224
utarrendering	–	432	483	258	87	45	25	8	1 338
återlämnande av arrende	–	133	212	191	89	88	53	16	782
nedläggning av åker	–	80	31	5	2	3	–	–	121
annan orsak	–	10	3	3	1	1	–	–	18
Samtliga företag									
Totalt	1 495	18 811	22 879	25 363	14 745	15 600	10 743	3 443	113 079
Därav större areal på grund av									
köp, arv, gåva	287	52	61	86	83	80	22	–	671
tillarrendering	539	184	390	568	509	396	110	–	2 696
återtagande av arrende	257	71	73	38	30	13	7	–	489
nyodling av åkermark	14	44	30	34	24	19	8	–	173
annan orsak (ökning)	24	52	32	20	24	13	4	–	169
Därav mindre areal på grund av									
försäljning	–	10	12	21	12	6	11	3	75
utarrendering	–	176	275	258	118	81	32	9	949
återlämnande av arrende	–	86	261	475	383	350	217	76	1 848
nedläggning av åkermark	–	69	88	55	30	26	19	6	293
annan orsak (minskning)	–	30	49	31	33	21	18	8	190

Källa: SCB, Jordbruksregistret 1984 och 1985 (totalundersökningar).

Strukturutvecklingen i framtiden

Den statistik över strukturförändringar som presenterades i föregående avsnitt kan läggas till grund för framskrivningar av strukturutvecklingen under den närmaste framtiden. Som grund för framskrivningarna ligger en modell för utvecklingen, se vidstående faktaruta. I princip antar man vid sådana framskrivningar att den utveckling som kunnat observeras under de senaste åren – i det här fallet åren 1979–1984 – fortsätter i samma riktning och med samma styrka.

Det bör speciellt understrykas att vid framskrivningen har inga försök gjorts att t ex bedöma hur förändringsmönstret kan komma att påverkas till följd av agerandet från politiker, företagare, konsumenter etc. Vad som presenteras är alltså inte någon prognos, utan ett slags "nollalternativ" som anger vad som händer om nuvarande utvecklingsmönster består.

Modellen bakom framskrivningarna

Den modell som används vid framskrivningarna är relativt komplicerad; se under Annan publicering på nästa sida för hänvisning till mer utförliga beskrivningar av denna.

I korthet bygger modellen på s k övergångsmatriser, som anger hur stor andel av företagen inom resp storleksgrupp som har oförändrad åkerareal, som ökar eller minskar eller helt upphör. Utifrån data för den senaste femårsperioden uppskattas sedan sannolikheten för att byta storleksgrupp eller läggas ned för olika slag av företag (olika storlek på åkerarealen, olika delar av landet, olika brukningsform).

När dessa sannolikheter tillämpas på ett visst års verkliga strukturförhållanden och kompletteras med antaganden om nybildade företag kan beräkningar göras för nästkommande år. Procenten kan sedan upprepas för ytterligare ett år osv. Naturligtvis blir resultaten osäkrare ju längre tid framskrivningen avser.

Resultat

Om nuvarande utveckling fortsätter, skulle antalet jordbruksföretag minska från ca 112 000 år 1984 till ca 101 000 år 1990, till ca 93 000 år 1995 och till ca 86 000 år 2000. Detta innebär att före år 1995 skulle ungefär vart sjätte jordbruk läggas ned och före år 2000 nästan vart fjärde företag.

Utvecklingsmönstret varierar på ett relativt komplicerat sätt med företagsstorlek, region och brukningsform. Av tabell 2.21 framgår således att de små företagen minskar i antal betydligt snabbare, medan de stora företagen – över 50 hektar åkermark – t o m ökar i antal.

Tabell 2.21 Framskrivning av antalet jordbruksföretag i olika storleksklasser för åren 1984–2000
Projections of the number of holdings in different size classes for the years 1984–2000

Storleksgrupp, hektar åkermark	1984	Framskrivna antal 1990	1995	2000	Procentuell förändring 1984–2000
2,1– 5,0	18 811	16 108	14 160	12 451	–34
5,1– 10,0	22 878	19 378	16 969	14 944	–35
10,1– 20,0	25 363	21 880	19 460	17 410	–31
20,1– 30,0	14 745	13 309	12 272	11 327	–23
30,1– 50,0	15 600	15 180	14 750	14 273	– 8
50,1–100,0	10 744	11 378	11 703	11 871	+10
100,1–	3 443	3 752	3 973	4 165	+21
Samtliga	111 584	100 985	93 287	86 441	–23

Källa: SCB, J 30 SM 8504.

De regionala variationerna illustreras av tabell 2.22. Man skall vid studiet av denna tabell komma ihåg att storleksstrukturen varierar mycket mellan länen och att denna variation påverkar totalsiffrorna för länet. Den relativt måttliga nedgången för Stockholms län beror således till viss del på att länet i utgångsläget har en relativt stor andel stora företag.

I Götalands slättbygder är minskningen kraftig (ca 25 %) bland företag upp till 30 ha åkermark. Ökningen bland företag över 50 ha ligger på ungefär samma nivå som för riket som helhet, ca 10 %.

Svealands slättbygder uppvisar ett annat mönster med lägre minskningstakt bland de allra minsta företagen och även lägre ökningstakt bland de största företagen.

I skogsbygderna och i norra Sverige är minskningstakten bland företag under 10 ha ännu snabbare än i slättbygderna. De medelstora företagen i dessa bygder uppvisar däremot en lägre minskningstakt – i vissa fall t o m en ökning. För de stora företagen, vilka här är relativt få i utgångsläget, är tillväxttakten ungefär dubbelt så hög som för riket i sin helhet.

Annan publicering

Rapporter från lantbrukets företagsregister 1984. Framskrivningar av strukturutvecklingen till år 2000. Antal företag efter åkerareal, brukningsform och region. SCB. J 30 SM 8504.

Tabell 2.22 Framskrivna förändringar av antalet jordbruksföretag mellan 1984 och 1995 per län och storleksklass åkermark. Procent

Projected changes in the number of holdings by county and size group of arable land. Per cent

Område	Storleksgrupp, hektar åker				Totalt
	2–10	10–30	30–50	50–	
Län					
Stockholms	–18	–25	–13	+ 4	–13
Uppsala	– 8	–26	–20	+ 7	–13
Södermanlands	–16	–24	–15	± 0	–12
Östergötlands	–17	–18	–10	– 4	–12
Jönköpings	–27	–17	+ 6	+38	–18
Kronobergs	–30	–14	+21	+41	–19
Kalmar	–23	–19	– 6	+ 9	–15
Gotlands	–23	–20	–13	+ 8	–13
Blekinge	–31	–18	+ 8	+25	–19
Kristianstads	–27	–24	+ 1	+15	–17
Malmöhus	–25	–25	–10	+ 8	–15
Hallands	–27	–24	+ 1	+31	–18
Göteborgs o Bohus	–28	–17	+ 9	+29	–18
Älvsborgs	–28	–19	+ 5	+29	–18
Skaraborgs	–22	–23	–10	+12	–14
Värmlands	–26	–18	– 1	+14	–17
Örebro	–19	–28	–11	+ 4	–14
Västmanlands	– 4	–27	–19	+ 7	–12
Kopparbergs	–26	–18	– 7	+20	–17
Gävleborgs	–18	–22	+ 4	+20	–15
Västernorrlands	–26	–16	+ 6	+27	–19
Jämtlands	–28	–18	+ 7	+33	–20
Västerbottens	–27	–23	– 7	+32	–21
Norrbottens	–31	–19	– 3	+ 8	–22
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	–28	–27	–10	+11	–15
» mellanbygder	–23	–23	– 9	+12	–15
» norra slättbygder	–23	–23	– 9	+ 7	–14
Svealands slättbygder	–14	–26	–17	+ 5	–13
Götalands skogsbygder	–27	–17	+ 9	+22	–18
Mellersta Sveriges skogsbygder	–22	–19	– 2	+13	–16
Nedre Norrland	–25	–18	+ 8	+20	–18
Övre Norrland	–30	–21	– 5	+24	–22
Hela riket	–25	–21	– 5	+10	–16

Källa: SCB, J 30 SM 8504.

3 Arbetskraft

I detta kapitel redovisas uppgifter om totalbefolkningen enligt folk- och bostadsräkningen. Från denna har också hämtats resultat över förvärvsarbetande inom jordbruk och skogsbruk och deras andel av samtliga förvärvsarbetande. Uppgifter lämnas från andra källor om arbetslösheten inom jordbruk och skogsbruk. Andra uppgifter som presenteras gäller jordbrukarnas åldersfördelning och arbetsinsatserna i jordbruket. Avbytarverksamhetens omfattning och arbetsskador inom jordbruket belyses också.

Kapitel 3 innehåller avsnitt om

- Totalbefolkning
- Förvärvsarbetande och arbetslöshet
- Företagarnas åldersfördelning
- Arbetsvolym
- Avbytarverksamhet
- Arbetsskador

Totalbefolkning

Folk- och bostadsräkningar genomförs av SCB med i regel fem års intervall. Underlaget till den demografiska statistiken hämtas från SCBs register över totalbefolkningen (RTB). Uppgifterna från folk- och bostadsräkningen avser här 1980. Genom räkningarna insamlas och redovisas bl a uppgifter om befolkningens fördelning på tätort och glesbygd.

Resultat

I diagram 3.1 redovisas totala folkmängden och antal tätortsboende åren 1900–1980.

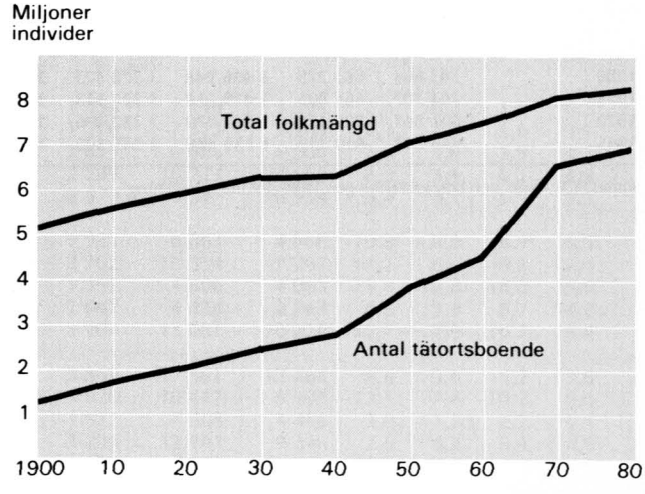
I tabell 3.2 på nästa sida redovisas folkmängden 1980 länsvis fördelad på glesbygd och tätort. För riket lämnas uppgifter för 1965, 1970, 1975 och 1980.

1980 var 16,9 % av befolkningen bosatta i glesbygd (18,0 % av männen och 15,8 % av kvinnorna). Andelen av befolkningen som bor i glesbygd har varit stadigt sjunkande under en lång period. Under den senaste femtonårsperioden (1965–1980) har andelen sjunkit från 22,6 % till 16,9 %. Det betyder i absoluta tal att ungefär 1,4 miljoner innevånare bor i glesbygd och 6,9 miljoner i tätorter.

Annan publicering

SCB, Folk- och bostadsräkningen 1960, 1965, 1970, 1975 och 1980. För 1980 återfinns demografiska uppgifter i del 3.1, 3.2 och 3.3.

Diagram 3.1 Folkmängden 1900–1980 fördelad på tätort och glesbygd
Urban and rural population 1900–1980

Källa: Historisk statistik för Sverige. Del 1. Andra upplagan. SCB 1969. FoB 1960, 1965, 1970, 1975 och 1980.

Som tätort räknas alla hussamlingar med minst 200 invånare, såvida avstånden mellan husen normalt inte överstiger 200 meter. Övriga områden hänförs till glesbygd. Tätortsavgränsningen utförs huvudsakligen på ekonomiska kartor.

Tabell 3.2 Folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort 1980

Distribution of the population by rural and built-up areas in 1980

Område	Glesbygd			Tätort			Hela folkmängden			Folkmängd i glesbygd i % av hela folkmängden			
	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	1980	1975	1970	1965
Län													
Stockholms	31 497	28 501	59 998	708 300	759 032	1 467 332	739 797	787 533	1 527 330	3,9	3,7	3,5	4,6
Uppsala	24 602	21 848	46 450	95 790	101 033	196 823	120 392	122 881	243 273	19,1	19,7	20,9	22,7
Södermanlands	21 594	19 556	41 150	104 302	107 063	211 365	125 896	126 619	252 515	16,3	15,3	16,0	21,6
Östergötlands	33 392	29 998	63 390	161 383	168 368	329 751	194 775	198 366	393 141	16,1	16,3	18,3	22,3
Jönköpings	29 303	26 228	55 531	121 539	126 284	247 823	150 842	152 512	303 354	18,3	18,8	21,3	26,0
Kronobergs	25 195	21 766	46 961	62 580	64 072	126 652	87 775	85 838	173 613	27,0	28,3	30,9	38,5
Kalmar	31 418	28 264	59 682	89 766	92 403	182 169	121 184	120 667	241 851	24,7	25,4	27,8	32,8
Gotlands	13 396	12 134	25 530	14 372	15 460	29 832	27 768	27 594	55 362	46,1	46,3	48,3	53,4
Blekinge	17 266	15 229	32 495	59 722	61 663	121 385	76 988	76 892	153 880	21,1	22,6	24,3	29,4
Kristianstads	37 246	33 080	70 326	102 402	107 343	209 745	139 648	140 423	280 071	25,1	26,1	28,9	33,6
Malmöhus	41 985	37 864	79 849	321 043	342 854	663 897	363 028	380 718	743 746	10,7	11,6	12,9	15,4
Hallands	34 605	30 885	65 490	81 096	84 093	165 189	115 701	114 978	230 679	28,4	31,2	33,8	38,8
Göteborgs o Bohus	42 422	37 994	80 416	308 509	323 009	631 518	350 931	361 003	711 934	11,3	10,4	9,7	10,5
Älvsborgs	51 264	45 986	97 250	160 928	167 011	327 939	212 192	212 997	425 189	22,9	22,5	24,7	29,8
Skaraborgs	41 683	36 776	78 459	93 460	97 796	191 256	135 143	134 572	269 715	29,1	30,4	33,7	40,2
Värmlands	39 645	36 079	75 724	102 097	106 656	208 753	141 742	142 735	284 477	26,6	27,7	30,3	35,9
Örebro	24 203	21 698	45 901	111 383	117 296	228 679	135 586	138 994	274 580	16,7	16,8	17,8	21,4
Västmanlands	16 903	14 967	31 870	113 858	114 061	227 919	130 761	129 028	259 789	12,3	12,3	12,5	17,4
Kopparbergs	29 280	26 856	56 136	114 529	116 585	231 114	143 809	143 441	287 250	19,5	19,9	20,0	23,6
Gävleborgs	32 307	28 791	61 098	114 639	118 428	233 067	146 946	147 219	294 165	20,8	20,3	21,9	26,3
Västernorrlands	33 507	30 384	63 891	100 607	103 887	204 494	134 114	134 271	268 385	23,8	24,3	26,8	32,2
Jämtlands	26 567	22 909	49 476	41 881	43 727	85 608	68 448	66 636	135 084	36,6	39,2	44,2	51,1
Västerbottens	37 697	32 884	70 581	84 886	88 256	173 142	122 583	121 140	243 723	29,0	30,7	34,4	41,2
Norrbottens	26 692	22 602	49 294	109 453	108 579	218 032	136 145	131 181	267 326	18,4	20,3	24,0	29,4
Hela riket													
1980	743 669	663 279	1 406 948	3 378 525	3 534 959	6 913 484	4 122 194	4 198 238	8 320 432	16,9	.	.	.
1975	754 307	664 805	1 419 112	3 327 513	3 461 919	6 789 432	4 081 820	4 126 724	8 208 544	.	17,3	.	.
1970	801 841	700 129	1 501 970	3 232 096	3 342 837	6 574 933	4 033 937	4 042 966	8 076 903	.	.	18,6	.
1965	934 247	820 239	1 754 486	2 945 525	3 065 970	6 011 495	3 879 772	3 886 209	7 765 981	.	.	.	22,6

Källa: SCB, Folk- och bostadsräkningen 1980 (totalundersökning).

Förvärvsarbetande

Uppgifter om förvärvsarbetande i jordbruket erhålls från flera olika källor.

Här nedan redovisas uppgifter från folk- och bostadsräkningen år 1980 om antal förvärvsarbetande i vissa näringsgrenar.

SCB utför månatliga arbetskraftsundersökningar, AKU, genom personintervjuer. Genom dessa erhålls information om antal förvärvsarbetande, arbetslösa m m inom olika näringsgrenar.

Till lantbruksregistret har årligen t o m 1981 insamlats uppgifter för jordbrukets vidkommande om bl a antal sysselsatta.

Fr o m 1980 görs vidare särskilda kvartalsvisa urvalsundersökningar baserade på lantbruksregistret. Dessa kallas jordbrukets arbetskraft (JAK).

Slutligen redovisas uppgifter om antal lantarbetare utifrån SCBs statistik över löner för lantarbetare.

Folk- och bostadsräkningen

Tabell 3.3 visar antal förvärvsarbetande inom jordbruk med binäringar enligt folk- och bostadsräkningen 1980. Resultaten avser förvärvsarbetande över 15 år som arbetat minst 20 timmar under en mätvecka i september.

Resultat

1980 var 206 350 personer sysselsatta inom jordbruk med binäringar, varav 138 805 inom jordbruk. Detta innebär 5,5 % respektive 3,7 % av samtliga förvärvsarbetande. Den största andelen sysselsatta i jordbruk noteras för Gotlands län med 15,9 % medan andelen är lägst i Stockholms län med endast 0,5 %.

Tabell 3.3 Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar 1980

Employed economically active population in agriculture, forestry, fishing, etc. in 1980

Område	Förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk m m				Förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk m m i procent av samtliga förvärvsarbetande			
	Män	Kvinnor	Summa	Därav jordbruk	Män	Kvinnor	Samtliga	Därav jordbruk
Län								
Stockholms	5 293	1 856	7 149	3 594	1,3	0,5	1,0	0,5
Uppsala	5 147	1 976	7 123	5 568	8,3	4,2	6,6	5,1
Södermanlands	4 951	1 655	6 606	4 800	7,6	3,6	5,9	4,3
Östergötlands	8 434	2 289	10 723	7 662	8,3	3,1	6,1	4,3
Jönköpings	6 762	2 579	9 341	6 954	8,4	4,7	6,9	5,1
Kronobergs	4 942	1 921	6 863	4 868	10,8	6,2	8,9	6,3
Kalmar	7 652	2 702	10 354	7 767	12,2	6,4	9,8	7,4
Gotlands	3 215	1 391	4 606	4 063	21,9	12,8	18,0	15,9
Blekinge	3 389	1 047	4 436	2 763	8,6	3,9	6,7	4,2
Kristianstads	9 177	3 904	13 081	10 228	12,7	7,9	10,7	8,4
Malmöhus	12 192	5 369	17 561	12 764	6,4	3,6	5,2	3,8
Hallands	7 397	3 020	10 417	8 107	12,1	7,4	10,2	8,0
Göteborgs o Bohus	5 446	1 622	7 068	4 466	3,0	1,2	2,2	1,4
Älvsborgs	8 848	3 295	12 143	9 346	7,9	4,2	6,4	4,9
Skaraborgs	9 790	3 526	13 316	11 389	13,6	7,4	11,1	9,5
Värmlands	6 939	2 225	9 164	4 886	9,6	4,4	7,5	4,0
Örebro	4 909	1 571	6 480	4 111	7,1	3,0	5,3	3,4
Västmanlands	4 379	1 427	5 806	4 275	6,3	2,9	4,9	3,6
Kopparbergs	6 039	1 920	7 959	3 580	8,2	4,0	6,5	2,9
Gävleborgs	5 978	2 174	8 152	4 157	7,9	4,2	6,4	3,3
Västernorrlands	4 741	1 946	6 687	3 430	7,0	4,0	5,8	3,0
Jämtlands	4 778	1 475	6 253	3 257	14,5	6,1	10,9	5,7
Västerbottens	6 302	2 146	8 448	4 386	10,1	4,8	7,9	4,1
Norrbottens	5 286	1 328	6 614	2 384	7,8	2,8	5,8	2,1
Hela riket								
1980	151 986	54 364	206 350	138 805	7,1	3,4	5,5	3,7
1975	177 833	49 918	227 751	144 114	8,2	3,6	6,4	4,1
1970	220 970	55 535	276 505	186 807	10,0	4,6	8,1	5,5
1965[1]	315 042	92 518	407 560	332 139	13,8	8,0	11,8	9,6

1) Inklusive personer under 16 år.

Källa: SCB, Folk- och bostadsräkningen 1980 (totalundersökning).

I tabell 3.4 redovisas antalet sysselsatta inom jordbruk med binäringar enligt folk- och bostadsräkningen 1980 fördelade efter olika verksamhetsgrenar. Som väntat är åkerbruk, husdjursskötsel helt dominerande med 67 % av antalet sysselsatta.

Annan publicering

Uppgifter om förvärvsarbetande inom olika verksamhetsgrenar redovisas i SCB, Folk- och bostadsräkningen 1960, 1965, 1970, 1975 och 1980.

Tabell 3.4 Antal sysselsatta inom olika verksamhetsgrenar i jordbruket 1980
Number of employed economically active persons in agriculture, forestry, fishing etc. in 1980

Slag av verksamhet	Män	Kvinnor	Summa		
			1980	1975	1970
Jordbruk och jakt					
Jordbruk och trädgårdsodling					
Åkerbruk, husdjursskötsel	96 596	42 209	138 805	144 114	186 807
Trädgårdsodling	11 018	4 266	15 284	22 247	24 422
Renskötsel	553	71	624	509	779
Pälsdjursskötsel	677	174	851	761	1 337
Annan djurskötsel	157	183	340	294	356
Summa	109 001	46 903	155 904	167 925	213 701
Tjänster inom jordbruk	2 822	1 573	4 395	5 085	3 393
Jakt och viltvård	51	12	63	97	138
Summa	111 874	48 488	160 362	173 107	217 232
Skogsbruk	36 295	5 643	41 938	50 729	53 890
Fiske	3 817	233	4 050	3 915	5 383
Summa jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske					
1980	151 986	54 364	206 350	.	.
1975	177 833	49 918	.	227 751	.
1970	220 970	55 535	.	.	276 505

Källa: SCB, Folk- och bostadsräkningen 1980 (totalundersökning).

Arbetskraftsundersökningarna

I de månatliga arbetskraftsundersökningarna, AKU, inhämtas uppgifter om arbetsförhållanden under en viss mätvecka. AKU är en urvalsundersökning. 1985 intervjuades ca 22 000 personer varje månad.

Resultat

Av årsresultaten 1985 som är medeltal för de tolv månadsresultaten framgår enligt tabell 3.5 att 159 300 personer var sysselsatta i jordbruket och 44 600 i skogsbruket. Motsvarande arbetslöshetssiffror var 3 500 respektive 3 800. Dessa 7 300 utgör ca 5,8 % av samtliga arbetslösa.

Annan publicering

Uppgifter om sysselsatta enligt AKU redovisas sedan 1970 varje månad, kvartal och helår. Senaste årsmedeltal återfinns i SCB SM Am nr 1979:5.3, 1980:1.5, 1981:2.4, 1982:7, 1983:6, 1984:8, Am 12 SM 8501 och Am 12 SM 8601.

Tabell 3.5 Antal sysselsatta och arbetslösa m m inom jordbruk med binäringar och samtliga näringsgrenar 1985
Number of economically active and unemployed population etc. in agriculture, forestry, fishing, etc. in 1985

Närvaro; frånvaro; arbetslöshet; arbetstid	Jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske					Samtliga näringsgrenar		
	Män	Kvinnor	Summa	Därav		Män	Kvinnor	Summa
				Jordbruk	Skogsbruk			
I arbete, 100-tal	1 384	491	1 874	1 468	369	19 684	16 332	36 016
Mindre än 20 timmar per vecka	84	85	169	..	..	909	2 062	2 971
Frånvarande, 100-tal	154	54	209	125	77	3 080	3 891	6 971
Sjuka	..	..	78	..	..	865	1 043	1 908
Semester	..	..	60	..	..	1 525	1 438	2 964
Summa sysselsatta, 100-tal	1 538	545	2 083	1 593	446	22 764	20 223	42 987
Arbetslösa, 100-tal	56	18	74	35	38	649	600	1 249
Summa sysselsatta och arbetslösa, 100-tal	1 594	564	2 158	1 627	484	23 414	20 822	44 236
Frånvarofrekvens, procent	10,0	10,0	10,0	7,8	17,3	13,5	19,2	16,2
Arbetslöshetsfrekvens, procent	3,5	3,2	3,5	2,1	7,9	2,8	2,9	2,8
Medelarbetslöshet, antal veckor	..	..	19,7	..	..	21,1	22,8	21,9
Medelarbetstid/vecka, timmar								
Företagare	51,1	34,0	46,5	..	..	46,9	35,0	43,5
Anställda	40,3	31,8	38,7	..	..	39,8	31,8	36,1
Medhjälpare	32,5	34,5	33,7	..	..	32,5	33,0	32,9
Samtliga	46,4	33,4	43,0	..	..	40,5	32,0	36,6

Källa: SCB, arbetskraftsundersökningarna (urvalsundersökning, se texten; bortfall 6,5 %).

Tabell 3.6 Antal sysselsatta i jordbruket fördelade på företagare och företagares familjemedlemmar samt lejd arbetskraft 1981

Number of employed in agriculture distributed by holders and holder's families and hired labour in 1981

Område	Företagare och familjemedlemmar							Lejd arbetskraft					
	Stadigvarande sysselsatta				Tillfälligt sysselsatta		Totalt antal sysselsatta	Stadigvarande sysselsatta				Tillfälligt sysselsatta	Totalt antal sysselsatta
	Mer än 30 timmar per vecka		30 timmar och mindre per vecka					Mer än 30 timmar per vecka		30 timmar och mindre per vecka			
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor		Män	Kvinnor	Män	Kvinnor		
Län													
Stockholms	1 701	524	452	457	292	149	3 575	594	104	146	139	261	1 244
Uppsala	3 193	1 264	800	874	498	236	6 865	494	80	226	144	405	1 349
Södermanlands	2 306	662	608	714	446	212	4 948	788	125	194	148	365	1 620
Östergötlands	4 609	1 116	1 016	1 360	732	369	9 202	838	135	325	223	683	2 204
Jönköpings	4 767	1 987	1 649	1 628	882	360	11 273	370	187	410	296	586	1 849
Kronobergs	3 285	1 369	1 241	1 046	560	272	7 773	214	93	302	187	429	1 225
Kalmar	4 707	1 738	1 055	1 241	746	353	9 840	597	120	318	243	951	2 229
Gotlands	2 322	1 074	585	598	326	190	5 095	246	82	144	98	373	943
Blekinge	1 620	568	492	474	274	129	3 557	239	58	139	74	393	903
Kristianstads	5 767	2 365	1 489	1 553	866	456	12 496	1 104	199	452	285	1 797	3 837
Malmöhus	6 562	2 581	1 319	1 881	986	552	13 881	1 844	385	501	405	2 018	5 153
Hallands	4 975	1 943	1 253	1 379	662	311	10 523	654	174	345	256	741	2 170
Göteborgs o Bohus	2 991	1 225	1 235	976	480	212	7 119	242	89	345	246	433	1 355
Älvsborgs	6 361	2 591	2 693	2 154	1 101	514	15 414	549	174	623	382	753	2 481
Skaraborgs	7 000	2 290	2 420	2 274	1 049	492	15 525	958	227	635	363	1 200	3 383
Värmlands	3 340	1 483	1 990	1 370	958	375	9 516	430	131	493	264	732	2 050
Örebro	2 441	856	885	839	452	211	5 684	459	89	247	150	436	1 381
Västmanlands	2 471	731	742	778	466	181	5 369	362	57	189	140	280	1 028
Kopparbergs	2 239	1 177	1 122	770	661	265	6 234	212	117	287	153	444	1 213
Gävleborgs	2 655	1 204	1 352	1 012	717	306	7 246	248	81	333	206	467	1 335
Västernorrlands	2 356	1 346	1 430	1 013	658	293	7 096	204	88	389	237	430	1 348
Jämtlands	2 148	1 197	968	670	614	284	5 881	141	78	259	147	596	1 221
Västerbottens	3 139	1 664	2 041	1 528	1 602	459	10 433	186	102	512	300	592	1 692
Norrbottens	1 632	807	800	496	535	224	4 494	142	61	223	123	395	944
Hela riket													
1981	84 587	33 762	29 637	27 085	16 563	7 405	199 039	12 115	3 036	8 037	5 209	15 760	44 157
1980	85 997	34 238	29 630	26 120	15 650	6 700	198 335	12 700	2 951	7 587	4 715	16 528	44 481
1979	91 792	37 252	31 483	28 690	16 697	7 122	213 396	13 630	3 315	6 543	4 119	18 814	46 421
1978	94 417	38 375	32 076	29 578	16 625	7 159	218 230	14 256	3 323	6 963	4 448	19 339	48 329
1977	97 231	40 032	31 623	29 420	17 491	7 382	223 179	14 576	3 261	7 305	4 559	19 748	49 449

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Lantbruksregistret

Uppgifter om antal sysselsatta har årligen t o m 1981 insamlats till lantbruksregistret. Uppgifterna har avsett stadigvarande och lejd arbetskraft vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark en viss dag i juni. Personer 15 år och äldre har medräknats.

Resultat

Enligt lantbruksregistret 1981 var strax under 200 000 företagare och familjemedlemmar stadigvarande eller tillfälligt sysselsatta i jordbruket 1981. Motsvarande siffra för den lejda arbetskraften var ca 44 000.

Annan publicering

Uppgifter om sysselsatta enligt lantbruksregistret finns senast i SCB SM J 1978:6.1, 1979:6.1, 1980:5.1 och 1981:5.1. Resultat för 1981 återfinns i Lantbruksräkningen 1981.

Jämförelser mellan undersökningar

Resultaten från de olika undersökningarna är inte direkt jämförbara med varandra.

I de uppgifter från folk- och bostadsräkningen som redovisats ingår bland förvärvsarbetande alla över 15 år som arbetat minst 20 timmar under en mätvecka i slutet av oktober.

AKUs årsmedeltal baseras på uppgifter från personer i åldern 16–74 år som varit sysselsatta under respektive månad.

Uppgifterna från lantbruksregistret avser fysiska personer som redovisats som *företagare* en viss dag i juni månad samt av dessa redovisade *familjemedlemmar* och *övriga sysselsatta* över 14 år. Uppgifterna avser företag med mer än 2 hektar åkermark.

I undersökningen om jordbrukets arbetskraft, JAK (resultat se nästa sida) redovisas i fråga om sysselsättningen antal personer över 15 år som arbetat på företaget någon gång under respektive kvartal. I statistiken redovisas dessutom antal personer som vid något tillfälle under året arbetat på jordbruksföretaget

Jordbrukets arbetskraft, JAK
I de särskilda intervjuundersökningarna för jordbruket, som påbörjades 1980 ingår ett 1000-tal företag med mer än 2 hektar åkermark. Fyra gånger om året görs intervjuer på varje företag om bl a antal sysselsatta under närmast föregående kvartal.

Bortfallet i JAK varierade under 1984 mellan 15 och 17 %. 19 % av företagen var bortfall minst ett kvartal. Vid resultatberäkningarna till total nivå har korrigering gjorts för bortfallet.

Resultat
Som framgår av tabell 3.7 varierade antal sysselsatta under olika kvartal och för olika kategorier av arbetskraft. Den högsta totalsiffran under 1984 avser 3e kvartalet med ca 243 000 sysselsatta.

Annan publicering
Uppgifter om sysselsatta enligt JAK finns i SCB, SM J 1981:17, 1982:13, 1983:11, 1984:12 och J 31 SM 8501.

Tabell 3.7 Antal sysselsatta personer på jordbruksföretag under olika kvartal 1984
Number of economically active persons on farms in different quarters of 1984

Arbetskraftskategori	Antal sysselsatta, 1 000-tal			
	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
Företagare	115,3	116,7	117,8	112,6
Make/samboende	43,4	49,5	51,1	45,6
Övriga familjemedlemmar	21,4	27,4	27,9	22,7
Samtliga familjemedlemmar	180,1	193,6	196,8	180,9
Övrig arbetskraft	23,3	36,0	46,2	30,1
Samtliga	203,4	229,6	243,0	211,0

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

Antal lantarbetare
I samband med att SCB utarbetar statistik över löner för lantarbetare erhålls också uppgifter om antal lantarbetare. Undersökningen är en urvalsundersökning och som ram används Skogs- och Lantarbetsgivareföreningens (SLA) medlemsregister och det centrala företagsregistret (CFAR). Urvalet har 1985 omfattat ca 1 600 jordbruksföretag med anställda. Brukare och familjemedlemmar räknas aldrig som anställda.

Resultat
Av tabell 3.8 framgår att antalet lantarbetare 1985 var drygt 7 400, varav nära 51 % i åldern 18–30 år. Från 1981–1984 har antalet lantarbetare för varje år minskat. 1985 noteras ett brott i denna trend, då antalet lantarbetare ökat med drygt 1 000 jämfört med 1984.

Annan publicering
Uppgifter om antal lantarbetare enligt lönestatistiken för lantarbetare (årligen sedan 1963) finns senast i SCB SM Am 1981:16, 1982:14, 1983:16, 1984:19, Am 23 SM 8501 och Am 23 SM 8601.

Tabell 3.8 Antal lantarbetare i olika åldersklasser 1985
Number of agricultural workers in different age groups in 1985

	Traktorförare, maskinförare och maskinskötare	Ensamskötare och övriga djurskötare	Rättare	Förmän i djurstallar	Övriga arbetare som fyllt 18 år	Summa
Åldersklasser						
18 – 29	1 300	766	83	123	1 502	3 774
30 – 39	681	233	168	91	393	1 566
40 – 49	347	141	76	53	287	904
50 – 54	128	56	26	15	124	349
55 – 59	193	69	24	20	147	453
60 – 64	134	66	31	38	139	408
Samtliga						
1985	2 783	1 331	408	340	2 592	7 454
1984	2 539	1 247	382	365	1 885	6 418
1983	2 747	1 088	362	290	2 750	7 237
1982[1]	3 910	1 357	603	240	2 602	8 712
1981[1]	4 026	1 459	784	310	2 539	9 118

1) Före 1983 ingick även personer över 64 år i redovisningen.

Källa: SCB, löner för lantarbetare.

Företagarnas åldersfördelning

Vid den årliga uppgiftsinsamlingen till lantbruksregistret erhålls bl a uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning. Resultaten avser företagare vid företag med mer än 2 hektar åkermark. För varje företag medräknas högst tre företagare.

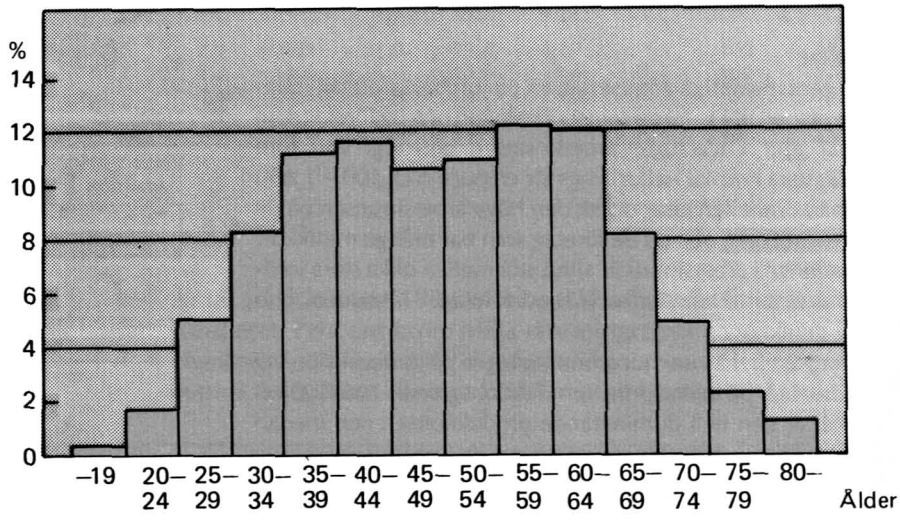
Resultat

I diagram 3.9 och tabell 3.10 nedan redovisas jordbrukarnas åldersfördelning 1985. Av diagrammet, som innehåller en mer detaljerad indelning i åldersklasser än tabellen, framgår att ca 16 % av företagarna är minst 65 år och att ca 3 % är 75 år eller äldre.

Annan publicering

Uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning (årligen sedan 1968) finns i SCB SM J 1981:5.1, 1983:6.1, 1984:4.1, J 30 SM 8501 och J 30 SM 8601. Uppgifter avseende 1981 finns i Lantbruksräkningen 1981.

Diagram 3.9 Åldersfördelningen (i procent) för företagare 1985
Number of holders (in per cent) distributed by age in 1985

Tabell 3.10 Företagarnas åldersfördelning 1985
Age distribution of holders in 1985

Område; storleksgrupp	Antal företagare i åldern, år									
	Under 30	30– 39	40– 49	50– 54	55– 59	60– 64	65– 74	Över 74	Uppgift saknas	Summa
Produktionsområden										
Götalands södra slättbygder	534	1 849	2 175	1 158	1 297	1 231	1 128	245	58	9 675
» mellanbygder	903	2 203	2 575	1 275	1 463	1 340	1 260	283	81	11 383
» norra slättbygder	1 190	3 093	3 356	1 542	1 682	1 702	1 624	386	76	14 651
Svealands slättbygder	1 317	3 681	4 040	1 802	1 963	1 953	1 706	369	133	16 964
Götalands skogsbygder	2 708	6 768	7 672	4 027	4 533	4 424	5 281	1 488	219	37 120
Mellersta Sveriges skogsbygder	781	2 214	2 583	1 240	1 334	1 333	1 645	507	98	11 735
Nedre Norrland	709	2 434	3 028	1 367	1 507	1 570	1 924	588	103	13 230
Övre Norrland	521	1 901	2 233	1 163	1 356	1 334	1 509	302	68	10 387
Storleksgrupp, hektar åkermark										
2,1 – 5,0	831	2 686	3 775	1 851	2 240	2 377	4 061	1 611	162	19 594
5,1 – 10,0	1 347	3 719	5 004	2 505	2 837	3 234	4 665	1 307	190	24 808
10,1 – 20,0	1 866	5 094	5 680	2 938	3 586	3 739	3 920	815	173	27 811
20,1 – 30,0	1 382	3 499	3 682	1 913	2 202	2 074	1 491	229	56	16 528
30,1 – 50,0	1 691	4 456	4 560	2 237	2 243	1 882	1 101	117	92	18 379
50,1 – 100,0	1 188	3 567	3 763	1 683	1 565	1 209	583	59	102	13 719
Över 100,0	358	1 122	1 198	447	462	372	256	30	61	4 306
Hela riket										
1985	8 663	24 143	27 662	13 574	15 135	14 887	16 077	4 168	836	125 145
1984	9 188	24 938	27 301	14 225	15 676	15 385	16 069	4 069	829	127 680
1983	9 886	25 649	26 828	14 954	16 292	15 635	16 051	3 979	776	130 050
1982	10 305	26 002	26 707	15 405	16 901	15 921	16 204	3 894	1 084	132 423
1981	9 687	24 358	25 611	15 566	17 278	16 098	16 327	3 875	752	129 552

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Arbetsvolym

Uppgifter om arbetade timmar inom jordbruket erhålls fr o m 1980 genom den särskilda undersökningen om jordbrukets arbetskraft (JAK). Uppgift erhålls också om brukarens och makes arbete utom företaget.

Resultat

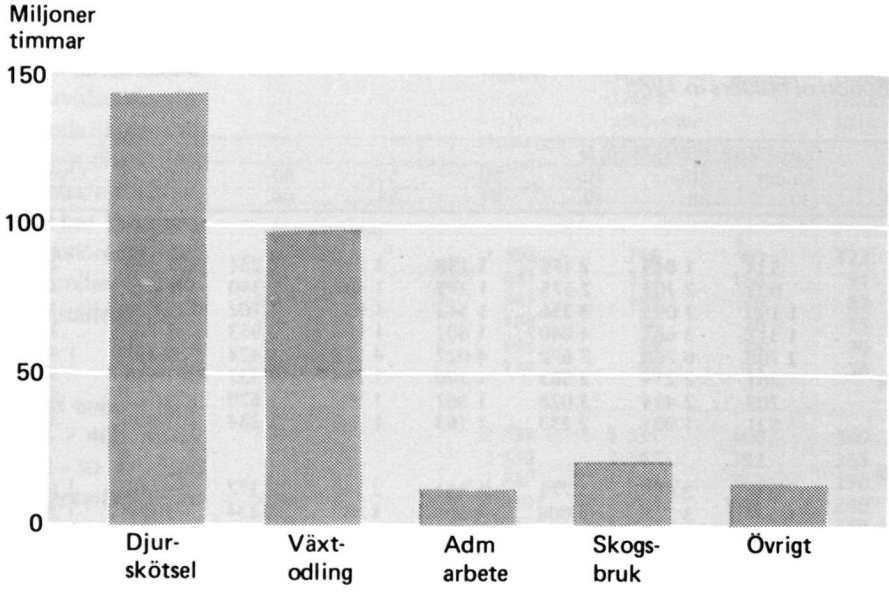
Den genomsnittliga arbetsinsatsen på jordbruksföretag framgår av tabell 3.11. På de minsta företagen och på företag som saknar djur understiger arbetsinsatsen betydligt vad som brukar vara normal helårsinsats för en person (1 500 – 1 800 timmar). Tabellen visar också den höga arbetsinsatsen på de större företagen och på de företag som har många mjölkkor. Variationen i arbetsinsats är alltså stor mellan olika stora jordbruk och detta har samband med företagets åkerareal och antal mjölkkor.

Diagram 3.12 visar hur arbetsåtgången på jordbruksföretag är fördelad på olika drifts-/produktionsgrenar 1984. Djurskötsel är den helt dominerande produktionsgrenen medan exempelvis skogsbruket representerar en förhållandevis liten del av den totala arbetsåtgången.

Tabell 3.11 Antal arbetstimmar per företag 1984. Hela riket
Number of working hours per holding in 1984

Storleksgrupp hektar åkermark	Totalt	Varav utförda av brukaren(-na)
2,1 – 10,0	1 299	932
10,1 – 20,0	2 479	1 886
20,1 – 30,0	3 180	2 406
30,1 – 50,0	3 791	2 621
50,1 –	5 200	3 136
Totalt	2 707	1 892
Varav		
utan djur	1 135	837
djur, men ej mjölkkor	2 383	1 739
1– 3 mjölkkor	2 185	1 545
4– 9	3 082	2 261
10–24	4 253	2 954
25–	6 263	3 840

Diagram 3.12 Arbetsåtgång på jordbruksföretag 1984. Miljoner timmar
Number of working hours on farms in 1984. Millions of hours

I tabell 3.13 visas variationer i arbetsinsats vid företag med olika storlek med avseende på åkerarealen. Även vid företag med samma storlek är varationen i arbetsinsats stor bl a beroende på driftsinriktningen. Ungefär hälften av landets jordbrukare kommer upp i högst 1800 timmar (dvs ungefär normal heltid).

På motsvarande sätt visas i tabell 3.14 jordbrukarnas arbete utom företaget. Mer än hälften har arbete utom företaget. Ungefär en femtedel av jordbrukarna kan anses ha heltidssysselsättning utom företaget.

Annan publicering
Uppgifter om arbetsåtgång i jordbruket enligt JAK finns i SCB SM J 1981:17, 1982:13, 1983:11, 1984:12 och J 31 SM 8501.

Tabell 3.13 Antal jordbrukare 1984 efter antal arbetade timmar i företaget. Procent inom olika storleksgrupper
Number of holders in 1984 distributed by number of working hours in the holding. Per cent for different size groups

Storleksgrupp hektar åkermark	Brukarens timmar i företaget						Summa brukare	
	0	1– 400	401– 900	901– 1800	1801– 2700	2701–	%	Antal
2,1 – 10,0	2,8	36,5	21,5	25,4	10,7	3,1	100	42 229
10,1 – 20,0	2,2	12,6	16,0	23,5	23,6	22,1	100	27 963
20,1 – 30,0	0,5	10,5	8,4	17,7	28,6	34,3	100	16 753
30,1 – 50,0	1,3	6,5	6,7	19,2	23,2	43,1	100	18 359
50,1 –	1,1	3,5	5,4	13,8	33,5	42,7	100	17 869
Totalt	1,9	18,3	13,9	21,3	21,2	23,4	100	123 173

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

Tabell 3.14 Antal jordbrukare 1984 efter antal arbetade timmar utom företaget. Procent inom olika storleksgrupper
Number of holders in 1984 distributed by number of working hours outside the holding. Per cent for different size groups

Storleksgrupp hektar åkermark	Brukarens timmar utom företaget						Summa brukare	
	0	1– 400	401– 900	901– 1500	1501– 1800	1801–	%	Antal
2,1 – 10,0	36,0	6,1	7,3	8,6	19,9	22,1	100	42 229
10,1 – 20,0	46,3	16,2	6,7	11,7	7,7	11,4	100	27 963
20,1 – 30,1	49,7	21,9	6,2	14,1	1,9	6,2	100	16 753
30,1 – 50,0	58,1	22,6	7,9	6,0	2,3	3,1	100	18 359
50,1 –	58,3	28,0	8,8	2,7	1,2	1,0	100	17 869
Totalt	46,7	16,2	7,3	8,8	9,4	11,6	100	123 173

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

Avbytar-verksamhet

Lantbrukets Avbytartjänst AB, Avbytartjänsten, är ett av LRF helägt dotterföretag. Verksamheten, som är riksomfattande, är indelad i 21 regioner.

Avbytartjänstens huvuduppgift är att tillhandahålla avbytartjänster av god kvalité i djurstallar. Alla djurägare kan anlita Avbytartjänsten för att få viss regelbunden och/eller sammanhängande ledighet. Vidare kan hjälp erhållas vid akuta situationer som t ex olycksfall eller sjukdom, barns födelse, vård av sjukt barn, militärinkallelse och vid utförande av förtroendeuppdrag. Sjukskriven lantbrukare kan även anlita Avbytartjänsten för arbete i växtodling.

Fr o m 1 juli 1983 kan kött- och svinproducenter teckna abonnemang på timdebitering.

Genom att pengar avsätts inom ramen för jordbruksprisavtalet kan lantbrukarna erbjudas ledigheten mot en rimlig avgift.

Avbytarna är anställda av Avbytartjänsten. En heltidsanställd avbytare arbetar inom en krets av 5 till 8 djurbesättningar. Arbetsledningen och kontakterna med djurägarna sköts regionalt i egen regi eller av den organisation som Avbytartjänsten träffat avtal med, vanligen mejeriföreningen, husdjursföreningen eller hushållningssällskapet.

För att verksamheten skall klaras vid akuta sjukdomsfall och vid särskilt stor efterfrågan på avbytare, har en kår av reservavbytare byggts upp.

Resultat
Antal avbytare, abonnerande företag och utförda dagsverken vid utgången av åren 1982 – 1985 framgår av tablån nedan.

Avbytare	*1982*	*1983*	*1984*	*1985*
Ordinarie	1 224	1 250	1 297	1 344
Reserver	1 643	1 897	2 148	2 431
Företag	8 085	8 241	8 337	8 607
Utförda dagsverken	238 577	245 210	257 572	269 411

Under 1985 förekom mjölkproduktion vid 95 % av de abonnerande företagen. Ytterligare omkring 3 000 företag anlitade Avbytartjänsten vid enstaka tillfällen.

Annan publicering
Lantbruksåret, uppgifter om Avbytartjänsten årligen sedan 1975. Lantbrukarnas Riksförbund.

Arbetsskador

Arbetarskyddsstyrelsen och SCB sammanställer årligen uppgifter om antalet arbetsskador inom jordbruk och skogsbruk. Sammanställningen ligger bl a till grund för arbetarskyddsstyrelsens informationsverksamhet.

Fr o m 1 juli 1977 inkluderar detta material uppgifter om skador som drabbat såväl anställd arbetskraft som egen företagare. I redovisningen ingår ej uppgifter om yrkessjukdomar, exempelvis hörselskador och ryggbesvär.

Enligt gällande lag är numera alla förvärvsarbetande, även egna företagare, obligatoriskt försäkrade mot arbetsskada. Arbetsgivare har skyldighet att anmäla arbetsskada, då sådan inträffat, till allmän försäkringskassa. Denna skyldighet gäller även egna företagare. Anmälan skall göras, om skadan medfört eller skäligen kan antas medföra rätt till sjukvårdsersättning eller ersättning enligt lagen om arbetsskadeförsäkring.

I landet finns 19 yrkesinspektioner. Dessa är underställda arbetarskyddsstyrelsen. En inkommen arbetsskadeanmälan behandlas först vid allmän försäkringskassa, som därefter sänder anmälan till yrkesinspektionen för kodifiering.

Resultat

Antalet olycksfall 1983 bland arbetstagare och företagare inom jordbruk och skogsbruk uppgick till 8 947, varav 4 739 drabbade arbetstagarna. Totalt har 6 av arbetsolyckorna lett till dödsfall.

Uppgift om s k relativ arbetsskadefrekvens – antal arbetsskador per 1 miljon arbetstimmar – används för att ange hur ofta olycksfall inträffar i branschen i förhållande till arbetskraftens storlek. För arbetstagarna inom jordbruk och skogsbruk uppgick detta tal till 47 arbetsolycksfall per 1 miljon arbetstimmar. Genomsnittsvärdet för samtliga branscher 1983 var 19. Jordbruks- och skogsbruksbranschen hör således till en av de mer drabbade branscherna. Inom denna bransch är den relativa arbetsskadefrekvensen störst för skogsbruket, 48 arbetsolycksfall per 1 miljon arbetstimmar, medan motsvarande tal för jordbruket var 46.

Som framgår av tabell 3.15 inträffar de flesta olycksfallen inom jordbruket i samband med överbelastning av kroppsdel och skador vid hanteringsolyckor. Stukning, sträckning samt kross-, kläm- och sårskador var de vanligaste skadetyperna och omfattade 70 procent av olycksfallen.

Annan publicering

Yrkesskador inom jordbruk och trädgårdsnäring, årligen sedan 1971. Uppgifter för anställd arbetskraft särredovisas dock ej. Arbetarskyddsstyrelsen (stencil).

Arbetsskador 1983. Arbetarskyddsstyrelsen och SCB.

Tabell 3.15 Arbetsolycksfall inom jordbruk fördelade efter huvudsaklig händelse och efter skadans art 1983, arbetstagare
Occupational accidents in agriculture by main activity and by type of injury in 1983, employees

Huvudsaklig händelse; skadans art	Arbetsolycksfall	
	antal	%
Huvudsaklig händelse		
Fall på samma nivå	232	11
Fall till lägre nivå	140	6
Trampning på ojämnhet, feltramp, snedtramp	166	8
Annan kontakt med föremål i vila	116	5
Träffad av flygande föremål, sprut o d	126	6
Träffad av fallande föremål	145	7
Kontakt med rörliga maskindelar m m	232	11
Slag, spark o d från djur eller annan person	220	10
Överbelastning av kroppsdel	322	15
Skadad av hanterat föremål	307	14
Övrigt	164	7
Totalt	2 170	100
Skadans art		
Skelettskada	295	14
Hjärnskada	30	1
Skada på inre organ	12	1
Förlust av kroppsdel	19	1
Stukning, sträckning	683	31
Kross- och klämskada	397	18
Sårskada	463	21
Övrigt	271	13
Totalt	2 170	100

4 Mark. Fastigheter

I detta kapitel redovisas uppgifter om jordbruksmarkens uppdelning på ägoslag enligt lantbruksregistret. Uppgifter om markkartering redovisas från en undersökning i anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna 1977. Vidare lämnas uppgifter om jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1985. Slutligen redovisas priser på jordbruksfastigheter enligt SCBs lagfartsstatistik.

Kapitel 4 innehåller avsnitt om

- Ägoslag
- Markkartering
- Taxeringsvärden
- Fastighetspriser

Ägoslag

Vid lantbruksräkningarna som genomförs med i regel 5 års mellanrum erhålls uppgifter om jordbruksmarkens fördelning på ägoslag för samtliga jordbruksfastigheter.

Vid lantbruksregistreringen i juni varje år erhålls underlag till en årlig ägoslagsstatistik för mark på företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Resultat

I tabell 4.1 redovisas arealer av olika ägoslag enligt lantbruksräkningen 1981. Landets totala åkerareal uppgår till ca 3 miljoner hektar vilket utgör ungefär 7,3 % av den totala landarealen (ca 41,2 miljoner hektar). Skogsmarksarealen uppgår till 22,7 miljoner hektar, dvs till 55,1 % av samma landareal. Tabellen visar också att arealen "Annan mark" var betydande och motsvarade drygt hälften av skogsmarksarealen.

Av åkermarken fanns 98 % på företag med mer än 2,0 hektar åker, dvs i princip på jordbruksföretag. På motsvarande sätt fanns ungefär 20 % av skogsmarken på jordbruksföretag, dvs kombinerad med jordbruk.

Tabell 4.1 visar också den regionala fördelningen av jord- och skogsbruksmarken. Bl a kan man utläsa att ungefär 60 % av skogsmarken finns i Norrland medan motsvarande procenttal för åkermarken är 12 %. Av arealen "Annan mark" är ungefär 85 % belägen i Norrland.

Tabell 4.1 Arealen av olika ägoslag 1981
Area of different types of land in 1981

Avser samtliga lantbruksföretag.

Område;storleksgrupp, hektar åkermark	Åker-mark	Betes-mark	Skogs-mark	Annan mark	Summa
Götalands södra slättbygder					
– 2,0	1 323	5 921	30 649	13 054	50 947
2,1 –	357 152	17 107	39 918	13 970	428 147
Samtliga	358 475	23 028	70 567	27 024	479 094
Götalands mellanbygder					
– 2,0	2 305	21 889	178 913	49 090	252 197
2,1 –	330 493	57 028	224 704	66 275	678 500
Samtliga	332 798	78 917	403 617	115 365	930 697
Götalands norra slättbygder					
– 2,0	2 403	15 473	226 865	62 277	307 018
2,1 –	465 371	41 099	192 940	47 794	747 204
Samtliga	467 774	56 572	419 805	110 071	1 054 222
Svealands slättbygder					
– 2,0	3 377	28 839	960 660	193 315	1 186 191
2,1 –	673 617	49 222	599 061	82 238	1 404 138
Samtliga	676 994	78 061	1 559 721	275 553	2 590 329
Götalands skogsbygder					
– 2,0	13 744	75 700	2 145 659	502 217	2 737 320
2,1 –	567 888	143 542	1 202 826	292 091	2 206 347
Samtliga	581 632	219 242	3 348 485	794 308	4 943 667
Mellersta Sveriges skogsbygder					
– 2,0	9 086	23 185	1 912 376	314 221	2 258 868
2,1 –	219 900	19 885	515 108	61 898	816 791
Samtliga	228 986	43 070	2 427 484	376 119	3 075 659
Nedre Norrland					
– 2,0	19 232	32 965	4 762 247	1 157 711	5 972 155
2,1 –	179 906	17 918	909 040	138 537	1 245 401
Samtliga	199 138	50 883	5 671 287	1 296 248	7 217 556
Övre Norrland					
– 2,0	10 873	24 090	8 080 333	8 369 124	16 484 420
2,1 –	143 551	10 484	760 936	309 149	1 224 120
Samtliga	154 424	34 574	8 841 269	8 678 273	17 708 540
Hela riket					
– 2,0	62 343	228 062	18 297 702	10 661 009	29 249 116
2,1 –	2 937 878	356 285	4 444 533	1 011 952	8 750 648
Samtliga	3 000 221	584 347	22 742 235	11 672 961	37 999 764

Källa: SCB, lantbruksräkningen.

Ägoslagsfördelningen 1985 på företag med mer än 2,0 hektar åker framgår av tabell 4.2. Redovisning lämnas bl a för län och storleksgrupper.

Man brukar ange den totala landarealen i riket till ca 41,2 miljoner hektar. I denna areal har då inte inräknats större sjöar och vattendrag. I landarealen ingår bl a det rena fjällområdet, varför hela denna areal inte är disponibel för jord- och skogsbruksproduktion eller för t ex bebyggelse för bostads- och industriändamål.

Beträffande definitioner av de olika ägoslagen hänvisas till kapitel 2.

Nya ägoslagsdefinitioner tillämpas fr o m 1981. Relationen gentemot de tidigare definitionerna och effekterna av den nya ägoslagsklassificeringen redovisas också i kapitel 2.

Annan publicering

Uppgifter om ägoslag för "samtliga" företag lämnas i Lantbruksräkningen 1971, 1976 och 1981. SCB.

Uppgifter för jordbruksföretagen lämnas i SCB SM J, senast 1981:5.2, 1983:6:2, 1984:4.2, J 10 SM 8501 och J 10 SM 8601.

Tabell 4.2 Arealen av olika ägoslag 1985

Area of different types of land in 1985

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.
Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land.

Område;	Åker-mark, hektar	Betes-mark, hektar	Skogs-mark, hektar	Annan mark, hektar	Summa hektar
Län					
Stockholms	97 202	9 700	91 444	17 309	215 655
Uppsala	160 626	13 798	132 188	17 738	324 350
Södermanlands	141 215	12 801	131 297	18 476	303 789
Östergötlands	220 000	38 418	170 118	29 349	457 885
Jönköpings	95 329	32 574	216 771	48 408	393 082
Kronobergs	59 164	16 816	170 329	37 113	283 422
Kalmar	134 655	33 943	234 577	45 129	448 304
Gotlands	83 475	9 694	79 202	27 184	199 555
Blekinge	37 604	7 121	84 575	7 952	137 252
Kristianstads	182 470	29 324	104 753	18 286	334 833
Malmöhus	307 874	22 385	33 607	12 033	375 899
Hallands	124 929	11 587	112 438	32 720	281 674
Göteborgs o Bohus	70 584	10 125	80 064	58 464	219 237
Älvsborgs	160 593	21 780	253 660	68 527	504 560
Skaraborgs	284 887	24 976	138 211	27 701	475 775
Värmlands	123 757	7 377	267 444	30 941	429 519
Örebro	116 992	6 015	142 284	21 221	286 512
Västmanlands	133 118	6 265	124 671	11 054	275 108
Kopparbergs	66 265	4 388	175 612	15 997	262 262
Gävleborgs	78 429	4 673	319 687	23 709	426 498
Västernorrlands	62 267	6 744	304 387	43 135	416 533
Jämtlands	46 530	5 311	323 002	126 131	500 974
Västerbottens	87 336	4 211	374 974	113 059	579 580
Norrbottens	46 251	3 658	266 550	109 273	425 732
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	355 162	16 262	37 889	13 076	422 389
» mellanbygder	330 245	55 278	216 016	64 670	666 209
» norra slättbygder	464 169	40 270	189 883	45 714	740 036
Svealands slättbygder	669 994	47 757	596 769	79 514	1 394 034
Götalands skogsbygder	562 688	139 504	1 156 051	272 852	2 131 095
Mellersta Sveriges skogsbygder	218 721	18 897	505 784	59 960	803 362
Nedre Norrland	179 197	16 472	892 678	136 093	1 224 440
Övre Norrland	141 376	9 244	736 775	289 030	1 176 425
Storleksgrupp, hektar åkermark					
2,1 – 5,0	67 950	23 127	521 400	161 040	773 517
5,1 – 10,0	168 643	39 377	778 037	194 679	1 180 736
10,1 – 20,0	366 451	56 943	875 789	197 996	1 497 179
20,1 – 30,0	360 019	47 086	548 714	107 605	1 063 424
30,1 – 50,0	607 498	62 828	614 597	110 915	1 395 838
50,1 – 100,0	744 119	60 900	498 926	96 369	1 400 314
Över 100,0	606 872	53 423	494 382	92 305	1 246 982
Hela riket					
1985	2 921 552	343 684	4 331 845	960 909	8 557 990
1984	2 933 133	346 458	4 357 178	978 196	8 614 965
1983	2 940 660	348 767	4 391 834	997 217	8 678 478
1982	2 950 322	351 442	4 457 811	1 018 598	8 778 173
1981	2 937 878	356 285	4 463 206	1 015 419	8 772 788

Källa: SCB, lantbruksregistret 1985.

Markkartering

I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna 1977 gjordes en kartläggning av markkarterade arealer. För samtliga företag i urvalet till skördeuppskattningarna skulle anges om åkermarken var markkarterad i sin helhet, endast delvis eller inte alls. Dessutom inhämtades uppgift om bl a tidpunkt för senaste markkartering.

På basis av erhållna uppgifter gjordes skattningar av markkarterade arealer enligt de skattningsmetoder som tillämpas i skördeuppskattningarna.

Resultat

Resultat från markkarteringsundersökningen redovisas i tabell 4.3. Bl a framgår att mindre än 50 % av landets åkerareal var markkarterad 1977. De regionala variationerna var stora. Minst vanlig är markkartering i skogsbygderna och i Norrland där markkartering inte skett för omkring 2/3 av åkermarken.

Annan publicering

En utförlig redovisning av markkarteringsundersökningen har lämnats i SCB SM J 1979:8.1 och Appendix till SM J 1979:8.1.

Vid markkartering, som avser att bestämma markens näringsinnehåll m m, görs provtagning av markens innehåll av fosfor och kalium samt av markens pH-värde. Undersökningarna görs vanligen av respektive lantbruksnämnd på beställning av lantbrukarna.

Tabell 4.3 Markkarteringens omfattning 1977
Extent of soil surveyed area in 1977

Område	Åkerareal i procent på företag efter markkarteringens omfattning		
	Helt karterad	Delvis karterad	Ej karterad
Produktionsområden			
Götalands södra slättbygder	63	14	23
» mellanbygder	45	14	41
» norra slättbygder	37	13	50
Svealands slättbygder	37	19	44
Götalands skogsbygder	21	15	64
Mellersta Sveriges skogsbygder	18	18	64
Nedre Norrland	12	21	67
Övre Norrland	8	25	67
Hela riket	33	17	50

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning (urvalsundersökning).

Taxeringsvärden

Uppgifter om taxeringsutfallet publiceras årligen av SCB. Normalt har allmän fastighetstaxering ägt rum ungefär vart femte år – den senaste 1981 – och däremellan har verkställts särskild fastighetstaxering. I en proposition till riksdagen har regeringen föreslagit ett system med rullande fastighetstaxering som innebär att inte alla fastigheter taxeras samtidigt. Nästa allmänna fastighetstaxering för jordbruksfastigheter äger rum 1992.

I föreliggande avsnitt redovisas vissa data rörande jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt 1985 års särskilda fastighetstaxering. Dessutom redovisas jordbruksfastigheternas hektarvärden från 1981 års allmänna fastighetstaxering.

För jordbruksfastigheter skulle vid 1981 års allmänna fastighetstaxering eftersträvas en taxeringsvärdesnivå som för varje taxeringsenhet utgjorde 67,5 % av det allmänna saluvärde som genomsnittligt gällde under 1978.

Särskild fastighetstaxering sker de år då allmän fastighetstaxering inte äger rum. Nytt taxeringsvärde åsätts bl a vid avstyckning eller sammanslagning av taxeringsenheter. Dessutom görs omtaxering av fastighet vars värde ändrats med minst 20 %, dock minst 25 000 kronor, genom ny-, till- eller ombyggnad.

Särskild fastighetstaxering skall ske efter det allmänna prisläge och de uppskattningsgrunder i övrigt som tillämpats vid närmast föregående allmänna fastighetstaxering.

Delvärden

Det totala taxeringsvärdet för jordbruksfastigheter var vid 1981 års taxering fördelat på sex delvärden:

a) skogsbruksvärde	värdet av taxeringsenhetens skogsmark med växande skog och markanläggningar, som används eller behövs för skogsbruk
b) skogsimpedimentsvärde	värdet av de skogsimpediment som hör till taxeringsenheten
c) jordbruksvärde	värdet av taxeringsenhetens åkermark, betesmark och markanläggningar, som används eller behövs för växtodling
d) tomtmarksvärde	värdet av taxeringsenhetens tomtmark
e) bostadsbyggnadsvärde	värdet av de småhus och hyreshus som hör till taxeringsenheten
f) ekonomibyggnadsvärde	värdet av de ekonomibyggnader som hör till taxeringsenheten

Resultat

Uppgifter om jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1985 redovisas i tabellerna 4.4, 4.6 och 4.7. I tabell 4.6 återfinns också vissa uppgifter från 1981 års allmänna fastighetstaxering.

Det totala taxeringsvärdet för de sammanlagt cirka 335 400 jordbruksfastigheterna uppgick 1985 till 113,5 miljarder kronor. Jordbruksvärdet utgjorde 20 % därav och skogsbruksvärdet 48 %.

Jämförbarhet

Varje år allmän fastighetstaxering sker ändras definitionen av olika begrepp, nya begrepp tillkommer och andra utgår. Mellan fastighetstaxeringarna görs däremot inga ändringar. För vissa begrepp, i huvudsak de som ej ändrats, kan jämförelse göras med tidigare års uppgifter. För begrepp som ändrats behandlas jämförbarheten närmare i publikationerna över de allmänna fastighetstaxeringarna.

Tabell 4.4 Jordbruksfastigheternas taxeringsvärden, 1000-tal kronor, och antal taxeringsenheter enligt särskild fastighetstaxering 1985

Assessed values of agricultural real estates, thousands of Swedish kronor, and number of assessed units according to the assessment of real estate in 1985

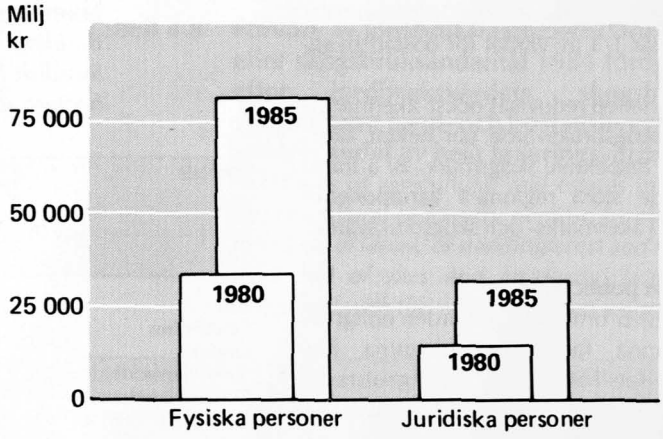
Område	Jordbruksvärde	Därav åkervärde	Skogsbruksvärde	Skogsimpediments-värde	Tomtmarksvärde	Bostadsbyggnadsvärde	Ekonomibyggnadsvärde	Totalt taxeringsvärde	Antal taxeringsenheter
Län									
Stockholms	484 336	462 229	834 715	10 702	348 852	600 655	165 251	2 445 796	5 938
Uppsala	912 333	886 157	1 429 084	9 003	241 560	684 853	258 751	3 533 903	6 922
Södermanlands	793 356	760 818	1 424 630	8 068	225 647	650 872	225 404	3 327 944	5 418
Östergötlands	2 050 675	1 964 772	2 726 634	15 617	323 075	1 092 222	370 123	6 579 182	10 303
Jönköpings	564 334	503 718	4 127 340	21 994	282 663	1 041 779	334 839	6 372 794	14 401
Kronobergs	360 728	322 044	3 744 224	24 708	246 847	923 458	239 112	5 538 960	14 011
Kalmar	994 988	914 656	3 773 744	15 577	255 389	902 836	394 674	6 659 742	12 239
Gotlands	383 242	370 734	204 830	4 751	101 585	396 389	237 908	1 329 023	6 225
Blekinge	390 654	362 687	1 048 829	2 285	89 812	369 784	162 194	2 062 815	6 181
Kristianstads	2 404 425	2 268 784	1 682 570	7 532	303 695	968 917	647 125	6 013 998	16 014
Malmöhus	4 830 679	4 710 849	399 345	1 074	372 021	1 056 675	665 821	7 325 963	13 902
Hallands	1 354 269	1 312 327	1 296 615	15 358	292 155	893 499	538 208	4 390 603	11 553
Göteborgs o Bohus	509 465	476 342	628 219	21 788	373 982	780 587	181 082	2 495 074	9 838
Älvsborgs	1 069 990	1 014 053	3 024 661	28 519	506 458	1 638 797	465 497	6 733 875	22 742
Skaraborgs	2 980 958	2 894 913	1 683 515	6 624	332 650	1 337 384	730 943	7 071 904	17 671
Värmlands	384 195	373 586	4 741 127	34 074	320 278	1 160 401	256 371	6 896 443	23 931
Örebro	767 524	749 353	2 386 244	17 332	234 501	664 756	217 065	4 288 007	9 832
Västmanlands	703 449	688 802	1 248 792	10 924	147 065	537 155	200 303	2 850 160	5 455
Kopparbergs	197 095	192 195	4 149 938	49 921	325 666	1 248 401	190 472	6 161 790	32 381
Gävleborgs	165 173	160 900	3 146 334	37 734	251 309	918 469	192 407	4 711 309	13 799
Västernorrlands	115 134	111 162	2 918 338	17 876	223 427	809 080	160 960	4 244 831	18 876
Jämtlands	101 485	97 800	2 637 408	32 665	203 818	868 097	145 466	3 988 938	17 050
Västerbottens	187 844	185 218	3 182 091	33 283	318 907	1 001 672	271 261	4 994 748	23 439
Norrbottens	101 271	98 436	2 337 288	64 019	187 366	650 926	173 629	3 514 399	17 231
Hela riket									
1985	22 807 602	21 882 535	54 776 515	491 428	6 508 728	21 197 664	7 424 866	113 532 201	335 352
1984	22 825 382	21 900 420	54 804 703	492 112	6 554 599	21 231 779	7 400 281	113 314 567	336 887
1983	22 847 632	21 916 523	54 919 156	489 180	6 602 376	21 275 965	7 371 609	113 519 170	338 398
1982	22 905 290	21 968 812	55 090 434	521 108	6 624 354	21 282 120	7 331 103	113 762 154	339 119
1981	22 685 778	21 784 467	54 787 356	519 398	6 655 241	21 124 451	7 361 018	113 151 485	338 765

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1985 (totalundersökning).

Diagram 4.5 visar skillnaderna i jordbruksfastighernas taxeringsvärden 1980 (före senaste allmänna fastighetstaxeringen) och 1985.

Tabell 4.6 visar att 72 % av jordbruksfastigheternas taxeringsvärden hänför sig till fysisk person. I övrigt är aktiebolag dominerande ägare. Staten svarar för 7 %.

Diagram 4.5 Jordbruksfastigheternas taxeringsvärden 1980 och 1985
Assessed values of agricultural real estates in 1980 and 1985

Tabell 4.6 Jordbruksfastigheternas taxeringsvärden fördelade efter ägarekategori enligt särskild fastighetstaxering 1985. 1000-tal kronor
Assessed values of agricultural real estates by owner category according to the assessment of real estate in 1985. Thousands of Swedish kronor

Område	Fysisk person	Juridisk person						Okänd ägare	Samtliga ägarekategorier
		Staten	Borgerlig kommun	Kyrkan	Dödsbo	Svenskt aktiebolag	Övrig juridisk person		
Län									
Stockholms	1 624 438	136 168	257 143	62 677	112 801	134 014	117 960	595	2 445 796
Uppsala	2 269 122	218 428	45 943	97 891	104 576	666 748	130 589	606	3 533 903
Södermanlands	2 547 184	205 019	109 491	82 530	113 227	138 531	131 962	–	3 327 944
Östergötlands	4 732 452	381 661	164 801	174 192	216 561	605 112	303 019	1 384	6 579 182
Jönköpings	5 234 136	333 058	132 198	187 181	278 039	145 179	62 561	442	6 372 794
Kronobergs	4 388 737	288 622	89 194	180 941	246 004	310 228	35 212	22	5 538 960
Kalmar	5 407 777	431 198	117 776	156 321	238 652	243 253	62 682	2 083	6 659 742
Gotlands	1 223 528	11 915	3 712	25 064	45 053	16 862	2 889	–	1 329 023
Blekinge	1 840 613	48 187	52 510	22 126	71 171	24 203	4 005	–	2 062 815
Kristianstads	5 219 900	232 490	99 883	130 688	172 400	102 567	55 966	104	6 013 998
Malmöhus	5 792 556	251 307	347 003	349 168	189 801	274 005	122 064	59	7 325 963
Hallands	3 802 512	149 591	97 737	105 795	147 582	59 768	27 567	51	4 390 603
Göteborgs o Bohus	2 063 907	59 629	114 948	36 974	159 220	36 689	23 508	199	2 495 074
Älvsborgs	5 666 421	192 397	141 765	120 503	329 293	184 816	98 490	190	6 733 875
Skaraborgs	5 864 017	388 348	79 638	271 229	229 772	139 891	98 160	849	7 071 904
Värmlands	4 307 034	162 153	120 329	149 412	363 187	1 773 579	20 699	50	6 896 443
Örebro	2 589 285	710 425	84 371	109 248	119 916	581 112	92 581	1 069	4 288 007
Västmanlands	1 868 428	424 741	82 343	65 092	99 421	241 828	67 735	572	2 850 160
Kopparbergs	3 263 032	464 053	62 459	49 647	359 537	1 639 987	323 035	40	6 161 790
Gävleborgs	2 702 419	214 073	54 241	71 050	153 370	1 436 438	79 601	117	4 711 309
Västernorrlands	2 315 743	157 420	36 473	86 035	162 927	1 424 175	60 756	1 302	4 244 831
Jämtlands	2 143 698	224 026	24 351	56 579	174 167	1 338 779	27 338	–	3 988 938
Västerbottens	2 893 101	871 883	41 869	20 822	155 708	943 349	67 904	112	4 994 748
Norrbottens	1 698 073	1 134 763	15 294	11 482	145 011	364 413	145 346	17	3 514 399
Hela riket									
1985	81 458 113	7 691 555	2 375 472	2 622 647	4 387 396	12 825 526	2 161 629	9 863	113 532 201
1984	81 013 740	7 705 435	2 403 544	2 632 925	4 516 119	12 855 625	2 148 133	39 046	113 314 567
1983	80 950 606	7 750 525	2 402 915	2 645 219	4 598 579	12 971 382	2 174 369	25 575	113 519 170
1982	81 042 053	7 759 299	2 481 702	2 640 032	4 422 518	13 234 620	2 172 096	9 834	113 762 154
1981	80 144 016	7 567 479	2 430 003	2 606 773	5 030 773	13 166 871	2 201 648	3 922	113 151 485

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1985 (totalundersökning).

Byggnadsvärden på jordbruksfastigheter enligt fastighetstaxeringen redovisas i tabell 4.7. Bl a framgår att värdet för ekonomibyggnader representerar ungefär 1/3 av värdet för bostadsbyggnader.

I tabellen redovisas också åkermarks- och skogsbruksvärde per hektar åkermark respektive skogsmark. Bl a framgår de stora regionala variationerna både i åkermarks- och skogsbruksvärde.

Annan publicering

Uppgifter om taxeringsvärden enligt de allmänna fastighetstaxeringarna har redovisats i SCB Allmän fastighetstaxering 1970, 1975 och 1981. Vidare SM N 1975:74 och SM N 1981:9.

Uppgifter från särskild fastighetstaxering redovisas årligen (utom år då allmän fastighetstaxering genomförs), senast i SCB SM N 1980:15, 1981:19, 1982:14, 1983:10, 1984:8 och Bo 13 SM 8501.

Tabell 4.7 Byggnadsvärden för jordbruksfastigheter enligt särskild fastighetstaxering 1985 samt jordbruks- och skogsmarksvärde per hektar åker resp skog enligt den allmänna fastighetstaxeringen 1981

Building values for agricultural real estates in 1985, thousands of Swedish kronor, and assessed values of agricultural real estates per hectare according to the assessment of real estate in 1981

Område	Byggnadsvärden (1000 kr)		Jordbruksvärde per hektar åker, kronor per hektar	Skogsbruksvärde per hektar skog, kronor per hektar
	Bostäder	Ekonomibyggnader		
Län				
Stockholms	600 655	165 251	5 949	2 949
Uppsala	684 853	258 751	6 808	3 626
Södermanlands	650 872	225 404	6 890	4 328
Östergötlands	1 092 222	370 123	10 634	4 618
Jönköpings	1 041 779	334 839	6 297	6 562
Kronobergs	923 458	239 112	6 274	6 610
Kalmar	902 836	394 674	7 940	5 315
Gotlands	396 389	237 908	5 261	1 584
Blekinge	369 784	162 194	11 412	5 807
Kristianstads	968 917	647 125	15 676	6 324
Malmöhus	1 056 675	665 825	19 816	5 832
Hallands	893 499	538 208	12 523	5 081
Göteborgs o Bohus	780 587	181 082	8 415	3 743
Älvsborgs	1 638 797	465 497	7 456	4 595
Skaraborgs	1 337 384	730 943	12 405	5 085
Värmlands	1 160 401	256 371	3 261	3 659
Örebro	664 756	217 065	7 650	4 241
Västmanlands	537 155	200 303	6 558	3 343
Kopparbergs	1 248 401	190 472	2 800	2 126
Gävleborgs	918 469	192 407	2 323	2 189
Västernorrlands	809 080	160 960	1 783	1 786
Jämtlands	868 097	145 466	1 985	962
Västerbottens	1 001 672	271 261	2 005	1 005
Norrbottens	650 926	173 625	2 117	608
Hela riket				
1985	21 197 664	7 424 866	..	..
1984	21 231 779	7 400 281	..	..
1983	21 275 965	7 371 609	..	..
1982	21 282 120	7 331 103	..	..
1981	21 124 451	7 361 018	8 809	2 419

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1985 (totalundersökning) samt SCB, allmän fastighetstaxering 1981 (totalundersökning).

Priser på jordbruksfastigheter

SCB upprättar årligen statistik över antalet lagfartsärenden samt över priserna på jordbruksfastigheter. Lagfartsstatistiken avser att belysa antalet ägarskiften och omsättningen för lagfarna fång av jordbruksfastighet.

Den s k *köpeskillingskoefficienten* som redovisas i tabellerna utgör kvoten mellan köpeskilling och taxeringsvärde. Den redovisas dels som ovägt medeltal, dels som median.

Resultat

Av nedanstående tablå framgår antalet lagfarna fång av jordbruksfastighet år 1984

Typ av fång	*Antal*
Köp	
Vanliga köp	5 540
Släktköp	1 595
Övriga köp	3
Summa	7 138
Övriga fång[1]	8 850
Totalt	15 988

1) Häri ingår byte, gåva, arv, exekutiv försäljning.

Lagfartsstatistiken grundar sig på underrättelser rörande sökt lagfart som SCB erhåller varje månad i form av lagfartsregister. Statistiken omfattar samtliga lagfarter under undersökningsåret med undantag av vilandeförklarade.

Uppgifterna för prisstatistiken kommer dels ifrån lantbruksnämnderna, dels, beträffande släktköp, ifrån lagfartsregistren. Lantbruksnämnderna inventerar förvärven av jordbruksfastighet i samband med nämndens prövning enligt jordförvärvslagen. Prisstatistiken omfattar vanliga köp som ansetts representera "marknadsvärde" enligt kommunalskattelagen samt släktköp. Detta innebär att följande köp inte tas med

- köp av speciell karaktär t ex med intressegemenskap
- köp av ideell andel
- köp som omfattar mindre än 2 hektar totalt
- köp där annan fastighet ingår med mer än 25 % av sammanlagda taxeringsvärdet.

Med släktköp avses köp från föräldrar, far- eller morföräldrar eller från make(a).

Resultat från prisstatistiken för jordbruksfastigheter lämnas i tabellerna 4.8–4.10. Av tabell 4.8 framgår att 1984 redovisas 4 295 köp för jord- och skogsbruksändamål med en genomsnittlig köpeskilling på 275 000 kronor och en median för köpeskillingskoefficienten på 1,43.

Resultaten avseende antal köp och köpeskilling skiljer sig *mellan tabellerna 4.8 och 4.9 å ena sidan och tabell 4.10.* Detta beror på att den sistnämnda tabellen inkluderar icke prisprövade köp samt förvärv för annat än jord- och skogsbruksändamål.

Tabell 4.8 Förvärv av jordbruksfastigheter[1] för jord- eller skogsbruksändamål 1984 fördelade efter jordbruksvärdets, skogsbruksvärdets samt tomt- och bostadsbyggnadsvärdets andel av hela taxeringsvärdet

Purchases of agricultural real estates in 1984 for agricultural or forestry purpose by share of the value of farms, of standingforest and forestland and of sites and residential buildings compared with the whole assessed value

Andel av totalt taxeringsvärde, procent	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kr	Taxeringsvärde medelvärde, 1 000-tal kr	Köpeskillingskoefficient[2], median
Jordbruksvärde				
0 – 10	2 380	224	141	1,60
11 – 25	504	381	267	1,44
26 – 50	488	424	304	1,42
51 – 75	307	488	359	1,50
76 – 100	616	161	120	1,40
Totalt	4 295	275	187	1,43
Skogsbruksvärde				
0	736	268	197	1,33
1 – 33	789	433	306	1,42
34 – 66	656	355	244	1,43
67 – 99	858	321	208	1,60
100	1 256	107	63	1,61
Totalt	4 295	275	187	1,43
Tomt- och bostadsbyggnadsvärde				
0 – 50	3 832	279	192	1,43
51 – 75	317	253	164	1,41
76 – 100	146	220	119	1,50
Totalt	4 295	275	187	1,43

1) Prisprövade förvärv för jord- och skogsbruksändamål.
2) Se texten.

Tabell 4.9 Förvärv av jordbruksfastigheter[1] 1984

Purchases of agricultural real estates in 1984

Område	Köp av hel fastighet				Köp av del av fastighet			
	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kronor	Taxeringsvärde medelvärde, 1 000-tal kronor	Köpeskillingskoefficient[2], median	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kronor	Taxeringsvärde medelvärde, 1 000-tal kronor	Köpeskillingskoefficient[2], median
Län								
Stockholms	30	720	432	1,42	32	257	196	1,40
Uppsala	22	566	380	1,50	55	115	84	1,40
Södermanlands	27	995	689	1,44	34	262	193	1,41
Östergötlands	80	810	645	1,32	60	411	302	1,34
Jönköpings	68	502	355	1,41	76	179	126	1,41
Kronobergs	99	383	287	1,31	87	348	254	1,32
Kalmar	60	675	510	1,31	63	438	301	1,24
Gotlands	36	444	340	1,40	70	75	48	1,63
Blekinge	22	397	241	1,60	20	288	195	1,70
Kristianstads	133	521	278	1,34	111	298	211	1,30
Malmöhus	125	611	449	1,31	54	589	441	1,34
Hallands	75	409	281	1,50	57	208	144	1,34
Göteborgs o Bohus	47	393	294	1,34	24	150	119	1,22
Älvsborgs	144	401	274	1,41	117	159	101	1,44
Skaraborgs	138	488	376	1,33	202	131	99	1,21
Värmlands	134	299	197	1,52	217	150	98	1,40
Örebro	50	366	248	1,53	55	132	93	1,23
Västmanlands	31	536	340	1,51	60	207	133	1,50
Kopparbergs	145	140	78	1,70	177	110	48	1,94
Gävleborgs	70	259	133	1,90	212	86	50	1,74
Västernorrlands	85	224	129	1,73	115	150	87	1,72
Jämtlands	108	237	98	1,82	88	165	69	2,20
Västerbottens	100	165	100	1,82	168	88	43	2,02
Norrbottens	116	169	91	1,83	196	62	30	1,80
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	103	670	483	1,34	100	420	309	1,31
» mellanbygder	138	573	414	1,33	157	174	125	1,43
» norra slättbygder	188	498	382	1,32	232	164	123	1,22
Svealands slättbygder	142	623	414	1,41	232	190	133	1,43
Götalands skogsbygder	555	461	338	1,40	412	278	192	1,32
Mellersta Sveriges skogsbygder	224	359	239	1,54	293	151	102	1,44
Nedre Norrland	348	199	101	1,70	525	116	60	1,74
Övre Norrland	247	166	95	1,52	399	84	40	1,91
Hela riket	1 945	400	276	1,41	2 350	172	113	1,50

1) Prisprövade förvärv för jord- och skogsbruksändamål.
2) Se texten.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Tabell 4.9 (forts) Förvärv av jordbruksfastigheter[1] 1984

Purchases of agricultural real estates in 1984

Område	Summa				Lagfarna släktköp			
	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kronor	Taxeringsvärde medelvärde, 1 000-tal kronor	Köpeskillingskoefficient[2], median	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kronor	Taxeringsvärde medelvärde, 1 000-tal kronor	Köpeskillingskoefficient[2], median
Län								
Stockholms	62	481	310	1,44	7	469	298	1,32
Uppsala	77	244	169	1,44	6	633	520	1,30
Södermanlands	61	586	412	1,42	4	464	433	1,30
Östergötlands	140	639	498	1,33	12	339	277	1,20
Jönköpings	144	332	234	1,41	38	346	330	1,04
Kronobergs	186	367	272	1,31	52	350	323	1,04
Kalmar	123	553	403	1,33	19	518	444	1,31
Gotlands	106	200	147	1,53	10	318	290	1,10
Blekinge	42	345	219	1,61	14	377	360	1,04
Kristianstads	244	420	302	1,32	14	291	253	1,30
Malmöhus	179	605	446	1,31	15	326	298	1,04
Hallands	132	322	222	1,42	24	309	267	1,04
Göteborgs o Bohus	71	311	235	1,31	18	294	238	1,31
Älvsborgs	261	293	196	1,40	64	286	249	1,23
Skaraborgs	340	276	212	1,24	26	447	436	1,03
Värmlands	351	207	136	1,40	57	190	144	1,21
Örebro	105	243	167	1,30	14	349	292	1,20
Västmanlands	91	319	204	1,50	8	624	521	1,80
Kopparbergs	322	124	62	1,82	26	311	181	1,04
Gävleborgs	282	129	71	1,81	58	248	204	1,22
Västernorrlands	200	181	105	1,70	76	228	199	1,10
Jämtlands	196	205	85	1,92	52	166	129	1,10
Västerbottens	268	117	64	2,00	131	187	144	1,33
Norrbottens	312	101	53	1,83	55	189	144	1,31
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	203	547	397	1,33	6	506	440	1,40
» mellanbygder	295	361	260	1,41	27	287	253	1,13
» norra slättbygder	420	314	239	1,24	33	375	353	1,04
Svealands slättbygder	374	354	239	1,44	44	475	377	1,30
Götalands skogsbygder	967	383	276	1,34	223	349	313	1,10
Mellersta Sveriges skogsbygder	517	241	161	1,52	80	205	183	1,04
Nedre Norrland	873	150	76	1,73	179	231	178	1,13
Övre Norrland	646	116	61	1,82	208	185	141	1,34
Hela riket	4 295	275	187	1,43	800	273	229	1,10

1) Prisprövade förvärv för jord- och skogsbruksändamål.
2) Se texten.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Tabell 4.10 Förvärv av jordbruksfastigheter[1] fördelade efter köpare- och säljarekategorier 1984

Purchases of agricultural real estates in 1984 by categories of buyers and sellers

Köpare	Säljare	Lagfarna köp av hel fastighet		Lagfarna köp av del av fastighet		Summa	
		Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kr	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kr	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kr
Lantbruksnämnd	Fysisk person	201	279	393	93	594	156
	Dödsbo	96	357	44	126	140	284
	Övriga, okänd	31	303	64	210	95	240
	Summa	328	304	501	111	829	187
Staten i övrigt	Lantbruksnämnd	1	260	10	47	11	66
	Fysisk person	8	470	3	40	11	353
	Dödsbo	1	380	1	160	2	270
	Övriga, okänd	1	20	–	–	1	20
	Summa	11	402	14	53	25	207
Borgerlig kommun	Lantbruksnämnd	4	69	11	174	15	146
	Fysisk person	23	338	25	350	48	344
	Dödsbo	12	534	7	147	19	392
	Övriga, okänd	5	617	5	321	10	469
	Summa	44	399	48	277	92	335
Fysisk person	Lantbruksnämnd	269	220	1 030	134	1 299	152
	Fysisk person	1 223	459	549	215	1 772	383
	Dödsbo	373	308	129	253	502	294
	Övriga, okänd	93	670	124	436	217	536
	Summa	1 958	407	1 832	187	3 790	301
Dödsbo	Lantbruksnämnd	3	94	11	59	14	67
	Fysisk person	1	75	2	44	3	55
	Dödsbo	–	–	4	45	4	45
	Övriga, okänd	1	150	–	–	1	150
	Summa	5	102	17	54	22	65
Juridisk person	Lantbruksnämnd	8	202	23	173	31	181
	Fysisk person	28	354	28	338	56	346
	Dödsbo	7	286	3	221	10	267
	Övriga, okänd	14	498	12	938	26	701
	Summa	57	360	66	385	123	373
Övriga, okänd	Lantbruksnämnd	3	720	7	236	10	381
	Fysisk person	3	143	4	191	7	170
	Dödsbo	1	15	2	307	3	209
	Övriga, okänd	2	425	2	156	4	290
	Summa	9	384	15	223	24	283
Summa	Lantbruksnämnd	288	221	1 092	134	1 380	152
	Fysisk person	1 487	430	1 004	173	2 491	326
	Dödsbo	490	323	190	215	680	293
	Övriga, okänd	147	563	207	389	354	462
	Summa	2 412	391	2 493	177	4 905	282

1) Se texten angående omfattningen av statistiken.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Annan publicering

Uppgifter om fastighetspriser på jordbruksfastigheter lämnas årligen i SCB SM P, senast SM P 1980:6.3, 1981:7.3, 1983:7.1, 1983:10.3, 1984:9.1 och P 16 SM 8503.

5 Byggnader, anläggningar och maskiner

I detta kapitel redovisas uppgifter om byggnader på jordbruksfastigheter enligt de årliga fastighetstaxeringarna. Uppgifter om byggnadsverksamhet och anläggningar redovisas från undersökningar i anslutning till lantbruksregistret. Vidare lämnas uppgifter om systemtäckdikad areal som erhållits från en undersökning i anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna. Slutligen redovisas uppgifter om maskiner som antingen hämtats från lantbruksräkningen 1981 eller från jordbruksnämndens leveransstatistik.

Kapitel 5 innehåller avsnitt om

- Byggnader
- Byggnadsverksamhet
- Anläggningar
- Täckdikning
- Maskiner

Byggnader

Uppgifter om byggnader på jordbruksfastigheter erhålls vid de årliga fastighetstaxeringarna. Allmän fastighetstaxering har normalt ägt rum ungefär vart 5:e år – den senaste år 1981 – och däremellan har särskild fastighetstaxering skett.

Resultat

I tabell 5.1 redovisas förekomst av bostadsbyggnader och ekonomibyggnader på jordbruksfastigheter enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1985.

1985 fanns det 224 000 taxeringsenheter med bostadsbyggnader och på dessa taxeringsenheter fanns det 270 000 värderingsenheter (egendom som skall värderas för sig). Ekonomibyggnader fanns på 139 000 taxeringsenheter och dessa innehöll 312 000 värderingsenheter.

Annan publicering

SCB, Allmän fastighetstaxering. Del 1 och 2 1970, 1975 och 1981.

Allmän fastighetstaxering 1975 och 1981. SCB. SM N 1975:74 resp SM N 1981:19.

Särskild fastighetstaxering årligen sedan 1971 utom år då allmän fastighetstaxering genomförs. SCB. SM N 1980:15, 1981:19, 1982:14, 1983:10, 1984:8 samt Bo 13 SM 8501.

Tabell 5.1 Antal taxeringsenheter med byggnadsvärde och antal värderingsenheter enligt särskild fastighetstaxering år 1985. Jordbruksfastigheter

Number of assessed units with building value according to the assessment of agricultural real estate in 1985

Område	Bostadsbyggnader		Ekonomibyggnader m m	
	Antal taxeringsenheter med bostadsbyggnadsvärde	Antal värderingsenheter	Antal taxeringsenheter med ekonomibyggnadsvärde	Antal värderingsenheter
Län				
Stockholms	4 095	6 662	2 879	5 932
Uppsala	5 333	7 827	4 520	8 773
Södermanlands	4 236	7 300	3 332	6 348
Östergötlands	8 188	12 541	6 415	11 135
Jönköpings	11 936	13 916	8 378	16 300
Kronobergs	10 607	11 399	6 627	14 322
Kalmar	10 176	13 330	7 535	13 314
Gotlands	3 574	4 129	2 832	7 245
Blekinge	4 215	4 610	2 620	5 385
Kristianstads	10 682	11 943	8 636	19 338
Malmöhus	9 557	11 653	8 998	18 312
Hallands	8 971	10 053	7 211	15 131
Göteborgs o Bohus	7 341	8 319	4 636	10 768
Älvsborgs	16 881	19 137	10 903	25 216
Skaraborgs	12 834	16 076	10 588	25 054
Värmlands	14 523	16 273	6 899	14 414
Örebro	6 349	7 885	4 316	9 225
Västmanlands	4 201	6 029	3 612	7 069
Kopparbergs	12 948	16 308	5 070	14 358
Gävleborgs	9 010	11 183	5 166	11 122
Västernorrlands	11 034	12 581	4 211	12 619
Jämtlands	10 442	12 598	3 756	10 711
Västerbottens	15 577	16 736	6 359	17 468
Norrbottens	10 900	11 867	3 652	12 388
Hela riket				
1985	223 610	270 355	139 151	311 947
1984	225 252	272 202	139 750	312 906
1983	226 831	273 624	140 330	313 787
1982	228 085	272 814	140 668	314 605
1981	228 071	268 691	140 954	315 932

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1985 (totalundersökning).

Byggnadsverksamhet

SCB insamlar årligen sedan 1971 uppgifter om byggnadsverksamheten inom jordbruket. Insamlingen av uppgifter för denna statistik sker genom lantbruksregistret och lantbruksnämnderna. I samband med det årliga uppgiftsläm-nandet till lantbruksregistret i juni uppger jordbrukarna om byggnadsverksamhet förekommit under ett år tillbaka. Bland företag med byggnadsverksamhet görs ett urval för närmare uppföljning. Från de utvalda företagen inhämtas detaljuppgifter av lantbruksnämnderna genom telefonintervjuer. T o m 1982 skedde denna uppföljning för samtliga företag som uppgivit byggnadsverksamhet.

Uppgiftsinsamlingen har omfattat ny- och tillbyggnad samt större ombyggnad och reparation. Undersökningen skall avse ekonomibyggnaderna i lantbruket. Däremot har inte beaktats verksamhet som utgjorts av enbart installation av inredning, utgödslingsanläggning, tork e dyl. Avgränsningen av vilken byggnadsverksamhet som är att betrakta som större ombyggnad/reparation har varit förenad med vissa svårigheter.

Resultat

Uppgifter om antal ny- och tillbyggda djurstallar redovisas i tabell 5.2 och 5.3. Uppgifterna i tabell 5.2 visar på en allt starkare nedgång i antalet nybyggda djurstallar.

Under 1984 byggdes 221 nya djurstallar med en medelyta på 309 m^2. 114 av dessa var avsedda för nötkreatur och 46 för svin.

De partiella uppgifterna för 1985 tyder på en fortsatt nedgång under 1985.

Som framgår av tabell 5.3 har även antalet tillbyggda djurstallar minskat.

235 djurstallar byggdes till under 1984. Den utökade medelytan var 122 m^2. Tillbyggnaden skedde i 164 fall för nötkreatur och i 45 fall för svin.

Tabell 5.2 Antal nybyggda djurstallar 1984 och 1985[1] fördelade på hustyp och djurslag samt medelyta
Number of new buildings for livestock

Område	År	Antal bygg-nader	Hustyp		Djurslag (huvudsaklig inriktning)					Medel-yta m^2
			Låg-hus	Hög-hus	Nöt-kreatur	Svin	Hästar	Får	Fjäder-fä	
Götaland	1985	83	35	47	39	18	11	10	3	376
	1984	145	88	57	67	41	17	16	3	347
Svealand	1985	31	17	14	13	6	4	6	1	239
	1984	30	18	11	14	5	6	4	–	287
Norrland	1985	31	24	7	19	7	2	2	–	217
	1984	46	32	14	33	–	10	2	1	202
Hela riket	1985	145	77	69	72	31	17	18	4	312
	1984	221	138	83	114	46	33	22	4	309
	1983	347	225	122	189	87	28	23	20	308
	1982	408	277	130	204	113	26	26	37	350
	1981	509	332	177	268	157	32	29	23	346

1) Uppgifterna för 1985 ej fullständiga, se texten.

Tabell 5.3 Antal tillbyggda djurstallar 1984 och 1985[1] fördelade på hustyp och djurslag samt utökad medelyta
Number of extended buildings for livestock

Område	År	Antal bygg-nader	Hustyp		Djurslag (huvudsaklig inriktning)					Utökad medel-yta m^2
			Låg-hus	Hög-hus	Nöt-kreatur	Svin	Hästar	Får	Fjäder-fä	
Götaland	1985	82	51	30	52	18	5	3	2	137
	1984	132	84	48	84	34	9	3	2	137
Svealand	1985	29	13	16	21	2	5	–	1	122
	1984	43	32	10	29	8	1	3	1	124
Norrland	1985	29	22	7	22	1	2	3	–	121
	1984	61	53	8	51	3	2	2	–	89
Hela riket	1985	140	87	54	96	21	12	6	3	130
	1984	235	169	67	164	45	12	8	3	122
	1983	318	216	102	210	71	18	8	9	161
	1982	424	261	162	295	81	15	20	13	142
	1981	392	282	110	288	72	14	9	9	160

1) Uppgifterna för 1985 ej fullständiga, se texten.

Observera att uppgifterna för 1985 ej är fullständiga. I statistiken redovisas endast under kalenderåret färdigställda byggnader. Undersökningen för 1985 täcker ej den del av byggnadsverksamheten som påbörjats efter den 15 juni och avslutats under året. Fullständiga uppgifter för 1985 kan erhållas först när 1986 års undersökning är avslutad.

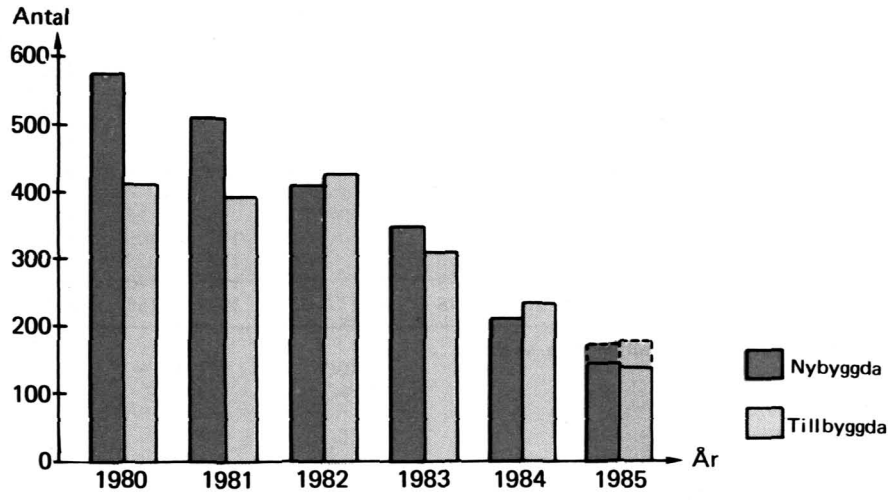
Statistiken för åren 1980–1984 är fullständig. Tabellerna kan därför inte belysa omfattningen av byggnadsverksamheten 1985 jämfört med de föregående åren. Byggnadsverksamhetens fördelning i olika avseenden 1985 torde dock kunna utläsas.

Allmänt gäller att summan av delsummor av beräkningstekniska skäl kan avvika från redovisade totalsummor med någon enhet.

Av diagram 5.4 framgår att antalet nybyggda och tillbyggda djurstallar har minskat under de senaste åren. De partiella uppgifterna för 1985 har i figuren approximativt uppräknats till att gälla den totala byggnadsverksamheten.

Av tabell 5.5 framgår att antalet koplatser i ny- och tillbyggda djurstallar kontinuerligt minskat sedan 1980 med undantag för år 1983.

Diagram 5.4 Antal ny- och tillbyggda djurstallar 1980–1985
Number of new and extended buildings for livestock

Jämförelse mellan partiella och fullständiga uppgifter åren 1982–1984

Som framgått av det föregående är de uppgifter man erhåller för det senast undersökta året ej fullständiga. Med ledning av partiella och definitiva resultat för några föregående år kan man dock göra vissa uppskattningar av ofullständigheten. För nybyggda djurstallar var medelskillnaden 1982–1984 mellan partiella och definitiva tal för riket 20 %, för till- och ombyggda djurstallar 27 %.

Medelskillnaden för nya lagerbyggnader och maskinhus var 33 %. Motsvarande värde för till- och ombyggnader var 31 %.

De genomsnittliga skillnaderna för 1982–1984 torde med viss reservation kunna utnyttjas för approximativa uppräkningar av föreliggande tal för 1985 till att gälla totala byggnadsverksamheten detta år.

Tabell 5.5 Antal djurplatser i ny- och tillbyggda djurstallar 1984 och 1985[1]
Number of animal places in new and extended buildings for livestock

Område	År	Mjölkkor		Kor för köttprod		Ungdjur		Svin		Hästar	Får	Värphöns	Slaktkycklingar
		Totalt	därav bundna	Totalt	därav bundna	Totalt	därav bundna	Suggor galtar	Slaktsvin				
Götaland	1985	2 533	1 173	321	152	3 132	625	758	4 017	121	332	45 311	8 000
	1984	2 988	1 351	768	306	4 926	1 186	2 244	5 776	227	1 009	6 825	32 000
Svealand	1985	799	338	163	77	631	112	248	125	54	353	3 350	–
	1984	1 164	487	81	41	965	171	205	498	65	529	6 000	–
Norrland	1985	825	394	–	–	811	205	340	330	31	300	–	–
	1984	1 603	793	83	29	1 658	450	44	27	79	232	10 050	–
Hela riket	1985	4 157	1 904	484	230	4 574	942	1 345	4 472	206	985	48 661	8 000
	1984	5 755	2 631	932	375	7 529	1 806	2 492	6 301	370	1 770	22 875	32 000
	1983	9 519	4 339	1 611	576	11 486	2 642	3 545	15 255	481	1 949	153 449	1 200
	1982	6 122	5 312	1 034	603	11 225	2 738	5 019	19 832	410	2 879	378 854	118 000
	1981	7 848	7 095	1 202	494	12 586	3 277	5 452	40 006	402	2 203	231 863	110 000

1)Uppgifterna för 1985 är ej fullständiga, se texten.

Av tabell 5.6 framgår att även antalet ombyggda djurstallar minskat. 1984 var det 221 byggnader som berördes av större ombyggnad/reparation. Antalet djurplatser som tillkommit genom ombyggnation redovisas i tabell 5.7.

Tabell 5.6 Antal djurstallar med större ombyggnad/reparation 1984 och 1985[1] fördelade efter djurslag samt användning efter ombyggnad/reparation
Number of buildings for livestock where larger altering or repairing have been done

Område	År	Antal byggnader	Djurslag (huvudsaklig inriktning)				Byggnadens användning efter ombyggnad		Medelyta m²
			Nötkreatur	Svin	Fjäderfä	Annat djurslag	oförändrad	förändrad	
Götaland	1985	115	68	30	1	16	65	50	220
	1984	151	98	38	2	13	77	75	191
Svealand	1985	34	26	3	–	5	17	16	197
	1984	26	20	1	–	5	15	11	166
Norrland	1985	24	16	1	1	6	16	8	115
	1984	43	37	2	–	4	29	14	139
Hela riket	1985	173	110	34	2	27	98	75	201
	1984	221	156	41	2	22	121	100	178
	1983	271	193	50	6	20	142	129	193
	1982	336	255	53	8	20	196	140	185
	1981	351	262	58	6	23	193	158	211

1) Uppgifterna för 1985 ej fullständiga, se texten.

Tabell 5.7 Antal djurplatser i ombyggda/reparerade djurstallar 1984 och 1985[1] samt därav tillkomna genom åtgärden
Number of animal places in altered or repaired buildings for livestock

Område	År	Mjölkkor		Kor för köttprod[2]		Ungdjur[2]		Suggor, galtar		Slaktsvin		Fjäderfä[2]	
		Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat
Götaland	1985	1 152	332	40	12	1 811	450	579	302	2 861	2 401	1 100	–
	1984	1 280	339	45	36	1 919	481	888	355	1 992	917	6 400	2 100
Svealand	1985	440	207	7	–	392	113	18	18	230	10	–	–
	1984	339	122	46	–	292	97	28	20	–	–	30	–
Norrland	1985	180	40	–	–	232	103	14	–	–	–	300	300
	1984	448	146	–	–	405	156	–	–	300	300	–	–
Hela riket	1985	1 772	579	47	12	2 435	666	611	320	3 091	2 411	1 400	300
	1984	2 068	607	91	36	2 616	735	916	375	2 292	1 217	6 430	2 100
	1983	2 207	821	539	131	3 550	1 643	1 129	781	3 282	2 903	26 690	25 943
	1982	3 273	1 321	–	–	–	–	1 065	729	1 575	1 255	–	–
	1981	3 954	1 697	–	–	–	–	1 927	719	5 331	5 026	–	–

1) Uppgifterna för 1985 ej fullständiga, se texten.
2) Uppgifter saknas för år tidigare än 1983.

Av tabellerna 5.8 och 5.9 framgår att antalet ny- och tillbyggda lagerbyggnader och maskinhus under 1984 var ungefär lika många som 1983 (2 979 resp 2 958).

Annan publicering

Byggnadsverksamheten i lantbruket årligen sedan 1971; uppgifter för län återfinns i Statistiska tabeller resp Appendix. SCB. SM J 1981:13, 1982:15, 1983:13, 1984:14, J 32 SM 8501 och J 32 SM 8601 (senaste årgång med preliminära uppgifter för 1985).

Trädgårdsräkningen 1972, 1977 och 1982. Uppgifter om lagerlokaler och lökhus; vissa uppgifter om växthus redovisas i årsbokens kapitel 8. SCB. SM J 1972:57 och 1977:13 samt 1982:18.

Tabell 5.8 Antal nybyggda lagerbyggnader och maskinhus 1984 och 1985[1]

Number of new storehouses and machinery sheds

Område	År	Antal byggnader	därav fristående	Lada, loge eller hus för lagring av spannmål	därav med varmluftork	kallluftork	tork för hö	Lagerhus för potatis eller trädgårdsprodukter	Maskinhall, garage, verkstad	Därav helt eller delvis värmeisolerade[2]
Götaland	1985	1 121	770	119	12	17	16	6	997	299
	1984	1 473	1 036	188	18	21	29	41	1 244	283
Svealand	1985	307	239	40	7	5	1	6	260	97
	1984	549	373	79	21	1	13	26	445	151
Norrland	1985	383	263	74	2	18	38	5	304	155
	1984	519	376	101	5	17	45	5	413	180
Hela riket	1985	1 811	1 273	233	21	40	55	17	1 561	551
	1984	2 541	1 785	368	44	39	88	72	2 101	615
	1983	2 523	1 789	346	16	86	71	47	2 131	654
	1982	2 748	1 968	378	27	46	141	35	2 330	..
	1981	2 450	1 674	454	38	44	151	41	1 955	..

1) Uppgifterna för 1985 ej fullständiga, se texten.
2) Uppgifter saknas för år tidigare än 1983.

Tabell 5.9 Antal tillbyggda lagerbyggnader och maskinhus 1984 och 1985[1]

Number of extended storehouses and machinery sheds

Område	År	Antal byggnader	Lada, loge eller hus för lagring av spannmål	därav med varmluftork	kallluftork	tork för hö	Lagerhus för potatis eller trädgårdsprodukter	Maskinhall, garage, verkstad	Därav helt eller delvis värmeisolerade[2]
Götaland	1985	164	37	–	–	–	–	127	31
	1984	251	34	–	15	–	11	206	53
Svealand	1985	60	30	15	–	–	–	30	5
	1984	92	57	–	5	5	5	30	10
Norrland	1985	24	14	–	1	5	–	10	5
	1984	94	29	–	10	11	–	66	25
Hela riket	1985	248	82	15	1	5	–	167	41
	1984	438	120	–	31	16	16	302	89
	1983	435	96	5	20	20	16	323	48
	1982	410	148	9	12	61	12	250	..
	1981	306	94	9	6	31	14	198	..

1) Uppgifter för 1985 ej fullständiga, se texten.
2) Uppgifter saknas för år tidigare än 1983.

Anläggningar

SCB insamlade till lantbruksregistret 1981 bl a uppgifter om innehav av vissa anläggningar, nämligen hötorkar, spannmålstorkar och silor för ensilering.

Resultat

I tabell 5.10 redovisas uppgifter om anläggningar på företag med mer än 2 hektar åkermark.

Såväl antalet företag med hötork som antalet företag med spannmålstork har ökat kraftigt. År 1981 hade 32 % av jordbruksföretagen hötork. Spannmålstork med varmluft fanns vid 8 % av företagen och spannmålstork med kalluft fanns vid 38 % av företagen.

Uppgifterna om silor för ensilering 1981 är på grund av ändrade klassificeringar inte jämförbara med tidigare uppgifter. År 1981 fanns emellertid 714 företag med gastät silo av metall eller plast, 7 635 med tornsilo av annat material och 7 418 företag med plansilo eller gropsilo.

Bevattningsanläggningar

För år 1975 genomförde SCB i samarbete med lantbruksstyrelsen en undersökning av bevattningen i jordbruket. Uppgifter insamlades om anläggningarnas typ och storlek, bevattnade arealer, slag av vattentäkter m m. Uppgifter om bevattningen i jordbruket avsågs bl a ge ett underlag i en planerad riksomfattande kartläggning av landets vattentillgångar och anspråken på dessa.

Undersökningen avsåg samtliga företag som omfattade mer än 2 hektar åkermark eller som bedrev frilandsodling av trädgårdsväxter och som uppgivit faktiskt eller planerat innehav av bevattningsanläggning. Anläggningar i drivhus, bänkgårdar och små trädgårdsanläggningar uteslöts dock ur undersökningen.

Uppgifter om maximal kapacitet beräknades teoretiskt. Som underlag användes bl a inhämtade uppgifter om antal spridare och spridarmunstyckenas diametrar samt kapacitetsuppgifter för olika munstycksdiametrar, som beräknats vid lantbrukshögskolan.

Tabell 5.10 Antal företag med olika slag av anläggningar 1981
Number of holdings with different types of plants

Område; storleksgrupp	Hötork med kalluft	Spannmålstork med varmluft	Spannmålstork med kalluft	Tornsilo av metall eller plast, gastät	Annan tornsilo	Plansilo, gropsilo
Län						
Stockholms	509	397	662	24	212	123
Uppsala	878	1 237	1 278	27	347	190
Södermanlands	763	632	1 101	34	387	203
Östergötlands	2 056	920	1 592	54	820	320
Jönköpings	3 533	94	2 748	12	507	313
Kronobergs	1 830	55	1 759	16	277	244
Kalmar	1 680	117	1 613	36	532	383
Gotlands	395	97	576	15	300	371
Blekinge	380	30	357	7	64	153
Kristianstads	1 667	202	2 051	38	266	974
Malmöhus	925	531	2 521	21	216	1 235
Hallands	2 238	230	2 873	27	764	577
Göteborgs o Bohus	1 754	111	2 016	16	172	81
Älvsborgs	3 804	374	3 918	38	523	302
Skaraborgs	3 104	1 341	3 409	95	649	352
Värmlands	1 408	354	1 567	57	224	183
Örebro	883	422	1 021	47	185	119
Västmanlands	750	796	1 148	22	209	115
Kopparbergs	1 209	343	1 068	15	231	214
Gävleborgs	1 679	227	2 254	18	116	141
Västernorrlands	1 514	104	2 339	25	103	137
Jämtlands	1 099	39	1 411	17	232	165
Västerbottens	2 446	111	3 467	27	121	317
Norrbottens	827	63	969	26	178	206
Produktionsområden						
Götalands södra slättbygder	1 493	708	3 582	42	541	1 322
» mellanbygder	1 955	318	2 870	69	681	1 493
» norra slättbygder	4 372	2 168	4 895	123	1 053	476
Svealands slättbygder	3 689	3 648	5 394	168	1 351	747
Götalands skogsbygder	14 747	777	13 505	128	2 637	1 936
Mellersta Sveriges skogsbygder	3 312	683	2 978	73	639	451
Nedre Norrland	4 303	348	5 939	55	389	428
Övre Norrland	3 460	177	4 555	56	344	565
Storleksgrupp, hektar åkermark						
2,1 – 5,0	1 359	24	1 758	–	84	60
5,1 – 10,0	4 951	72	6 123	–	331	317
10,1 – 20,0	9 967	416	12 243	13	1 237	1 178
20.1 – 30,0	7 079	751	8 400	37	1 333	1 415
30,1 – 50,0	7 742	2 028	8 860	181	2 123	2 141
50,1 – 100,0	4 754	3 348	5 100	282	1 798	1 685
Över 100,0	1 479	2 188	1 234	201	729	622
Hela riket						
1981	37 331	8 827	43 718	714	7 635	7 418
1977	29 321	8 305	39 735	..	..	..
1971	16 513	6 092	32 719	..	..	..
1966	7 756	4 888	24 098	..	..	..
1961	2 291	2 936	6 208	..	..	..

Källa: SCB. lantbruksregistret (totalundersökning).

Under 1975 fanns bevattningsanläggningar på 4 452 företag i landet. Knappt hälften av dessa fanns i Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län. Den totalt beräknade maximala kapaciteten uppgick till ungefär 140 000 kubikmeter per timme, varav ca 57 % från vattendrag och ca 25 % från insjö.

I anslutning till lantbruksregistret 1985 genomförs under 1986 en ny undersökning om bevattning.

Cisterner för drivmedel och eldningsolja

Vid den undersökning om förbrukningen av drivmedel och eldningsolja i jordbruket som har genomförts 1978, 1981 och 1984 (se kapitel 6) inhämtades också uppgifter om antal cisterner och dessas lagringskapacitet. Uppgifterna avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Av tabell 5.11 framgår att det 1983 fanns drygt 96 000 cisterner för drivmedel och 16 000 cisterner för eldningsolja.

Nya anläggningar i ny- och tillbyggda djurstallar

Till SCBs undersökning av byggnadsverksamheten (se tidigare avsnitt) inhämtas bl a uppgifter om nya anläggningar i ny- och tillbyggda djurstallar. Uppgifter om dessa anläggningar redovisas i tabellen 5.12.

Annan publicering

Lantbruksregistret 1981; antal företag med anläggningar. SCB (råtabeller)

Lantbruksräkningen 1971. Del 2. Husdjur, maskiner och anläggningar, skogsbruk, särskilda tabeller; uppgifter för naturliga jordbruksområden. SCB.

Bevattningen i jordbruket 1975 med uppgifter om otillräckliga vattenuttag och planerade nyanskaffningar av bevattningsanläggningar. SCB. SM J 1976:13.

Förbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket 1977, 1980 och 1983 samt antal cisterner och lagringskapacitet den 31 december 1977, 1980 och 1983. SM J 1978:13, SM E 1981:9 resp SM E 1984:13.

Byggnadsverksamheten i lantbruket, årligen sedan 1971; uppgifter för län återfinns i Statistiska tabeller resp Appendix. SCB. SM J 1981:13, 1982:15, 1983:13, 1984:14, J 32 SM 8501 och J 32 SM 8601 (senaste årgång med preliminära uppgifter för 1985).

Andra undersökningar

Trädgårdsräkningen 1972; antal företag med bevattningsanläggningar 1971. SCB. SM J 1972:57.

Tabell 5.11 Cisterner för drivmedel och eldningsolja den 31 december 1983

Cisterns for motor fuel and fuel oil on December 31 st, 1983

Område; storleksgrupp	Cisterner för drivmedel		Cisterner för eldningsolja[1]	
	Antal	Total rymd, 1000-tal liter	Antal	Total rymd, 1000-tal liter
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	12 414	51 040	2 118	7 889
» mellanbygder	10 545	32 544	1 386	4 790
» norra slättbygder	14 348	47 596	3 283	10 877
Svealands slättbygder	16 359	53 102	4 917	17 536
Götalands skogsbygder	23 292	54 453	2 226	6 780
Mellersta Sveriges skogsbygder	7 079	16 406	943	2 836
Nedre Norrland	6 574	13 705	673	1 956
Övre Norrland	5 752	13 044	625	1 778
Storleksgrupp hektar åkermark				
2,1 – 5,0	3 862	7 533	498	1 286
5,1 – 10,0	9 827	19 468	860	2 404
10,1 – 20,0	21 534	45 341	1 556	4 642
20.1 – 30,0	16 700	40 022	1 527	4 270
30,1 – 50,0	20 810	60 855	3 246	8 573
50,1 – 100,0	16 475	61 944	4 887	15 939
Över 100,0	7 154	46 725	3 598	17 328
Hela riket				
1983	96 362	281 888	16 171	54 442
1980	91 067	264 577	14 455	51 488
1977	81 201	214 854	15 642	53 350
1973	96 917	219 137		
1970	96 505	213 636		

1) Cisterner för eldningsolja avsedd för bostäder ingår inte.

Källa: SCB, lantbruksregistret (urvalsundersökning om 12 000 enheter, bortfall se kapitel 6).

Tabell 5.12 Nya anläggningar i anslutning till ny- och tillbyggda djurstallar 1984 och 1985[1]

New installations in new and extended buildings for livestock

Område	År	Antal bygg-nader	Automatisk utfodring, antal för			Utgödslingsanläggning, antal med			Gödselanläggning, antal med			Skull-tork, antal	Ensilagesilo	
			nöt-kreatur	svin	fjäder-fä	mek utgödsl	flyt-utgödsl	komb anläggn[2]	gödsel-platta	urin-behållare	gödsel-behållare		Tornsilo antal	Plansilo antal
Götaland	1985	165	10	8	6	80	4	15	38	20	17	24	3	5
	1984	277	9	17	2	145	7	25	80	49	36	39	10	10
Svealand	1985	60	1	1	1	21	–	1	17	13	3	7	2	2
	1984	73	–	1	1	23	1	5	22	10	7	14	1	3
Norrland	1985	60	1	1	–	23	–	2	17	11	9	8	1	5
	1984	107	1	1	2	51	1	4	40	19	12	10	2	12
Hela riket	1985	285	12	10	7	126	4	18	73	44	29	39	6	12
	1984	456	10	19	5	219	10	34	144	79	55	63	13	25
	1983	665	32	29	14	372	29	40	236	124	83	94	10	35
	1982	832	20	40	32	433	27	49	311	172	106	108	19	43
	1981	901	19	54	24	499	43	66	355	243	143	116	29	37

1) Uppgifterna för 1985 ej fullständiga, se föregående avsnitt.
2) Avser kombination av mekanisk utgödsling och flytutgödsling.

Täckdikning

I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna genomfördes en undersökning om täckdikningens omfattning 1982. Undersökningen omfattade samtliga 12 498 undersökningsenheter, som var uttagna i huvudundersökningen för vall och spannmål.

Uppgiftsinsamlingen gjordes av provtagare i samband med intervjun för utläggning av provytor på våren. Brukaren skulle uppge dels hur stor areal totalt som var systemtäckdikad dels täckdikningsförhållandena på de uttagna provytefälten.

Arealen räknades som systemtäckdikad endast om det fanns ett system av täckdiken med stam- och grenledningar. Detta kunde innebära att ett fält ibland var systemtäckdikat till en del och att resten av fältet var behovstäckdikat eller inte alls rördikat. I de fall inte hela fältet var systemtäckdikat avsåg uppgiften förhållandena vid provyta 1. Genom att koppla uppgifterna till provytefälten kunde uppgifter också erhållas om när täckdikningen skett och material i täckdikningsrören. Vid skördeuppskattningarna registreras om provytefälten är belägna på ägd eller arrenderad areal. Motsvarande uppdelning har därför kunnat ske även för den systemtäckdikade arealen med spannmål eller slåttervall.

Tabell 5.13 Systemtäckdikad åkerareal 1982 samt uppdelning på ägd respektive arrenderad areal. Procent
Area pipe-drained in regular pattern 1982 and percentage of areal pipe-drained in regular pattern for owned and leased arable land

Område	Systemtäckdikad areal			
	Hektar	Andel av total åker-areal, procent	Andel av ägd areal, procent	Andel av arrenderad areal, procent
Län				
Stockholms	30 300	30	27	39
Uppsala	55 100	34	39	35
Södermanlands	44 100	31	34	28
Östergötlands	95 400	43	50	44
Jönköpings	6 000	6	11	4
Kronobergs	5 700	9	15	10
Kalmar	17 800	13	18	11
Gotlands	27 900	33	34	36
Blekinge	8 100	21	28	11
Kristianstads	48 900	27	30	24
Malmöhus	123 700	40	40	38
Hallands	44 400	35	40	35
Göteborgs o Bohus	30 600	43	52	30
Älvsborgs	70 000	43	49	37
Skaraborgs	167 000	58	64	49
Värmlands	47 400	38	49	28
Örebro	43 700	37	46	29
Västmanlands	80 900	60	63	57
Kopparbergs	6 900	10	15	9
Gävleborgs	12 700	16	25	10
Västernorrlands	4 600	7	12	6
Jämtlands	5 100	11	12	9
Västerbottens	25 000	28	36	21
Norrbottens	11 900	25	36	24
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	.	.	48	43
» mellanbygder	.	.	25	21
» norra slättbygder	.	.	66	55
Svealands slättbygder	.	.	46	37
Götalands skogsbygder	.	.	25	16
Mellersta Sveriges skogsbygder	.	.	28	22
Nedre Norrland	.	.	17	7
Övre Norrland	.	.	34	21
Hela riket	1 013 200	34	40	31

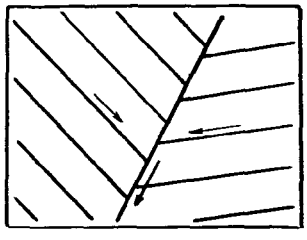
Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Resultat

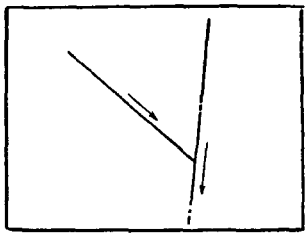
Den totala systemtäckdikade arealen var för riket 1 013 200 hektar eller 34 % av den totala åkerarealen. Fördelningen i länen och riket redovisas i tabell 5.13. Täckdikningen är mest allmän i Västmanlands och Skaraborgs län med 60 respektive 58 % av åkerarealen systemtäckdikad. En mycket låg andel av åkerarealen är systemtäckdikad i Jönköpings, Kronobergs och Västernorrlands län. Systemtäckdikningens olika omfattning beror på olika jordars dikningsbehov och växtodlingens inriktning.

Tabellen visar också att 40 % av den ägda och 31 % av den arrenderade arealen är systemtäckdikad. Stora skillnader förekommer mellan länen. Troligtvis är täckdikningen mindre omfattande på sidoarrenden än på de större arrenderade gårdarna. I t ex Stockholms län är en tredjedel av företagen helt arrenderade.

Som framgår av tabell 5.14 är 43 % av spannmålsarealen systemtäckdikad men bara 23 % av slåttervallen. Av spannmålsgrödorna odlas mer än hälften av höst- och vårvete på systemtäckdikad areal. Detta är också vad man kan förvänta sig, eftersom väldränerad mark är en förutsättning för goda veteskördar.

Med *systemtäckdikat* menas ett system av täckdiken med stam- och grenledningar.

Med *behovstäckdikat* avses enstaka täckdiken som lagts för utdikning av hålor och källdrag.

Tabell 5.14 Andel av grödarealen som är systemtäckdikad 1982. Procent
Percentage of crop-area pipe-drained in regular pattern 1982

Område	Höst-vete	Vår-vete	Höst-råg	Korn	Havre	Spann-mål	Slåtter-vall	Spann-mål och slåtter-vall
Län								
Stockholms	51	46	38	34	25	36	23	34
Uppsala	41	45	28	40	39	41	25	38
Södermanlands	36	38	38	30	30	32	32	32
Östergötlands	60	57	45	49	44	52	32	47
Jönköpings	46	–	14	7	14	12	5	8
Kronobergs	54	–	9	13	13	13	12	13
Kalmar	29	37	14	19	16	20	10	15
Gotlands	54	70	42	44	38	46	16	34
Blekinge	39	38	19	24	33	28	16	23
Kristianstads	49	61	21	27	39	32	18	28
Malmöhus	52	52	30	36	44	42	23	39
Hallands	84	53	34	38	40	42	30	39
Göteborgs o Bohus	54	32	60	51	46	48	41	45
Älvsborgs	82	58	54	55	55	57	29	45
Skaraborgs	84	85	65	61	61	65	37	60
Värmlands	63	62	55	54	54	54	24	42
Örebro	52	44	37	44	40	43	31	40
Västmanlands	65	67	34	67	55	62	58	61
Kopparbergs	10	–	–	15	18	16	8	13
Gävleborgs	18	–	–	27	19	24	15	20
Västernorrlands	–	–	–	10	10	10	10	10
Jämtlands	–	–	–	18	14	18	8	11
Västerbottens	–	–	–	39	32	39	23	30
Norrbottens	–	–	–	38	22	37	31	32
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	58	59	37	43	47	48	38	47
» mellanbygder	38	43	23	26	30	28	14	24
» norra slättbygder	72	67	57	62	65	66	48	63
Svealands slättbygder	45	50	38	47	42	45	33	43
Götalands skogsbygder	53	31	22	26	26	27	16	22
Mellersta Sveriges skogsbygder	48	41	23	30	33	32	18	26
Nedre Norrland	–	–	–	17	13	16	11	13
Övre Norrland	–	–	–	38	29	38	25	29
Hela riket	56	52	35	39	43	43	23	37

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

När systemtäckdikningen utförts och använt rörmaterial framgår av tabell 5.15. En tredjedel av den systemtäckdikade arealen dikades före 1940. Dikningen har skett med tegelrör på 81 % av arealen och med plaströr på 16 %. I län där en stor del av dikningen har skett 1960 eller senare är andelen plaströr högre.

Tabell 5.15 Systemtäckdikad areal fördelad på dikningsperioder och rörmaterial 1982. Procent
Percentage of area pipe-drained in regular pattern during different periods and with different material 1982

Område	Systemtäckdikad areal, procent					
	Dikningsperiod			Rörmaterial		
	Före 1940 eller okänd	1940–1959	1960 eller senare	Tegel	Plast	Okänt
Län						
Stockholms	43	29	28	86	8	6
Uppsala	36	35	29	93	4	3
Södermanlands	34	46	20	88	9	3
Östergötlands	48	25	27	87	12	1
Jönköpings	15	39	46	60	30	10
Kronobergs	27	35	38	74	14	12
Kalmar	41	36	23	84	7	9
Gotlands	18	43	39	81	15	4
Blekinge	64	21	15	84	6	10
Kristianstads	54	21	25	89	5	6
Malmöhus	52	16	32	96	3	1
Hallands	44	32	24	82	11	7
Göteborgs o Bohus	18	23	59	83	14	3
Älvsborgs	18	26	56	83	15	2
Skaraborgs	21	36	43	87	12	1
Värmlands	9	22	69	55	45	–
Örebro	37	24	39	63	31	6
Västmanlands	44	37	19	92	7	1
Kopparbergs	14	22	64	73	24	3
Gävleborgs	21	20	59	43	52	5
Västernorrlands	11	29	60	41	43	16
Jämtlands	16	14	70	63	26	11
Västerbottens	5	19	76	31	67	2
Norrbottens	10	14	76	17	76	7
Produktionsområden						
Götalands södra slättbygder	54	18	28	92	4	4
» mellanbygder	42	29	29	85	8	7
» norra slättbygder	28	31	41	87	12	1
Svealands slättbygder	36	32	32	82	15	3
Götalands skogsbygder	25	32	43	81	15	4
Mellersta Sveriges skogsbygder	21	31	48	68	31	1
Nedre Norrland	19	21	60	49	41	10
Övre Norrland	7	17	76	26	70	4
Hela riket	33	29	38	81	16	3

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Maskiner

Uppgifter om antalet traktorer och skördetröskor har inhämtats vid varje jordbruksräkning resp lantbruksräkning sedan 1944.

Resultat

Uppgifter för hela riket finns i nedanstående tabell avseende företag med mer än 2 hektar åkermark.

Tabell 5.16 Antal traktorer och skördetröskor åren 1944–1981
Number of tractors and combines in 1944–1981

År	Traktorer	Skördetröskor
1981	189 654	48 990
1976	188 838	49 489
1971	163 989	42 064
1966	163 404	39 358
1961	148 245	26 345
1951	69 292	8 347
1944	21 164	424

Maskiner i trädgårdsbruket

Vid trädgårdsräkningen 1977 och 1982 (se kapitel 8) insamlades bl a uppgifter om antal maskiner m m i trädgårdsbruket.

Vissa uppgifter om antalet maskiner i trädgårdsbruket vid slutet av 1981 enligt trädgårdsräkningen 1982 lämnas i följande tablå.

Slag av maskin	Antal maskiner
Traktorer	
Dieseldrivna	3 944
Bensin- eller fotogendrivna	816
Jordfräsar	
Bensindrivna	2 469
Övriga	639
Motordrivna bekämpningssprutor	1 102

Enligt lantbruksregistret fanns 1981, som tabell 5.17 visar, i genomsnitt 1,8 traktorer per företag. På företag med över 100 hektar åkermark fanns omkring 4 traktorer i genomsnitt.

Tabell 5.17 Antal traktorer och skördetröskor samt antal företag med traktorer och skördetröskor år 1981
Number of tractors and combines and number of holdings with tractors and combines in 1981

Område; storleksgrupp, hektar åkermark	Antal traktorer	Antal skördetröskor	Antal företag med Traktorer	Antal företag med Skördetröskor
Län				
Stockholms	4 243	1 551	1 975	1 478
Uppsala	7 795	3 011	3 552	2 943
Södermanlands	5 944	2 173	2 578	2 050
Östergötlands	10 696	3 741	4 797	3 616
Jönköpings	8 878	1 582	5 527	1 699
Kronobergs	5 798	1 153	4 026	1 226
Kalmar	9 257	2 179	4 880	2 273
Gotlands	4 458	1 359	2 454	1 463
Blekinge	3 171	592	1 875	649
Kristianstads	13 170	2 379	6 855	2 364
Malmöhus	16 967	4 474	7 678	4 284
Hallands	9 358	2 410	5 591	2 520
Göteborgs o Bohus	6 306	1 329	4 096	1 399
Älvsborgs	13 891	3 312	8 403	3 498
Skaraborgs	16 434	5 439	8 543	5 410
Värmlands	7 981	2 007	5 274	2 094
Örebro	6 322	2 244	3 185	2 218
Västmanlands	6 240	2 592	2 916	2 531
Kopparbergs	5 319	1 564	3 299	1 630
Gävleborgs	6 085	1 380	3 950	1 535
Västernorrlands	5 656	854	3 796	1 038
Jämtlands	4 238	480	2 891	559
Västerbottens	7 744	780	5 138	1 115
Norrbottens	3 703	405	2 345	554
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	19 706	5 379	9 035	5 241
» mellanbygder	19 974	4 862	10 179	5 000
» norra slättbygder	24 650	8 493	12 402	8 362
Svealands slättbygder	30 632	11 639	14 348	11 309
Götalands skogsbygder	50 667	10 290	31 247	10 871
Mellersta Sveriges skogsbygder	15 995	4 443	9 696	4 551
Nedre Norrland	15 593	2 653	10 464	3 094
Övre Norrland	12 437	1 231	8 253	1 718
Storleksgrupp hektar åkermark				
2,1– 5,0	15 200	923	13 637	998
5,1– 10,0	27 006	3 345	21 412	3 683
10,1– 20,0	41 026	9 713	26 220	10 566
20.1– 30,0	29 497	9 157	15 231	9 663
30,1– 50,0	35 347	12 267	15 665	12 636
50,1–100,0	27 998	9 479	10 183	9 394
Över 100,0	13 580	4 106	3 276	3 206
Hela riket	189 654	48 990	105 624	50 146

Källa: SCB. Lantbruksregistret (totalundersökning; bortfall 0,1 %).

Uppgifter om antalet traktorer ingick även i en stickprovsundersökning som SCB genomförde i februari 1981. Avsikten var främst att få traktorerna fördelade efter motoreffekt. Undersökningen kan emellertid också användas för att belysa noggrannheten i lantbruksräkningens traktoruppgifter. Jämförelser mellan undersökningarna tyder på att lantbruksräkningens uppgifter är underskattade med cirka 6 %. Den främsta anledningen till underskattningen synes vara att uppgift om traktor har utelämnats i LBR-blanketten. Det bör emellertid framhållas att liknande underskattningar av antalet traktorer har förekommit även vid tidigare räkningar. Vid 1966 års jordbruksräkning visade en kontrollundersökning att antalet traktorer underskattades med 8 %.

Traktorerna fördelade sig i stickprovsundersökningen efter motoreffekt enligt tabell 5.18.

Medianvärdet för motoreffekten 1981 var 51 hästkrafter för hela traktorbeståndet. Motsvarande siffra var 1966 endast 35 hästkrafter.

Tabell 5.18 Traktorbeståndet 1981 fördelat i procent efter motoreffekt samt medianvärde för motoreffekten i hästkrafter
Number of tractors in 1981 distributed by engine power. Per cent

Län	Storleksklass, hästkrafter					Summa	Medianvärde
	–36	37–54	55–82	83–109	110–		
Stockholms	11	32	41	8	8	100	59
Uppsala	13	28	41	12	6	100	61
Södermanlands	10	30	42	12	6	100	61
Östergötlands	9	30	42	12	7	100	61
Jönköpings	23	49	26	1	1	100	46
Kronobergs	25	48	26	1	..	100	46
Kalmar	17	40	31	10	2	100	51
Gotlands	15	41	38	4	2	100	52
Blekinge	20	48	28	3	1	100	48
Kristianstads	26	33	30	7	4	100	49
Malmöhus	14	31	40	10	5	100	58
Hallands	18	46	30	4	2	100	49
Göteborgs o Bohus	29	43	26	2	..	100	45
Älvsborgs	27	39	29	4	1	100	47
Skaraborgs	17	33	39	8	3	100	54
Värmlands	20	48	26	4	2	100	48
Örebro	15	33	39	10	3	100	56
Västmanlands	11	32	42	10	5	100	59
Kopparbergs	27	35	32	3	3	100	48
Gävleborgs	21	40	35	4	..	100	50
Västernorrlands	24	39	32	4	1	100	48
Jämtlands	26	41	28	4	1	100	47
Västerbottens	19	43	30	7	1	100	49
Norrbottens	22	40	32	5	1	100	49
Storleksgrupp, hektar åkermark							
2,1 – 5,0	50	37	12	1	–	100	37
5,1 – 10,0	34	48	16	2	–	100	43
10,1 – 20,0	22	51	25	2	..	100	47
20.1 – 30,0	14	41	42	3	..	100	52
30,1 – 50,0	9	30	51	9	1	100	60
50,1 – 100,0	6	22	48	18	6	100	67
Över 100,0	4	15	38	20	23	100	78
Samtliga	19	37	34	7	3	100	51

Undersökningen om anskaffning av maskiner etc.

Jordbruksnämnden skriver varje år sedan 1979 till tillverkare och importörer av lantbruksmaskiner och begär att få uppgifter om antalet maskiner m m som levererats till jordbruket och om deras försäljningsvärde.

Undersökningen grundas på angivna katalogpriser, vilket medför att hänsyn ej tagits till eventuella rabatter. Mervärdeskatt ingår inte i tabelluppgifterna.

Antalet tillverkare och importörer av lantbruksmaskiner (inkl traktorer) uppgick under 1984 till 214 företag.

Resultat

Uppgifter om antalet till jordbruket levererade traktorer åren 1980–1984 och dessas genomsnittliga effekt lämnas i tabell 5.19 nedan.

Tabell 5.19 Antal levererade traktorer 1980–1984
Number of delivered tractors in 1980–1984

År	Antal levererade traktorer	Genomsnittlig effekt på kraftuttaget hästkrafter
1984	7 296	80,1
1983	6 707	76,2
1982	7 460	72,3
1981	6 261	70,4
1980	7 071	68,5

Värdet av jordbrukets inköp av maskiner och redskap uppgick som framgår av tabell 5.20 till 3 498 milj kronor under 1984, varav 1 342 milj avsåg traktorer.

Tabell 5.20 Jordbrukets inköp av maskiner och redskap åren 1980–1984. Milj kronor
Purchases of machinery and tools by the agricultural sector in 1980–1984. Millions of Swedish kronor

Varuslag	1980	1981	1982	1983	1984
Löpande priser					
Traktorer och jeepar					
Egentliga traktorer	716	729	1 032	1 094	1 342
Övriga tillhörande gruppen traktorer	13	24	27	27	18
Jordbearbetningsredskap	145	176	212	309	331
Redskap för sådd, spridning m m	97	116	149	203	220
Redskap för skörd och tröskning	377	400	532	616	730
Vagnar	136	158	146	182	155
Torkar, kvarnar, silos m m	169	148	174	183	167
Potatis- och rotfruktsredskap	39	58	68	71	60
Transportredskap och lastapparater[1]	173	166	168	196	181
Utrustning för mjölkning och mjölkhantering	62	45	58	65	59
Stallutrustningar	155	153	172	176	160
Bevattningsutrustningar	14	13	13	28	27
Diverse	33	37	38	51	48
Summa[2]	2 129	2 223	2 789	3 201	3 498
1984 års priser					
Traktorer	1 077	1 002	1 260	1 188	1 361
Övriga maskiner och redskap[2]	2 183	2 105	2 204	2 307	2 177
Summa[2]	3 260	3 107	3 464	3 495	3 538

1) Exkl vagnar.
2) Inkl skattning med ledning av undersökning 1976.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Resultatens tillförlitlighet

För några maskingrupper har det inte varit möjligt att erhålla säkra uppgifter. Detta gäller exempelvis vagnar för vilka uppgifter från ett stort antal småtillverkare torde saknas. Vidare föreligger svårigheter att beräkna jordbrukets andel av den totala försäljningen för vissa i undersökningen ingående maskiner och redskap, som används även inom andra näringar än jordbruket. Detta gäller bl a elektriska motorer, handredskap, redskap för grundförbättring m m. För dessa bortfall har gjorts en skattning med ledning av en kompletterande undersökning avseende år 1976.

Det kan också förekomma viss dubbelredovisning, t ex när tillverkare av viss utrustning till traktorer eller till torkanläggningar även säljer till leverantörer av traktorer och torkar. Dessa förhållanden torde dock knappast ge avvikelser större än någon eller några procent av totalbeloppen.

Annan publicering

Lantbruksräkningen 1981; antal traktorer och skördetröskor m m. SCB.

Jordbrukarnas maskininköp årligen 1950–1978; vissa uppgifter om inköp till trädgårdsbruket redovisas. Lantbrukets utredningsinstitut (stencil).

Jordbrukets traktorköp årligen 1950–1976. Lantbrukets utredningsinstitut (stencil).

Jordbrukarnas investeringar i maskiner och redskap Statens jordbruksnämnd. JEM 1980:11, 1981:10, 1982:9, 1983:9, 1984:6, 1985:6.

Andra undersökningar

Jordbruksinventeringen i mars 1973. Maskindrift vid jordbruksföretag 1972 uppgifter om traktorer, skördetröskor och cisterner. SCB. SM J 1973:39.

Fordon enligt bilregistret varje månad sedan 1973; uppgifter om totala antalet traktorer. I årssammandragen även med fördelning på tillverkare och på kommuner. SCB. SM T.

Nyregistreringsstatistik varje månad sedan 1973; uppgifter om antalet nyregistrerade traktorer i lantbruket med fördelning på tillverkare. AB Bilstatistik.

6 Förnödenheter

Förnödenheter är samlingsnamnet på ett antal förbrukningsvaror som används inom jordbruket, t ex utsäde, handelsgödsel, fodermedel och drivmedel.

Det är relativt ont om data om den direkta användningen av förnödenheter i jordbruket. De data som finns får därför kompletteras med försäljningsdata. Skillnaden mellan såld och verkligen använd kvantitet är oftast obetydlig, eftersom de flesta förnödenheter lagras relativt kort tid. Det är dock inte möjligt att utifrån försäljningsdata studera skillnaden i t ex handelsgödselanvändning mellan olika slags företag.

Vissa uppgifter om kostnader för förnödenheter återfinns i kapitel 11.

Kapitel 6 innehåller avsnitt om

- Utsäde
- Växtnäringsämnen och kalk
- Växtskyddsmedel
- Fodermedel
- Drivmedel och eldningsolja

Utsäde

Officiell statistik om använda utsädesmängder etc saknas i stort sett. Däremot finns tillförlitlig försäljningsstatistik tack vare den statliga frökontrollen. Denna statistik, se tabell 6.1, kan när den kompletteras med uppgifter om andelen areal besådd med statskontrollerat utsäde (se tabell 6.2) ge en uppfattning om de totala utsädesmängderna.

Statsplombering och betning av utsäde

Den statliga frökontrollens mål är att garantera en hög kvalitet hos utsädet. I stort sett allt utsäde som säljs kommersiellt måste vara statsplomberat – utsäde som produceras på den egna gården eller säljs mellan jordbrukare är alltså undantaget. För statsplombering ställs vissa krav på renhet, grobarhet, sortrenhet, vattenhalt, ogräshalt m m. Olika krav ställs på olika utsädesklasser.

- Statsplomb A Stamutsäde, ej tillgängligt i handeln
- Statsplomb B Basutsäde, grundutsäde för allt utsäde
- Statsplomb C Grundutsäde med generationsbeteckning
- Statsplomb D Bruksutsäde med generationsbeteckning
- Statsplomb U Undantagsklass vid brist på utsäde

Statsplombering utförs av statens utsädeskontroll samt av två lokala frökontrollanstalter.

Betning av utsäde görs med kemiska medel för att skydda mot vissa växtsjukdomar.

Resultat

Av tabell 6.1 framgår att nära 280 000 ton utsäde statsplomberades under 1984/85. Huvuddelen av detta utsäde, nästan 83 %, plomberades i klass D.

Vid den centrala frökontrollen plomberades dessutom för export 2 225 ton med OECD-basis "Basic seed" (motsvarande statsplomb B) och 93 ton som "Certified seed" (motsvarande statsplomb C).

Tabell 6.1 Total kvantitet statsplomberat utsäde 1984/85. Ton

Total quantity of state certified seed in 1984/85. Metric tons

Utsädesslag	Utsäde plomberat med statsplomb					
	A	B	C	D	U	Summa
Höststråsäd	1 706	3 201	4 178	43 403	125	52 613
Vårstråsäd	4 659	13 338	11 571	165 285	4 893	199 746
Trindsäd	277	1 018	1 412	10 485	116	13 308
Blandsäd	–	–	–	3 483	–	3 483
Vallbaljväxter	10	9	16	355	2	392
Vallgräs	16	15	23	2 218	–	2 272
Blandfrö	–	–	–	4 096	9	4 105
Olje- och spånadsväxter	37	1 282	399	775	1	2 494
Rotfruktsväxter	1	1	–	183	2	187
Summa						
1984/85	6 706	18 864	17 599	230 283	5 148	278 600
1983/84	7 350	15 932	18 168	227 686	328	269 464
1982/83	6 223	27 907	17 310	204 197	744	256 381
1981/82	7 137	16 617	23 256	209 590	1 588	258 188
1980/81	7 865	19 782	18 983	199 843	6 177	252 650

Källa: Statens utsädeskontroll och frökontrollanstalterna i Linköping och Örebro.

Tabell 6.2 baseras på en undersökning som SCB 1982 (och tidigare år 1976 och 1977) utfört på uppdrag av Svenska Lantmännens Riksförbund. I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna inhämtades uppgifter om användning av statsplomberat utsäde och om användningen av betat utsäde. Undersökningen gjordes på hela urvalet till de objektiva skördeuppskattningarna, dvs på ca 28 000 spannmålsfält hos ca 12 250 företag.

Vid denna undersökning inhämtades också uppgifter om kombinationen av statsplombering och betning. För 1982 framkom härvid att praktiskt taget allt statsplomberat utsäde för höstvete, höstråg, vårvete och korn också var betat. För havre var andelen betat utsäde av det statsplomberade endast ca 50 %.

Tabell 6.2 Spannmålsareal 1982 besådd med statsplomberat respektive betat utsäde. Procent av grödareal
Cereal area in 1982 sown with state certified and disinfected seed

Område	Höstvete		Höstråg		Vårvete		Korn		Havre	
	Statsplomberat	Betat	Statsplomberat	Betat	Statsplomberat	Betat	Statsplomberat	Betat	Statsplomberat	Betat
Län										
Stockholms	83	99	79	97	80	96	71	89	61	36
Uppsala	77	99	..	..	66	97	47	90	49	46
Södermanlands	76	99	91	96	70	92	66	86	50	23
Östergötlands	80	100	97	99	85	99	83	92	70	27
Jönköpings	..	..	..	..	..	..	80	84	75	54
Kronobergs	..	..	..	.	..	..	84	83	86	56
Kalmar	56	96	61	86	..	..	61	74	68	35
Gotlands	62	95	68	90	..	..	56	79	80	81
Blekinge	74	93	84	97	..	..	76	83	82	87
Kristianstads	92	100	95	92	99	92	96	95	92	73
Malmöhus	91	99	94	97	100	97	95	97	94	71
Hallands	94	97	97	97	..	..	82	84	83	58
Göteborgs o Bohus	92	93	..	..	..	..	65	69	58	33
Älvsborgs	80	95	..	..	..	..	60	74	54	38
Skaraborgs	71	98	81	97	84	92	62	83	44	40
Värmlands	74	82	..	..	..	..	54	73	48	49
Örebro	79	95	78	99	72	94	55	84	47	47
Västmanlands	77	99	..	..	75	98	46	81	42	41
Kopparbergs	..	..	..	..	..	..	28	55	48	44
Gävleborgs	..	..	..	..	..	..	35	57	37	37
Västernorrlands	..	..	–	–	–	–	63	66	82	73
Jämtlands	–	–	..	..	–	–	87	87	..	..
Västerbottens	–	–	–	–	–	–	82	84	82	60
Norrbottens	–	–	–	–	..	..	83	86	..	..
Produktionsområden										
Götalands södra slättbygder	90	99	95	98	99	96	93	96	89	68
» mellanbygder	72	97	80	91	97	95	80	88	82	67
» norra slättbygder	75	99	91	99	86	97	70	87	47	38
Svealands slättbygder	78	99	83	96	71	96	53	85	47	39
Götalands skogsbygder	86	96	83	89	81	90	75	78	71	42
Mellersta Sveriges skogsbygder	87	90	86	90	..	..	44	64	52	41
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..	57	67	55	52
Övre Norrland	–	–	–	–	..	..	83	85	83	63
Hela riket										
1982	80	98	86	95	81	96	69	84	57	43
1977	62	95	74	92	72	34	62	65	59	12
1976	62	94	74	88	72	41	62	55	59	15

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning (urvalsundersökning, se texten).

Av tabell 6.2 framgår att andelen statsplomberat utsäde är högst för höstsäd (över 80 %) och lägst för havre (under 60 %). För de flesta sädesslag har en betydande ökning av andelen statsplomberat utsäde skett sedan slutet av 1970-talet. Man måste dock komma ihåg att man kan förvänta sig relativt stora variationer mellan olika år p g a växlande möjligheter att ta utsäde av tillfredsställande kvalitet från föregående års skörd.

Skillnaderna mellan olika delar av landet är betydande, med de högsta andelarna statsplombering i de södra och de norra delarna av riket. Orsakerna torde vara det intensiva jordbruket i södra Sverige respektive svårigheterna att odla eget utsäde i norra Sverige.

För betning av utsäde är bilden liknande, men man måste här ta med i beräkningen att variationen mellan olika år torde vara ännu större än för statsplomberingen.

Utsädesmängd per hektar

Rikstäckande undersökningar om använda utsädesmängder per hektar saknas i stort sett. SCB genomförde 1965 en undersökning som för olika sädesslag visade utsädesmängden i storleksordningen 200–240 kg/ha.

Det finns vissa möjligheter att kombinera uppgifter om grödarealen med totala kvantiteten statsplomberat utsäde för att få en översiktlig uppfattning om använda utsädesmängder. Således kan uppgiften om spannmålsarealen 1982 (se tabell 52 i Jordbruksstatistisk årsbok 1983) kombineras med uppgiften i tabell 6.2 för att ge en skattning av de totala arealerna som besåtts med statsplomberat utsäde. Genom att sedan dividera uppgiften om statsplomberat utsäde för höst- respektive vårstråsäd för 1981/82 (se Jordbruksstatistisk årsbok 1983, tabell 42) med de skattade arealerna erhåller man resultaten

Höststråsäd 220 kg/ha
Vårstråsäd 230 kg/ha

Man måste dock räkna med att dessa siffror endast ger ett ungefärligt mått på de verkliga utsädesmängderna. I praktiken används visst statsplomberat utsäde inte för utsäde (t ex osålda partier som använts som fodermedel). Å andra sidan har vid beräkningen inte tagits hänsyn till utvintring eller dylikt.

Annan publicering

Meddelanden från statens utsädeskontroll (tidigare statens centrala frökontrollanstalt), årligen sedan 1926.

Frökontrollanstaltens i Linköping verksamhet, årligen, sedan 1878.

Redogörelse för verksamheten vid Frökontrollanstalten i Skara, årligen sedan 1876/77. (Ingår numera i statens utsädeskontroll.)

Frökontrollanstalten i Örebro, årligen sedan 1878/79.

Rapporter från de objektiva skördeuppskattningarna.

Arealer av spannmål besådda med statsplomberat och betat utsäde 1976 och 1977. SCB. SM J 1979:8.2. Appendix till SM J 1979:8.2.

Inventering av 1982 års spannmålsarealer med avseende på användningen av statsplomberat och ej statsplomberat utsäde. SCB. PM A/FU 1982:22 (stencil).

Utsädesmängderna för spannmål 1965. SCB. SM J 1966:5

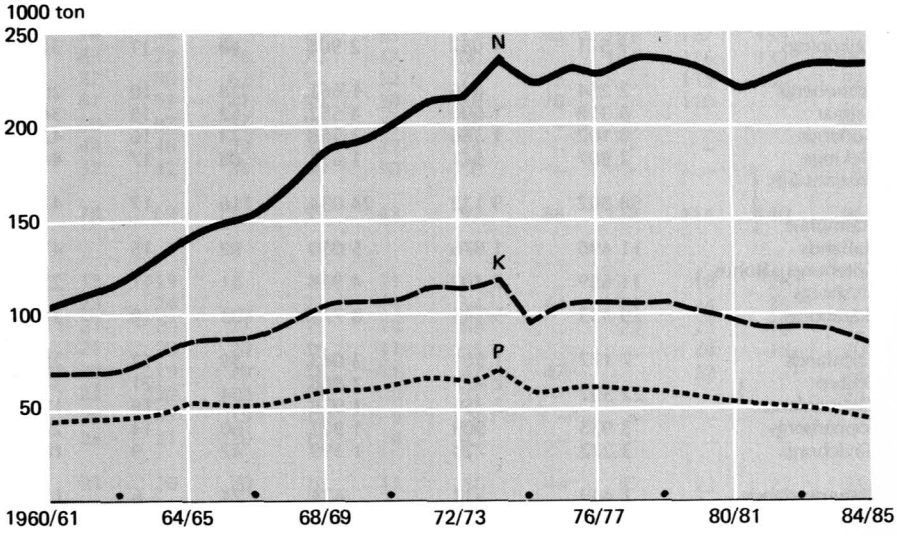
Växtnäringsämnen

Detta avsnitt innehåller uppgifter om användningen av växtnäringsämnena kväve (N), fosfor (P) och kalium (K) samt om användningen av kalk (Ca).

Ämne	Effekter
Kväve	Ger växternas gröna delar en snabb och kraftig utveckling. Ökar proteininnehållet.
Fosfor	Medverkar vid många livsviktiga processer. Stimulerar frösättning och mognad.
Kalium	Medverkar vid växtnäringstransport inom växten. Förbättrar sädens stråstyrka. Ökar växternas vinterhärdighet.
Kalk	Ökar jordens pH-värde och förbättrar jordens struktur.

Diagram 6.3 Försäljning till jordbruk och trädgårdsbruk 1960–1985 av kväve (N), fosfor (P) och kalium (K) i handelsgödselmedel. 1000 ton

Sales of nitrogen (N), phosphorus (P) and potassium (K) to agriculture and horticulture 1960–1985, 1000 tons

Tabell 6.4 Förbrukning av kalciumoxid (CaO) i jordbruk och trädgårdsbruk 1975–1984. Ton

Use of lime (CaO) in agriculture and horticulture 1975–1984. Tons

	Förbrukning av kalciumoxid, ton		
	Kalkningsmedel	Thomasfosfat	Summa
1984	346 118	–	346 118
1983	357 490	–	357 490
1982	359 221	–	359 221
1981	315 950	–	315 950
1980	270 540	352	270 892
1979	270 227	1 481	271 708
1978	239 926	13 522	253 448
1977	204 554	19 410	223 964
1976	317 302	20 597	337 899
1975	305 985	21 703	327 688

Källa: Stiftelsen Svensk Växtnäringsforskning.

Inom statens jordbruksnämnd görs årligen en sammanställning över försäljningen av handelsgödsel. Som underlag för beräkningarna använder nämnden uppgifter erhållna från tillverkare och importörer. På grundval av dessa beräkningar och arealuppgifter enligt lantbruksregistret utarbetar Stiftelsen Svensk Växtnäringsforskning statistik över försäljningen av handelsgödsel med fördelning på län.

Stiftelsen beräknar vidare kalkförbrukningen i jordbruket och trädgårdsbruket. Statistiken baseras på rapporter från tillverkare.

Diagram 6.3 och tabellerna 6.4 och 6.6 baseras på denna statistik. Samma uppgifter används också för den regionala uppdelningen av försäljningen av växtnäringsämnen i tabell 6.5 på nästa sida. Observera här att viss approximation har fått göras för att erhålla länssiffror, då försäljningsdistrikt etc ej exakt överensstämmer med länsgränser.

Resultat

Av diagram 6.3 framgår att den s k energikrisen 1973 medförde ett trendbrott för användningen av handelsgödsel. Efter 1974 har användningen av kväve, fosfor och kalium i stort sett stabiliserats. För fosfor och kalium tycks en viss minskning i användningen för närvarande ske, medan de senare åren, med undantag för 1984/85, inneburit en viss ökning (ca 2 % per år) för kväve.

Förbrukningen av kalk uppvisar stora variationer mellan olika år. År 1984 var den genomsnittliga tillförseln av kalk ca 120 kg/ha åkermark, medan den 1980 endast låg på ca 90 kg/ha. De stora variationerna kan bl a bero på skiftande ekonomiska förhållanden mellan åren.

Tabell 6.5 Försäljning av handelsgödselmedel (mängd kväve, fosfor och kalium) till jordbruket och trädgårdsbruket 1984/85 (juni 84 – maj 85)

Sale of fertilizers (nitrogen, phosphorus and potassium) to the agricultural and horticultural sector in 1984/85

Område	Total kvantitet, ton			Kvantitet per hektar, kilogram		
	Kväve	Fosfor	Kalium	Kväve	Fosfor	Kalium
Län						
Stockholms	7 361	1 320	1 751	76	14	18
Uppsala	13 162	2 502	1 711	86	16	11
Södermanlands	13 954	2 353	2 669	99	16	19
Östergötlands	22 413	3 871	5 482	104	18	25
Jönköpings	4 571	1 057	2 908	48	11	31
Kronobergs	2 254	616	1 661	38	10	28
Kalmar	8 318	1 690	4 552	62	13	34
Gotlands	6 102	1 366	3 568	73	16	42
Blekinge	2 907	641	1 633	88	17	44
Kristianstads, Malmöhus	58 802	9 132	24 034	116	17	47
Hallands	11 498	1 876	5 050	92	15	41
Göteborgs o Bohus, Älvsborgs	11 659	2 402	4 906	51	11	22
Skaraborgs	29 333	5 543	8 779	103	19	31
Värmlands	7 177	1 561	3 043	59	13	25
Örebro	22 302	2 477	3 868	94	21	34
Västmanlands		2 356	1 958		18	15
Kopparbergs	3 935	909	1 922	60	14	29
Gävleborgs	3 272	724	1 399	42	9	18
Västernorrlands	1 449	332	634	24	6	11
Jämtlands	1 145	356	684	25	8	15
Västerbottens	2 528	695	1 395	30	8	16
Norrbottens	1 454	413	905	33	9	21
Hela riket						
1964/85	235 596	44 192	84 512	81	15	29
1983/84	236 834	48 841	92 520	82	17	32
1982/83	231 718	50 048	95 411	79	17	33
1981/82	228 443	53 118	95 773	79	18	33
1980/81	224 342	53 619	96 824	77	18	33

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Av tabell 6.5 framgår att de genomsnittliga givorna av handelsgödsel motsvarar ca 80 kg kväve, 15 kg fosfor och 30 kg kalium per ha. Variationerna mellan olika delar av riket är stora, med de högsta hektarsiffrorna i Kristianstads och Malmöhus län för alla tre näringsämnena. Även övriga slättbygdslän ligger högt, medan särskilt norrlandslänen ligger lågt. Variationerna mellan länen är störst för kväve.

Vid tolkning av siffrorna i tabell 6.5 måste man komma ihåg att mycket av variationerna mellan länen kan förklaras av skillnader i tillgång till stallgödsel och av skillnader i grödor. I slättbygderna finns t ex höga andelar brödsäd och oljeväxter, i Norrland stora vallarealer. I tabell 6.7 på nästa sida finns uppgifter om givor till olika grödor.

Tabell 6.6 visar i vilka former som kväve, fosfor och kalium sålts. Observera att denna tabell ger vikten av den sålda varan, medan tabell 6.5 anger vikten av respektive näringsämne. Kvävegödselmedel kan t ex innehålla mellan 15 och 30 % kväve.

Av tabell 6.6 framgår också att ungefär lika mycket enkla som sammansatta handelsgödselmedel används. Bland de rena kvävegödselmedlen utgörs över 60 % av kalksalpeter 15,5 N (15,5 % kväve). Bland de sammansatta dominerar NP 26-6 (26 % kväve, 6 % fosfor) bland NP-medlen, medan PK 7-13 och NPK 20-5-9 är störst inom sina respektive grupper.

Knappt 4 % av den totala mängden handelsgödselmedel i tabell 6.6 används i skogsbruket.

Tabell 6.6 Förbrukningen av handelsgödselmedel uttryckt i miljoner kg per vara

Use of commercial fertilizers. Millions of kg

	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85
Enkla gödselmedel				
Kvävegödsel	650,7	680,1	722,5	708,5
Fosforgödsel	24,8	25,3	26,3	24,9
Kaliumgödsel	2,8	4,0	4,8	4,1
Sammansatta gödselmedel				
NP-gödsel	75,4	74,1	80,8	82,4
PK-gödsel	205,1	212,8	216,5	188,8
NPK-gödsel	564,2	545,3	520,4	489,4
Totalt	1 523,0	1 541,6	1 571,3	1 498,1

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 6.7 Förbrukningen av kväve, fosfor och kalium till olika grödor inom jordbruket 1978. Kilogram per hektar

Application of nitrogen, phosphorus and potassium to different crops in the agricultural sector in 1978. Kilogrammes per hectare

Växtnäringsämne; produktionsområde	Höst-vete	Vår-vete	Höst-råg	Korn	Havre	Bland-säd	Slåtter-vall	Betes-vall	Mat-potatis	Potatis för stärkelse och råsprit	Höst-raps	Vår-raps	Höst-rybs	Vår-rybs
Kväve														
Götalands södra slättbygder	132	101	78	86	83	..	80	48	115	..	189	99	167	..
» mellanbygder	99	90	67	74	73	..	78	55	117	93	153	127	154	..
» norra slättbygder	106	94	74	83	72	76	72	47	100	..	144	116	132	106
Svealands slättbygder	111	105	84	87	80	62	73	52	73	..	..	115	130	92
Götalands skogsbygder	98	81	65	61	51	41	59	38	69	70	..	110	..	77
Mellersta Sveriges skogsbygder	84	..	57	68	67	54	54	44	26	–	..	..	..	94
Nedre Norrland	..	–	..	44	46	29	37	32	24	–	–	–	..	..
Övre Norrland	–	–	–	37	42	34	36	10	50	–	–	–	–	–
Hela riket	111	101	72	74	69	52	59	43	93	88	172	114	140	96
Fosfor														
Götalands södra slättbygder	22	14	18	18	19	..	20	11	63	..	31	18	26	..
» mellanbygder	23	15	21	23	24	..	22	14	54	44	24	24	35	..
» norra slättbygder	21	21	22	21	20	21	15	10	68	..	23	23	18	22
Svealands slättbygder	16	23	15	21	20	20	16	11	55	..	..	24	18	20
Götalands skogsbygder	21	21	15	20	19	20	18	11	42	47	..	22	..	18
Mellersta Sveriges skogsbygder	19	..	22	21	20	12	14	9	37	–	..	..	..	23
Nedre Norrland	..	–	..	20	17	15	13	9	24	–	–	–	..	..
Övre Norrland	–	–	–	23	21	30	13	4	47	–	–	–	–	–
Hela riket	20	21	19	21	20	20	16	11	56	44	27	23	22	21
Kalium														
Götalands södra slättbygder	44	27	36	36	40	..	49	23	183	..	59	34	50	..
» mellanbygder	46	30	44	49	51	..	53	33	154	121	47	46	63	..
» norra slättbygder	20	16	29	28	27	28	27	18	179	..	28	32	23	24
Svealands slättbygder	12	8	14	16	18	23	25	16	139	..	..	13	20	22
Götalands skogsbygder	32	27	29	42	38	40	40	24	112	144	..	38	..	33
Mellersta Sveriges skogsbygder	29	..	35	36	33	22	26	16	60	–	..	..	..	34
Nedre Norrland	..	–	..	36	30	25	24	17	44	–	–	–	..	..
Övre Norrland	–	–	–	43	45	44	28	8	87	–	–	–	–	–
Hela riket	27	14	33	32	29	32	34	22	149	115	49	23	33	27

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning (urvalsundersökning).

SCBs handelsgödselundersökning

Siffrorna i tabell 6.7 har hämtats från SCBs undersökning av handelsgödselanvändning 1978. (En liknande undersökning genomfördes även 1971.)

Undersökningen genomfördes på ett underurval (25 %) av urvalet till de objektiva skördeuppskattningarna, d v s för ca 3 200 gårdar. Bortfallet av gårdar var ca 5 %. Uppgifter insamlades vid intervju med företagaren, i regel för ett fält per gröda och gård. Uppgifterna avsåg handelsgödselmedel och har sedan omräknats till kvantiteter av respektive näringsämne. På grund av det begränsade urvalet är regionala uppgifter för vissa ovanligare grödor relativt osäkra.

De högsta kvävegivorna ges till vete, oljeväxter och potatis. (Givan för sockerbetor, som saknas i tabellen, torde ligga på ungefär samma nivå som givan för matpotatis). De största regionala variationerna finns för fodersäd, vall och matpotatis.

De högsta givorna för såväl fosfor som kalium ges till potatis. För övriga grödor är variationen, såväl mellan olika grödor som mellan olika delar av landet, något mindre än motsvarande variation för kväve.

Annan publicering

Lokalstatistik för växtnäringsanvändning inom jordbruk och trädgårdsbruk, årligen sedan 1955.

Kalkförbrukning i ton Ca O per kalenderår inom jord- och trädgårdsbruk, uppgifter för län och för olika slag av kalkningsmedel. Svensk Växtnäringsforskning (stencil).

Förbrukningen av handelsgödselmedel 1983/84 och 1984/85. Statens jordbruksnämnd. Jordbruksekonomiska meddelanden 1985:1 och 1986 (stencil).

Förbrukning av växtnäringsämnen i handelsgödsel i jordbruket. SCB. SM J 1972:23 och 1979:8.6.

Växtskyddsmedel

Löpande statistik om användningen av växtskyddsmedel finns bara för försäljningen. SCB har dock genomfört undersökningar av användningen av växtskyddsmedel under vissa år, senast 1980 och 1981. Man måste dock vid tolkningen av resultaten från dessa undersökningar komma ihåg att behovet av att använda växtskyddsmedel varierar kraftigt mellan olika år pga väderlekens inverkan på betingelserna för t ex insektsangrepp.

Växtskyddsmedlen kan indelas i:
- Medel mot insekter
- Medel mot växtsjukdomar (svampangrepp)
- Medel mot ogräs

Dessutom används medel för t ex stråförkortning och blastdödning.

Betningsmedel för utsäde kan också betraktas som ett medel mot växtsjukdomar; medlet tillsätts dock redan av leverantören.

Resultat

Tabell 6.8 visar utvecklingen för försäljningen av växtskyddsmedel under perioden 1980–1984. Som synes dominerar försäljningen av ogräsmedel, såväl volymmässigt som värdemässigt.

För samtliga slag av växtskyddsmedel gäller att kvantiteterna tycks ligga på ungefär samma nivå under hela perioden, med en relativt stor variation mellan enskilda år. Detta gäller både kvantiteten preparat och kvantiteten verksam substans. Andelen verksam substans ligger i genomsnitt på ca 25 % för insektsmedel och på ca 50 % för övriga växtskyddsmedel.

Förekomsten av olika slags preparat inom varje grupp av bekämpningsmedel och tillkomsten av nya medel på marknaden gör det svårt att tolka kvantitetsuppgifterna. Övergång till mer verksamma substanser och/eller ändrade koncentrationer kan alltså medföra att en förbättrad effekt erhålls utan att detta avspeglar sig i kvantitetssiffrorna.

Kostnaderna för växtskyddsmedel har under perioden stigit betydligt. Förändringen är betydligt större än vad som skulle förklaras av prishöjningen och måste alltså, mot bakgrund av de i stort sett oförändrade kvantiteterna, bero på övergång till andra slags preparat.

Tabell 6.8 Total försäljning av växtskyddsmedel till jordbruket 1980–1984. Kvantitet preparat, kvantitet verksam substans och värde

Total sale of pesticides to agriculture in 1980–1984. Quantities of products, quantities of active agent and value

	Insekts-medel	Svamp-medel[1]	Betnings-medel[2]	Ogräs-medel[3]	Summa
Kvantitet preparat, ton					
1984	572	1 427		6 663	8 662
1983	469	1 105		7 013	8 587
1982	474	1 500		7 389	9 363
1981	477	1 315		6 596	8 388
1980	524	984		6 907	8 415
Kvantitet verksam substans, ton					
1984	86	578	164	3 505	4 333
1983	104	406	129	3 594	4 233
1982	145	583	172	4 010	4 910
1981	139	480	168	3 970	4 757
1980	171	345	151	3 772	4 439
Värde, milj kr					
1984	53,6	84,2	30,6	340,5	508,9
1983	42,0	84,8	20,7	318,4	465,9
1982	32,7	56,2	33,2	281,7	403,8
1981	24,9	34,9	29,5	218,1	307,4
1980	23,8	29,1	22,0	195,3	270,2

1) Inklusive mikronäringsämnen och baljväxtbakterier.
2) Förbrukning huvudsakligen inom utsädesbranschen.
3) Inklusive stråförkortningsmedel, blastdödningsmedel m m.

Källa: Statens Jordbruksnämnd.

Uppgifterna i tabell 6.8 baseras på statens jordbruksnämnds sammanställning av dels uppgifter från produktkontrollbyrån vid statens naturvårdsverk, dels prisuppgifter från återförsäljare. Då mängduppgiften avser försäljning till återförsäljare utgör försäljarnas lagerhållning en osäkerhetskälla.

Uppgifter för trädgårdsodlingen saknas för senare år. Tidigare uppgifter, från Lantbrukets utredningsinstitut, visade en användning i den kommersiella trädgårdssektorn som motsvarade ca 5 % av användningen inom jordbruket.

Annan publicering

Jordbrukets kostnader för bekämpningsmedel 1983. Statens jordbruksnämnd. Jordbruksekonomiska meddelanden 1985:2. Jordbrukets kostnader för växtskyddsmedel 1984, statens jordbruksnämnd (stencil) 1986.

Försäljning av växtskyddsmedel m m till jordbruk och trädgårdsbruk (årligen 1952–1978) Lantbrukets utredningsinstitut (stencil).

Tabell 6.9 Användning av kemiska bekämpningsmedel i jordbruket 1980

Use of pesticides in agriculture in 1980

Område; storleksgrupp	Bekämpningsmedel, ton preparat					Andel företag som använt bekämpningsmedel, procent	Andel åkerareal som bekämpats, procent
	Mot insekter	Mot växtsjukdomar[1]	Mot ogräs	Övriga[2]	Summa		
Län							
Stockholms	17	4	151	8	180	67	52
Uppsala	32	8	285	16	341	85	66
Södermanlands	20	5	242	7	274	75	62
Östergötlands	53	27	495	38	613	76	64
Jönköpings	2	5	63	1	71	51	30
Kronobergs	2	4	53	3	62	62	35
Kalmar	12	16	204	11	243	64	45
Gotlands	12	11	113	7	143	81	44
Blekinge	4	22	59	3	88	63	52
Kristianstads	30	107	434	35	606	78	65
Malmöhus	97	125	772	62	1 056	92	78
Hallands	22	23	216	29	290	74	54
Göteborgs o Bohus	8	2	65	3	78	51	35
Älvsborgs	12	3	191	6	212	48	38
Skaraborgs	54	37	528	59[3]	678	77	64
Värmlands	9	4	78	6	97	27	32
Örebro	16	11	190	8	225	67	62
Västmanlands	29	4	228	13	274	85	70
Kopparbergs	3	4	43	24[3]	74	44	37
Gävleborgs	1	2	46	1	50	43	30
Västernorrlands	1	0	16	0	17	21	15
Jämtlands	1	0	6	0	7	10	7
Västerbottens	0	1	25	32[3]	58	23	14
Norbottens	1	1	11	1	14	19	14
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	116	138	1 037	85	1 376	93	82
» mellanbygder	46	141	560	48	794	84	56
» norra slättbygder	102	54	1 028	86	1 270	79	69
Svealands slättbygder	117	34	1 109	55	1 316	77	63
Götalands skogsbygder	38	44	535	27	644	55	34
Mellersta Sveriges skogsbygder	15	8	153	14	190	40	31
Nedre Norrland	3	5	56	24[3]	88	22	17
Övre Norrland	1	2	36	34[3]	73	20	13
Storleksgrupp, hektar åkermark							
2,1 – 5,0	6	9	22	2	39	18	12
5,1 – 10,0	4	7	99	17	127	36	21
10,1 – 20,0	30	49	401	15	495	62	35
20,1 – 30,0	33	34	479	44	590	77	42
30,1 – 50,0	88	83	910	55	1 136	87	52
50,1 – 100,0	123	110	1 244	99	1 576	94	64
Över 100,0	154	134	1 359	141	1 788	98	74
Hela riket	438	426	4 514	373	5 751	58	52

1) Exklusive betningsmedel. 2) Bl a medel för blastdödning och stråförkortning. 3) Osäker uppgift.

Källa SCB, *urvalsundersökning.*

Tabell 6.9 baseras på SCBs undersökning av användningen av kemiska bekämpningsmedel i jordbruket. Uppgifter insamlades, som en del av en s k omnibusundersökning, genom enkät från ca 12 000 företag. Bortfallet var så stort som 20 %, vilket – trots genomförd bortfallskorrigering – gör resultaten något osäkra. De angivna totalsiffrorna i denna undersökning ligger något lägre än motsvarande försäljningssiffror.

Genomsnittligt används i Sverige ca 2 kg kemiska bekämpningsmedel per hektar och år. Variationerna mellan olika delar av landet är mycket stora. De största mängderna, både totalt och per hektar, används i slättbygderna i södra Sverige och de lägsta i Norrland.

De regionala skillnaderna beror, förutom på skillnaden i odlingsteknik, på skillnaden i grödval och på skillnaden i de naturliga betingelserna för skadegörare.

Man måste, både vid tolkningen av siffrorna för olika landsdelar och för olika storleksgrupper, komma ihåg att stora företag är relativt sett vanligare i södra Sverige. En del av de stora skillnaderna i tabell 6.9 mellan södra och norra Sverige är alltså en storlekseffekt, samtidigt som en del av skillnaden mellan olika storleksgrupper är en geografisk effekt.

Annan publicering

Källa: Kemiska bekämpningsmedel i jordbruket 1980, SCB. SM J 1982:12.

Tabell 6.10 Kemiskt ogräsbekämpade spannmålsarealer 1979. Procent

Cereal area treated with herbicides in 1979. Per cent

Område; storleksgrupp	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Korn	Havre	Blandsäd	Summa
Län							
Stockholms	88	82	78	80	70	31	77
Uppsala	90	95	82	89	85	69	88
Södermanlands	91	94	61	79	78	49	80
Östergötlands	97	92	87	87	74	53	85
Jönköpings	99	62	38	74	75	77	75
Kronobergs	..	67	31	76	80	94	79
Kalmar	90	96	68	86	82	74	84
Gotlands	75	57	40	76	64	31	71
Blekinge	98	99	74	94	93	..	91
Kristianstads	93	98	69	96	96	100	93
Malmöhus	99	97	79	97	97	92	96
Hallands	91	99	27	96	94	71	92
Göteborgs o Bohus	51	68	35	73	69	25	66
Älvsborgs	86	86	58	81	76	80	78
Skaraborgs	96	88	58	88	84	80	86
Värmlands	66	93	60	60	63	7	60
Örebro	95	98	55	93	90	..	91
Västmanlands	88	96	68	90	87	75	89
Kopparbergs	67	..	..	75	66	34	71
Gävleborgs	38	..	56	64	48	52	59
Västernorrlands	–	–	..	51	42	19	48
Jämtlands	–	–	–	18	12	3	17
Västerbottens	–	–	..	31	37	33	32
Norrbottens	–	–	–	44	65	25	45
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	99	98	74	98	97	91	96
» mellanbygder	89	93	62	90	90	62	86
» norra slättbygder	97	93	71	90	83	57	87
Svealands slättbygder	89	94	67	86	81	57	84
Götalands skogsbygder	75	81	47	82	75	70	77
Mellersta Sveriges skogsbygder	78	92	55	72	68	43	70
Nedre Norrland	28	..	..	48	41	26	46
Övre Norrland	–	–	..	34	45	31	34
Storleksgrupp, hektar åkermark							
2,1 – 20,0	81	80	42	66	64	56	65
20,1 – 50,0	91	93	55	81	79	63	80
Över 50,0	96	95	78	90	89	56	90
Hela riket 1979	93	94	66	82	80	59	82
Totalt odlad areal, hektar	181 028	69 964	59 434	754 137	489 460	59 077	1 613 100

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning (urvalsundersökning).

Uppgiftsinsamlingen 1979 om kemiskt ogräsbekämpade arealer samordnades med de objektiva skördeuppskattningarna. Uppgifter insamlades från samtliga cirka 12 500 gårdar som ingick i urvalet till dessa. En liknande undersökning genomfördes 1976.

Som synes är inte skillnaderna mellan de olika spannmålsgrödorna särskilt stora. Däremot är skillnaderna mellan olika delar av landet betydande.

För tabell 6.10 gäller för övrigt samma kommentar som för tabell 6.9 beträffande sammanblandning av regionala effekter och storlekseffekter.

Annan publicering

Rapporter från de objektiva skördeuppskattningarna 1975, 1978 och 1979. Undersökningar rörande växtodlingen, uppgifter om kemisk ogräsbekämpning på fält med respektive utan vallinsådd. SCB. SM J 1976:6.5, 1979:8.7 och 1980:7.4. Appendix till SM J 1976:6.5, 1979:8.7 och 1980:7.4.

Fodermedel

Jordbruksnämnden sammanställer varje år statistik över produktionen av foderblandningar och beräknar förbrukningen av fodermedel.

Uppgifter om den inhemska produktionen av foderblandningar insamlar jordbruksnämnden från tillverkare.

Med hjälp av uppgifter från tillverkare om produktionen av fodermedel, från den officiella handelsstatistiken om import och export av fodermedel samt från tillverkare och importörer om lagerförändringar, gör jordbruksnämnden beräkningar över förbrukningen av fodermedel.

Observera särskilt att uppgifterna om förbrukningen av fodersäd är beräknad som en restpost: Skörd – human konsumtion – utsäde – utrikeshandel. En orsak till den kraftiga variationen i förbrukningen av fodersäd är att korrigering inte kan göras för lagerförändringar.

Ca 5 % av foderbehovet täcks av importerade varor. Importen utgörs främst av proteinrika fodermedel som ingår i foderblandningar. Importens andel av den totala fodertillgången har minskat något under den senaste tioårsperioden.

Ungefär hälften av fodertillgången, uttryckt i energiinnehåll, utgörs av kraftfoder. Bland kraftfodret dominerar spannmål kraftigt, se vidare tabell 6.11.

Av tabell 6.11 framgår också att fördelningen mellan spannmål, sockerprodukter och proteinfodermedel varit relativt stabil under den aktuella perioden. Foderärter och lupinfrö har ökat kraftigt de senaste åren.

Inom gruppen oljekraftfoder dominerar sojamjöl och rapsmjöl.

Förbrukningen av kraftfoder i Sverige har ökat kraftigt sedan 1960-talet. Orsakerna till ökningen är främst en ökad intensitet i animalieproduktionen men även i viss mån en minskad grovfoderproduktion.

Fodermedlen kan indelas i grovfoder (hö, grönfoder m m) och kraftfoder (spannmål, oljekraftfoder m m). En annan indelningsgrund är efter fodermedlets ursprung; vegetabiliska (samtliga ovan uppräknade hör hit) och animaliska (fiskmjöl, köttmjöl m m). Dessutom används mindre mängder av mineralfodermedel och vitaminfodermedel.

Tabell 6.11 Beräknad förbrukning av kraftfodermedel 1977–1985. 1000 ton
Estimated consumption of feeding consentrat 1977–1985. 1000 tons

Slag av fodermedel	1977/78	1979/80	1981/82	1983/84	1984/85
Spannmål					
Fodersäd[1]	3 000	3 200	3 500	2 900	3 800
Brödsäd	256	153	136	302	239
Majs	65	72	87	36	29
Sockerprodukter					
Melass	64	63	65	69	71
Betfor	194	203	220	201	201
Proteinfodermedel					
Oljekraftfoder	444	391	441	373	324
Fiskmjöl	77	105	105	117	133
Köttmjöl	26	25	31	37	37
Glutenfoder	10	43	22	17	6
Kvarnbiprodukter	163	169	159	170	146
Foderärter, Åkerbönor	–	20	35	70	100
Lupinfrö	–	–	–	14	66

1) Beräknad som restpost, se texten.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 6.12 Produktion av foderblandningar för olika djurslag samt råvaror ingående i dessa blandningar 1980/81–1984/85. Milj kilogram

Production of feeding stuff for different kinds of animals and raw materials included in these mixtures in 1980/81–1984/85. Millions of kilogrammes

Råvara	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85
Blandningar för fjäderfän					
Råg, vete	103,1	94,6	100,9	126,9	128,7
Korn, havre	169,8	181,4	184,7	181,0	183,6
Majs, annan spannmål	60,6	65,6	51,8	38,7	26,8
Baljväxter	0,6	1,0	1,2	1,9	9,0
Kvarnbiprodukter	14,8	16,1	18,8	16,0	13,8
Sockerprodukter	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Oljekraftfoder	34,6	38,4	32,1	34,3	27,4
Fiskmjöl, köttfodermjöl, hömjöl	43,2	47,1	49,6	49,7	46,5
Mineralfodermedel	19,8	17,8	17,5	19,0	22,8
Vitaminfodermedel	2,4	2,4	2,1	2,1	2,1
Andra råvaror	29,0	30,6	36,5	32,9	26,8
Summa	477,9	495,0	495,2	502,6	487,5
Blandningar för svin					
Råg, vete	27,6	32,3	28,7	63,0	51,0
Korn, havre	535,8	511,5	479,0	463,9	466,5
Majs, annan spannmål	0,5	1,1	2,5	0,9	3,9
Baljväxter	7,7	7,4	8,7	11,4	28,6
Kvarnbiprodukter	71,7	70,2	74,9	73,7	63,7
Sockerprodukter	0,1	0,4	0,5	0,9	1,0
Oljekraftfoder	65,2	78,1	47,9	62,1	66,2
Fiskmjöl, köttfodermjöl, hömjöl	85,1	80,9	94,4	84,6	80,5
Mineralfodermedel	18,7	16,7	13,2	13,3	14,8
Vitaminfodermedel	6,5	6,3	6,0	5,9	7,9
Andra råvaror	37,9	40,4	43,2	44,1	47,2
Summa	856,8	845,3	799,0	823,8	831,3
Blandningar för nötkreatur m fl					
Råg, vete	18,9	13,3	17,7	44,5	34,9
Korn, havre	255,3	249,9	230,1	247,8	223,4
Majs, annan spannmål	26,0	24,1	24,4	22,2	19,0
Baljväxter	15,3	14,2	21,1	39,5	57,6
Kvarnbiprodukter	74,4	70,4	67,6	71,1	65,1
Sockerprodukter	147,7	152,5	154,4	138,3	153,0
Oljekraftfoder	223,6	275,3	225,9	238,7	206,2
Fiskmjöl, köttfodermjöl, hömjöl	10,5	13,4	34,0	24,6	42,6
Mineralfodermedel	19,2	16,3	13,8	15,0	14,7
Vitaminfodermedel	4,4	7,0	5,9	3,9	4,5
Andra råvaror	162,7	129,5	129,7	131,3	123,5
Summa	958,0	965,9	924,6	976,9	944,5

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Som framgår av tabell 6.12 används drygt 41 % av den totala produktionen av foderblandningar (2 300 milj kg år 1984/85) till nötkreatur m fl. Ca 37 % används till svin och knappt 22 % till fjäderfä.

Förbrukningen av foderblandningar för fjäderfä har ökat något under 1980-talet. Av de använda råvarorna dominerar fodersäd och – detta till skillnad från de övriga djurslagen – brödsäd. En relativt stor andel av råvarorna (10 % av vikten) utgörs av fiskmjöl m m.

Användningen av köpfoderblandningar för svin har minskat något under den aktuella perioden, vilket kan tyda på en ökad blandning av foder ute på företagen. Fodersäd är den dominerande råvaran i blandningarna, och liksom för fjäderfäblandningar används ca 10 % fiskmjöl etc.

Bland råvarorna till nötkreatursblandningarna dominerar fodersäd, oljekraftfoder och sockerprodukter.

Vid tolkningen av siffrorna i tabell 6.12 måste man komma ihåg att användningen av köpfoderblandningar påverkas av den aktuella tillgången på fodersäd och för nötkreatur också av grovfodertillgången.

Annan publicering

Tabeller över produktion och förbrukning av fodermedel (årligen sedan 1959/60). Statens jordbruksnämnd (stencil).

Drivmedel, Eldningsolja

Förbrukningen av drivmedel

Som framgår av diagram 6.13 är den totala drivmedelsförbrukningen i jordbruket på samma nivå som 1960, medan man kan notera en viss minskning i förbrukningen under mitten av perioden. Denna utveckling skall ses mot bakgrund av att åkerarealen under denna period minskat med ca 10 %, och antalet jordbruksföretag med ca 50 %. Under samma tid har antalet traktorer ökat med ca 30 % och antalet skördetröskor nästan fördubblats, samtidigt som kapaciteten per maskin ökat väsentligt.

Av diagrammet framgår tydligt hur snabb övergången till dieseldrift varit. År 1960 stod diesel endast för 40 % av den totala förbrukningen, medan fotogen svarade för ungefär lika mycket och bensin för ca 20 %. Redan år 1972 svarade diesel för nära 90 % av drivmedelsförbrukningen.

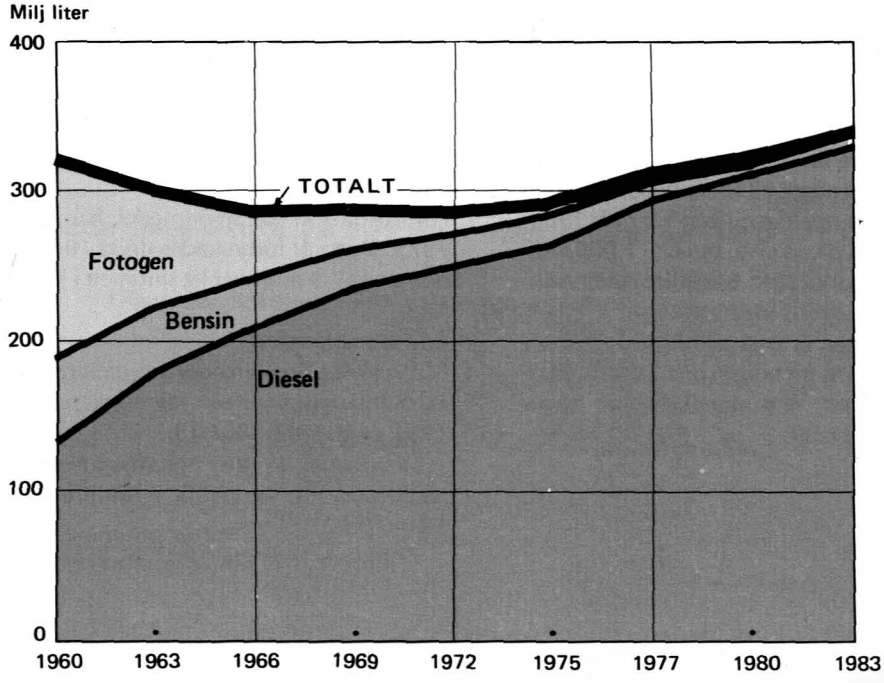
1983 är fotogenförbrukningen mindre än en halv procent (se tabell 6.14 för exakta siffror) och bensinförbrukningen ca 3 %. Bensinförbrukningen minskade som synes relativt långsamt.

År 1983 förbrukades 340 milj liter drivmedel i jordbruket. Som redan påpekats dominerar dieselolja helt som drivmedel. Dominansen är störst i slättbygderna – t ex 98 % diesel i Götalands södra slättbygder mot 94 % i Övre Norrland – och bland stora företag – t ex 99 % diesel på företag med över 100 ha åker jämfört med 81 % på företag med 2 – 5 ha åker.

För hela riket ligger drivmedelsförbrukningen på 116 liter/ha åker i genomsnitt. (Man måste då komma ihåg att drivmedelsförbrukningen för traktorer som tillfälligt använts t ex i skogsbruket ingår i den i tabell 6.14 redovisade drivmedelsförbrukningen.)

Den högsta drivmedelsförbrukningen, 154 liter/ha, finns i Götalands södra slättbygder medan Mellersta Sveriges skogsbygder ligger lägst med 93 liter/ha. De höga siffrorna i slättbygden beror till stor del på hög andel grödor som kräver mycket maskintid, t ex potatis och sockerbetor samt vallar med kort liggtid.

Diagram 6.13 **Förbrukningen av drivmedel i jordbruket (milj liter) 1960–1983**
Consumption of motor fuel in agriculture in 1960–1983. Millions of litres

Tabell 6.14 Förbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket under 1983

Consumption of motor fuel and fuel oil in agriculture during 1983

Område; storleksgrupp	Drivmedel (1 000 liter)				Eldningsolja[1] (1 000 liter)
	Bensin	Fotogen	Dieselolja	Summa	
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	740	121	53 853	54 714	6 442
» mellanbygder	727	105	43 272	44 104	3 533
» norra slättbygder	1 036	52	48 687	49 775	9 224
Svealands slättbygder	1 002	173	65 825	67 000	16 644
Götalands skogsbygder	2 845	103	64 017	66 965	3 722
Mellersta Sveriges skogsbygder	737	92	19 809	20 638	2 252
Nedre Norrland	1 094	63	19 153	20 310	1 446
Övre Norrland	992	62	15 938	16 992	1 764
Storleksgrupp, hektar åkermark					
2,1 – 5,0	1 695	184	8 110	9 989	..
5,1 – 10,0	1 998	188	20 233	22 419	339
10,1 – 20,0	1 999	173	44 790	46 962	2 848
20,1 – 30,0	1 058	73	42 750	43 881	2 548
30,1 – 50,0	1 094	110	70 316	71 520	6 294
50,1 – 100,0	690	21	80 149	80 860	14 151
Över 100,0	641	22	64 207	64 870	18 580
Hela riket	9 175	771	330 554	340 500	45 026

1) Förbrukning till bostäder och växthus ingår ej.

Källa: SCB, enheten för lantbruksenkäter (urvalsundersökning om 12 000 enheter; bortfall se texten).

Förbrukningen av eldningsolja

År 1983 förbrukades i jordbruket 45 miljoner liter eldningsolja (förbrukningen till bostäder och växthus ingår inte). Motsvarande siffror för 1980 var 71 miljoner liter och för 1973 81 miljoner liter. En stor del av denna minskning kan troligen förklaras av det torra vädret 1983, vilket medförde ovanligt litet torkningsbehov för spannmål.

Uppgifterna om förbrukningen av drivmedel och eldningsolja i jordbruket kommer från stickprovsundersökningar som SCB genomfört ungefär vart tredje år sedan 1960. De enskilda undersökningarna har varierat något till sin uppläggning; den beskrivning som här ges avser uppläggningen fr o m år 1980.

Undersökningen har utförts på ett urval om ca 12 000 företag med mer än 2,0 ha åkermark i LBR. Bortfallet i undersökningarna har varit ca 2 %.

Medelfelen i undersökningen är små på riksnivå (1 % för diesel, 2 % för eldningsolja, 3 % för bensin och 13 % för fotogen). För produktionsområden och storlekgrupper ligger medelfelen ungefär tre gånger högre.

Förbrukningen inom trädgårdsodlingen

Inom trädgårdsodlingen förbrukades, enligt trädgårdsräkningen, under 1981 sammanlagt 8,0 miljoner liter drivmedel (0,1 miljoner liter fotogen, 2,7 miljoner liter bensin och 5,2 miljoner liter diesel) samt 128 miljoner liter eldningsolja.

För år 1976 var motsvarande siffror 9,5 miljoner liter drivmedel (0,2 miljoner liter fotogen, 4,2 miljoner liter bensin och 5,1 miljoner liter diesel) samt 216 miljoner liter eldningsolja.

Smörjmedel

Förbrukningen av smörjmedel har inte undersökts sedan 1975. Detta år förbrukades drygt 10 miljoner liter smörjolja och drygt 1,3 miljoner kg smörjfett i jordbruket.

Annan publicering

Förbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket 1983 samt antal cisterner och lagringskapacitet den 31 december 1983. SCB. SM E 1984:13.

Förbrukning av driv- och smörjmedel, hemslakt och hemmaanvändning av mjölk i jordbruket 1975. SCB. SM J 1976:10.

Trädgårdsräkningen 1982. SCB. SM J 1982:18.

7 Växtodling

I kapitel 7 redovisas statistik över åkerarealens användning och skördar. I avsnittet om åkerarealens användning lämnas uppgifter bl a om arealen av olika grödor och antal företag med odling av respektive gröda. Vidare lämnas uppgifter om användningen av olika sorter i spannmåls- och potatisodlingen. I avsnittet om skördar lämnas uppgifter om hektar- och totalskördar, uppgifter om skördens kvalitet samt uppgifter om övervintring, utvintring m m enligt årsväxtrapporteringen. Vissa meteorologiska uppgifter redovisas också.

Kapitlet innehåller avsnitt om

- åkerarealens användning (inkl sortanvändning)
- skördar
  - hektarskördar
  - totalskördar
  - skördens kvalitet
  - årsväxten

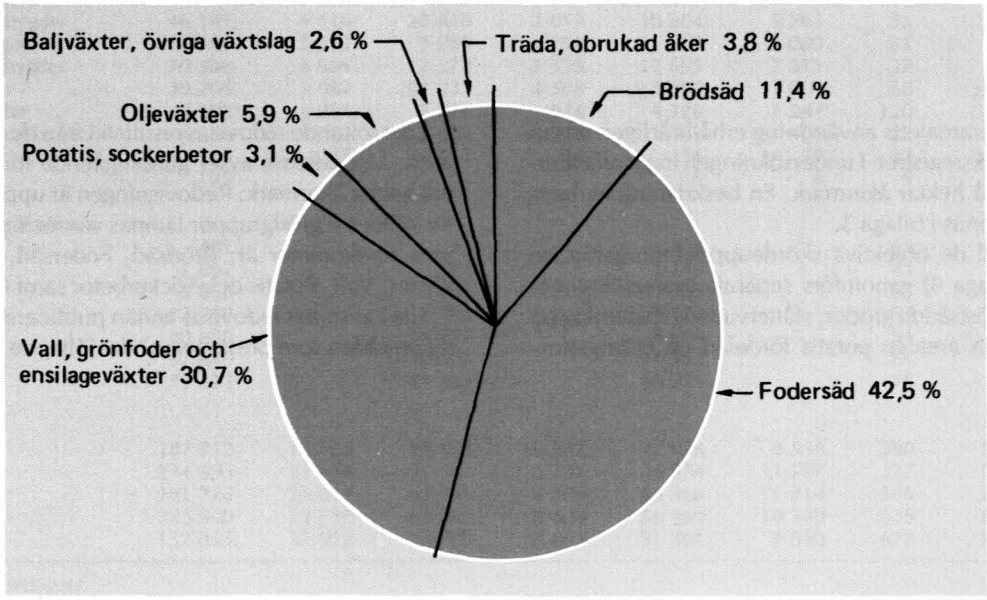
Åkerarealens användning

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen genom lantbruksregistret. Arealens fördelning på olika grödgrupper 1985 framgår av diagram 7.1. Variationerna mellan åren för vissa grödgrupper kan vara stora. För brödsäd var arealen 335 000 hektar 1985, vilket är 14 % mindre än 1984. Sett över den senaste femårsperioden kan dock ingen särskild trend iakttas om man undantar arealen baljväxter som mer än tredubblats sedan 1981. Baljväxterna utgör dock 1985 endast 1,5 % av den totala åkerarealen på 2,92 miljoner hektar.

Den vanligaste grödan är slåttervall som 1985 förekom på drygt 76 % av företagen. Närmast därefter följer korn respektive havre med odling på 65 % respektive 51 % av företagen.

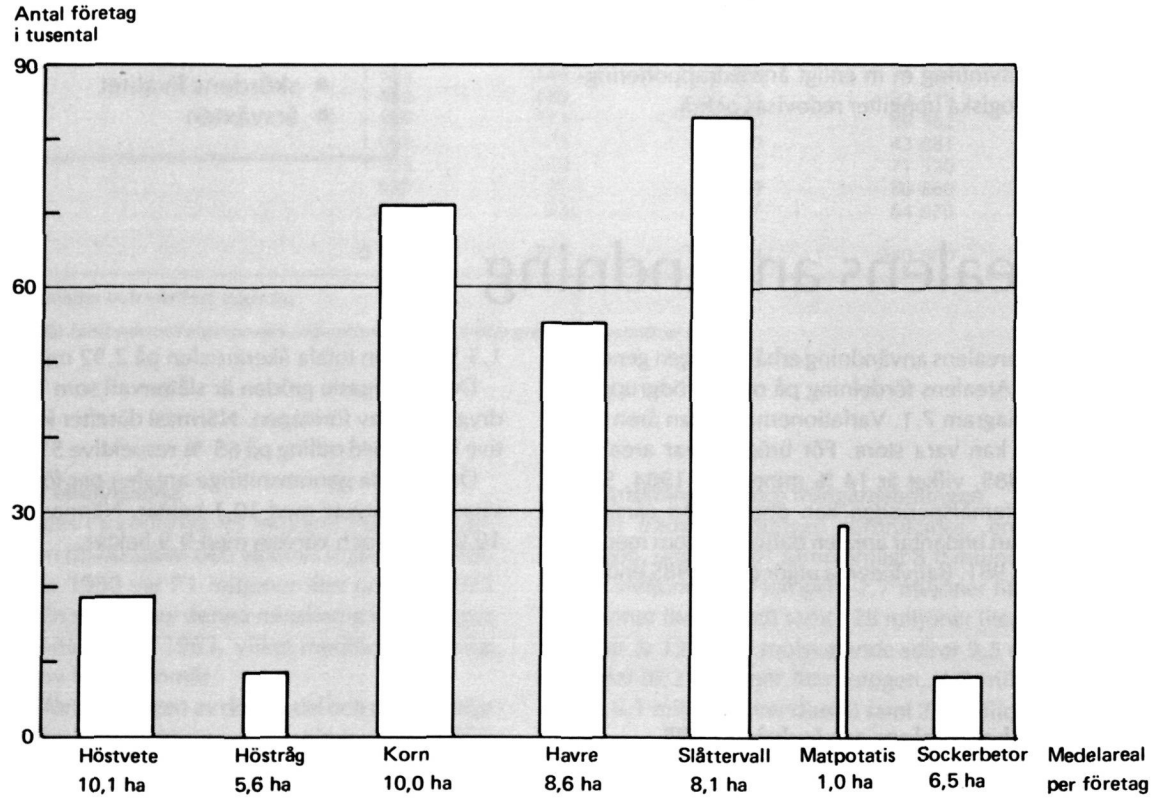
Den största genomsnittliga arealen per företag 1985 redovisas för höstvete med 10,1 hektar. Närmast följer korn med 10,0 hektar och vårvete med 9,5 hektar.

Diagram 7.1 Åkerarealens användning 1985
Use of arable land in 1985

I diagram 7.2 nedan redovisas antal företag med odling av vissa grödor 1985 samt genomsnittliga arealer per företag för dessa grödor.

Diagram 7.2 Odlingen av vissa grödor 1985. Antal företag och genomsnittliga arealer per företag
Cultivation of certain crops in 1985. Number of holdings and areas per holding

Undersökningar

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen sedan 1968 från lantbruksregistret. I undersökningen ingår alla företag med minst två hektar åkermark. En beskrivning av lantbruksregistret lämnas i bilaga 3.

I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna (se beskrivning i bilaga 4) genomförs separata undersökningar om bl a arealer höstsådda grödor, slåttervallens fördelning på åldersgrupper och arealen potatis fördelad på odlingsstorlekar.

I det följande redovisas resultatet från de två undersökningarna. Uppgifterna avser genomgående företag med mer än två hektar åkermark. Redovisningen är upplagd så att resultat för olika s k grödgrupper lämnas var för sig. De grödgrupper som förekommer är: Brödsäd, Fodersäd, Baljväxter, Oljeväxter, Vall, Potatis och Sockerbetor samt Övrigt.

Sist i avsnittet redovisas annan publicering av statistik över de områden som presenteras i det följande.

Av tabell 7.3 framgår att totala brödsädesarealen 1985 var ca 335 000 hektar. Av den arealen upptog höstvete över 56 %.

Den genomsnittliga arealen höstvete per företag är högst för Östergötlands län med 15,4 hektar följt av Södermanlands län med 12,6 hektar.

Tabell 7.3 Brödsäd 1985. Arealer och företag med odling

Bread grain in 1985. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Höstvete		Vårvete		Höstråg		Vårråg		Summa brödsäd
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar
Län									
Stockholms	5 311	553	7 482	609	761	139	12	4	13 566
Uppsala	9 552	1 053	14 101	1 358	906	177	6	3	24 565
Södermanlands	14 329	1 140	9 812	768	1 816	292	5	5	25 962
Östergötlands	35 244	2 291	10 587	1 072	8 755	1 099	8	5	54 594
Jönköpings	477	92	151	96	179	73	20	15	827
Kronobergs	110	39	62	57	191	108	14	8	377
Kalmar	5 455	852	1 601	303	2 694	621	7	6	9 757
Gotlands	1 453	392	1 888	374	674	266	7	4	4 022
Blekinge	1 470	303	1 758	246	1 185	317	11	5	4 424
Kristianstads	13 157	1 325	6 215	822	6 867	1 109	102	27	26 341
Malmöhus	42 104	3 570	17 638	1 621	10 223	1 419	57	13	70 022
Hallands	3 866	585	1 914	221	2 716	600	21	12	8 517
Göteborgs o Bohus	1 871	610	753	252	458	206	6	4	3 088
Älvsborgs	5 083	749	980	232	1 035	300	29	16	7 127
Skaraborgs	36 163	3 232	3 100	446	6 512	1 172	19	6	45 794
Värmlands	1 987	368	597	77	395	124	29	8	3 008
Örebro	4 181	542	7 558	725	1 687	328	7	3	13 433
Västmanlands	5 061	583	12 664	1 088	714	126	3	..	18 442
Kopparbergs	672	217	38	21	80	42	8	3	798
Gävleborgs	125	56	25	23	69	36	7	6	226
Västernorrlands	12	7	–	–	2	3	7	4	21
Jämtlands	10	4	–	..	1	..	4	..	15
Västerbottens	3	..	–	–	6	7	8	4	17
Norrbottens	16	..	–	–	–	..	1	..	17
Produktionsområden									
Götalands södra slättbygder	46 141	4 116	20 610	2 019	10 854	1 763	55	18	77 660
» mellanbygder	17 966	2 392	9 089	1 288	11 610	2 080	83	26	38 748
» norra slättbygder	70 306	5 504	12 272	1 378	13 655	2 011	37	15	96 270
Svealands slättbygder	39 205	3 962	51 233	4 508	5 660	1 009	50	18	96 148
Götalands skogsbygder	9 295	1 834	3 677	974	4 126	1 247	120	61	17 218
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 656	762	2 032	244	1 961	451	22	10	8 671
Nedre Norrland	118	57	11	14	54	39	22	13	205
Övre Norrland	25	5	–	–	6	8	9	5	40
Storleksgrupp, hektar åkermark									
2,1 – 5,0	401		171		324		65		961
5,1 – 10,0	1 867		666		1 149		43		3 725
10,1 – 20,0	9 058		3 238		3 523		83		15 902
20,1 – 30,0	12 269		5 300		4 172		53		21 794
30,1 – 50,0	30 898		14 757		8 604		54		54 313
50,1 – 100,0	57 846		30 903		14 583		84		103 416
Över 100,0	75 373		43 889		15 571		16		134 849
Hela riket									
1985	187 712	18 532	98 924	10 387	47 926	8 556	398	165	334 960
1984	234 693	22 658	91 143	9 781	64 574	11 787	337	167	390 747
1983	281 728	25 017	64 946	8 369	64 360	11 314	585	266	411 619
1982	223 500	22 735	69 582	8 808	56 159	10 369	635	272	349 876
1981	157 055	17 922	73 700	8 843	51 701	9 550	672	324	283 128

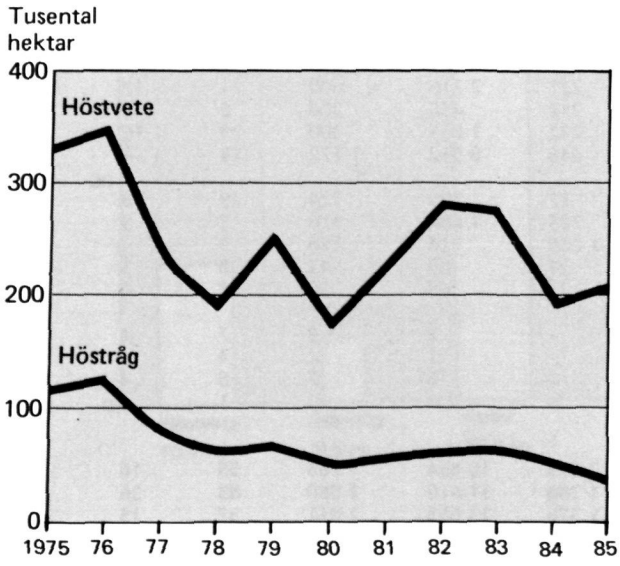
Källa: SCB, lantbruksregistret.

Uppgifter om höstsådden har samlats in i anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna. Höstsådden av spannmål 1985 omfattar sammanlagt 250 000 hektar. Den rikliga nederbörden under augusti och början av september medförde en sen skörd och försämrade förutsättningar för höstsådd. Goda väderleksförhållanden senare under hösten möjliggjorde dock att sådden kunde pågå senare än normalt. En jämförelse med genomsnittet för åren 1980–1984 visar att årets sådd av höstvete ligger 10 % under och för höstråg 30 % under detta genomsnitt. För råg har den höstsådda arealen inte varit så liten under de senaste 25 åren.

De höstsådda arealerna är osedvanligt låga i Uppsala, Västmanland, Örebro och Värmlands län.

Arealen höstkorn, som återfinnes företrädesvis i Malmöhus län, uppskattas till knappt 2 000 hektar, vilket är mindre än hälften av arealen de senaste åren.

Diagram 7.5 Höstsådda arealer av vete och råg 1976–1985
Autumn-sown areas of wheat and rye in 1976–1985

Tabell 7.4 Höstsådda arealer av vete och råg 1985. Hektar[1]
Autumn-sown areas of wheat and rye in 1985. Hectares

Område	Höstvete	Höstråg
Län		
Stockholms	10 600	800
Uppsala	9 900	600
Södermanlands	19 200	1 300
Östergötlands	38 000	5 600
Jönköpings	..	..
Kronobergs	..	..
Kalmar	10 600	4 800
Gotlands	8 000	2 000
Blekinge	2 000	1 200
Kristianstads	15 300	6 300
Malmöhus	53 000	10 100
Hallands	3 100	1 300
Göteborgs o Bohus	800	..
Älvsborgs	2 200	..
Skaraborgs	28 100	3 100
Värmlands	800	..
Örebro	2 400	1 000
Västmanlands	3 300	..
Kopparbergs	..	–
Gävleborgs	..	..
Västernorrlands	–	–
Jämtlands	–	–
Västerbottens	–	–
Norrbottens	–	–
Produktionsområden		
Götalands södra slättbygder	54 400	9 900
» mellanbygder	33 700	14 700
» norra slättbygder	63 700	7 900
Svealands slättbygder	45 500	3 800
Götalands skogsbygder	8 600	2 500
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 100	600
Nedre Norrland	..	..
Övre Norrland	–	–
Hela riket[2]		
1985	208 000	39 400
1984	194 100	51 400
1983	275 500	63 200
1982	281 300	61 400
1981	229 500	58 200

1) Arealskattningar vars medelfel överstiger 35 % redovisas ej (..).
2) Exklusive arealen i de fyra nordligaste länen.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Av fodersäden svarar korn för 57 % av arealen, havre för 38 % och blandsäd för 5 %. Fodersädens andel av den totala åkerarealen är ungefär 43 %.

Den genomsnittliga arealen korn per företag är högst för Uppsala län med 19,7 hektar följt av Stockholms och Västmanlands län med 17,5 hektar.

Tabell 7.6 Fodersäd 1985. Arealer och företag med odling

Coarse grain in 1985. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Korn		Havre		Blandsäd		Summa fodersäd
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar
Län							
Stockholms	25 376	1 446	18 344	1 473	1 875	255	45 595
Uppsala	61 035	3 096	22 795	2 526	4 722	641	88 552
Södermanlands	30 016	1 913	32 328	2 118	3 061	325	65 405
Östergötlands	47 033	3 497	30 610	2 935	7 111	890	84 754
Jönköpings	15 175	3 398	17 926	3 642	3 699	890	36 800
Kronobergs	9 740	2 386	10 392	2 282	1 787	508	21 919
Kalmar	30 046	3 344	13 373	2 116	4 605	774	48 024
Gotlands	24 303	2 105	4 332	1 116	1 640	359	30 275
Blekinge	9 157	1 419	2 250	596	399	149	11 806
Kristianstads	52 898	5 312	8 348	1 689	879	251	62 125
Malmöhus	85 276	6 816	17 519	2 772	864	210	103 659
Hallands	35 668	4 163	23 964	3 545	1 832	428	61 464
Göteborgs o Bohus	11 303	2 231	18 922	3 066	3 000	661	33 225
Älvsborgs	26 494	4 465	43 245	5 831	3 926	798	73 665
Skaraborgs	47 155	4 941	95 713	7 366	6 972	811	149 840
Värmlands	31 247	3 097	25 196	2 422	1 276	201	57 719
Örebro	32 000	2 425	31 431	2 561	1 427	191	64 858
Västmanlands	43 611	2 493	36 188	2 512	1 839	238	81 638
Kopparbergs	25 627	2 470	6 376	1 301	953	152	32 956
Gävleborgs	23 148	2 926	11 315	2 232	1 010	260	35 473
Västernorrlands	14 553	2 413	2 036	659	1 147	286	17 736
Jämtlands	7 077	1 382	587	231	644	132	8 308
Västerbottens	17 468	2 793	977	314	1 194	255	19 639
Norrbottens	5 263	743	544	157	283	70	6 090
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	99 135	7 938	29 786	4 187	1 388	319	130 309
» mellanbygder	97 896	8 867	17 556	3 602	3 776	820	119 238
» norra slättbygder	87 732	7 908	124 831	10 108	9 174	1 127	221 737
Svealands slättbygder	200 879	11 462	149 310	11 333	12 972	1 620	363 161
Götalands skogsbygder	100 450	18 591	104 141	18 035	20 801	4 269	225 392
Mellersta Sveriges skogsbygder	58 209	6 430	36 927	5 040	3 806	581	98 942
Nedre Norrland	43 227	6 737	10 620	2 783	2 699	659	56 546
Övre Norrland	23 141	3 685	1 540	484	1 529	339	26 210
Storleksgrupp, hektar åkermark							
2,1 – 5,0	7 375		5 591		978		13 944
5,1 – 10,0	27 422		20 899		3 381		51 702
10,1 – 20,0	81 059		61 034		8 256		150 349
20,1 – 30,0	86 029		62 262		9 581		157 872
30,1 – 50,0	152 967		103 301		14 925		271 193
50,1 – 100,0	198 535		126 416		13 950		338 901
Över 100,0	157 282		95 208		5 074		257 564
Hela riket							
1985	710 669	70 939	474 711	55 214	56 145	9 698	1 241 525
1984	686 640	73 062	458 097	57 143	68 636	11 673	1 213 373
1983	659 880	73 739	432 083	56 591	66 047	11 506	1 158 010
1982	677 419	75 408	509 434	61 642	66 339	11 714	1 253 192
1981	729 277	76 176	507 805	61 472	64 050	11 690	1 301 132

Källa: SCB, Jordbruksregistret.

Odlingen av baljväxter har ökat kraftigt de senaste åren. Det är främst arealen av foderärter och vicker som svarar för ökningen, mer än en tredubbling sedan 1981.

Antal företag med odling av foderärter har också mer än tredubblats under samma period. Den genomsnittliga arelen per företag har dock förändrats ganska lite och är 1985 4,8 hektar.

Tabell 7.7 Baljväxter 1985. Arealer och företag med odling

Leguminous plants in 1985. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Foderärter och vicker		Åkerbönor		Kokärter		Summa baljväxter
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar
Län							
Stockholms	1 459	240	14	3	60	24	1 533
Uppsala	2 417	541	12	6	100	42	2 529
Södermanlands	2 786	441	3	..	653	88	3 442
Östergötlands	4 387	636	3	..	1 493	234	5 883
Jönköpings	196	112	17	3	6	4	219
Kronobergs	120	60	3	..	6	4	129
Kalmar	476	148	28	12	663	132	1 167
Gotlands	1 530	407	288	93	305	67	2 123
Blekinge	195	71	42	15	63	14	300
Kristianstads	3 064	609	355	55	279	39	3 698
Malmöhus	6 509	1 125	789	88	815	119	8 113
Hallands	3 833	863	41	7	19	6	3 893
Göteborgs o Bohus	691	273	29	13	30	14	750
Älvsborgs	1 400	463	4	3	81	17	1 485
Skaraborgs	4 307	893	36	8	223	45	4 566
Värmlands	721	193	12	..	44	11	777
Örebro	1 899	379	11	3	32	8	1 942
Västmanlands	2 520	498	17	5	97	42	2 634
Kopparbergs	102	53	–	–	5	5	107
Gävleborgs	92	47	1	..	12	9	105
Västernorrlands	42	34	–	–	–	–	42
Jämtlands	18	17	2	..	–	–	20
Västerbottens	36	28	–	–	1	..	37
Norrbottens	23	8	–	–	–	–	23
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	9 804	1 765	1 041	129	923	138	11 768
» mellanbygder	4 486	1 039	449	130	1 130	220	6 065
» norra slättbygder	8 656	1 554	40	10	1 543	253	10 239
Svealands slättbygder	11 292	2 116	55	18	978	207	12 325
Götalands skogsbygder	3 328	1 195	105	30	255	71	3 688
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 072	344	15	3	155	34	1 242
Nedre Norrland	124	92	2	..	2	..	128
Övre Norrland	61	38	–	–	1	..	62
Storleksgrupp, hektar åkermark							
2,1 – 5,0	98		8		10		116
5,1 – 10,0	441		19		35		495
10,1 – 20,0	1 889		90		127		2 106
20,1 – 30,0	2 737		138		290		3 165
30,1 – 50,0	7 188		301		726		8 215
50,1 – 100,0	12 923		456		1 666		15 045
Över 100,0	13 547		695		2 133		16 375
Hela riket							
1985	38 823	8 132	1 707	321	4 987	925	45 517
1984	41 242	8 395	2 257	362	6 276	1 176	49 775
1983	27 943	6 238	1 965	355	5 076	999	34 984
1982	16 317	3 928	3 221	505	4 222	847	23 760
1981	10 520	2 679	3 889	567	3 673	729	18 082

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Odlingen av oljeväxter har den senaste femårsperioden legat omkring 170 000 hektar. Raps svarar för närmare 60 % av oljeväxtarealen 1985.

Vanligast är odling av vårrybs som 1985 förekom vid 7 359 företag med en genomsnittlig areal på 9,0 hektar. Av totalt 54 000 hektar höstraps odlas 36 000 hektar i Malmöhus län.

Tabell 7.8 Oljeväxter 1985. Arealer och företag med odling

Oleiferous plants in 1985. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Höstraps		Vårraps		Höstrybs		Vårrybs		Övriga oljeväxter		Summa oljeväxter
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar
Län											
Stockholms	222	30	3 053	205	705	123	5 131	381	25	..	9 136
Uppsala	176	26	7 090	729	548	117	3 794	433	7	..	11 615
Södermanlands	239	33	3 411	284	593	61	8 038	611	5	..	12 286
Östergötlands	4 129	458	2 105	202	625	74	16 926	1 500	18	4	23 803
Jönköpings	75	19	200	27	4	..	613	84	–	..	892
Kronobergs	130	13	333	62	49	8	404	87	–	–	916
Kalmar	1 288	231	1 358	197	61	6	960	85	11	4	3 678
Gotlands	2 325	605	1 975	365	147	44	2 612	526	386	87	7 445
Blekinge	386	88	1 149	210	–	–	–	–	–	–	1 535
Kristianstads	7 469	928	3 678	565	49	7	238	42	66	9	11 500
Malmöhus	36 050	3 582	4 285	527	68	13	132	23	291	34	40 826
Hallands	39	..	1 973	224	68	9	2 044	367	3	..	4 127
Göteborgs o Bohus	23	5	802	149	35	7	861	176	–	–	1 721
Älvsborgs	85	11	2 395	379	71	8	3 101	468	11	..	5 663
Skaraborgs	848	121	6 346	834	284	34	8 278	962	1	..	15 757
Värmlands	23	3	554	58	73	9	3 799	436	56	..	4 505
Örebro	58	9	2 126	247	138	23	3 684	435	4	..	6 010
Västmanlands	4	..	5 485	593	99	19	3 212	415	1	..	8 801
Kopparbergs	2	..	97	17	17	5	1 874	291	–	–	1 990
Gävleborgs	–	..	10	5	19	4	313	49	–	–	342
Västernorrlands	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Jämtlands	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Västerbottens	1	..	–	–	–	–	–	–	–	–	1
Norrbottens	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Produktionsområden											
Götalands södra slättbygder	32 653	3 231	6 438	822	109	19	1 596	290	256	34	41 052
» mellanbygder	13 967	2 096	6 511	1 030	226	53	2 783	553	489	99	23 976
» norra slättbygder	4 390	498	9 614	1 241	879	101	23 807	2 433	29	6	38 719
Svealands slättbygder	717	100	21 409	2 070	2 099	345	25 792	2 462	98	9	50 115
Götalands skogsbygder	1 657	268	3 782	632	226	35	5 980	864	13	7	11 658
Mellersta Sveriges skogsbygder	187	28	668	91	112	19	5 846	743	–	–	6 813
Nedre Norrland	–	..	3	4	2	..	210	36	–	–	215
Övre Norrland	..	..	–	–	–	–	–	–	–	–	1
Storleksgrupp, hektar åkermark											
2,1 – 5,0	195		104		6		92		–		397
5,1 – 10,0	540		392		47		669		7		1 655
10,1 – 20,0	2 578		1 984		201		3 043		47		7 853
20,1 – 30,0	4 256		2 900		314		4 282		102		11 854
30,1 – 50,0	10 100		7 931		357		10 126		126		28 640
50,1 – 100,0	15 679		15 628		1 208		21 281		306		54 102
Över 100,0	20 224		19 486		1 520		26 521		297		68 048
Hela riket											
1985	53 572	6 156	48 425	5 869	3 653	572	66 014	7 359	885	154	172 549
1984	40 104	4 690	65 424	7 429	2 238	326	60 932	6 911	1 201	201	169 899
1983	49 383	5 533	58 476	6 860	4 881	776	58 576	6 897	710	123	172 026
1982	45 468	5 263	58 469	6 746	5 737	888	60 227	7 197	1 214	210	171 115
1981	38 694	4 856	57 689	6 387	2 850	433	69 531	7 791	2 329	408	171 093

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Arealen höstraps som såddes hösten 1985 var 13 % lägre än 1984. Höstrybsen var däremot drygt 50 % högre. Höstraps odlas framförallt i Skånelänen och på Gotland medan höstrybsen till största delen odlas kring Mälaren.

Allmänt om oljeväxter

Odling av oljeväxter förekom i Sverige redan på 1800-talet. Oljan användes då i första hand till belysning. För detta ändamål blev den emellertid omkring sekelskiftet ersatt av billigare mineraloljor. Därmed upphörde också odlingen av oljeväxter. Under första världskrigets avspärrning kom odlingen återigen tillfälligt igång. Men först från och med andra världskriget har oljeväxterna blivit en ständigt återkommande gröda i landets växtodling.

Oljan används nu som råmaterial vid framställning av margarin, tvål och såpa. Vid utvinningen av olja erhålls som biprodukt oljekraftfoder.

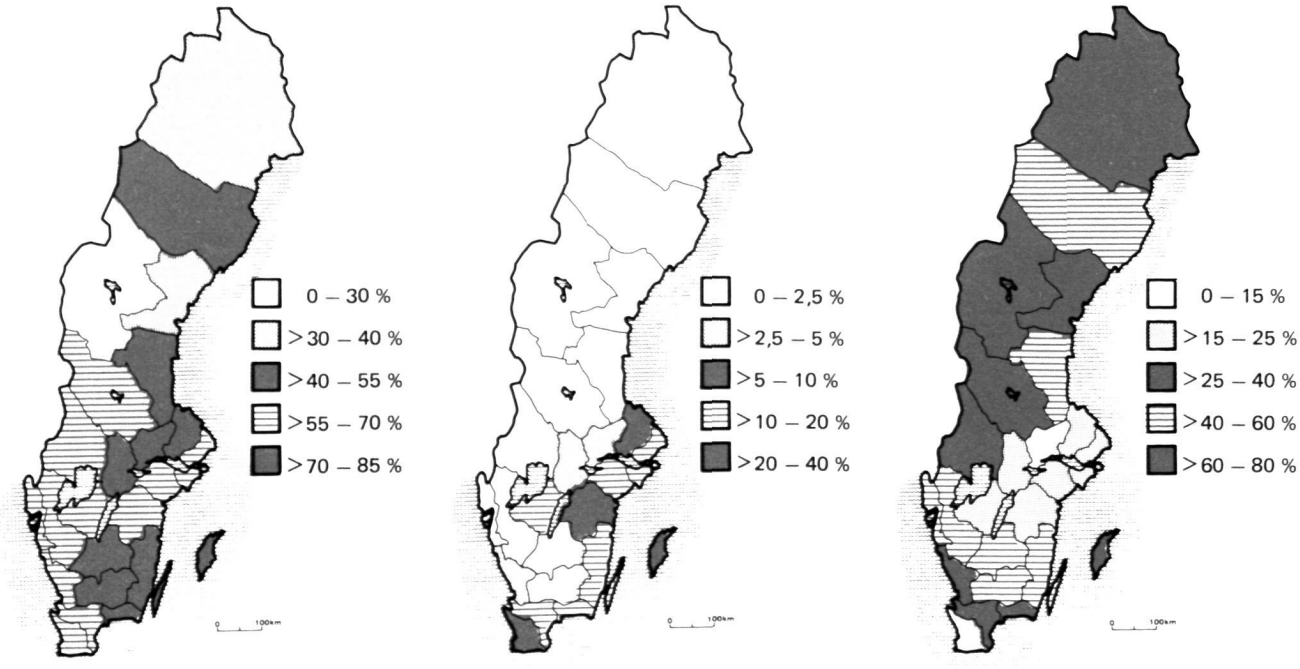
Tabell 7.9 Höstsådda arealer av raps och rybs 1985. Hektar
Autumn-sown areas of rape and turnip rape in 1985. Hectares

Område	Höstraps	Höstrybs
Produktionsområden		
Götalands södra slättbygder	28 300	100
» mellanbygder	15 400	300
» norra slättbygder	1 700	1 300
Svealands slättbygder	300	1 800
Götalands skogsbygder	600	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	200	100
Nedre Norrland	–	–
Övre Norrland	–	–
Hela riket[1]		
1985	46 500	3 700
1984	53 400	2 400
1983	48 500	3 400
1982	49 400	3 900
1981	46 700	5 100

1) Exklusive arealer i de fyra nordligaste länen.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.10 Arealen vårsådd, höstsådd och slåttervall i procent av total areal
Area of spring-sown crop, autumn-sown crop and leyland in percent of total area

De klimatiska förutsättningarna för växtodling är olika i vårt land och detta belyses i diagram 7.10 där fördelningen mellan arealen vårsådd, höstsådd och vall redovisas. Kartorna kan dessutom ge en fingervisning om vilka förutsättningarna är för bra växtföljd i olika delar av landet.

Vallarealen inklusive grönfoder- och ensilageväxter domineras till 75 % av slåttervall. I de tre nordligaste länen utgör slåttervallen ungefär halva den totala åkerarealen.

Den genomsnittliga arealen slåttervall per företag är 1985 8,1 hektar. Högsta genomsnittsarealerna noteras för Södermanland 11,9 hektar och Norrbotten 11,2 hektar.

Tabell 7.11 Grönfoder- och ensilageväxter samt vall 1985. Arealer och företag med odling

Green fodder and plants for silage and ley in 1985. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Grönfoder och ensilageväxter		Slåttervall utnyttjad 1985		Frövall		Betesvall utnyttjad 1985		Summa vall
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar
Län									
Stockholms	505	99	15 230	1 451	131	17	4 468	796	19 829
Uppsala	591	176	22 979	2 364	125	29	4 471	1 101	27 575
Södermanlands	574	134	21 535	1 817	544	53	6 684	1 053	28 763
Östergötlands	1 249	339	35 197	3 353	1 467	186	6 054	1 419	42 718
Jönköpings	1 149	585	43 689	5 419	75	35	9 025	2 730	52 789
Kronobergs	940	436	24 762	3 865	8	9	7 893	2 354	32 663
Kalmar	2 776	758	44 452	4 446	86	29	12 630	2 854	57 168
Gotlands	1 375	473	22 382	2 184	156	34	6 521	1 382	29 059
Blekinge	319	232	9 819	1 709	5	..	3 944	1 188	13 768
Kristianstads	2 094	799	35 107	5 031	504	84	13 937	3 287	49 548
Malmöhus	1 472	593	24 822	3 712	2 177	186	9 124	2 205	36 123
Hallands	1 837	583	26 675	4 216	347	35	11 024	2 875	38 046
Göteborgs o Bohus	323	176	20 376	3 494	140	42	7 421	2 197	27 937
Älvsborgs	1 498	562	48 222	7 171	889	154	15 000	4 321	64 111
Skaraborgs	1 500	348	41 846	4 804	605	68	12 194	2 886	54 645
Värmlands	1 099	425	36 894	4 643	591	135	9 732	2 305	47 217
Örebro	415	137	18 049	2 188	1 071	160	5 855	1 291	24 975
Västmanlands	294	83	13 148	1 593	838	99	3 921	826	17 907
Kopparbergs	805	346	19 431	2 737	98	38	5 560	1 377	25 089
Gävleborgs	906	366	26 893	3 473	118	70	7 711	1 913	34 722
Västernorrlands	1 795	832	29 951	3 801	208	138	6 104	1 782	36 263
Jämtlands	2 261	863	26 509	3 141	57	24	5 974	1 535	32 540
Västerbottens	2 596	987	42 155	4 609	170	122	3 538	1 370	45 863
Norrbottens	2 224	459	26 003	2 318	90	53	1 858	667	27 951
Produktionsområden									
Götalands södra slättbygder	2 106	632	24 153	3 943	2 503	238	9 691	2 425	36 347
» mellanbygder	4 427	1 407	71 007	8 139	454	88	22 072	5 098	93 533
» norra slättbygder	1 636	416	58 164	6 998	2 540	299	15 882	3 910	76 586
Svealands slättbygder	2 389	614	90 171	9 172	2 816	371	25 549	4 986	118 536
Götalands skogsbygder	7 983	3 322	210 221	28 877	782	202	63 417	17 465	274 420
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 945	720	67 833	8 546	760	203	18 782	4 511	87 375
Nedre Norrland	4 746	1 953	81 114	10 300	377	225	18 918	5 056	100 409
Övre Norrland	5 365	1 735	73 463	7 779	268	182	6 332	2 360	80 063
Storleksgrupp, hektar åkermark									
2,1 – 5,0	891		33 465		65		7 949		41 479
5,1 – 10,0	1 755		72 668		204		17 247		90 119
10,1 – 20,0	4 178		124 222		555		30 952		155 729
20,1 – 30,0	4 920		105 731		479		28 557		134 767
30,1 – 50,0	7 734		152 074		1 318		41 480		194 872
50,1 – 100,0	6 959		130 085		3 117		36 814		170 016
Över 100,0	4 160		57 881		4 762		17 644		80 287
Hela riket									
1985	30 597	10 776	676 126	83 097	10 500	1 801	180 643	45 571	867 269
1984	29 905	11 204	691 909	86 278	10 876	2 128	182 464	47 332	885 249
1983	31 324	12 297	696 519	88 704	10 937	2 169	184 384	48 408	891 840
1982	31 025	12 687	707 090	91 265	12 456	2 317	192 550	50 299	912 096
1981	28 847	12 594	706 839	90 997	13 771	2 576	192 031	50 837	912 641

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Arealen slåttervall är 1985 liksom de närmast föregående åren relativt jämnt fördelad på åldersgrupper. Andelen första-årsvallar för riket är i år något högre än förra året. Högst andel yngre vallar förekommer i de sydligaste länen.

Tabell 7.12 Åldersfördelningen på slåttervall 1985. Arealer i procent
Different ages of ley in 1985. Areas in per cent

Område	Vallålder, år			
	1	2	3	Över 3
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	30,4	33,5	14,0	22,1
» mellanbygder	26,7	23,2	20,3	29,8
» norra slättbygder	29,5	26,2	26,2	18,1
Svealands slättbygder	26,2	23,9	23,2	26,7
Götalands skogsbygder	25,0	22,9	27,3	24,8
Mellersta Sveriges skogsbygder	21,3	24,6	25,6	28,5
Nedre Norrland	19,8	25,4	31,9	22,9
Övre Norrland	24,3	23,2	29,7	22,8
Hela riket				
1985	24,9	24,2	26,0	24,9
1984	22,6	25,2	26,5	25,7
1983	24,7	25,9	23,7	25,7
1982	25,5	24,0	25,1	25,4
1981	24,9	25,6	24,0	25,5

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Den dominerande bärgningsmetoden för slåttervall 1985 är liksom tidigare år skulltorkning. Lokalt tillämpas dock volmning och torkning på slag i stor omfattning och på små gårdar även hässjning. Ensileringens omfattning har fortsatt att öka, särskilt på stora gårdar.

Resultaten avser första skörden av slåttervall.

Tabell 7.13 Bärgningsmetoder för slåttervall 1985. Arealer i procent
Harvesting methods for ley in 1985. Areas in per cent

Område; storleksgrupp	Hässjning och krakning	Volmning och torkning på slag	Skulltorkning	Ensilering	Annan metod
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	1,1	34,7	35,2	28,3	0,7
» mellanbygder	0,3	49,6	30,7	18,8	0,6
» norra slättbygder	3,9	16,9	56,6	22,3	0,3
Svealands slättbygder	3,8	29,7	47,8	18,6	0,1
Götalands skogsbygder	5,0	18,8	63,0	13,1	0,1
Mellersta Sveriges skogsbygder	9,4	22,5	52,4	15,1	0,6
Nedre Norrland	12,2	13,8	59,0	14,5	0,5
Övre Norrland	14,2	7,1	61,7	16,0	1,0
Storleksgrupp, hektar åkermark					
2,1 – 10,0	28,8	34,8	33,9	1,7	0,8
10,1 – 20,0	8,5	28,6	56,9	5,6	0,4
20,1 – 50,0	1,8	21,3	62,8	13,8	0,3
Över 50,0	0,2	15,6	49,8	34,1	0,3
Hela riket					
1985	6,2	22,8	54,0	16,6	0,4
1984	7,3	24,5	52,7	15,0	0,5
1983	6,5	29,4	50,3	13,5	0,3
1982	7,6	27,7	52,1	12,3	0,3
1981	13,3	25,9	49,3	11,2	0,3

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Arealerna potatis och sockerbetor har 1985 minskat jämfört med de närmast föregående åren. Blekinge och Kristianstads län svarar 1985 för hela 80 % av odlingen av potatis för stärkelse och råsprit.

Hela 81 % av företagen med sockerbetsodling finns i Skånelänen. Den genomsnittliga arealen per företag är dock högst i Kalmar län med 7,9 hektar.

Tabell 7.14 Potatis och sockerbetor 1985. Arealer och företag med odling

Potatoes and sugar beets in 1985. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Matpotatis		Potatis för stärkelse och råsprit		Summa potatis	Sockerbetor	
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Areal, hektar	Antal företag
Län							
Stockholms	381	411	–	–	381	–	–
Uppsala	493	529	–	–	493	–	–
Södermanlands	363	289	–	–	363	–	–
Östergötlands	1 495	534	–	–	1 495	36	6
Jönköpings	574	1 822	10	3	584	–	–
Kronobergs	434	1 221	54	38	488	–	–
Kalmar	1 095	1 081	414	87	1 509	3 895	495
Gotlands	720	351	–	–	720	4 220	789
Blekinge	361	788	2 733	459	3 094	934	191
Kristianstads	3 150	1 182	5 043	782	8 193	12 069	2 197
Malmöhus	3 791	1 139	961	251	4 752	30 176	4 128
Hallands	3 483	1 437	75	29	3 558	554	188
Göteborgs o Bohus	415	1 557	–	–	415	–	–
Älvsborgs	817	2 365	–	–	817	–	–
Skaraborgs	3 446	1 099	329	51	3 775	–	–
Värmlands	1 089	1 678	7	..	1 096	–	–
Örebro	1 296	598	79	4	1 375	–	–
Västmanlands	206	203	–	–	206	–	–
Kopparbergs	797	1 178	–	–	797	–	–
Gävleborgs	575	1 580	–	–	575	–	–
Västernorrlands	730	2 276	1	..	731	–	–
Jämtlands	448	1 616	–	–	448	–	–
Västerbottens	1 040	2 323	16	4	1 056	–	–
Norrbottens	824	1 271	–	–	824	–	–
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	6 672	1 686	942	234	7 614	34 393	4 565
» mellanbygder	4 746	2 069	7 419	1 128	12 165	16 959	3 264
» norra slättbygder	4 429	1 287	247	39	4 676	36	6
Svealands slättbygder	2 801	1 815	74	4	2 875	–	–
Götalands skogsbygder	3 633	9 169	1 011	328	4 644	496	205
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 589	2 667	12	..	1 601	–	–
Nedre Norrland	2 190	5 848	1	..	2 191	–	–
Övre Norrland	1 963	4 021	16	4	1 979	–	–
Storleksgrupp, hektar åkermark							
2,1 – 5,0	1 455		17		1 472	132	
5,1 – 10,0	2 036		113		2 149	624	
10,1 – 20,0	3 252		511		3 763	3 464	
20,1 – 30,0	2 803		1 059		3 862	5 404	
30,1 – 50,0	4 986		2 229		7 215	11 986	
50,1 – 100,0	7 218		3 016		10 234	16 532	
Över 100,0	6 273		2 777		9 050	13 742	
Hela riket							
1985	28 023	28 516	9 722	1 704	37 745	51 884	7 971
1984	29 498	30 881	9 780	1 812	39 278	52 608	8 280
1983	29 512	32 468	10 005	1 960	39 517	52 944	8 543
1982	29 729	34 767	10 018	2 035	39 747	53 560	8 782
1981	29 705	36 216	10 526	2 180	40 231	52 452	8 990

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 7.15 Potatisarealerna fördelade efter odlingsstorlek 1985. Procent

Areas of potatoes distributed by size of cultivations in 1985. Per cent

Gröda; område	Storleksgrupp, hektar matpotatis respektive potatis för stärkelse och råsprit							Summa
	0,5 – 1,5	1,6 – 3,0	3,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	Över 30,0	
Matpotatis								
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	4,3	11,7	15,9	31,5	28,4	2,7	5,5	100
» mellanbygder	12,3	13,6	16,5	28,8	20,2	8,6	–	100
» norra slättbygder	1,8	6,8	12,1	22,4	28,6	17,5	10,8	100
Svealands slättbygder	5,5	9,3	10,5	24,0	26,6	8,7	15,4	100
Götalands skogsbygder	8,7	9,4	18,3	25,3	26,8	9,4	2,1	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	6,4	12,2	15,4	32,7	21,4	7,5	4,4	100
Nedre Norrland	10,3	14,8	14,9	25,3	14,5	6,7	13,5	100
Övre Norrland	6,5	12,4	15,0	22,7	25,1	5,8	12,5	100
Hela riket								
1985	6,2	10,8	14,7	27,0	25,5	8,6	7,2	100
1984	6,7	10,7	14,4	27,5	24,5	9,0	7,2	100
1983	6,0	11,5	15,6	27,8	24,0	8,7	6,4	100
1982	6,1	13,1	15,0	28,6	23,5	8,0	5,7	100
1981	6,1	11,8	16,4	27,4	22,5	15,8		100
Potatis för stärkelse och råsprit								
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	8,7	15,0	22,6	26,5	21,2	–	6,0	100
» mellanbygder	3,0	6,5	13,2	28,8	25,3	10,7	12,5	100
» norra slättbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Svealands slättbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Götalands skogsbygder	10,7	23,3	17,6	33,8	9,8	4,8	–	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Hela riket								
1985	3,8	8,1	14,0	29,0	24,1	9,7	11,3	100
1984	4,4	9,6	12,1	28,1	25,1	9,6	11,1	100
1983	4,1	10,6	13,7	29,8	23,2	6,5	12,1	100
1982	5,0	11,0	16,3	30,7	18,3	7,2	11,4	100
1981	4,8	10,5	45,0			39,7		100

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Av tabell 7.15 framgår att arealerna matpotatis vid företag med mer än 10 hektar potatis successivt ökat något under de senaste fyra åren. I Götalands norra slättbygder utgjorde potatisarealerna 1985 vid dessa företag nära 57 % av totala potatisarealen. För potatis för stärkelse och råsprit kan noteras att drygt 53 % av arealen finns i intervallet 5,1–20,0 hektar potatis.

Tabell 7.16 Helträda, outnyttjad åker m m 1985

Bare fallow, untilled arable land etc. in 1985. Hectares

Område; storleksgrupp	Helträda	Övriga växtslag	Ej utnyttjade slåtter- och betesvallar	Annan obrukad åker	Hela åkerarealen	Sådd men obärgad areal
Län						
Stockholms	5 190	436	361	670	97 202	200
Uppsala	3 489	222	421	574	160 626	400
Södermanlands	3 204	280	290	646	141 215	100
Östergötlands	3 499	483	493	993	220 000	2 400
Jönköpings	731	433	584	321	95 329	800
Kronobergs	726	289	464	253	59 164	500
Kalmar	2 833	1 993	824	1 031	134 655	800
Gotlands	2 704	959	374	199	83 475	300
Blekinge	360	630	241	193	37 604	100
Kristianstads	1 023	4 681	568	630	182 470	300
Malmöhus	1 413	10 100	365	853	307 874	100
Hallands	684	1 515	421	313	124 929	800
Göteborgs o Bohus	2 036	163	570	356	70 584	1 000
Älvsborgs	2 593	1 569	1 239	826	160 593	2 700
Skaraborgs	3 627	3 660	773	950	284 887	1 100
Värmlands	4 857	354	1 645	1 480	123 757	7 000
Örebro	2 403	510	448	623	116 992	700
Västmanlands	2 195	110	349	542	133 118	200
Kopparbergs	2 378	129	582	634	66 265	1 200
Gävleborgs	3 726	218	835	1301	78 429	1 400
Västernorrlands	3 205	137	1 242	1 095	62 267	2 700
Jämtlands	1 335	160	1 036	407	46 530	3 100
Västerbottens	13 404	150	1 389	3 184	87 336	4 600
Norrbottens	5 294	429	1 321	2 078	46 251	3 100
Produktionsområden						
Götalands södra slättbygder	1 438	11 220	425	830	355 162	400
» mellanbygder	5 535	7 226	1 050	1 333	330 245	500
» norra slättbygder	6 254	5 370	1 133	1 513	464 169	2 600
Svealands slättbygder	17 419	1 651	2 042	3 333	669 994	3 300
Götalands skogsbygder	7 828	2 563	3 972	2 826	562 688	6 600
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 885	558	2 357	2 332	218 721	6 200
Nedre Norrland	8 765	442	2 901	2 649	179 197	7 400
Övre Norrland	18 785	580	2 955	5 336	141 376	8 600
Storleksgrupp, hektar åkermark						
2,1 – 5,0	3 977	1 447	1 955	1 179	67 950	–
5,1 – 10,0	8 489	1 978	3 729	2 223	168 643	–
10,1 – 20,0	13 176	2 759	3 733	3 439	366 451	–
20,1 – 30,0	9 374	2 364	2 016	2 627	360 019	–
30,1 – 50,0	13 043	4 239	2 377	3 671	607 498	–
50,1 – 100,0	15 023	7 476	2 007	4 408	744 119	–
Över 100,0	9 827	9 347	1 018	2 605	606 872	–
Hela riket						
1985	72 909	29 610	16 835	20 152	2 921 552	35 600
1984	42 298	28 814	16 707	14 480	2 933 133	94 900
1983	72 624	27 109	17 045	31 618	2 940 660	8 600
1982	56 836	26 985	16 694	15 436	2 950 322	10 700
1981	70 140	27 259	16 819	16 054	2 937 878	31 900

Källa: SCB, lantbruksregistret. Obärgade arealer från objektiva skördeuppskattningarna.

Annan publicering om åkerarealens användning

Rapporter från lantbruksregistret

Ägoslag och åkerarealens användning SCB, SM J 1980:5.2, 1981:5.2, 1983:6.2, 1984:4.2, J10 SM 8501 och J 10 SM 8601. Resultat för 1981 finns i Lantbruksräkningen 1981.

Rapporter från de objektiva skördeuppskattningarna

Åkerarealens användning årligen sedan 1968. Preliminära uppgifter. SCB. SM J 1981:15.1, 1982:16.1, 1983:14.1, 1984:15.1 och 1985:12.1.

Undersökningar om bl a åldersfördelning och bärgningsmetoder för slåttervall och potatisarealens fördelning efter odlingsstorlekar SCB SM J 1981:8.2, 1982:9.3, 1983:8.3, 1984:8.3, 1985:12.2 och 1986:12.4.

Undersökningar om höstsådda arealer SCB SM J 1981:15.7, 1982:16.7, 1983:14.7, 1984:15.7 och 1985:12.10.

Andra undersökningar

Sveriges Oljeväxtintressenter förening upa. Bokslut per den 30 juni, årligen sedan 1952; uppgifter om bl a kontrakterade arealer av oljeväxter.

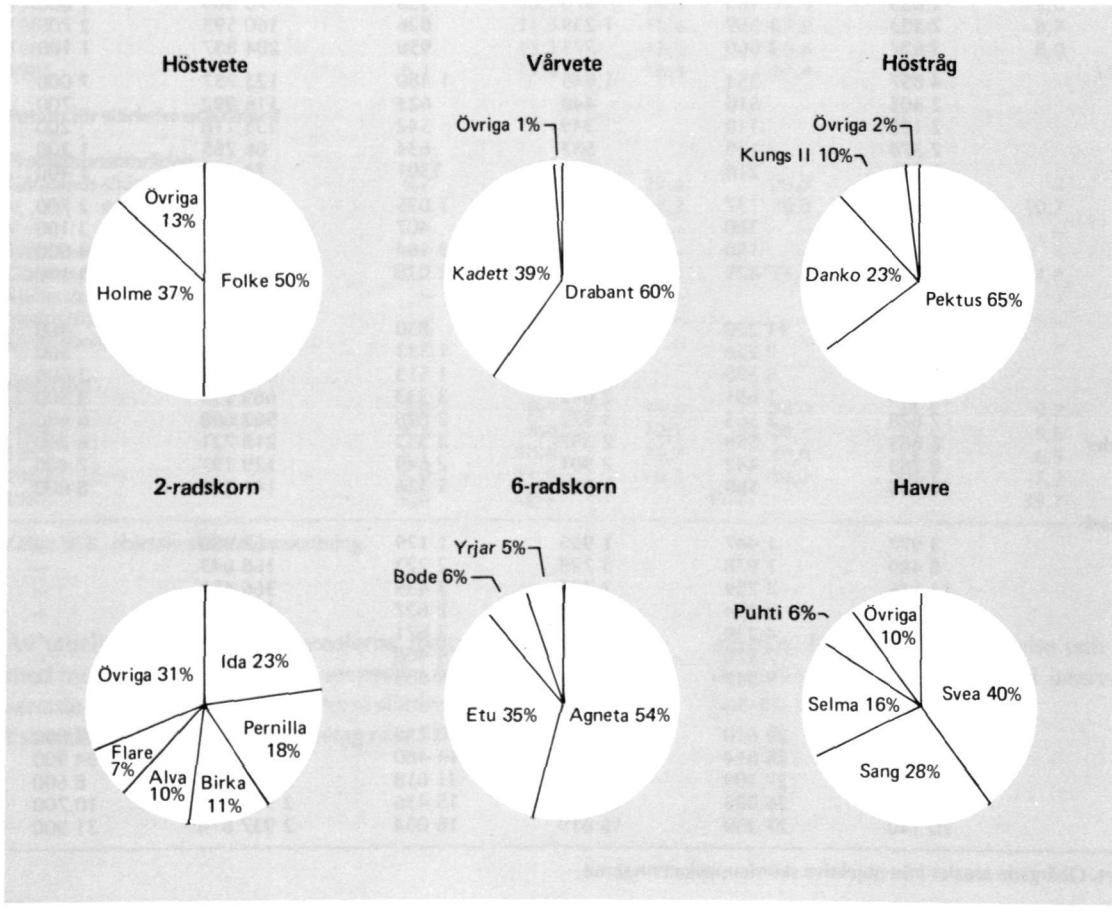
Sortanvändning

SCB inhämtar årligen uppgifter om användningen av olika sorter i spannmåls- och potatisodlingen. Uppgiftsinsamlingen ingår i de objektiva skördeuppskattningarna. Sortuppgifterna inhämtas från lantbrukarna och omfattar samtliga provytegårdar.

Av sortundersökningen framgår att ett fåtal sorter dominerar i vete och råg. Odlingen av två-radskorn kännetecknas av många sorter med små marknadsandelar.

I redovisningen för spannmål har i övriga sorter inräknats de fall där sorten är okänd eller uppgiften saknas.

Diagram 7.17 Sortfördelningen i procent av grödarealen för riket av olika spannmålsgrödor 1985
Distribution in per cent of the total area of crop of cereal varieties, for the whole country in 1985

Sorten Folke har ytterligare befäst sin ställning gentemot Holme som tidigare dominerade höstveteodlingen i riket. I Kalmar och Blekinge samt i Götalands norra slättbygder (främst Skaraborgs län) dominerar dock Holme fortfarande odlingen.

Tabell 7.18 Brödsäd 1985. Arealens fördelning på olika spannmålssorter. Procent
Bread grain in 1985. Area of different varities. Per cent

Område	Höstvete							Summa
	Folke	Helge	Hildur	Holme	Solid	Starke II	Övriga sorter[1]	
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	56,2	2,2	6,5	14,8	14,1	0,4	5,8	100
» mellanbygder	50,9	3,0	2,8	31,8	6,4	0,3	4,8	100
» norra slättbygder	42,5	0,1	0,4	52,4	–	2,3	2,3	100
Svealands slättbygder	58,3	–	–	35,1	–	4,9	1,7	100
Götalands skogsbygder	42,3	0,3	1,2	48,8	–	5,0	2,4	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	50,0	–	–	37,8	–	6,5	5,7	100
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..	..	100
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Hela riket								
1985	50,2	0,9	2,1	36,9	4,1	2,4	3,4	100
1984	46,1	2,6	3,6	38,9	2,1	3,9	2,8	100
1983	28,1	3,7	3,6	47,6	2,2	11,3	3,5	100
1982	2,0	8,6	7,8	52,4	7,1	16,9	5,2	100
1981	0,1	7,4	7,6	47,9	16,4	13,9	6,7	100

Odlingen av vårvete dominerades 1985 fortfarande av Drabant som odlades på 60 % av rikets vårveteareal. Den nyare sorten Kadett dominerar dock i de södra landsdelarna och har ökat till 39 % av vårveteareal en i riket.

Område	Vårvete			Summa
	Drabant	Kadett	Övriga sorter[1]	
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	11,2	87,7	1,1	100
» mellanbygder	19,5	79,7	0,8	100
» norra slättbygder	50,6	47,3	2,1	100
Svealands slättbygder	88,4	11,1	0,5	100
Götalands skogsbygder	32,4	64,8	2,8	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	78,5	20,1	1,4.	100
Nedre Norrland	..	..	..	100
Övre Norrland	–	–	–	–
Hela riket				
1985	59,8	39,2	1,0	100
1984	66,9	32,2	0,9	100
1983	67,9	31,0	1,1	100
1982	74,3	24,3	1,4	100
1981	96,4	2,0	1,6	100

Höstrågodlingen domineras av Petkus II med 65 % av arealen och den polska sorten Danko som ökat till 23 %.

Område	Höstråg				Summa
	Danko	Kungs II	Petkus II	Övriga sorter[1]	
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	29,3	0,7	68,3	1,7	100
» mellanbygder	16,6	0,2	81,7	1,5	100
» norra slättbygder	24,0	12,3	61,7	2,0	100
Svealands slättbygder	24,4	37,3	34,3	4,0	100
Götalands skogsbygder	17,4	19,4	60,2	3,0	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	16,1	17,4	59,2	7,3	100
Nedre Norrland	..	..	..	..	100
Övre Norrland	–	–	–	–	–
Hela riket					
1985	22,6	10,3	64,7	2,4	100
1984	0,9	14,3	82,7	2,1	100
1983	–	21,8	76,2	2,0	100
1982	–	22,7	74,1	3,2	100
1981	–	21,5	74,2	4,3	100

1) Inklusive okänd sort och saknad uppgift.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.19 Fodersäd 1985. Arealen korn och havre fördelad på olika sorter. Procent

Coarse grain in 1985. The area of barley distributed in different varieties. Per cent

Område	Korn									
	Agneta[2]	Alva	Birka	Bode[2]	Etu[2]	Flare	Gunilla	Ida	Jenny	Lina
Produktionsområden										
Götalands södra slättbygder	0,2	6,7	6,9	–	0,4	24,0	–	29,9	2,3	6,7
» mellanbygder	0,3	8,2	14,8	0,9	0,0	15,9	–	18,2	2,9	5,6
» norra slättbygder	6,9	17,8	7,7	0,2	1,2	0,1	0,6	28,7	4,2	11,1
Svealands slättbygder	1,6	10,4	12,9	0,3	6,7	0,1	5,6	16,0	0,1	2,8
Götalands skogsbygder	5,4	8,7	10,7	0,0	3,5	3,1	0,4	29,1	2,5	4,3
Mellersta Sveriges skogsbygder	5,5	4,8	1,6	–	5,4	0,1	20,3	15,3	1,2	1,2
Nedre Norrland	30,1	–	0,5	1,6	10,8	0,0	28,1	2,7	–	–
Övre Norrland	53,9	–	–	11,9	3,8	–	14,6	–	–	–
Hela riket										
1985	5,9	9,0	9,4	0,7	3,8	6,0	5,4	20,3	1,7	4,7
1984	6,6	13,2	8,4	–	3,7	–	7,0	26,4		–
1983	7,9	10,7	2,4	–	4,1	–	7,8	33,0		–
1982	7,6	11,1	0,2	–	4,2	–	9,8	30,9		–
1981	4,9	8,1	0,4	–	4,2	–	9,3	15,0		–

Område	Korn (forts)							Summa Sexrads-korn	Summa Tvårads-korn	Summa
	Nery	Pernilla	Roland	Särla	Tellus	Yrjar[2]	Övriga sorter[1]			
Produktionsområden										
Götalands södra slättbygder	8,3	0,2	9,0	–	0,4	–	5,0	0,6	99,4	100
» mellanbygder	9,4	0,7	10,7	–	7,5	–	4,9	1,2	98,8	100
norra slättbygder	1,5	8,5	3,6	–	1,4	0,2	6,3	8,5	91,5	100
Svealands slättbygder	–	34,0	4,3	–	2,0	0,1	3,1	8,7	91,3	100
Götalands skogsbygder	4,6	11,5	4,6	–	6,1	0,1	5,4	9,0	91,0	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	0,1	34,2	1,5	–	1,1	–	7,7	10,9	89,1	100
Nedre Norrland	–	20,3	–	–	–	1,5	4,4	44,0	56,0	100
Övre Norrland	–	1,2	–	–	0,1	11,4	3,1	81,0	19,0	100
Hela riket										
1985	3,3	16,5	5,2	–	2,8	0,5	4,8	10,9	89,1	100
1984	3,5	13,0	0,7	0,9	6,3	1,0	7,5	11,6	88,4	100
1983	3,5	7,0	–	1,6	10,9	1,2		13,2	86,8	100
1982	2,3	–	–	1,8	15,4	1,5		13,3	86,7	100
1981	1,4	–	–	2,6	25,9	0,9		10,0	90,0	100

Område	Havre										Summa
	Fix	Hedvig	Pol	Puhti	Risto	Sang	Selma	Svea	Titus	Övriga sorter[1]	
Produktionsområden											
Götalands södra slättbygder	7,3	13,0	–	1,3	–	22,7	41,6	7,1	0,2	6,8	100
» mellanbygder	0,5	10,5	0,1	1,0	0,4	38,1	43,7	2,0	0,3	3,4	100
» norra slättbygder	0,7	4,3	0,2	1,7	0,1	16,2	26,2	45,6	0,6	4,4	100
Svealands slättbygder	0,1	1,6	1,0	7,1	–	30,6	6,5	50,0	0,3	2,8	100
Götalands skogsbygder	0,9	2,7	0,3	5,1	1,6	42,7	11,2	31,0	1,8	2,7	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	0,1	1,3	1,1	14,4	0,4	18,0	5,5	53,3	2,7	3,2	100
Nedre Norrland	–	0,6	14,1	27,6	0,2	0,9	0,5	20,9	29,7	5,5	100
Övre Norrland	–	–	65,1	–	–	–	–	0,8	4,2	29,9	100
Hela riket											
1985	0,9	3,6	1,0	5,5	0,4	27,5	16,2	39,8	1,5	3,6	100
1984	0,8	3,4	1,3	5,1	0,7	26,0	18,3	39,5	1,9	3,0	100
1983	0,3	2,5	1,3	5,2	1,4	27,4	18,1	37,3	2,9	3,6	100
1982	–	3,0	1,5	3,2	1,6	28,1	19,8	35,3	3,9	3,6	100
1981	–	3,8	1,8	0,7	2,6	33,5	22,9	23,9	4,7	6,1	100

1) Inklusive okänd sort och saknad uppgift.

2) Sexradskorn.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Sorten Ida är fortfarande den mest odlade kornsorten med 20 % av kornarealen i riket, tätt följd av Pernilla på 17 %. Sorten Agneta, med sina 6 % av kornarealen, utgjorde tillsammans med övriga sexradskorn 11 % av rikets kornareal. För havre har, 1985, odlingen av Svea fortsatt att öka till 40 % av havrearealen i riket följd av Sang 28 % och Selma 16 %.

Tabell 7.20 Potatis 1985. Arealen fördelad på olika sorter. Procent

Potatoes in 1985. The area distributed in different varities. Per cent

Område	Matpotatis												Summa
	Bellona	Bintje	Grata	King Edward	Magnum Bonum	Mandel	Provita	Saturna m fl[1]	Ukama	Vit drott-ning	Övriga sorter	Sort okänd eller uppgift saknas	
Produktionsområden													
Götalands södra slättbygder	0,1	61,7	0,4	27,1	–	–	1,5	4,9	3,9	–	0,4	–	100
» mellanbygder	0,2	68,0	1,0	12,6	0,8	–	1,8	8,2	3,1	–	4,3	0,0	100
» norra slättbygder	0,4	52,1	0,4	41,8	2,5	–	0,1	–	2,3	0,1	0,3	–	100
Svealands slättbygder	1,8	22,6	0,5	52,8	9,1	0,1	0,2	–	1,3	8,5	1,1	2,0	100
Götalands skogsbygder	1,3	49,4	0,9	24,5	14,9	–	2,2	0,8	4,2	–	1,8	–	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	1,1	15,1	1,8	51,0	20,0	0,5	0,2	–	0,8	–	9,0	0,5	100
Nedre Norrland	4,2	20,8	0,9	53,4	7,7	2,5	2,1	–	–	–	8,4	–	100
Övre Norrland	6,3	49,8	0,2	13,0	1,5	19,3	0,5	–	0,0	0,1	8,9	0,4	100
Hela riket													
1985	1,1	50,4	0,6	31,8	4,4	1,3	1,1	2,8	2,6	1,1	2,5	0,3	100
1984	1,5	51,9	0,6	28,4	6,4	1,2	1,2	2,8	2,0	1,1	2,6	0,3	100
1983	1,4	50,0	0,5	30,2	6,3	1,4	1,1	2,6	1,5	1,4	3,2	0,4	100
1982	0,9	47,4	0,6	31,5	7,0	1,4	1,3	2,1	2,0	1,5	3,7	0,6	100
1981	0,5	51,5	0,8	29,0	7,9	1,2	1,1	3,1	0,6	1,5	2,7	0,1	100

Område	Potatis för stärkelse och råsprit								Summa
	Bintje	Dianella	Kaptha	Preva-lent	Saturna	Stina	Övriga sorter	Sort okänd eller uppgift saknas	
Produktionsområden									
Götalands södra slättbygder	–	25,0	4,4	7,6	34,4	21,2	6,5	0,9	100
» mellanbygder	–	20,6	4,2	28,0	29,0	10,1	7,8	0,3	100
» skogsbygder	–	27,7	11,4	23,2	22,1	10,1	5,5	–	100
Hela riket									
1985	–	21,3	4,7	26,6	28,8	10,7	7,6	0,3	100
1984	1,5	24,7	5,6	25,9	27,6	9,0	5,3	0,4	100
1983	0,2	32,3	4,0	26,0	27,0	8,7	1,6	0,2	100
1982	1,4	33,6	4,3	22,8	24,7	11,3	0,9	1,0	100
1981	0,3	29,3	5,3	19,0	31,0	13,8	1,1	0,2	100

1) Saturna m fl avser här sorterna Alpha, Parnassia, Stina och Saturna.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

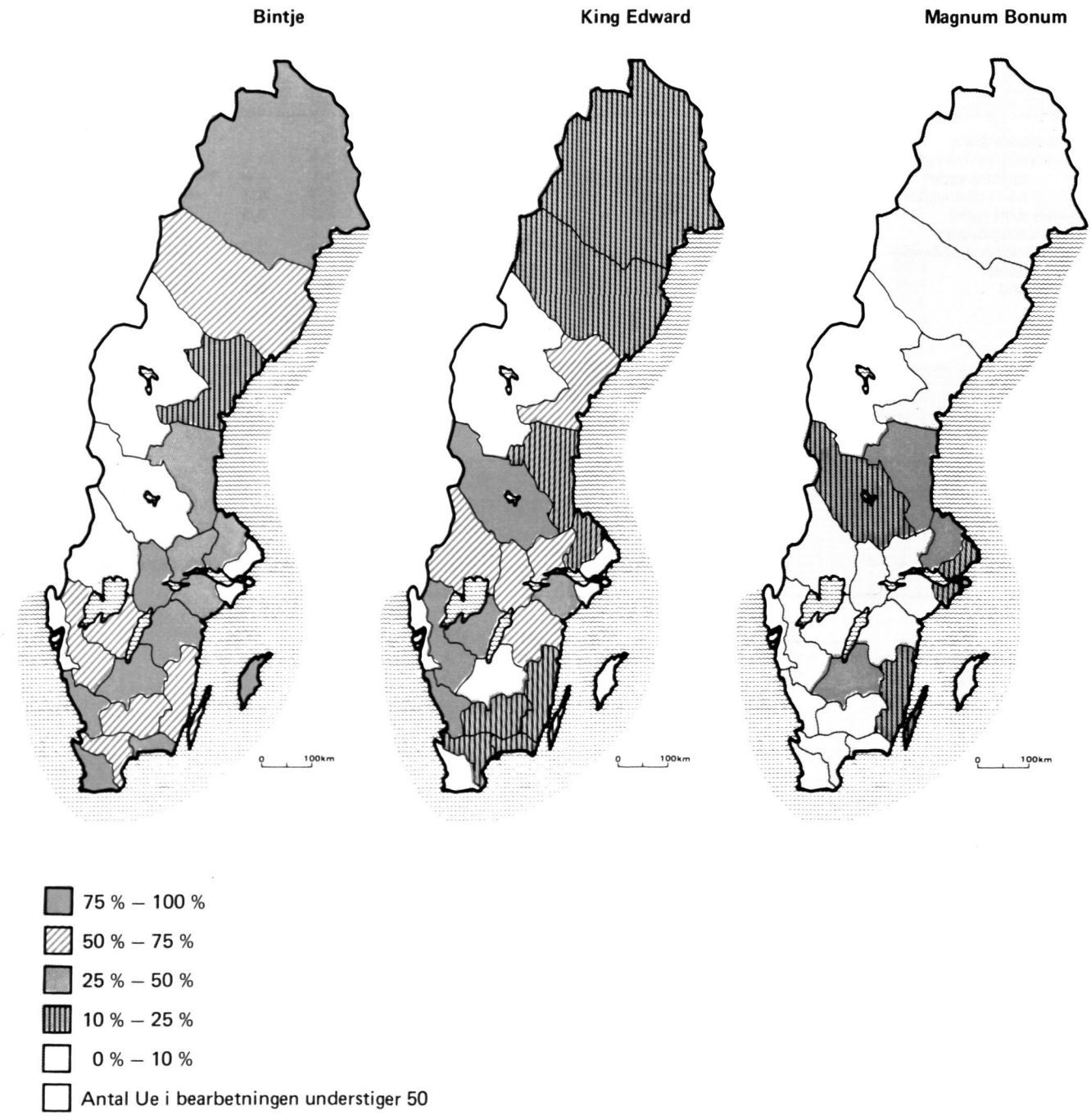
Sortanvändningen i potatis

Klassificeringen av potatis sker sedan 1976 efter användningen, vilket innebär att traditionella matpotatissorter kan redovisas som potatis för stärkelse och råsprit och tvärtom. Tidiga sorter av matpotatis ingår inte i undersökningen och inte heller ingår i potatisurvalen företag med mindre än 0,5 hektar potatis.

Undersökningen av sortanvändningen visar att Bintje, King Edward och Magnum Bonum fortfarande dominerar odlingen av matpotatis, omfattande 50, 32 respektive 4 % av landets matpotatisareal 1985. Regionalt kan dock andra sorter ha stor betydelse.

Saturna, Prevalent och Dianella är de dominerande sorterna av potatis för stärkelse och råsprit. Deras andel av arealen är 29, 27 respektive 21 %.

Diagram 7.21 Matpotatissorternas andel av odlingen i länen
Varieties of table potatoes in per cent of the total area of crop

Annan publicering
Uppgifter om odling av olika sorter av spannmål och potatis redovisas årligen i SM serie J, senast 1982:9.3, 1983:8.3, 1984:8.3, J 12 SM 8502 och J 12 SM 8604.

Skördar

Genom de objektiva skördeuppskattningarna samlar SCB årligen in uppgifter om skörden. I första hand uppgifter om skörden per hektar men också om bl a skördemetoder, sortanvändning och tidpunkter för sådd och skörd. Undersökningarnas omfattning, metodik m m framgår av bilaga 4 samt i de referenser som anges under "Annan publicering".

De objektiva skördeuppskattningarna

De objektiva skördeuppskattningarna grundar sig på ett urval av företag med mer än 2 hektar åkermark. På dessa skördas provytor vars resultat ligger till grund för skördeberäkningarna. Uppgiftsinsamlingen har sedan 1960 omfattat höstvete, vårvete, höstråg, korn, havre, slåttervall, matpotatis och potatis för stärkelse och råsprit och 1961 – 1980 även blandsäd.

Utläggningen av provytor sker under våren eller försommaren. För varje gröda, som ingår i de objektiva skördeuppskattningarna och som finns på gården, utväljs ett fält för provtagning. Inom fältet utläggs i genomsnitt två provytor slumpmässigt efter bestämda regler.

Provtagningen utförs i anslutning till jordbrukarens skörd. Om jordbrukarens skörd uppskjuts, t ex på grund av regn, upprepas provtagningen av provytorna.

Genom provytorna bestäms den biologiska skörden, dvs hela den skörd som finns på fälten utan hänsyn till bärgningsförluster och obärgade arealer. Med ledning av insamlade uppgifter om bärgningsförluster och obärgad areal beräknas sedan den bärgade skörden.

Utförligare beskrivning av de objektiva skördeuppskattningarnas metodik m m återfinns i bilaga 4.

Avsnittet innehåller uppgifter om

- hektarskördar
- totalskördar
- skördens kvalitet
- årsväxten

Skörden från särskilda provytor utgör underlag för beräkningarna i de objektiva skördeuppskattningarna.

Hektarskördar

Provyteresultaten ligger till grund för beräkningar av bl a hektarskördar. Dels skattas då den biologiska hektarskörden dels den bärgade hektarskörden. Den senare erhålls med ledning av den biologiska skörden och resultat från en serie specialundersökningar om spill och andra förluster. För spannmål redovisas hektarskördarna vid 15,0 % vattenhalt och för vall vid 16,5 % vattenhalt.

Uppgifter om normskörd finns i avsnittet om jordbrukets skördeskadeskydd. De redovisade hektarskördarna för oljeväxter och sockerbetor är baserade på uppgifter från Sveriges Oljeväxtintressenter Förening (SOI) respektive Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget (SSA).

Biologisk skörd – bärgad skörd

I de objektiva skördeuppskattningarna bestäms både *biologisk* och bärgad skörd. Med den *biologiska skörden* avses hela den på fältet befintliga skörden. När lantbrukaren sedan skördar blir det spill och andra bärgningsförluster, eventuellt också obärgad areal. Dessa bestäms genom särskilda undersökningar. Den *bärgade skörden* (lantbrukarens skörd) erhålls genom att den biologiska skörden reduceras med de beräknade bärgningsförlusterna.

I tabell 7.22 redovisas hektarskördarna för brödsäd 1985. För riket i dess helhet är medelskördarna något lägre än genomsnittet för de föregående fem åren. Detta förklaras av att övervintringen var något sämre än normalt i stora delar av landet samt att vårbruket kom igång senare än normalt. Gotland drabbades hårdast av utvintringsskador medan nordöstra Götaland fick ett starkt försenat vårbruk pga att stora arealer var översvämmade. Ytterligare en förklaring till årets skördenivå är den försommartorka som drabbade landets östra delar. Regn under skördeperioden medförde också att spannmålen skördades senare än normalt och med höga vattenhalter i hela landet. Tack vare bra skördeväder i oktober blev dock endast mindre arealer obärgade.

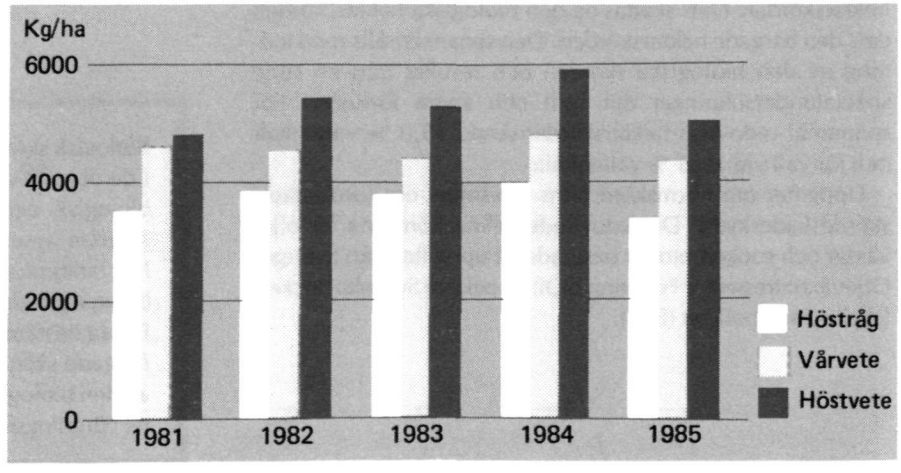
Tabell 7.22 Brödsäd 1985. Biologisk skörd och bärgad skörd. Kg/ha[1]
Bread grain in 1985. Biological yield and harvested yield. Kg/ha

Område	Höstvete		Vårvete		Höstråg	
	Biologisk skörd	Bärgad skörd	Biologisk skörd	Bärgad skörd	Biologisk skörd	Bärgad skörd
Län						
Stockholms	4 470	4 210	3 890	3 770	3 710	3 440
Uppsala	4 390	4 130	4 090	3 990	..	..
Södermanlands	4 690	4 490	3 850	3 720	3 400	3 160
Östergötlands	5 260	5 040	3 790	3 660	3 840	3 570
Jönköpings	..	..	..	..	..	..
Kronobergs	..	..	..	..	..	..
Kalmar	4 300	4 080	4 280	4 150	3 080	2 790
Gotlands	4 090	3 880	4 220	4 010	1 820	1 640
Blekinge	5 290	4 850	5 380	5 060	3 550	3 370
Kristianstads	6 160	5 630	5 650	5 320	3 730	3 550
Malmöhus	6 820	6 240	6 000	5 640	4 260	4 050
Hallands	5 840	5 370	5 330	5 000	3 570	3 380
Göteborgs o Bohus	4 720	4 330	4 550	4 370	..	..
Älvsborgs	5 200	4 920	3 850	3 700	3 490	3 040
Skaraborgs	5 010	4 760	4 270	4 090	3 300	3 160
Värmlands	3 460	3 260	..	..	..	..
Örebro	4 220	4 020	4 800	4 630	2 910	2 710
Västmanlands	4 530	4 270	4 140	4 030	..	..
Kopparbergs	..	..	..	..	..	..
Gävleborgs	..	..	..	..	..	..
Västernorrlands	–	–	–	–	..	..
Jämtlands	–	–	–	–	–	–
Västerbottens	–	–	–	–	..	..
Norrbottens	–	–	–	–	–	–
Produktionsområden						
Götalands södra slättbygder	6 820	6 230	6 040	5 670	4 170	3 970
» mellanbygder	5 430	5 020	5 030	4 750	3 540	3 330
» norra slättbygder	5 220	4 980	4 020	3 870	3 710	3 480
Svealands slättbygder	4 500	4 270	4 130	4 010	3 270	3 040
Götalands skogsbygder	4 510	4 240	3 710	3 580	3 140	2 890
Mellersta Sveriges skogsbygder	3 340	3 070	3 530	3 380	2 750	2 560
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..
Övre Norrland	–	–	–	–	..	..
Hela riket						
1985	5 420	5 080	4 540	4 350	3 640	3 420
1984	6 150	5 930	5 380	4 830	4 220	4 000
1983	5 460	5 300	4 520	4 390	3 940	3 800
1982	5 700	5 480	4 760	4 570	4 020	3 880
1981	5 010	4 850	4 790	4 630	3 720	3 560

1) Vid 15 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.23
Brödsäd, bärgad skörd kg/ha, för hela riket
Bread grain, harvested yield kg/ha, for the whole country

Av resultaten i tabell 7.24 framgår att den bärgade skörden för korn 1985 var något under genomsnittet för de föregående fem åren och för havre något över. Den sena vårsådden med efterföljande försommartorka i landets östra delar hade ogynnsam inverkan på skörden. Den rikliga nederbörden under vegetationsperioden i övriga delar av landet resulterade dock i tämligen hög skörd, särskilt i sydligaste Sverige, dock med sen och ojämn mognad bl a på grund av liggsäd och grönskottsbildning. I norra Svealand och nedre Norrland försvårades skörden ytterligare av översvämningar. Tack vare bra skördeväder i oktober blev endast mindre arealer fodersäd, främst i övre Norrland, obärgade.

För blandsäd redovisas inga resultat eftersom denna gröda ej längre ingår i de objektiva skördeuppskattningarna.

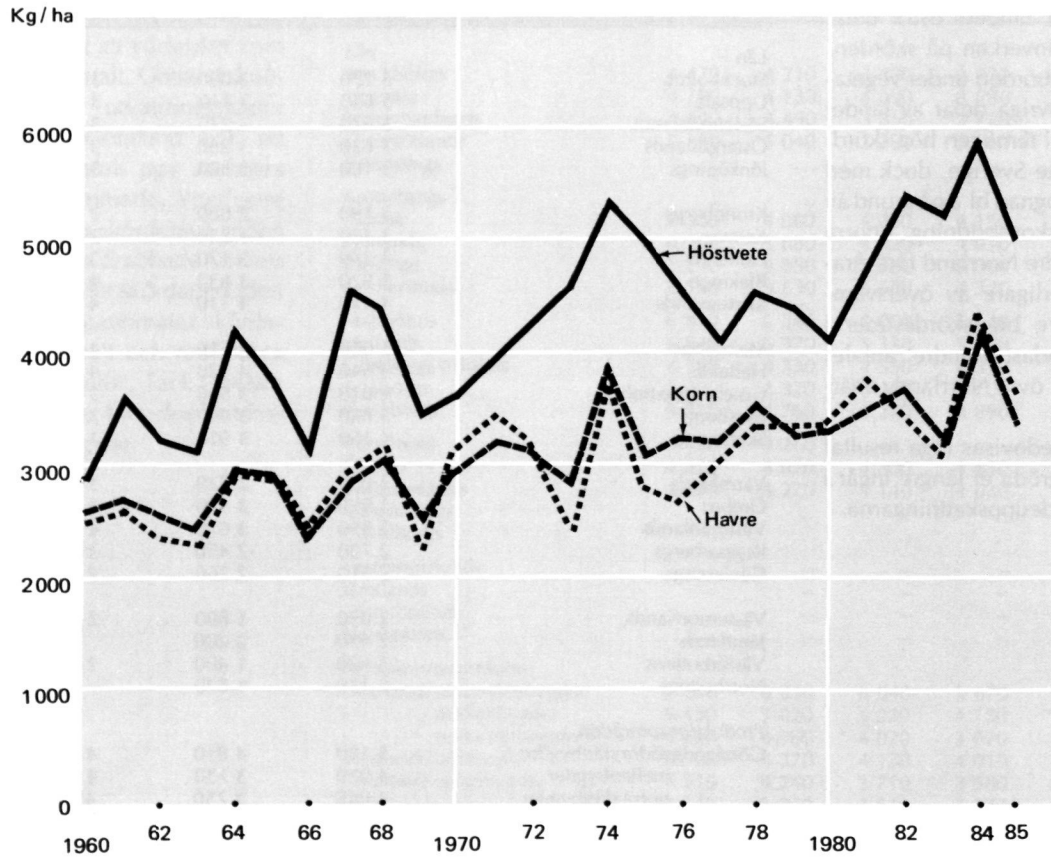
Tabell 7.24 Fodersäd 1985. Biologisk skörd och bärgad skörd. Kg/ha[1]
Coarse grain in 1985. Biological yield and harvested yield. Kg/ha

Område	Korn		Havre	
	Biologisk skörd	Bärgad skörd	Biologisk skörd	Bärgad skörd
Län				
Stockholms	3 270	3 090	3 200	3 060
Uppsala	3 640	3 440	3 720	3 570
Södermanlands	3 620	3 270	3 880	3 680
Östergötlands	3 620	3 260	3 930	3 680
Jönköpings	3 100	2 800	3 420	3 060
Kronobergs	3 190	2 880	3 690	3 300
Kalmar	3 480	3 230	3 130	2 920
Gotlands	3 360	3 120	3 750	3 570
Blekinge	3 920	3 630	4 160	3 830
Kristianstads	4 470	4 110	4 680	4 300
Malmöhus	5 080	4 710	4 910	4 520
Hallands	4 540	4 120	4 340	3 980
Göteborgs o Bohus	4 010	3 530	3 850	3 550
Älvsborgs	3 820	3 440	3 880	3 580
Skaraborgs	4 160	3 910	4 510	4 200
Värmlands	3 080	2 830	3 850	3 570
Örebro	3 950	3 580	4 370	4 120
Västmanlands	3 890	3 670	4 220	4 030
Kopparbergs	2 700	2 450	3 620	3 460
Gävleborgs	2 510	2 260	2 570	2 360
Västernorrlands	2 050	1 800	2 090	1 790
Jämtlands	2 450	2 200	..	..
Västerbottens	1 620	1 400	2 040	1 640
Norrbottens	2 150	1 870	..	..
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	5 180	4 810	4 770	4 380
» mellanbygder	4 020	3 730	4 140	3 860
» norra slättbygder	4 040	3 750	4 440	4 150
Svealands slättbygder	3 690	3 440	3 980	3 780
Götalands skogsbygder	3 520	3 110	3 600	3 280
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 920	2 660	3 760	3 500
Nedre Norrland	2 210	1 970	2 240	1 980
Övre Norrland	1 740	1 510	2 210	1 830
Hela riket				
1985	3 760	3 460	4 020	3 750
1984	4 600	4 250	5 040	4 450
1983	3 430	3 270	3 280	3 140
1982	3 920	3 740	3 650	3 480
1981	3 810	3 600	4 070	3 820

1) Vid 15 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.25 Bärgad hektarskörd av höstvete, korn och havre, medeltal för riket 1960–1985. Kg/ha.
Harvested yield of winter wheat, barley and oats 1960–1985. Kg/ha

Källa : SCB, objektiv skördeuppskattning

Under 1980–82 har SCB i samband med de objektiva skördeuppskattningarna för ett urval av provytegårdar tillvaratagit och vägt halmen från provytorna. Därigenom har för höstvete, vårvete, höstråg, korn och havre beräkningar kunnat ske av skörden per hektar av halm. Beräkningarna har avsett den biologiska skörden inklusive stubb, boss och agnar. Följande biologiska hektarskörd (torrsubstans) av halm erhölls.

Tabell 7.26 Biologisk skörd av spannmålshalm. Kg/ha
Biological yield, kg/ha, from straw of cereals

Produktionsområden	Halm, kg/ha torrsubstans 1982				
	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Korn	Havre
Götalands södra slättbygder	8 700	6 650	6 110	4 780	5 260
» mellanbygder	6 630	5 990	5 060	4 440	5 260
» norra slättbygder	7 070	5 880	5 520	4 180	4 770
Svealands slättbygder	6 490	4 700	5 220	3 280	3 720
Götalands skogsbygder	6 910	6 010	5 610	3 760	4 350
Mellersta Sveriges skogsbygder	5 750	3 980	4 490	2 970	3 310
Nedre Norrland	..	–	4 720	2 720	3 400
Övre Norrland	–	–	–	3 530	4 380
Hela riket					
1982	7 170	5 230	5 400	3 740	4 270
1981	6 150	6 080	4 850	4 180	5 060
1980	5 620	5 720	4 860	4 030	4 770

Tabell 7.27 Vårsäd 1985. Biologisk skörd vid olika såtidpunkt. Kg/ha[1]

Coarse grain in 1985. Biological yield at different sowing time. Kg/ha

Gröda; Område	Såtidpunkt										
	Före 15.4	15.4– 21.4	22.4– 28.4	29.4– 5.5	6.5– 12.5	13.5– 19.5	20.5– 26.5	27.5– 2.6	3.6– 9.6	10.6– 16.6	Efter 16.6
Korn											
Produktionsområden											
Götalands södra slättbygder	..	5 530	5 500	4 850	4 850	4 480	..	–	–	–	–
» mellanbygder	..	4 810	4 550	4 040	4 170	3 780	3 160	2 550	..	–	–
» norra slättbygder	–	–	–	..	4 570	4 010	3 400	..	..	–	..
Svealands slättbygder	–	–	–	..	3 870	3 810	3 610	2 720	..	..	..
Götalands skogsbygder	..	..	..	4 110	4 190	3 420	3 000	2 440	..	..	–
Mellersta Sveriges skogsbygder	–	–	–	–	..	3 420	2 870	2 380	2 130	..	..
Nedre Norrland	–	–	–	–	..	..	2 670	2 450	2 030	1 980	..
Övre Norrland	–	–	–	–	–	..	..	2 040	2 030	1 440	980
Havre											
Produktionsområden											
Götalands södra slättbygder	..	5 270	5 260	..	4 680	4 270	..	..	–	–	–
» mellanbygder	..	4 470	4 810	..	4 430	3 900	3 200	..	..	–	–
» norra slättbygder	–	–	–	..	4 970	4 420	3 680	..	..	–	–
Svealands slättbygder	..	–	–	..	4 030	4 150	3 850	3 210	..	..	..
Götalands skogsbygder	..	..	..	..	4 160	3 620	3 060	2 570	..	..	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	–	–	..	..	4 040	3 610	2 920	..	–	–
Nedre Norrland	–	–	–	–	..	..	2 770	2 430	1 980	..	..
Övre Norrland	..	–	–	–	–	–	..	..	2 410	..	..
Vårvete											
Produktionsområden											
Götalands södra slättbygder	..	6 320	6 350	..	5 320	..	–	–			
» mellanbygder	–	5 930	5 370	..	4 980	3 970	..	..			
» norra slättbygder	–	–	–	..	4 660	3 860	..	..			
Svealands slättbygder	–	–	..	..	4 430	4 120	3 650	..			
Götalands skogsbygder	–	..	..	..	4 150	3 450	..	..			
Mellersta Sveriges skogsbygder	–	–	–	–	..	3 660	..	–			
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–			
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–			

1) Vid 15 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

I skördeuppskattningarna inhämtas uppgifter om såtidpunkter. Genom särskilda bearbetningar erhålls uppgifter om biologiska skördar vid olika tidpunkt för sådd. I tabell 7.27 redovisas dessa resultat för vårsäd 1985. Liksom tidigare år finns ett starkt samband mellan biologisk hektarskörd och tidpunkt för sådd. Ju tidigare sådden äger rum desto högre blir i allmänhet skörden, vilket framgår av tabellen. Det bör dock påpekas att skördevariationen också beror på andra faktorer än såtidpunkten.

Spill av spannmål. Kg/ha

Uppgifter om spill av spannmål inhämtas genom provtagning av särskilda ytor på ett underurval av provytegårdar. Spillundersökningarna äger rum omedelbart efter respektive jordbrukares egen skörd. Utifrån resultaten från provytorna beräknas spillets storlek i kilogram per hektar. För de olika grödorna (vid 15 % vattenhalt) har som medeltal för riket de senaste fem åren spillet beräknats enligt vad som framgår av tabell 7.28.

Spillet var högre än normalt 1985 på grund av sen skörd och skörd vid högre vattenhalter.

Tabell 7.28 Spill av spannmål. Kg/ha

Harvesting losses on cereals. Kg/ha

Gröda	1982	1983	1984	1985
Höstvete	160	220	160	340
Vårvete	150	190	220	180
Höstråg	150	140	190	210
Korn	190	180	230	280
Havre	210	160	210	250

Bestämningen av vallskörden sker i flera steg. Först beräknas den biologiska skörden. Genom att sedan reducera denna för bärgningsförluster och obärgad areal erhålls den bärgade första skörden. Därefter läggs återväxtskörden till förstaskörden och den totala bärgade skörden erhålls. Vid bestämning av återväxten beräknas först återväxten på utnyttjad areal. Eftersom all återväxt ej utnyttjas sker sedan en korrigering med ledning av utnyttjandegraden så att återväxten på total areal erhålls.

Första skörden av vall blev överlag lägre än normalt. I nordvästra Svealand och i hela Norrland orsakades den lägre första skörden till stor del av att stora arealer inte kunde bärgas pga dåligt skördeväder. En mycket god återväxtskörd i stora delar av landet bidrog till att höja den bärgade totalskörden till nära normal nivå. Andelen av första skörden som ej kunde bärgas var 3,5 % för riket eller nästan dubbelt så mycket som genomsnittet för de fem föregående åren. Främst var det Värmlands län samt norrlandslänen som hade stor andel obärgad första skörd av vall. Vallskördens kvalitet redovisas i tabell 7.49 på sidan 113.

Tabellen visar att andraårsvallarna har lämnat de högsta skördarna medan första- och tredjeårsvallarna givit något lägre skördar. Vallar som är 4 år och äldre har i allmänhet lämnat klart lägre skörd. Jämför med arealfördelningen i tabell 7.12 på sidan 86.

Tabell 7.29 Slåttervall 1985. Biologisk och bärgad skörd. Kg/ha[1]
Leyland in 1985. Biological yield and harvested yield. Kg/ha

Område	Biologisk första skörd	Bärgad första skörd	Återväxt[2]	Total bärgad skörd
Län				
Stockholms	4 130	3 440	2 320	5 760
Uppsala	4 490	3 760	2 360	6 120
Södermanlands	5 350	4 450	2 860	7 310
Östergötlands	5 450	4 310	2 700	7 010
Jönköpings	5 620	4 660	2 560	7 220
Kronobergs	5 660	4 680	2 820	7 500
Kalmar	5 460	4 490	2 610	7 110
Gotlands	5 570	4 620	2 500	7 120
Blekinge	5 440	4 480	2 880	7 360
Kristianstads	5 270	4 320	3 570	7 890
Malmöhus	5 570	4 590	3 420	8 010
Hallands	5 290	4 390	3 840	8 230
Göteborgs o Bohus	6 250	4 980	2 260	7 240
Älvsborgs	5 880	4 800	2 320	7 120
Skaraborgs	5 640	4 640	2 640	7 280
Värmlands	5 130	3 610	990	4 600
Örebro	5 680	4 620	2 590	7 200
Västmanlands	4 840	4 020	2 300	6 320
Kopparbergs	4 900	3 940	1 360	5 300
Gävleborgs	4 680	3 800	1 370	5 170
Västernorrlands	3 870	3 030	940	3 970
Jämtlands	4 720	3 480	850	4 330
Västerbottens	3 540	2 750	830	3 580
Norrbottens	3 910	2 940	930	3 870
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	5 220	4 300	3 890	8 190
» mellanbygder	5 690	4 690	2 940	7 630
» norra slättbygder	5 830	4 750	2 620	7 370
Svealands slättbygder	4 930	4 020	2 350	6 370
Götalands skogsbygder	5 540	4 530	2 710	7 240
Mellersta Sveriges skogsbygder	5 150	4 000	1 560	5 550
Nedre Norrland	4 380	3 400	1 060	4 450
Övre Norrland	3 720	2 830	850	3 680
Hela riket				
1985	5 120	4 120	2 210	6 330
1984	5 910	4 770	2 160	6 920
1983	6 240	5 210	1 640	6 850
1982	5 600	4 620	1 750	6 370
1981	5 560	4 500	1 950	6 450

1) Vid 16,5 % vattenhalt. 2) På total areal, se text. Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

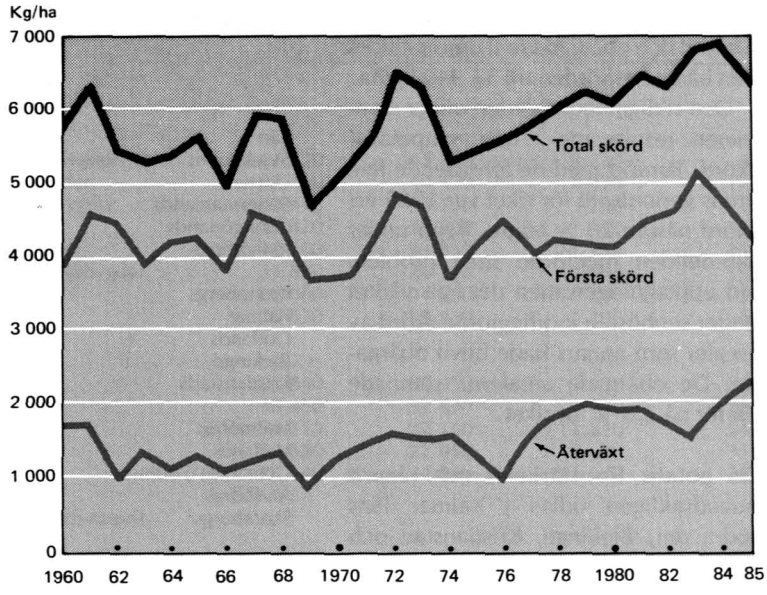
Tabell 7.30 Biologisk skörd från slåttervallar av olika ålder 1985. Kg/ha[1]
Biological yield from ley of various ages 1985

Område	Vallålder, år				Samtliga
	1	2	3	4 och äldre	
Produktionsområden					
Götalands slättbygder	5 650	5 150	4 720	4 990	5 220
» mellanbygder	5 750	5 790	5 860	5 410	5 690
» norra slättbygder	5 050	6 540	6 150	5 600	5 830
Svealands slättbygder	4 170	5 360	5 240	4 950	4 930
Götalands skogsbygder	5 250	5 960	5 760	5 190	5 540
Mellersta Sveriges skogsbygder	5 150	5 350	5 360	4 790	5 150
Nedre Norrland	3 870	4 650	4 480	4 380	4 380
Övre Norrland	3 650	3 830	3 730	3 590	3 720
Hela riket					
1985	4 830	5 440	5 250	4 920	5 120
1984	5 990	6 330	5 940	5 360	5 910
1983	6 220	6 700	6 330	5 700	6 240
1982	5 690	6 110	5 690	4 950	5 600
1981	5 400	5 970	5 770	5 060	5 560

1) Avser biologisk första skörd vid 16,5 % vattenhalt. Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Av diagram 7.31 framgår skördeutvecklingen för slåttervall under de senaste tjugofem åren. Skördeökningarna har inte varit så stora som för spannmål (jämför med diagram 7.25). Orsakerna till detta kan vara flera. Till viss del kan det bero på mindre intensiva växtförädlingsinsatser på vallfrösidan jämfört med spannmål. Men den kanske viktigaste orsaken är att första skörden nu tillvaratas tidigare än under periodens början. Kraven på högkvalitativt vallfoder har skapat intensivare vallskördesystem. Dessa tvingar fram en tidigare och därmed lägre första skörd men möjliggör å andra sidan en högre återväxtskörd.

Diagram 7.31 Bärgad hektarskörd av slåttervall 1960–1985. Kg
Harvested yield per hectar of leyland 1960–1985. Kg

Bärgad skörd av oljeväxter

Uppgifterna i tabell 7.32 är preliminära och delvis ganska osäkra, då grödarealerna i många län är låga. För vårraps har endast bärgad skörd för dubbellåga (eurukasyralåga) sorter uppgivits, då dessa numer dominerar vårrapsordlingen.

Oljeväxter är ej med i objektiva skördeuppskattningen.
Källa: SOI, Sveriges Oljeväxtintressenter.

Tabell 7.32 Oljeväxter 1985. Bärgad skörd. Kg/ha[1]
Oleiferous plants in 1985. Actual yield. Kg/ha

Område	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs
Län				
Stockholms	2 350	1 930	1 880	1 630
Uppsala	950	2 030	2 110	1 750
Södermanlands	2 650	1 850	2 400	1 640
Östergötlands	2 704	1 580	2 000	1 440
Jönköpings	2 660	1 400	–	1 470
Kronobergs	2 320	1 690	1 980	1 440
Kalmar	2 860	2 020	2 030	1 280
Gotlands	2 750	1 900	1 590	1 500
Blekinge	3 310	2 070	–	–
Kristianstads	3 370	2 030	1 480	1 650
Malmöhus	3 290	1 950	1 970	1 730
Hallands	2 960	1 940	1 600	1 860
Göteborgs o Bohus	3 700	1 580	–	1 590
Älvsborgs	3 540	1 790	–	1 690
Skaraborgs	2 810	2 010	2 020	1 690
Värmlands	1 980	1 700	1 550	1 270
Örebro	2 710	1 870	2 200	1 550
Västmanlands	1 630	1 890	2 660	1 650
Kopparbergs	–	980	1 690	1 470
Gävleborgs	–	1 220	2 550	1 650
Västernorrlands	–	–	–	1 680
Jämtlands	–	–	–	–
Västerbottens	–	–	–	–
Norrbottens	–	–	–	–
Hela riket				
1985	3 200	1 930	2 070	1 570
1984	3 150	2 110	1 910	1 930
1983	3 190	1 940	2 160	1 680
1982	3 150	2 010	2 340	1 720
1981	2 400	2 040	430	1 660

1) Avser skörd med 18 % vattenhalt.

Källa: SOI, Sveriges Oljeväxtintressenter.

För **matpotatis**odlingar om minst 0,5 ha beräknades 1985 års biologiska skörd för riket till 38 130 kg/ha. Efter reducering för små och skadade knölar samt för spill och obärgad areal uppskattades den bärgade skörden till 31 940 kg/ha.

Den rikliga nederbörden under sommaren resulterade i hög matpotatisskörd. Jämfört med de föregående fem årens genomsnitt för riket var 1985 års skörd nästan 20 % högre. Regn under skördetiden medförde stora problem vid upptagningen men det fina vädret under senhösten möjliggjorde skörd av arealer som annars hade blivit obärgade. De obärgade arealerna stannade därför på 2,8 % för riket.

Då **potatis för stärkelse och råsprit** huvudsakligen odlas i Kalmar läns södra del, Blekinge, Kristianstad och Malmöhus län utförs skördeuppskattning endast i dessa län. Avkastningen uppskattades till 41 660 kg/ha för biologisk skörd och 39 050 kg/ha för bärgad skörd. Trots att förra årets biologiska skörd var ca 800 kg högre var årets bärgade skörd den högsta som någonsin har uppmätts. Det beror på ett lågt spill i kombination med mycket låga obärgade arealer.

Genom särskild provtagning efter brukarens skörd på ett underurval av provytegårdar fastställs spillet av potatis, dvs den i jorden kvarlämnade kvantiteten. Det totala spillet 1985 utgjorde för matpotatis 2 190 kilogram per hektar (5,7 % av den biologiska skörden) och för potatis för stärkelse och råsprit 2 300 kilogram per hektar (5,5 %).

För **sockerbetor** blev 1985 års avkastning, 41 900 kg/ha vid en medelsockerhalt av 17,6 % (se även sidan 114).

Tabell 7.33 Potatis[1] och sockerbetor 1985. Skörd kg/ha
Potatoes and sugar beets in 1985. Yield kg/ha

Område	Matpotatis		Potatis för stärkelse och råsprit		Sockerbetor
	Biologisk skörd	Bärgad skörd	Biologisk skörd	Bärgad skörd	Bärgad skörd
Län					
Stockholms	27 460	20 110	–	–	–
Uppsala	28 210	21 980	–	–	–
Södermanlands	32 660	26 830	–	–	–
Östergötlands	39 760	33 810	–	–	30 200
Jönköpings	30 580	24 760	–	–	–
Kronobergs	40 810	34 560	–	–	–
Kalmar	33 640	27 640	42 020	40 180	37 300
Gotlands	34 000	28 710	–	–	33 100
Blekinge	31 520	31 270	43 230	40 200	42 900
Kristianstads	47 840	41 810	42 010	39 520	42 100
Malmöhus	48 730	43 060	39 700	37 050	44 100
Hallands	42 810	36 290	–	–	41 600
Göteborgs o Bohus	35 460	28 570	–	–	–
Älvsborgs	42 670	35 260	–	–	–
Skaraborgs	37 820	31 990	–	–	–
Värmlands	31 280	24 980	–	–	–
Örebro	33 450	27 350	–	–	–
Västmanlands	27 370	22 430	–	–	–
Kopparbergs	24 410	18 020	–	–	–
Gävleborgs	24 600	19 320	–	–	–
Västernorrlands	23 540	17 330	–	–	–
Jämtlands	26 700	19 310	–	–	–
Västerbottens	20 660	11 980	–	–	–
Norrbottens	18 060	9 860	–	–	–
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	45 390	39 170	42 320	39 670	–
» mellanbygder	43 460	37 730	42 250	39 560	–
» norra slättbygder	39 670	33 610	–	–	–
Svealands slättbygder	32 410	26 250	–	–	–
Götalands skogsbygder	35 830	29 890	40 740	38 750	–
Mellersta Sveriges skogsbygder	27 440	21 680	–	–	–
Nedre Norrland	24 050	17 500	–	–	–
Övre Norrland	19 460	11 000	–	–	–
Hela riket					
1985	38 130	31 940	41 660	39 050	41 900
1984	40 500	32 020	42 440	38 510	48 310
1983	28 440	22 360	30 510	28 810	36 820
1982	32 240	25 290	32 580	30 010	45 930
1981	35 680	28 730	37 990	35 340	47 900

1) Avser odlingar om minst 0,5 ha.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning och Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget.

SCB har sedan 1969 i samband med provtagning av provytor för potatis inhämtat uppgifter om bevattning. Uppgifterna har avsett om bevattning förekommit eller ej. Bevattningens omfattning inom odlingen har ej noterats. På basis av de insamlade uppgifterna beräknas de biologiska skördarna på arealer med respektive utan bevattning.

I tabell 7.34 redovisas resultat för produktionsområden 1985 samt medeltal för riket de senaste fem åren.

Skördeökningarna kan förutom bevattningseffekter bero på att bevattnad potatis även i övrigt odlas intensivare t ex genom bättre gödsling, dränering, bladmögelbekämpning m m.

Av resultaten för 1985 framgår att bevattnad matpotatis givit 22 % högre skörd än obevattnad för riket. Anmärkningsvärd är den negativa merskörden i Götalands norra slättbygder samt i nedre Norrland för bevattnad potatis. Det kan dock förklaras med den rikliga nederbörden under vegetationsperioden.

Den bevattnade potatisen för stärkelse och råsprit gav en merskörd på 14 %.

Genom de objektiva skördeuppskattningarna inhämtas uppgifter om sättningstidpunkter för potatis. Vid en särskild resultatbearbetning erhålls uppgifter om biologiska skördar vid olika tidpunkter för sättning. Av tabell 7.35 framgår att det även 1985 i allmänhet finns ett klart samband mellan hektarskörd och tidig sättning. Ju tidigare sättning desto högre skörd. Det bör dock påpekas att denna skördevariation även beror på andra faktorer än sättningstidpunkten, t ex att arealer som kunnat sättas tidigt också varit bättre ur odlingssynpunkt.

Tabell 7.34 Potatis 1985. Biologisk skörd med och utan bevattning
Potatoes in 1985. Biological yield distributed by irrigation

Gröda; område	Bevattnad kg/ha	Obevattnad kg/ha	Skillnad[1] kg/ha	%
Matpotatis				
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	47 520	43 790	3 730	9
» mellanbygder	47 440	40 420	7 020	17
» norra slättbygder	39 440	39 720	–280	–1
Svealands slättbygder	32 470	32 500	–30	0
Götalands skogsbygder	45 100	33 850	11 250	33
Mellersta Sveriges skogsbygder	31 830	26 770	5 060	19
Nedre Norrland	22 000	24 250	–2 250	–9
Övre Norrland	20 630	19 430	1 200	6
Hela riket				
1985	43 840	35 950	7 890	22
1984	44 460	37 830	6 630	18
1983	34 110	22 140	11 970	54
1982	36 580	27 930	8 650	31
1981	40 640	34 030	6 610	19
Potatis för stärkelse och råsprit				
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	44 400	39 090	5 310	14
» mellanbygder	45 470	39 820	5 650	14
» norra slättbygder	–	–	–	–
Svealands slättbygder	–	–	–	–
Götalands skogsbygder	45 470	38 790	6 680	17
Mellersta Sveriges skogsbygder	–	–	–	–
Nedre Norrland	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–
Hela riket				
1985	45 390	39 710	5 680	14
1984	45 860	39 960	5 900	15
1983	36 140	24 880	11 260	45
1982	35 700	30 310	5 390	18
1981	40 660	36 000	4 660	13

1) Skillnad beräknad i procent av skörd på obevattnad areal.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.35 Matpotatis 1985. Biologisk skörd vid olika sättidpunkt. Kg/ha
Tablepotatoes in 1985. Biological yield at different planting time. Kg/ha

Gröda	Sättidpunkt									
	Före 15.4	15.4–21.4	22.4–28.4	29.4–5.5	6.5–12.5	13.5–19.5	20.5–26.5	27.5–2.6	3.6–9.6	Efter 9.6
Matpotatis										
Produktionsområden										
Götalands södra slättbygder	..	..	47 130	45 200	44 740	45 840	45 150	..	–	..
» mellanbygder	..	..	..	..	49 030	45 450	44 160	39 560	35 220	..
» norra slättbygder	..	–	–	..	..	42 040	39 500	39 400	..	..
Svealands slättbygder	–	–	–	–	..	33 290	33 860	31 890	26 220	..
Götalands skogsbygder	–	–	..	..	42 000	40 920	34 330	33 490	27 670	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	–	–	–	–	–	30 800	28 130	25 370	26 380	..
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	..	22 640	25 350	24 480	23 060
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	..	21 620	19 310

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

SCB har sedan 1963 genom särskilda bearbetningar beräknat de biologiska skördarna av matpotatis och potatis för stärkelse och råsprit vid odlingar av olika storlek. I tabell 7.36 redovisas resultat för produktionsområden 1985 samt medeltal för riket de senaste fem åren. I allmänhet har högre skörd erhållits på stora potatisodlingar än på små. En tendens är dock att de allra största odlingarna ej givit de högsta skördarna.

Tabell 7.36 Potatis 1985. Biologisk skörd vid odlingar av olika storlek. Kg/ha

Potatoes in 1985. Biological yield on cultivations of different size. Kg/ha

Gröda; område	Odling i hektar 0,5 – 1,5	1,6 – 3,0	3,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 –	Samtliga grupper
Matpotatis								
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	40 860	42 880	43 740	45 670	46 410	..	..	45 380
» mellanbygder	36 910	40 810	42 470	45 310	46 460	45 520	–	43 460
» norra slättbygder	..	38 000	37 520	39 770	41 010	39 620	41 360	39 670
Svealands slättbygder	23 460	27 040	28 120	31 530	34 190	35 740	37 910	32 410
Götalands skogsbygder	28 940	33 450	35 850	37 830	38 130	..	..	35 830
Mellersta Sveriges skogsbygder	20 910	24 860	26 130	29 260	27 580	28 240	..	27 440
Nedre Norrland	19 040	20 250	23 990	25 070	23 240	..	28 320	24 050
Övre Norrland	17 230	18 880	21 010	18 280	19 500	..	16 320	19 460
Hela riket								
1985	31 370	35 520	37 100	39 280	39 950	38 660	37 750	38 130
1984	34 280	37 900	40 320	40 950	42 850	39 260	39 660	40 500
1983	22 320	25 200	26 650	29 050	31 650	29 050	27 740	28 440
1982	25 400	29 090	32 290	33 030	34 330	32 170	33 710	32 240
1981	29 230	33 410	36 400	37 330	36 740	34 430		35 680
Potatis för stärkelse och råsprit								
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	..	..	..	..	..	–	..	42 320
» mellanbygder	36 230	38 460	38 900	42 980	45 930	40 170	40 350	42 250
» norra slättbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Svealands slättbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Götalands skogsbygder	..	37 380	..	43 170	..	..	–	40 740
Mellersta Sveriges skogsbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Hela riket								
1985	36 640	38 440	39 100	43 010	45 800	40 180	40 490	42 150
1984	34 180	37 530	37 460	44 000	45 650	46 040	45 100	42 890
1983	22 170	25 330	30 960	30 960	32 310	36 530	32 540	30 860
1982	28 350	29 690	35 030	32 760	34 120	36 260	32 100	32 990
1981	32 190	36 660	39 420		38 530			38 440

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Annan publicering

Resultat från de objektiva skördeuppskattningarna 1985 finns redovisade i SCB J 12 SM 8601 och 8604. I dessa finns ofta en mer detaljerad redovisning än i årsboken. I SM 8601 finns också en relativt utförlig beskrivning av skördeuppskattningarna, om dess syfte, organisation, omfattning, om beräkningsmetodik och resultatens tillförlitlighet m m. De närmast föregående årens resultat finns publicerade i SM serie J 1982:9.1 och 9.3, 1983:8.1 och 8.3, 1984:8.1 och 8.3 samt 1985:8.1 och 8.3. De objektiva skördeuppskattningarna finns också beskrivna i Promemorior från SCB 1983:2.

Totalskördar

SCB beräknar varje år totalskördarna av spannmål, slåttervall och potatis vid företag med mer än 2,0 hektar åker. Beräkningarna baseras på uppgifter för de olika grödorna om arealer enligt lantbruksregistret och om hektarskördar enligt de objektiva skördeuppskattningarna. Den totala skörden beräknas som produkten av besådd areal och bärgad skörd per hektar och redovisas för spannmål vid 15,0 % vattenhalt och för vall vid 16,5 % vattenhalt. Vårråg och blandsäd ingår ej i de objektiva skördeuppskattningarna, varför totalskördar ej beräknas för dessa grödor.

Den totala skörden av höstvete, vårvete och höstråg uppgick 1985 till 1,5 miljoner ton. Det är en halv miljon ton lägre än 1984 års rekordskörd och 11 % lägre än de föregående fem årens genomsnitt. Totalskörden av vårvete var dock knappt 2 % lägre än föregående års rekordskörd och 26 % högre än de föregående fem årens genomsnitt. Detta beror dock främst på att årets vårveteareal är den största på över 20 år. Denna ökning beror med stor sannolikhet på god lönsamhet för vårvete de senaste åren men också på att grödan har fått ersätta utvintrad höstvete.

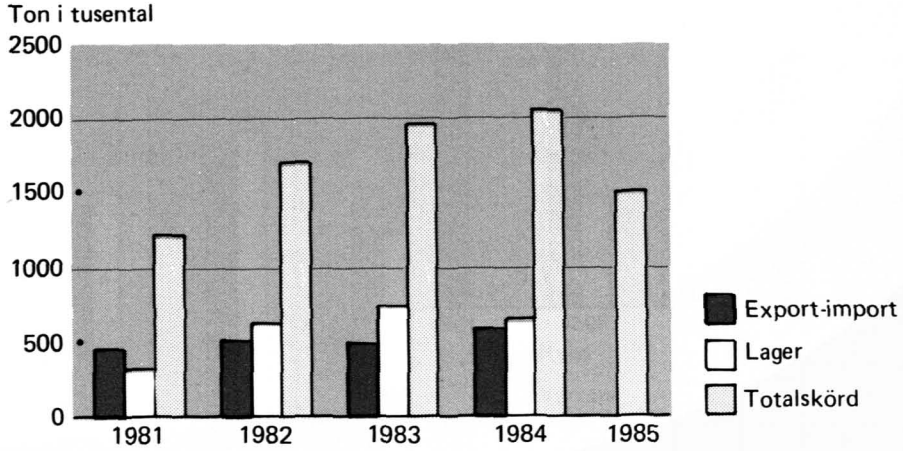
Tabell 7.37 Brödsäd 1985. Totalskördar. Ton[1]
Bread grain in 1985. Total yields. Ton

Område	Höstvete	Vårvete	Höstråg
Län			
Stockholms	21 580	27 300	2 500
Uppsala	38 070	54 490	..
Södermanlands	62 310	35 280	5 500
Östergötlands	172 470	37 310	29 920
Jönköpings	..	..	..
Kronobergs	..	..	..
Kalmar	21 390	6 250	7 150
Gotlands	5 350	7 200	1 030
Blekinge	6 830	8 580	3 820
Kristianstads	71 690	31 820	23 380
Malmöhus	255 170	96 020	39 810
Hallands	19 820	9 170	8 770
Göteborgs o Bohus	7 610	3 070	..
Älvsborgs	24 060	3 410	2 950
Skaraborgs	166 830	12 080	19 570
Värmlands	6 180	..	..
Örebro	16 130	33 820	4 340
Västmanlands	20 840	49 410	..
Kopparbergs	..	..	..
Gävleborgs	..	..	..
Västernorrlands	–	–	..
Jämtlands	–	–	–
Västerbottens	–	–	..
Norrbottens	–	–	–
Hela riket			
1985	920 020	417 860	156 730
1984	1 350 910	424 790	246 490
1983	1 447 510	273 740	235 030
1982	1 185 620	304 790	208 990
1981	736 270	330 040	177 340

1) Avser bärgad skörd vid 15 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

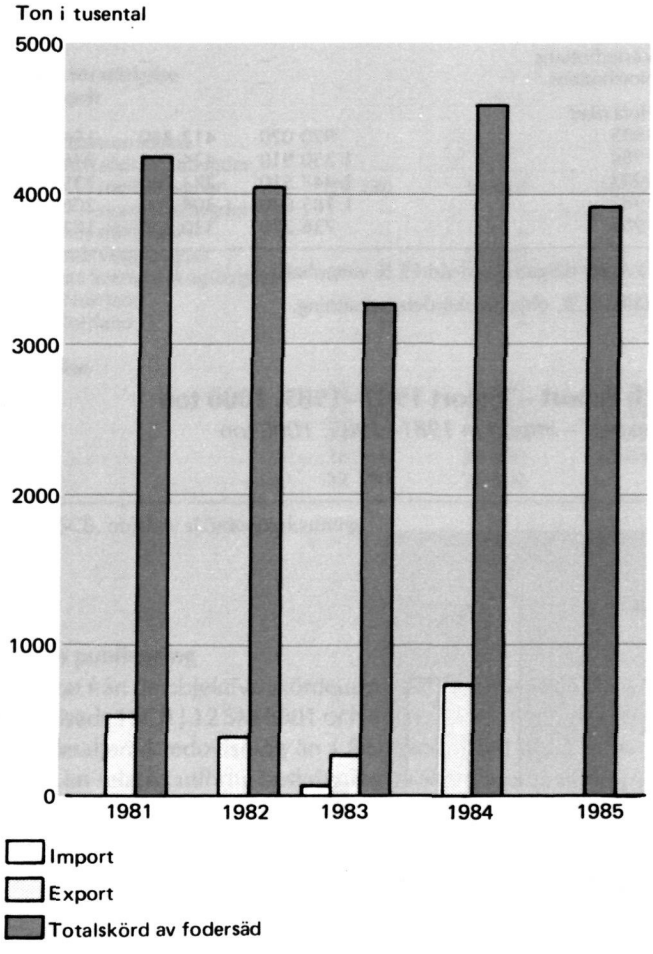
Diagram 7.38 Totalskörd av brödsäd, i relation till lager och export – import 1981–1985. 1000 ton
Total yield of bread grain, in relation to store and export – import in 1981–1985. 1000 ton

Den totala skörden av korn uppgick till 2,3 miljoner ton och av havre till 1,7 miljoner ton. Detta ligger nära genomsnittet för de föregående fem åren. Blandsäd ingår inte längre i de objektiva skörduppskattningarna men med ledning av arealuppgifterna och uppgifterna om hektarskördar för korn och havre har totalskörden för blandsäd beräknats till 0,2 miljoner ton.

Fodersäden bärgades senare än normalt och med höga vattenhalter pga regnigt väder under skördeperioden. I norra Svealand och i nedre Norrland försvårades skörden ytterligare av översvämningar. Tack vare bra skördeväder i oktober blev dock endast mindre arealer obärgade.

Diagram 7.40 Totalskörd av fodersäd i relation till lager och export – import 1981–1985. 1000 ton
Total yield of coarse grain in relation to stock and export – import 1981–1985. 1000 ton

Tabell 7.39 Fodersäd 1985. Totalskördar. Ton[1]
Coarse grain in 1985. Total yields. Ton

Område	Korn	Havre
Län		
Stockholms	74 700	53 440
Uppsala	200 210	77 210
Södermanlands	93 510	113 560
Östergötlands	144 430	104 910
Jönköpings	38 090	49 340
Kronobergs	25 160	30 840
Kalmar	90 920	35 810
Gotlands	72 860	14 500
Blekinge	31 590	8 070
Kristianstads	206 270	33 370
Malmöhus	384 070	74 600
Hallands	138 160	88 680
Göteborgs o Bohus	35 930	60 660
Älvsborgs	84 260	144 340
Skaraborgs	173 910	382 810
Värmlands	82 860	84 930
Örebro	107 800	121 620
Västmanlands	152 120	138 570
Kopparbergs	56 720	19 810
Gävleborgs	47 220	24 010
Västernorrlands	23 610	3 230
Jämtlands	13 970	..
Västerbottens	21 940	1 430
Norrbottens	8 850	..
Produktionsområden		
Götalands södra slättbygder	444 560	120 780
» mellanbygder	372 710	68 130
» norra slättbygder	316 460	493 200
Svealands slättbygder	665 600	544 600
Götalands skogsbygder	269 480	307 700
Mellersta Sveriges skogsbygder	133 690	112 320
Nedre Norrland	75 320	18 650
Övre Norrland	31 330	2 510
Hela riket		
1985	2 309 170	1 667 900
1984	2 732 940	1 904 030
1983	2 026 370	1 268 490
1982	2 378 190	1 662 810
1981	2 451 660	1 815 580

1) Vid 15 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

1985 års totalskörd av oljeväxter på 0,37 miljoner ton är något under förra årets rekordskörd. Höstrapsskörden är dock den högsta någonsin och svarar för 45 % av oljeväxtskörden. Höstrybs odlas i liten utsträckning liksom övriga oljeväxter vilka ej redovisas i statistiken. I den totala skörden av oljeväxter ingår endast de fyra grödor som redovisas. Uppgifterna om oljeväxterna har inhämtats från Sveriges Oljeväxtintressenters Förening, SOI, och avser skörd från kontraktsbundna odlingar samt s k hembud.

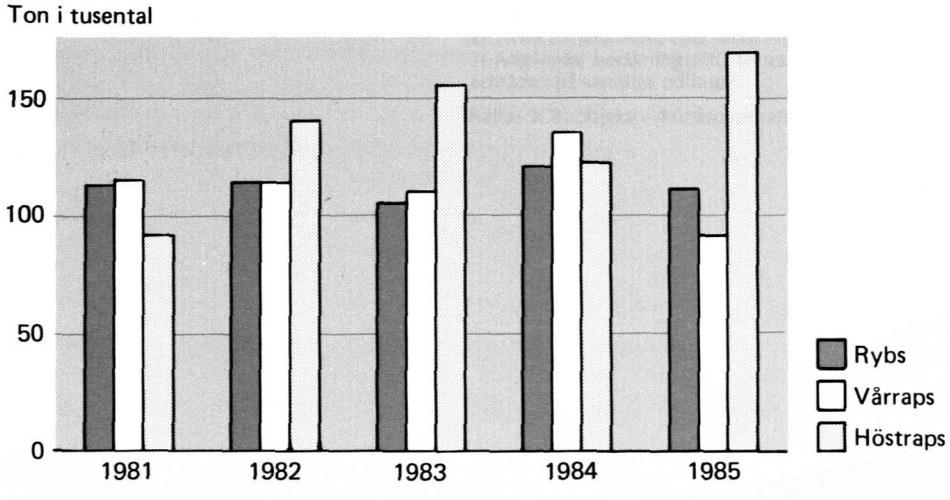
Tabell 7.41 Oljeväxter 1985. Total skörd. Ton[1]
Oleiferous plants in 1985. Total yields. Ton

Område	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs	Summa oljeväxter
Län					
Stockholms	450	5 620	1 050	8 660	15 780
Uppsala	120	14 350	950	6 960	22 380
Södermanlands	620	5 980	950	13 680	21 230
Östergötlands	10 830	2 950	540	25 450	39 770
Jönköpings	190	250	–	950	1 390
Kronobergs	270	510	70	600	1 450
Kalmar	3 620	2 720	20	1 250	7 610
Gotlands	6 220	3 650	90	4 110	14 070
Blekinge	1 230	2 350	–	–	3 580
Kristianstads	23 970	7 120	20	330	31 440
Malmöhus	117 750	8 340	230	280	126 600
Hallands	10	3 860	–	4 120	7 990
Göteborgs o Bohus	70	1 200	–	1 450	2 720
Älvsborgs	190	4 140	–	5 300	9 630
Skaraborgs	2 070	12 500	..	14 900	29 470
Värmlands	..	820	30	4 990	5 840
Örebro	90	3 870	130	6 070	10 160
Västmanlands	..	10 640	100	5 460	16 200
Kopparbergs	–	20	..	2 870	2 890
Gävleborgs	–	10	30	530	570
Västernorrlands	–	–	–	30	30
Jämtlands	–	–	–	–	–
Västerbottens	–	–	–	–	–
Norrbottens	–	–	–	–	–
Hela riket					
1985	167 700	90 900	4 210	107 990	370 800
1984	123 380	136 770	1 000	120 540	381 690
1983	155 710	110 670	8 200	98 220	372 800
1982	140 820	114 260	9 260	104 780	369 120
1981	90 980	114 770	1 200	112 190	319 140

1) Avser frö med 18 % vattenhalt.

Källa: Uppgifter från Sveriges Oljeväxtintressenters Förening.

Diagram 7.42 Totalskörd av oljeväxter 1981–1985. 1000 ton
Total yield of oleiferous plants 1981–1985. 1000 ton

Den totala slåttervallsskörden 1985 uppgår till 4,1 miljoner ton. Därav utgör återväxten 35 % vilket är den högsta andel som har noterats. Störst andel av totalskörden (47 %) har återväxten i Götalands södra slättbygder.

Jämför även diagram 7.31 som visar avkastningen (kg/ha) för första skörd, återväxt och total skörd.

Tabell 7.43 Slåttervall 1985. Total skörd. Ton[1]
Leyland in 1985. Total yield. Ton

Område	Första skörd	Återväxt	Totalt
Län			
Stockholms	49 980	33 730	83 710
Uppsala	82 300	51 700	134 000
Södermanlands	91 220	58 630	149 850
Östergötlands	145 020	90 800	235 820
Jönköpings	194 700	107 010	301 710
Kronobergs	110 950	66 970	177 920
Kalmar	190 850	111 080	301 930
Gotlands	99 490	53 930	153 420
Blekinge	42 180	27 080	69 260
Kristianstads	144 940	119 750	264 690
Malmöhus	108 110	80 640	188 750
Hallands	111 950	97 780	209 730
Göteborgs o Bohus	96 870	43 910	140 780
Älvsborgs	221 150	106 890	328 040
Skaraborgs	184 390	105 110	289 500
Värmlands	127 690	34 840	162 530
Örebro	79 440	44 510	123 950
Västmanlands	50 240	28 760	79 000
Kopparbergs	74 550	25 670	100 220
Gävleborgs	101 450	36 570	138 020
Västernorrlands	91 480	28 220	119 700
Jämtlands	92 720	22 770	115 490
Västerbottens	116 440	35 020	151 460
Norrbottens	76 870	24 250	101 120
Produktionsområden			
Götalands södra slättbygder	94 030	84 930	178 960
» mellanbygder	331 030	207 960	538 990
» norra slättbygder	268 760	148 130	416 890
Svealands slättbygder	360 020	210 320	570 340
Götalands skogsbygder	901 580	540 480	1 442 060
Mellersta Sveriges skogsbygder	248 020	96 650	344 670
Nedre Norrland	274 600	85 320	359 920
Övre Norrland	206 940	61 830	268 770
Hela riket			
1985	2 684 980	1 435 620	4 120 600
1984	3 179 130	1 432 590	4 611 720
1983	3 467 590	1 089 570	4 559 730
1982	3 117 950	1 179 310	4 297 260
1981	3 022 790	1 303 550	4 326 340

1) Vid 16,5 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Under 1985 har, genom de objektiva skördeuppskattningarna, skörden per hektar av matpotatis bestämts endast på odlingar ≥ 0,5 hektar. Skörden på samtliga odlingar har för riket beräknats med ledning därav och med ledning av tidigare års skörd på odlingar mindre än 0,5 hektar. Skörden per hektar av potatis för stärkelse och råsprit har bestämts endast för odlingar inom det huvudsakliga odlingsdistriktet omfattande Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län. Skörden på samtliga odlingar av denna gröda i riket har beräknats med ledning därav och av tidigare års skörd utanför odlingsdistriktet.

De i tabell 7.44 redovisade resultaten avser bärgade totalskördar. Detta innebär beträffande potatis att de biologiska skördarna – efter reducering för stora, små och skadade knölar – även reducerats för spill och obärgad areal.

För matpotatis blev totala skörden för samtliga odlingar 0,9 miljoner ton och för potatis för stärkelse och råsprit 0,4 miljoner ton.

Skörden av sockerbetor, 2,2 miljoner ton, var 16 % lägre än förra årets rekordskörd och 7 % under genomsnittet för de föregående fem åren.

Annan publicering

Uppgifter om totala skördens storlek publiceras årligen i SM serie J, senast 1982:11, 1983:10, 1984:11, J 14 SM 8501 samt J 12 SM 8601.

Tabell 7.44 Potatis och sockerbetor 1985. Totala skördar. Ton

Potatoes and sugar beets in 1985. Total yields. Ton

Område	Matpotatis[1]		Potatis för stärkelse och råsprit[2]	Sockerbetor
	Odlingar ≥ 0,5 hektar	Samtliga odlingar[3]		
Län				
Stockholms	6 050	..	–	–
Uppsala	9 690	..	–	–
Södermanlands	14 490	..	–	–
Östergötlands	45 580	..	–	..
Jönköpings	6 390	..	..	–
Kronobergs	8 160	..	..	–
Kalmar	29 160	..	16 630	145 410
Gotlands	20 360	..	–	137 070
Blekinge	3 780	..	90 070	39 690
Kristianstads	130 490	..	199 300	503 200
Malmöhus	164 580	..	35 610	1 308 680
Hallands	126 690	..	..	22 290
Göteborgs o Bohus	3 910	..	–	–
Älvsborgs	16 110	..	–	–
Skaraborgs	111 330	..	..	–
Värmlands	20 330	..	..	–
Örebro	35 770	..	..	–
Västmanlands	3 140	..	–	–
Kopparbergs	10 180	..	–	–
Gävleborgs	5 310	..	–	–
Västernorrlands	4 040	..	..	–
Jämtlands	2 450	..	–	–
Västerbottens	6 610	..	..	–
Norrbottens	5 140	..	–	–
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	252 980	..	37 370	–
» mellanbygder	188 220	..	293 500	–
» norra slättbygder	154 360	..	..	–
Svealands slättbygder	78 220	..	..	–
Götalands skogsbygder	66 280	..	39 180	–
Mellersta Sveriges skogsbygder	23 330	..	..	–
Nedre Norrland	14 260	..	..	–
Övre Norrland	12 090	..	..	–
Hela riket				
1985	789 740	886 000	379 740	2 156 340
1984	812 670	930 970	376 210	2 507 860
1983	563 550	650 810	288 040	1 921 500
1982	632 130	735 380	300 780	2 431 250
1981	716 840	833 870	371 990	2 483 780

1) Avser bärgad skörd efter reducering för stora, små, grönfärgade och skadade knölar.
2) Avser bärgad skörd efter reducering för rötskadade knölar.
3) Angående beräkningssätt, se texten. För matpotatis saknas uppgifter för län och produktionsområden på samtliga odlingar.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning och SSA, Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget.

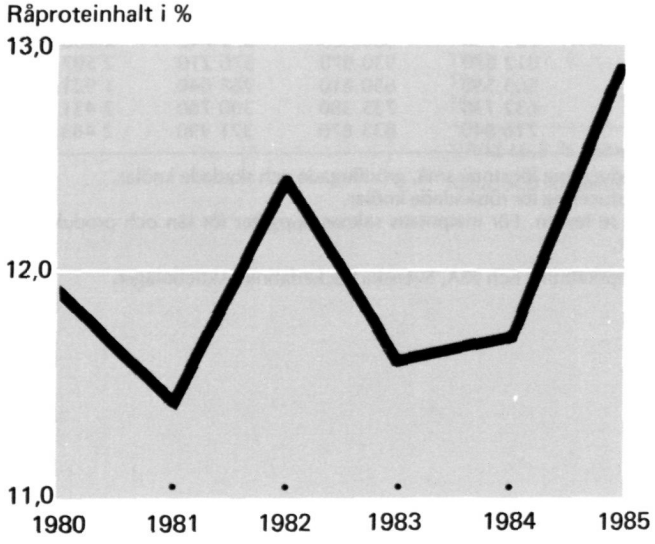
Skördens kvalitet

Spannmål
Från Lantmännenföreningar och privata spannmålsuppköpare inhämtar SCB uppgifter om kvaliteten hos den från provytegårdarna levererade spannmålsskörden. 1985 avsåg dessa uppgifter leveranser gjorda före 1 november. Med ledning därav utförs beräkningar av proteinhalt, rymdvikt, prisreglering, torkningskostnad och vattenhalt vilka i tabell 7.46 redovisas för produktionsområden och för hela riket. För brödsäd beräknas dessutom skördens fördelning på falltalsklasser (tabell 7.47).

Vall
SCB insamlar varje år prover från vallskörden för att bestämma kvaliteten. Proverna uttas från provyteskördarna i slåttervall vid omkring 1 000 provytegårdar fördelade över landet.

Eftersom proverna tas på fälten strax före brukarnas skörd kan skillnader uppstå jämfört med kvaliteten i brukarnas bärgade skörd (se text i anslutning till tabell 7.49). Analyserna omfattar bestämning av smältbarheten av organisk substans och halten av råprotein och aska. Utifrån smältbarhetsbestämningen, enligt VOS-metoden, beräknas omsättbar energi (MJ/kg) och utifrån råproteinhalten andelen smältbart råprotein.

Diagram 7.45 Proteinhalten i vårvete 1980–1985
Protein content in spring wheat 1980–1985

Prisreglering av spannmål
Prisreglering av spannmål sker enligt anvisningar från statens jordbruksnämnd. Bl a tas hänsyn till proteinhalt, rymdvikt, falltal och vattenhalt. Bottenpris erhålls om falltal eller rymdvikt är lägre än angivna gränsvärden.

Proteinhalt
Proteinhalten anges som procent råprotein, i spannmål med 15 % vattenhalt. Detta innebär att det är halten kväve som bestäms och som sedan uppräknas till en tänkt proteinhalt – råproteinhalten. Genom en ny och billigare analysmetod (NIR), en indirekt proteinhaltsbestämning, kan man från 1985 göra individuella proteinbestämningar för enskilda leveranser. Behovet av detta har aktualiserats av låga proteinhalter under en följd av år. Så dock inte i år, se diagram 7.50.

Rymdvikt
Rymdvikt för spannmål anges fr o m 1984 i gram per liter (g/l). Tidigare angavs rymdvikten i kilogram per hektoliter (kg/hl). Så hög rymdvikt som möjligt eftersträvas. För vete kan cirka 800 g/l anses vara ett normalt värde. Havre har lägsta rymdvikten, cirka 560 g/l.

Falltal
Falltal är ett kvalitetsmått för brödsäd. Falltalet är det antal sekunder – ökat med 60 – under vilka en s k fallstav under bestämda analysbetingelser sjunker genom en blandning av vatten och grovt mjöl från det provade spannmålspartiet. För t ex höstvete gäller grundpriset vid falltalet 190. För högre värden utgår pristillägg medan prisavdrag tillämpas för partier med lägre värden. Högt falltal är viktigt för goda bakningsegenskaper hos ett mjöl.

Vattenhalt
För att vara lagringsduglig måste spannmålen vara torr. Vattenhalten fastställs vid leveransen och fuktiga partier måste torkas. 15 % vattenhalt har satts som ett normvärde. Högre vattenhalter innebär prisavdrag för torkningskostnaden.

Skörden av spannmål 1985 har haft en ojämn kvalitet med stora skillnader mellan olika delar av riket. Proteinhalterna har dock genomgående varit högre i år än tidigare år. Högst var den genomsnittliga proteinhalten, för vårvete i Stockholms län, 14,1 %. Rymdvikterna var höga för brödsäden i landets södra delar men mycket låga i grödornas norra odlingsområden. Vattenhalterna och därmed också torkningskostnaderna har för samtliga spannmålsslag varit betydligt högre än normalt.

Tabell 7.46 Brödsäd 1985. Proteinhalt, rymdvikt, prisreglering, torkningskostnad och vattenhalt för levererad skörd
Bread grain in 1985. Density, price regulated, drying costs and moisture content for delivered crop

Gröda; område	Proteinhalt %	Rymdvikt g/l	Prisreglering kr/dt[1]	Torkningskostnad kr/dt	Vattenhalt %[2]
Höstvete					
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	11,9	811	–1,45	7,88	20,1
» mellanbygder	11,7	804	1,74	8,24	20,6
» norra slättbygder	11,4	769	1,15	8,33	21,4
Svealands slättbygder	12,0	800	6,21	4,47	18,0
Götalands skogsbygder	11,0	768	–1,46	8,66	21,7
Mellersta Sveriges skogsbygder	11,3	760	0,08	9,07	22,2
Nedre Norrland	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–
Hela riket[3]					
1985	11,7	792	1,29	7,44	20,3
1984	11,2	800	9,51	4,16	17,5
1983	10,3	801	5,42	2,52	16,1
1982	10,8	803	4,20	5,89	19,6
1981	11,4	803	4,17	4,57	18,2
Vårvete					
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	12,9	795	–1,47	10,05	22,8
» mellanbygder	12,7	786	5,15	10,51	23,5
» norra slättbygder	11,9	765	7,14	8,95	22,2
Svealands slättbygder	13,2	788	14,11	8,44	21,9
Götalands skogsbygder	12,5	762	1,35	9,07	22,3
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..	..	..
Nedre Norrland	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–
Hela riket[3]					
1985	12,9	787	7,97	9,21	22,4
1984	11,7	781	6,92	6,95	20,8
1983	11,6	796	5,90	3,69	17,1
1982	12,4	803	7,99	6,08	19,6
1981	11,4	803	6,62	4,90	18,8
Höstråg					
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	–	760	0,12	8,88	21,3
» mellanbygder	–	757	–2,51	8,61	20,9
» norra slättbygder	–	750	–2,99	7,52	21,3
Svealands slättbygder	–	759	–4,06	5,21	18,8
Götalands skogsbygder	–	741	–4,74	10,64	23,6
Mellersta Sveriges skogsbygder	–	741	–5,80	10,76	24,1
Nedre Norrland	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–
Hela riket[3]					
1985	–	755	–2,39	8,16	21,1
1984	–	754	7,41	5,08	18,4
1983	–	744	7,53	1,85	15,5
1982	–	754	6,93	2,76	16,5
1981	–	751	4,55	4,38	18,6

1) Avser reglerat pris minus grundpris. Positivt värde innebär pristillägg och negativt värde prisavdrag.
2) Vid leveranstillfället.
3) Utom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

I tabell 7.47 redovisas för produktionsområden och hela riket den levererade brödsädesskördens fördelning på falltalsklasser. I årets redovisning har indelningen i falltalsklasser modifierats något jämfört med tidigare publicering. För att erhålla jämförbarhet har materialet för åren 1980–1984 omarbetats enligt den nya indelningen.

För höstvete och vårvete noteras en lägre andel än normalt i de högsta falltalsklasserna. För höstråg är falltalen genomgående mycket låga och mer än hälften av den levererade rågen har betalats till bottenpris.

Tabell 7.47 Brödsäd 1985. Den levererade skörden fördelad på falltalsklasser. Procent

Bread grain in 1985. Delivered grain distributed on falling number groups. Per cent

Gröda; område	Falltal							
	Bottenprisklass, <90	90 – 110	120 – 140	150 – 170	180 – 200	210 – 230	240 – 260	270 –
Höstvete								
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	2,2	4,1	7,9	11,9	16,1	19,6	19,5	18,8
» mellanbygder	3,9	5,8	7,3	11,3	16,6	16,3	15,7	23,1
» norra slättbygder	13,5	4,2	8,0	11,5	14,8	17,7	16,7	13,7
Svealands slättbygder	7,9	4,7	5,3	7,3	11,1	17,2	22,7	23,8
Götalands skogsbygder	29,0	12,2	10,6	8,8	10,4	9,3	12,3	7,3
Mellersta Sveriges skogsbygder	22,6	8,6	5,1	10,6	12,5	10,5	13,7	16,2
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Hela riket[1]								
1985	8,6	4,8	7,4	10,6	14,4	17,6	18,4	18,1
1984	2,8	0,3	0,3	0,4	0,9	1,7	4,4	89,1
1983	2,1	0,4	0,7	1,0	1,9	3,3	10,3	80,3
1982	9,0	3,8	3,5	5,1	6,4	7,5	8,3	56,3
1981	2,7	1,6	3,5	5,5	8,5	10,5	13,9	53,8
Vårvete								
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	1,8	2,8	5,4	5,7	8,6	17,1	21,5	37,1
» mellanbygder	5,8	4,2	4,1	8,3	9,2	13,6	21,3	33,6
» norra slättbygder	14,5	0,8	1,9	3,6	5,0	14,1	26,7	33,5
Svealands slättbygder	4,2	2,3	5,1	12,7	19,3	24,5	20,3	11,7
Götalands skogsbygder	..	..	..	..	..	..	..	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..	..	..	..	..	..
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Hela riket[1]								
1985	5,4	2,7	4,7	9,6	13,6	20,0	20,9	23,1
1984	19,4	0,8	0,9	1,6	3,2	5,7	11,1	57,3
1983	19,4	1,4	0,5	1,6	3,9	11,5	19,8	42,0
1982	1,5	2,9	6,3	8,2	15,2	16,4	14,4	35,0
1981	0,7	0,3	1,0	3,0	8,5	19,0	31,1	36,4

Gröda; område	Falltal					
	Bottenprisklass, <80	80 – 90	95 – 115	120 – 130	135 – 145	150 –
Höstråg						
Produktionsområden						
Götalands södra slättbygder	64,0	19,8	12,0	1,2	1,2	1,7
» mellanbygder	68,9	14,1	9,1	4,7	1,1	2,1
» norra slättbygder	40,0	19,1	19,9	10,3	5,7	5,0
Svealands slättbygder	36,7	36,7	14,8	8,0	3,3	0,5
Götalands skogsbygder	71,6	22,5	4,4	0,3	1,3	–
Mellersta Sveriges skogsbygder	58,8	9,3	16,1	14,7	0,5	0,7
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–
Hela riket[1]						
1985	55,7	19,9	13,4	5,8	2,7	2,5
1984	1,0	1,2	4,9	11,2	9,8	71,9
1983	0,7	–	0,1	0,5	0,5	98,3
1982	2,0	0,8	1,1	0,9	0,3	95,0
1981	8,8	5,0	3,7	3,9	0,9	77,6

1) Utom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Korn och havre har 1985 rymdvikter som är något högre än genomsnittet för de senaste fem åren. De höga vattenhalterna för fodersäden har resulterat i betydligt högre torkningskostnader än genomsnittet för de fem föregående åren.

Tabell 7.48 Fodersäd 1985. Rymdvikt, prisreglering, torkningskostnad och vattenhalt för levererad skörd

Coarse grain 1985. Density, price regulated, drying costs and moisture content for delivered crop

Gröda; område	Rymdvikt g/l	Prisreglering kr/dt[1]	Torkningskostnad kr/dt	Vattenhalt[2] %
Korn				
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	691	2,88	8,04	20,1
» mellanbygder	694	2,03	8,28	20,6
» norra slättbygder	685	0,11	8,33	21,5
Svealands slättbygder	687	0,21	7,97	21,3
Götalands skogsbygder	676	0,02	9,41	22,2
Mellersta Sveriges skogsbygder	673	–0,19	9,07	22,0
Nedre Norrland	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–
Hela riket[3]				
1985	686	0,87	8,28	21,2
1984	683	0,07	3,38	16,9
1983	678	–0,16	1,82	15,4
1982	694	0,29	3,34	17,0
1981	684	–0,12	3,66	17,6
Havre				
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	560	4,90	8,35	20,6
» mellanbygder	570	3,72	8,50	20,9
» norra slättbygder	576	0,50	7,41	20,5
Svealands slättbygder	579	0,60	6,78	20,0
Götalands skogsbygder	568	0,18	8,38	21,1
Mellersta Sveriges skogsbygder	574	0,39	8,06	21,1
Nedre Norrland	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–
Hela riket[3]				
1985	575	0,88	7,44	20,4
1984	565	0,09	3,45	17,1
1983	546	–0,70	1,89	15,4
1982	563	0,02	3,02	16,7
1981	579	0,53	4,30	18,2

1) Reglerat pris minus grundpris. Positivt värde innebär pristillägg och negativt värde prisavdrag.
2) Vid leveranstillfället.
3) Utom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Årets vallkvalite är trots vissa problem med inbärgningen bättre än på många år, med hög energi och proteinhalt. Variationen är tämligen liten mellan de olika landsdelarna. Liksom under tidigare år kan noteras att de högsta energihalterna finns längst i norr och de högsta proteinhalterna längst i söder.

Tabell 7.49 Vallskördens kvalitet 1985[1]

Quality of the yield of ley 1985

Område	Råprotein, procent	Smältbart råprotein, g/kg	Aska, procent	Omsättbar energi, MJ/kg
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	11,3	80	6,3	8,3
» mellanbygder	10,7	75	6,0	8,3
» norra slättbygder	10,5	72	6,1	8,2
Svealands slättbygder	11,5	82	6,2	8,3
Götalands skogsbygder	10,0	68	5,6	8,1
Mellersta Sveriges skogsbygder	9,8	66	5,8	8,1
Nedre Norrland	11,2	69	6,2	8,2
Övre Norrland	10,4	72	5,9	8,5
Hela riket				
1985	10,4	72	5,9	8,2
1984	10,1	69	6,0	7,9
1983	10,2	69	6,3	7,8
1982	9,7	65	5,8	8,7
1981	9,0	58	5,7	8,0

1) Avser skörd vid 16,5 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Jämförelse mellan näringsinnehållet i den biologiska skörden och den bärgade skörden av slåttervall
Under tiden fram till brukarens bärgning av skörder kan kvalitetsförändringar ske. För att få ett mått på förändringarnas omfattning tas ett mindre antal kvalitetsprover även i samband med bärgningen av skörden. Även proverna ur den bärgade skörden analyseras och resultaten jämförs med resultaten från den biologiska skörden på samma gårdar. Genomsnittet för de närmast föregående tio åren har jämförelsen i genomsnitt för riket uppvisat 3,3 % lägre energiinnehåll i den bärgade skörden än i den biologiska.

Beträffande råproteinet har den bärgade skörden under en följd av år visat sig innehålla omkring 15 % mindre mängd smältbart råprotein per kg ts än den biologiska skörden. Årets jämförelse tyder dock på en något mindre differens, knappt 10 %.

Av diagram 7.50 framgår att vallskörden har ökat tämligen lite under perioden. Energihalten har inte följt med proteinhalten som har stigit markant under perioden.

Potatis för stärkelse och råsprit
Medelstärkelsehalten för den förbrukade potatisen de senaste åren framgår av tabell 7.51. Uppgifterna har erhållits från Sveriges Stärkelseproducenters förening (SSF) och AB Skånebrännerier.

Sockerbetor
1985 års sockerhalt på 17,6 % motsvarar en sockerskörd på 7,4 ton/ha i genomsnitt för riket. Högst var sockerhalten i Kalmar län på 18,2 %, men den högsta sockerskörden på 7,7 ton/ha erhölls i Malmöhus län.

Oljeväxter
Oljehalten i oljeväxterna framgår av tabell 7.53. Uppgifterna har erhållits från Sveriges Oljeväxtintressenter Förening och avser medeltal för hela riket för levererade skördar från kontrakterade arealer. Högst oljehalt (49,6 %) noterades för höstrybs från Skaraborgs län. Den högsta oljehalten för höstraps erhölls på Öland med 47,1 %.

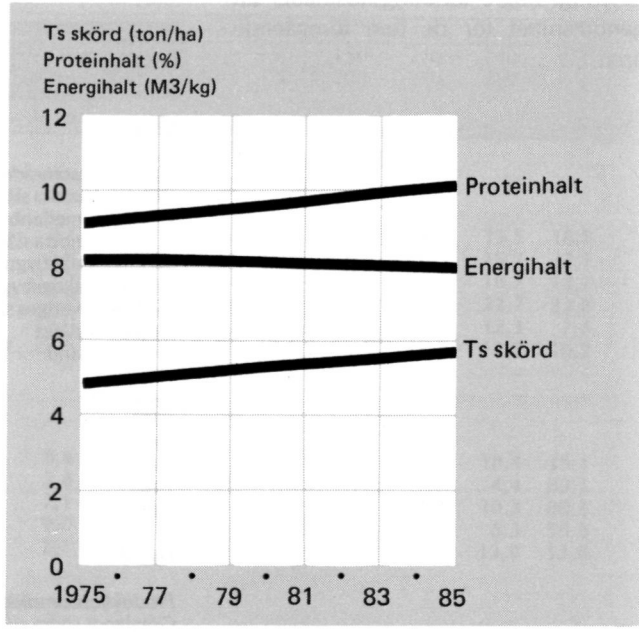
Annan publicering
Uppgifter om skördens kvalitet redovisas årligen i SM serie J, senast 1981:8.3 och 8.4, 1982:9.4 och 9.5, 1982:9.2, 1983:8.2 samt 1984:8.2 och J 12 SM 8503 vad avser spannmål och 1981:15.4, 1982:16.4, 1983:14.3, 1984:15.5 samt J 12 SM 8507 vad avser vall.

Uppgifter om potatisens stärkelsehalt m m finns i årsredovisning från Sveriges Stärkelseproducenters Förening.

Uppgifter om sockerbetor finns i årsredovisning från Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget.

Oljeväxternas oljehalt m m redovisas av Sveriges Oljeväxtintressenter Förening i årliga utgåvor av skördestatistik för oljeväxter.

Diagram 7.50 Protein, energi och första skörd i vall. 1975–1985
Protein, energy and first yield in leyland. 1975–1985

Tabell 7.51 Potatis för stärkelse o råsprit, stärkelsehalt
Potatoes for processing, content of starch

År	Medelstärkelsehalt, procent		
	SSF	Skånebränn	Totalt
1984/85			
1983/84	17,6	17,2	17,5
1982/83	17,6	16,9	17,4
1981/82	17,3	16,4	17,0
1980/81	17,2	16,9	17,1

Tabell 7.52 Sockerbetor, sockerhalt och sockerskörd
Sugar beets, sugar content and sugar yield

År	Socker (%)	Socker (ton/ha)
1985	17,6	7,4
1984	17,1	8,3
1983	17,2	6,3
1982	17,5	8,0
1981	16,7	8,0

Tabell 7.53 Oljeväxter, oljehalt
Oleiferous plants, oilcontent

	Oljehalt, procent				
	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs	Vitsenap
1985					
1984	45,1	45,3	46,8	44,4	37,3
1983	45,8	46,0	45,5	44,9	35,8
1982	46,7	45,7	47,0	43,7	36,5
1981	45,1	44,8	45,1	43,8	36,6

Årsväxten

Subjektiva omdömen om årsväxt och skörd har i någon form insamlats sedan 1735, och därmed utgör denna rapportserie den äldsta alltjämt existerande grenen av svensk jordbruksstatistik. Rapporteringen har dock under årens lopp haft växlande innehåll och omfattning. Bearbetning av materialet har sedan 1870-talet utförts av SCB. Undersökningsresultaten används bl a för skördeprognoser och prisförhandlingar.

Årsväxtrapporter avges vid tre tillfällen under året, nämligen omkring mitten av maj, omkring månadsskiftet juli – augusti och omkring mitten av oktober. År 1985 var rapportdatum 13 maj, 31 juli och 16 oktober.

Rapporteringen i maj avser allmänna omdömen om övervintringen, uppgifter om utvintringens omfattning och orsaker samt vissa upplysningar om vårsådden.

Till juli/augusti- och oktoberrapporterna insamlas omdömen om skördeutsikterna respektive skördeutfallet, uppgifter om väderlekens inflytande på växtligheten och om orsaker till eventuella skador samt upplysningar om skördens kvalitet. I oktober insamlas även uppgifter om tidpunkten för höstsådden.

Årsväxtrapport avges av lantbruksnämndernas ortsombud för varje församling som enligt föregående års lantbruksregister hade en total åkerareal om mer än 50 hektar. I de fall en församling delas av gräns för naturligt jordbruksområde räknas varje församlingsdel för sig. År 1984 uppgick antalet församlingar eller församlingsdelar till 2 431.

Omdömena i maj om övervintringen uttrycks med siffervärdena 1 – 4, där 3 är normal och 4 mycket god övervintring. Uppgifterna i juli/augusti och oktober om skördeutsikterna respektive skördeutfallet lämnas enligt en skala 0 – 5, där 3 är medelskörd och 5 mycket god skörd. 1985 års blankett för juli/augustirapporteringen framgår av bilaga 5.

SCB inhämtar varje år genom de objektiva skördeuppskattningarna uppgifter om tidpunkter för sådd och skörd av olika grödor. Uppgifter om såtidpunkter inhämtas för spannmål, höstoljeväxter och potatis och uppgifter om skördetidpunkter för slåttervall, spannmål och potatis. För de vårsådda spannmålsgrödorna beräknas dessutom växtperiodens genomsnittliga längd (tidsperioden mellan sådd och skörd).

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) mäter kontinuerligt temperatur, nederbörd m m vid ett antal mätstationer. I detta avsnitt redovisas månadsuppgifter för ett urval sådana stationer.

De angivna omdömena visar för riket i genomsnitt på en sämre övervintring än normalt för samtliga grödor. Svåraste utvintringsskadorna rapporterades från Gotland och Kalmar län. Som vanligaste orsak till utvintringen angavs sen sådd och/eller ogynnsamt höstväder, vattenskador samt skador av svamp (t ex snömögel).

Tabell 7.54 Övervintringen. Sifferomdömen[1] enligt årsväxtrapporteringen i maj 1985

Crop wintering in may 1985. (Data is given according to a scale 1 – 4, where 3 indicates normal wintering and 4 a very good wintering)

Område	Höstvete	Höstråg	Höstraps	Höstrybs	Första års slåttervall
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	2,8	2,8	2,7	2,0	2,9
» mellanbygder	2,4	2,4	2,5	1,8	2,8
» norra slättbygder	2,8	2,6	2,5	2,2	3,0
Svealands slättbygder	2,8	2,9	2,2	2,8	3,0
Götalands skogsbygder	2,8	2,7	2,6	2,8	3,0
Mellersta Sveriges skogsbygder	2,9	2,7	–	..	2,9
Nedre Norrland	..	–	–	–	2,8
Övre Norrland	–	–	–	–	2,7
Hela riket					
1985	2,8	2,6	2,6	2,4	2,9
1984	2,6	3,0	2,5	1,6	2,9
1983	3,7	3,6	3,4	3,4	3,3
1982	3,1	3,1	3,0	2,9	3,1
1981	2,6	2,9	2,4	1,4	2,9

1) Beträffande sifferomdömenas innebörd se texten.

Källa: SCB, årsväxtrapporterna.

På grund av övervintringsskador uppkördes 5 % av höstsädesarealen. För höstoljeväxterna är motsvarande uppgift 11 %. Svårast drabbat var Gotlands län där hälften av höstsädesarealen kördes upp. Även första års slåttervall har skadats och viss uppkörning har skett.

Tabell 7.55 Upplöjd areal våren 1985 av grödor som såtts hösten 1984. Procent av grödan
Area ploughed because of out-wintering by the middle of May 1985. Per cent

Område	Höstvete	Höstråg	Höstraps	Höstrybs	Första års slåttervall
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	3,7	2,7	6,8	13,8	0,5
» mellanbygder	8,9	12,5	7,3	46,6	0,9
» norra slättbygder	3,6	9,5	8,3	18,8	–
Svealands slättbygder	4,9	2,9	40,7	7,6	0,9
Götalands skogsbygder	4,4	6,4	2,9	–	1,2
Mellersta Sveriges skogsbygder	1,0	1,5	–	–	1,4
Nedre Norrland	–	–	–	–	0,9
Övre Norrland	–	–	–	–	0,4
Hela riket					
1985	4,5	7,7	10,5	25,8	0,9
1984	19,6	6,2	15,8	71,8	2,3
1983	0,1	0,1	0,4	0,7	0,2
1982	3,5	2,6	2,9	0,9	0,2
1981	11,9	4,4	15,0	61,2	1,3

Källa: SCB, årsväxtrapporterna.

Annan publicering

Subjektiva omdömen om årsväxten – den s k årsväxtrapporteringen – redovisas årligen i SM serie J. Majrapporten senast 1981:11.1, 1982:14.1, 1983:12.1, 1984:13.1 och 1985:11.1. Juli/augustirapporten senast 1981:11.2, 1982:14.2, 1983:12.2, 1984:13.2 och 1985:11.2. Oktoberrapporten 1981:11.3, 1982:14.3, 1983:12.3, 1984:13.3 och 1985:11.3.

De objektiva skördeuppskattningarnas uppgifter om tidpunkten för sådd och skörd samt växtperiodens längd redovisas årligen i SM serie J, senast 1982:9.3, 1983:8.3, 1984:8.3, J 12 SM 8502 och J 12 SM 8604.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts (SMHIs) uppgifter om nederbörd och solskenstimmar m m redovisas i SMHIs årsbok. Del 1. Månadsöversikt över väderlek och vattentillgång i Sverige.

För landet som helhet var skördeutsikterna i månadsskiftet juli/augusti nära eller strax under det normala för samtliga grödor utom potatis, som hade goda skördeutsikter. Spannmålsskörden och första skörden av slåttervall förväntades dock bli dålig i Stockholms och Uppsala län samt i Norrland. God skörd förväntades i Skaraborgs, Värmlands och Örebro län.

Torka rapporterades som huvudsaklig orsak till större skador på spannmålen i Mälardalen, medan insektsangrepp och växtsjukdomar haft störst betydelse i Malmöhus län.

Tabell 7.56 Skördeutsikterna. Sifferomdömen[1] vid månadsskiftet juli/augusti 1985

Averages of assessments of the yield prospects on August 1st 1985. (Scale 0 – 5; 3 indicates normal prospects and 5 indicates very good prospects)

Område	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Vårråg	Korn	Havre	Blandsäd	Foder-ärter och vicker	Slåtter-vall, första skörd	Slåtter vall, återväxt
Produktionsområden										
Götalands södra slättbygder	3,3	3,0	3,0	3,5	3,2	3,1	3,2	3,1	2,9	3,1
» mellanbygder	2,9	3,0	2,6	2,9	3,0	3,1	3,1	3,1	2,9	3,3
» norra slättbygder	3,2	3,0	2,8	–	3,2	3,2	3,2	2,9	3,3	3,4
Svealands slättbygder	2,9	2,8	2,8	–	2,7	2,9	2,9	3,0	2,9	2,7
Götalands skogsbygder	2,9	2,9	2,8	–	3,1	3,0	3,0	3,0	3,1	3,3
Mellersta Sveriges skogsbygder	3,1	3,1	2,9	–	2,9	3,2	3,1	3,0	3,2	3,1
Nedre Norrland	2,8	–	2,2	–	2,5	2,5	2,5	2,7	2,7	2,9
Övre Norrland	–	–	–	–	1,6	1,5	1,6	2,1	2,5	2,6
Hela riket										
1985	3,1	2,9	2,8	2,9	2,9	3,0	3,0	3,0	3,0	3,1
1984	3,2	3,7	3,3	3,3	3,7	3,8	3,7	3,5	3,3	3,4
1983	3,7	3,3	3,4	2,6	2,9	2,8	2,8	2,9	3,9	2,7
1982	3,5	3,1	3,2	2,8	3,1	3,0	3,0	3,2	3,1	2,7
1981	3,0	3,5	3,1	3,2	3,4	3,5	3,4	3,3	3,3	3,4

Område	Betesvall	Potatis	Socker-betor	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs	Vitsenap	Kokärter
Produktionsområden									
Götalands södra slättbygder	3,2	3,4	2,9	3,0	3,0	2,9	3,0	2,9	3,0
» mellanbygder	3,3	3,5	3,0	2,8	3,1	2,6	3,2	2,9	3,3
» norra slättbygder	3,5	3,4	2,5	3,3	3,0	3,1	3,1	3,0	2,4
Svealands slättbygder	2,7	3,2	–	2,5	2,6	2,7	2,8	–	3,1
Götalands skogsbygder	3,4	3,2	2,8	3,0	3,0	2,7	2,9	–	2,1
Mellersta Sveriges skogsbygder	3,3	3,1	–	2,0	2,9	4,0	3,0	–	2,9
Nedre Norrland	2,8	2,9	–	–	–	–	2,9	–	–
Övre Norrland	2,6	2,7	–	–	–	–	–	–	–
Hela riket									
1985	3,2	3,3	2,9	2,9	2,8	2,8	2,9	2,9	2,7
1984	3,5	3,5	3,5	3,0	3,6	3,0	3,6	3,2	3,2
1983	2,9	2,9	2,6	3,3	3,0	3,5	3,0	2,7	3,0
1982	2,8	3,1	3,3	3,5	3,0	3,1	2,9	3,0	3,1
1981	3,4	3,3	3,3	2,5	3,4	2,1	3,3	3,2	3,1

1) Beträffande sifferomdömenas innebörd se den inledande texten, sid 115.

Källa: SCB, årsväxtrapporterna.

I genomsnitt för riket var skördeutfallet nära normalt för flertalet grödor enligt årsväxtrapporteringen. Bete, potatis och sockerbetor visade högre skördeutfall än normalt.

I södra och västra Sverige ansågs skördarna höga medan de i allmänhet angavs lägre i östra och norra delarna av landet. Skördeutfallet för grödorna i Norrland ansågs t o m sämre än vad som kunde förutses av de låga skördeomdömena i slutet av juli.

Den vanligaste orsaken till skador på grödorna under hösten uppgavs vara regn och översvämning.

Tabell 7.57 Skördeutfallet. Sifferomdömen[1] i mitten av oktober 1985

Assessments of the yield outcome in the middle of october 1985. (Scale 0 – 5; 3 indicates normal outcome and 5 indicates very good outcome)

Område	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Vårråg	Korn	Havre	Blandsäd	Foder-ärter och vicker	Slåtter-vall, första skörd	Slåtter vall, återväxt
Produktionsområden										
Götalands södra slättbygder	3,4	3,4	2,9	2,5	3,4	3,2	3,3	3,0	3,2	3,4
» mellanbygder	3,0	3,2	2,5	3,0	3,2	3,1	3,0	2,9	3,0	3,5
» norra slättbygder	3,0	2,8	2,6	–	3,0	3,4	3,2	2,7	3,4	3,5
Svealands slättbygder	2,8	2,8	2,7	–	2,7	3,0	2,8	2,6	2,9	3,2
Götalands skogsbygder	2,8	2,9	2,6	–	3,0	3,1	2,9	2,5	3,2	3,4
Mellersta Sveriges skogsbygder	2,7	2,9	2,6	–	2,7	3,2	3,0	2,5	3,1	3,2
Nedre Norrland	2,2	–	2,3	–	2,1	2,3	2,0	2,4	2,5	2,8
Övre Norrland	–	–	–	–	1,4	1,3	1,3	1,7	2,2	2,5
Hela riket										
1985	3,1	2,9	2,7	2,9	2,9	3,1	2,9	2,8	3,0	3,3
1984	3,5	3,5	3,4	3,5	3,8	3,9	3,8	3,2	3,4	3,5
1983	3,7	3,2	3,2	2,3	2,7	2,7	2,6	2,9	3,7	2,3
1982	3,8	3,4	3,4	2,9	3,2	3,1	3,1	3,3	3,1	2,7
1981	3,1	3,6	3,2	3,1	3,3	3,6	3,5	3,3	3,3	3,4

Område	Betesvall	Potatis	Socker-betor	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs	Vitsenap	Kokärter
Produktionsområden									
Götalands södra slättbygder	3,4	3,4	3,3	3,3	2,9	3,2	2,9	3,1	3,3
» mellanbygder	3,6	3,5	3,1	3,3	3,0	3,0	3,1	2,8	3,2
» norra slättbygder	3,6	3,5	2,5	3,2	2,9	3,2	2,7	3,2	2,2
Svealands slättbygder	3,2	3,3	–	2,4	2,9	2,8	2,8	–	2,7
Götalands skogsbygder	3,5	3,1	3,0	3,1	3,0	2,6	2,8	–	1,7
Mellersta Sveriges skogsbygder	3,2	2,9	–	2,0	2,7	–	2,8	–	2,0
Nedre Norrland	2,9	2,5	–	–	–	–	2,8	–	2,5
Övre Norrland	2,6	2,1	–	–	–	–	–	–	–
Hela riket									
1985	3,4	3,4	3,2	3,3	2,9	3,0	2,8	3,0	2,6
1984	3,6	3,8	4,0	3,5	3,3	2,8	3,4	3,3	3,1
1983	2,4	2,6	2,4	3,2	2,9	3,3	2,9	2,4	2,9
1982	2,7	2,9	3,2	3,4	3,0	3,2	3,0	3,0	3,3
1981	3,3	3,4	3,7	2,7	3,3	2,5	2,9	3,0	3,1

1) Beträffande sifferomdömenas innebörd se den inledande texten, sid 115.

Källa: SCB, årsväxtrapporterna.

Undersökningarna av så- och skördetidpunkt visar att vårsådden 1985 var ovanligt sen i hela landet och genomgående drygt 2 veckor senare än förra året. Höstsådden 1985 genomfördes relativt sent. Första skörden av slåttervall och skörden av spannmål blev senare än normalt. För höstvete, höstråg och vårvete var skörden drygt en vecka sen, medan korn skördades cirka 2 veckor senare än normalt. Havre var den mest försenade grödan med cirka 3 veckor senare skörd än normalt.

Tabell 7.58 Mediantidpunkt[1] för sådd av spannmål[2] och höstoljeväxter samt sättning av potatis 1985

Median date for sowing of grain and oleiferous plants and potato setting in 1985

Område	Höstvete	Höstråg	Höstraps	Höstrybs	Vårvete	Korn	Havre	Matpotatis[3]	Potatis för stärkelse och råsprit[3]
Produktionsområden									
Götalands södra slättbygder	23.9	23.9	24.8	..	26.4	28.4	9.5	14.5	16.5
» mellanbygder	25.9	25.9	22.8	..	7.5	11.5	12.5	20.5	20.5
» norra slättbygder	23.9	18.9	10.8	..	16.5	16.5	16.5	23.5	–
Svealands slättbygder	19.9	10.9	..	12.8	17.5	18.5	19.5	25.5	–
Götalands skogsbygder	24.9	24.9	22.8	..	15.5	17.5	17.5	23.5	16.5
Mellersta Sveriges skogsbygder	19.9	19.9	..	..	18.5	24.5	21.5	26.5	–
Nedre Norrland	..	..	–	–	..	5.6	3.6	1.6	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–	10.6	10.6	16.6	–
Hela riket									
1985	23.9	22.9	23.8	20.8	15.5	17.5	17.5	21.5	19.5
1984	19.9	18.9	21.8	15.8	1.5	1.5	1.5	8.5	3.5
1983	23.9	21.9	20.8	17.8	5.5	8.5	7.5	19.5	17.5
1982	13.9	14.9	15.8	20.8	28.4	30.4	30.4	12.5	8.5
1981	18.9	16.9	13.8	13.8	28.4	1.5	2.5	11.5	9.5

1) Avser tiden då hälften av arealen såtts.
2) Uppgifter för blandsäd saknas.
3) Avser odlingar ≥0,5 hektar.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.59 Mediantidpunkt[1] för skörd av spannmål[2], slåttervall[3] och potatis 1985

Median date for harvesting of grain, ley and potatoes in 1985

Område	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Korn	Havre	Slåttervall	Matpotatis[4]	Potatis för stärkelse och råsprit[4]
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	31.8	12.9	27.8	29.8	14.9	16.6	29.9	5.10
» mellanbygder	3.9	15.9	28.8	2.9	14.9	20.6	28.9	3.10
» norra slättbygder	14.9	28.9	2.9	12.9	20.9	27.6	28.9	–
Svealands slättbygder	1.9	18.9	30.8	13.9	19.9	26.6	23.9	–
Götalands skogsbygder	13.9	26.9	8.9	14.9	24.9	1.7	1.10	5.10
Mellersta Sveriges skogsbygder	14.9	21.9	9.9	16.9	21.9	2.7	23.9	–
Nedre Norrland	..	..	..	23.9	26.9	7.7	21.9	–
Övre Norrland	–	–	..	21.9	26.9	12.7	18.9	–
Hela riket								
1985	8.9	18.9	30.8	12.9	20.9	1.7	27.9	4.10
1984	29.8	10.9	20.8	25.8	2.9	1.7	22.9	30.9
1983	21.8	31.8	12.8	23.8	28.8	22.6	25.9	3.10
1982	27.8	4.9	12.8	22.8	27.8	29.6	22.9	29.9
1981	30.8	10.9	16.8	28.8	6.9	1.7	21.9	30.9

1) Avser tiden då hälften av arealen skördats.
2) Uppgifter för blandsäd saknas.
3) Avser första skörd.
4) Avser odlingar ≥ 0,5 hektar.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

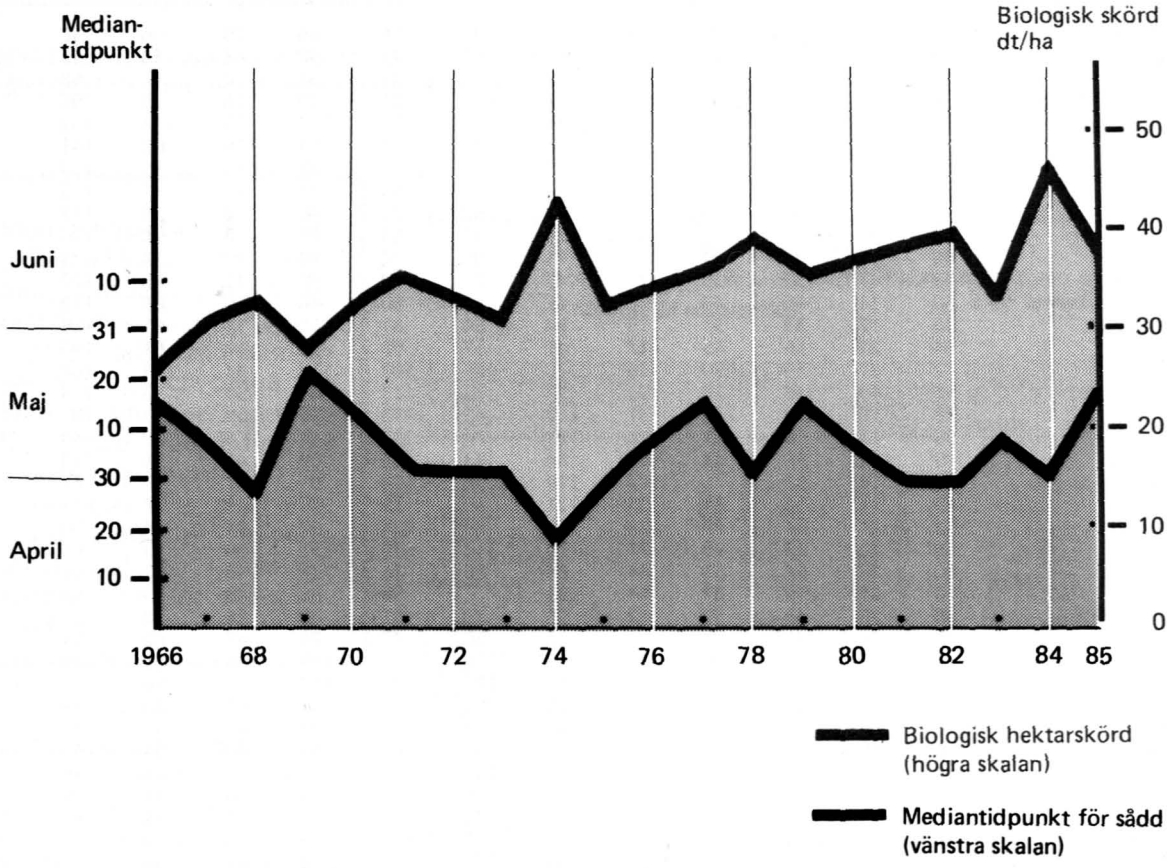
Av resultaten framgår att den genomsnittliga tidsperioden mellan sådd och skörd för vårsäd 1985 var tämligen normal för vårvete och korn. Ett genomsnitt för riket på 130 dagar mellan sådd och skörd för havre är cirka 1 vecka längre än normalt.

Tabell 7.60 Tiden mellan sådd och skörd 1985. Antal dagar
Average number of days between sowing and harvesting in 1985

Område	Vårvete	Korn	Havre
Län			
Stockholms	131	126	128
Uppsala	127	121	127
Södermanlands	131	124	127
Östergötlands	138	121	130
Jönköpings	..	124	136
Kronobergs	..	122	135
Kalmar	136	121	130
Gotlands	134	117	128
Blekinge	138	125	135
Kristianstads	142	127	135
Malmöhus	142	127	135
Hallands	139	120	133
Göteborgs o Bohus	137	129	134
Älvsborgs	143	127	134
Skaraborgs	141	124	131
Värmlands	..	116	123
Örebro	131	117	126
Västmanlands	129	122	128
Kopparbergs	..	117	124
Gävleborgs	..	118	122
Västernorrlands	–	113	116
Jämtlands	–	118	..
Västerbottens	–	106	111
Norrbottens	–	109	..
Produktionsområden			
Götalands södra slättbygder	142	127	135
» mellanbygder	137	121	131
» norra slättbygder	139	123	131
Svealands slättbygder	129	121	127
Götalands skogsbygder	138	124	134
Mellersta Sveriges skogsbygder	130	119	127
Nedre Norrland	..	115	119
Övre Norrland	–	107	113
Hela riket			
1985	133	121	130
1984	140	120	127
1983	123	110	115
1982	132	117	119
1981	134	118	128

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.61 Mediantidpunkt för sådd samt biologisk hektarskörd av korn 1966–1985
Median date for spring sowing and biological yield per hectares for barley 1966–1985

Källa: SCB Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning

Det är ofta på sin plats att varna för statistiska jämförelser mellan såtidpunkt och skördeavkastning. Skördevariationerna påverkas ju av fler faktorer än såtidpunkt. Här har emellertid de flesta jordmånsfaktorers påverkan eliminerats genom att samma grödareal (hela rikets) jämförs mellan åren. Det är strängt taget bara årsmånsvariationerna, efter sådd, som påverkar diagrammet.

Diagram 7.61 visar att tidig sådd i regel ger en hög skörd.

Tabell 7.62 Nederbörden 1985. Millimeter

Precipitation in 1985. Millimetres

Län	Meteorologisk station	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Hela året
Sthm	Stockholm	58	19	29	42	11	29	95	59	66	20	66	57	552
Upps	Uppsala	63	29	32	45	17	38	91	45	57	41	58	53	569
Östg	Norrköping – Sörby	46	18	38	76	32	86	112	41	51	20	37	68	624
Östg	Linköping – Malmslätt	54	21	49	86	29	108	103	25	49	28	35	96	685
Jkpg	Jönköpings flp	33	12	52	101	16	84	91	52	117	39	64	132	793
Jkpg	Nässjö	34	13	49	100	15	96	87	74	94	39	62	131	793
Kron	Ljungby	46	17	56	93	19	85	–	–	108	31	95	139	–
Kron	Växjö	36	17	50	79	17	94	92	53	87	16	87	122	749
Kalm	Kalmar	78	15	35	64	15	57	60	70	40	8	39	112	594
Kalm	Målilla	58	23	48	86	16	123	85	69	61	8	28	120	725
Gotl	Visby	88	19	30	91	3	71	86	30	44	11	53	73	600
Blek	Karlshamn	43	17	55	39	17	43	87	80	68	11	68	122	650
Kris	Kristianstad – Everöd	50	11	40	42	36	47	57	60	46	9	69	118	585
Malm	Helsingborg	39	17	39	51	18	64	54	81	55	13	61	126	619
Malm	Lund	54	22	56	45	17	67	57	98	74	17	81	147	737
Hall	Halmstad	72	21	55	90	16	70	88	103	118	43	103	167	947
Hall	Varberg	58	19	56	79	23	57	73	113	163	58	53	179	931
Gtbg	Säve	48	18	50	111	21	112	45	135	121	59	53	197	970
Älvs	Borås	50	13	58	111	18	121	74	133	141	76	79	189	1 063
Älvs	Vänersborg	49	14	59	81	18	84	43	85	69	48	56	119	727
Skbg	Karlsborg	34	14	53	76	13	114	36	54	53	47	40	81	616
Skbg	Skara	49	11	54	99	23	121	50	39	75	43	42	115	722
Vrml	Karlstad flp	53	21	84	68	23	114	99	124	92	35	54	70	837
Vrml	Gustavsfors	50	22	52	49	27	113	112	130	137	30	53	63	838
Öreb	Ställdalen	60	23	64	53	44	85	88	86	124	48	71	64	809
Öreb	Örebro	70	25	52	89	14	83	..	68	86	40	53	82	–
Vstm	Västerås – Hässlö	60	25	43	50	12	25	73	67	49	36	38	39	517
Kopp	Folkärna	52	26	43	67	44	36	80	77	79	45	62	34	642
Kopp	Mora	46	27	26	69	47	68	100	111	145	26	56	44	765
Gävl	Delsbo	69	42	46	60	61	50	123	95	110	17	66	54	796
Gävl	Gävle	96	30	52	58	50	28	84	98	68	47	86	39	737
Vnrl	Bredbyn	19	28	28	16	58	43	58	111	98	47	52	46	603
Vnrl	Härnösand	76	46	33	32	95	23	91	64	89	60	84	67	762
Jmtl	Sveg	68	40	39	54	58	55	150	99	106	25	55	56	806
Jmtl	Frösön	45	35	26	20	43	68	85	90	76	29	53	54	623
Vbtn	Lycksele	11	19	41	11	66	61	76	127	76	51	44	45	627
Vbtn	Umeå flp	24	24	33	18	58	39	46	144	79	70	80	60	674
Nbtn	Arjeplog	16	17	37	9	28	56	106	148	118	37	54	21	647
Nbtn	Malmberget	–	11	31	–	–	–	–	163	97	34	56	17	–
Nbtn	Luleå flp	9	16	31	2	30	35	47	70	63	54	58	20	434

Källa: SMHI.

Tabell 7.63 Solskenstid 1985. Timmar

Time of sunshine in 1985. Hours

Område	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Hela året
Stockholm	33	97	74	166	279	212	210	157	162	–	36	38	–
Norrköping – Sörby	34	88	46	118	247	173	213	161	148	136	52	17	1 433
Jönköping flp	30	91	38	111	–	140	203	157	140	127	46	19	–
Marsta	–	–	89	194	233	233	263	182	182	137	51	37	–
Visby	11	55	44	149	275	228	255	165	144	121	41	33	1 521
Sturup	68	101	21	115	266	193	243	192	120	99	63	12	1 493
Trelleborg	44	66	28	120	264	202	242	210	134	91	64	12	1 477
Landvetter	63	95	59	93	247	156	177	156	–	103	57	16	–
Karlstad flp	53	90	74	135	224	245	240	160	163	124	57	42	1 607
Sundsvall flp	65	85	68	217	258	236	222	175	154	97	64	56	1 697
Östersund	26	77	85	190	211	193	166	146	97	45	55	9	1 300
Umeå	54	92	83	204	210	269	270	151	178	109	49	20	1 689
Kiruna	9	105	111	232	201	172	222	138	78	84	14	0	1 366
Luleå	29	97	114	240	217	269	275	160	120	98	27	3	1 649

Källa: SMHI.

8 Trädgårdsodling

I kapitel 8 redovisas uppgifter om frilandsarealer och växthusytor för trädgårdsodling enligt lantbruksregistret. Uppgifterna ingår i den årliga juniregistreringen. Vidare lämnas vissa resultat om produktionen m m som erhålls vid separata trädgårdsräkningar/inventeringar (senast 1985).

Med trädgårdsodling avses odling av köksväxter, blommor, krukväxter, frukt, bär och plantskolealster.

Med trädgårdsföretag avses företag och andra enheter (institutioner, anstalter m fl) med trädgårdsodling omfattande minst 200 m^2 under glas eller plast eller minst 2 500 m^2 frilandsareal. Odlingar i hemträdgårdar eller för husbehov medräknas ej.

Frilandsarealer och växthusytor

Uppgifter om frilandsarealer och växthusytor erhålls sedan 1970 vid den årliga registreringen i LBR i juni. Några år (1972, 1977, 1982 och 1985) har uppgifter om trädgårdsodlingen insamlats i särskilda trädgårdsräkningar/inventeringar varvid insamlingen i juni utgått.

Juniregistreringen syftar till att ge en grov bild av produktionsresurserna inom frilands- och växthusodlingen. Av tabell 8.1 framgår att 1984 bedrevs trädgårdsodling vid 5672 företag i landet. Frilandsodling förekom på 84 % av företagen på en sammanlagd areal av 14 800 hektar, varav mer än hälften i Skånelänen. Växthusodling förekom på 1 755 företag med en sammanlagd yta av knappt 3,6 miljoner kvadratmeter. Den genomsnittliga växthusytan per företag var därmed drygt 2 000 kvadratmeter.

Trädgårdsodlingen brukar variera en hel del över åren, särskilt gäller detta frilandsarealens omfattning. Det kan dock noteras att frilandsarealen 1984 är den största sedan 1970 då registreringen startade.

Tabell 8.1 Växthusyta och frilandsareal för trädgårdsodling 1984 samt antal företag med odling

Areas of greenhouses and cultivation on open ground in 1984 and number of enterprises

Område; storleksgrupp	Växthus		Friland		Totala antalet företag[1]
	Yta, m^2	Antal	Areal, hektar	Antal	
Län					
Stockholms	244 178	156	318,4	156	246
Uppsala	33 146	40	105,6	62	82
Södermanlands	73 820	51	212,0	78	100
Östergötlands	136 824	77	431,6	178	214
Jönköpings	51 688	49	355,8	137	163
Kronobergs	31 770	41	238,9	133	155
Kalmar	68 132	54	831,9	345	370
Gotlands	29 541	23	630,9	200	207
Blekinge	48 002	39	544,2	277	292
Kristianstads	418 218	160	3 920,5	855	951
Malmöhus	1 562 139	403	3 775,5	763	987
Hallands	188 974	101	619,3	311	362
Göteborgs o Bohus	100 879	77	202,6	103	138
Älvsborgs	154 457	87	189,1	112	164
Skaraborgs	72 760	67	650,1	233	258
Värmlands	39 356	37	206,2	96	115
Örebro	45 312	47	410,3	185	201
Västmanlands	67 626	37	112,3	48	73
Kopparbergs	36 397	41	108,7	62	74
Gävleborgs	65 456	40	87,0	57	75
Västernorrlands	33 084	46	150,8	73	101
Jämtlands	7 448	15	185,9	72	77
Västerbottens	38 450	35	146,5	84	98
Norrbottens	28 739	32	390,6	159	169
Storleksgrupp, hektar åkermark					
Under 2,1	2 706 840	1 277	791,6	878	1 664
2,1– 5,0	331 079	202	1 456,7	788	824
5,1– 10,0	186 288	115	1 884,7	691	717
10,1– 20,0	160 858	68	2 211,2	710	730
20.1– 30,0	22 244	23	1 713,5	491	497
30,1– 50,0	20 411	20	2 105,9	527	533
50,1–100,0	74 074	28	2 862,7	461	468
Över 100,0	74 602	22	1 798,4	233	239
Hela riket					
1984	3 576 396	1 755	14 824,7	4 779	5 672
1983	3 407 616	1 746	13 898,8	4 567	5 444
1981	3 545 382	1 854	11 897,7	3 961	4 907
1980	3 726 045	2 071	13 872,0	4 971	5 866
1979	3 845 431	2 173	14 140,2	5 170	6 080

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Frilandsarealens användning

Av tabell 8.2 och diagram 8.3 framgår frilandsarealens användning för olika växtslag under 1984 enligt den årliga registreringen i LBR i juni. Odlingen av köksväxter var dominerande med över 44 % av arealen. Regionalt noteras att andelen köksväxter var högst i Gotlands och Malmöhus län med 75 % respektive 67 % av den totala frilandsarealen. Antalet företag i landet som odlade köksväxter var 1984 drygt 2 500.

Vid jämförelse över tiden för olika växtslag lägger man främst märke till den ökande bärodlingen, som särskilt skett i Norrbottens län. Där utgjorde arealen för bärodling 1984 hela 75 % av frilandsarealen.

Jämförelser av resultat från lantbruksregistreringarna i juni (1979, 1980, 1983, 1984) och 1981 (trädgårdsräkningen 1982) bör ske med viss försiktighet beroende på olikheter i undersökningsförfarande och undersökningstidpunkt. I trädgårdsräkningarna insamlas uppgifter från företag med odling i växthus genom intervjuer. Uppgifter om utnyttjade arealer vid dessa räkningar avser helt kalenderår och skall lämnas med noggrann specificering på olika växtslag. Olikheterna torde inte nämnvärt påverka möjligheterna att jämföra uppgifter om växthusytor eller antal företag med odling i växthus. För frilandsodlingen ligger arealen vid trädgårdsräkningarna betydligt lägre än vid lantbruksregistreringarna. Detta kan till viss del förklaras av att man vid trädgårdsräkningarna har säkrare underlag för att utesluta arealer för husbehovsodling. Detta kan också påverka det redovisade antalet företag med frilandsodling.

Tabell 8.2 Frilandsareal för olika trädgårdsväxter 1984. Hektar

Cultivation on open ground for horticultural plants in 1984. Hectares

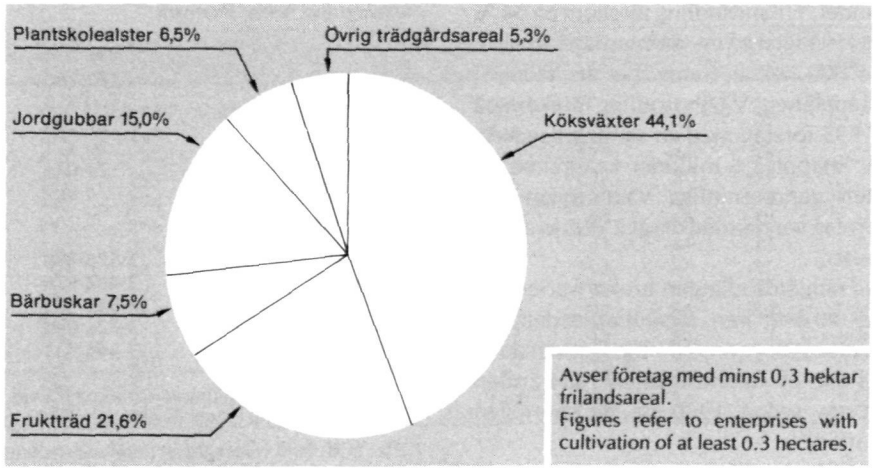
Avser frilandsodlingar om minst 0,3 hektar.
Figures refer to cultivations on open ground of at least 0.3 hectares.

Område	Köks-växter	Frukt-träd	Bär-buskar	Jord-gubbar	Plant-skole-alster	Övriga trädgårds-växter	Summa
Län							
Stockholms	160,5	53,6	23,1	30,3	12,0	38,3	317,8
Uppsala	31,3	11,8	31,5	13,9	6,0	10,9	105,4
Södermanlands	50,1	15,6	23,6	41,4	18,3	62,0	211,0
Östergötlands	235,1	7,3	19,6	126,6	17,7	24,8	431,1
Jönköpings	28,9	88,6	111,5	73,1	41,5	12,0	355,6
Kronobergs	41,9	62,7	23,1	79,9	15,3	14,9	237,8
Kalmar	501,9	23,9	15,9	207,6	37,9	44,5	831,7
Gotlands	474,6	70,7	6,3	28,3	8,7	42,0	630,6
Blekinge	194,8	50,8	12,2	231,7	26,6	27,3	543,4
Kristianstads	1 033,9	2 188,1	76,2	315,7	172,3	133,1	3 919,3
Malmöhus	2 513,0	541,4	47,5	157,0	336,5	177,9	3 773,3
Hallands	331,6	46,5	15,3	101,1	75,5	47,8	617,8
Göteborgs o Bohus	63,0	1,1	32,4	48,0	25,7	31,4	201,6
Älvsborgs	30,7	..	10,7	97,4	28,8	19,3	187,9
Skaraborgs	343,6	25,2	78,2	134,5	40,8	26,8	649,1
Värmlands	46,1	4,5	35,9	92,1	19,5	7,4	205,5
Örebro	207,0	..	33,2	133,9	8,8	25,5	409,7
Västmanlands	35,8	..	37,1	17,9	13,1	7,8	112,0
Kopparbergs	36,4	..	25,4	21,4	16,1	6,9	107,6
Gävleborgs	20,7	..	7,6	48,3	3,4	6,0	86,2
Västernorrlands	35,9	3,8	41,2	54,1	14,3	1,2	150,5
Jämtlands	42,5	–	50,5	80,5	6,1	6,3	185,9
Västerbottens	44,0	–	52,6	30,1	12,0	7,5	146,2
Norrbottens	31,5	..	294,1	46,4	9,7	8,1	390,4
Hela riket							
1984	6 534,8	3 200,4	1 104,7	2 211,2	966,6	789,7	14 807,4
1983	5 859,0	3 135,8	1 066,1	2 179,2	975,5	663,4	13 879,0
1981	5 398,2	3 039,1	731,8	1 830,0	750,8	..	11 841,7
1980	5 658,4	3 402,3	686,1	2 241,6	1 061,0	750,5	13 799,9
1979	5 908,9	3 506,9	614,8	2 250,4	1 085,6	704,6	14 071,2

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Diagram 8.3 Frilandsarealens användning för olika slag av trädgårdsväxter 1984

Cultivation on open ground for horticultural plants in 1984

Trädgårdsräkningar/inventeringar
Trädgårdsräkningar (som genomförts 1972, 1977 och 1982) syftar till att ge en mer utförlig information om trädgårdsodlingen än vad som är möjligt att erhålla vid juniinsamlingen. För frilandsodlingen erhålls bl a skördeuppgifter och en ökad detaljspecificering av olika växtslag.

Trädgårdsinventeringar – som första gången genomfördes 1985 – skiljer sig från trädgårdsräkningar främst genom att uppgiftsinsamlingen inte innefattar uppgifter om teknisk utrustning m m.

Trädgårdsinventeringar/räkningar avses i fortsättningen ske växelvis så att en undersökning genomförs vart tredje år. Uppgifter från trädgårdsinventeringen 1985 som avsåg odlingen under 1984, redovisas i tabell 8.4. Bland köksväxterna var arealen morötter störst följt av vitkål. Bland "Övriga köksväxter" svarade spenat för den största arealen, ca 250 hektar. Äpplen respektive jordgubbar svarade för de största arealerna på fruktrespektive bärsidan. Det enskilda växtslag som var mest frekvent var jordgubbar, som odlades på närmare 1 100 företag. Därefter följde morötter, som odlades på knappt 900 företag.

Trädgårdsinventeringens innehåll och genomförande
Uppgifter till trädgårdsinventeringen 1985 inhämtades med stöd av Kungl Maj:ts kungörelse 1968:111 (omtryckt i förordning 1978:468).

Uppgifter inhämtades om odlingen av olika växtslag i växthus och bänkgård och på friland under 1984. Vidare infordrades uppgifter om energiförbrukning under 1984.

Trädgårdsinventeringen 1985 genomfördes som en totalundersökning. Uppgifter inhämtades genom postenkät.

Totalt ingick 5 300 företag. Bortfallet var 121 företag. För 92 av dessa kunde uppgifter från juni 1984 i lantbruksregistret utnyttjas för skattningar. Någon bortfallskorrigering i övrigt utfördes inte.

Tabell 8.4 Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland 1984
Cultivation of horticultural plants on open ground in 1984

Avser frilandsodlingar om minst 0,3 hektar.
Figures refer to cultivations on open ground of at least 0.3 hectares.

Växtslag	Areal, hektar	Skörd[1]	Antal företag[2]
Köksväxter			
Gurka	384,3	7 997	590
Blomkål	383,5	5 514	317
Vitkål	768,8	34 037	602
Salladskål	200,6	3 507	273
Matlök	744,6	21 664	624
Purjolök	171,3	2 673	413
Morötter	1 603,0	61 520	886
Rödbetor	360,6	12 633	393
Isbergssallat	455,4	5 879	446
Annan sallat	40,0	2 118	157
Övriga köksväxter	1 299,4	..	942
Summa köksväxter	6 411,5	..	2 448
Frukt			
Äpple	2 485,4	23 917	570
Päron	384,8	4 279	251
Plommon	208,4	1 271	291
Körsbär	31,3	56	62
Summa frukt	3 109,9	..	623
Bär			
Jordgubbar	1 952,8	8 828 398	1 088
Hallon	76,1	99 404	180
Svarta vinbär	954,3	1 670 651	531
Övriga bär	7,7	..	57
Summa bär	2 990,9	..	1 458
Blommor	86,8	13 645	231
Plantskolor	793,1	..	310

1) Redovisas i 1 000 styck för "Annan sallat" och i ton för andra köksväxter och frukt. Bär redovisas i kilogram.
2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, trädgårdsinventeringen (totalundersökning; bortfall 0,5 %).

Trädgårdsinventeringens tillförlitlighet
Relativt många uppgiftslämnare hade svårigheter att besvara frågorna om odlingen av olika växtslag. Uppgifter erhölls dock i regel om antingen utnyttjad areal eller skördad kvantitet. Där endera av uppgifterna var utelämnad, gjordes uppskattningar med hjälp av länsvis beräknade genomsnittsuppgifter.

Frilandsodlingen 1971–1984

I tabell 8.5 redovisas vissa resultat för odlingen på friland vid trädgårdsräkningarna 1972, 1977 och 1982 samt trädgårdsinventeringen 1985.

Resultaten visar att den nedgång i antal företag med odling som skett under perioden 1971–1981 har för odling av köksväxter och bär vänts till en uppgång under den senaste treårsperioden. Även arealerna av dessa växtslag har ökat. Odlingen av frukt, snittblommor och plantskoleväxter har inte ändrats så mycket sedan 1981.

Tabell 8.5 Frilandsodlingens omfattning under 1971, 1976, 1981 och 1984

Cultivation on open ground in 1971, 1976, 1981 and 1984

	1971	1976	1981	1984
Köksväxter				
areal, hektar	4 987	5 180	5 398	6 412
antal företag	3 581	2 601	2 022	2 448
Frukt				
areal, hektar	3 495	3 387	3 039	3 110
antal företag	1 508	811	620	623
Bär				
areal, hektar	1 817	2 026	2 562	2 991
antal företag	2 735	1 699	1 285	1 458
Snittblommor				
areal, hektar	288	169	92	87
antal företag	1 609	1 082	267	231
Plantskola				
areal, hektar	890	965	750[1]	793[2]
areal företag	683	636	327	310

1) Här medräknas inte odling i container på ca 30 ha vid 65 företag.
2) Här medräknas inte odling i container på ca 45 ha vid 94 företag.

Växthusytans användning

I tabell 8.6 redovisas uppgifter om odlingen i växthus 1984 enligt trädgårdsinventeringen 1985. Köksväxtodlingen dominerades av tomater, gurka och "annan sallat". Bland snittblommorna används nära hälften av arealen för odling av krysanthemum. Bland lökblommorna var tulpaner helt dominerande.

Växthusens byggnadsmaterial och ålder

Den totala växthusytan vid företag med minst 200 kvadratmeter växthusyta var den 31 december 1984 3 362 000 kvadratmeter. Växthusytan under glas svarade för ca 92 % av den totala växthusytan. Växthusytan med uppvärmning (både under glas och plast) utgjorde i december 1984 drygt 87 % av den totala växthusytan.

Uppgift om växthusens ålder insamlades senast vid trädgårdsräkningen 1982. Resulten visade att växthus som var yngre än fem år svarade för ca 535 000 kvadratmeter (15 %) av den totala växthusytan medan motsvarande siffra för växthus äldre än 20 år var 1 439 000 (41 %).

Maskiner

Antalet traktorer som huvudsakligen användes i trädgårdsodlingen var i december 1981 drygt 4 700. Antalet jordfräsar (ej traktordrivna) var vid samma tidpunkt ca 3 100.

Tabell 8.6 Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1984

Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames in 1984

Avser företag med minst 200 m² växthusyta.
Figures refer to enterprises with at least 200 m² greenhouse-area.

Växtslag	Utnyttjad yta, 100-tal kvadratmeter	Skörd[1]	Antal företag[2]
Köksväxter			
Tomater	637 516	12 259	575
Gurka	540 097	16 859	366
Melon	43 830	159	71
Isbergssallat	4 572	..	6
Annan sallat	311 357	7 657	126
Övriga köksväxter	43 095	..	77
Summa köksväxter	1 580 467	..	739
Snittblommor			
Nejlikor	8 094	1 163	9
Rosor	149 654	16 962	47
Krysanthemum	246 550	9 836	348
Alstroemeria	28 572	2 669	14
Övriga snittblommor	100 825	..	119
Summa snittblommor	533 695	35 240	424
Krukväxter			
Begonia	..	6 581	438
Krysanthemum	..	3 583	97
Cyklamen	..	1 311	235
Julstjärna	..	4 127	291
Pelargon	..	6 793	687
Gröna växter	..	4 362	275
Övriga krukväxter	..	10 626	354
Summa krukväxter	..	37 384	834
Lökblommor			
Tulpaner	..	106 737	562
Narcisser	..	8 328	506
Hyacinter	..	11 747	553
Övriga lökblommor	..	3 791	152
Summa lökblommor	..	130 602	641
Övrigt			
Utplanteringsväxter	..	51 672	..
Sticklingar eller plantor för vidare kultur	..	61 699	..

1) Tomater, gurka, melon och isbergssallat redovisas i ton, övriga växtslag i 1 000 styck.
2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, trädgårdsinventeringen (totalundersökning; bortfall 0,5 %).

Odlingen i växthus 1971–1984

Av tabell 8.7 framgår att antal företag med odling av köksväxter, snittblommor, krukväxter respektive lökblommor minskat enligt trädgårdsräkningarna/inventeringarna under perioden 1971–1984. Den odlade ytan av köksväxter och snittblommor har också minskat liksom produktionen av lökblommor och utplanteringsväxter. Produktionen av krukväxter har däremot ökat under perioden. Produktionen av sticklingar och småplantor ökade mest mellan 1976 och 1981 och har ökat ytterligare något under den senaste treårsperioden.

Tabell 8.7 Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1971–1984
Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames in 1971–1984

	1971	1976	1981	1984
Köksväxter				
yta, 1000 m²	1 913	2 012	1 704	1 580
antal företag	1 676	1 368	829	739
Snittblommor				
yta, 1000 m²	1 821	1 325	675	534
antal företag	1 384	935	541	424
Krukväxter				
kvantitet, 1000 st	27 113	31 049	35 361	37 384
antal företag	1 557	1 284	933	834
Lökblommor				
kvantitet, 1000 st	146 505	180 740	161 033	130 602
antal företag	1 479	1 200	789	641
Utplanteringsväxter				
kvantitet, 1000 st	78 454	68 777	57 932	51 672
antal företag	1 936	–[1]	–[1]	–[1]
Sticklingar och småplantor				
kvantitet, 1000 st	33 517	28 452	60 305	61 699
antal företag	594	259	–[2]	–[2]

1) Uppgiften ej tillgänglig för utplanteringsväxter totalt.
2) Uppgiften ej tillgänglig för sticklingar och småplantor totalt.

Växthusytor 1971–1984

Av tabell 8.8 framgår växthusytans fördelning på växthustyper vid trädgårdsräkningarna/inventeringarna. Vid en jämförelse mellan 1981 och 1984 framgår att växthusytan med uppvärmning minskat och växthusytan utan uppvärmning ökat. Detta gäller både växthus av glas och växthus av plast.

Vid klassificeringen efter växthustyp tas ingen hänsyn till isolermaterialets beskaffenhet. Till växthus av plast räknas platfoliehus och hus av korrugerad plast.

Tabell 8.8 Växthusytan i kvadratmeter 1971–1984
Areas of greenhouses in 1971–1984

Typ av växthus	1971	1976	1981[1]	1984[1]
Växthus av glas[2]				
med uppvärmning	3 651 963	3 718 337	3 009 845	2 760 578
utan uppvärmning	315 897	249 085	167 188	332 934
Växthus av plast				
med uppvärmning	133 495	267 389	284 889	166 743
utan uppvärmning	49 395	71 549	73 272	101 407
Totalt	4 150 750	4 306 360	3 535 194	3 361 662

1) Avser företag med minst 200 m² växthusyta.
2) Hit räknas också andra material, dock ej plastfolie. Polykarbonat räknades 1981 som plast men 1984 som glas.

Annan publicering

Uppgifter om trädgårdsodlingen enligt LBR i juni publiceras i SM J. Senaste åren i 1979:6.4, 1980:5.4, 1981:5.4, 1984:4.4 och J 10 SM 8502. Uppgifter från trädgårdsräkningarna har publicerats i SM J 1972:57, 1977:13 och 1982:18. Uppgifter från trädgårdsinventeringen 1985 har publicerats i J 10 SM 8503.

9 Husdjur

I kapitel 9 redovisas statistik över antal husdjur och antal företag med husdjur av olika slag. I respektive avsnitt lämnas även uppgifter om kontrollverksamheten samt slakt.

Statistiken över antal husdjur har sedan 1968 erhållits från lantbruksregistret. Årligen insamlas uppgifter från företag med minst 2 hektar åkermark. Dessutom inhämtas uppgifter från företag med mindre än 2 hektar åkermark men med stora djurbesättningar. Som sådana företag räknades 1985 företag vid vilka det på uppgiftsdagen fanns minst 500 får inklusive lamm, minst 250 svin eller minst 1 000 höns inklusive kycklingar. Lantbruksregistret beskrivs närmare i bilaga 3.

Kapitel 9 innehåller avsnitt om

- Nötkreatur
- Får
- Svin
- Höns och kycklingar
- Getter, pälsdjursskötsel, rennäring och biodling

Nötkreatur

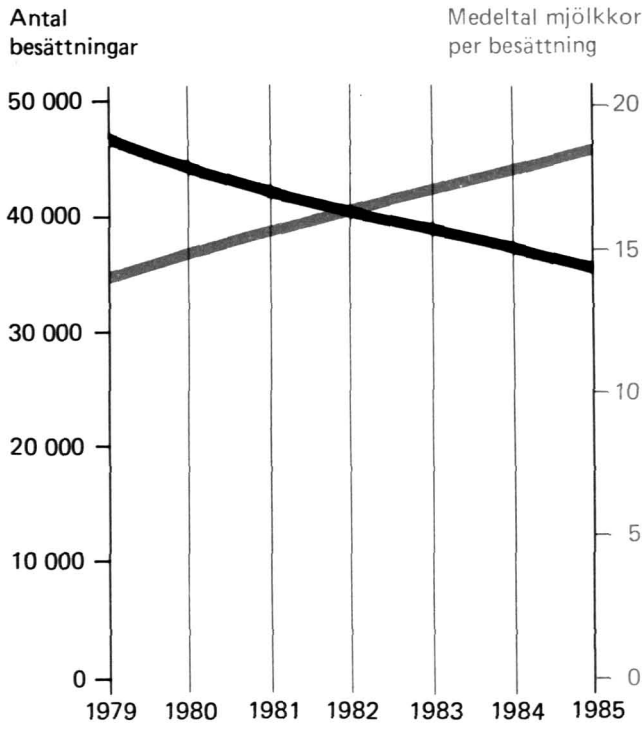
Antal, besättningar

Uppgifter om antal nötkreatur erhålles årligen genom lantbruksregistret.

Den 13 juni 1985 fanns 109 000 företag med mer än 2 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar, kor fanns vid 44 000 av dessa företag (41 procent) och nötkreatur vid 59 000 företag (54 procent). De redovisade nötkreaturen fanns alla vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Som framgår av diagram 9.1 har omstruktureringen inom mjölkproduktionen varit snabb under de senaste åren. Antalet mjölkkobesättningar har minskat med 21 % mellan åren 1980 och 1985. Denna minskning har dock uppvägts av en ökande besättningsstorlek (från ett medeltal av knappt 15 till ett medeltal av drygt 18), varför det totala antalet mjölkkor förblivit praktiskt taget oförändrat.

Diagram 9.1 **Antal mjölkkobesättningar och medelbesättningens storlek 1979–1985**
Number of milk cow stocks and average size of stock in 1979–1985

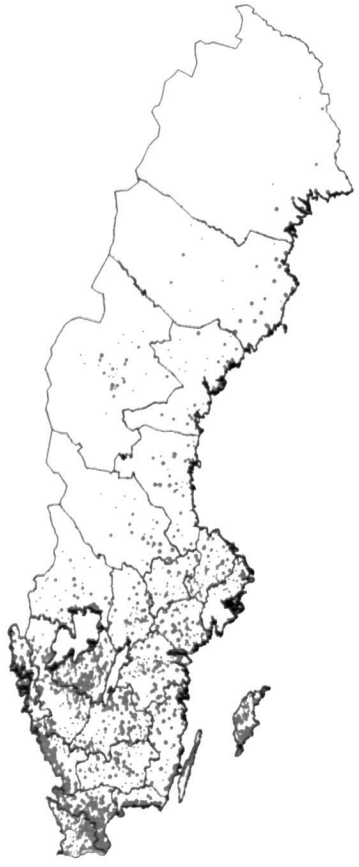

Av tabell 9.2 framgår bl a att en tredjedel av mjölkkorna finns i Götalands skogsbygder. I Norrland återfinns en sjättedel av Sveriges mjölkkor.

Även "kotätheten" uttryckt i antalet kor per hektar åker är högst i Götalands skogsbygder (ca 40 kor/100 hektar). Norrland har den näst högsta kotätheten (ca 30 kor/100 hektar), medan slättbygderna ligger lägst. På motsvarande sätt har medelstora företag, mellan 10 och 50 hektar, den högsta kotätheten.

Karta 9.3 ger en översiktlig bild av kornas geografiska fördelning. Kartan är baserad på församlingsstatistik och uppbyggd så att prickarnas storlek är proportionella mot antalet djur inom församlingen.

Karta 9.3 Kornas geografiska fördelning 1985
Distribution of cows in 1985

Tabell 9.2 Antal nötkreatur 1985
Number of cattle in 1985

Område	Nötkreatur				
	Kor		Kvigor, tjurar och stutar 1 år och däröver	Kalvar under 1 år	Summa
	För mjölkproduktion	För uppfödning av kalvar			
Län					
Stockholms	12 081	1 762	9 152	9 777	32 772
Uppsala	22 457	1 957	17 246	18 518	60 178
Södermanlands	25 786	2 020	20 795	21 323	69 924
Östergötlands	39 276	2 815	36 111	35 812	114 014
Jönköpings	44 924	3 898	43 866	39 907	132 595
Kronobergs	24 324	4 094	25 664	23 886	77 968
Kalmar	50 334	3 705	45 089	42 359	141 487
Gotlands	21 592	1 293	22 915	19 257	65 057
Blekinge	10 390	2 593	10 876	10 444	34 303
Kristianstads	42 344	10 391	53 476	46 145	152 356
Malmöhus	33 091	8 344	41 253	34 471	117 159
Hallands	35 129	3 635	37 666	33 717	110 147
Göteborgs o Bohus	19 706	1 642	17 682	17 649	56 679
Älvsborgs	46 862	3 095	38 209	37 950	126 116
Skaraborgs	53 664	2 980	48 308	51 199	156 151
Värmlands	21 188	700	13 491	15 562	50 941
Örebro	18 209	999	12 411	16 274	47 893
Västmanlands	13 437	985	9 374	10 963	34 759
Kopparbergs	17 785	523	10 121	12 082	40 511
Gävleborgs	20 100	400	12 503	14 001	47 004
Västernorrlands	17 380	352	10 505	11 518	39 755
Jämtlands	15 782	505	9 557	10 446	36 290
Västerbottens	24 778	327	15 106	20 037	60 248
Norrbottens	15 087	212	8 250	9 345	32 894
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	37 018	6 476	45 808	40 988	130 290
» mellanbygder	86 254	11 170	92 919	82 558	272 901
» norra slättbygder	70 685	4 286	61 088	68 509	204 568
Svealands slättbygder	90 599	7 465	68 457	76 944	243 465
Götalands skogsbygder	215 246	25 789	211 509	191 459	644 003
Mellersta Sveriges skogsbygder	51 458	2 174	33 864	36 271	123 767
Nedre Norrland	51 575	1 181	31 132	34 517	118 405
Övre Norrland	42 871	686	24 849	31 396	99 802
Storleksgrupp, hektar åkermark					
2,1 – 5,0	5 081	3 606	12 101	10 900	31 688
5,1 – 10,0	26 301	9 194	38 772	35 776	110 043
10,1 – 20,0	96 568	12 457	90 058	86 779	285 862
20,1 – 30,0	115 324	7 582	92 734	87 934	303 574
30,1 – 50,0	181 223	8 657	140 339	134 804	465 023
50,1 – 100,0	154 557	9 232	130 111	135 136	429 036
Över 100,0	66 652	8 499	65 511	71 313	211 975
Hela riket					
1985	645 706	59 227	569 626	562 642	1 837 201
1984	655 884	61 459	580 796	579 693	1 877 832
1983	660 791	63 183	590 986	586 956	1 901 916
1982	665 189	65 764	601 739	604 859	1 937 551
1981	660 795	70 582	610 917	596 514	1 938 808

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.4 Antal nötkreatur efter mjölkkobesättningarnas storlek 1985

Number of cattle by size of stocks of milk cows in 1985

Område	Besättningsstorlek, antal mjölkkor							Summa
	0	1–3	4–9	10–24	25–49	50–74	Över 74	
Län								
Stockholms	8 281	118	794	7 438	10 655	2 847	2 639	32 772
Uppsala	14 672	397	1 752	19 871	17 298	4 827	1 361	60 178
Södermanlands	14 562	123	652	12 112	24 653	8 109	9 713	69 924
Östergötlands	26 279	727	1 856	27 989	35 939	11 491	9 733	114 014
Jönköpings	29 131	1 912	7 609	50 500	36 286	5 156	2 001	132 595
Kronobergs	23 484	1 055	5 448	26 765	16 728	3 116	1 372	77 968
Kalmar	25 122	751	4 844	40 883	50 359	12 535	6 993	141 487
Gotlands	11 545	367	2 765	24 206	21 156	3 813	1 205	65 057
Blekinge	11 908	191	1 672	11 259	6 358	1 812	1 103	34 303
Kristianstads	50 805	926	5 981	41 117	35 121	8 796	9 610	152 356
Malmöhus	37 396	680	5 325	27 259	30 604	7 896	7 999	117 159
Hallands	26 590	1 114	5 623	36 311	29 502	8 190	2 817	110 147
Göteborgs o Bohus	15 644	1 033	5 215	20 598	11 325	2 203	661	56 679
Älvsborgs	31 810	1 950	8 418	45 257	30 429	5 309	2 943	126 116
Skaraborgs	37 936	1 441	3 880	39 481	53 641	11 765	8 007	156 151
Värmlands	10 053	1 062	4 204	14 355	11 903	4 835	4 529	50 941
Örebro	11 165	574	1 777	13 618	13 936	3 342	3 481	47 893
Västmanlands	9 352	201	885	9 437	10 037	2 078	2 769	34 759
Kopparbergs	6 322	737	3 060	13 733	12 562	2 635	1 462	40 511
Gävleborgs	6 721	536	4 512	20 384	11 701	2 078	1 072	47 004
Västernorrlands	5 897	1 044	6 030	16 812	7 372	1 431	1 169	39 755
Jämtlands	5 454	706	4 344	15 537	9 030	961	258	36 290
Västerbottens	7 978	1 398	8 765	25 354	14 639	1 733	381	60 248
Norrbottens	2 754	515	2 965	10 578	13 512	1 881	689	32 894
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	39 710	737	4 825	31 683	31 233	11 689	10 413	130 290
» mellanbygder	64 435	1 391	9 223	76 900	86 973	21 021	12 958	272 901
» norra slättbygder	51 540	2 085	5 321	52 490	64 739	17 083	11 310	204 568
Svealands slättbygder	58 832	1 354	5 771	60 481	74 783	23 237	19 007	243 465
Götalands skogsbygder	165 131	7 598	38 081	222 130	163 691	29 805	17 567	644 003
Mellersta Sveriges skogsbygder	22 683	1 670	7 208	39 568	35 924	7 949	8 765	123 767
Nedre Norrland	16 807	2 410	14 537	48 975	28 358	4 441	2 877	118 405
Övre Norrland	11 723	2 313	13 410	38 627	29 045	3 614	1 070	99 802
Hela riket								
1985	430 861	19 558	98 376	570 854	514 746	118 839	83 967	1 837 201
1984	442 136	20 309	112 504	606 415	503 753	108 520	84 195	1 877 832
1983	450 180	23 671	124 786	629 378	486 796	105 750	81 355	1 901 916
1982	469 785	26 414	138 014	648 184	475 379	102 010	77 765	1 937 551
1981	473 360	31 207	152 185	669 376	443 448	94 608	74 624	1 938 808

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabellen framgår bl a att det totala antalet nötkreatur har varit i stort sett oförändrat under den senaste femårsperioden. Under samma period har det emellertid skett en omfördelning av antalet nötkreatur. Antalet nötkreatur har ökat eller varit i stort sett oförändrat i mjölkbesättningar med 25 mjölkkor eller fler. Vid mindre mjölkföretag och vid nötköttproducerande företag har antalet nötkreatur under samma period minskat.

Tabell 9.5 Antal mjölkkor efter enskilda företagares ålder och efter besättningsstorlek 1985

Number of milk cows by age of holders and by size of stocks in 1985

Företagare-kategori; ålder	Besättningsstorlek, antal mjölkkor							Summa
	1–3	4–9	10–24	25–49	50–74	75–99	Över 99	
Enskilda företagare								
Under 30 år	96	1 594	17 570	13 995	1 489	245	–	34 989
30–39 år	262	4 673	53 130	62 122	12 730	1 633	2 190	136 740
40–49 år	432	6 889	62 703	64 519	14 809	3 997	2 931	156 280
50–54 år	363	5 452	38 687	28 385	5 382	1 607	1 412	81 288
55–59 år	546	8 787	44 564	29 022	5 807	1 513	1 760	91 999
60–64 år	864	8 805	31 927	20 257	3 728	988	1 811	68 380
65–74 år	1 550	8 864	16 289	7 384	2 381	1 103	1 490	39 061
Över 74 år	588	1 631	2 240	821	322	153	–	5 755
Okänd ålder	17	44	424	602	336	250	791	2 464
Övriga företagare-kategorier[1]	240	1 314	3 952	6 597	4 980	2 553	9 114	28 750
Summa								
1985	4 958	48 053	271 486	233 704	51 964	14 042	21 499	645 706
1984	5 540	54 420	286 708	227 025	47 558	13 843	20 790	655 884
1983	6 482	60 538	296 009	218 274	45 584	12 695	21 209	660 791
1982	7 369	66 723	302 386	212 985	43 549	11 412	20 765	665 189
1981	8 417	73 255	310 628	197 462	40 551	10 845	19 637	660 795

1) Inklusive okänd företagarkategori.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 9.5 har det totala antalet mjölkkor minskat med ca 19 000 djur sedan toppåret 1982. De flesta mjölkkorna finns i medelstora besättningar, ca 42 % i besättningar med 10–24 mjölkkor och ca 36 % i besättningar med 25–49 mjölkkor. Nära 45 000 mjölkkor (7 % av samtliga) återfinns vid företag där företagaren är över 65 år.

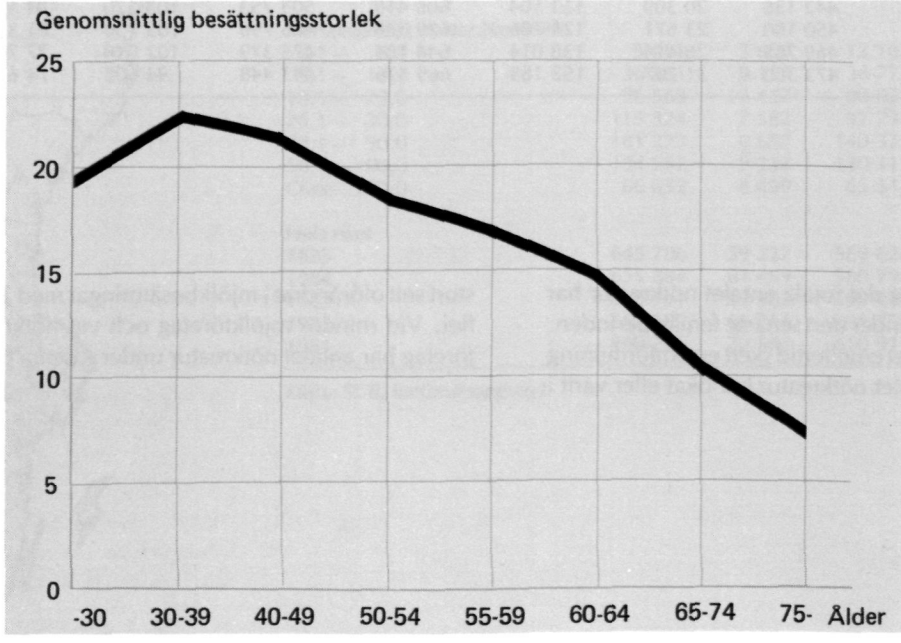
Av diagram 9.6 framgår att det är företagare mellan 30 och 39 år som har de genomsnittligt största besättningarna. Företagare över pensionsåldern har de genomsnittligt minsta besättningarna, 11 mjölkkor eller färre. Vid generationsskiften sker ofta en nedläggning eller en utökning av mjölkproduktionen.

Annan publicering

Uppgifterna om antal husdjur är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister.

Diagram 9.6 Genomsnittlig besättningsstorlek fördelad efter enskilda företagares ålder

Number of milk cows by age of holders

Tabell 9.7 Antal företag med nötkreatur 1985
Number of holdings with cattle in 1985

Företagsstorlek; område	Totala antalet företag	Antalet företag med Nöt-kreatur	Därav med mjölkkor
Produktionsområden			
Götalands södra slättbygder	8 858	3 570	1 678
» mellanbygder	10 268	6 626	3 899
» norra slättbygder	12 372	5 216	3 190
Svealands slättbygder	14 318	6 062	3 842
Götalands skogsbygder	32 432	23 062	12 507
Mellersta Sveriges skogsbygder	10 243	4 403	2 895
Nedre Norrland	11 651	5 450	3 822
Övre Norrland	8 887	4 483	3 230
Hela riket			
1985	109 029	58 872	35 063
1984	111 581	61 498	37 408
1983	113 888	63 873	38 969
1982	116 350	66 511	40 660
1981	115 136	68 052	42 334

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.8 Antal företag med nötkreatur och andra djurslag 1985
Number of holdings with cattle and other livestock 1985

Slag av företag	Med enbart nöt	Med även andra djurslag	Summa
Företag med nötkreatur			
Utan mjölkkor	12 763	11 046	23 809
Med 1 – 9 mjölkkor	5 769	4 113	9 882
» 10 – 24 »	9 917	6 853	16 770
» över 24 mjölkkor	5 706	2 705	8 411
Summa	34 155	24 717	58 872

Källa: SCB, lantbruksregistret.

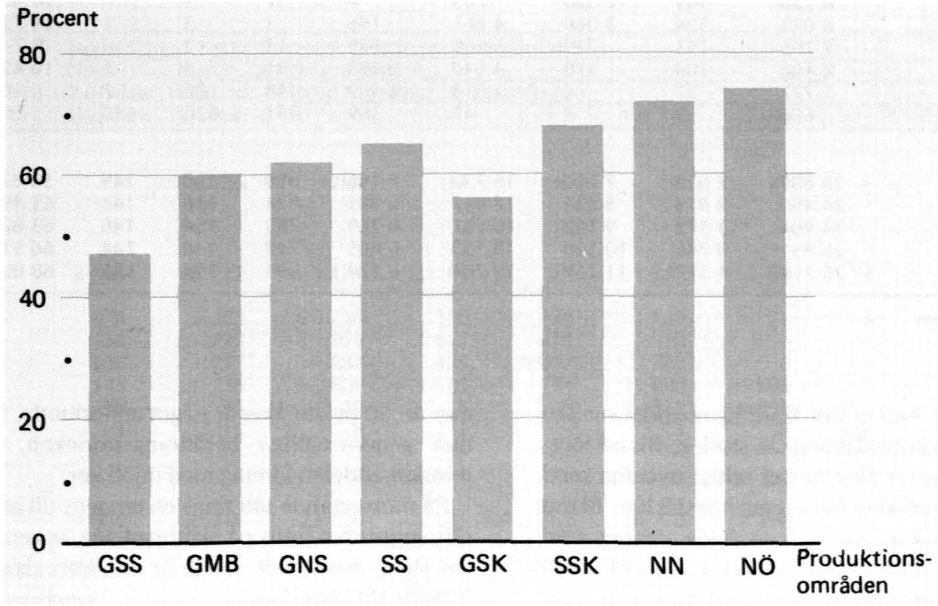
Som framgår av tabell 9.7 finns det största antalet företag med nötkreatur i Götalands skogsbygder. I detta område är också andelen företag med nötkreatur högst, över 70 %. Andelen företag med nötkreatur 1985 var 54 % i hela riket, vilket är en relativt snabb nedgång från 59 % 1981.

Av tabell 9.8 framgår att knappt hälften av de 58 900 företagen med nötkreatur även har andra husdjur. Ju större mjölkkobesättningar, desto ovanligare är det med andra husdjur.

Av diagram 9.9 framgår att mjölkkor fanns vid tre fjärdedelar av företagen med nötkreatur i Norrland. I Götalands södra slättbygder fanns mjölkkor endast vid hälften av företagen med nötkreatur.

Detta förklaras av att den arbetskrävande mjölkproduktionen inte lämpar sig lika bra i Götalands södra slättbygder där företagen i större utsträckning än i övriga delar av landet odlar arbetskrävande grödor, t ex potatis, sockerbetor och trädgårdsväxter.

Diagram 9.9 Andelen företag med mjölkkor av totala antalet företag med nötkreatur 1985
Proportion of holdings with cows of holdings with cattle in 1985

Tabell 9.10 Antal företag med nötkreatur efter mjölkkobesättningarnas storlek 1985

Number of holdings with cattle by size of stocks in 1985

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal mjölkkor vid företag med nötkreatur								Summa	Företag utan nötkreatur
	0	1–3	4–9	10–24	25–49	50–74	75–99	Över 99		
Län										
Stockholms	345	17	63	236	157	23	5	6	852	1 183
Uppsala	594	42	132	603	264	37	2	4	1 678	1 841
Södermanlands	458	14	43	344	343	62	16	19	1 299	1 230
Östergötlands	998	68	129	769	498	87	21	16	2 586	2 121
Jönköpings	1 893	190	508	1 389	483	38	6	3	4 510	1 175
Kronobergs	1 643	119	379	776	236	20	4	2	3 179	990
Kalmar	1 319	81	305	1 088	657	92	10	15	3 567	1 363
Gotlands	525	41	163	574	274	28	6	–	1 611	900
Blekinge	807	30	119	345	91	14	1	3	1 410	595
Kristianstads	2 328	88	361	1 087	450	63	18	15	4 410	2 569
Malmöhus	1 717	68	311	701	401	57	8	16	3 279	4 335
Hallands	1 558	128	368	997	374	54	9	3	3 491	2 141
Göteborgs o Bohus	1 156	152	387	652	165	17	3	–	2 532	1 838
Älvsborgs	2 113	234	698	1 460	463	45	9	4	5 026	3 704
Skaraborgs	1 479	140	259	1 098	737	90	13	11	3 827	4 687
Värmlands	654	195	395	503	180	38	9	10	1 984	3 776
Örebro	504	62	150	426	215	27	4	9	1 397	1 863
Västmanlands	407	33	65	323	169	17	3	7	1 024	1 820
Kopparbergs	442	156	267	449	191	22	6	2	1 535	1 909
Gävleborgs	575	86	359	675	179	17	4	1	1 896	2 270
Västernorrlands	661	198	526	588	112	11	5	1	2 102	2 190
Jämtlands	510	131	360	528	142	8	2	–	1 681	1 656
Västerbottens	856	252	669	804	220	14	2	–	2 817	2 502
Norrbottens	267	97	244	355	195	17	2	2	1 179	1 499
Produktionsområden										
Götalands södra slättbygder	1 892	76	290	812	389	78	14	19	3 570	5 288
» mellanbygder	2 727	130	532	1 921	1 114	153	30	19	6 626	3 642
» norra slättbygder	2 026	195	398	1 527	900	130	25	15	5 216	7 156
Svealands slättbygder	2 220	149	446	1 877	1 113	182	33	42	6 062	8 256
Götalands skogsbygder	10 555	877	2 663	6 414	2 266	222	34	31	23 062	9 370
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 508	298	644	1 301	552	66	15	19	4 403	5 840
Nedre Norrland	1 628	463	1 211	1 664	433	36	13	2	5 450	6 201
Övre Norrland	1 253	434	1 076	1 254	429	31	4	2	4 483	4 404
Storleksgrupp, hektar åkermark										
2,1 – 5,0	3 790	858	553	39	3	–	–	–	5 243	12 622
5,1 – 10,0	6 250	943	2 520	705	4	1	–	–	10 423	11 687
10,1 – 20,0	6 073	526	3 066	4 861	196	3	3	1	14 729	9 931
20,1 – 30,0	2 795	153	779	5 160	839	14	2	–	9 742	4 681
30,1 – 50,0	2 468	100	270	4 640	2 883	91	3	1	10 456	5 080
50,1 – 100,0	1 777	37	64	1 318	2 902	448	32	7	6 585	4 338
Över 100,0	656	5	8	47	369	341	128	140	1 694	1 818
Hela riket										
1985	23 809	2 622	7 260	16 770	7 196	898	168	149	58 872	50 157
1984	24 450	2 879	8 234	17 817	6 985	824	166	143	61 498	50 083
1983	24 904	3 372	9 182	18 581	6 749	785	154	146	63 873	50 015
1982	25 851	3 746	10 120	19 158	6 605	749	138	144	66 511	49 839
1981	25 718	4 317	11 169	19 764	6 124	694	130	136	68 052	47 084

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.10 framgår tydligt det klara sambandet mellan åkerarealens och mjölkkobesättningens storlek. Bland företagen med högst 10 hektar åker är det reltivt ovanligt med mjölkkor; de som har mjölkkor har i regel högst 9 kor. Bland företag med 10–50 hektar blir dels andelen företag med mjölkkor allt högre med ökande arealstorlek, dels ökar det genomsnittliga koantalet. Tendensen bland företagen med mer än 50 hektar åker är något annorlunda. Visserligen ökar den genomsnittliga besättningsstorleken, men samtidigt minskar andelen företag med mjölkkor.

På motsvarande sätt finns en tendens till att de mjölkkobesättningar som finns på slättbygderna är genomsnittligt relativt stora, medan de sedan är mindre i skogsbygderna och framför allt i Norrland.

Tabell 9.11 Antal företag[1] efter storleken av besättningarna av mjölkkor respektive av suggor och galtar 1985
Number of holdings by number of milk cows and by number of sows and boars in 1985

Besättningsstorlek, antal suggor och galtar	Utan nötkreatur	Med nötkreatur, antal mjölkkor								Summa
		0	1–3	4–9	10–24	25–49	50–74	75–99	över 100	
Utan svin	43 325	17 946	2 167	5 933	13 005	6 002	760	145	124	89 407
Med svin										
0 suggor och galtar	1 722	1 491	200	434	792	291	35	7	12	4 984
1 – 4 »	734	1 607	138	631	1 418	297	20	3	–	4 848
5 – 9 »	685	869	53	168	666	170	5	1	–	2 617
10 – 19 »	1 183	945	38	75	608	233	19	1	1	3 103
20 – 49 »	1 986	760	22	18	254	162	32	5	3	3 242
50 – »	837	191	4	1	27	41	27	6	9	1 143
Summa	50 472	23 809	2 622	7 260	16 770	7 196	898	168	149	109 344

1) Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark eller stor djurbesättning.

Tabell 9.11 visar sambandet mellan mjölkko- och svinbesättningarnas storlek. Som synes är det så att stora besättningar av suggor och galtar i regel finns vid företag utan nötkreatur.

Tabell 9.12 visar förändringarna i mjölkkobesättningarnas storlek mellan 1984 och 1985. Det är alltså en förändringstabell för enskilda företag, med samma principiella uppbyggnad som tabellerna 2.14 och 2.15 i Kapitel 2 om företagsstruktur. I tabellen syns tydligt att relativt få företag utvidgar, men att däremot nedläggningar är vanliga, framför allt för små besättningar.

Tabell 9.12 Antal företag efter mjölkkobesättningarnas storlek 1984 och 1985
Number of holdings by number of milk cows in 1984 and 1985

Storleksgrupp, hektar åker; besättningsstorlek år 1984	Storleksgrupp, hektar åkermark, besättningsstorlek år 1985										Summa
	Högst 2,0 hektar åkermark	Mer än 2,0 hektar åkermark									
		Utan nötkreatur	Med nötkreatur, antal mjölkkor								
			0	1–3	4–9	10–24	25–49	50–74	75–99	Över 99	
Högst 2,0 hektar åkermark	–[1]	1 135	262	14	30	30	23	1	–	–	1 495[1]
Mer än 2,0 hektar åkermark											
Utan nötkreatur	2 866	45 777	1 121	69	74	137	51	12	2	3	50 112
Med nötkreatur											
0 mjölkkor	678	2 383	20 714	350	138	135	25	3	1	1	24 428
1 – 3 »	138	299	539	1 675	214	8	–	–	–	–	2 873
4 – 9 »	136	277	584	423	6 047	762	6	–	–	–	8 235
10 – 24 »	145	236	509	83	754	15 180	906	3	–	1	17 817
25 – 49 »	38	95	49	5	5	517	6 090	180	5	2	6 986
50 – 74 »	4	15	8	1	–	1	92	666	33	4	824
75 – 99 »	1	–	2	–	–	–	1	31	119	12	166
Över 99 »	–	2	2	1	–	–	2	2	8	126	143
Summa	4 006[1]	50 219	23 790	2 621	7 262	16 770	7 196	898	168	149	113 079[1]

1) Uppgift saknas eller ej total.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Kontrollverksamheten

Produktionskontroll bedrivs på mjölkboskap, köttboskap, svin och får. Genom kontrollen följs de egenskaper som har betydelse för den enskilda produktionsgrenens ekonomi. Mjölkboskapskontrollen påbörjades 1899, köttboskapskontrollen 1967, suggkontrollen 1928, svinstamkontrollen 1923 och fårkontrollen 1925.

De olika kontrollformerna ger underlag för produktionsplanering inom enskild besättning, för avelsverksamhet, för rådgivning, för kvalitetsbedömning av djur t ex vid försäljning, för utvecklingsarbete, forskning m m.

Svensk Husdjursskötsel (SHS) är huvudman för samtliga officiella kontrollaktiviteter utom fårkontrollen. Kontrollen sker under lantbruksstyrelsens överinseende. Bestämmelser återfinns i Kungl Maj:ts kungörelse den 25 maj 1967 (nr 3).

Lokalt utförs verksamheten av assistenter som vad gäller mjölk- och köttboskapskontroll är anställda inom husdjursföreningar knutna till SHS. Husdjursföreningarna sköter även seminverksamheten. Suggkontrollen sköts lokalt till större delen av slakteriföreningarna medan fårkontrollen huvudsakligen utförs av djurägarna själva. Frågor som hör ihop med den praktiska tillämpningen av kontrollen behandlas inom särskilda nämnder för nöt-, svin- respektive fårkontroll.

Tabell 9.13 Antal mjölkkobesättningar och kor i officiell kontroll 1984/85
Number of stocks and cows in the milk recording in 1984/85

Område	Antal besättningar	Antal kor	Andel av samtliga mjölkkor, procent
Län			
Stockholms	284	8 978	74
Uppsala	581	16 081	72
Södermanlands	675	23 775	92
Östergötlands	962	30 379	77
Jönköpings	1 089	27 152	60
Kronobergs	641	15 307	63
Kalmar	1 184	36 255	72
Gotlands	600	14 871	69
Blekinge	211	5 587	54
Kristianstads	957	27 423	65
Malmöhus	817	22 451	68
Hallands	1 056	26 041	74
Göteborgs o Bohus	417	10 086	51
Älvsborgs	1 232	29 427	63
Skaraborgs	1 194	37 187	69
Värmlands	531	15 045	71
Örebro	516	14 485	80
Västmanlands	355	10 051	75
Kopparbergs	593	14 321	81
Gävleborgs	778	15 750	78
Västernorrlands	639	12 080	70
Jämtlands	574	11 612	74
Västerbottens	834	16 200	65
Norrbottens	477	11 414	76
Hela riket			
1984/85	17 197	451 958	70
1983/84	17 483	448 316	68
1982/83	17 510	438 146	66
1981/82	17 695	431 223	65
1980/81	17 707	419 175	63

Källor: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen och SCB, lantbruksregistret.

Mjölkboskapskontrollen

Varje medlem i en kontrollförening skall elva gånger om året med jämna mellanrum mäta mjölkmängden och ta ut mjölkprov för bl a fett- och proteinanalys. Resultaten kontrolleras genom jämförelser med mejerileverans och hemmaförbrukning. Vidare sker enligt särskilda regler s k förlängd kontroll i samband med besök av assistent.

Resultatens tillförlitlighet

Resultaten från mjölkboskapskontrollen är ej representativa för den totala kostammen. Sålunda är t ex små besättningar anslutna till kontrollen i väsentligt mindre utsträckning än stora besättningar. Vidare är avkastningen högre vid företag som deltar i kontrollen än vid företag av motsvarande storlek som står utanför.

Som synes är andelen mjölkkor som är anslutna till kontrollen störst i Södermanlands län (92 %) och minst i Göteborgs och Bohus län (54 %). Andelen anslutna mjölkkor i hela riket har ökat jämfört med tidigare år.

Tabell 9.14 Resultat från den officiella mjölkboskapskontrollen 1984/85, kg FCM[1]

Results of the milk recording in 1984/85

Område	Svensk röd och vit boskap (SRB)[2]		Svensk låglands-boskap (SLB)		Svensk kullig boskap (SKB)		Svensk jersey-boskap (SJB)		Samtliga kontrollerade kor
	Antal kor	Mjölk-avkastning, kg FCM	Antal kor	Mjölk-avkastning, kg FCM	Antal kor	Mjölk-avkastning, kg FCM	Antal kor	Mjölk-avkastning, kg FCM	Mjölk-avkastning, kg FCM
Län									
Stockholms	6 610	6 504	1 201	6 107	32	4 535	74	5 076	6 415
Uppsala	11 859	6 672	2 480	6 418	13	5 630	78	6 070	6 621
Södermanlands	19 105	6 783	1 816	6 362	23	4 364	90	5 873	6 743
Östergötlands	19 963	6 485	6 646	6 610	7	4 277	477	5 486	6 489
Jönköpings	17 147	6 562	9 259	6 557	15	5 947	274	5 640	6 544
Kronobergs	10 920	6 725	3 212	6 626	13	4 458	60	5 333	6 676
Kalmar	26 010	6 461	6 967	6 420	2	5 654	487	5 783	6 430
Gotlands	7 475	6 362	5 767	6 190	9	5 315	253	5 048	6 235
Blekinge	3 634	6 365	1 642	6 344	6	4 136	32	6 557	6 353
Kristianstads	4 116	6 624	22 455	6 571	23	4 609	191	5 315	6 562
Malmöhus	1 066	6 360	21 109	6 524	1	4 298	55	5 384	6 509
Hallands	5 950	6 719	19 439	6 948	3	4 892	58	5 631	6 887
Göteborgs o Bohus	5 793	6 552	3 614	6 716	2	4 602	100	6 046	6 597
Älvsborgs	15 965	6 774	10 599	6 692	24	4 392	327	5 878	6 714
Skaraborgs	20 089	6 708	14 596	6 724	29	5 171	131	6 174	6 712
Värmlands	10 211	6 708	3 147	6 583	47	5 267	159	5 889	6 651
Örebro	11 749	7 070	1 218	6 768	25	4 532	96	6 212	7 011
Västmanlands	7 534	6 536	1 202	6 417	12	4 099	23	4 774	6 497
Kopparbergs	9 967	6 749	2 630	6 701	198	5 196	60	5 960	6 701
Gävleborgs	11 183	6 571	2 764	6 451	159	5 402	89	5 907	6 521
Västernorrlands	5 459	6 437	4 602	6 560	277	5 239	232	5 594	6 435
Jämtlands	4 780	6 485	4 204	6 592	893	5 095	333	6 026	6 368
Västerbottens	7 143	6 438	5 882	6 536	783	5 610	496	5 977	6 408
Norrbottens	6 174	6 687	4 065	6 595	268	5 483	131	6 159	6 608
Hela riket									
1984/85	249 902	6 626	158 516	6 608	2 864	5 293	4 306	5 744	6 591
1983/84	249 743	6 554	153 418	6 542	2 873	5 236	4 117	5 676	6 522
1982/83	246 066	6 471	146 433	6 464	2 788	5 273	3 991	5 659	6 444
1981/82	244 071	6 171	140 245	6 231	2 797	5 002	3 939	5 388	6 167
1980/81	240 429	6 033	132 760	6 107	2 783	4 919	3 826	5 298	6 034

1) Mjölk uttryckt i 4 % fetthalt.
2) Inklusive svensk ayrshireboskap och röd dansk boskap.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Som framgår av tabellen ovan dominerade svensk röd och vit boskap, SRB, (60 %) och svensk låglandsboskap, SLB, (38 %) helt bland de kontrollerade besättningarna av mjölkkor. I samtliga län utom Skånelänen och Halland är SRB den vanligaste rasen. SLBs relativt starka ställning i norra Sverige är också märkbar.

Medelavkastningen per mjölkko i de kontrollerade besättningarna var 1985 nästan 6 600 kg, uttryckt i mjölk med 4 % fetthalt, av vilket drygt 6 400 kg beräknas ha utnyttjats. För icke kontrollerade kor har SHS beräknat motsvarande medelavkastning till 5 100 kg.

Medelavkastningen per ko och år har ökat. Detta är dels ett resultat av en planlagd avel dels ett resultat av förbättrade utfodringsrutiner och ett i genomsnitt bättre foder.

Skillnaderna mellan de två största raserna är små, medan dessa i sin tur ligger klart över övriga raser. Mjölkkorna i Örebro län har den högsta avkastningen per ko.

I tablån nedan redovisas uppgifter om mjölkens medelfetthalt för de olika raserna 1984/85. Som synes har Yerseyboskapen den klart högsta fetthalten.

Ras	*Fetthalt, procent*
Svensk röd och vit boskap[1]	4,32
Svensk låglandsboskap	4,08
Svensk kullig boskap	4,55
Svensk jersey-boskap	6,07
Samtliga kontrollerade kor[2]	4,24

1) Inklusive svensk ayrshireboskap och röd dansk boskap.
2) Inklusive övriga raser och korsningar.

Dödfödslar är vanligare när mödrarna är kvigor, vilket förklaras av att kvigornas förlossningar i allmänhet är svårare.

Tabell 9.15 Antal födda kalvar, procent tvillingfödslar samt procent dödfödda och missbildade kalvar i mjölkboskapskontrollen 1984/85

Number of calves born, per cent of twin births, stillborn and defect calves in the milk recording in 1984/85

Ras[1]	Mödrarna kvigor			Mödrarna kor			Mödrarna kvigor och kor	
	Antal födda	Procent		Antal födda	Procent		Antal födda	Procent missbildade
		Tvillingfödslar	Dödfödda		Tvillingfödslar	Dödfödda		
Svensk röd och vit boskap	89 718	0,49	3,56	188 484	2,25	3,10	278 202	0,13
Svensk låglandsboskap	61 709	0,58	6,42	128 347	2,69	3,04	190 056	0,10
Svensk kullig boskap	1 122	1,15	6,34	2 246	2,04	3,49	3 368	0,05
Svensk jerseyboskap	1 817	0,77	3,76	3 479	1,32	1,90	5 296	0,09

1) Endast renrasiga djur.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Fruktsamhetsstörningar och juverproblem är de vanligaste orsakerna till att kor gallras ut. Utslagsposten "andra orsaker" är restpost och hör ihop med att utgångsorsaken ej fastställts. Totalt sett slås ca en tredjedel av alla utgångna djur ut för fruktsamhetsproblem, ca en tredjedel för sjukdomar och återstående tredjedel huvudsakligen för låg avkastning.

Tabell 9.16 Procentuell fördelning efter utgångsorsak av antalet kor som utgått ur anslutna besättningar samt dessa kors utgångsålder 1984/85

Percentage distribution of cows culled from herds in milk recordning and age of these cows in 1984/85

Procentuell fördelning; ålder	Nedsatt fruktsamhet	Juversjukdom	Förlossningssvårigheter	Kalvningsförlamning	Olycksfall	Ben- och klövlidande	Låg avkastning	Andra orsaker	Samtliga[1]
Procentuell fördelning	25,9	21,3	0,9	2,2	2,9	5,5	13,5	27,8	100,0
Genomsnittlig utgångsålder, månader	62,6	63,6	52,7	79,9	61,2	67,9	54,5	65,9	63,2

1) Exklusive kor sålda till liv.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Köttboskapskontrollen
I köttboskapskontrollen registreras kornas fruktsamhet, frekvensen överlevande kalvar samt deras fortsatta tillväxt. Statistiken är uppdelad på rena köttraser och köttraskorsningar.

Från köttboskapskontrollen redovisas 1985 bl a en fortsatt minskad anslutning både av besättningar och kor (anslutningen 1985 var ca 14 % av samtliga kor för uppfödning av kalvar). Nedgången hör ihop med minskat djurunderlag inom den självrekryterande köttproduktionen orsakad av svag lönsamhet i produktionsgrenen.

Annan publicering
Uppgifter om kontrollverksamheten är hämtade ur Svensk Husdjursskötsels meddelanden.

Tabell 9.17 Anslutning till köttboskapskontrollen 1985

Number of herds and cows in the beef cattle recording in 1985

Förening	Antal besättningar	Medelkoantal under året	Antal kor per besättning
Skåne	250	2 749	11,0
Blekinge–Kronoberg	88	880	10,0
Halland	72	773	10,7
Skara	111	995	9,0
Södra Älvsborg	23	238	10,3
Kalmar	27	222	8,2
Tjustbygden	12	120	10,0
Gotland	9	128	14,2
Östergötland	38	545	14,3
Malmen/Södermanland	60	822	13,7
Uppsala	19	198	10,4
Örebro–Värmland	28	200	7,1
Dala–Gävleborg	5	39	7,8
Ångermanland	6	30	5,0
Jämtland	10	44	4,4
Västerbotten	2	2	1,0
Norrbotten	1	–	–
Hela riket			
1985	761	7 985	10,5
1984	795	8 341	10,5
1983	818	9 447	11,5
1982	895	10 429	11,7
1981	1 056	11 943	11,3

Källa: Svensk Husdjursskötsel, köttboskapskontrollen.

Tabell 9.18 ger vissa resultat för besättningar i köttboskapskontrollen. Utbytet i köttboskapskontrollen är framför allt beroende av kvigornas inkalvningsålder, antal avvanda kalvar per ko och år, och djurens tillväxt och foderomvandlingsförmåga.

Tabell 9.18 Kalvningsresultat och ettårsvikter för djur i köttboskapskontrollen 1985

Number of calvings etc. and weights at one year for animals in the beef cattle recording in 1985

Ras	Antal kalvningar	Därav, procent			Vikt (kg) vid 1 års ålder			
		Svåra förlossningar	Dödfödda	Döda före avvänjning	Tjurar		Kvigor	
					Antal	Medelvikt	Antal	Medelvikt
Hereford								
renrasiga	1 786	3,8	4,4	0,4	424	378	628	317
korsningar	136	2,2	2,9	–	23	396	33	319
Polled Hereford								
renrasiga	124	1,6	4,0	3,2	30	386	44	321
korsningar	–	–	–	–	4	398	4	316
Charolais								
renrasiga	2 970	4,5	4,3	1,1	643	464	882	378
korsningar	496	3,0	3,5	0,8	35	423	50	346
Aberdeen Angus								
renrasiga	111	0,9	2,7	1,8	42	385	39	327
korsningar	5	–	–	–	1	316	–	–
Limousin								
renrasiga	326	2,5	2,7	1,8	82	419	125	347
korsningar	41	2,4	4,9	–	5	493	7	393
Simmental								
renrasiga	709	4,8	5,1	1,1	142	471	187	392
korsningar	101	7,9	1,9	1,9	11	378	13	333
Highland								
renrasiga	197	0,5	7,1	1,0	7	261	5	222
korsningar	–	–	–	–	–	–	–	–

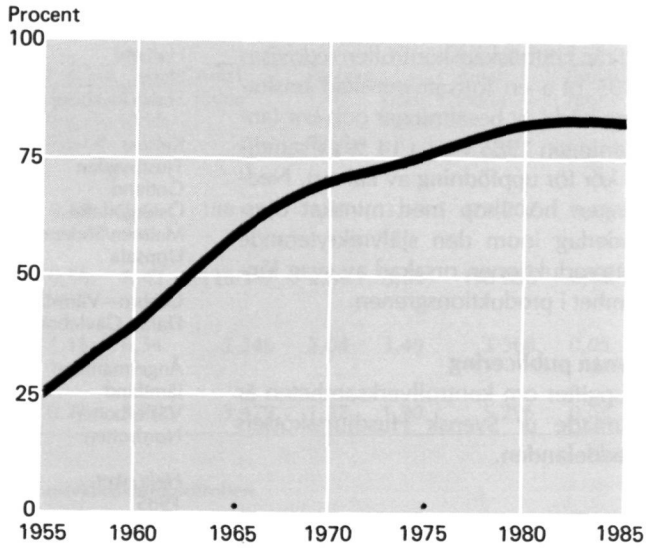
Källa: Svensk Husdjursskötsel, köttboskapskontrollen.

Seminverksamhet

Nötseminverksamheten omfattade enligt tabell 9.20 1 131 000 inseminationer. Av de seminerade renrasiga mjölkdjuren var 60 % SRB, 38 % SLB och 1 % vardera SKB och SJB. Cirka 86 % av alla nötkreatur avsedda för mjölkproduktion semineras, jämför också diagram 9.19. Inom den självrekryterande köttproduktionen är anslutningen ca 8 %.

Annan publicering
Uppgifterna om seminverksamheten är hämtade ur Svensk Husdjursskötsels meddelanden.

Diagram 9.19 Seminanslutning bland mjölkboskap 1955–1985
Number of cows in the artificiell insemination activity

Tabell 9.20 Antal inseminationer efter nötkreatursraser år 1984/85
Number of inseminations by cattle breeds in 1984/85

Handjurets ras	Hondjurets ras								Totalt
	Svensk röd och vit boskap	Svensk låglands-boskap	Svensk kullig boskap	Svensk jersey-boskap	Mjölk-raskors-ning	Hereford, övriga rena kött-raser	Charolais, Limousin, Simmen-tal	Köttras-korsning	
Svensk röd och vit boskap (SRB)	594 423	15 967	454	793	35 260	25	51	567	647 540
Svensk låglands-boskap (SLB)	17 614	372 290	383	310	42 708	28	113	537	433 983
Svensk kullig boskap (SKB)	1 619	1 366	9 129	194	2 863	2	4	15	15 192
Svensk jersey-boskap (SJB)	2 646	2 006	212	10 258	3 625	4	6	23	18 780
Aberdeen Angus	79	88	7	5	14	22	9	46	270
Hereford	1 070	571	22	26	210	820	81	413	3 213
Charolais	1 463	1 571	12	44	435	85	1 550	627	5 787
Limousin	896	858	5	12	198	38	268	255	2 530
Simmental	990	1 553	6	26	221	46	602	661	4 105
Totalt									
1984/85	620 800	396 270	10 230	11 668	85 534	1 070	2 684	3 144	1 131 400
1983/84	646 122	401 725	10 878	11 152	92 974	1 142	2 914	3 735	1 170 642
1982/83	629 774	379 916	11 248	10 745	94 568	1 472	2 985	4 264	1 134 972
1981/82	636 943	373 849	11 401	10 506	99 035	1 740	3 017	4 705	1 141 196
1980/81	635 281	357 297	11 609	10 232	99 600	1 965	3 223	5 596	1 124 803

Källa: Svensk Husdjursskötsel.

Djursjukdomar

Lantbruksstyrelsen utarbetar varje år på basis av distriktsveterinärernas och de övriga praktiserande veterinärernas årsberättelser sammmanställningar över djursjukdomar. Veterinärernas uppgifter om antalet sjukdomsfall grundas på de förda praktikjournalerna.

De redovisade frekvenserna av vissa djursjukdomar beräknas som kvoter mellan antalet rapporterade sjukdomsfall och antalet djur vid företag med mer än 2 hektar åkermark enligt lantbruksregistret.

Under 1982 (det senaste år som statistik föreligger för) liksom under tidigare år var, som framgår av tabell 9.21, mastit den vanligaste sjukdomen hos kor.

Annan publicering

Uppgifterna om djursjukdomar är hämtade ur veterinärernas årsberättelser årligen sedan 1972. Lantbruksstyrelsen, allmänna veterinärenheten (stencil).

Tabell 9.21 Frekvenser av olika sjukdomar hos nötkreatur 1982. Procent
Frequencies of different diseases of cattle in 1982. Per cent

Område	Nötkreatursjukdomar					
	Mastit[1]	Piroplasmos[2]	Lungmask[3]	Acetonemi[1]	Paresis puerperalis[1]	Retentio secundinarum[1]
Län						
Stockholms	12,6	0,3	0,0	2,5	9,2	6,2
Uppsala	9,9	0,1	0,7	1,2	6,3	4,3
Södermanlands	20,2	0,1	2,8	4,0	13,2	9,5
Östergötlands	19,2	0,4	0,4	4,0	6,6	6,7
Jönköpings	12,4	0,4	0,8	3,9	4,8	4,0
Kronobergs	16,7	0,4	0,9	6,6	8,9	6,5
Kalmar	25,8	0,4	0,6	4,0	8,5	7,0
Gotlands	13,6	0,1	0,8	2,7	4,9	4,5
Blekinge	18,9	0,3	2,4	2,0	9,3	8,2
Kristianstads	18,1	0,1	3,1	2,1	5,4	6,6
Malmöhus	21,0	0,0	1,5	2,4	5,2	8,6
Hallands	18,1	0,1	0,6	3,9	20,9	7,6
Göteborgs o Bohus	20,5	0,0	1,0	2,4	10,6	7,7
Älvsborgs	17,0	0,1	0,6	5,5	9,2	6,8
Skaraborgs	21,6	0,1	0,4	3,6	7,9	7,6
Värmlands	17,6	0,0	1,1	6,3	11,3	5,8
Örebro	17,7	0,0	0,0	6,4	12,2	6,9
Västmanlands	15,9	0,0	0,4	4,3	10,0	6,6
Kopparbergs	186	–	0,5	9,3	9,3	6,6
Gävleborgs	20,3	–	0,2	8,9	5,6	5,8
Västernorrlands	17,0	–	0,2	5,0	7,3	5,3
Jämtlands	22,1	–	0,1	7,1	7,9	6,4
Västerbottens	15,0	–	–	6,1	7,3	6,1
Norrbottens	18,1	–	–	5,8	4,3	4,1
Hela riket						
1982	18,3	0,2	0,9	4,4	8,5	6,6
1981	18,0	0,2	1,5	4,5	8,1	7,0
1980	18,9	0,2	1,4	4,6	8,3	7,3
1979	18,8	0,3	0,9	5,0	8,5	7,2
1978	17,9	0,3	0,7	5,4	8,4	6,8

1) Beräknad på antalet kor.
2) Beräknad på totala antalet nötkreatur.
3) Beräknad på antalet kalvar under 1 år.

Källa: Lantbruksstyrelsen, veterinärernas årsberättelser.

Slakt

Grundläggande uppgifter om marknadsförd (besiktigad) slakt insamlas av statens livsmedelsverk. All slakt för avsalu skall i princip underkastas besiktning enligt Kungl Maj:ts kungörelse den 20 mars 1959 (nr 99). På basis av dessa uppgifter sammanställs statistik över bl a antalet besiktigade slaktdjur.

På grundval av livsmedelsverkets besiktningsstatistik, uppgifter om hemslaktens omfattning och uppgifter från utrikeshandelsstatistiken om export och import av levande slaktdjur beräknar jordbruksnämnden den totala produktionen av slaktdjur i landet. Nämnden redovisar vidare uppgifter om medelslaktvikter från Sveriges Slakteriförbund.

Av tabellerna nedan framgår den totala produktionen av slaktdjur i landet och medelslaktvikterna för den marknadsförda slakten. Slakten av nöt ökade med ca 3 % mellan 1984 och 1985.

Annan publicering

Uppgifterna om slakt är hämtade ur sammandrag för årsrapporter årligen sedan 1972, från offentliga slakthus, kontrollslakterier, fristående sanitetsavdelningar och köttbesiktningsbyråer, uppgifter fördelade på slakterier m m om antal besiktigade djur, antal beslagtagna djur eller djurdelar, beslagsorsaker m m. Statens livsmedelsverk (stencil).

Jordbruksekonomiska meddelanden, uppgifter om antalet besiktigade slaktdjur har redovisats varje månad sedan 1950. I särskilda årliga artiklar redogörs för produktionen av slaktkroppar; uppgifter för 1985 infördes i nr 1986:5. Statens jordbruksnämnd.

Tabell 9.22 Antal besiktigade slaktkroppar 1985

Number of inspected carcases in 1985

Anläggning	Nötkreatur
Offentliga slakthus och kontrollslakterier	572 439
Köttbesiktningsbyråer	8 816
Fristående sanitetsavdelningar	1 790
Samtliga anläggningar	
1985	583 045
1984	695 160
1983	716 446
1982	721 260
1981	704 962

Källa: Livsmedelsverket.

Tabell 9.23 Antal slaktkroppar och medelslaktvikter 1985

Number of slaughtered animals and average weight of carcases in 1985

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Storboskap	Större kalv (gödkalv och mellankalv)	Mindre kalv (spädkalv)
Antal slaktkroppar			
Typ av slakt			
Marknadsförd slakt	584 219	110 566	27 264
Hemslakt	–	11 600	2 200
Summa			
1985	584 219	122 166	29 464
1984	577 008	107 877	28 500
1983	603 210	101 345	25 528
1982	606 649	104 004	20 781
1981	583 720	114 010	17 219
Medelslaktvikter, kilogram			
Typ av slakt			
Marknadsförd slakt	248,1	99,3	23,0
Hemslakt	–	84,0	21,0
Summa			
1985	248,1	97,9	22,8
1984	248,9	97,1	22,6
1983	249,5	95,1	22,5
1982	248,1	94,7	22,1
1981	251,0	99,8	21,7

Källa: Statens jordbruksnämnd.

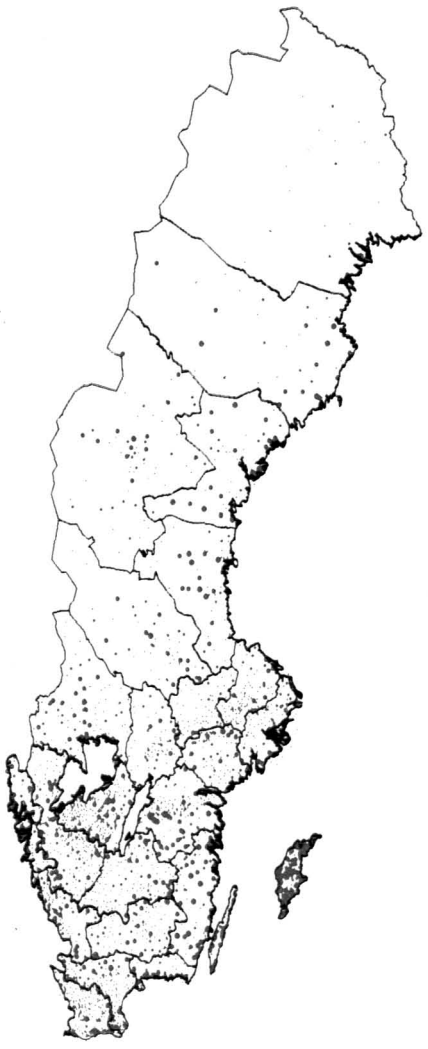
Får

Antal, besättningar

Uppgifter om antal får erhålles årligen genom lantbruksregistret.

Får fanns 1985 vid knappt 11 000 företag (ca 10 % av samtliga företag). Totalt fanns i riket knappt 174 000 tackor och baggar samt 252 000 lamm. Den genomsnittliga besättningen var alltså ca 17 vuxna får och 25 lamm. De flesta fåren finns på Gotland och i andra delar av Götalands skogs- och mellanbygder.

Karta 9.24 Fårens geografiska fördelning 1985
Distribution of sheep in 1985

Tabell 9.25 Antal får[1] 1985
Number of sheep in 1985

Område	Får	
	Tackor och baggar	Lamm
Län		
Stockholms	5 586	8 646
Uppsala	4 329	6 879
Södermanlands	5 709	8 481
Östergötlands	12 661	18 572
Jönköpings	8 343	11 972
Kronobergs	7 007	10 378
Kalmar	16 368	24 632
Gotlands	21 857	30 987
Blekinge	2 500	3 580
Kristianstads	6 628	9 544
Malmöhus	3 981	5 341
Hallands	6 679	9 139
Göteborgs o Bohus	5 071	7 085
Älvsborgs	11 769	16 516
Skaraborgs	7 668	11 266
Värmlands	8 214	10 820
Örebro	3 842	5 534
Västmanlands	2 434	3 637
Kopparbergs	5 002	7 289
Gävleborgs	6 115	8 871
Västernorrlands	7 265	11 653
Jämtlands	5 969	9 758
Västerbottens	5 824	8 315
Norrbottens	2 513	2 749
Produktionsområden		
Götalands södra slättbygder	4 518	6 161
» mellanbygder	34 067	48 530
» norra slättbygder	13 349	18 946
Svealands slättbygder	21 537	32 408
Götalands skogsbygder	55 687	81 234
Mellersta Sveriges skogsbygder	13 985	19 522
Nedre Norrland	19 541	30 284
Övre Norrland	10 650	14 559
Storleksgrupp, hektar åkermark		
2,1 – 5,0	23 252	32 310
5,1 – 10,0	35 929	51 256
10,1 – 20,0	39 500	57 033
20,1 – 30,0	22 189	33 090
30,1 – 50,0	20 978	31 429
50,1 – 100,0	18 175	26 985
Över 100,0	13 311	19 541
Hela riket		
1985	173 334	251 644
1984	176 894	260 240
1983	177 381	259 305
1982	177 670	252 413
1981	166 544	236 667

1) Vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.26 framgår bl a att det totala antalet får som ökade i början av 1980-talet nu minskat något. Under samma period finns ingen speciellt uttalad tendens till omfördelning av antalet får mellan de olika storleksgrupperna.

Av tabell 9.27 på nästa sida framgår fårskötselns småskaliga karaktär tydligt. Över hälften av företagen med får har högst 9 vuxna djur och endast 2 % av företagen har 100 vuxna djur eller fler.

Observera
Nästan alla får som redovisas i statistiken finns vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Tabellerna 9.25, 9.27 och 9.28 avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark. I tabellerna 9.26 och 9.29 ingår också företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 500 får inklusive lamm.

Tabell 9.26 Antalet får (exkl lamm) efter besättningsstorlek 1985
Number of sheep by size of stocks in 1985

Område	Besättningsstorlek, antal får (exklusive lamm)					Summa
	1 – 9	10 – 24	25 – 49	50 – 99	Över 99	
Län						
Stockholms	510	1 220	1 532	1 125	1 199	5 586
Uppsala	691	1 295	1 102	776	465	4 329
Södermanlands	550	1 122	1 092	1 260	1 685	5 709
Östergötlands	892	2 065	2 692	3 309	3 703	12 661
Jönköpings	1 234	2 338	1 642	2 053	1 076	8 343
Kronobergs	856	1 773	2 020	1 480	878	7 007
Kalmar	963	2 684	3 593	3 265	5 863	16 368
Gotlands	623	2 941	4 623	5 714	8 466	22 367
Blekinge	486	761	795	358	100	2 500
Kristianstads	1 542	2 003	1 200	982	901	6 628
Malmöhus	1 226	973	910	255	617	3 981
Hallands	1 909	2 067	1 153	739	811	6 679
Göteborgs o Bohus	1 252	1 505	809	878	627	5 071
Älvsborgs	2 230	3 830	2 946	1 314	1 449	11 769
Skaraborgs	1 649	2 324	1 601	1 053	1 041	7 668
Värmlands	1 674	3 341	1 783	1 036	380	8 214
Örebro	701	1 039	833	742	527	3 842
Västmanlands	335	744	791	446	118	2 434
Kopparbergs	901	1 595	1 225	888	393	5 002
Gävleborgs	1 128	2 009	1 311	1 084	583	6 115
Västernorrlands	1 337	2 343	1 588	1 004	993	7 265
Jämtlands	904	1 791	1 375	1 112	787	5 969
Västerbottens	2 029	2 331	786	555	123	5 824
Norrbottens	807	1 046	438	110	112	2 513
Produktionsområden						
Götalands södra slättbygder	1 752	1 259	614	472	421	4 518
» mellanbygder	2 029	4 996	6 965	7 374	13 213	34 577
» norra slättbygder	2 320	3 606	2 647	1 798	2 978	13 349
Svealands slättbygder	2 555	5 345	5 338	4 172	4 127	21 537
Götalands skogsbygder	8 249	14 460	13 096	11 062	8 820	55 687
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 842	4 922	3 239	2 347	635	13 985
Nedre Norrland	3 407	6 623	3 904	3 249	2 358	19 541
Övre Norrland	3 275	3 929	2 037	1 064	345	10 650
Hela riket						
1985	26 429	45 140	37 840	31 538	32 897	173 844
1984	27 114	45 735	39 009	30 619	34 927	177 404
1983	27 225	45 364	37 528	30 534	36 730	177 381
1982	27 581	45 410	37 228	31 570	36 121	177 910
1981	25 713	41 285	34 377	29 927	35 452	166 754

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.27 Antal företag[1] med får (exkl lamm) efter besättningsstorlek 1985

Number of holdings with sheep by size of stocks in 1985

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal får (exklusive lamm)						Summa
	1 – 9	10 – 24	25 – 49	50 – 99	100 – 199	Över 199	
Län							
Stockholms	101	86	47	18	10	–	262
Uppsala	139	87	33	12	3	–	274
Södermanlands	103	73	32	19	10	1	238
Östergötlands	169	136	79	50	17	5	456
Jönköpings	277	156	47	29	8	–	517
Kronobergs	183	121	59	22	6	–	391
Kalmar	189	174	102	48	31	5	549
Gotlands	112	188	138	82	38	12	570
Blekinge	107	50	24	6	1	–	188
Kristianstads	385	135	36	15	2	1	574
Malmöhus	337	71	26	4	5	–	443
Hallands	470	142	33	12	6	–	663
Göteborgs o Bohus	269	108	25	14	5	–	421
Älvsborgs	461	248	88	21	9	1	828
Skaraborgs	392	157	49	17	7	–	622
Värmlands	321	230	56	16	3	–	626
Örebro	153	71	26	12	4	–	266
Västmanlands	66	46	23	7	1	–	143
Kopparbergs	174	108	38	14	3	–	337
Gävleborgs	225	133	39	16	5	–	418
Västernorrlands	279	160	48	15	5	1	508
Jämtlands	169	124	41	18	6	–	358
Västerbottens	421	170	24	8	1	–	624
Norrbottens	170	73	13	2	1	–	259
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	494	91	18	7	3	–	613
» mellanbygder	457	329	206	106	56	18	1 172
» norra slättbygder	535	236	80	27	17	2	897
Svealands slättbygder	514	357	160	65	29	1	1 126
Götalands skogsbygder	1 764	963	382	169	58	4	3 340
Mellersta Sveriges skogsbygder	560	343	101	37	5	–	1 046
Nedre Norrland	673	445	118	50	16	1	1 303
Övre Norrland	675	283	61	16	3	–	1 038
Storleksgrupp, hektar åkermark							
2,1 – 5,0	1 457	753	109	20	3	–	2 342
5,1 – 10,0	1 371	910	322	73	4	1	2 681
10,1 – 20,0	1 169	626	337	131	36	1	2 300
20,1 – 30,0	524	241	112	98	37	4	1 016
30,1 – 50,0	566	192	104	64	45	6	977
50,1 – 100,0	433	204	81	60	34	7	819
Över 100,0	152	121	61	31	28	7	400
Hela riket							
1985	5 672	3 047	1 126	477	187	26	10 535
1984	5 894	3 082	1 160	457	177	39	10 809
1983	5 975	3 065	1 130	458	181	41	10 850
1982	6 096	3 066	1 119	477	175	45	10 978
1981	5 736	2 790	1 039	454	169	47	10 235

1) Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.28 Antal företag[1] med får (exkl lamm) 1985
Number of holdings with sheep in 1985

Företagsstorlek; område	Totala antalet företag	Antalet företag med får exkl lamm
Produktionsområden		
Götalands södra slättbygder	8 858	613
» mellanbygder	10 268	1 172
» norra slättbygder	12 372	897
Svealands slättbygder	14 318	1 126
Götalands skogsbygder	32 432	3 340
Mellersta Sveriges skogsbygder	10 243	1 046
Nedre Norrland	11 651	1 303
Övre Norrland	8 887	1 038
Hela riket		
1985	109 029	10 535
1984	111 581	10 809
1983	113 888	10 850
1982	116 350	10 978
1981	115 136	10 234

1) Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.29 Antal företag med får och andra djurslag 1985
Number of holdings with sheep and other livestock in 1985

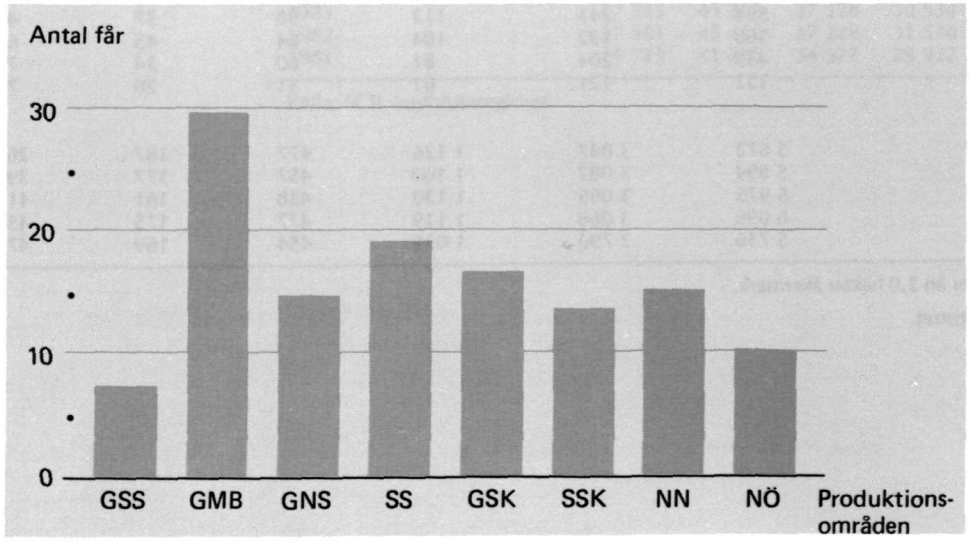
Slag av företag	Med enbart får och lamm	Med även andra djurslag	Summa
Företag med får och lamm			
Utan får	12	47	59
Med 1–9 får (exkl lamm)	1 877	3 795	5 672
Med 10–24 får (exkl lamm)	1 558	1 489	3 047
Med över 24 får (exkl lamm)	955	862	1 817
Summa	4 402	6 193	10 595

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av diagram 9.30 framgår att andelen stora fårbesättningar är störst i Götalands mellanbygder. I detta produktionsområde ingår bl a Gotlands och Kalmar län. Andelen företag med får är, som framgår av tabell 9.28, också högt i detta produktionsområde.

Annan publicering
Uppgifterna om antal får och antal företag med får är hämtade från SM serie J, lantbrukets företagsregister.

Diagram 9.30 Genomsnittlig besättningsstorlek för företag med får 1985
Average size of sheep stocks in 1985

Kontrollverksamheten

Fårkontrollen ger de data som behövs för ett effektivt avelsarbete.

Ägarna till anslutna besättningar fastställer varje djurs härstamning och identitet genom kontroll av betäckningar och lammningar. Varje djur i besättningen skall ha identitetsbeteckning. Vid ca 120 dagars ålder vägs lammen. Samtidigt beskrivs och bedöms päls- eller ullkvaliteten.

Resultaten i fårkontrollen bearbetas centralt. Därvid normeras lammens vikter för ålder, kön, kullstorlek och moderns ålder. Fårägarna erhåller ett produktionsresultat för varje lamm, tacka och bagge i besättningen.

Uppgifterna om fårkontrollen 1985 visar att anslutningen var ca 1 700 besättningar med cirka 70 000 tackor. Detta medför att ungefär 16 % av samtliga företag med får och ungefär 43 % av alla tackor täcks av kontrollen. Denna låga täckning och överrepresentation av större företag bland de kontrollerade besättningarna måste hållas i minnet vid tolkning av resultat av kontrollen.

Tabell 9.31 visar att knappt 70 % av tackorna var av pälsfårras. Motsvarande andel är högre i de län där de flesta besättningarna finns (över 95 % i Kalmar och Gotlands län).

Tabell 9.31 Antal besättningar, tackor av olika raser och baggar i fårkontrollen samt andel får i kontroll 1985
Number of herds, ewes of different races and rams in the sheep breeding control and proportion of sheep in control in 1985

Område	Antal besätt-ningar	Antal tackor					Antal baggar	Andel av samtliga får[2], %
		Pälsfår	Vit lantras	Tyngre köttfår	Kors-ningar	Samtliga[1]		
Län								
Stockholms	116	2 851	884	124	474	4 413	283	84
Uppsala	72	1 141	706	41	463	2 407	185	59
Södermanlands	72	1 711	812	256	829	3 623	275	68
Östergötlands	96	4 419	519	450	163	5 567	300	46
Jönköpings	74	2 863	185	83	338	3 488	196	44
Kronobergs	106	3 681	131	101	10	3 926	205	59
Kalmar	150	7 744	60	139	127	8 114	413	52
Gotlands	93	6 676	41	68	16	6 818	329	32
Blekinge	51	1 543	120	7	67	1 739	125	75
Kristianstads	76	1 468	401	361	415	2 652	189	43
Malmöhus	32	516	237	133	269	1 209	109	33
Hallands	42	1 321	138	206	126	1 797	128	29
Göteborgs o Bohus	44	831	316	127	179	1 453	116	31
Älvsborgs	128	3 046	737	92	244	4 165	284	38
Skaraborgs	71	1 749	673	85	163	2 697	195	38
Värmlands	65	1 313	358	27	229	1 955	149	26
Örebro	22	616	349	25	71	1 070	66	30
Västmanlands	29	433	247	14	256	961	77	42
Kopparbergs	47	783	610	25	159	1 594	108	34
Gävleborgs	52	1 377	178	0	384	1 942	121	34
Västernorrlands	146	1 385	341	52	2 474	4 345	300	64
Jämtlands	63	694	236	29	1 628	2 726	167	48
Västerbottens	37	98	538	71	390	1 109	91	21
Norrbottens	22	77	94	12	177	361	32	16
Hela riket								
1985	1 706	48 336	8 911	2 528	9 651	70 131	4 443	43
1984	1 872	51 348	8 642	2 655	9 484	72 586	4 425	44
1983	2 083	53 551	8 531	2 848	9 237	74 575	4 759	45
1982	2 260	54 733	8 815	2 870	9 352	76 212	4 554	46
1981	2 127	51 387	8 989	2 952	9 420	73 170	4 207	46

1) Inklusive tackor för vilka rasuppgift saknas.
2) Får exklusive lamm vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: Svenska Fåravelsförbundet, fårkontrollen och SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.32 Resultat från fårkontrollen 1985

Results from the sheep breeding control in 1985

Område	Antal lamm per tacka vid						Uppfödnings-förlust, procent	Korrigerad vikt, kg per lamm	Lammvikt vid 120 dagar, kg per tacka
	Födseln	Mönstringen							
		Pälsfår	Vit lantras	Tyngre köttfår	Korsningar	Samtliga			
Län									
Stockholm	1,91	1,64	2,07	1,23	1,85	1,74	8	32,2	54,7
Uppsala	1,99	1,55	2,10	1,63	1,87	1,78	10	33,2	57,8
Södermanlands	1,92	1,54	2,10	1,47	1,84	1,73	9	34,0	57,3
Östergötlands	1,78	1,58	1,98	1,47	2,03	1,62	8	30,7	49,8
Jönköpings	1,76	1,59	1,99	1,33	1,78	1,62	8	32,6	52,6
Kronobergs	1,81	1,67	2,07	1,39	2,50	1,67	7	32,2	53,6
Kalmar	1,80	1,63	2,32	1,59	1,75	1,63	9	31,5	51,2
Gotlands	1,79	1,59	1,65	1,40	1,53	1,59	11	32,5	51,1
Blekinge	1,82	1,65	2,14	1,14	1,37	1,67	8	32,9	53,9
Kristianstads	1,90	1,55	2,19	1,46	1,79	1,68	12	33,1	54,8
Malmöhus	2,01	1,68	2,07	1,55	1,90	1,79	11	35,8	58,9
Hallands	1,85	1,68	2,15	1,50	1,68	1,69	8	32,5	54,1
Göteborgs o Bohus	1,77	1,50	1,93	1,45	1,82	1,63	7	31,5	51,7
Älvsborgs	1,79	1,57	1,86	1,56	1,81	1,64	8	31,0	50,5
Skaraborgs	1,83	1,59	2,03	1,37	1,66	1,70	6	32,6	54,6
Värmlands	1,75	1,46	1,91	1,56	1,78	1,58	9	31,6	49,6
Örebro	1,92	1,55	2,03	1,80	2,01	1,75	8	30,2	52,7
Västmanlands	1,95	1,63	1,94	1,54	1,86	1,77	9	33,0	57,5
Kopparbergs	1,86	1,55	1,86	1,29	1,91	1,71	8	32,9	55,7
Gävleborgs	1,86	1,65	1,82	–	1,87	1,71	8	31,2	52,4
Västernorrlands	2,01	1,68	2,12	1,78	1,86	1,82	9	34,5	61,6
Jämtlands	2,14	1,70	2,18	1,76	1,99	1,93	9	34,7	64,3
Västerbottens	2,01	1,27	1,94	1,21	1,77	1,77	11	33,1	57,7
Norrbottens	1,83	1,39	1,60	2,00	1,68	1,61	11	30,7	49,2
Hela riket									
1985	1,86	1,60	2,01	1,47	1,86	1,69	9	32,5	54,0
1984	1,83	1,60	2,01	1,49	1,84	1,68	8	32,5	53,9
1983	1,82	1,58	2,03	1,49	1,86	1,66	8	32,7	53,8
1982	1,77	1,55	1,99	1,53	1,81	1,63	8	32,2	52,1
1981	1,81	1,57	1,99	1,55	1,80	1,65	9	31,1	50,9

Källa: Svenska Fåravelsförbundet, fårkontrollen.

Av tabellen framgår att vit lantras har det högsta antalet lamm per tacka vid mönstringen. Vit lantras hade 2,0 lamm per tacka vilket kan jämföras med 1,7 för samtliga besättningar. Vidare kan konstateras att medelvikten per lamm har ökat med ca 1,5 kg under den senaste femårsperioden.

Slakt

Tabell 9.33 Antal besiktigade slaktkroppar av får 1985

Number of inspected sheep carcases in 1985

Anläggning	Får inkl lamm
Offentliga slakthus och kontrollslakterier	302 681
Köttbesiktningsbyråer	13 326
Fristående sanitetsavdelningar	26
Samtliga anläggningar	
1985	316 033
1984	320 531
1983[1]	325 217
1982	315 959
1981	301 699

1) T o m 1983 ingår getter i summan. Getslakten är högst 0,5 % av summan resp år före 1983.

Källa: Livsmedelsverket.

Av tabellerna framgår att antalet besiktigade slaktkroppar minskar sedan ett par år tillbaka. Vidare framgår att medelslaktvikterna för den marknadsförda slakten varit i stort sett oförändrade de senaste åren.

Annan publicering

Uppgifterna om slakt är hämtade ur sammandrag för årsrapporter årligen sedan 1972, från offentliga slakthus, kontrollslakterier, fristående sanitetsavdelningar och köttbesiktningsbyråer, uppgifter fördelade på slakterier m m om antal besiktigade djur eller djurdelar, beslagsorsaker m m. Statens livsmedelsverk (stencil).

Jordbruksekonomiska meddelanden, uppgifter om antalet besiktigade slaktdjur har redovisats varje månad sedan 1950. I särskilda årliga artiklar redogörs för produktionen av slaktkroppar; uppgifter för 1985 infördes i nr 1986:5. Statens jordbruksnämnd.

Tabell 9.34 Antal slaktkroppar av får och medelslaktvikter 1985

Number of slaughtered sheep and average weight of carcases in 1985

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Får inkl lamm och getter
Antal slaktkroppar	
Typ av slakt	
Marknadsförd slakt[1]	318 126
Hemslakt	10 000
Summa	
1985	328 126
1984	331 473
1983	333 300
1982	327 934
1981	311 645
Medelslaktvikter, kilogram	
Typ av slakt	
Marknadsförd slakt[1]	16,4
Hemslakt	15,0
Summa	
1985	16,3
1984	16,2
1983	16,0
1982	16,1
1981	15,8

1) Veterinärbesiktigad slakt med tillägg för export och avdrag för import av levande djur.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

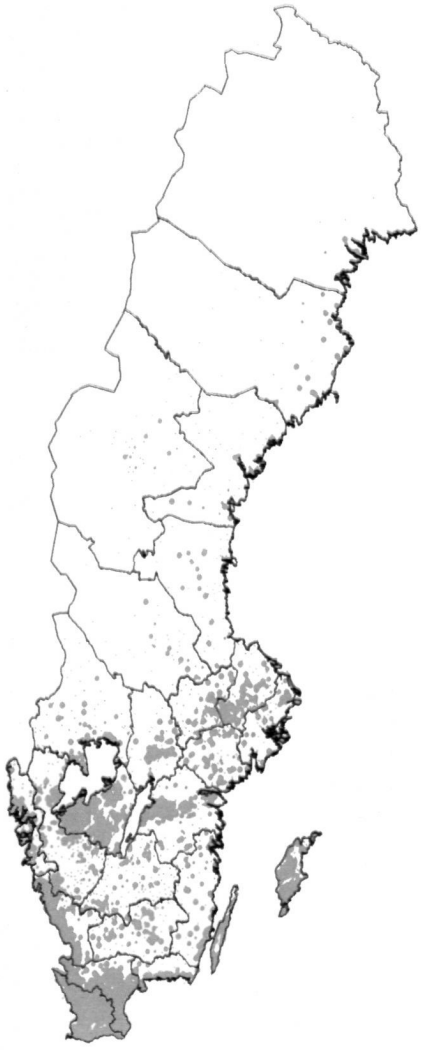
Svin

Antal, besättningar

Uppgifter om antal svin erhålles årligen genom lantbruksregistret.

Den 13 juni 1985 fanns svin vid 20 000 företag (18 % av samtliga företag). Drygt en tredjedel av svinen fanns i de två Skånelänen.

Karta 9.36 Svinens geografiska fördelning 1985
Distribution of pigs in 1985

Tabell 9.35 Antal svin[1] 1985
Number of pigs in 1985

Område	Svin				Summa
	Galtar	Suggor	Övriga svin		
			3 månader och däröver	Under 3 månader	
Län					
Stockholms	76	1 525	18 522	6 952	27 075
Uppsala	423	8 378	23 557	30 353	62 711
Södermanlands	267	6 523	27 130	27 752	61 672
Östergötlands	458	9 284	61 815	38 968	110 525
Jönköpings	238	4 134	10 704	18 778	33 854
Kronobergs	336	5 188	18 076	20 660	44 260
Kalmar	441	10 811	43 085	52 009	106 346
Gotlands	312	7 033	26 057	29 140	62 542
Blekinge	202	4 088	40 489	29 507	74 286
Kristianstads	1 585	42 669	228 551	204 636	477 441
Malmöhus	2 284	49 595	214 998	210 884	477 761
Hallands	1 429	38 011	153 572	166 049	359 061
Göteborgs o Bohus	166	3 798	14 961	15 866	34 791
Älvsborgs	479	10 245	31 330	43 336	85 390
Skaraborgs	1 256	26 629	113 477	125 702	267 064
Värmlands	184	3 548	20 911	15 790	40 433
Örebro	154	3 631	19 553	18 910	42 248
Västmanlands	222	5 316	22 455	21 231	49 224
Kopparbergs	71	1 120	3 787	4 206	9 184
Gävleborgs	76	1 438	6 606	6 368	14 488
Västernorrlands	64	1 421	3 601	5 594	10 680
Jämtlands	36	604	2 053	2 818	5 511
Västerbottens	160	3 550	17 594	14 392	35 696
Norrbottens	27	709	4 152	2 942	7 830
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	2 876	70 257	396 344	325 749	795 226
Götalands mellanbygder	2 087	49 495	229 348	235 222	516 152
Götalands norra slättbygder	1 708	36 103	173 366	165 364	376 541
Svealands slättbygder	1 230	26 989	121 806	110 921	260 946
Götalands skogsbygder	2 477	54 941	155 921	226 179	439 518
Mellersta Sveriges skogsbygder	204	3 782	16 342	17 394	37 722
Nedre Norrland	177	3 418	12 141	14 621	30 357
Övre Norrland	187	4 263	21 768	17 393	43 611
Storleksgrupp, hektar åkermark					
2,1 – 5,0	162	4 116	6 661	16 332	27 271
5,1 – 10,0	491	12 378	16 521	50 279	79 669
10,1 – 20,0	1 777	43 501	79 895	173 156	298 329
20,1 – 30,0	1 899	44 799	104 932	181 925	333 555
30,1 – 50,0	2 876	64 378	227 053	274 568	568 875
50,1 – 100,0	2 455	53 147	356 939	246 707	659 248
Över 100,0	1 286	26 929	335 035	169 876	533 126
Hela riket					
1985	10 946	249 248	1 127 036	1 112 843	2 500 073
1984	11 420	261 040	1 143 182	1 177 571	2 593 213
1983	11 434	260 112	1 141 008	1 171 387	2 583 941
1982	11 464	274 878	1 135 581	1 178 664	2 600 587
1981	11 739	277 505	1 164 811	1 162 787	2 616 842

1) Vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Observera

De flesta svinen fanns vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark, men ett antal svin finns också på företag med mindre åkerareal men stor svinbesättning (minst 250 svin). Tabellerna 9.35 och 9.40 avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark, tabellen 9.37 endast stora djurbesättningar och övriga tabeller samtliga företag.

Av tabellen framgår att vid företag med stora djurbesättningar och högst 2,0 hektar åkermark fanns 1985 4 700 suggor och galtar och 84 000 övriga svin. Det innebär att knappt 2 procent av suggorna och galtarna och knappt 4 % av övriga svin fanns vid de stora djurbesättningarna utan åkermark. Dessa stora djurbesättningar är vanligast i "svintäta" områden.

Tabell 9.37 Antal svin vid företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 250 svin 1985
Number of pigs at holdings not exceeding 2,0 hectares of arable land and with at least 250 pigs in 1985

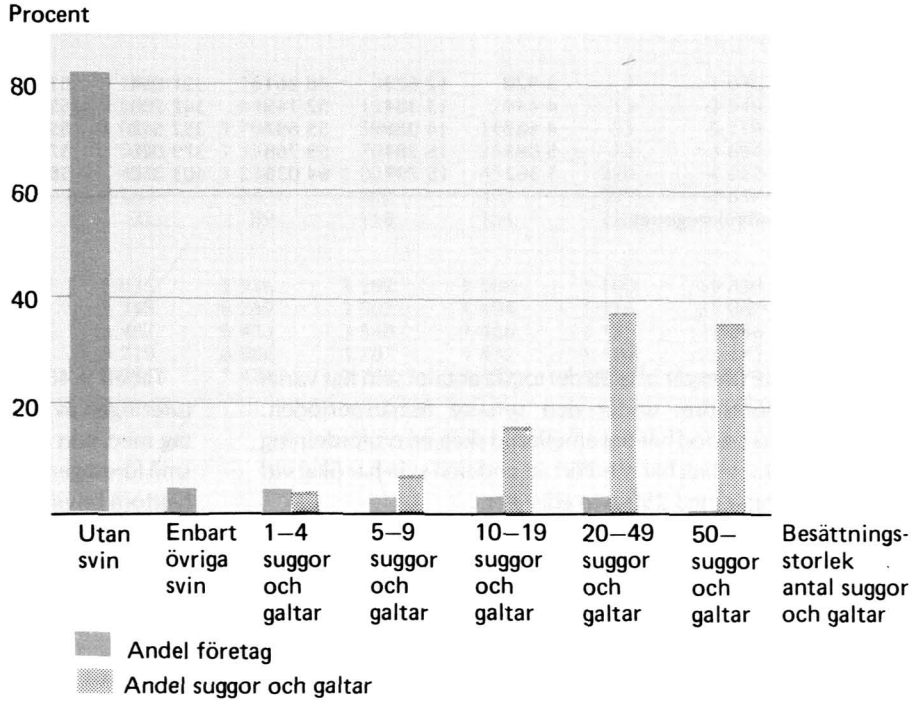
Område	Svin				Summa
	Galtar	Suggor	Övriga Svin		
			3 månader och däröver	Under 3 månader	
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	61	1 586	14 099	10 142	25 888
» mellanbygder	81	850	12 481	3 791	17 203
» slättbygder	12	328	9 211	6 013	15 564
Svealands slättbygder	25	674	3 408	3 021	7 128
Götalands skogsbygder	32	809	16 821	3 767	21 429
Mellersta Sveriges skogsbygder	6	191	796	703	1 696
Nedre Norrland	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–
Hela riket					
1985	217	4 438	56 816	27 437	88 908
1984	186	4 643	57 325	29 518	91 672
1983	192	5 054	57 114	30 934	93 294
1982	192	5 736	72 134	37 503	115 565
1981	226	4 579	74 057	27 707	106 569

Källa: SCB, Jantbruksregistret.

Av diagrammet framgår att drygt två tredjedelar av suggorna och galtarna finns vid företag med 20 suggor och galtar eller fler.

Knappt en tredjedel av de företag som har suggor och galtar finns i dessa storleksgrupper.

Diagram 9.38 Antal företag respektive antal suggor och galtar fördelade efter besättningsstorlek 1985
Number of holdings and number of sows and boars distributed by size of stocks in 1985

Tabell 9.39 Antal svin efter besättningsstorlek 1985

Number of pigs by size of stocks in 1985

Område	Besättningsstorlek, antal svin							Summa
	1 – 2	3 – 9	10 – 24	25 – 99	100 – 249	250 – 499	Över 499	
Län								
Stockholms	21	95	333	1 678	2 979	4 159	18 294	27 559
Uppsala	99	566	1 433	10 532	13 238	12 317	26 274	64 459
Södermanlands	70	160	503	4 310	10 937	10 949	35 182	62 111
Östergötlands	116	302	878	7 950	16 340	19 665	70 673	115 924
Jönköpings	279	838	2 020	7 274	7 237	7 977	10 357	35 982
Kronobergs	178	799	2 051	8 301	8 139	11 289	14 933	45 690
Kalmar	266	530	1 427	7 129	15 989	25 307	59 801	110 449
Gotlands	146	759	2 275	8 383	17 847	14 574	18 558	62 542
Blekinge	134	310	1 088	4 843	8 265	14 073	53 323	82 036
Kristianstads	192	1 455	7 396	58 767	90 426	96 377	246 432	501 045
Malmöhus	109	1 210	7 532	72 286	117 454	95 972	198 995	493 558
Hallands	182	1 189	6 889	50 249	90 333	82 699	134 789	366 330
Göteborgs o Bohus	142	533	2 303	7 370	6 869	8 782	8 792	34 791
Älvsborgs	293	1 003	4 166	17 465	19 973	17 872	24 618	85 390
Skaraborgs	147	868	4 684	34 159	55 837	58 421	125 552	279 668
Värmlands	259	242	438	2 741	7 004	9 288	20 838	40 810
Örebro	48	134	365	2 993	4 979	9 509	25 336	43 364
Västmanlands	102	179	541	5 036	8 932	11 483	25 915	52 188
Kopparbergs	147	309	413	1 459	2 407	2 214	3 931	10 880
Gävleborgs	348	388	560	2 106	2 606	3 307	5 173	14 488
Västernorrlands	230	137	282	1 021	1 753	3 711	3 546	10 680
Jämtlands	136	74	271	579	1 249	1 468	1 734	5 511
Västerbottens	195	477	980	4 052	6 017	8 851	15 124	35 696
Norrbottens	81	66	33	371	530	536	6 213	7 830
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	111	1 348	8 430	81 731	177 750	168 248	383 496	821 114
» mellanbygder	389	2 048	9 032	64 106	103 288	114 917	239 575	533 355
» slättbygder	189	1 208	6 090	43 902	72 153	79 506	189 057	392 105
Svealands slättbygder	319	1 115	3 265	25 379	44 658	54 098	139 240	268 074
Götalands skogsbygder	1 460	5 080	18 905	93 099	100 718	89 050	152 635	460 947
Mellersta Sveriges skogsbygder	409	613	981	5 200	7 441	6 504	18 270	39 418
Nedre Norrland	744	640	1 111	3 214	4 785	9 090	10 773	30 357
Övre Norrland	299	571	1 047	4 423	6 547	9 387	21 337	43 611
Hela riket								
1985	3 920	12 623	48 861	321 054	517 340	530 800	1 154 383	2 588 981
1984	4 449	13 384	52 145	342 703	552 586	534 518	1 185 100	2 684 885
1983	4 682	14 088	55 697	352 518	553 534	520 958	1 175 758	2 677 235
1982	5 083	15 284	59 768	379 026	577 418	509 815	1 180 758	2 727 152
1981	5 362	15 799	64 035	403 212	584 133	516 630	1 134 240	2 723 411

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.39 framgår bl a att det totala antalet svin har varit i stort sett oförändrat under den senaste femårsperioden. Under samma period har det emellertid skett en omfördelning av antalet svin, vilket har medfört att andelen svin har ökat vid svinbesättningar med 250 svin eller fler.

Tabell 9.40 på nästa sida visar också den snabba omstruktureringen av svinproduktionen. Sedan 1981 har antalet företag med svin minskat med nästan 20 %. Det är framförallt de små företagen som minskat, företagen med minst 250 svin har tvärtom blivit fler.

Tabell 9.40 Antal företag med respektive utan svin efter besättningsstorlek 1985

Number of holdings with or without pigs by size of stocks in 1985

Område Storleksgrupp	Företag med svin; besättningsstorlek, antal svin							Summa	Företag utan svin
	1 – 2	3 – 9	10 – 24	25 – 99	100 – 249	250 – 499	Över 499		
Län									
Stockholms	14	18	20	28	18	11	18	127	1 908
Uppsala	68	107	85	180	89	37	26	592	2 927
Södermanlands	46	29	30	75	67	31	24	302	2 227
Östergötlands	75	61	54	143	98	58	64	553	4 154
Jönköpings	177	160	132	140	45	20	9	683	5 002
Kronobergs	123	148	136	150	50	31	17	655	3 514
Kalmar	173	107	89	136	104	72	64	745	4 185
Gotlands	97	142	146	162	111	42	23	723	1 788
Blekinge	98	63	67	94	49	38	44	453	1 552
Kristianstads	125	251	459	1 111	576	269	198	2 989	3 990
Malmöhus	72	204	452	1 303	757	268	174	3 230	4 384
Hallands	124	209	422	911	580	244	146	2 636	2 996
Göteborgs o Bohus	97	95	143	141	45	25	12	558	3 812
Älvsborgs	204	184	261	345	129	53	27	1 203	7 527
Skaraborgs	96	153	290	620	352	170	132	1 813	6 701
Värmlands	188	50	27	53	43	26	29	416	5 344
Örebro	34	23	24	54	30	24	29	218	3 042
Västmanlands	63	38	36	94	55	33	24	343	2 501
Kopparbergs	93	63	25	29	15	6	3	234	3 210
Gävleborgs	229	84	36	37	15	9	7	417	3 749
Västernorrlands	155	28	17	18	13	11	4	246	4 046
Jämtlands	100	19	18	12	9	4	3	165	3 172
Västerbottens	126	90	64	81	39	24	19	443	4 876
Norrbottens	51	15	2	9	3	2	4	86	2 592
Produktionsområden									
Götalands södra slättbygder	73	225	508	1 452	1 123	477	352	4 210	4 648
» mellanbygder	258	371	555	1 217	662	321	218	3 602	6 666
» norra slättbygder	125	215	377	803	454	233	186	2 393	9 979
Svealands slättbygder	211	211	199	446	281	151	139	1 638	12 680
Götalands skogsbygder	982	946	1 195	1 760	651	255	151	5 940	26 492
Mellersta Sveriges skogsbygder	277	121	62	95	47	19	17	638	9 605
Nedre Norrland	508	140	71	63	32	26	14	854	10 797
Övre Norrland	194	112	68	90	42	26	23	555	8 332
Storleksgrupp, hektar åkermark									
2,1 – 5,0	426	203	194	161	36	9	7	1 036	16 829
5,1 – 10,0	688	514	553	640	121	20	13	2 549	19 561
10,1 – 20,0	723	727	1 076	1 794	598	148	53	5 119	19 541
20,1 – 30,0	373	409	525	1 357	705	253	72	3 694	10 729
30,1 – 50,0	284	318	482	1 238	1 021	451	228	4 022	11 514
50,1 – 100,0	117	144	184	647	693	473	399	2 657	8 266
Över 100,0	17	26	21	89	118	154	328	753	2 759
Hela riket									
1985	2 628	2 341	3 035	5 926	3 292	1 508	1 100	19 830	89 199
1984	2 934	2 495	3 258	6 289	3 502	1 494	1 115	21 087	90 494
1983	3 120	2 687	3 467	6 483	3 548	1 466	1 125	21 896	91 992
1982	3 375	2 869	3 719	6 966	3 707	1 432	1 104	23 172	93 178
1981	3 588	2 967	3 996	7 424	3 796	1 452	1 074	24 270	90 866

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 9.41 är antalet företag med liten åkerareal och minst 250 svin relativt litet (mindre än 1 % av samtliga företag med svin).

Andelen företag med svin varierar mycket mellan olika delar av landet. "Svintätast" är Götalands södra slättbygder, där nästan hälften av företagen har svin. I Norrland ligger motsvarande andel under 10 %.

Tabell 9.41 Antal företag med svin 1985
Number of holdings with pigs in 1985

Område	Företag med mer än 2,0 hektar åkermark		Företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 250 svin
	Totala antalet företag	Antalet företag med svin	
Produktionsområden			
Götalands södra slättbygder	8 858	4 210	38
» mellanbygder	10 268	3 602	26
» norra slättbygder	12 372	2 393	12
Svealands slättbygder	14 318	1 638	10
Götalands skogsbygder	32 432	5 940	19
Mellersta Sveriges skogsbygder	10 243	638	2
Nedre Norrland	11 651	854	–
Övre Norrland	8 887	555	–
Hela riket			
1985	109 029	19 830	107
1984	111 581	21 087	111
1983	113 888	21 896	111
1982	116 350	23 172	119
1981	115 136	24 270	123

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.42 visar att svinskötsel ofta, även för stora svinbesättningar, kombineras med annan husdjursskötsel.

Annan publicering
Uppgifterna om antal svin och antal företag med svin är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister.

Tabell 9.42 Antal företag med svin och andra djurslag 1985
Number of holdings with pigs and other livestock in 1985

Slag av företag	Med enbart svin	Med även andra djurslag	Summa
Företag med svin			
Med 1 – 9 svin	442	4 527	4 969
» 10 – 24 »	419	2 616	3 035
» 25 – 99 »	1 470	4 456	5 926
» över 99 svin	3 124	2 883	6 007
Summa	5 455	14 482	19 937

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Kontrollverksamheten

Suggkontrollen
Suggkontroll finns i två former, nämligen officiell kontroll och brukskontroll.

I den officiella formen redovisas djurens identitet och härstamning. Djurägaren registrerar antalet levande och döda smågrisar per kull vid födseln. Antalet överlevande grisar kontrolleras två till sex veckor efter födseln av en serviceassistent. Uppgifter över antal överlevande grisar per kull ger tillsammans med grisningsintervall underlag för beräkning av antal kontrollerade grisar per sugga och år.

Genom brukskontrollen registreras uppgifter om djurens identitet och härstamning. Producenten redovisar antal födda och avvanda grisar per kull. Dessa uppgifter ger tillsammans med siffror över grisningsintervall underlag för beräkning av antal avvanda grisar per sugga och år.

Antalet djur i suggkontrollen minskade från 1978 till 1983 men har därefter stabiliserats. Suggkontrollen omfattade 1984/85 ca 28 % av samtliga suggor. Större företag är överrepresenterade bland kontrollbesättningarna.

Bland suggorna i officiell kontroll märks en förskjutning från Lantras mot Yorkshire, Hampshire och Duroc, vilket hör ihop med ökad inriktning på korsningsavel.

Tabell 9.43 Suggkontrollens omfattning 1984/85[1]
Number of herds in the sow litter recording in 1984/85

Förening	Antal besättningar			Antal suggor			
	Officiell kontroll		Brukskontroll	Officiell kontroll			Brukskontroll[2]
	Samtliga	Därav galtproducerande		Totalt	Därav Lantras	Därav Yorkshireras	
Skanek	257	39	267	8 087	3 998	1 178	10 193
Kristianstad-Blekinge Slakteriförening	39	8	164	1 721	605	368	3 312
Kalmar läns Slakterier	21	6	16	1 652	612	602	675
Kronobergs läns slakteriförening	29	5	24	898	478	146	521
Farmek, Visby	60	3	14	1 623	430	105	253
Farmek, Linköping	26	4	44	1 145	398	134	1 381
Scan Väst, Varberg	61	6	34	2 079	1 100	131	977
Farmek, Nyköping	7	2	49	319	203	85	1 307
Farmek, Örebro	10	3	35	838	298	120	1 120
Scan Väst, Kil	11	3	8	412	141	145	261
Farmek, Västerås	13	6	7	657	279	248	440
Farmek, Uppsala	12	1	20	491	158	12	1 354
Skara Semin	143	8	130	6 001	2 313	817	4 677
Södra Älvsborgs Husdjursskötsel	14	2	6	464	233	10	34
Norrlands Slakteriförening, Södra	4	2	5	115	111	0	291
Norrlands Slakteriförening, Norra	7	5	3	364	222	86	139
Norrlands Slakteriförening, Norrbotten	2	0	4	87	4	3	91
Totalt							
1984/85	716	103	830	26 953	11 583	4 190	27 026
1983/84	742	104	8439	26 306	12 017	3 822	36 608
1982/83	743	104	862	25 901	12 651	3 387	26 849
1981/82	837	110	953	28 110	14 251	3 577	29 724
1980/81	862	119	1 067	25 136	12 931	2 687	31 894

1) Avser perioden september – augusti.
2) Avser databearbetad brukskontroll. Härtill kommer ca 800 besättningar och ca 20 000 suggor i icke databearbetad brukskontroll.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, suggkontrollen.

Tabell 9.44 Resultat från suggkontrollen 1984/85[1]

Results of the sow litter recording in 1984/85

Förening		Officiell kontroll[2]					Brukskontroll				
		Medelantal grisar per kull		Ålder vid grisning, dagar	Grisnings-intervall, dagar	Antal kontrollerade grisar per sugga och år	Medelantal grisar per kull		Ålder vid grisning, dagar	Grisnings-intervall, dagar	Antal avvanda grisar per sugga och år
		Vid födseln	Vid kontroll				Vid födseln	Vid avvänjning			
Skanek	gyltor	10,0	8,4	371			9,9	8,2	379		
	suggor	11,6	9,5		179	19,0	11,8	9,3		175	19,0
Kristianstad-Blekinge Slakteriförening	gyltor	9,6	7,8	381			9,8	8,4	382		
	suggor	11,5	9,1		185	17,4	11,6	9,3		178	18,7
Kalmar läns Slakterier	gyltor	9,7	8,5	374			10,0	8,6	366		
	suggor	12,1	10,0		172	20,8	11,5	9,5		168	20,2
Kronobergs läns Slakteriförening	gyltor	10,4	9,1	360			10,1	8,3	385		
	suggor	11,8	9,8		174	20,3	11,8	9,1		180	18,0
Farmek, Visby	gyltor	10,1	8,4	387			10,8	8,8	400		
	suggor	11,9	9,4		184	18,3	11,2	9,0		185	17,8
Farmek, Linköping	gyltor	10,5	9,1	383			9,9	8,9	386		
	suggor	12,0	9,5		182	19,1	11,4	9,0		185	17,8
Scan Väst, Varberg	gyltor	9,7	8,3	364			10,0	8,8	375		
	suggor	12,1	9,6		188	18,1	12,0	9,8		183	19,1
Farmek, Nyköping	gyltor	10,5	8,7	377			10,2	7,3	400		
	suggor	11,9	9,5		171	19,9	12,1	8,8		185	17,0
Farmek, Örebro	gyltor	10,5	8,5	386			10,0	8,2	392		
	suggor	12,0	9,2		181	18,4	11,5	8,3		184	16,5
Scan Väst, Kil	gyltor	10,0	8,4	375			9,9	8,5	391		
	suggor	11,5	9,0		177	18,4	11,7	9,1		170	19,3
Farmek, Västerås	gyltor	11,1	8,8	449			10,1	–	373		
	suggor	12,1	8,9		187	17,4	12,2	8,0		173	16,9
Farmek, Uppsala	gyltor	10,1	8,1	393			10,1	8,8	387		
	suggor	11,7	8,5		183	16,8	11,6	9,4		173	19,6
Skara Semin	gyltor	10,2	8,6	386			10,1	8,5	383		
	suggor	12,0	9,5		178	19,1	11,8	9,5		176	19,3
Södra Älvsborgs Husdjursskötsel	gyltor	10,1	8,7	388			9,9	8,0	372		
	suggor	11,9	9,4		176	19,1	11,1	12,0		191	17,8
Norrlands Slakteriförening, Södra	gyltor	8,8	–	336			9,9	8,0	378		
	suggor	10,1	8,4		158	19,4	11,0	7,4		174	15,5
Norrlands Slakteriförening, Norra	gyltor	9,7	9,0	374			11,0	–	388		
	suggor	11,7	10,4		182	20,7	12,2	9,3		171	19,9
Nedre Norrlands Producentförening,	gyltor	–	–	–			10,6	–	399		
Husdjurstjänst	suggor	–	–		–	–	11,8	–		168	–
Norrbotten	gyltor	10,9	–	429			9,2	–	366		
	suggor	11,8	8,5		177	17,5	11,5	–		167	–
Totalt	gyltor	10,1	8,5	378			10,0	8,5	382		
	suggor	11,8	9,5		180	18,9	11,7	9,2		177	18,7

1) Avser perioden september – augusti.
2) Resultaten avser officiell kontroll exkl avelsbesättningar.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, suggkontrollen.

Som framgår av tabellen är skillnaderna mellan de två kontrollformerna små. (Resultaten har inte heller förändrats nämnvärt under den senaste tvåårsperioden.)

Den genomsnittliga åldern vid första grisning är 12,5 månader och det genomsnittliga intervallet mellan grisningar 6 månader. I medeltal producerar varje sugga knappt 19 avvanda grisar per år.

Svinstamkontrollen
Kontrollen äger rum vid särskilda kontrollstationer som godkänts av lantbruksstyrelsen. Under 1985 fanns det fyra sådana stationer. Det är också lantbruksstyrelsen som bestämmer vilka besättningar som skall delta i kontrollen. Sådana besättningar måste uppfylla vissa krav på bl a besättningsstorlek, härstamning, rastillhörighet och hälsotillstånd.

Efter varje avelsdjur som skall avkommebedömas tar man ut grupper om två smågrisar som levereras till kontrollstationen. Kontrollen börjar när grisarna uppnått en medelvikt av 30 kilogram och avslutas vid ca 103 kilograms levande vikt. Grisarna utfodras efter en foderplan, som är gemensam för alla kontrollstationer. Grisarnas foderförbrukning och vikt antecknas varje vecka. Efter avslutad kontroll beräknas bl a grisarnas genomsnittliga viktökning och foderförbrukning och efter slakt mäts även grisarnas slaktegenskaper.

Under 1984/85 kontrollerades ca 4 600 svin. Av dessa var 43 % av lantras, 35 % av yorkshireras, 16 % av hampshireras och 5 % av rasen duroc. Svin av lantras och yorkshireras har haft de bästa resultaten både vad avser tillväxt och foderutnyttjande samt slaktresultat under den senaste femårsperioden.

Annan publicering
Uppgifter om kontrollverksamheten för svin är hämtade ur Svensk Husdjurssköts meddelanden.

Tabell 9.45 Svinstamkontrollens omfattning samt medeltal av uppnådda resultat 1980/81–1984/85[1]
Scope of the pig progeny testing and averages of the results in 1980/81–1984/85

Ras; år	Antal kontrollerade svin	Vikt vid slakt, kg	Tillväxt per djur och dag, gram	Förbrukat antal foderenheter per kg tillväxt	Slaktresultat		
					Kroppslängd, cm	Ryggspäckets tjocklek mm	Andel kött i slaktkroppen, procent
Lantras							
1984/85	1 992	102,6	900	2,78	100,1	21,5	59,2
1983/84	2 052	102,5	889	2,81	100,5	21,4	58,8
1982/83	1 930	101,8	890	2,80	99,8	20,9	58,9
1981/82[2]	2 022	101,9	884	2,84	100,0	21,1	56,9
1980/81	2 256	99,4	842	2,76	99,3	20,4	56,9
Yorkshire							
1984/85	1 618	103,0	914	2,71	98,4	22,9	59,5
1983/84	1 702	102,5	897	2,76	98,8	22,6	58,9
1982/83	1 536	102,0	906	2,74	98,2	22,2	58,7
1981/82[2]	1 200	102,2	898	2,78	98,7	22,6	56,3
1980/81	1 298	99,5	864	2,67	97,8	22,0	55,9
Hampshire							
1984/85	748	101,7	873	2,81	93,9	24,1	59,8
1983/84	564	102,0	869	2,83	94,0	24,5	59,0
1982/83	532	101,6	869	2,84	93,4	23,5	57,7
1981/82[2]	496	101,6	856	2,91	93,5	23,2	57,4
1980/81	384	99,0	819	2,81	92,3	21,6	57,6
Duroc							
1984/85	240	102,3	876	2,83	94,4	25,1	57,6
1983/84	128	102,4	857	2,89	94,9	25,7	56,7
1982/83	148	102,2	851	2,90	94,2	25,3	56,6
1981/82[2]	140	102,4	873	2,86	94,5	26,0	55,9
1980/81	88	99,6	845	2,74	93,8	24,6	56,5

1) Avser perioden september – augusti.
2) Resultaten har påverkats av att viktsintervallen för prövning 1981/82 ändrats från 25–100 till 30–103 kg.

Källa: Svensk Husdjurssköts, svinstamkontrollen.

Galtar och betäckta suggor

SCB insamlar varje månad uppgifter om antalet galtar och antalet betäckta suggor. Uppgifterna används bl a för prognoser över svinslakten.

Galthållarregistret aktualiseras fortlöpande genom att lantbruksnämnderna rapporterar nya försäljningar av galtar till SCB. Dessutom inhämtas uppgifter om andrahandsförsäljningar av galtar direkt från säljarna.

Tabell 9.46 Antal betäckta suggor och medelantal tjänstbara galtar 1985
Number of covered sows and average number of boars in 1985

Område	Betäckta suggor	Tjänstbara galtar, årsmedeltal
Län		
Stockholms	3 148	76
Uppsala	15 247	408
Södermanlands	13 843	304
Östergötlands	19 518	427
Jönköpings	8 619	214
Kronobergs	10 805	245
Kalmar	24 407	433
Gotlands	13 587	308
Blekinge	9 270	202
Kristianstads	89 771	1 599
Malmöhus	106 129	2 275
Hallands	75 502	1 383
Göteborgs o Bohus	7 327	161
Älvsborgs	19 491	462
Skaraborgs	54 642	1 109
Värmlands	6 839	176
Örebro	6 827	160
Västmanlands	11 144	225
Kopparbergs	2 472	72
Gävleborgs	2 462	60
Västernorrlands	2 305	57
Jämtlands	1 112	28
Västerbottens	6 480	149
Norrbottens	1 302	22
Hela riket		
1985	512 249	10 555
1984	551 445	11 092
1983	547 642	11 113
1982	546 856	11 156
1981	550 720	11 251

Källa: SCB, galt- och betäckningsstatistik (totalundersökning).

Annan publicering
Uppgifterna rörande galt och betäckningsstatistiken är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J 21 SM 85 och 86.

Djursjukdomar

Som framgår av tabellen nedan är frekvensen av de vanligaste svinsjukdomarna relativt konstant över åren, medan variationerna mellan olika län är betydande.

Tabell 9.47 Frekvenser av olika sjukdomar hos svin 1982. Procent
Frequencies of different diseases of pigs in 1982. Per cent

Område	Svinsjukdomar	
	Agalakti hos sugga[1]	Spädgrisenteriter[2]
Län		
Stockholms	3,8	2,4
Uppsala	1,6	1,2
Södermanlands	3,4	4,6
Östergötlands	4,1	4,0
Jönköpings	2,1	2,5
Kronobergs	3,3	4,0
Kalmar	6,0	4,9
Gotlands	3,2	6,0
Blekinge	4,9	4,4
Kristianstads	3,7	3,7
Malmöhus	6,6	8,4
Hallands	5,5	6,5
Göteborgs o Bohus	5,7	4,2
Älvsborgs	5,8	3,9
Skaraborgs	5,0	6,5
Värmlands	5,3	3,8
Örebro	3,4	2,3
Västmanlands	4,0	5,0
Kopparbergs	3,7	1,4
Gävleborgs	4,8	2,4
Västernorrlands	1,0	0,2
Jämtlands	2,9	1,2
Västerbottens	3,3	1,3
Norrbottens	0,2	0,1
Hela riket		
1982	4,8	5,4
1981	5,2	6,0
1980	5,4	5,8
1979	5,7	5,9
1978	5,3	4,3

1) Beräknad på antalet suggor multiplicerat med 2 (kullar per år).
2) Beräknad på antalet suggor multiplicerat med 2 (kullar per år) och 9 (spädgrisar per kull).

Källa: Lantbruksstyrelsen, veterinärernas årsberättelse.

Uppgifterna om djursjukdomar är hämtade ur veterinärernas årsberättelser, årligen sedan 1972, Lantbruksstyrelsen, allmänna veterinärenheten (stencil).

Slakt

Tabell 9.48 Antal besiktigade slaktkroppar av svin 1985

Number of inspected caracases in 1985

Anläggning	Svin inkl spädgris
Offentliga slakthus och kontrollslakterier	4 217 592
Köttbesiktningsbyråer	20 262
Fristående sanitetsavdelningar	423
Samtliga anläggningar	
1985	4 238 277
1984	4 151 566
1983	4 115 849
1982	4 226 921
1981	4 143 373

Källa: Livsmedelsverket.

Av tabellen framgår bl a att den totala slakten av svin ökat med ca 2 % mellan 1984 och 1985. Medelslaktvikterna var i stort sett samma 1985 som 1984.

Annan publicering

Uppgifterna om slakt är hämtade ur sammandrag för årsrapporter från offentliga slakthus, kontrollslakterier, fristående sanitetsavdelningar och köttbesiktningsbyråer. Statens livsmedelsverk (stencil).

Jordbruksekonomiska meddelanden sedan 1950. I särskilda årliga artiklar redogörs för produktionen av slaktkroppar; uppgifter för 1985 infördes i nr 1986:5. Statens jordbruksnämnd.

Tabell 9.49 Antal slaktkroppar av svin och medelslaktvikter 1985

Number of slaughtered animals and average weight of caracases in 1985

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Svin inkl spädgris
Antal slaktkroppar	
Typ av slakt	
Marknadsförd slakt[1]	4 250 413
Hemslakt	32 700
Summa	
1985	4 283 113
1984	4 205 929
1983	4 145 658
1982	4 251 703
1981	4 178 919
Medelslaktvikter, kilogram	
Typ av slakt	
Marknadsförd slakt[1]	77,7
Hemslakt	76,0
Summa	
1985	77,7
1984	76,9
1983	76,8
1982	76,4
1981	76,3

1) Veterinärbesiktigad slakt med tillägg för export och avdrag för import av levande djur.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Höns

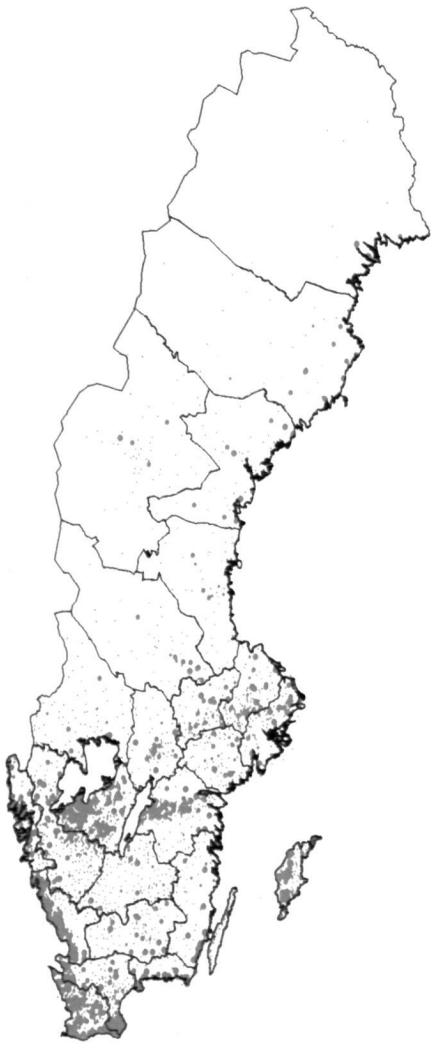
Antal, besättningar

Uppgifter om antal höns erhålles årligen genom lantbruksregistret.

Den 13 juni 1985 fanns höns (inkl kycklingar av värpras) vid 18 000 företag (17 %). Slaktkycklingar fanns vid ett 70-tal företag.

De län som har flest värphöns är Östergötlands, Malmöhus, Hallands och Skaraborgs län. I Norrland finns endast ca 6 % av värphönsen.

Karta 9.51 Den geografiska fördelningen av höns och kycklingar 1985
Distribution of hens and chickens in 1985

Tabell 9.50 Antal höns[1] 1985
Number of fowls in 1985

Område	Höns och kycklingar			Summa
	Höns	Kycklingar av värpras	Slakt-kycklingar	
Län				
Stockholms	193 720	14 839	–	208 559
Uppsala	235 861	23 696	1 600	261 157
Södermanlands	84 878	25 738	42 000	152 616
Östergötlands	522 064	121 111	–	643 175
Jönköpings	85 338	22 577	–	107 915
Kronobergs	114 647	49 353	50 000	214 000
Kalmar	285 551	70 355	98 000	453 906
Gotlands	101 792	8 583	168 000	278 375
Blekinge	175 850	12 435	197 050	385 335
Kristianstads	218 275	30 534	300 400	549 209
Malmöhus	360 866	34 887	38 500	434 253
Hallands	737 653	264 226	119 450	1 121 329
Göteborgs o Bohus	120 676	67 425	–	188 101
Älvsborgs	242 825	15 812	20 430	279 067
Skaraborgs	480 677	82 136	126 100	688 913
Värmlands	51 397	18 550	–	69 947
Örebro	84 076	33 349	8 000	125 425
Västmanlands	99 310	3 922	16 000	119 232
Kopparbergs	81 050	6 095	–	87 145
Gävleborgs	22 111	1 365	–	23 476
Västernorrlands	97 375	2 590	–	99 965
Jämtlands	43 128	484	–	43 612
Västerbottens	38 534	3 806	–	42 340
Norrbottens	62 262	502	–	62 764
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	850 285	264 155	118 950	1 233 390
» mellanbygder	591 900	95 656	550 150	1 237 706
» norra slättbygder	1 006 417	202 970	146 530	1 355 917
Svealands slättbygder	685 271	100 039	67 600	852 910
Götalands skogsbygder	945 358	215 030	302 300	1 462 688
Mellersta Sveriges skogsbygder	183 913	27 718	–	211 631
Nedre Norrland	175 243	4 471	–	179 714
Övre Norrland	101 529	4 331	–	105 860
Storleksgrupp, hektar åkermark				
2,1 – 5,0	222 038	58 735	66 000	346 773
5,1 – 10,0	375 847	147 181	56 700	579 728
10,1 – 20,0	764 590	86 620	242 900	1 094 110
20,1 – 30,0	463 534	69 233	153 300	686 067
30,1 – 50,0	978 054	123 328	316 630	1 418 012
50,1 – 100,0	784 050	251 412	179 000	1 214 462
Över 100,0	951 803	177 861	171 000	1 300 664
Hela riket				
1985	4 539 916	914 370	1 185 530	6 639 816
1984	4 376 417	1 126 836	1 226 390	6 729 643
1983	4 707 409	968 773	1 615 252	7 291 434
1982	4 404 232	1 295 174	2 693 070	8 392 476
1981	4 180 275	1 245 730	2 854 745	8 280 750

1) Vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Observera

Ett stort antal höns och kycklingar finns vid företag med högst 2,0 hektar åkermark med stor fjäderfäbesättning (minst 1 000 höns inkl kycklingar). Tabellerna 9.50 och 9.55 avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark, tabell 9.52 endast stora djurbesättningar och övriga tabeller samtliga företag.

Drygt 30 % av antalet höns och ca 50 % av såväl kycklingar av värpras som slaktkycklingar finns vid stora djurbesättningar på företag med högst 2,0 hektar åkermark.

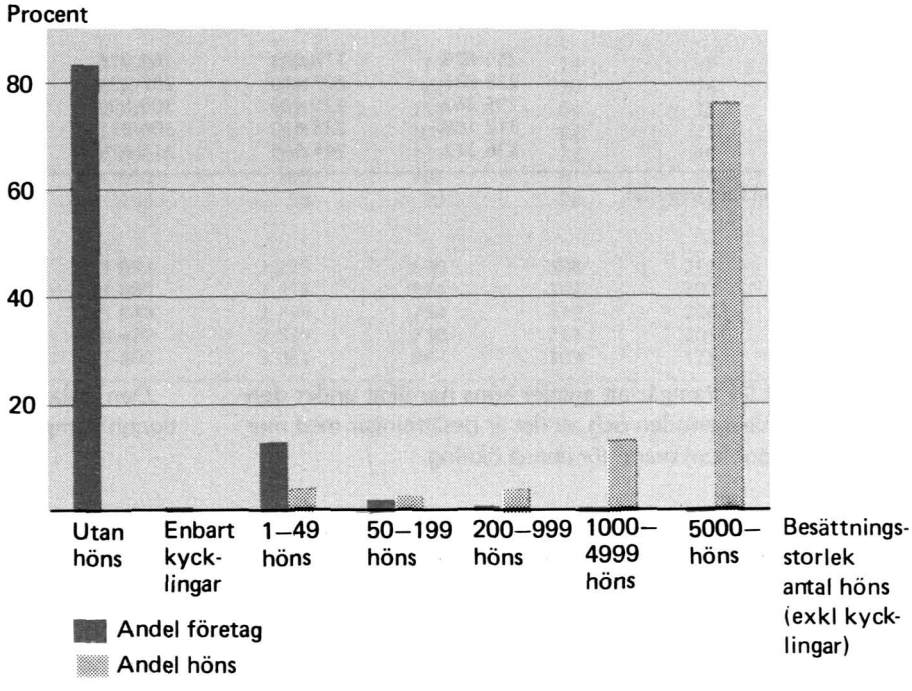
Tabell 9.52 Antal höns vid företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 1000 höns (inklusive kycklingar) 1985
Number of fowls at holdings not exceeding 2,0 hectares of arable land and with at least 1000 fowls or chickens in 1985

Område	Höns och kycklingar			Summa
	Höns	Kycklingar av värpras	Slakt-kycklingar	
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	403 940	301 850	58 600	764 390
» mellanbygder	416 431	196 133	318 685	931 249
» norra slättbygder	218 546	142 400	79 850	440 796
Svealands slättbygder	254 748	75 330	232 000	562 078
Götalands skogsbygder	466 241	365 615	486 000	1 317 856
Mellersta Sveriges skogsbygder	153 612	88 100	–	241 712
Nedre Norrland	32 439	54 500	–	86 939
Övre Norrland	63 110	21 000	–	84 110
Hela riket				
1985	2 009 067	1 244 928	1 175 135	4 429 130
1984	2 047 878	1 175 694	1 160 300	4 383 872
1983	2 034 280	1 061 541	1 005 525	4 101 346
1982	1 676 233	1 359 607	1 329 646	4 365 486
1981	1 655 161	1 119 430	1 564 627	4 339 218

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av diagrammet framgår att en mycket stor andel av hönsen (ca 76 %) finns vid företag med mer än 5 000 höns. Andelen företag i denna storleksgrupp är däremot mycket liten (knappt 2 % av totala antalet företag med höns).

Diagram 9.53 Antal företag och höns procentuellt fördelade efter hönsbesättningarnas storlek 1985
Number of holdings and number of fowls distributed by size of stocks in 1985

Tabell 9.54 Antal höns (exkl kycklingar) efter besättningsstorlek 1985

Number of fowls by size of stocks in 1985

Område	Besättningsstorlek, antal höns (exklusive kycklingar)					Summa
	1 – 49	50 – 199	200 – 999	1 000 – 4 999	Över 4 999	
Län						
Stockholms	5 454	4 367	5 945	15 065	209 929	240 760
Uppsala	9 137	9 663	14 954	17 400	196 707	247 861
Södermanlands	6 708	7 358	9 595	13 485	175 390	212 536
Östergötlands	12 900	11 198	11 185	56 856	691 502	783 641
Jönköpings	29 673	7 087	6 528	16 570	70 140	129 998
Kronobergs	14 338	5 489	5 350	18 770	91 900	135 847
Kalmar	19 876	8 340	11 265	32 440	365 664	437 585
Gotlands	5 507	2 040	6 010	50 645	71 750	135 952
Blekinge	5 991	2 892	9 992	31 175	232 142	282 192
Kristianstads	18 559	10 796	13 600	38 190	277 840	358 985
Malmöhus	20 261	14 072	23 500	71 638	632 606	762 077
Hallands	12 160	14 574	42 788	212 777	727 194	1 009 493
Göteborgs o Bohus	15 279	12 727	14 450	17 730	62 290	122 476
Älvsborgs	26 932	14 348	13 515	30 050	218 900	303 745
Skaraborgs	18 780	21 400	27 549	108 856	425 196	601 781
Värmlands	7 964	3 878	6 095	13 990	37 660	69 587
Örebro	6 519	7 866	8 520	17 141	100 242	140 288
Västmanlands	5 186	6 603	15 930	17 141	76 300	121 160
Kopparbergs	3 908	2 522	5 235	14 479	61 035	87 179
Gävleborgs	3 753	3 210	2 848	11 400	26 300	47 511
Västernorrlands	4 236	2 099	1 250	20 220	78 990	106 795
Jämtlands	3 193	1 175	1 840	7 300	34 120	47 628
Västerbottens	2 922	1 650	9 722	14 240	58 000	86 534
Norrbottens	593	669	1 550	11 050	63 510	77 372
Produktionsområden						
Götalands södra slättbygder	21 116	19 690	53 403	187 877	972 139	1 254 225
» mellanbygder	28 888	14 347	23 247	125 798	816 051	1 008 331
» norra slättbygder	27 354	31 875	35 734	148 417	981 583	1 224 963
Svealands slättbygder	31 919	34 793	58 549	78 632	736 126	940 019
Götalands skogsbygder	117 934	55 456	69 038	200 580	968 591	1 411 599
Mellersta Sveriges skogsbygder	17 645	10 673	12 335	38 975	257 897	337 525
Nedre Norrland	10 975	6 620	5 638	53 039	131 410	207 682
Övre Norrland	3 998	2 569	11 272	25 290	121 510	164 639
Hela riket						
1985	259 829	176 023	269 216	858 608	4 985 307	6 548 983
1984	278 836	207 110	287 238	856 540	4 794 571	6 424 295
1983	295 362	225 426	309 899	919 849	4 991 153	6 741 689
1982	312 108	225 430	306 811	870 720	4 365 396	6 080 465
1981	336 312	244 568	315 679	871 757	4 067 120	5 835 436

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.54 framgår att antalet höns har ökat under den senaste femårsperioden och att det är besättningar med mer än 5 000 höns som svarar för denna ökning.

Den relativt snabba omstruktureringen av äggproduktionen framgår även av tabell 9.55 på nästa sida.

Tabell 9.55 Antal företag med höns efter besättningsstorlek 1985[1]

Number of holdings with fowls by size of stocks in 1985

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal höns (exklusive kycklingar)						Summa
	0	1 – 49	50 – 199	200 – 999	1 000 – 4 999	Över 4 999	
Län							
Stockholms	3	268	57	12	8	8	356
Uppsala	8	433	117	32	5	10	605
Södermanlands	9	320	91	25	7	2	454
Östergötlands	20	614	142	31	23	27	857
Jönköpings	35	1 685	95	15	5	2	1 837
Kronobergs	21	805	68	11	6	7	918
Kalmar	38	1 097	117	27	8	8	1 295
Gotlands	10	280	29	12	17	5	353
Blekinge	17	343	42	25	14	9	450
Kristianstads	47	1 042	143	34	11	11	1 288
Malmöhus	64	1 131	188	56	29	15	1 483
Hallands	28	656	174	89	67	35	1 049
Göteborgs o Bohus	24	782	157	33	7	7	1 010
Älvsborgs	42	1 462	177	27	12	12	1 732
Skaraborgs	37	886	268	70	39	25	1 325
Värmlands	9	437	47	12	4	3	512
Örebro	12	320	87	26	9	5	459
Västmanlands	12	233	82	37	7	7	378
Kopparbergs	7	212	36	14	5	3	277
Gävleborgs	15	228	40	11	5	1	300
Västernorrlands	12	296	27	4	8	5	352
Jämtlands	11	209	16	5	1	4	246
Västerbottens	6	203	18	19	6	1	253
Norrbottens	3	51	7	3	5	5	74
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	67	1 126	242	118	62	45	1 660
» mellanbygder	69	1 552	203	56	49	23	1 952
» norra slättbygder	52	1 285	393	87	57	54	1 928
Svealands slättbygder	40	1 505	425	136	36	30	2 172
Götalands skogsbygder	185	6 570	719	159	63	39	7 735
Mellersta Sveriges skogsbygder	31	950	128	35	16	8	1 168
Nedre Norrland	36	712	86	17	14	12	877
Övre Norrland	10	293	29	22	11	6	371
Storleksgrupp, hektar åkermark							
2,1 – 5,0	58	1 968	194	19	14	7	2 260
5,1 – 10,0	99	3 121	351	82	30	14	3 697
10,1 – 20,0	133	3 737	561	159	64	33	4 687
20,1 – 30,0	70	2 130	394	109	42	21	2 766
30,1 – 50,0	73	1 886	374	131	72	49	2 585
50,1 – 100,0	43	998	295	107	61	51	1 555
Över 100,0	14	153	56	23	25	42	313
Hela riket							
1985	490	13 993	2 225	630	308	217	17 863
1984	538	14 883	2 575	674	302	203	19 175
1983	679	15 648	2 794	734	319	208	20 382
1982	1 144	16 472	2 829	750	314	201	21 710
1981	1 170	17 800	3 061	764	303	178	23 276

1) Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.56 framgår att antalet företag med höns har minskat med nästan en fjärdedel under den senaste femårsperioden. Även andelen företag med höns har minskat något. Vidare framgår att andelen företag med stora djurbesättningar och högst 2,0 hektar åkermark är mycket låg (1 %).

Tabell 9.56 Antal företag med höns 1985
Number of holdings with fowls in 1985

Område	Företag med mer än 2,0 hektar åkermark		Företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 1 000 höns exkl kycklingar
	Totala antalet företag	Totala antalet med höns exkl kycklingar	
Produktionsområden			
Götalands södra slättbygder	8 930	1 620	27
» mellanbygder	10 321	1 904	21
» norra slättbygder	12 415	1 898	22
Svealands slättbygder	14 350	2 149	17
Götalands skogsbygder	32 517	7 598	48
Mellersta Sveriges skogsbygder	10 254	1 144	7
Nedre Norrland	11 663	851	10
Övre Norrland	8 894	367	6
Hela riket			
1985	109 344	17 531	158
1984	111 581	19 175	172
1983	113 888	20 382	162
1982	116 350	21 710	149
1981	115 136	23 276	159

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.57 framgår bl a att företagen med få höns i regel också har andra husdjur. De stora besättningarna, med 1 000 höns eller fler, finns däremot vanligen vid företag som endast har höns.

Annan publicering
Uppgifter om antal höns och antal företag med höns är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister.

Tabell 9.57 Antal företag med höns och andra djurslag 1985
Number of holdings with fowls and other livestock in 1985

Slag av företag	Med enbart höns (inkl kycklingar)	Med även andra djurslag	Summa
Företag med höns och kycklingar			
Utan höns	135	407	542
Med 1 – 49 höns[1]	1 555	12 438	13 993
» 50 – 199 höns[1]	396	1 829	2 225
» 200 – 999 höns[1]	187	447	634
» 1 000 –4 999[1]	203	164	367
» över 5000 höns	234	78	312
Summa	2 710	15 363	18 073

1) Exkl kycklingar.

Getter

I tablån nedan redovisas antalet getter och killingar vid företag med mer än 2 hektar åkermark enligt lantbruksregistret år 1982. Man bör observera att ett relativt stort antal getter torde finnas vid företag med högst 2 hektar åkermark.

Produktionsområden	*Antal getter och killingar*
Götalands södra slättbygder	95
» mellanbygder	199
» norra slättbygder	143
Svealands slättbygder	251
Götalands skogsbygder	538
Mellersta Sveriges skogsbygder	346
Nedre Norrland	2 584
Övre Norrland	1 305
Hela riket	5 461

Uppgifter om getter är hämtade från Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister.

Rennäring

Uppgifter om antalet samebyar och antalet renar 1985, framgår av följande tablå.

Område; typ av sameby	*Antal byar*	*Antal renar*
Jämtlands län		
Fjällsameby	12	42 200
Västerbottens län		
Fjällsameby	6	46 850
Skogssameby	1	3 750
Norrbottens län		
Fjällsameby	15	124 300
Skogssameby	9	40 500
Koncessionssameby	9	17 400
Hela riket	52	275 000

Uppgifter om rennäringen är hämtade från Lantbruksstyrelsens rennäringsenhet.

Pälsdjursskötsel

Antalet aktiva uppfödare av pälsdjur vid slutet av respektive år framgår av tablån nedan.

År	*Slag av djur*				
	Mink	*Mink och räv*	*Räv*	*Chinchilla*	*Summa*
1984/85	382	80	74	48	584
1983/84	354	129	73	39	595
1982/83	362	115	57	40	574
1981/82	387	111	45	40	583
1980/81	386	101	32	52	571

Antalet avelshonor redovisas i följande tablå.

År	*Slag av djur*		
	Mink	*Räv*	*Chinchilla*
1984/85	472 850	17 868	1 976
1983/84	453 807	14 602	1 772
1982/83	434 107	16 312	1 802
1981/82	419 529	13 172	1 548
1980/81	407 016	10 982	1 722

Uppgifter om pälsdjursskötsel är hämtade ur en årlig redovisning från Pälsdjursuppfödares Riksförbund.

Biodling

I tablån nedan redovisas antalet medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund, antalet bisamhällen och skörden av bihonung och vax under perioden 1981–1985.

År	*Antal medlemmar*	*Antal bisamhällen*		*Skörd, 1 000 kg*	
		Invintrade föregående höst	*Därav vinterförluster*	*Honung*	*Rensat vax*
1985	19 687	97 909	15 231	2 740	56
1984	19 688	101 437	9 947	2 976	60
1983	19 257	95 731	7 127	3 869	62
1982	18 191	98 192	12 770	3 431	57
1981	16 898	93 911	8 696	2 440	49

Uppgifter om biodling är hämtade ur Bitidning utgiven av Sveriges Biodlares Riksförbund och baseras ursprungligen på en postenkät bland förbundets medlemmar.

10 Förädling, handel och konsumtion

I detta kapitel redovisas uppgifter om jordbrukets leveranser av viktigare vegetabilie- och animalieprodukter samt vissa uppgifter om förädling vid kvarnar, slakterier och mejerier. Vidare redovisas kvantitets- och värdeuppgifter för konsumtionen samt s k försörjningsbalanser som årligen utförs av statens jordbruksnämnd. I fråga om utrikeshandeln redovisas värdet av olika jordbruksprodukter och livsmedel samt fördelningen av import och export på olika länder.

Kapitel 10 innehåller avsnitt om

- Produktion och försörjningsbalanser
- Konsumtion
- Utrikeshandel

Produktion, försörjningsbalanser

Spannmål, potatis, oljeväxter

Kvantitetsuppgifter om jordbrukarnas leveranser av brödsäd, kvarnarnas förmalning, saluförd produktion av mjöl osv sammanställs och redovisas varje månad av jordbruksnämnden. Uppgifter om produktion av råsprit och stärkelse erhålls genom AB Skånebrännerier respektive Sveriges Stärkelseproducenters Förening.

Resultat

Beräknade försörjningsbalanser för spannmål, potatis och fettråvaror under 1984/85 samt för några tidigare år redovisas i tabellerna 10.1–2 och 10.4.

Den sammanlagda skörden av brödsäd och fodersäd var 1984/85 den högsta som registrerats i statistiken eller nästan 6 900 miljoner kilogram. Närmast jämförbar är skörden 1974/75 som uppgick till 6 600 miljoner kilogram.

Exporten av spannmål var också relativt hög under 1984/85 och uppgick för brödsäd och fodersäd till 684 respektive 758 miljoner kilogram.

Jordbrukarnas leveranser av brödsäd i miljoner kilogram under perioden 1980/81–1984/85 framgår av följande tablå.

År	Höstvete[1]	Vårvete[2]	Råg
1984/85	1 255	399	239
1983/84	1 420	245	225
1982/83	1 129	279	207
1981/82	698	310	173
1980/81	938	189	219

1) Avser normalvete. 2) Avser kvalitetsvete.

Tabell 10.1 Försörjningsbalans för spannmål 1984/85. Miljoner kilogram
Balance sheet of grain resources 1984/85. Millions of kilogrammes

	Brödsäd			Fodersäd[3]	Summa				
	Vete	Råg	Totalt		1984/85	1983/84	1982/83	1981/82	1980/81
Tillgångar									
Ingående lager[1]	509	128	637	740	1 377	1 509	1 523	965	947
Skörd	1 776	247	2 023	4 875	6 898	5 408	5 922	5 693	5 314
Import	49	0	49	7	56	108	42	38	158
Summa	2 334	375	2 709	5 622	8 331	7 025	7 487	6 696	6 419
Användning									
Förmalning[2]	584	132	716	96	812	787	791	816	828
Foder, utsäde, svinn och beredskapslagrens förändringar	487	56	543	3 717	4 260	3 789	4 098	3 952	3 802
Export	654	30	684	758	1 442	1 072	1 089	867	824
Utgående lager[1]	609	157	766	1 051	1 817	1 377	1 509	1 061	964
Summa	2 334	375	2 709	5 622	8 331	7 025	7 487	6 696	6 418

1) Lager hos handelskvarnar, Svensk spannmålshandel, spannmåls- och utsädeshandlare samt beräknade lager hos jordbrukare.
2) För fodersäd avses förbrukning vid grynkvarnar, bryggerier och brännerier.
3) Inklusive malt omräknat till korn.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.2 Försörjningsbalans för potatis 1982/83–1984/85. Miljoner kilogram

Balance sheet of potatoe resources in 1982/83–1984/85. Millions of kilogrammes

	1982/83	1983/84	1984/85
Tillgångar			
Skörd	1 036	939	1 307
Import	34	81	28
Summa	1 070	1 020	1 335
Användning			
Matpotatis	583	583	583
Fabrikspotatis[1]	277	250	328
Foder, utsäde och svinn	203	163	397
Export	7	24	27
Summa	1 070	1 020	1 335

1) Potatis för stärkelse och råsprit.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.3 Tillverkning av råsprit och stärkelse 1982/83–1985/86

Production of crude alcohol and starch in 1982/83–1985/86

Råsprit respektive stärkelse	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86
Råsprit				
Förbrukning vid tillverkningen, ton				
Potatis	77 298	69 343	103 331	–[1]
Spannmål	14 501	14 679	12 832	–[1]
Produktion, 1 000 liter				
Råsprit, 50 %	27 834	25 621	30 638	–[1]
Stärkelse				
Förbrukning vid tillverkningen, ton				
Potatis	178 781	180 785	226 051	226 447
Produktion, ton				
Stärkelse	39 408	39 405	48 635	47 973

1) Uppgifterna ej tillgängliga vid tryckläggningen.

Källor: AB Skånebrännerier och Sveriges Stärkelseproducenters Förening u p a.

Tillgången av potatis ökade 1984/85 med ca 30 % jämfört med 1983/84. Användningen av matpotatis var oförändrad – ca 580 miljoner kilogram – medan den använda kvantiteten potatis för stärkelse och råsprit ökade kraftigt. Enligt tabell 10.3 ökade användningen av potatis till råsprit med ca 49 % och potatis till stärkelse med ca 25 %.

Försörjningsbalansen för fettråvaror år 1984 visar inga större förändringar jämfört med föregående år. Produktionen, som till ungefär 2/3 utgörs av vegetabiliska oljor, uppgick till 150 miljoner kilogram. Importen ökade med cirka 6 % till 133 miljoner kilogram.

Annan publicering

Jordbruksekonomiska meddelanden. Uppgifter om leveranser, förmalning, lager m m har redovisats varje månad sedan 1950; i särskilda årliga artiklar redogörs för produktionen m m av jordbruksprodukter. Statens jordbruksnämnd.

PM angående försörjningsläget på livsmedels- och jordbruksområdet, årligen sedan 1950/51. Statens jordbruksnämnd (stencil).

AB Skånebrännerier. Årsredovisning årligen sedan 1971/72.

Sveriges Stärkelseproducenters Förening u p a. Årsredovisning årligen sedan 1927.

Tabell 10.4 Försörjningsbalans för fettråvaror 1984. Miljoner kilogram

Balance sheet of crude fat resources in 1984. Millions of kilogrammes

	Vegetabiliska oljor	Marina oljor	Animaliskt fett	Fettsyror	Summa 1984	Summa 1983	Summa 1982
Tillgångar							
Ingående lager	99	3	1	2	105	123	115
Produktion	104	4	41	1	150	143	166
Import	93	18	0	22	133	126	130
Summa	296	25	42	25	388	392	411
Användning							
Livsmedelsindustrin, förbrukning	81	16	7	–	104	108	109
Industriförbrukning för tekniska ändamål[1]	34	2	14	18	68	92	92
Export	67	4	20	4	95	87	87
Utgående lager	114	3	1	3	121	105	123
Summa	296	25	42	25	388	392	411

1) I förekommande fall inklusive beredskapslagrens förändringar.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Kött, fläsk, mjölk

Jordbruksnämnden beräknar varje år den totala produktionen av kött och fläsk i landet. Som underlag använder nämnden egna beräkningar om produktionen av slaktdjur (se kapitel 9) och uppgifter om medelslaktvikten från Sveriges Slakteriförbund. Nämnden utför vidare beräkningar rörande försörjningsbalanser för kött och fläsk.

Uppgifter om mejerihanteringen lämnas i Svenska Mejeriernas Riksförenings (SMR) statistik. I denna statistik ingår också uppgifter för mejerier som inte är anslutna till SMR. Med SMRs uppgifter som grund beräknar jordbruksnämnden den totala produktionen av mejerivaror och mjölkpulver.

Jordbruksnämnden utför årligen även beräkningar av den totala äggproduktionen. Som underlag använder nämnden resultat från SCBs hushållsundersökningar 1969 och 1979 och vissa kompletterande undersökningar samt uppgifter om utrikeshandeln med ägg och äggprodukter. Varje månad redovisar jordbruksnämnden dessutom uppgifter om partihandelns invägning av svenska ägg. Dessa uppgifter bygger på redovisning från partihandelsföretagen.

Resultat

Produktionen av kött och fläsk uppgick 1985 till ca 498 000 ton, varav 67 % fläsk. Får-, lamm- och getkött utgjorde endast 1 % (se tabell 10.5).

Försörjningsbalansen för kött och fläsk år 1984/85 visar enligt tabell 10.6 inga stora förändringar jämfört med föregående år. Exporten ökade med ca 18 % till 100 miljoner kilogram, medan importen minskade med ungefär lika stor procentuell andel, ca 19 %, till 13 miljoner kilogram.

Tabell 10.5 Produktion av kött och fläsk 1985. Ton[3]

Meat production in 1985. Metric tons

Typ av slakt; år	Kött av storboskap	Kött av större kalv	Kött av mindre kalv	Summa nötkött	Hästkött	Får[2]- och getkött	Fläsk	Summa kött och fläsk
Typ av slakt								
Marknadsförd[1] slakt	144 923	10 980	627	156 530	2 691	5 213	330 113	494 547
Hemslakt	–	974	46	1 020	–	150	2 485	3 655
Summa								
1985	144 923	11 954	673	157 550	2 691	5 363	332 598	498 202
1984	144 215	10 473	644	155 332	2 437	5 370	323 628	486 767
1983	150 515	9 640	575	160 730	2 669	5 327	318 318	487 044
1982	150 537	9 852	460	160 849	2 649	5 268	325 020	493 786
1981	146 517	11 381	374	158 272	2 600	4 910	320 540	486 322

1) Veterinärbesiktigad slakt med tillägg för export respektive avdrag för import av levande kroppar.
2) Inklusive lammkött.
3) Avser vara med ben.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.6 Försörjningsbalans för kött och fläsk 1984/85. Miljoner kilogram[2]

Balance sheet of meat resources in 1984/85. Millions of kilogrammes

	Kött av storboskap	Kalvkött	Hästkött	Får[1]- och getkött	Fläsk-	Fjäderfäkött	Summa				
							1984/85	1983/84	1982/83	1981/82	1980/81
Tillgångar											
Ingående lager	8	1	0	1	8	7	25	20	27	22	24
Produktion	141	12	3	5	330	46	537	533	535	495	529
Import	6	0	0	1	6	0	13	16	16	10	17
Summa	155	13	3	7	344	53	575	564	578	527	570
Användning											
Konsumtion	122	11	3	6	266	44	452	458	471	431	489
Export	23	1	0	0	72	4	100	85	87	74	53
Utgående lager	10	1	0	1	6	5	23	26	20	22	28
Summa	155	13	3	7	344	53	575	569	578	527	570

1) Inklusive lammkött.
2) Avser vara med ben utom för fjäderfäkött.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Uppgifter om antal mejerier, antal mjölkleverantörer och kvantiteten invägd mjölk redovisas i tabell 10.7. Antalet mjölkleverantörer har minskat successivt sedan åtskilliga år och uppgick 1985 till 33 800. Samtidigt har dock den invägda totala mjölkmängden ökat och följaktligen även den genomsnittliga leveransen per leverantör och dag. Totalt invägdes 1985 cirka 3 580 000 ton mjölk vid 92 mejerier. 43 % härav användes till konsumtionsmjölksprodukter och 30 % till ostframställning (se tabell 10.8). Produktionen av mejerivaror och mjölkpulver redovisas i tabell 10.9. Produktionen av konsumtionsmjölk har minskat med 2 % sedan 1981, medan produktionen av ost och smörprodukter ökat med 15 resp 19 %. Uppgifter om den invägda mjölkens medelfetthalt anges i följande tablå.

År	Medelfetthalt, procent	Proteinhalt, procent
1985	4,21	3,36
1984	4,19	3,36
1983	4,18	3,34
1982	4,15	3,34
1981	4,14	..

Tabell 10.7 Antal mejerier och mjölkleverantörer till dessa samt vid mejerier invägd mjölk och medelinvägning per leverantör 1985

Number of dairies and suppliers, total weight of delivered milk and weight of delivered milk per day and supplier in 1985

Förening	Antal mejerier[1]	Antal mjölk-leverantörer[2]	Invägd mjölk, ton	Medelinvägning per leverantör och dag, kg
Arla	43	18 183	2 092 413	315
Stockholmsförvaltningen	3	–	–	–
Örebroförvaltningen	3	2 485	312 502	345
Norrköpingsförvaltningen	8	2 952	448 708	416
Enköpingsförvaltningen	1	–	–	–
Göteborgsförvaltningen	10	5 123	511 872	274
Göteneförvaltningen	1	1 425	192 179	369
Jönköpingsförvaltningen	7	2 472	237 065	263
Karlskronaförvaltningen	6	2 649	274 639	284
Visbyförvaltningen	4	1 077	115 448	294
Boxholms Mejeri AB[3]	1	–	–	–
Axvalls mejeriförening	1	79	10 951	380
Falköpingsortens andelsmejeriförening	1	274	35 499	355
Skövde andelsmejeriförening	1	328	52 531	439
Västra Dals mejeriförening	1	217	13 676	173
Fotskäls mejeriförening	1	66	4 311	179
Gäsene mejeriförening	1	248	21 378	236
Norra Dals Mejerier	1	200	19 356	265
Ljungbyortens andelsmejeriförening	1	341	28 834	232
Västerviksortens mejeriförening	3	264	38 010	394
Tuna mejeriförening[3]	1	123	9 872	220
Ölandsmejerier	1	636	82 858	357
Skånemejerier	4	2 124	259 010	334
Helsingborgs mjölkcentral	5	1 018	119 668	322
Kågerödsortens mjölkleverantörförening	1	33	7 018	583
Engelholms producentförening[3]	–[4]	19	3 299	476
Västra Karups mejeriförening	1	165	18 267	303
Örkelljunga andelsmejeriförening	1	204	13 883	186
Värmlandsmejerier	3	1 238	112 863	250
Dalarnas mejeriförening	2	1 097	106 928	267
Gefleortens mejeriförening	2	603	60 630	275
Södra Hälsinglands mejeriförening	1	557	49 217	242
Nedre Norrlands producentförening	3	1 924	147 553	210
Hammerdals Mjölkprodukter AB[3,5]	1	6	312	142
Ångermanlands mejeriförening	2	1 073	63 682	163
Norrmejerier	6	1 903	126 830	183
Norrbottens läns producentförening	3	891	82 089	252
Hela riket				
1985	92	33 814	3 580 938	290
1984	95	35 795	3 677 539	281
1983	98	37 450	3 594 968	263
1982	98	39 041	3 532 188	248
1981	99	40 647	3 370 975	228

1) Avser antal mejerier den 31/12 respektive år.
2) Avser medeltal av antal leverantörer per månad.
3) Uppgifter från mejerier ej anslutna till SMR ingår.
4) Utan egen driftsplats.
5) Avser tiden oktober – december.

Källa: Svenska Mejeriernas Riksförening.

Jordbruksnämndens beräkningar av produktionen av fjäderfäkött, renkött och älgkött framgår av följande tablå. Beräkningarna är något osäkra, eftersom grundmaterialet är ofullständigt.

År	Produktion, ton, av kött av		
	fjäderfä	ren	älg
1985	45 200	2 000	16 400
1984	46 200	2 000	19 400
1983	47 200	2 000	22 200
1982	48 000	1 800	23 600
1981	46 600	1 700	20 500

Partihandelns invägning av ägg omfattade cirka 61 % av den totala produktionen som framgår av nedanstående tablå.

År	Total produktion, milj kg	Partihandelns invägning, milj kg
1985	116	71,2
1984	117	70,1
1983	118	71,5
1982	115	69,5
1981	114	64,7

Tabell 10.8 Användning av vid mejerier invägd mjölk 1981–1985. Ton

Disposition of dairy milk in 1981–1985. Metric tons

År	Typ av produkt				Kondens-mjölk och övrig industriell användning	Skum- och kärnmjölk till foder[2]	Svinn	Summa
	Konsum-tionsmjölk-produkter	Ost	Smör m m	Mjölk-pulver[1]				
1985	1 548 444	1 083 917	72 445	754 271	82 166	34 395	5 300	3 580 938
1984	1 574 681	1 096 197	75 975	804 622	81 070	36 285	8 709	3 677 539
1983	1 578 159	1 091 998	71 532	726 355	78 314	33 182	15 428	3 594 968
1982	1 578 856	1 092 483	68 686	661 756	81 208	27 736	21 463	3 532 188
1981	1 592 714	1 043 799	63 392	546 392	75 270	24 488	24 920	3 370 975

1) Exklusive återblandat pulver.
2) Inklusive återblandat pulver.

Källa: Svenska Mejeriernas Riksförening.

Tabell 10.9 Produktion av mejerivaror och mjölkpulver 1981–1985. Ton

Dairy production and production of milk powder in 1981 – 1985. Metric tons

År	Produktion av mejerivaror							Produktion av mjölkpulver	
	Konsumtionsmjölk		Grädde		Ost	Smör m m			
	3 % fetthalt	Övrig mjölk[1]	Tjock	Tunn		Smör	Bregott[2] o smörolja	Fett	Magert
1985	1 016 063	462 923	49 347	20 111	114 613	42 466	32 381	3 704	57 140
1984	1 013 904	493 154	47 500	20 123	115 573	48 125	29 883	6 001	61 153
1983	1 044 043	469 087	44 800	20 229	114 908	45 128	27 938	8 507	52 846
1982	1 039 957	473 272	44 586	21 041	113 931	44 561	25 063	5 248	49 322
1981	1 032 801	494 670	43 968	21 275	108 367	40 726	23 639	5 015	39 948

1) Avser lätt- och skummjölk.
2) Avser smördelen.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Annan publicering

Jordbruksekonomiska meddelanden. Uppgifter om produktionen av kött och fläsk, mejerivaror m m har redovisats varje månad sedan 1950. I särskilda årliga artiklar ges utförligare uppgifter. Statens jordbruksnämnd.

Mejeristatistik årligen sedan 1965. Svenska Mejeriernas Riksförening, enheten för mjölk- och mejeriekonomi.

Mejeribarometer varje månad sedan 1963. Svenska Mejeriernas Riksförening, prispolitiska avdelningen (stencil).

Jordbruksnämnden. Antal kläckta hönkycklingar, äggproducerande raser; varje månad, sedan 1968. (Stencil).

Konsumtion

Jordbruksnämnden utför beräkningar av den svenska konsumtionen av livsmedel m m. I februari görs en preliminär beräkning för det föregående året. Definitiv beräkning av konsumtion för respektive år görs när slutgiltigt underlag föreligger från olika statistikkällor, bl a från SCBs industristatistik (se nedan).

Beräkningarna avser kvantiteten och värdet av samt näringsvärdet i leveranserna av livsmedel till enskilda hushåll och storhushåll samt producenternas hemmaförbrukning.

Beräkningsunderlag

De i beräkningarna använda kvantitetsuppgifterna hämtas dels från jordbruksnämndens löpande månadsstatistik, dels från SCBs industri- och utrikeshandelsstatistik. Vidare utnyttjas uppgifter från SCBs årliga inventering – utförd för jordbruksnämndens räkning – av förråden av livsmedel m m samt uppgifter från riksskatteverket och Djupfrysningsbyrån. Speciellt för konsumtionsberäkningarna utför jordbruksnämnden en preliminär uppgiftsinsamling beträffande ett antal varugrupper, varvid företag inom livsmedelsindustri och distribution är uppgiftslämnare.

Kvantitetsangivelserna avser i princip varornas nettovikter (exklusive emballage) vid leveransen till den slutlige konsumenten.

Värderingen av konsumtionen sker i regel till detaljhandelspriser. Undantag utgör producenternas egenförbrukning, som i princip anges i producentpriser plus mervärdeskatt, samt utekonsumtion av starköl, vin och spritdrycker, som värderas i utskänkningspriser. För beräkningarna erforderliga prisuppgifter hämtas i åtskilliga fall från underlaget till SCBs konsumentprisindex men för flera stora poster, bl a kött och fläsk, från annan prisstatistik. För varugrupper med brett sortiment, t ex konserver, ligger värdeuppgifter från främst industri- och utrikeshandelsstatistik till grund för beräkningarna av konsumtionsvärdena.

Resultat

Uppgifter om kvantitet och värde av den totala direktkonsumtionen av olika slags livsmedel 1983–1985 redovisas i tabell 10.10 medan tabell 10.11 visar den genomsnittliga konsumtionen per person under samma år. För 1985 lägger man märke till en ökning av konsumtionen av kött och köttvaror med cirka 5 %.

Tabell 10.10 Total direktkonsumtion av livsmedel m m 1983–1985

Total consumption of food etc. in 1983–1985

Varuslag	1983 (def)		1984 (prel)		1985 (prel)	
	Kvantitet, milj kg	Värde, milj kr	Kvantitet, milj kg	Värde, milj kr	Kvantitet, milj kg	Värde, milj kr
Bröd och spannmålsprodukter		10 583		11 862		13 007
Mjöl och gryn	186,2	1 089	189,6	1 172	186,6	1 284
Mjölprodukter, exkl bröd och konditorivaror	53,2	1 112	55,7	1 289	56,4	1 431
Knäckebröd m m	53,5	986	55,3	1 047	55,7	1 144
Mjukt matbröd	256,5	3 900	262,3	4 457	266,0	4 801
Kaffebröd[1] m m	96,8	3 496	101,0	3 897	101,9	4 347
Kött och köttvaror		18 070		19 451		21 561
Kött och fläsk, färskt och djupfryst[1 2]	186,5	8 184	164,8	8 352	173,6	9 619
Fjäderfäkött, färskt och djupfryst[1]	41,3	867	38,3	914	39,4	987
Charkuterivaror, köttkonserver m m	240,9	9 019	235,5	10 185	232,0	10 955
Fisk, kräftdjur och blötdjur		5 335		5 724		6 070
Färsk och djupfryst fisk[1]	51,7	1 248	52,3	1 418	53,1	1 602
Djupfryst filead fisk	20,3	759	18,7	704	18,3	715
Konserver och beredd fisk	51,1	2 174	59,6	2 320	53,3	2 413
Kräftdjur och blötdjur	19,4	1 154	20,1	1 282	20,2	1 340
Mjölk, grädde, ost och ägg		12 715		14 655		15 677
Direktförsåld och hemmaförbrukad mjölk[3]	38,8	138	36,9	145	34,9	149
K-mjölk, filmjölk m m[3]	1 018,8	3 913	990,6	4 261	994,4	4 673
Skummjölk, lättmjölk, lättfil[3 4]	444,1	1 523	469,5	1 795	438,4	1 822
Tunn grädde, gräddfil[3]	20,2	379	20,1	397	20,1	425
Tjock grädde[3]	44,8	1 214	47,5	1 374	49,3	1 542
Mjölkpulver	1,1	41	1,0	43	1,0	45
Ost	120,6	4 012	128,2	5 027	122,9	5 260
Ägg[1]	93,6	1 495	93,7	1 613	93,8	1 761
Matfett och majonnäs	183,5	3 777	183,6	4 227	180,9	4 594
Smör m m	59,9	1 508	61,7	1 727	59,3	1 846
Hushållsmargarin inkl lättmargarin	118,4	2 114	115,6	2 295	116,4	2 540
Köksväxter, frukter och bär		11 911		12 874		13 672
Köksväxter, färska och djupfrysta[1]	306,8	3 783	324,8	3 922	328,4	4 086
Frukter och bär, färska och djupfrysta[1]	449,0	3 951	460,5	4 247	469,7	4 634
Köksväxter, torkade[1], konserverade m m	66,0	1 081	60,5	1 084	60,7	1 163
Frukter och bär, torkade eller konserverade, sylt m m	71,8	1 259	72,9	1 379	74,5	1 451
Kastanjer, mandel och nötter	9,4	262	10,0	346	10,0	336
Soppor, även konserverade	7,9	320	9,9	414	8,6	378
Saft[1 3]	117,3	1 255	120,9	1 482	119,9	1 623
Potatis och potatisprodukter		2 137		2 615		2 408
Potatis, färsk[1]	543,4	1 387	541,8	1 749	542,5	1 498
Potatisprodukter	45,5	750	45,9	866	46,4	910
Socker och sirap	169,8	1 087	161,2	1 133	158,3	1 181
Kaffe, te och kakao		4 094		4 907		5 154
Kaffe, rostat	74,4	3 162	78,2	3 882	74,8	3 930
Te	2,9	260	3,1	317	2,9	335
Choklad och konfektyrvaror	75,5	4 326	86,5	5 444	86,5	6 070
Glass[3]	114,9	1 867	113,8	1 969	113,8	2 192
Honung, vissa såser, kryddor och salt[1]	48,3	1 059	49,3	1 159	48,6	1 215
Malt- och läskedrycker[3]	590,0	3 925	593,5	4 143	626,7	4 721
Summa livsmedel		80 886		90 163		97 522
Alkoholhaltiga drycker[3]		13 636		14 352		15 750
Starköl	101,1	2 164	104,9	2 503	105,0	2 800
Vin	89,9	3 664	96,7	4 148	98,5	4 700
Spritdrycker	48,2	7 808	45,2	7 901	44,3	8 250
Tobak		7 419		8 250		8 667
Totalt		101 941		112 965		121 939

1) Uppgifterna baseras på ett bristfälligt material och är därför osäkra.
2) Inkl saltat (rått) kött och fläsk, inälvor och färdiglagad mat innehållande kött.
3) Kvantitetsuppgifter i miljoner liter.
4) Fr o m 1983 även mellanmjölk.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.11 Konsumtion av livsmedel m m åren 1983–1985. Kilogram per person

Consumption of food etc. in 1983–1985. Kilogrammes per person

Varuslag	1983	1984 (prel.)	1985 (prel.)
Bröd och spannmålsprodukter			
Mjöl och gryn	22,4	22,7	22,3
Mjölprodukter, exkl bröd och konditorivaror	6,4	6,7	6,8
Knäckebröd m m	6,4	6,6	6,7
Mjukt matbröd	30,8	31,5	31,9
Kaffebröd[1]	3,7	3,9	3,9
Konditorivaror[1]	2,4	2,5	2,6
Skorpor, kex, rån m m[1]	5,5	5,7	5,7
Kött och köttvaror			
Kött och fläsk, färskt och djupfryst[1,2]	27,9	25,1	26,2
Fjäderfäkött, färskt och djupfryst[1]	4,7	4,6	4,7
Charkuterivaror, oblandade	3,6	3,6	3,6
Charkuterivaror, blandade	16,9	16,3	15,9
Köttkonserver	2,0	1,9	1,9
Köttsoppor, även konserverade	1,0	1,0	1,0
Fisk, kräftdjur och blötdjur			
Färsk och djupfryst fisk[1]	6,2	6,3	6,4
Djupfryst filead fisk	2,4	2,2	2,2
Konserver och beredd fisk	6,1	6,4	6,4
Kräftdjur och blötdjur	2,4	2,4	2,4
Mjölk, grädde och ost			
Direktförsåld och hemmaförbrukad mjölk, liter	4,7	4,4	4,2
Konsumtionsmjölk, filmjölk m m, liter	122,3	118,8	119,2
Skummjölk, lättmjölk, lättfil, liter[3]	53,3	56,3	52,6
Tunn grädde, gräddfil, liter	2,4	2,4	2,4
Tjock grädde, liter	5,4	5,7	5,9
Mjölkpulver	0,1	0,1	0,1
Hårdost	11,6	12,4	11,7
Annan ost	2,9	3,0	3,1
Ägg[1]	11,2	11,2	11,2
Smör m m	7,2	7,4	7,1
Hushållsmargarin inkl lättmargarin	14,2	13,9	13,9
Majonnäs	0,6	0,8	0,7
Köksväxter, frukter och bär			
Köksväxter, färska och djupfrysta[1]	29,3	30,6	31,1
Frukter och bär, färska och djupfrysta[1]	53,9	55,2	56,3
Köksväxter, torkade[1], konserverade m m	7,9	7,3	7,3
Frukter och bär, torkade eller konserverade, sylt m m	8,6	8,7	9,0
Kastanjer, mandel och nötter	1,1	1,2	1,2
Soppor, även konserverade	1,0	1,1	1,0
Saft[1], liter	14,1	14,5	14,4
Potatis och potatisprodukter			
Potatis, färsk[1]	65,2	65,0	65,0
Potatisprodukter	5,5	5,6	5,5
Socker	19,9	18,8	18,4
Sirap	0,5	0,5	0,5
Kaffe, rostat	8,9	9,4	9,0
Te	0,3	0,4	0,3
Kakao	1,1	1,3	1,2
Choklad och konfektyrvaror	9,1	10,4	10,4
Glass liter	13,8	13,6	13,6
Honung, såser med högst 20 % fetthalt, kryddor och salt[1]	5,7	5,9	5,8
Malt- och läskedrycker, liter	70,8	71,2	75,1
Kolsyrade läskedrycker och mineralvatten	37,7	38,8	42,5
Svagdricka, lättöl och öl, typ A	33,1	32,4	34,5
Alkoholhaltiga drycker, liter			
Starköl	12,1	12,6	12,6
Vin	10,8	11,6	11,8
Spritdrycker	5,8	5,4	5,3

1) Uppgifterna baseras på ett bristfälligt material och är därför osäkra.
2) Inkl saltat (rått) kött och fläsk, inälvor och färdiglagad mat innehållande kött.
3) Fr o m 1983 ingår mellanmjölk. Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.12 Energitillförsel genom olika slag av jordbruksprodukter och livsmedel 1960, 1970, 1980 och 1985. Megajoule per person och dag

Energy supply by different agricultural and food products in 1960, 1970, 1980 and 1985. Megajoule per person and day

Produkt	1960 MJ	1970 MJ	1980 MJ	1985[1] MJ	%
Bröd och spannmålsprodukter	3,14	2,96	3,04	3,16	25
Kött och köttvaror	1,28	1,36	1,54	1,37	11
Fisk, kräftdjur m m	0,20	0,21	0,25	0,25	2
Mjölk och mjölkpulver	1,19	1,11	1,16	1,13	9
Grädde	0,18	0,21	0,26	0,30	2
Ost	0,31	0,36	0,57	0,59	5
Ägg	0,17	0,18	0,17	0,17	1
Smör inkl Bregott	0,82	0,51	0,54	0,61	5
Margarin inkl matolja m m	1,09	1,31	1,25	1,18	9
Köksväxter, frukt och bär	0,70	0,91	0,91	0,91	7
Potatis och potatisprodukter	0,72	0,66	0,68	0,69	5
Socker och sirap	1,35	1,01	0,91	0,86	7
Malt- och läskedrycker exklusive starköl[2]	0,21	0,37	0,28	0,30	2
Andra livsmedel	0,46	0,68	0,82	0,85	7
Alkoholhaltiga drycker[3]	0,19	0,24	0,34	0,32	3
Samtliga varuslag	12,01	12,08	12,72	12,69	100

1) Preliminära uppgifter.
2) Starköl ingår 1960 och 1970.
3) Starköl, vin och sprit. Se dock not 2.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Uppgifter om den dagliga energitillförseln per person av olika produkter lämnas i tabell 10.12. Den totala energitillförseln per person och dag genom livsmedel har under perioden 1960–1985 ökat något. Ökningen gäller främst i fråga om animaliska livsmedel som kött, grädde och ost.

Det dagliga energibehovet per person beräknas av livsmedelsverket vara 8,5 megajoule för kvinnor och 11,5 megajoule för män.

Annan publicering

Konsumtionen i Sverige av livsmedel m m årligen sedan 1960; (stencil) uppgifterna publiceras också i Jordbruksekonomiska meddelanden, där även kostens näringsinnehåll redovisas. Statens jordbruksnämnd.

Per capita-konsumtionen av livsmedel m m i Sverige årligen sedan 1960; (stencil) uppgifterna publiceras även i Jordbruksekonomiska meddelanden. Statens jordbruksnämnd.

Utrikeshandel

Inom SCB sammanställs den officiella utrikeshandelsstatistiken. På basis av denna beräknar jordbruksnämnden den svenska utrikeshandeln med jordbruksråvaror och livsmedel. I detta kapitel redovisas definitiva uppgifter för åren 1981–1985.

Resultat

Värdet av den svenska importen av jordbruksråvaror och livsmedel har enligt tabell 10.13 ökat successivt i löpande priser under perioden 1981–1985 och uppgick det sistnämnda året till 14,6 miljarder kronor. Norge, Danmark och Nederländerna svarar för de största andelarna av importen.

Exporten som ökat relativt sett mer än importen uppgick 1985 till 7,3 miljarder kronor. Stora ökningar har främst skett till Frankrike, Portugal, Sovjetunionen samt USA och Kanada (se tabell 10.14). Den största delen av såväl export som import utgörs av vegetabiliska produkter enligt fördelningen på varuslag i tabell 10.15

Annan publicering

Sveriges utrikeshandel med livsmedel m m årligen sedan 1950. Statens jordbruksnämnd (stencil).

Utrikeshandel. Del 1 och 2 Preliminära uppgifter återfinns i SCBs SM H; vissa uppgifter dessutom i Jordbruksekonomiska meddelanden. SCB.

Svensk import och export av trädgårdsprodukter 1970–74. Lantbrukshögskolan, konsulentavdelningen vid Alnarp. Trädgård 83.

Svensk import 1975, komplement till ovanstående. Lantbrukshögskolan, konsulentavdelningen vid Alnarp (stencil).

Till kategorierna jordbruksråvaror och livsmedel räknas sedan år 1959, då den nu gällande indelningen av utrikeshandelsstatistiken (den s k CCC-nomenklaturen) började tillämpas, följande varugrupper.

Kap 1 – 4
Levande djur
Kött, fläsk och andra ätbara djurdelar
Fisk och skaldjur
Mjölk- och mejeriprodukter, ägg, honung

Ur kap 5
Tarmar

Kap 7 – 12
Köksväxter m m
Frukter m m
Kaffe, te och kryddor
Spannmål
Produkter från kvarnindustri, malt, stärkelse m m
Oljehaltiga fröer och frukter, vallväxtfröer, fodervväxter m m

Kap 15 – 21
Animaliska och vegetabiliska fetter och oljor m m
Varor av kött, fläsk, fisk och skaldjur
Socker och sockerkonfektyrer
Kakao och varor därav
Varor av spannmål, mjöl och stärkelse, bakverk
Varor av köksväxter och frukter m m
Diverse näringsmedel

Kap 23
Beredda fodermedel

Till gruppen jordbruksprodukter räknas i princip produkter enligt sammanställningen ovan exklusive fisk, frukt, köksväxter, kaffe, te, kakao, kryddor m m

Tabell 10.13 Importen av jordbruksråvaror och livsmedel 1981–1985. Miljoner kronor

Imports of foodstuffs etc. in 1981–1985. Millions of Swedish kronor

Exporterande land	1981	1982	1983	1984	1985
Danmark	950	1 004	1 233	1 321	1 417
Finland	185	204	204	271	264
Island	45	47	59	64	75
Norge	889	1 050	1 364	1 389	1 291
Belgien, Luxemburg	86	104	199	379	383
Bulgarien	20	25	32	34	33
Frankrike	206	265	239	292	305
Förbundsrepubliken Tyskland	606	678	736	719	783
Irland	36	52	56	57	98
Italien	308	353	444	456	538
Nederländerna	578	715	845	1 055	1 077
Polen	64	65	96	92	127
Portugal	26	29	29	36	46
Rumänien	27	29	27	26	23
Schweiz	164	188	225	208	259
Sovjetunionen	19	21	23	25	36
Storbritannien	296	300	353	361	406
Tjeckoslovakien	10	9	11	11	10
Tyska demokratiska republiken	9	12	14	19	25
Ungern	84	95	111	127	143
Österrike	76	101	97	108	119
Förenta Staterna	766	846	817	891	869
Kanada	172	194	188	197	182
Japan	12	10	11	17	18
Samtliga länder	9 472	10 966	12 668	14 229	14 640

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.14 Exporten av jordbruksråvaror och livsmedel 1981–1985. Miljoner kronor

Exports of foodstuffs etc. in 1981–1985. Millions of Swedish kronor

Importerande land	1981[1]	1982[1]	1983[1]	1984[1]	1985
Danmark	457	510	605	696	652
Finland	343	586	410	449	481
Island	15	16	31	38	30
Norge	415	578	663	736	746
Belgien, Luxemburg	18	28	21	42	49
Bulgarien	0	0	0	0	7
Frankrike	80	118	116	147	222
Förbundsrepubliken Tyskland	442	535	536	864	719
Irland	5	8	9	10	10
Italien	169	254	241	342	355
Nederländerna	108	156	263	187	170
Polen	47	156	285	274	195
Portugal	18	43	95	25	137
Schweiz	82	115	97	89	92
Sovjetunionen	520	185	278	345	715
Storbritannien	141	151	205	319	264
Tjeckoslovakien	18	23	34	35	47
Tyska demokratiska republiken	43	168	133	280	132
Ungern	16	17	23	17	19
Österrike	30	40	45	54	52
Förenta Staterna	105	125	269	441	774
Kanada	14	11	22	27	56
Japan	169	422	698	372	314
Samtliga länder	3 720	4 917	5 997	6 731	7 307

1) Direktlandningar av fisk i utländska hamnar ingår.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.15 Utrikeshandeln med jordbruksprodukter 1982–1985. Miljoner kronor

Foreign trade in agricultural products in 1982–1985. Millions of Swedish kronor

Varuslag	1982		1983		1984		1985	
	Import	Export	Import	Export	Import	Export	Import	Export
Levande djur och animaliska produkter (exklusive fetter och oljor)								
Levande djur	38	27	40	45	68	53	65	73
Kött, fläsk och andra ätbara djurdelar	279	1 008	355	1 082	287	1 207	355	1 193
Kött- och fläskkonserver m m	67	16	79	25	73	38	90	44
Tarmar	47	28	52	30	50	36	49	34
Mjölk, mejeriprodukter och ägg	212	409	233	542	248	459	299	421
Summa	643	1 488	759	1 724	726	1 793	858	1 765
Vegetabiliska produkter (exklusive fetter och oljor)								
Potatis	13	21	28	10	131	7	19	5
Potatisprodukter	24	23	24	23	44	27	35	22
Brödsäd	60	391	61	564	84	884	94	713
Fodersäd	61	392	99	373	85	322	47	893
Mjöl och gryn	52	88	62	86	72	64	56	96
Malt	6	34	9	37	8	24	9	13
Stärkelse	53	0	100	0	105	0	103	1
Sockerbetor	0	0	2	0	3	0	0	0
Varor av spannmål m m	337	255	369	301	422	369	466	436
Socker, sirap och melass	108	65	84	35	159	29	149	23
Fodermedel, hö m m	715	63	787	89	803	82	676	85
Oljeväxtfröer och oljehaltiga frukter	142	142	135	262	234	179	211	210
Djupfrysta ärter	0	70	0	77	0	110	0	129
Ärter, bönor m m	31	2	25	2	25	3	30	2
Vallväxtfröer m m	63	73	82	83	132	75	161	78
Summa	1 665	1 619	1 867	1 942	2 307	2 175	2 056	2 706
Animaliska och vegetabiliska fetter och oljor								
Sjödjursoljor	34	9	35	9	63	11	67	7
Sojaolja	184	33	248	54	350	45	377	45
Raps- och rybsolja	1	170	1	189	2	313	1	252
Övriga fetter och oljor	327	193	414	290	507	399	557	471
Summa	546	405	698	542	922	768	1 002	775
Summa jordbruksprodukter	2 854	3 512	3 324	4 208	3 955	4 736	3 916	5 246

Källa: Statens jordbruksnämnd.

11 Ekonomi

I kapitel 11 beskrivs jordbrukssektorn i dess helhet och sektorns roll i samhällsekonomin. På företagsnivå redovisas intäkter och kostnader i jordbruket samt olika resultatmått. Per familj redovisas även intäkter från andra förvärvskällor. Jordbrukarnas tillgångar och skulder redovisas i ett avslutande avsnitt.

Kapitel 11 innehåller avsnitt om

- Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna
- Totalkalkyler för hela jordbruket
- Intäkter, kostnader m m för företagen
- Prisindex
- Jordbrukarfamiljernas inkomster
- Jordbrukarnas tillgångar och skulder

Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna

Värdet av landets samlade produktion redovisas i *nationalräkenskaperna* i form av den s k bruttonationalprodukten. Produktionen redovisas på dels näringsliv och hushåll, dels offentliga myndigheter. Nationalräkenskaperna redovisar även uppgifter om försörjningsbalansen och nationalinkomsten och dess användning. SCB svarar för redovisningen av nationalräkenskaperna.

Näringsgrensindelningen ansluter sig till SNI (standard för svensk näringsgrensindelning). Jordbruk räknas till ekonomisk aktivitet enligt SNI 11, dvs förutom egentligt jordbruk med husdjursskötsel även trädgårdsbruk, pälsdjursskötsel, hästavel, renskötsel, biodling, jakt m m. Jordbrukets inkomster av skogsbruk och fiske ingår inte och inte heller veterinärverksamhet och vissa offentliga myndigheters konsulttjänster i jordbruket.

Bruttonationalprodukten (BNP) beräknas som summan av förädlingsvärdena (kostnaderna för arbetskraft och avskrivning samt företagens driftsöverskott) från samtliga näringsgrenar. Beräkningarna av produktionsvärdet inom jordbruket baseras på jordbrukets totalkalkyl (se nedan).

Tabell 11.1 Bidrag från jordbruket till bruttonationalprodukten i faktorpris 1965–1984. Löpande priser
Contribution to the gross domestic product by agriculture in 1965–1984. Current prices

År	Totala bruttonationalprodukten, i faktorpris, milj kronor	Bidrag från jordbruket, i faktorpris	
		Milj kr	Procent
1984	698 684	13 748	2,0
1980	476 405	9 406	2,0
1975	268 373	6 128	2,3
1970	153 319	3 913	2,6
1965	101 436	4 251	4,2

Källa: SCB, nationalräkenskaper.

Resultat
Av tabell 11.1 kan utläsas jordbrukets andel av BNP till faktorpriser i löpande priser åren 1965–1984.

I tabell 11.2 redovisas förädlingsvärdet inom jordbruket och BNP till faktorpriser i löpande priser för åren 1980–1984.

Annan publicering
SCB, nationalräkenskaperna SM 1980:4.4, 1981:2.5, 1983:2.5, 1984:5.5 och N 10 SM 8501 jämte Appendix.

Tabell 11.2 Förädlingsvärdet inom jordbruket och bruttonationalprodukten till faktorpriser i löpande priser och med fördelning på faktorinsatser 1980–1984. Milj kr
Agriculture value added and gross domestic products at factor prices, current prices, by factor incomes in 1980–1984. Millions of Swedish kronor

Förädlingsvärde respektive bruttonationalprodukt	1980	1981	1982	1983	1984
Förädlingsvärdet inom jordbruk m m	9 406	10 523	12 255	12 218	13 748
löner inkl kollektiva avgifter	1 904	2 117	2 167	2 272	2 550
kapitalförslitning	2 734	3 010	3 371	3 836	11 198
driftsöverskott	4 768	5 396	6 717	6 110	
Totala bruttonationalprodukten till faktorpris	476 405	515 940	566 959	634 570	698 684
löner inkl kollektiva avgifter	337 085	368 363	389 526	421 599	461 708
kapitalförslitning	59 421	66 479	74 675	84 339	91 788
driftsöverskott	79 899	81 098	102 758	128 632	145 183

Källa: SCB, nationalräkenskaper.

Totalkalkyler för jordbruket

Som underlag för jordbrukspolitiska ställningstaganden görs beräkningar av jordbrukets intäkter och kostnader enligt den s k *totalkalkylen* för jordbruket. Beräkningarna handhas av lantbruksekonomiska samarbetsnämndens sektorsgrupp och utförs huvudsakligen inom statens jordbruksnämnd.

I totalkalkylen behandlas hela det svenska jordbruket som ett enda företag. Intern omsättning – t ex av fodersäd – beaktas därför inte. Intäkterna omfattar produktion till avsalu och till naturaförbrukning inom jordbruket. Av lagerförändringar tas hänsyn endast till förändringar i djurkapitalet. Värdet av bostadsförmåner ingår inte, vilket man bör observera vid jämförelse med deklarationsundersökningen för jordbrukare.

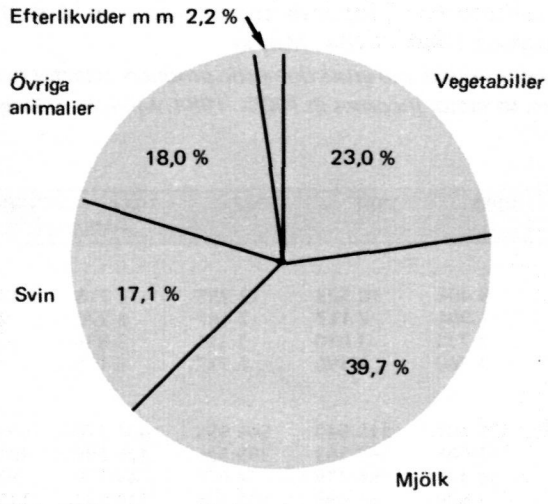
Beräkningarna avser endast den egentliga jordbruksdriften. Således omfattar kalkylen i princip inte skogsbruk och trädgårdsbruk och inte heller biinkomster av typen körslor.

För en detaljerad redovisning av beräkningsmetoderna hänvisas till samarbetsnämndens publicering.

Resultat

Totalkalkylens beräkningar av jordbrukets intäkter redovisas i tabell 11.3 och i diagram 11.4. Animalierna svarar för en betydande del av jordbrukets totala intäkter, 75 %. Bland animalierna dominerar mjölken med drygt hälften av de totala intäkterna. Produktionen av vallväxter och fodersäd utnyttjas i animalieproduktionen, varför enbart avsalugrödor redovisas som intäkter av vegetabilier.

Diagram 11.4 Jordbrukets totala intäkter m m enligt totalkalkylen 1985. Procentuell fördelning
Income of the agricultural sector in 1985. Per cent

Tabell 11.3 Jordbrukets totala intäkter m m enligt totalkalkylen 1982–1985
Income of the agricultural sector in 1982–1985

Slag av inkomst m m; varuslag	Värde, miljoner kronor 1982	1983	1984	1985[1]
Vegetabiliska produkter	4 648	4 923	6 039	5 622
Normalvete	1 000	1 415	1 499	1 136
Kvalitetsvete	347	274	405	503
Råg	201	231	247	161
Korn	268	179	452	522
Havre	502	374	678	668
Kokärter	9	11	15	10
Matpotatis	511	600	587	521
Fabrikspotatis	132	127	190	206
Sockerbetor	609	578	734	750
Oljeväxter	824	869	947	880
Fältodlade köksväxter	247	264	266	266
Animaliska produkter	16 188	17 085	18 284	18 403
Mejerimjölk	7 966	8 433	9 337	9 615
K-mjölk utanför mejeri	14	14	15	16
K-mjölk till hemmaförbrukning	81	80	79	81
Ägg	808	844	881	893
Slakt av fjäderfä	413	448	335	374
Storboskap	2 889	2 988	2 939	2 738
Kalv, större	192	205	242	258
Kalv, mindre	6	8	8	20
Häst	31	33	30	30
Får	98	99	105	102
Svin	3 528	3 807	4 194	4 181
Efterlikvider	80	108	96	74
Ull och fårskinn	10	9	13	15
Export av levande djur	3	10	10	8
Låginkomstsatsning	324	280	323	325
Efterlikvider från centralföreningar	153	205	188	210
Skördeskadeersättning och- bidrag	21	4	159	78
Summa inkomster	21 334	22 497	24 931	24 638
Förändringar i djurkapitalet	–65	–83	–117	–189
Totala intäkter	21 269	22 414	24 877	24 449

1) Preliminära uppgifter.

Källa: Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden, Jordbrukets totalkalkyl.

I jordbrukets totalkalkyl görs även beräkningar av jordbrukets totala kostnader, vilka redovisas i tabell 11.5 och diagram 11.6.

Kostnader för avskrivning och underhåll av markanläggningar, byggnader och inventarier är största posten i diagrammet och svarar för ca 30 % av de totala kostnaderna. Av kostnaderna för förnödenheter svarar köpfodermedel för ca 40 %. Kapitalkostnaderna redovisas exklusive ränta på eget kapital. Kostnaderna för maskiner och redskap avser avskrivning, underhåll och traktorskatt.

Ur tabellerna 11.3 och 11.5 kan skillnaden mellan jordbrukets intäkter och kostnader beräknas. Denna skillnad utgör den beräknade ersättningen för brukarnas och familjernas arbete samt för eget kapital. År 1985 var denna ersättning 1 643 milj kr, vilket var 50 % mindre än 1984 och klart mindre också än 1982 och 1983.

Annan publicering

Jordbrukets totalkalkyl. Stencil från Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden.

Tabell 11.5 Jordbrukets totala kostnader m m enligt totalkalkylen 1982–1985

Costs of the agricultural sector in 1982–1985

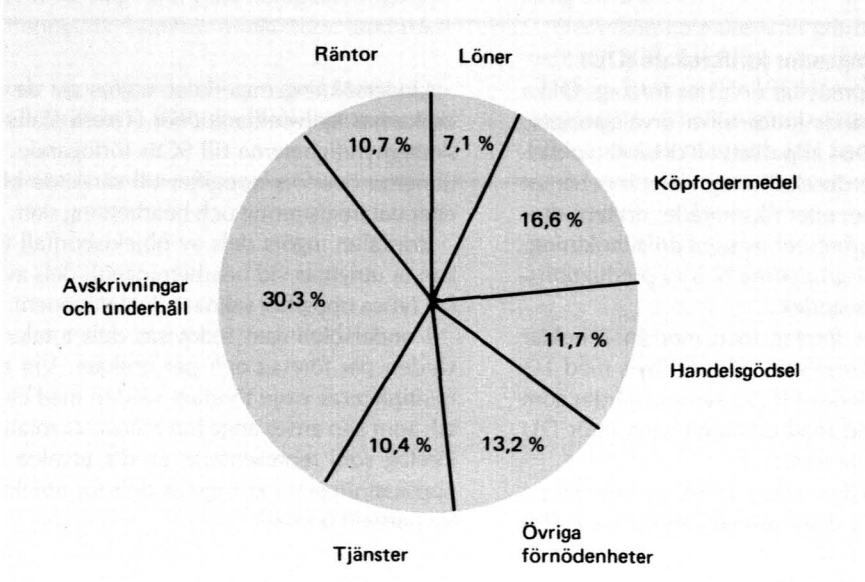
Varuslag	Värde, miljoner kronor			
	1982	1983	1984	1985[1]
Förnödenheter				
Driv- och smörjmedel	865	922	1 074	1 123
Handelsgödsel och kalk	1 798	2 107	2 415	2 677
Köpfodermedel	3 262	3 628	3 860	3 795
Förädlings- och handelsmarginaler	349	388	477	498
Diverse förnödenheter	488	556	617	667
Elektricitet	520	558	632	724
Tjänster				
Frakter	131	143	151	152
Mjölkkontroll	53	58	73	82
Seminkostnader	130	141	152	160
Maskinlegor	116	129	134	144
Torkningskostnader för bröd- och fodersäd	98	69	108	111
Personbil	367	392	431	469
Avbytartjänster	56	68	174	187
Övriga tjänster	855	965	1 001	1 060
Kapitalkostnader				
Markanläggningar	381	418	410	434
Ekonomibyggnader	859	916	978	1 021
Maskiner och redskap	4 029	4 619	5 157	5 456
Kostnader för lånat kapital	1 834	1 954	2 158	2 457
Kostnader för lejt arbete	1 212	1 408	1 547	1 592
Summa kostnader för inköpta produktionsmedel från andra sektorer samt lejt arbete	17 403	19 439	21 549	22 809

1) Preliminära uppgifter.

Källa: Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden, Jordbrukets totalkalkyl.

Diagram 11.6 Jordbrukets totala kostnader m m enligt totalkalkylen 1985, procentuell fördelning

Costs of the agricultural sector in 1985, per cent

Totalskattningar av jordbrukets intäkter och kostnader erhålls årligen från Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU), som beskrivs nedan.

DU utgör sedan lång tid ett underlag för jordbrukspolitiska ställningstaganden, vilket är ett centralt område för användningen av undersökningen. Resultaten från DU används därvid för att belysa bl a inkomstutvecklingen för olika grupper av jordbruksföretag. Vidare utnyttjas DU-materialet för beräkning av vissa kostnadsposter i jordbrukets totalkalkyl.

Fr o m inkomståret 1984 har genomförts en omläggning av DU, varvid bl a den nya typklassificeringen av lantbruksföretag införts i undersökningen.

I tabell 11.7 redovisas jordbrukarnas totala intäkter och kostnader åren 1980–1984. Vid en jämförelse med jordbrukets totalkalkyl bör uppmärksammas att DU även innefattar såväl skogsbruk vid jordbruksföretagen som viss omsättning mellan företagen. Skillnaden mellan totalkalkylen och DU är av denna anledning betydande för bl a intäkter av skogsprodukter, körslor, arrenden samt för inköp av djur.

Tabell 11.7 Jordbrukarnas intäkter och kostnader 1980–1984. Totalbelopp i milj kr
Holder's receipts and expenditures in 1980–1984. Totals in millions of Swedish kronor

Bearbetningspost	1980	1981	1982	1983	1984
Inkomster av vegetabilier	5 156	5 847	7 148	7 581	8 798
animalier	13 207	14 726	16 327	17 708	19 105
skogsprodukter	1 891	1 966	2 121	2 244	2 977
körslor, arrenden m m	1 456	1 665	1 752	2 008	2 245
Intäkter av naturaförmåner	1 303	1 544	1 570	1 573	1 693
Summa bruttointäkter exkl balansändringar	23 013	25 748	28 918	31 114	34 818
Utgifter för utsäde o fodermedel	4 312	4 963	5 539	6 019	6 787
handelsgödsel o strömedel	1 282	1 529	1 812	2 069	2 389
driv- och smörjmedel	652	772	943	1 000	1 074
inköp av djur	1 943	2 033	2 084	2 239	2 193
underhåll av inventarier och anläggningar	1 958	2 178	2 479	2 674	2 996
räntor	2 199	2 704	2 907	3 013	3 292
arbetslöner	1 010	1 053	1 120	1 221	1 298
Värdeminskningsavdrag	2 411	2 586	2 968	3 298	3 842
Övriga kostnader	4 361	4 889	5 523	5 993	6 588
Egenavgifter	590	690	983	941	1 104
Summa kostnader inkl egenavgifter	20 718	23 397	26 357	28 467	31 563
Bruttointäkter minus kostnader (exkl egenavgifter) före balansändringar etc	2 886	3 040	3 543	3 589	3 255
Balansändringar m m	–55	–107	–236	–17	+25
Bruttointäkter minus kostnader (inkl egenavgifter) efter balansändringar m m	2 241	2 243	2 324	2 630	3 280

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare. (DU).

Annan publicering
Deklarationsundersökningen för jordbrukare, årligen, SCB SM J 1982:4, 1983:9, 1984:6, J 41 SM 8501 samt J 41 SM 8601 och J 41 SM 8602.

Redovisningen är fr o m DU 1984 uppdelad på två delar varav del 1 innehåller företagsuppgifter och del 2 uppgifter för företagare.

Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU)
DU baseras på ett slumpmässigt urval av företag. Olika urvalssannolikheter används inom olika urvalsgrupper. Urvalet har fr o m DU 1984 anpassats till det nya typklassificeringssystemet för jordbruksföretag vilket innebär att det dras från olika grupper efter riksområde, driftens omfattning i standardiserat arbetsbehov samt driftsinriktning. Tidigare bestämdes urvalsgrupperna bl a av produktionsområde och åkerarealens storlek.

Undersökningen avser företag med mer än 2 hektar åkermark enligt lantbruksregistret. Urvalet byts med 1/3 varje år och omfattar således till 2/3 samma gårdar som föregående år. I samband med omläggningen inför DU 1984 byttes dock 2/3 av urvalet.

I undersökningen för inkomståret 1984, varifrån några huvudresultat redovisas i detta avsnitt, ingick ca 7 400 företag.

Undersökningsmaterialet utgörs av de utvalda jordbrukarnas självdeklarationer. Dessa ställs av de lokala skattemyndigheterna till SCBs förfogande. Från deklarationerna överförs uppgifter till särskilda blanketter, varefter dataregistrering och bearbetning sker.

Bortfallet utgörs dels av objektsbortfall (deklarationen kan ej utnyttjas vid bearbetningen), dels av partiellt bortfall (vissa uppgifter saknas i deklarationen).

I undersökningen redovisas dels totaler, dels medelvärden per företag och per brukare. Vid beräkningarna multipliceras varje företags värden med ett uppräkningstal, som kan anses ange hur många av totalpopulationens företag som representeras av det utvalda företaget. Vid uppskattningarna korrigeras dels för objektsbortfall, dels för partiellt bortfall.

Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

Intäkter och kostnader

Ekonomi och lönsamhet på företagsnivå kan främst belysas med hjälp av den jordbruksekonomiska undersökningen (JEU), men även med DU (se föregående avsnitt).

Genom JEU, som baseras på bokföringsuppgifter från jordbruksföretag, erhålls årligen uppgifter om intäkter, kostnader och lönsamhetsförhållanden inom jordbruket. Resultaten utgör bl a ett underlag för jordbrukspolitiska ställningstaganden. Undersökningen är fr o m den 1 juli 1975 förlagd till SCB.

Inom SCB har en översyn gjorts av undersökningens innehåll och utförande, vilket medfört en ändrad uppläggning fr o m 1976 års undersökning.

För närvarande pågår ett utvecklingsarbete med nya kalkylmodeller i JEU, bl a för att effekter av penningvärdets förändringar skall kunna beaktas i resultaten. I utvecklingsarbetet ingår också införandet av det nya typklassificeringssystemet, som kommer att påverka såväl populationsavgränsning som redovisning.

Den jordbruksekonomiska undersökningen (JEU)

Undersökningen avser företag i lantbruksregistret med mer än 20 hektar åkermark. Dock ingår ej företag i slättbygderna med över 100 hektar åkermark och ej heller företag i skogsbygderna eller Norrland med över 50 hektar åkermark. Vidare bör observeras att endast företag som ägs eller arrenderas av fysiska personer ingår och att vissa trädgårdsföretag och företag med stor produktion av slaktsvin eller höns och kycklingar ej ingår.

Enligt en plan för undersökningen skall urvalets storlek avpassas så att resultaten kommer att baseras på uppgifter från 930 företag. Urvalet består till 3/4 av gårdar som kvarstod från föregående undersökningstillfälle och till 1/4 av nytt urval från lantbruksregistret.

Materialinsamlingen är omfattande. Till grund för bokslutet ligger främst företagens löpande bokföring av inkomster och utgifter. Dessutom fordras uppgifter från inventeringar av olika slag samt vissa kompletteringsuppgifter. En del uppgifter hämtas direkt från lantbruksregistret.

SCB samarbetar i uppgiftsinsamlingen med Lantbrukarnas Riksförbunds Driftsbyrå (DB), lantbruksnämnder och skogsvårdsstyrelser. Inom driftsbyråorganisationen är ca 30 kontor engagerade i arbetet, som regleras genom ett avtal mellan SCB och DB.

DB handhar en betydande del av uppgiftsinsamlingen. Utöver bokföringen av inkomster och utgifter sammanställer driftsbyråkontoren uppgifter om åtgång av arbete och dragkraft, lagervärden, skogsavverkning och skogsvårdsåtgärder, naturauttag m m.

För beräkning av bl a kostnader för avskrivning görs olika inventeringar första året företagen är med i JEU. Företagens ekonomibyggnader och bostadshus inventeras av byggnadskunnig personal vid lantbruksnämnderna. DB ansvarar för inventeringar av maskiner och redskap. Byggnadernas och inventariernas värden beräknas vid SCB. Skogsvårdsstyrelserna utför en skogsinventering, som ligger till grund för beräkning av bl a skogsförråd och årlig tillväxt.

Det inkomna materialet granskas manuellt och maskinellt vid SCB. Felaktiga uppgifter rättas av DB.

I redovisningen för 1984 ingick 821 företag. Resterande utgjordes av 53 s k avgångar (företag som visade sig ej tillhöra populationen) och 104 bortfall.

Intäkter och kostnader bestäms med ledning av affärsbokföringens in- och utbetalningar samt balansvärdenas förändringar. Vid bestämning av vissa intäkter och kostnader frångår man dock helt eller delvis affärsbokföringens uppgifter. Bland de viktigare kalkylerade posterna kan nämnas bostadsförmån och avskrivningar.

Resultat

I tabell 11.8 redovisas jordbrukets intäkter 1980 – 1984 enligt JEU, med uppdelning på vegetabilier, animalier och övrig produktion.

För vegetabilier ingår enbart intäkter från avsalugrödor i redovisningen. Under redovisningen av animalier ingår inte värdeförändringar av stamdjur.

I övrig produktion ingår inventariehyror, återbäring och efterlikvid, körslor etc.

Tabell 11.8 Intäkter i jordbruket 1980–1984. Kronor per företag (fysiska personer)

Receipts in agriculture in 1980–1984. Swedish kronor per holding (natural persons)

Område, storleksgrupp hektar åker	1980	1981	1982	1983	1984
Vegetabilier					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	50 555	62 865	69 553	70 355	96 577
30,1 – 50,0	87 893	101 594	119 475	124 445	155 820
50,1 – 100,0	175 657	206 080	245 144	249 978	308 728
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	13 794	16 034	22 337	18 117	29 084
30,1 – 50,0	34 951	27 671	34 510	28 132	59 384
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	9 995	10 477	13 149	4 760	4 423
30,1 – 50,0	18 102	16 841	24 578	18 232	18 623
Animalier					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	124 851	137 498	143 518	156 059	168 694
30,1 – 50,0	177 594	196 081	227 474	242 706	262 515
50,1 – 100,0	210 774	240 789	280 636	307 896	341 721
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	156 149	172 884	199 597	236 529	176 637
30,1 – 50,0	223 979	241 111	316 906	331 981	301 531
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	105 851	138 398	144 150	188 511	187 833
30,1 – 50,0	203 184	229 873	267 265	282 463	306 463
Övrig produktion					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	5 163	12 701	11 291	11 206	12 781
30,1 – 50,0	9 795	20 230	14 717	21 121	22 702
50,1 – 100,0	16 518	17 460	25 320	32 162	36 291
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	5 969	9 783	6 560	10 972	12 607
30,1 – 50,0	12 665	9 698	11 108	12 110	14 200
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	9 570	11 448	14 291	41 137	13 191
30,1 – 50,0	7 786	8 420	14 485	14 979	17 068
Summa intäkter i jordbruket					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	180 569	213 064	224 363	237 620	282 762
30,1 – 50,0	275 283	317 905	361 666	388 272	441 037
50,1 – 100,0	402 949	464 328	551 100	590 036	686 739
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	175 912	198 702	228 493	265 617	218 326
30,1 – 50,0	271 596	278 480	362 525	372 223	375 114
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	125 417	160 323	171 590	234 408	205 446
30,1 – 50,0	229 071	255 133	306 328	315 675	342 153

Källa: SCB, Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

I tabell 11.9 redovisas jordbrukets kostnader 1980–1984 enligt JEU, med uppdelning på förnödenheter, underhåll, avskrivningar, arbetskostnader m m.

Som förnödenheter har medräknats fodermedel, handelsgödsel, utsäde, drivmedel etc. Till underhållskostnader har räknats utgifter enligt affärsbokföringen samt anställdas arbete med underhåll, dragkraft och uttag av virke från egen skog.

Första året företagen ingår i JEU kalkyleras nuvärden på basis av inventeringar som utförts på företagen.

Som arbetskostnader utanför familjen räknas direkta löner, arbetsgivareavgifter, värdet av förmåner av produkter, bil, telefon etc. Som övriga kostnader räknas diverse kostnader för växtodling och husdjur, körslor, försäkringar, personbil etc.

Tabell 11.9 Kostnader i jordbruket 1980–1984. Kronor per företag (fysiska personer)

Costs in agriculture in 1980–1984. Swedish kronor per holding (natural persons)

Område, storleksgrupp hektar åker	1980	1981	1982	1983	1984
Förnödenheter					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	60 301	67 226	70 320	79 615	92 923
30,1 – 50,0	82 135	94 152	113 319	128 451	146 434
50,1 – 100,0	126 895	145 764	167 930	188 384	210 611
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	52 962	57 614	70 411	91 458	65 745
30,1 – 50,0	81 823	84 304	128 410	139 319	127 765
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	32 866	44 699	52 498	64 386	63 413
30,1 – 50,0	71 566	77 123	96 211	99 614	111 403
Kostnader för underhåll					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	13 909	16 416	17 305	17 209	22 385
30,1 – 50,0	19 587	63 564	25 690	28 798	32 432
50,1 – 100,0	31 289	32 693	40 541	43 700	49 627
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	12 516	16 921	20 624	25 531	19 313
30,1 – 50,0	20 328	23 520	27 902	30 405	32 639
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	13 031	14 394	17 224	18 027	19 090
30,1 – 50,0	19 075	19 182	24 104	24 574	29 817
Avskrivningar till nuvärde					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	41 776	47 417	49 999	53 280	61 811
30,1 – 50,0	58 718	66 776	68 211	72 067	82 423
50,1 – 100,0	83 827	92 012	102 653	105 633	122 458
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	44 606	54 355	53 503	65 171	57 093
30,1 – 50,0	62 386	68 177	79 553	76 534	79 936
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	32 635	39 556	45 226	58 580	61 383
30,1 – 50,0	62 145	69 655	77 799	78 999	83 491

	1980	1981	1982	1983	1984
Arbetskostnader utanför familjen					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	9 777	10 300	14 199	12 807	17 323
30,1 – 50,0	22 390	32 184	28 809	26 321	26 022
50,1 – 100,0	38 265	40 571	46 705	46 225	53 725
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	12 908	9 078	19 006	14 644	13 229
30,1 – 50,0	19 446	26 709	33 048	37 615	35 591
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	13 700	8 931	8 040	11 973	15 028
30,1 – 50,0	17 332	19 060	18 959	22 649	28 114
Övriga kostnader					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	25 484	29 859	31 524	36 278	41 886
30,1 – 50,0	36 871	40 297	46 833	50 635	63 001
50,1 – 100,0	49 757	56 408	66 578	70 315	81 225
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	26 981	30 748	32 619	41 886	35 762
30,1 – 50,0	31 780	37 702	43 958	49 263	52 905
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	20 534	26 687	30 345	40 783	38 389
30,1 – 50,0	29 868	36 018	44 833	46 166	55 773
Summa kostnader					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	151 247	171 218	183 347	199 189	241 038
30,1 – 50,0	219 701	296 973	282 862	306 272	350 313
50,1 – 100,0	330 033	367 088	424 407	454 257	532 600
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	149 973	168 716	196 163	238 690	191 140
30,1 – 50,0	221 163	240 412	312 871	333 136	328 836
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	112 766	134 267	153 333	193 749	197 303
30,1 – 50,0	199 986	221 038	261 906	272 102	308 597

Källa: SCB, Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Jordbrukets intäkter och kostnader redovisas också i DU. De i DU redovisade uppgifterna avser de taxerade intäkterna och kostnaderna.

I DU ingår inga kalkylerade data vilket däremot är fallet i JEU. Detta innebär t ex att de bokföringsmässiga avskrivningarna redovisas i DU, vilket kan innebära över- eller underavskrivningar i förhållande till kalkylmässiga avskrivningar.

En ytterligare skillnad mellan DU och JEU är att specificeringen på olika intäkts- och kostnadsposter går betydligt längre i JEU än i DU.

Redovisningen av skogsbruket i de lantbruksekonomiska undersökningarna är begränsad till skogsbruket vid jordbruksföretag med mer än 2 ha åker. Från DU erhålls uppgifter om intäkter från skogsprodukter samt insättning och uttag från skogskonto. JEU redovisar en detaljerad kalkyl av skogsbrukets intäkter och kostnader för storleksgrupperna 20–100 ha åker (i skogsbygderna och Norrland enbart 20–50 ha åker).

I tabell 11.10 redovisas intäkter och kostnader i skogsbruket enligt JEU och DU. Som taxerad inkomst av skogsprodukter räknas taxerade inkomster av leveransvirke, avverkningsuppdrag och *rotposter*.

Kalkylerade intäkter av skogsbruket har erhållits genom justering av skogsinkomsterna för över- och underavverkning. I de kalkylerade kostnaderna har balansändring av kostnader för pågående avverkning också beaktats.

Tabell 11.10 Intäkter och kostnader i skogsbruket 1980–1984. Kronor per företag (fysiska personer)

Receipts in forestry in 1980–1984. Swedish kronor per holding (natural persons)

Område, storleksgrupp hektar åker	1980	1981	1982	1983	1984
Taxerad inkomst av skogsprodukter					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	7 232	8 673	6 781	8 529	8 905
30,1 – 50,0	9 248	10 434	9 223	12 372	17 676
50,1 – 100,0	12 799	14 282	15 574	19 979	20 816
Södra och mellersta Sverige skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	25 155	22 787	23 596	22 085	53 308
30,1 – 50,0	30 661	32 007	41 158	42 455	47 777
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	25 377	29 808	31 919	31 059	48 175
30,1 – 50,0	35 563	46 128	48 934	44 774	47 524
Kalkylerade intäkter av skogsbruket inkl värdeändring av skogsförrådet					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	10 753	10 021	10 352	11 052	14 232
30,1 – 50,0	11 495	11 077	10 958	14 503	16 188
50,1 – 100,0	17 106	18 683	18 614	20 672	22 000
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	44 944	46 135	19 532	39 537	42 329
30,1 – 50,0	30 032	33 385	29 443	42 931	52 611
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	43 122	51 568	71 232	44 252	54 556
30,1 – 50,0	50 013	51 827	46 458	38 379	60 314
Kalkylerade kostnader i skogsbruket exkl avskrivningar, arbets- och räntekostnader					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	1 784	2 266	1 956	2 439	2 334
30,1 – 50,0	2 070	1 873	1 723	2 260	2 553
50,1 – 100,0	3 544	2 845	3 736	3 897	4 583
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	5 342	6 796	5 921	8 630	5 915
30,1 – 50,0	4 535	4 340	4 473	7 044	8 092
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	5 203	9 480	10 605	13 175	8 982
30,1 – 50,0	5 434	9 131	9 168	8 284	13 783

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU). Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Resultat i jord- och skogsbruk

Uppgifter rörande jordbruksföretagens resultat kan i första hand hämtas ur JEU, som är uppbyggd enligt företagsekonomiska principer.

Det kan dock vara av intresse att även följa det taxerade resultatet i jordbruket. I tabell 11.11 och diagram 11.12 redovisas jordbrukets resultat enligt DU.

I de fall underskott uppkommer i det taxerade resultatet för förvärvskällan jordbruksfastighet redovisas nettointäkten lika med noll. Olika balansposter påverkar nettointäktens storlek.

I posten taxerade bruttointäkter av jordbruksfastighet minus kostnader (inkl egenavgift) före balansändring m m beaktas förekommande underskott samtidigt som effekterna av olika balansändringar inte påverkar resultatet.

Differensen mellan de båda resultatmåtten i diagrammet förklaras främst av att underskotten inte beaktats i den taxerade nettointäkten.

Tabell 11.11 Taxerade resultat i jord- och skogsbruket 1980–1984. Kronor per företag (fysiska personer)

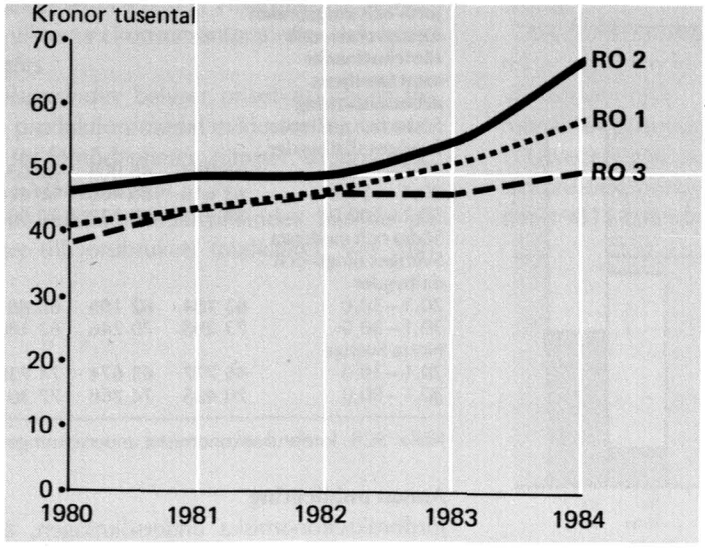
Trading result in agriculture and forestry 1980–1984. Swedish kronor per holding (natural persons)

Område, storleksgrupp hektar åker	1980	1981	1982	1983	1984
Taxerade nettointäkter av jordbruksfastighet					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1– 30,0	32 250	33 375	35 397	39 437	44 238
30,1– 50,0	43 344	44 849	49 678	54 324	61 516
50,1–100,0	54 785	56 172	62 068	69 563	81 089
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1–30,0	42 236	42 284	41 154	41 821	47 869
30,1–50,0	49 454	50 043	50 808	58 237	68 633
Norra Sverige					
20,1–30,0	28 268	31 684	33 143	35 428	42 686
30,1–50,0	39 186	41 785	47 698	51 087	56 537
Taxerade bruttointäkter av jordbruksfastighet minus kostnader (inkl egenavgift) före balansändring m m					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1– 30,0	29 586	29 487	30 394	36 046	38 260
30,1– 50,0	40 058	43 346	46 540	51 152	58 277
50,1–100,0	48 663	45 036	60 282	70 556	78 042
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1–30,0	40 053	39 639	41 324	37 689	47 508
30,1–50,0	46 624	49 351	49 308	54 892	67 184
Norra Sverige					
20,1–30,0	20 076	30 181	33 808	28 160	48 440
30,1–50,0	38 674	43 727	46 597	46 865	50 317

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU).

Diagram 11.12 Taxerade resultat i jord- och skogsbruk 1980–1984, storleksgruppen 30–50 ha åker. Kronor per företag (fysiska personer)

Trading result in agriculture and forestry in 1980–1984, holdings of 30–50 hectares of arable land. Swedish kronor per holding (natural persons)

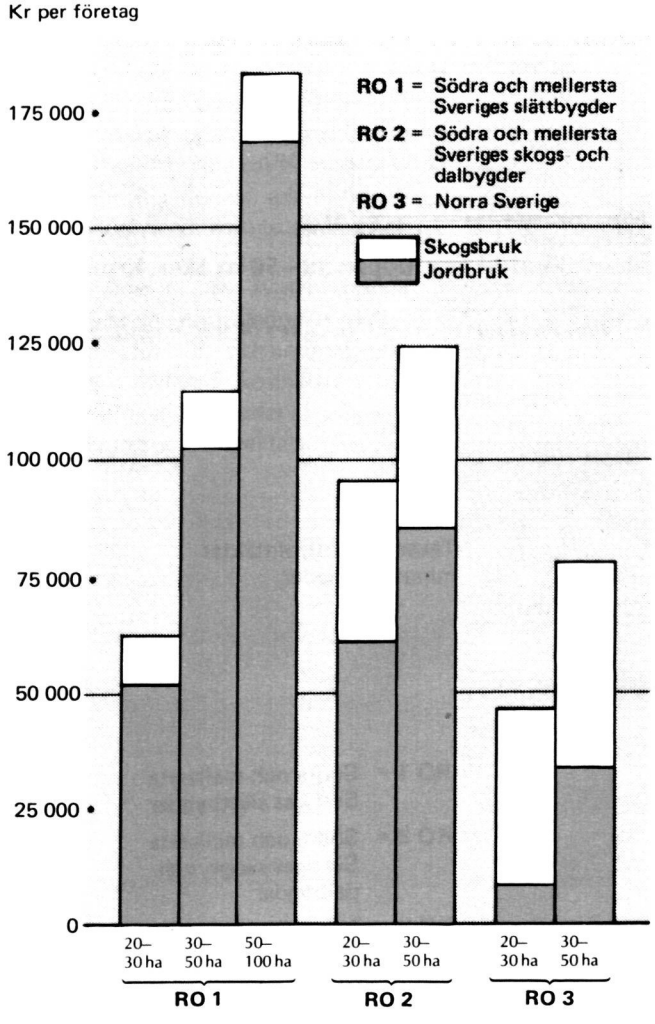
Redovisningen i JEU ger en mer rättvisande bild av resultatutvecklingen än vad deklarationsmaterialet ger. Detta sammanhänger bl a med att periodiseringen av olika intäkter och kostnader inte påverkas av bokslutsdispositioner i så stor utsträckning som i DU. Vidare innehåller JEU vissa kalkylmässiga beräkningar. I tabell 11.13 och diagram 11.14 redovisas resultatutvecklingen i jord- och skogsbruk enligt JEU.

Det kalkylerade resultatet i jordbruket före arrende- och räntekostnader samt familjens arbetsersättning har belastats med avskrivningar till nuvärde. Kostnaderna för anhörigas arbete har kalkylerats på basis av antalet redovisade timmar.

Detsamma gäller för det kalkylerade resultatet i skogsbruket.

Diagram 11.14 **Kalkylerat resultat i jord- och skogsbruket före arrende- och räntekostnader samt familjens arbetsersättning 1984. Storleksgrupper och riksområden. Kronor per företag (fysiska personer)**

Trading results in agriculture and forestry less rent paid and interest paid in 1984. Size groups and Major Regions. Swedish kronor per holding (natural persons)

Tabell 11.13 **Kalkylerat resultat i jord- och skogsbruket enligt JEU 1980–1984. Kronor per företag (fysiska personer)**

Trading results in agriculture and forestry 1980–1984. Swedish kronor per holding (natural persons)

Område, storleksgrupp hektar åker	1980	1981	1982	1983	1984
Kalkylerat resultat i jordbruket före arrende- och räntekostnader samt familjens arbetsersättning					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	29 322	41 016	41 846	38 431	51 979
30,1 – 50,0	55 583	78 803	60 806	82 001	102 709
50,1 – 100,0	72 916	126 641	97 240	135 779	168 344
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	25 938	32 331	29 985	26 927	61 338
30,1 – 50,0	50 433	49 654	38 068	39 088	85 340
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	12 649	26 057	18 257	40 660	8 143
30,1 – 50,0	29 086	34 096	44 423	43 673	33 556
Kalkylerat resultat i skogsbruket före räntekostnader och familjens arbetsersättning					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	7 662	6 987	6 185	7 229	10 256
30,1 – 50,0	8 034	7 683	7 409	10 378	11 985
50,1 – 100,0	11 455	11 492	13 667	13 862	14 205
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	37 245	29 857	36 503	28 234	34 152
30,1 – 50,0	22 866	20 592	25 112	30 312	39 063
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	33 128	39 617	56 473	26 789	38 704
30,1 – 50,0	41 379	40 192	32 878	27 482	44 584
Kalkylerat resultat i jord- och skogsbruket före arrende- och räntekostnader samt familjens arbetsersättning					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	36 983	48 003	48 032	45 659	41 724
30,1 – 50,0	63 616	86 486	68 215	92 379	90 724
50,1 – 100,0	84 371	138 133	110 907	149 641	154 139
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	63 184	62 186	66 488	55 161	27 186
30,1 – 50,0	73 298	70 246	63 180	69 399	46 278
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	45 777	65 674	74 730	67 449	46 847
30,1 – 50,0	70 465	74 288	77 301	71 155	78 140

Källa: SCB, Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Annan publicering

Jordbruksekonomiska undersökningen, årligen, SCB SM J 1981:18, 1982:19, 1983:16, 1984:19 samt J 40 SM 8501.

Prisindex

Genom lantbruksekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp utarbetas och publiceras månatligen indextal över prisutvecklingen på jordbrukets område. Detta indexsystem syftar främst till att möjliggöra jämförelser, med beaktande av indexsystemets konstruktion, mellan jordbruksprodukternas prisutveckling i olika produktions- och handelsled. Vidare belyses prisutvecklingen för jordbrukets inköpta produktionsmedel samt prisutvecklingen vid internationell handel med jordbruksprodukter.

Följande indexserier beräknas:

1 Produktionsmedelsprisindex
2 Avräkningsprisindex
3 Prisregleringsprisindex
4 Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel
5 Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel
6 Världsmarknadsprisindex

Vidare beräknas två delserier av det officiella konsumentprisindex (KPI), som är ett kedjeindex med ettårslänkar. Dessa delserier omfattar "övriga" livsmedel och totalindex exkl jordbruksreglerade livsmedel.

Serierna 1–3 och 6 utarbetas av jordbruksnämnden och 4–5 av SCB.

Indextalen skall i princip visa prisutvecklingen vid oförändrad kvalitet på de varor som prismäts. Höjda priser till följd av förbättrad varukvalitet skall således ej påverka index.

Basperiod för indextalen är numera 1980. Tidigare var budgetåret 1966/67 basperiod. Vikterna i indexserierna 1–3 och 6, vilka ändras i juli varje år, baseras på normerade värden avseende produktion, konsumtion och inköp för året närmast före det budgetår vikterna skall användas. Indextalen med nya vikter kedjas till äldre serier på grundval av relationer mellan indextalen under budgetåret närmast före viktbytet. Vikterna i indexserierna 4 och 5, vilka ändras i januari varje år, baseras på vikterna i konsumentprisindex och kedjning av indextalen görs.

Produktionsmedelsprisindex belyser prisutvecklingen för jordbrukets inköpta produktionsmedel exklusive lejt arbete. Prismätningen sker för förnödenheter, tjänster, avskrivning, underhåll och ränta på lånat kapital.

Vägningstalen i produktionsmedelsprisindex baseras på beräkningsunderlaget till jordbrukets totalkalkyl. Vid vägningstalsberäkningarna samt vid den löpande indexframskrivningen används i möjligaste mån de priser som möter jordbrukaren vid inköp av olika produktionsmedel. Priserna i totalkalkylen och produktionsmedelsprisindex redovisas exklusive mervärdeskatt.

Avräkningsprisindex belyser prisutvecklingen vid producenternas försäljning av sådana jordbruksprodukter som övergår från jordbrukssektorn till andra sektorer i samhället. Försäljningen inom jordbrukssektorn av sådana produkter som vidareförädlas ingår inte i index.

Vägningstalen i avräkningsprisindex grundas på s k normkalkyler, vilka utarbetas inom lantbruksekonomiska samarbetsnämndens sektorsgrupp. De i indexberäkningarna använda priserna skall i princip avse pris vid gård. Priserna inkluderar i allmänhet produktbundna subventioner.

Prisregleringsprisindex skall registrera prisutvecklingen för jordbrukets varor i det led där prisregleringen verkar (t ex slaktdjur vid slakteri och konsumtionsmjölk vid mejeri), vilket för flertalet varor är ett led senare än i avräkningsprisindex.

Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel bygger huvudsakligen på SCBs producentprisindex för livsmedelsindustrin och avser delvis priser för samma varor som i prisregleringsprisindex.

Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel mäter prisutvecklingen i detaljhandeln för motsvarande varor som producentprisindex för livsmedelsindustrin. Viktsystemet och varuurvalet är i princip desamma som för detta. Prisuppgifterna är identiska med dem för konsumentprisindex (se nedan).

Världsmarknadsprisindex avser att mäta prisutvecklingen vid internationell handel för de jordbruksprodukter som inverkar på den inhemska prisbildningen. Prisberäkningarna grundar sig vad gäller vegetabilieprodukter på internationella noteringar och vad gäller animalieprodukter på priser inom EG vilka justeras för gällande importavgifter och exportbidrag.

Konsumentprisindex utarbetas månadsvis av SCB och skall mäta prisförändringar vid oförändrad levnadsnivå. Mervärdeskatt ingår i prisuppgifterna för konsumentprisindex men inte i prisuppgifterna för övriga indexserier.

Utvecklingen av de olika indexserierna utarbetade inom lantbruksekonomiska samarbetsnämnden och SCB för perioden 1981–1985 framgår av tabell 11.18.

Produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex, som beskrivs på föregående sida, har en central roll vid jordbrukspolitiska ställningstaganden.

I tabell 11.15 redovisas vissa prisserier som utnyttjats vid indexberäkningarna. Prisserierna för fabrikspotatis avser potatis för stärkelse och råsprit inkl skördeskadeavgift. För konsumtionsmjölk redovisas priset i kronor per 100 liter. I tabell 11.16 återfinns indextal för delposterna i avräkningsprisindex.

Tabell 11.15 Priser på traktorer, drivmedel, handelsgödsel, vegetabilier och animalier 1981–1985
Prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products in 1981–1985

Varuslag	1981	1982	1983	1984	1985
Traktorer, kr/st	116 400	138 400	163 200	185 600	204 000[1]
Drivmedel, kr/100 liter					
Dieselolja	173	220	238	261	289
Handelsgödselmedel, kr/100 kg					
Kalksalpeter, 15,5 % N	61	71	84	100	116
Kalkammonsalpeter, 28,0 % N	94	111	133	157	181
Superfosfat, 9,0 % P	61	71	84	98	123
Supra PK 7–13	73	86	101	118	135
Supra NPK 17–6–12	133	156	185	212	240
Supra NPK 20–5–9	126	148	175	205	235
Vegetabilier, kr/100 kg					
Vete	102	115	125	129	134
Råg	96	111	121	127	132
Korn	96	109	117	122	125
Havre	94	106	113	116	119
Vallhö	65	69	75	71	79
Matpotatis	127	132	152	184	172
Fabrikspotatis	41	42	44	46	55
Sockerbetor	21	23	25	27	29
Vetekli	115	128	140	148	155
Kraftfoderblandningar	209	242	280	297	308
Melass	115	117	126	159	153
Animalier, kr/100 kg					
Kött av					
Storboskap	1 764	1 908	1 974	2 027	1 885
Mellankalv	1 825	1 926	2 118	2 305	2 257
Mindre kalv	1 566	1 363	1 300	1 231	1 308
Häst	1 060	1 183	1 241	1 265	1 103
Får och lamm	1 705	1 859	1 860	1 953	1 917
Slaktsvin	1 024	1 114	1 303	1 285	1 279
Fjäderfä	1 122	1 223	1 272	1 472	1 546
Mejerimjölk	194	213	226	243	257
Konsumtionsmjölk	287	338	355	393	425
Smör	1 192	1 335	1 481	1 640	1 831
Ost, helfet					
Svecia	1 501	1 760	1 808	2 142	2 305
Herrgård	1 628	1 812	1 856	2 282	2 460
Ägg	837	870	909	961	1 028

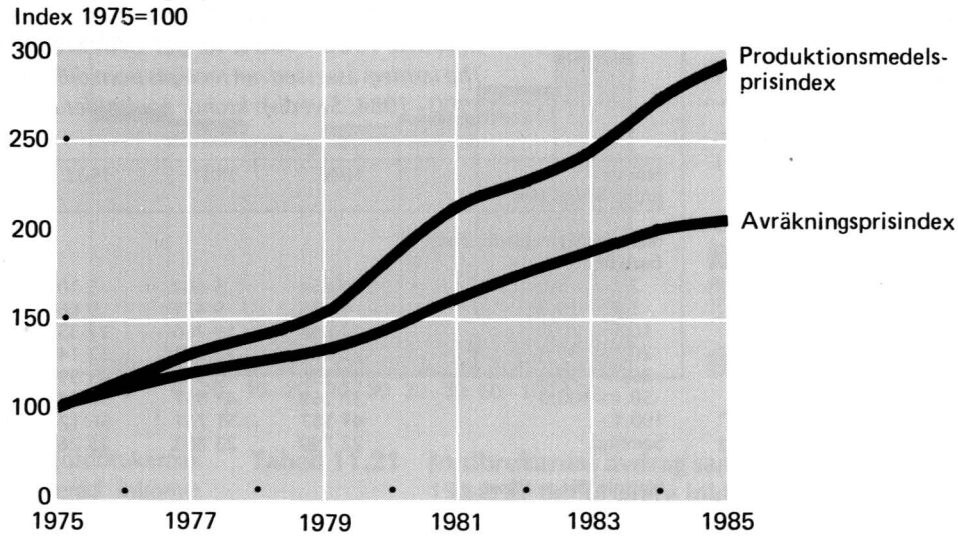
1) Preliminära uppgifter. Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 11.16 Indextal i delposter i avräkningsprisindex 1982–1985 (1980 = 100)
Producer price index. Indices for subtotals in 1982–1985. (1980 = 100)

Varuslag	1982	1983	1984	1985
Brödsäd	133	145	152	157
Fodersäd	131	141	146	149
Matpotatis	104	122	146	129
Fabrikspotatis	105	112	121	128
Sockerbetor	123	135	145	153
Oljeväxter	125	135	143	145
Mjölk	125	131	140	148
Ägg	134	142	155	170
Storboskap	115	121	125	118
Hästkött	109	117	122	113
Kalvkött	104	115	124	123
Fårkött	112	114	122	127
Fläsk	121	130	140	140

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Diagram 11.17 Produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex 1975–1985 (1975 = 100)
Cost price index and producer price index in 1975–1985. (1975 = 100)

Utvecklingen i produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex 1975–1985 redovisas i diagram 11.17.

I tabell 11.18 redovisas utvecklingen av jordbrukets prisindex 1981–1985.

Annan publicering

Prisindex på jordbruksområdet, varje månad sedan juli 1966; tidigare under benämningen Indextal för prisutvecklingen på jordbrukets område; vissa uppgifter publiceras dessutom i Jordbruksekonomiska meddelanden. Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp (stencil).

Prisindex på jordbruksområdet 1966/67–1980/81. Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp. 1981 (stencil).

Prisindex på jordbruksområdet. Redogörelse för beräkningsmetoder. Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp 1981.

Priser i jordbruket under 25 år – prisindex för produkter och produktionsmedel i jordbrukarledet. Meddelande från Jordbrukets utredningsinstitut 1970:4.

Tabell 11.18 Jordbrukets prisindex 1981–1985 (1980 = 100)
Agricultural price indices in 1981–1985 (1980 = 100)

Index	1981	1982	1983	1984	1985
Produktionsmedelsprisindex					
Förnödenheter	114	132	148	163	173
Tjänster	112	123	134	141	153
Kapitalkostnader	111	118	128	136	144
Totalt	113	124	137	148	158
Avräkningsprisindex					
Vegetabilier	112	124	136	146	148
Animalier	111	122	128	137	141
Totalt	112	122	130	139	142
Prisregleringsprisindex					
Vegetabilier	112	126	140	155	159
Animalier	116	136	145	164	173
Totalt	115	134	144	162	170
Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel					
Vegetabilier	114	129	142	159	171
Animalier	116	134	145	163	175
Totalt	115	132	144	162	174
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel					
Vegetabilier	115	129	145	162	172
Animalier	119	136	150	169	184
Totalt	118	133	148	166	180
Konsumentprisindex					
Övriga livsmedel	110	123	138	152	161
Totalt exkl jordbruksreglerade livsmedel	111	120	130	140	150
Totalt inkl jordbruksreglerade livsmedel	112	122	133	143	154
Världsmarknadsprisindex					
Vegetabilier	103	102	123	95	84
Animalier	115	138	124	129	130
Totalt	107	119	123	119	116

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Jordbrukarfamiljernas inkomster

Taxerade nettointäkter, underskott m m
Storleken och sammansättningen av jordbrukarfamiljernas inkomster är i hög grad beroende på jordbruksföretagens storlek, driftsinriktning etc. Uppgifter om jordbrukarnas inkomster kan i första hand hämtas från DU.

I tabell 11.19 redovisas de taxerade nettointäkterna samt sammanräknad inkomst från olika förvärvskällor.

I diagram 11.20 redovisas sammansättningen 1984 av jordbrukarnas sammanräknade inkomst.

Nettointäkten i en förvärvskälla redovisas lika med noll i de fall underskott uppkommer.

I nettointäkt av tjänst medräknas pensioner och vissa andra skattepliktiga transfereringar. I nettointäkt av kapital medräknas ränteintäkter på jordbruksföretagets rörelsemedel.

Som övriga förvärvskällor räknas nettointäkt av rörelse, annan fastighet och tillfällig förvärvsverksamhet.

Med sammanräknad inkomst avses summa nettointäkter.

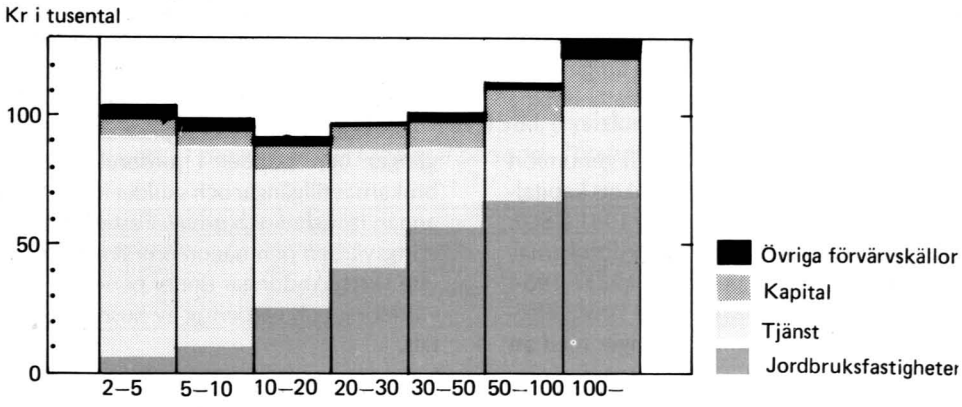
Tabell 11.19 Jordbrukarnas taxerade nettointäkter samt sammanräknad inkomst 1980–1984. Kr per brukare inkl maka/make
The farmers assessed net receipts from different sources of income in 1980–1984. Swedish kronor per holder incl spouse

Storleks-grupp hektar åker	1980	1981	1982	1983	1984 (prel)
Nettointäkt av jordbruks-fastighet					
2,1– 5,0	4 654	5 602	5 101	5 327	6 370
5,1– 10,0	9 635	9 421	9 668	9 184	10 268
10,1– 20,0	17 688	19 466	21 357	22 228	25 199
20,1– 30,0	32 422	32 751	33 145	36 384	40 801
30,1– 50,0	39 230	40 998	43 990	49 241	55 530
50,1–100,0	37 260	47 857	52 241	59 287	66 572
100,1–	49 557	51 751	56 178	66 948	71 325
Samtliga	22 790	23 863	25 261	27 675	31 712
Nettointäkt av tjänst					
2,1– 5,0	56 133	60 958	65 982	73 537	85 608
5,1– 10,0	46 491	52 220	57 429	67 406	77 438
10,1– 20,0	36 826	43 916	46 897	51 539	54 836
20,1– 30,0	29 190	33 493	33 927	38 100	46 254
30,1– 50,0	22 420	24 664	28 865	30 781	32 890
50,1–100,0	19 553	22 347	24 878	27 219	31 560
100,1–	25 198	28 449	21 239	32 559	33 459
Samtliga	36 697	41 543	45 164	50 569	56 584
Nettointäkt av kapital					
2,1– 5,0	4 396	6 130	6 443	5 711	7 074
5,1– 10,0	5 167	7 422	7 065	6 729	7 058
10,1– 20,0	6 167	8 653	8 029	7 931	8 423
20,1– 30,0	5 448	7 871	7 797	7 809	8 961
30,1– 50,0	5 749	7 645	8 398	8 012	9 615
50,1–100,0	6 569	9 537	10 557	10 383	11 727
100,1–	10 615	14 406	15 852	17 124	17 288
Samtliga	5 711	8 037	8 089	7 866	8 837
Nettointäkt av övriga förvärvskällor					
2,1– 5,0	2 181	1 853	3 524	3 771	5 572
5,1– 10,0	2 849	3 825	4 647	5 359	4 465
10,1– 20,0	2 884	3 044	3 564	3 570	3 734
20,1– 30,0	2 688	2 822	2 408	3 258	2 282
30,1– 50,0	2 417	3 212	2 632	3 530	3 221
50,1–100,0	2 159	2 416	2 839	3 002	3 413
100,1–	4 536	6 062	7 559	7 685	7 651
Samtliga	2 662	3 052	3 546	4 003	3 996
Sammanräknad inkomst					
2,1– 5,0	67 364	74 543	81 050	88 346	104 623
5,1– 10,0	64 144	72 888	78 809	88 678	99 229
10,1– 20,0	63 565	75 079	79 848	85 228	92 193
20,1– 30,0	69 749	76 941	77 277	85 552	98 298
30,1– 50,0	69 816	76 518	83 891	91 565	101 254
50,1–100,0	75 641	82 156	90 515	99 891	113 273
100,1–	89 906	100 667	110 823	124 315	129 718
Samtliga	67 859	76 493	82 059	90 113	101 131

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU).

Diagram 11.20 Nettointäkter från olika förvärvskällor 1984 inom olika storleksgrupper av företag. Kr per brukare inkl maka/make

Assessed net reciepts from different sources of income in 1984. Swedish kronor per holding incl spouse

I tabell 11.21 redovisas jordbrukarnas avdrag samt statligt taxerad inkomst 1980–1984.

Med underskott av jordbruksfastighet avses det totala underskottet oavsett om det kunnat utnyttjas som avdrag.

Utnyttjat underskott i förvärvskälla avser utnyttjade underskott från samtliga förvärvskällor.

Förlustavdrag innefattar underskott som inte kunnat utnyttjas tidigare år.

Annan publicering

Deklarationsundersökningen för jordbrukare, årligen, SCB SM J 1982:4, 1983:9, 1984:6, J 41 SM 8501samt J 41 SM 8601 (företagsuppgifter) och J 41 SM 8602 (uppgifter för företagen).

Tabell 11.21 Jordbrukarnas avdrag samt statligt taxerad inkomst, 1980–1984. Kr per brukare inkl maka/make

The farmers deductions and assessed income for the governmental taxation in 1980–1984. Swedish kronor per holder incl spouse

Storleksgrupp hektar åker	1980	1981	1982	1983	1984 (prel)
Underskott av jordbruksfastighet					
2,1– 5,0	4 179	5 091	5 660	5 614	6 797
5,1– 10,0	4 973	5 583	6 120	7 655	6 889
10,1– 20,0	4 095	4 969	5 778	5 560	4 085
20,1– 30,0	3 642	3 828	2 871	3 825	4 025
30,1– 50,0	3 129	3 491	3 450	3 256	2 364
50,1–100,0	3 940	5 944	6 125	2 656	2 581
100,1–	15 574	14 408	31 273	9 002	7 856
Samtliga	4 418	5 146	5 936	5 278	4 770
Av deklaranten utnyttjat underskott i förvärvskälla					
2,1– 5,0	5 853	6 999	8 451	7 902	10 451
5,1– 10,0	5 817	6 763	8 048	10 405	10 168
10,1– 20,0	5 031	5 946	6 662	6 938	5 824
20,1– 30,0	4 830	4 864	3 668	5 193	5 730
30,1– 50,0	2 989	3 828	3 737	3 708	3 360
50,1–100,0	2 951	3 672	4 365	3 346	3 977
100,1–	8 164	9 258	9 304	7 274	7 216
Samtliga	4 902	5 717	6 270	6 785	6 850
Övriga allmänna avdrag och förlustavdrag					
2,1– 5,0	742	856	949	990	1 580
5,1– 10,0	1 022	990	1 336	1 446	1 805
10,1– 20,0	1 362	1 586	1 970	1 590	1 406
20,1– 30,0	1 764	1 779	1 783	1 737	2 188
30,1– 50,0	2 107	2 527	2 692	2 940	3 027
50,1–100,0	2 982	2 989	4 007	3 392	4 632
100,1–	5 799	7 194	7 502	8 007	9 836
Samtliga	1 640	1 821	2 125	2 065	2 473
Statligt taxerad inkomst					
2,1– 5,0	60 769	66 687	71 650	79 455	92 790
5,1– 10,0	57 304	65 135	69 425	76 827	87 256
10,1– 20,0	57 172	67 547	71 215	76 699	84 963
20,1– 30,0	63 152	70 298	71 826	78 622	90 380
30,1– 50,0	64 720	70 163	77 462	84 917	94 865
50,1–100,0	69 709	75 495	82 143	93 153	104 665
100,1–	75 954	84 218	94 017	109 035	112 665
Samtliga	61 317	68 955	73 665	81 262	91 808

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU).

Jordbrukarnas tillgångar och skulder

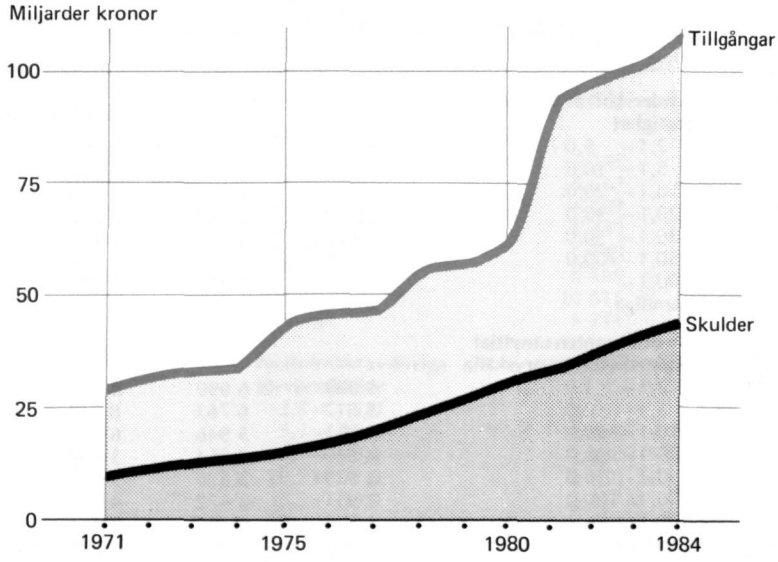
Jordbrukarnas tillgångar och skulder har sedan lång tid redovisats i DU. I samband med en översyn av DU slopades fr o m 1978 specificeringen på olika tillgångsslag. Den årliga redovisningen i DU kom från nämnda år att enbart omfatta summa tillgångar och summa skulder.

Som en intermittent utvidgning av DU har SCB genomfört en specialinriktad undersökning rörande jordbrukets kapitalförhållanden och skuldsättning den 31 december 1981 (TSU).

Av diagram 11.22 framgår utvecklingen av jordbrukarnas totala tillgångar och skulder under perioden 1971–1984 enligt DU. Vad gäller tillgångsvärderna finns jämförelseproblem över tiden. Detta problem sammanhänger med att fastigheternas taxeringsvärden förändras språngvis ungefär vart femte år i samband med de allmänna fastighetstaxeringarna. Vidare har principerna för lagervärdering och värderingen av husdjursbeståndet ändrats under 1970-talet.

Det bör noteras att uppgifterna i diagram 11.22 förutom tillgångar och skulder i jordbruksföretagen även innefattar brukarnas tillgångar och skulder i rena skogsfastigheter, rörelse, annan fastighet och privat. Fastigheterna är upptagna till taxeringsvärden och någon omräkning till marknadsvärden har inte skett. Ändringar under perioden i principerna för lagervärdering och värdering av husdjursbeståndet har inte beaktats.

Diagram 11.22 Jordbrukarnas totala tillgångar och skulder (fysiska och juridiska personer) i löpande priser 1971–1984, miljarder kronor.
The farmers total assets and liabilities (natural and artificial persons), 1971–1984. Totals in 1000 millions of Swedish kronor

Undersökningen av jordbrukarnas tillgångar och skulder den 31 december 1981 (TSU)

Populationen i undersökningen om tillgångar och skulder i jordbruket omfattar brukare inkl maka/make vid jordbruksföretag med mer än 2 ha åker och fysisk person som brukare.

TSU består av två delundersökningar, som i det ena fallet bygger på deklarationsmaterial (TSU-DU) och i det andra fallet på enkätuppgifter (TSU-enkät).

TSU-DU bygger på deklarationsmaterial avseende ca 4 300 företag ingående i den ordinarie deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU) 1981. Ur TSU-DU erhålls relativt god noggrannhet i skattningarna samtidigt som dock specificeringsgraden blir begränsad på grund av deklarationsmaterialets innehåll. Särskilt gäller detta skuldredovisningen.

TSU-enkät bygger på material från en postenkät och urvalet omfattar ca 1 600 företag. Syftet med TSU-enkät har varit att ge en specificering av vissa tillgångs- och skuldposter som inte kunnat erhållas i TSU-DU.

TSU-DU har i princip använts för alla nivåskattningar medan uppgifter från TSU-enkät utnyttjas för fördelning på vissa delposter. Så har t ex skattningar av totala skuldbeloppen hämtats från TSU-DU medan fördelningen av främst långsiktiga skulder hämtats från TSU-enkät.

Ur TSU erhålls information om fördelningen av jordbrukarnas tillgångar och skulder på olika delposter. I tabell 11.23 redovisas jordbrukarnas tillgångar inom och utanför lantbruksföretag över 2 ha åker.

Tabell 11.23 Jordbrukarnas tillgångar den 31 december 1981 (fysiska personer). Totalbelopp i miljoner kr

The farmers assets 31 december 1981 (natural persons). Totals in millions of Swedish kronor

Redovisnings grupper	Lantbruksföretag över 2 ha					Utanför lantbruksföretag över 2 ha åker	Samtliga tillgångar
	Jordbruksfastighet	Inventarier inkl personbil	Lager inkl husdjur	Insatser i ekonomiska föreningar m m	Övrigt		
Riksområden							
Ro 1	21 559	5 344	5 188	954	4 186	9 534	46 765
Ro 2	16 540	3 077	3 003	567	2 607	6 917	32 711
Ro 3	5 468	1 377	895	230	974	2 051	10 995
Brukarkategori							
Självägande brukare	36 467	6 159	5 502	1 134	4 973	11 484	65 719
Arrendatorer	420	1 716	1 679	301	1 299	3 249	8 664
Övriga fysiska personer	6 679	1 923	1 905	316	1 496	3 768	16 087
Storleksgrupper							
2,1 – 5,0 ha	3 677	482	194	60	504	2 556	7 473
5,1 – 10,0 ha	5 895	1 032	540	157	965	3 894	12 483
10,1 – 20,0 ha	8 437	1 732	1 410	326	1 518	3 890	17 313
20,1 – 30,0 ha	6 339	1 514	1 483	307	1 162	1 781	12 586
30,1 – 50,0 ha	7 834	2 061	2 178	391	1 460	1 787	15 711
50,1 – 100,0 ha	6 655	1 863	2 009	355	1 276	1 997	14 155
100,1 – ha	4 732	1 116	1 274	156	875	2 600	10 753
Samtliga	43 565	9 795	9 084	1 751	7 763	18 499	90 474

Källa: SCB, Jordbrukarnas tillgångar och skulder (TSU).

Definitioner

Jordbruksfastighet — Värdet avser 1981 års taxeringsvärde för ägda fastigheter under eget bruk. Även taxeringsvärden för utarrenderade fastigheter medräknas om någon del av fastigheten, t ex skogsmarken, ingår i driften. Taxeringsvärden för fastigheter som arrenderas har däremot inte redovisats.

Inventarier — Med inventarier avses maskiner och redskap. Fastighetsinventarier (byggnadsinventarier och markinventarier) redovisas inte här, då de ingår i fastighetens taxeringsvärde.

Lager inkl husdjur — Värdet av lager anges med det inventerade värdet efter inkurans. Husdjur värderas med ledning av priser som årligen fastställs av riksskatteverket.

Insatser i ekonomiska föreningar, likvidlån, medlemslån etc. — Avser olika former av kapitalinsatser i jordbrukets producentkooperativa föreningar.

I tabell 11.24 redovisas fördelningen av jordbrukarnas skulder inom och utanför lantbruksföretag över 2 ha åker.

Annan publicering
Jordbrukarnas tillgångar och skulder, SCB SM J 1984:16.

Tabell 11.24 Jordbrukarnas skulder den 31 december 1981 (fysiska personer). Totalbelopp i miljoner kr
The farmers liabilities 31 december 1981 (natural persons). Totals in millions of Swedish kronor

Redovisningsgrupper	Lantbruksföretag över 2 ha			Utanför lantbruksföretag över 2 ha åker	Samtliga skulder
	Långfristiga skulder		Kortfristiga skulder		
	Inteckningsskulder	Övriga			
Riksområden					
Ro 1	9 760	2 687	2 914	3 472	18 833
Ro 2	4 244	1 643	1 327	1 762	8 976
Ro 3	1 975	549	355	693	3 572
Brukarkategori					
Självägande brukare	12 430	2 981	2 809	3 046	21 266
Arrendatorer	522	975	779	1 054	3 330
Övriga fysiska personer	3 025	923	1 008	1 828	6 784
Storleksgrupper					
2,1 – 5,0 ha	538	190	66	733	1 527
5,1 – 10,0 ha	1 064	457	179	1 120	2 820
10,1 – 20,0 ha	2 116	654	563	877	4 210
20,1 – 30,0 ha	2 132	697	584	524	3 937
30,1 – 50,0 ha	3 426	1 118	1 045	597	6 186
50,1 – 100,0 ha	3 589	991	1 170	775	6 795
100,1 – ha	2 844	772	990	1 302	5 908
Samtliga	15 979	4 879	4 597	5 925	31 380

Källa: SCB, Jordbrukarnas tillgångar och skulder (TSU).

Definitioner

Långfristiga skulder — Med långfristiga skulder avses skulder som har en varaktighet av mer än ett år. För statliga avskrivningslån redovisas återstående skuldbelopp efter gjorda avskrivningar.

Kortfristiga skulder — Med kortfristiga skulder avses skulder med en varaktighet av högst ett år.

Uppdelningen mellan kortfristiga och långfristiga skulder följer dock av praktiska skäl den uppdelning som gjorts i självdeklarationen.

Mervärdesskatt avseende 1981 tas upp som fordran resp skuld.

Uppgifter rörande jordbrukets skulder fördelade efter kreditgivare kan belysas i statistik från statliga myndigheter och olika kreditinrättningar. På detta sätt erhålls enbart information om en del av de beviljade krediterna. Sålunda ingår inte de delar av det främmande kapitalet som härrör från enskilda personer och leverantörer.

I kreditstatistiken från kreditinrättningar m fl inkluderas även krediter till s k passiva jordbrukare, som har sin åkerareal utarrenderad. Uppgifterna enligt kreditstatistiken kommer därför att ligga högre än uppgifterna enligt TSU, som enbart avser brukarna av företagen. I tabell 11.25 redovisas kreditstatistik från kreditinrättningar m m för åren 1981–1985.

Tabell 11.25 Krediter till enskilda lantbrukare 1981–1985. Miljoner kronor
Credits granted to private holders in 1981–1985. Millions of Swedish kronor

Kreditinstitut; typ av lån	1981	1982	1983	1984	1985
Lån från kreditinrättningar och ur statliga lånefonder					
Hypoteksföreningar					
Lån mot bottenteckning i jordbruksfastighet	8 304	9 431	10 859	12 566	14 191
Lån mot statlig kreditgaranti	1 586	1 889	2 205	2 469	2 731
Föreningsbanker[2]					
Lån mot bottenteckning i jordbruksfastighet	3 802	4 326	4 244	4 086	3 456
Lån mot statlig kreditgaranti	1 030	1 004	879	777	625
Sparbanker[2]					
Lån mot inteckning i jordbruksfastighet	2 507	2 627	2 715	2 566	2 391
Lån mot statlig kreditgaranti	276	266	252	230	201
Affärsbanker[2]					
Lån mot inteckning i jordbruksfastighet	1 418	1 665	1 770	1 657	1 698
Lån mot statlig kreditgaranti	100	95	84	77	61
Försäkringsbolag	11	32	31	..[4]	..[4]
Statliga lånefonder[1]					
Statens avdikningslånefond	9	7	5	3	2
Lån med uppskjuten ränta	12	15	17	17	17
Lån mot statlig kreditgaranti totalt	2 992	3 254	3 420	3 553	3 618
Samtliga skulder[3]	32 215	36 631	40 016	44 119	..

1) Avser budgetåren 1980/81–1984/85.
2) Avser krediter den 30 september varje år.
3) Enligt deklarationsundersökningen för jordbrukare.
4) Pga omläggning av statistiken erhålls inga uppgifter efter 1983.

Källa: SCB, redaktionen för Jordbruksstatistisk årsbok.

Riksbanken genomför två gånger per år sin s k ränteanalys. Genom denna erhålls uppgifter om räntesatser och om kreditbelopp. I detta avsnitt återfinns uppgifter för september de olika åren om räntesatser och om föreningsbankernas, affärsbankernas och sparbankernas utestående krediter mot inteckning i jordbruksfastighet inom 75 % av uppskattningsvärdet respektive lån mot statlig kreditgaranti.

I vidstående tablå lämnas uppgifter om räntesatser i procent enligt riksbankens ränteanalys vid slutet av september åren 1981–1985.

	1981	*1982*	*1983*	*1984*	*1985*
Riksbankens officiella diskonto	12,00	10,00	8,50	9,50	10,50
Utlåningsräntor					
Föreningsbankerna	15,00–16,00	13,00–14,00	11,50–12,50	12,50–13,50	14,50–15,75
Sparbankerna	14,75–15,75	12,75–13,75	11,25–12,25	12,25–13,25	14,00–15,25
Affärsbankerna	12,25–16,25	10,25–14,50	9,75–13,00	9,60–14,25	10,60–16,00

Medelräntan för hypoteksföreningarnas kreditgivning vid slutet av åren 1981–1985 framgår av tablån nedan.

Medelränta, procent	*1981*	*1982*	*1983*	*1984*	*1985*
Utestående lån	9,97	10,50	11,05	11,33	11,37[1]
Vid nyutlåning	13,20	13,20	11,85	11,35	11,30

1) Avser prioriterade lån.

12 Stödåtgärder, försäkringar

I detta kapitel redovisas statliga stödåtgärder i form av prisstöd och rationaliseringsinsatser. Vidare redovisas skördeskadeskyddets uppläggning och resultat från ersättningsberäkningarna för 1985.

I ett par mindre avsnitt redovisas uppgifter om hagelskade- och husdjursförsäkringar.

Kapitel 12 innehåller avsnitt om

- Prisstöd
- Rationaliseringsinsatser
- Skördeskadeskydd
- Hagelskadeförsäkring
- Husdjursförsäkring

Prisstöd

Den prisreglerande verksamheten på jordbrukets område handhas av statens jordbruksnämnd enligt dess instruktion (1965:799 med senare ändringar). I verksamheten ingår bl a uppbörd av införselavgifter och fördelning av införselavgiftsmedel. Jordbruksnämnden handhar även viss verksamhet för vilken statliga budgetmedel tas i anspråk, såsom vissa livsmedelssubventioner i samband med prisstopp, viss utjämnings- och beredskapslagring, det s k norrlandsstödet samt prisutjämning på jordbruksvaror som används som råvaror inom industrin, främst livsmedelsindustrin. Nämnden är också huvudman för skördeskadeskyddet.

Införselavgiftsmedel

Införselavgifter uttas vid import av jordbruksprodukter, fettvaror och fodermedel och möjliggör därigenom att avsedd prisnivå kan upprätthållas inom landet. Härvid förutsätts att utlandspriserna är lägre än de priser man åsyftar i Sverige.

Av de införselavgifter som flyter in återbetalas en mindre del i samband med återexport m m. Av återstoden avsätts ett på visst sätt beräknat belopp till olika ändamål inom den egentliga jordbruksregleringen (den s k fördelningsplanen). Huvuddelen av medlen inom fördelningsplanen tillförs de s k regleringsföreningarna för att kostnaderna i dessas marknadsreglerande verksamhet (exempelvis avlastning genom export eller lagring) skall täckas. Regleringsföreningarna, vilka arbetar enligt direktiv av jordbruksnämnden, tillförs också bl a vissa belopp av införselavgiftsmedel i samband med utbytesexport, dvs export i utbyte mot sådan import som sker av kvalitetsskäl m m.

Av medel som inflyter utöver den s k fördelningsplanen avdelas vissa belopp till speciella ändamål som ligger nära jordbruksregleringen. Fördelningsplanens totalbelopp, liksom även beloppen för särskilda ändamål utanför fördelningsplanen, beslutas av statsmakterna. De tar också ställning till delbeloppen inom fördelningsplanen, vilka dock jordbruksnämnden har rätt att jämka. Förslagen till disposition av införselavgiftsmedlen brukar föregås av överläggningar med lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen.

I tablån nedan redovisas influtna införselavgiftsmedel inom jordbruksregleringen under åren 1982/83 – 1984/85.

Varugrupp	Influtna införselavgiftsmedel,[1] milj kr		
	1982/83	1983/84	1984/85
Fodermedel	264,9	173,0	237,9
Fettvaror	298,0	107,2	133,4
Mejeriprodukter	84,8	74,8	106,6
Kött- och fläskvaror	184,6	212,7	174,8
Övriga vegetabilier	37,9	28,8	34,1
Övriga animalier	2,5	2,5	3,0
Summa	872,7	599,0	689,8

1) Exklusive belopp som återbetalas i samband med återexport.

Användningen av de influtna införselavgiftsmedlen inom jordbruksregleringen under åren 1980/81–1984/85 redovisas i tabell 12.1. Där framgår att en stor del av medlen 1984/85 användes för spannmål.

Budgetmedel

Inom anslaget »Prisreglerande åtgärder» till jordbruksnämnden utgörs den största posten av ersättning för prishöjningar som inom gällande jordbruksreglering skulle kommit till stånd men som regeringen valt att ersätta med subventioner. Häri ingår även ersättning för direkta prissänkningar och ersättning för genom prisstopp förhindrade prishöjningar inom gällande "prisgränser".

Nämnden använder pengarna till att via regleringsföreningarnas verksamhet höja avräkningspriserna (mejeriprodukter samt kött och fläsk), till att genom restitution av införselavgifter i vissa fall underlätta importen av varor för vilka brist föreligger, till att ge bidrag för lagring och till att ersätta de skördeskadeavgifter som tidigare togs ut i form av avgifter på produktionen.

Av tabell 12.2 framgår användningen under 1980/81–1984/85 av de statliga budgetmedel som inom jordbruksnämndens ansvarsområde utgår till olika åtgärder inom jordbruks- och livsmedelsområdet.

Annan publicering

Annan publicering om prisstöd återfinns i Statens jordbruksnämnds skrivelser till regeringen och regeringens årliga proposition angående jordbruksregleringen.

Avgifter jämförda med svenska priser på jordbruksområdet. (Uppgifter fr o m 1971 har beräknats.) Statens jordbruksnämnd (stencil).

Tabell 12.1 Användningen av införselavgiftsmedel[1] inom jordbruksregleringen 1980/81–1984/85. Miljoner kronor

Disposition of revenues from import fees on agricultural products in 1980/81–1984/85. Millions of Swedish kronor

	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85
Inom fördelningsplanen	457,6	489,5	532,1	440,2	505,1
Svensk spannmålshandel	2,0	2,0	47,3	2,0	113,6
Sveriges potatisintressenter	19,5	29,5	29,5	29,5	29,5
Sveriges oljeväxtintressenter	–	–	–	–	–
Föreningen för mejeriprodukter	201,5	221,0	173,0	167,0	97,0
Svensk kötthandel[2]	106,1	86,9	130,7	60,7	106,2
Svensk ägghandel	70,5	68,5	71,0	75,0	68,0
Övrigt	58,0	81,6	80,6	106,0	90,8
Ej fördelade medel	–	–	–	–	–
Utom fördelningsplanen	114,6	77,6	74,3	91,5	63,8[4]
Pristillägg för får och lamm	14,5	15,1	17,2	16,3	17,3
Utbyteshandel	75,6	37,4	15,1	20,3	35,1
Övrigt	24,5	25,1	42,0	54,9	11,4[4]
Diverse[3]	205,1	253,2	307,7	107,9	132,6
Summa	777,3	820,3	914,1	639,6	701,5

1) Exklusive belopp som återbetalats i samband med reexport.
2) Härav utbyteshandel kött och fläsk, 21,9 Mkr 1981/82, 50,0 Mkr både 1982/83 och 1983/84.
3) Införselavgift för spannmål som direkt tillförts Svensk spannmålshandel samt viss del av fettvaruavgiften som direkt tillförts Sveriges oljeväxtintressenter.
4) Ett antal poster finansieras fr o m 1984/85 på annat sätt.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 12.2 Beviljade budgetmedel inom jordbruksregleringen 1980/81–1984/85. Miljoner kronor

Appropriation granted for agricultural price regulation in 1980/81–1984/85. Millions of Swedish kronor

	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85
Prisreglerande åtgärder	4 694,7	3 641,7	3 419,7	3 388,1	2 891,0
Sänkning av priset på k-mjölk	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0
Pristillägg för får och lamm	10,0	10,0	10,0	10,0	–
Ersättning för uteblivna prishöjningar m m	3 932,7	3 044,4	2 927,5	2 893,6	2 415,9
Mejeriprodukter	2 520,7	2 320,9	2 395,0	2 603,6	2 415,9
Kött och fläsk	1 330,5	610,8	423,5	235,2	–
Restitutioner	–	–	–	–	–
Lagring och skördeskadeavgifter	81,5	112,7	109,0	54,8	–
Ersättning för uteblivna höjningar av förmalningsavgiften	97,4	38,5	–	–	–
Diverse	41,5	22,0	20,9	6,8	–
Låginkomstsatsning	408,7	440,6	417,5	421,2	418,6
Leveranstillägg mjölk	140,8	133,5	121,0	114,4	120,0
Stöd till smågrisproduktion	20,0	18,4	–	–	–
Produktionsanpassning fläsk och mjölk	–	–	12,4	22,4	35,3
Avbytarverksamhet m m	226,7	231,0	228,0	125,6	113,0
Socialförsäkring	..	120,0	120,0	120,0	120,0
Tillfälligt räntestöd	21,2	57,7	56,1	38,8	30,3
Prisutjämning för livsmedelsindustrins råvaruförbrukning[1]	149,4	31,2	1,2	1,5	1,5
Stöd till jordbruket i norra Sverige	201,6	238,8	273,7	271,5	314,2
Bidrag till permanent skördeskadeskydd	30,0	20,0	–	–	–
Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m m	60,2	83,9	87,1	141,5[2]	216,9[2]

1) Endast prisutjämning dextron fr o m 1982/83.
2) Härav räntor på statskapital fr o m 1983/84.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Rationaliseringsinsatser

Enligt Kungl Maj:ts instruktion den 25 maj 1967 (nr 425) med senare ändringar åligger det lantbruksstyrelsen att samordna de statliga insatserna för lantbrukets rationalisering. Lantbruksstyrelsen handhar även det statliga kreditstödet åt jordbruket och trädgårdsnäringen. Inom lantbruksstyrelsen utarbetas statistik över de olika statliga insatserna i rationaliseringssyfte m m. Uppgiftslämnare till denna statistik är de enskilda lantbruksnämnderna.

Lantbruksnämnderna ombesörjer den regionala verksamheten. De har dessutom möjlighet att med medel ur en särskild kapitalfond, den s k jordfonden, köpa och sedan sälja fast egendom i rationaliseringssyfte. Den inköpta marken skall i princip snarast överlåtas till jordbrukare som är i behov av tillskottsjord. Det har dock visat sig lämpligt att nämnderna genom markinköp skapar en viss rationaliseringsreserv. De inköpta fastigheterna stannar därför i nämndernas ägo i genomsnitt i två år. I tabell 12.3 lämnas uppgifter om lantbruksnämndernas fastighetsinnehav 1984/85.

Tabell 12.3 Lantbruksnämndernas fastighetsinnehav 1984/85
Possession of real estate of county agricultural boards in 1984/85

Område	Fastighetsinnehav vid årets utgång		
	Åker-areal, hektar	Skogs-marks-areal, hektar	Taxerings-värde[1], 1 000-tal kronor
Län			
Stockholms	208	673	3 083
Uppsala	243	304	2 332
Södermanlands	652	1 083	10 048
Östergötlands	367	665	8 413
Jönköpings	83	1 214	8 588
Kronobergs	39	612	4 857
Kalmar	205	776	9 246
Gotlands	310	1 192	5 517
Blekinge	69	1 197	8 278
Kristianstads	275	274	5 269
Malmöhus	192	13	4 010
Hallands	296	642	6 538
Göteborgs o Bohus	228	683	6 016
Älvsborgs	355	1 072	7 548
Skaraborgs	551	1 770	10 764
Värmlands	525	10 621	12 600
Örebro	158	527	3 409
Västmanlands	876	1 590	16 536
Kopparbergs	1 553	21 911	45 664
Gävleborgs	695	8 678	20 566
Västernorrlands	592	14 028	26 761
Jämtlands	342	10 318	12 519
Västerbottens	736	6 956	12 789
Norrbottens	1 401	11 649	7 140
Hela riket			
1984/85	10 951	98 448	258 491
1983/84	12 157	111 916	309 354
1982/83	12 239	121 542	348 303
1981/82	12 683	132 176	388 877
1980/81	14 002	127 840	226 433

1) Där taxeringsvärde saknas har uppskattat värde angivits.

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Omfattningen av det statliga stödet till jordbrukets rationalisering

Rationaliseringsstöd utgår i form av lånegarantier och bidrag. Stöd lämnas endast för åtgärder som bedöms vara önskvärda från allmän synpunkt, samhällsekonomiskt motiverade och lönsamma från företagsekonomisk synpunkt. Lantbruksnämnden bedömer om dessa förutsättningar är uppfyllda bl a genom utvecklingsbedömning och ekonomiska kalkyler. Genom utvecklingsbedömningen utreder lantbruksnämnden om brukningsenheten kan betraktas som ett utvecklat, utvecklingsbart, begränsat utvecklingsbart eller ej utvecklingsbart företag. Det statliga stödet är främst avsett för de utvecklingsbara företagen (dvs de företag som beräknas kunna få förutsättningar för en effektiv drift på både kort och lång sikt) men även utvecklade och begränsat utvecklingsbara företag (med förutsättningar för effektiv drift endast på kort sikt) kan få visst stöd.

Det regionala stödet ges i form av bidrag till inre rationalisering till företag belägna i landskapet Dalsland, i Värmlands eller Kopparbergs län eller i Norrland. Utvecklingsbara och begränsat utvecklingsbara företag kan där få bidrag till större investeringar som är nödvändiga för företagets utbyggnad.

Rationaliseringsstödet delas in i ett allmänt stöd och ett regionalt stöd. Det allmänna stödet utgår i hela landet och är grunden för det statliga stödet till jordbrukets rationalisering. Stödet består huvudsakligen av garanti för lån.

Omfattningen av det statliga stödet i form av lånegarantier och bidrag år 1984/85 framgår av tabellerna 12.4 och 12.5 på följande sidor.

Olika slag av rationaliseringsåtgärder

Med *inre rationalisering* avses effektivisering av ett företag genom om- eller nybyggnad av ekonomibyggnader och vägar samt genom täckdikning eller igenläggning av öppna diken o d. Hit hör även angelägna vattenvårdande åtgärder. Till inre rationalisering kan lånegaranti lämnas för hela kostnaden för investeringen minskad med eventuella bidrag.

Yttre rationalisering avser sådan ändring av företagens areal eller ägoanordning att möjligheterna till rationellt jordbruk eller skogsbruk ökas. Till sådana förvärv kan lånegaranti beviljas för hela kostnaden. I vissa fall kan även bidrag utgå.

Jordförvärvslån kommer i fråga för lantbrukare eller blivande lantbrukare som inte har tillräckligt med eget kapital för att förvärva bärkraftiga jordbruk. Garantier för sådana lån kan lämnas till företag – oavsett storlek – med förutsättningar för rationell drift.

För inköp av djur, maskiner, gödselmedel m m kan garantier för *driftslån* beviljas vid nytillträde, vid genomgripande produktionsomläggning samt för avhjälpande av tillfälliga likviditetssvårigheter.

Statlig garanti för *maskinlån* lämnas för lån till inköp av sådana jordbruksmaskiner med tillbehör som skall användas gemensamt av flera jordbruksföretag. Garantierna beviljas för nyuppsättning eller för utvidgning av befintligt maskinbestånd.

Ytterligare en stödform är *lån med uppskjuten ränta* som lämnas i första hand vid nyetablering på förvärvad fastighet. I vissa fall kan lån också lämnas vid kostnadskrävande tillköp av mark.

För högt skuldsatta jordbrukare kan fr o m 1980/81 även utgå *räntestöd*.

Tabell 12.4 Statligt stöd till jordbrukets rationalisering 1980/81–1984/85. 1000-tal kronor

Government support for rationalization and structural improvement etc. in agriculture in 1980/81 – 1984/85. Thousands of Swedish kronor

Stödform	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85
Statlig lånegaranti					
Inre rationalisering[1]	119 041	110 465	71 582	49 363	46 665
till dikning, vattenavledning och invallning	1 487	1 081	1 064	375	119
till täckdikning	13 364	9 955	10 496	7 609	3 224
till övriga markanläggningar	966	415	362	636	746
till byggnadsändamål	103 224	99 014	59 660	40 743	42 576
Yttre rationalisering	48 644	40 641	35 679	23 376	28 707
Jordförvärvslån	48 899	52 116	72 038	42 312	42 894
Driftslån	134 762	168 827	142 124	97 983	92 785
Maskinlån	4 159	5 337	1 590	3 418	3 502
Summa	355 505	377 386	323 013	216 452	214 553
Lån med uppskjuten ränta	3 500	1 975	300	–	–
Räntestöd	20 387	72 709	57 369	34 580	29 729
Statsbidrag					
Inre rationalisering[1]	34 470	49 730	46 174	42 829	28 874
till dikning, vattenavledning och invallning	1 890	3 164	2 693	2 466	1 667
till täckdikning	4 814	5 698	6 776	9 833	5 177
till övriga markanläggningar	1 262	1 638	1 523	2 004	1 131
till byggnadsändamål	26 504	39 230	35 182	28 526	20 899
Yttre rationalisering m m	5 786	7 102	7 939	11 807	5 688
Summa	40 256	56 832	54 113	54 636	34 562

1) Här ingår särskild rationalisering, huvudsakligen till byggnadsändamål.

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Tabell 12.5 Statligt stöd till jordbrukets rationalisering 1984/85. 1000-tal kronor

Government support for rationalization and structural improvement etc. in agriculture in 1984/85. Thousands of Swedish kronor

Område	Inre rationalisering		Yttre rationalisering		Jordförvärvslån[1]	Driftslån[1]	Maskinlån[1]	Lån med uppskjuten ränta	Räntestöd
	Statlig lånegaranti	Statsbidrag	Statlig lånegaranti	Statsbidrag					
Län									
Stockholms	120	–	340	–	–	3 730	72	–	422
Uppsala	3 655	–	325	15	250	6 930	–	–	818
Södermanlands	6 238	–	230	–	4 625	8 415	–	–	1 431
Östergötlands	2 892	–	1 735	–	7 229	12 005	195	–	1 736
Jönköpings	–	–	560	1	300	5 240	–	–	866
Kronobergs	750	–	160	3	445	6 135	–	–	431
Kalmar	560	–	1 963	20	1 035	9 170	–	–	1 477
Gotlands	2 276	20	750	2	1 903	6 715	–	–	676
Blekinge	–	–	–	–	1 350	1 170	–	–	164
Kristianstads	1 761	–	1 719	–	8 820	5 315	–	–	1 666
Malmöhus	2 919	–	3 845	–	1 872	3 495	1 875	–	2 576
Hallands	1 150	–	445	6	1 656	1 182	–	–	768
Göteborgs o Bohus	620	–	–	–	–	860	325	–	1 102
Älvsborgs	495	245	1 080	–	600	4 190	–	–	1 978
Skaraborgs	1 955	–	2 558	3	5 324	5 070	240	–	2 656
Värmlands	2 721	1 085	1 375	926	175	1 850	–	–	2 060
Örebro	1 260	59	–	–	790	1 690	–	–	766
Västmanlands	1 300	25	740	2	1 140	3 360	530	–	1 325
Kopparbergs	3 305	1 300	621	4 008	–	2 188	150	–	789
Gävleborgs	2 175	3 180	2 023	24	1 130	1 210	–	–	1 328
Västernorrlands	1 140	2 310	2 170	331	830	790	–	–	814
Jämtlands	1 220	5 347	2 795	17	941	100	115	–	592
Västerbottens	4 421	7 555	925	55	1 424	400	–	–	1 880
Norrbottens	3 732	7 748	2 348	275	1 055	1 575	–	–	1 408
Hela riket									
1984/85	46 665	28 874	28 707	5 688	42 894	92 785	3 502	–	29 729
1983/84	50 443	42 829	23 376	11 807	42 312	97 983	3 418	–	34 580
1982/83	73 575	46 174	35 679	7 939	72 038	142 124	1 590	300	57 369
1981/82	118 994	49 730	40 641	7 102	52 116	168 827	5 337	1 975	72 709
1980/81	119 041	34 470	48 644	5 786	48 899	134 762	4 159	3 500	20 387

1) Avser statlig lånegaranti.

Källa: Lantbruksstyrelsen.

I tabellerna 12.6 och 12.7 redovisas lånegarantier till trädgårdsföretag 1984/85 respektive stöd till rennäringen 1984/85.

Annan publicering

Annan publicering om rationaliseringsstöd återfinns i Lantbruksnämndernas verksamhet m m. 1949 – 1976 och årligen sedan 1974/75; uppgifter om stödets omfattning med fördelning på slag av stöd och på stödform. Lantbruksstyrelsen, ekonomienheten (stencil).

Stöd i jordbruket. Broschyr utgiven i samarbete mellan lantbruksstyrelsen och arbetsmarknadsverket.

Tabell 12.6 Statliga lånegarantier till trädgårdsföretag 1984/85

Government loan guarantee to horticultural enterprises in 1984/85

Område	Beviljat belopp, 1 000 kronor			Summa	Antal beviljade lånegarantier	
	Rationaliseringslån	Förvärvslån	Driftslån		Totalt	Därav till växthusföretag
Län						
Stockholms	1 300	–	215	1 515	6	6
Uppsala	–	260	90	350	2	2
Södermanlands	1 165	–	–	1 165	3	3
Östergötlands	1 328	400	450	2 178	8	7
Jönköpings	–	230	250	480	2	1
Kronobergs	–	–	110	110	1	–
Kalmar	715	–	–	715	3	3
Gotlands	594	–	150	744	2	2
Blekinge	1 135	–	115	1 250	4	4
Kristianstads	20 486	440	1 235	22 161	44	39
Malmöhus	3 746	3 766	1 175	8 687	26	25
Hallands	780	–	300	1 080	4	3
Göteborgs o Bohus	–	–	–	–	–	–
Älvsborgs	823	–	–	823	4	4
Skaraborgs	150	–	100	250	2	2
Värmlands	–	–	–	–	–	–
Örebro	–	–	–	–	–	–
Västmanlands	–	–	–	–	–	–
Kopparbergs	–	–	–	–	–	–
Gävleborgs	121	–	–	121	1	1
Västernorrlands	–	–	–	–	–	–
Jämtlands	285	–	–	285	1	1
Västerbottens	300	–	–	300	3	3
Norrbottens	1 625	–	120	1 745	4	2
Hela riket						
1984/85	34 553	5 096	4 310	43 959	120	108
1983/84	28 533	3 324	4 350	36 207	113	86
1982/83	33 046	2 515	3 680	39 241	123	107
1981/82	38 371	4 335	7 266	49 972	174	138
1980/81	33 883	3 394	6 947	44 224	164	124

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Tabell 12.7 Statligt stöd till rennäringen 1984/85

Government support to reindeer breeding in 1984/85

Typ av stöd m m	Län			Summa
	Jämtlands	Västerbottens	Norrbottens	
Rationaliseringsstöd				
Antal stöd	–	–	14	14
Lånegarantier, 1 000-tal kronor	–	–	463	463
Bidrag ur samefonden, 1 000-tal kronor	–	–	777	777
Rendriftsstöd				
Antal stöd	–	5	4	9
Lånegarantier, 1 000-tal kronor	–	408	240	648
Bidrag ur samefonden, 1 000-tal kronor	–	65	150	215
Antal renar				
före åtgärd	–	587	487	1 074
efter åtgärd	–	1 082	882	1 964
Redskapsstöd				
Antal stöd	4	8	21	33
Lånegarantier, 1 000-tal kronor	51	166	66	283
Bidrag ur samefonden, 1 000-tal kronor	38	149	226	413

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Jordbrukets skördeskadeskydd

Jordbrukets skördeskadeskydd infördes år 1961. Det är ett allriskskydd, dvs det täcker alla skador på grödorna oavsett vad som orsakat dem. Omfattningen av skadorna fastställs områdesvis. Hänsyn tas således ej till variationer mellan enskilda företag inom de olika områdena. Statens jordbruksnämnd är huvudmyndighet. Ersättningsberäkningarna utförs vid SCB.

Skördeskadeskyddets utformning m m

Omfattning

I skördeskadeskyddet ingår samtliga företag i riket med minst 2 hektar brukad åkermark.

Skyddet omfattar samtliga grödor för vilka skördestatistik erhålls genom de objektiva skördeuppskattningarna (se bilaga 4). Dessa grödor är för närvarande höstvete, vårvete, höstråg, korn, havre, slåttervall, matpotatis och potatis för stärkelse och råsprit. Den sammanlagda potatisarealen på ett och samma företag måste uppgå till minst 0,5 hektar för att omfattas av skyddet. Potatisarealen har från och med 1977 års skörd delats upp i areal med respektive utan bevattningsmöjlighet.

Skyddet omfattar vidare raps, rybs, och sockerbetor, för vilka kontrakts- och leveransuppgifter erhålls från Sveriges Oljeväxtintressenter Förening (SOI) respektive Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget (SSA).

Slutligen ingår i skyddet även följande grödor, för vilka ingen särskild skördestatistik finns; för dessa grödor används uppgifter för de inom parentes angivna s k representantgrödorna.

Vårråg (vårvete)
Foderärter och vicker (korn)
Blandsäd (havre)
Övriga oljeväxter (vårraps)
Grönfoder (slåttervall)
Betesvall på åker (slåttervall)
Vallfrö (slåttervall)

Anmälan till skördeskadeskyddet är obligatorisk. Den är samordnad med uppgiftsinsamlingen i juni till lantbruksregistret (se bilaga 3). Därvid insamlas bland annat uppgifter om de olika grödornas arealer.

Ersättningsberäkningar

Riket var 1985 indelat i 420 skördeområden (se bilaga 2). Områdesindelningen fastställs varje år av SCB.

För varje område och för varje gröda fastställs en normskörd och en aktuell skörd per hektar (se nedan). Dessa uppgifter multiplicerade med normpris och aktuellt pris ger normskördevärde och aktuellt skördevärde för respektive gröda uttryckt i kronor per hektar. Skillnaden mellan dessa värden är grödans skördeavvikelse i kr/ha. Produkten av skördeavvikelsen för en gröda och motsvarande grödareal utgör den totala skördeavvikelsen för grödan vid företaget. Summan av de enskilda grödornas skördeavvikelser ger företagets totala skördeavvikelse. Om företagets totala skördeavvikelse är negativ har företaget – enligt skördeskadeskyddet – drabbats av skördeskada.

Ersättningen för ett företag beräknas som skillnaden mellan skördeskada och självrisk (se nedan). Om skadan för ett företag, uttryckt i procent av normskördevärdet, överstiger självrisken i procent av normskördevärdet med mer än 2,0 procentenheter, utbetalas det överskjutande beloppet som ersättning för skadorna. För företag med en skada lika med självrisken ± 2,0 procentenheter utgår en ersättning med 2 % av företagets totala normskördevärde. Ersättningsbeloppet avrundas till närmaste hundratal kronor. Ersättningsbelopp understigande 300 kronor utbetalas ej.

Samtliga företag får i början av mars ett besked från jordbruksnämnden om resultatet av ersättningsberäkningarna.

I det följande redovisas i ett särskilt stycke tillfälliga åtgärder vid 1985 års ersättningsberäkningar.

Normskörd

För de flesta grödorna beräknas normskördarna för län med hjälp av multipel regressionsanalys baserad på skördestatistik för perioden 1922 till året före aktuellt skördeår (årsväxt- och skörderapporter fram t o m 1957 – se kapitel 7 – och därefter objektiv skördeuppskattning).

Beräkningarna är så utformade att medeltalet av skördarna under perioden med objektiv skördeuppskattning och skördeutvecklingen under hela perioden (från 1922) bestämmer normskördens storlek.

För oljeväxterna saknas användbara data från tiden före år 1956. Normskördarna för dessa växtslag har därför bestämts som enkla medeltal av hektarskördarna för perioden 1956 (våroljeväxter) och 1957 (höstoljeväxter) till året före aktuellt skördeår ökade med den beräknade skördeökningen från periodens mitt. Normskörden för sockerbetor har på motsvarande sätt bestämts med ledning av uppgifter för perioden 1956 – 1983. Beräkningarna baseras på data från SOI respektive från SSA.

De framräknade normskördarna för län differentieras på skördeområden med hjälp av särskilda relationstal. För sockerbetor beräknas dock normskördarna direkt för skördeområden.

Aktuell skörd

Uppgifter rörande skördeområdenas aktuella skörd, uttryckt i kilogram per hektar, erhålls genom de objektiva skördeuppskattningarna (spannmål, vall och potatis) samt från SOI (oljeväxter) och SSA (sockerbetor).

Priser

För spannmål, oljeväxter, potatis för stärkelse och råsprit och sockerbetor beräknas normpriser och aktuella priser per skördeområde med utgångspunkt från s k inlösenpriser eller

motsvarande per den 1 november 1985 sedan dessa justerats med hänsyn till skördens kvalitet och eventuell torkningskostnad. För potatis för stärkelse och råsprit beräknas priset, inom Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län, på uppgifter om kvaliteten, vilka erhållits från AB Skånebrännerier och Sveriges Stärkelseproducenters Förening. Inom övriga län sätts priset lika med priset på matpotatis.

Normpriset för matpotatis beräknas med utgångspunkt från det s k mittpriset medan det aktuella priset utgör ett vägt medeltal av jordbruksnämndens noteringar för månaderna oktober t o m januari. Vid beräkning av normskörd och aktuell skörd för matpotatis tar man numera (fr o m 1985 års skörd) endast hänsyn till den konsumtionsdugliga delen av potatisskörden. Värderingen av vallhö sker på grundval av fodervärdet. Vid höga vallskördar reduceras dock det aktuella priset för den del av skörden som överstiger normskörden med mer än 10 %.

Självrisk

Enligt bestämmelserna skall företagaren själv svara för en viss del av de förluster som uppstår vid skördeskada. Denna del, självrisken, framräknas med ledning av områdesvis bestämda skördevariationer för alla grödor och korrelationer mellan grödornas skördar. Vidare ingår uppgifter om vilka grödor som odlas på företaget och om grödornas areal. Härigenom blir självriskens storlek beroende dels av odlingsinriktningen vid företaget, dels av företagets geografiska läge. Företag med ensidig växtodling får högre självrisk än företag med mångsidig odling. Odlas grödor som inte är odlingssäkra i området blir självrisken också högre än om för området säkra grödor odlas. Självrisken är så avvägd att den i genomsnitt för samtliga företag i riket är 15,5% av normskördevärdet.

Tillfälliga åtgärder vid 1985 års ersättningsberäkningar

Arealer där grödan totalutvintrat har beaktats inom Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Örebro, Västmanlands, och Gävleborgs län. Dessutom ingår vissa skördeområden (SKO) i Älvsborgs och Skaraborgs län i skadeområdet. SKO som delas av länsgräns ingår i sin helhet. De grödor som fått anmälas är höstvete, höstråg, höstraps, höstrybs och vall. Inom Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län har totalutvintrad vallinsådd 1984 beaktats. Inom hela det uppräknade området har dessutom arelaer som inte kunnat vårsås beaktats. Med ledning av de särskilda anmälningar om skador på 1985 års skörd som inlämnats till skördeskadeskyddet gjordes – inom de 4 nordligaste länen en förskottsutbetalning. Utbetalningen innebar att 3 580 brukare fick 38,5 miljoner i förskott av den kommande ersättningen. Ersättning mindre än 4 000 kr utbetalades ej. Utbetalningen skedde i mitten av december.

Arealer av samtliga grödor där skörden inte hunnit bärgas eller där skörden kasserats har fått anmäls i hela landet. Inom Kristianstads och Malmöhus län har även arealer med mycket låg skörd (för spannmål <1 500 kg/ha och för oljeväxter <800 kg/ha) fått anmälas särskilt.

Avvikelsen för sockerbetor har beräknats för varje enskilt företag utifrån skördeuppgifter från SSA. Vid beräkningen av avvikelsen har normskörd och normsockerhalt beräknats som ett enkelt medeltal av de senaste 10 årens uppgifter. Om uppgifter inte funnits alla år har man accepterat 7 skördeår som underlag. Samtidigt har även viss justering av självrisken skett. För företag med skörderesultat för färre än 7 av de senaste 10 åren har skördeavvikelser och självrisker för företaget vad gäller sockerbetor beräknats på basis av områdestal.

Skördeskadeskyddets finansiering

För finansiering av skördeskadeskyddet finns en särskild skördeskadefond, som förvaltas av jordbruksnämnden. Fonden uppgick vid årsskiftet 1985/86 till ca 415 milj kronor. Fonden har byggts upp av medel från staten och jordbruket. Från kalenderåret 1983 har endast räntemedel tillförts fonden. För kalenderåret 1985 har härigenom tillförts 56,8 milj kronor.

Tabell 12.8 Resultat av ersättningsberäkningarna för 1985 års skörd

Results of the compensation calculations for the yield in 1985

Område	I skördeskadeskyddet ingående åkerareal, hektar	Antal företag[1]	Antal ersättningar	Summa ersättningsbelopp, kronor	Genomsnittligt belopp per hektar, kronor				Genomsnittlig självrisk i procent av normskördevärdet
					Normskördevärde	Aktuellt skördevärde	Självrisk	Ersättning till ersättningsberättigade företag	
Län									
Stockholms	90 387	1 998	80	489 500	4 089	4 162	679	159	16,6
Uppsala	155 885	3 510	189	2 392 800	4 483	4 470	763	251	17,0
Södermanlands	136 171	2 513	17	194 900	4 447	4 728	830	392	18,7
Östergötlands	214 137	4 696	740	18 376 900	5 083	4 650	902	438	17,7
Jönköpings	93 154	5 723	29	382 300	4 333	4 644	596	384	13,8
Kronobergs	57 387	4 189	46	352 400	4 578	4 811	623	348	13,6
Kalmar	127 973	4 939	226	4 211 400	4 763	4 863	803	503	16,9
Gotlands	78 856	2 518	36	743 400	4 678	5 169	746	665	16,0
Blekinge	36 007	2 012	8	79 600	6 283	6 586	848	534	13,5
Kristianstads	175 236	6 813	112	1 242 000	6 588	7 136	821	451	12,5
Malmöhus	293 674	7 588	176	1 929 600	7 170	7 629	843	442	11,8
Hallands	121 925	5 637	68	520 400	5 510	5 842	752	324	13,6
Göteborgs o Bohus	67 200	4 354	65	803 400	4 035	4 263	706	650	17,5
Älvsborgs	154 361	8 776	96	860 100	4 137	4 505	625	447	15,1
Skaraborgs	276 143	8 504	70	1 168 000	4 882	5 058	926	370	19,0
Värmlands	115 461	5 707	477	6 270 000	3 202	3 438	613	585	19,2
Örebro	113 043	3 226	8	366 400	4 330	4 734	765	682	17,7
Västmanlands	129 890	2 835	33	1 115 000	4 394	4 492	834	563	19,0
Kopparbergs	62 496	3 437	428	3 083 600	3 576	3 706	590	375	16,5
Gävleborgs	73 017	4 137	612	4 838 400	3 264	3 228	553	434	17,0
Västernorrlands	57 738	4 193	1 566	13 077 600	2 894	2 412	386	431	13,3
Jämtlands	43 488	3 302	936	7 513 200	3 332	2 998	456	378	13,7
Västerbottens	81 764	5 201	2 720	32 054 600	2 839	1 876	471	566	16,6
Norrbottens	41 241	2 535	730	9 150 700	2 909	2 455	480	597	16,5
Hela riket									
1985	2 796 634	108 343	9 468	111 216 200	4 784	4 926	749	479	15,7
1984	2 821 868	111 116	3 606	72 630 100	4 635	5 565	727	584	15,7
1983	2 813 385	113 439	14 081	150 174 300[2]	4 433	4 522	692	383	15,6
1982	2 824 764	116 005	616	2 871 000[2]	4 069	4 562	630	244	15,5
1981	2 798 206	115 098	4 412	16 561 000[2]	3 582	3 839	555	217	15,5

1) Antal företag som beaktats för ersättningsberäkning.
2) Ändringar med anledning av besvär ej beaktade.

Källa: SCB, skördeskadeskyddet.

År	*Aktuellt skördevärde*	
	Milj kronor	*Kr/ha*
1985	13 777	4 926
1984	15 703	5 565
1983	12 723	4 522
1982	12 887	4 562
1981	10 742	3 839
1980	9 040	3 205
1979	7 783	2 771
1978	7 799	2 749
1977	6 896	2 433
1976	6 580	2 315
1975	5 800	2 051

Resultat

För skördeskador på 1985 års skörd utbetalades som tabell 12.8 visar 111,2 milj kronor till 9 468 företag, dvs i genomsnitt 11 747 kronor per företag eller 479 kronor per hektar. 55,6 % av ersättningsbeloppet gick till de fyra nordligaste länen. Skördeskadeersättningarnas omfattning sedan skördeskadeskyddet infördes 1961 framgår av diagram 12.10 och 1985 års normskördar av tabell 12.9.

Det aktuella skördevärdet i jordbruket i löpande priser för perioden 1975–1985 för de företag, grödor och arealer som ingår i skördeskadeskyddet (cirka 98,3 % av åkerarealen) lämnas i vidstående tablå.

Annan publicering

Skördevärde-, skördeskade- och ersättningsstatistik har publicerats årligen sedan 1972: SCB. SM J. Senast i 1981:9.1, 1982:8.1, 1983:7.1, 1984:9.1, J 13 SM 8501 och J 15 SM 8501 jämte Appendix.

Skördeskadeskyddet. Principer och metoder. Promemorior från SCB 1983:1.

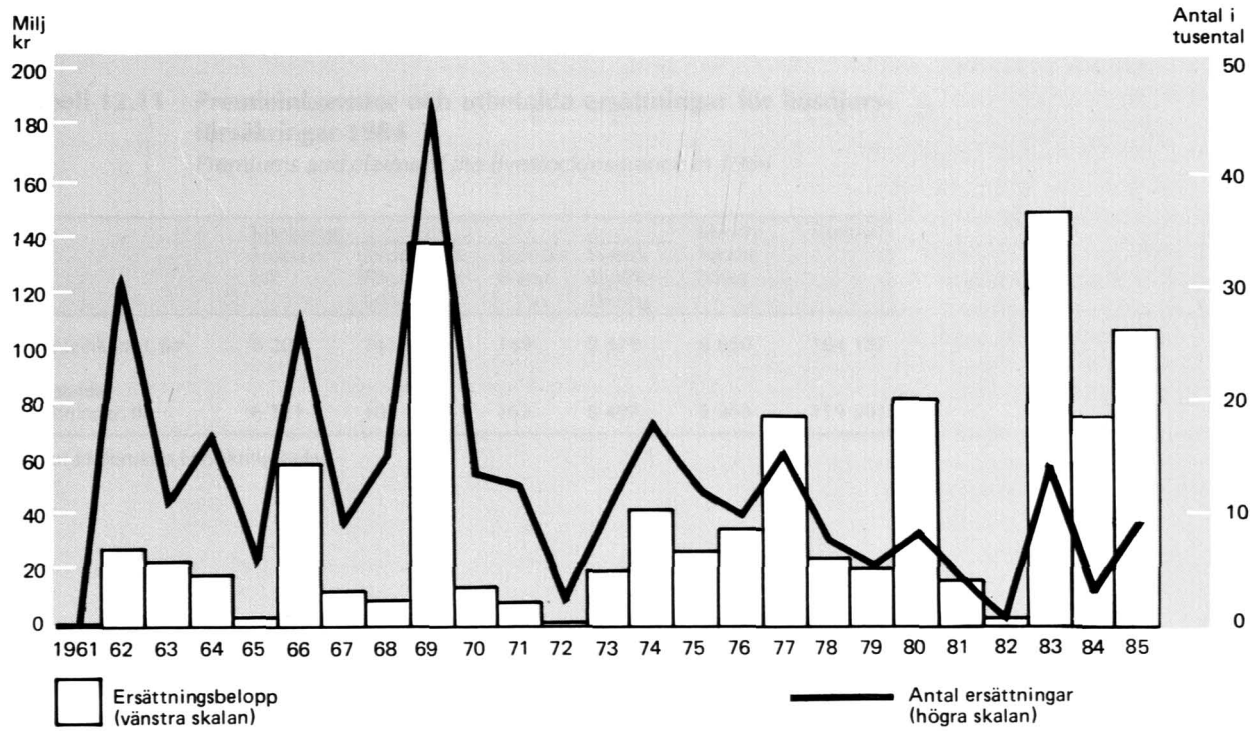
Tabell 12.9 Normskördar, kg/ha (spannmål 15 %, vall 16,5 %, oljeväxter 18 % vattenhalt) 1985
Standard yields in 1985

Produktionsområde	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Korn	Havre	Höstraps[1]	Vårraps[1]	Höstrybs[1]	Vårrybs[1]	Vitsenap[1]	Vallskörd[2]	Matpotatis		Fabrikspotatis		Sockerbetor
												Obev	Bev	Obev	Bev	
Götalands södra slättbygder	5 523	4 604	3 989	4 356	4 201	3 108	2 155	..	1 972	–	7 809	31 355	34 174	31 103	34 028	44 268
Götalands mellanbygder	4 729	3 924	3 341	3 504	3 369	2 662	1 812	1 686	1 631	–	6 991	29 040	32 790	30 795	33 877	40 817
Götalands norra slättbygder	5 037	4 085	3 788	3 924	3 705	2 542	2 149	1 944	1 887	–	6 580	27 271	30 734	28 412	..	..
Svealands slättbygder	4 352	3 846	3 433	3 644	3 426	2 001	1 951	1 770	1 729	–	6 145	20 634	24 802	..	..	–
Götalands skogsbygder	4 574	3 426	3 240	3 275	3 051	2 530	2 041	1 784	1 730	–	6 977	25 664	30 649	30 280	33 946	40 093
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 123	3 518	3 100	2 907	2 857	2 362	1 735	1 586	1 639	–	5 400	20 826	25 647	..	..	–
Nedre Norrland	..	..	..	2 539	2 364	–	..	..	1 501	–	4 818	18 538	22 124	..	–	–
Övre Norrland	..	..	..	2 342	2 298	..	–	–	–	–	4 271	16 659	18 738	..	..	–
Hela riket																
1985	4 808	4 020	3 538	3 520	3 350	2 923	2 043	1 949	1 788	–	6 142	25 543	29 694	30 642	34 681	42 951
1984	4 668	3 931	3 477	3 451	3 261	2 924	2 045	1 996	1 776	1 641	6 036	28 715	33 149	30 248	34 379	42 807
1983	4 593	3 859	3 424	3 422	3 234	2 888	2 045	2 013	1 769	1 647	5 973	29 139	33 476	30 354	34 460	42 633
1982	4 504	3 780	3 373	3 370	3 193	2 734	1 912	1 782	1 748	1 286	5 905	29 177	33 495	30 280	34 441	41 883
1981	4 435	3 698	3 339	3 331	3 138	2 756	1 911	1 858	1 742	1 345	5 751	28 932	33 308	29 846	34 120	41 448

1) Fr o m 1982 års skörd används endast SOIs arealer vid normskördebestämningen. Tidigare korrigerades dessa utifrån LBRs arealer.
2) Fr o m 1982 års skörd beräknas normvallåterväxten som ett 15-årsmedeltal. Tidigare beräknades den som ett medeltal på uppgifter fr o m 1962.

Källa: SCB, skördeskadeskyddet.

Diagram 12.10 Utbetalda ersättningsbelopp och antal ersättningar i skördeskadeskyddet 1961–1985
Compensation sums and number of compensations in the crop insurance system in 1961–1985

Hagelskadeförsäkring

Hagelskadeförsäkring är en frivillig och individuell försäkringsform. Ersättning lämnas för hagelskador på utestående grödor för vilka försäkring tecknats. Hagelskadeförsäkring meddelas f n av Jordbrukets Försäkringsbolag, ömsesidigt, och av Allmänna Hagelskade-Försäkringsbolaget, ömsesidigt.

Försäkringens utformning

Försäkringen kan tecknas för flertalet grödor. Den kan utformas med eller utan självrisk. I det senare fallet skall försäkringen omfatta samtliga försäkringsbara grödor.

Försäkringsperioden omfattar för Jordbrukets Försäkringsbolag tiden 1 april – 31 mars och för Allmänna Hagel tiden 1 januari – 31 december. Försäkringen gäller ej för höstsådda grödor det år då grödorna är sådda och ej heller för skador som träffat stråsäd och oljeväxter efter den 1 november.

Redovisning

I detta avsnitt redovisas uppgifter om under året influtna premier och under året utbetalade skadeersättningar.

Uppgifterna avser endast direkt försäkring. Hänsyn har alltså inte tagits, varken till mottagen eller till avgiven återförsäkring.

Resultat

För år 1985 var 735 359 hektar åkermark fördelade på 20 329 avtal försäkrade i Jordbrukets Försäkringsbolag.

I följande tablå redovisas premieinkomster, skadeutbetalningar och försäkringsbestånd för hagelskadeförsäkring åren 1981–1985.

	Jordbrukets Försäkrings-bolag	*Allmänna Hagel-skade-För-säkrings-bolaget*	*Summa*
Premie-inkomster, 1 000 kr			
1985	20 942	5 400	26 342
1984	19 712	5 700	25 412
1983	16 787	4 200	20 987
1982	14 527	4 343	18 870
1981	12 972	3 100	16 072
Skadeut-betalningar, 1 000 kr			
1985	9 876	2 345	12 221
1984	10 607	2 863	13 470
1983	12 659	2 700	15 359
1982	18 693	5 200	23 893
1981	3 699	930	4 629
Försäkrings-bestånd, milj kr			
1985	4 216	975	5 191
1984	3 861	979	4 840
1983	3 345	915	4 260
1982	2 897	843	3 740
1981	2 738	716	3 454

Annan publicering

Årsredovisning, årligen sedan 1890. Jordbrukets Försäkringsbolag.

Allmänna Hagelskade-Försäkringsbolaget Verksamhetsberättelse, årligen sedan 1900.

Husdjursförsäkring

Uppgifter om försäkringsbolagens verksamhet insamlas varje år av försäkringsinspektionen. Husdjursförsäkring utgör en gren av skadeförsäkring. År 1984 meddelades husdjursförsäkring av fyra riksbolag, nämligen av Jordbrukets Försäkringsbolag, ömsesidigt, av Svensk Djurförsäkring, ömsesidigt bolag, av Försäkringsbolaget Skånska Brand, ömsesidigt, och av Folksam, ömsesidig sakförsäkring. Därutöver av 300 mindre, lokala bolag, samt av ett utländskt bolag.

Försäkringens utformning

Särskilda försäkringsformer finns för hästar, nötkreatur, får och getter, svin, hundar m fl djur.

För hästar finns såväl fullständig som begränsad försäkring. Alla slags hästar, arbets-, rid-, trav- och galopphästar försäkras.

Försäkring av nötkreatur, får och getter respektive svin kan göras i enskild eller kollektiv form. Vanligast är den kollektiva slaktvärdesförsäkringen.

Redovisningsprinciper

I detta avsnitt redovisas uppgifter om under året influtna premier och under året utbetalade skadeersättningar.

Uppgifterna avser endast direkt försäkring. Hänsyn har alltså tagits varken till mottagen eller till avgiven återförsäkring.

Redovisningen avser svenska bolag. Därjämte verkar i Sverige ett utländskt bolag, vars rörelse dock huvudsakligen är begränsad till försäkring av tävlingshästar.

Fr o m 1983 har försäkringsinspektionen slutat begära in uppgifter fördelade på olika djurslag, vilket innebär att tabell 12.11 nedan är mindre utförlig än tidigare (tabell 35 i Jordbruksstatistisk årsbok 1984).

År 1984 var antalet försäkrade djur av olika slag följande (ca-siffror):

	Jordbrukets Försäkringsbolag	Samtliga försäkringsbolag
Hästar	87 000	110 000
Nötkreatur	816 000	940 000
Svin	2 109 000	2 120 000
Får och getter	13 000	14 000
Hundar	234 000	280 000

Annan publicering

Enskilda försäkringsanstalter, årligen sedan 1912. Försäkringsinspektionen.

Årsredovisningar från respektive försäkringsbolag.

Tabell 12.11 Premieinkomster och utbetalda ersättningar för husdjursförsäkringar 1984
Premiums and claims of the livestockinsurance in 1984

	Riksbolag				Mindre, lokala bolag	Summa
	Folksam sak	Jordbrukets Försäkrings-bolag	Skånska Brand	Svensk djurför-säkring		
Premieinkomst, tkr	6 204	141 805	149	9 379	6 650	164 187
Utbetalda ersättningar, tkr	6 121	101 357	163	6 497	5 363	119 501

Källa: Jordbrukets Försäkringsbolag.

13 Lantbruksutbildningen

I detta kapitel lämnas uppgifter om utbildningen vid gymnasieskolans jordbruks- och trädgårdslinjer samt utbildningen av lantmästare, agronomer, hortonomer m fl vid Sveriges lantbruksuniversitet. Vidare redovisas uppgifter om lantbruksnämndernas kursverksamhet.

Utbildning på gymnasial och högre nivå

Statistiken över utbildningen i gymnasieskolan bygger på uppgifter som ifylls på särskilda blanketter vid varje skola. Blanketterna insänds till skolöverstyrelsen, som efter granskning överlämnar dem till SCB.

Universitet och högskolor sänder varje termin in uppgifter om antal nybörjare, registrerade och examinerade vid respektive läroanstalt.

Jordbruksutbildningen

Grundutbildning inom jordbruket erhålls vid gymnasieskolans tvååriga jordbrukslinje samt, för elever med praktik, i specialkurser av olika längd. Undervisningen på jordbrukslinjen omfattar såväl yrkesspecifika som allmänna ämnen. För en del specialkurser gäller arbete inom yrkesområdet som särskilt behörighetskrav. Lantmästare och agronomer utbildas vid Sveriges lantbruksuniversitet. Utbildningen till lantmästare är ettårig och inträdeskraven är bl a genomgången kurs i driftsledning om 40 veckor. Agronomutbildningen är femårig.

Utbildningen av veterinärer sker vid veterinärlinjen vid lantbruksuniversitetet. Utbildningen omfattar 5 1/2 år.

Trädgårdsutbildningen

Trädgårdsutbildningen är uppdelad på tvåårig trädgårdslinje och, för elever med yrkeserfarenhet, kurser på en termin. Som påbyggnad finns bl a en ettårig högre specialkurs inom markbyggnad och en inom trädgårdsodling. Trädgårdstekniker utbildas vid lantbruksuniversitetet. Utbildningen är ettårig och inträdeskraven är bl a genomgången högre specialkurs. Hortonom- och landskapsarkitektutbildningen, som också sker vid lantbruksuniversitetet, omfattar 5 år.

Resultat

Antal närvarande och avgångna elever vid gymnasieskolans jordbrukslinje och tvååriga trädgårdslinje samt anknytande specialkurser läsåren 1983/84 – 1984/85 redovisas i tabell 13.1.

Antalet registrerade och examinerade elever under läsåren vid vissa fakulteter inom Sveriges lantbruksuniversitet framgår av tabell 13.2.

Tabell 13.1 Elever vid gymnasieskolans jordbrukslinje och tvååriga trädgårdslinje samt anknytande specialkurser läsåren 1983/84 och 1984/85

Pupils at the agricultural line and the two-year horticultural line and connected special courses of the integrated upper secondary school in 1983/84 and 1984/85

Studieväg	Samtliga		Därav kvinnor
	1983/84	1984/85	1984/85
Jordbruk			
Antal närvarande[1]			
Jordbrukslinje	2 119	2 247	872
Årskurs 1	1 116	1 190	450
Årskurs 2	1 003	1 073	422
Specialkurser[2]	4 049	4 185	1 220
Summa[4]	6 168	8 695	2 964
Antal avgångna[3]			
Jordbrukslinje	981	975	449
Specialkurser[2]	2 135	–	–
Summa[4]	3 116	975	449
Trädgårdslinje[2]			
Antal närvarande[1]			
Tvåårig trädgårdslinje	606	710	394
Årskurs 1	321	358	200
Årskurs 2	285	352	194
Specialkurser	270	340	133
Summa[4]	876	1 760	921
Antal avgångna[3]			
Tvåårig trädgårdslinje	276	251	134
Specialkurser[2]	229	–	–
Summa[4]	505	251	134

1) Avser närvarande elever den 15 september och elever som påbörjat studier senare under läsåret.
2) Avser även grundläggande utbildning vid huvudsakligen specialkurser på en eller två terminer.
3) Avser elever med slutförd lärokurs.
4) Avser endast kurser längre än 8 veckor.

Källa: SCB, utbildningsstatistik.

Tabell 13.2 Elever vid vissa linjer inom Sveriges lantbruksuniversitet läsåren 1983/84 och 1984/85
Pupils at certain faculties within the Agricultural University of Sweden in 1983/84 and 1984/85

Utbildning	Samtliga		Därav kvinnor
	1983/84	1984/85	1984/85
Antal registrerade[1]			
Lantmästarelinjen	142	145	25
Trädgårdsteknikerlinjen	26	42	11
Agronomlinjen	862	884	369
Hortonomlinjen	136	154	87
Landskapsarkitektlinjen	223	241	145
Veterinärlinjen	402	392	258
Antal examinerade			
Lantmästare	139	134	24
Trädgårdstekniker	20	38	10
Agronom	87	40	17
Hortonom	5	2	2
Landskapsarkitekt	11	6	5
Veterinär	64	69	36

1) Avser höstterminen.

Källa: SCB, utbildningsstatistik.

Antalet registrerade studerande i forskarutbildning vid lantbruksuniversitetet under höstterminen 1984 redovisas i tablån nedan.

Universitet	Studerande i forskarutbildning[1]	
	Samtliga	Därav kvinnor
Lantbruksvetenskaplig fakultet	257	78
Veterinärmedicinsk fakultet	112	36
Skogsvetenskaplig fakultet	127	16

1) Exklusive s k ej aktiva.

Annan publicering

Gymnasieskolan, årligen sedan hösten 1971. Elever och klasser. SCB. SM U 1981:5, 1982:13, 1983:22, 1984:11 och U 51 SM 8501.

Gymnasieskolan, årligen sedan 1971/72. Elever i kurser. SCB. SM U 1980:30, 1983:25, 1983:26, 1984:2 och U 54 SM 8501.

Gymnasieskolan, årligen sedan 1971/72. Elever som avgått från gymnasieskolan. SCB. SM U 1980:20, 1981:14, 1982:9, 1983:19, 1984:15 och U 53 SM 8501.

Viss gymnasial och eftergymnasial utbildning. SCB. SM U 1980:14, 1981:7, 1982:8, 1983:5, 1984:5 och U 23 SM 8501.

Högskolan. Nybörjare läsårsvis, läsåren 1977/78 – 1979/80. SCB. SM U 1983:18, 1984:6, 1984:28 och U 20 SM 8504. Nybörjare och registrerade per höstttermin fr o m höstterminen 1977. SCB. SM U 1981:15, 1982:5 och 1984:22.

Högskolan. Forskarutbildning, registrering och examination terminsvis resp läsårsvis sedan 1971/72. Registrerade och nybörjare. SCB. SM U 1981:2, 1982:4 och 15, 1983:3, 1983:9, 1983:21, 1984:9 och U 21 SM 8501, 8502, 8503 och 8505.

Utbildningsstatistisk årsbok 1978, 1979, 1980, 1981 och 1983/84. SCB.

Lantbruksnämndernas kursverksamhet

Ett viktigt led i rationaliseringen av jordbruket och trädgårdsnäringen utgör lantbruksnämndernas rådgivnings- och kursverksamhet. Riktlinjer för verksamheten utarbetas av lantbruksstyrelsen i samråd med berörda myndigheter och organisationer. För den lokala planeringen av kurserna finns vid lantbruksnämnderna särskilda programnämnder med representanter för länsmyndigheter och näringsutövare.

Lantbruksstyrelsen sammanställer varje år statistik över verksamhetens omfattning.

Annan publicering

Lantbruksnämndernas verksamhet, årlig stencil från lantbruksstyrelsens ekonomienhet.

Resultat

I tabell 13.3 redovisas antal kurser, kursdeltagare, kurstimmar och elevtimmar år 1984/85. Som bl a framgår där var antalet elevtimmar betydligt lägre än de senaste åren. Av tablån nedan framgår antal elevtimmar inom olika ämnesområden.

Ämnesområde	Antal elevtimmar			
	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85
Växtodling	168 452	156 954	162 264	118 137
Husdjur	131 942	142 352	125 548	122 120
Trädgård	44 008	42 106	41 082	37 458
Övrigt	130 485	130 600	146 593	111 617
Summa	474 887	472 012	475 487	389 332

Tabell 13.3 Antal kurser, kursdeltagare, kurstimmar och elevtimmar 1984/85

Number of courses, pupils, teaching-hours and learning-hours in 1984/85

Område	Antal	Antal kursdeltagare		Summa	Antal kurstimmar		Antal elevtimmar
		1 – 4 dagars kurser	Längre kurser		Totalt	Därav kvällstid	
Län							
Stockholms	113	2 482	3	2 485	693	150	11 694
Uppsala	140	4 665	2	4 667	827	127	22 516
Södermanlands	166	4 481	7	4 488	690	225	15 841
Östergötlands	221	8 619	3	8 622	999	267	29 982
Jönköpings	161	4 967	2	4 969	613	211	16 040
Kronobergs	176	5 738	–	5 738	723	339	21 965
Kalmar	173	5 294	–	5 294	635	279	20 564
Gotlands	74	3 013	2	3 015	370	142	10 610
Blekinge	72	3 335	1	3 336	397	103	11 166
Kristianstads	213	6 680	2	6 682	1 194	295	30 155
Malmöhus	193	6 362	6	6 368	1 097	243	31 550
Hallands	98	3 513	1	3 514	490	177	15 159
Göteborgs o Bohus	136	3 637	–	3 637	574	222	14 212
Älvsborgs	218	5 543	2	5 545	932	468	21 168
Skaraborgs	262	7 448	–	7 448	854	454	24 163
Värmlands	131	3 378	10	3 388	757	179	15 252
Örebro	132	3 675	4	3 679	628	214	15 550
Västmanlands	90	2 895	3	2 898	561	93	14 689
Kopparbergs	73	2 009	16	2 025	411	80	10 144
Gävleborgs	138	2 603	5	2 608	524	136	10 302
Västernorrlands	79	1 891	–	1 891	341	81	7 309
Jämtlands	63	1 520	1	1 521	378	47	7 311
Västerbottens	33	1 559	1	1 560	390	32	7 739
Norrbottens	51	1 115	–	1 115	203	35	4 251
Hela riket							
1984/85	3 206	96 422	71	96 493	15 281	4 599	389 332
1983/84	3 745	111 814	119	111 933	17 275	5 509	475 487
1982/83	3 817	115 093	136	115 229	17 809	6 287	472 012
1981/82	3 879	113 404	120	113 524	18 526	7 244	474 887
1980/81	4 472	120 394	1 848	122 242	19 730	8 142	502 427

Källa: Lantbruksstyrelsen.

14 Lantbrukets föreningsrörelse

Föreningsrörelsens organisation m m

Det centrala organet för lantbrukets föreningsrörelse är Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). Förbundet har en facklig och en lantbrukskooperativ del.

Den fackliga delen svarar bl a för prisförhandlingar med statsmakterna och konsumenterna och för en bred näringspolitisk bevakning. Verksamheten är uppdelad på 26 länsförbund med tillsammans 1 675 lokalavdelningar. Den lantbrukskooperativa delen omfattar cirka 600 ekonomiska föreningar tillhörande 16 riksorganisationer. Riksorganisationernas namn framgår av schemat på sidan 213. Till lantbrukskooperationen räknas ytterligare en riksorganisation, som ej är ansluten till LRF.

Karakteristiskt för de ekonomiska föreningarna inom lantbruket är att deras verksamhet mestadels är specialiserad på någon begränsad uppgift, såsom försäljning av mjölk (mejeriföreningar) och försäljning av slaktdjur (slakteriföreningar). Varje lantbrukare som vill anlita föreningarna måste därför som regel vara medlem i flera sådana.

Svenska Mejeriernas Riksförening (SMR) är mejeriernas riksorganisation. Föreningen representerar landets mjölkproducenter i förhandlingar och kontakter med staten, myndigheter och andra centrala organisationer. SMR handlägger också centrala planerings- och utredningsfrågor, vissa centrala marknadsföringsuppgifter samt svarar för exporten av svenska mejeriprodukter.

Sveriges Slakteriförbund (SS) är organ för nio slakteriföreningar, som samlar in slaktdjur, slaktar, säljer och distribuerar köttprodukter, bedriver rådgivningsverksamhet bland medlemmarna m m. Förbundet handhar vidare gemensamma ärenden som förmedling av köttvaror mellan föreningarna, lagring, export och import samt myndighetskontakter.

Svenska Lantmännens Riksförbund (SLR) tillhandahåller varor och tjänster för främst de enskilda medlemmarna. Lantmännenföreningar köper spannmål, oljeväxter och potatis från lantbrukarna och säljer till dem foder, gödselmedel och utsäde, växtskyddsmedel, petroleumprodukter samt maskiner och byggvaror. Riksförbundet förmedlar handeln genom de 19 lantmännenföreningarna och svarar för viss export och import.

Svenska Ägghandelsförbundet (SÄ) är centralt organ för ägghandeln. Förbundet svarar för packning och försäljning av ägg i större delen av landet samt ansvarar för den centrala marknadsfördelningen och export och import.

Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbunds (SSR) medlemmar äger tillsammans en tredjedel av Sveriges skogsmarksareal. De regionala skogsägareföreningarna har bildats för att det privata skogsbrukets intressen skall tillvaratas och för att lönsamheten i medlemmarnas skogsbruk skall förbättras.

Lantbrukets föreningsrörelse bildar en av landets största organisationer. Dess syfte är bl a att handha marknadsförandet av olika produkter, samla utbudet samt dämpa säsongs- och konjunkturbetingade variationer i avsättningspriserna.

Föreningsbanksrörelsen (tidigare jordbrukskasserörelsen) är uppbyggd i tre led. På lokal nivå svarar föreningsbankerna för kontakten med lantbrukarna. Förutom in- och utlåning omfattar servicen flera speciella tjänster. På regional nivå finns de 12 regionbankerna, vilka bl a är stora kreditgivare åt de ekonomiska föreningarna. *Sveriges Föreningsbankers Förbund* (SFF) svarar för myndighetskontakter, central marknadsföring m m. Som centralbank fungarar Föreningsbankernas Bank.

Sveriges Allmänna Hypoteksbank (SAH) lämnar krediter till lantbrukare och försäljer obligationer.

*Svensk Husdjurssköts*el (SHS) bistår lantbrukarna med service på husdjursområdet. Organisationen genomför mjölk- och köttboskapskontrollen, sugg- och svinstamkontrollen och har en omfattande seminverksamhet. Vidare bedrivs ett avsevärt forsknings- och utvecklingsarbete.

Inom LRF finns vidare *Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening, Sveriges Betodlares Centralförening, Sveriges Stärkelseproducenters Förening, Sveriges Bränneriintressenter, Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund, Sveriges Fröodlareförbund, Sveriges Potatisodlares Riksförbund* och *Konservväxtodlarnas Riksförbund.*

Medlemsantal och handelsomsättning

Inom LRF utarbetas statistik över avräkningsvärden, omsättning, antal anställda m m inom föreningsrörelsen. Underlag till denna statistik utgör de enskilda föreningarnas årsredovisningar jämte kompletterande uppgifter.

Vissa andra uppgifter insamlas av respektive branschorganisation.

En översikt över föreningsrörelsens verksamhet åren 1975 – 1984 lämnas i tabellerna 14.1 och 14.2. I tabell 14.1 redovisas antal medlemmar i respektive riksorganisation. Uppgifter om omsättningsvärden för olika riksorganisationer lämnas i tabell 14.2.

Annan publicering

Lantbrukarnas Riksförbunds årsredogörelse, årligen sedan 1970/71.

Respektive riksorganisations årsredovisning.

Tabell 14.1 Antal medlemmar m m inom lantbrukets ekonomiska föreningsrörelse 1975–1984. 1000-tal

Number of members etc. in agricultural economic associations in 1975–1984. Thousands

Organisation (bildad år)	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Anslutna till Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)										
Svenska Mejeriernas Riksförening (1932)	69,8	65,3	58,5	55,5	52,9	50,9	48,5	47,8	44,0	41,9
Sveriges Slakteriförbund (1933)	134,1	124,4	122,3	117,0	113,4	108,2	103,4	100,2	97,8	94,1
Svenska Lantmännens Riksförbund (1905)	117,7	116,7	116,1	112,8	111,5	109,2	107,4	104,2	103,8	102,8
Svenska Ägghandelsförbundet (1932)	7,8	5,6	5,4	4,0	3,5	2,8	2,3	2,0	1,8	1,6
Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund (1932)	133,8	132,7	131,4	123,9	122,5	121,0	119,1	94,2	80,0	78,2
Sveriges Föreningsbankers Förbund (1930)	261,9	280,9	295,7	331,0	363,8	386,4	407,3	433,0	464,0	493,1
Sveriges Allmänna Hypoteksbank	92,5	92,7	93,4	96,3	100,5	105,2	110,2	114,8	120,1[1]	126,6
Svensk Husdjursskötsel (1961)	79,3	77,3	73,2	69,8	68,0	69,1	66,8	65,8	64,6	63,8
Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening (1943)	16,0	16,0	16,0	16,6	17,5	18,4	18,5	19,2	21,1	22,7
Sveriges Betodlares Centralförening (1899)	11,3	10,9	10,4	10,1	9,8	9,5	9,2	9,0	8,7	8,4
Sveriges Stärkelseproducenters Förening (1927)	2,9	2,8	2,7	2,6	2,5	2,4	2,3	2,2	2,2	2,1
Sveriges Bränneriintressenter (1907)	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2
Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund (1926)	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7
Sveriges Fröodlareförbund (1914)	1,7	1,7	1,7	1,8	1,8	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Sveriges Potatisodlares Riksförbund (1944)	–	–	–	–	–	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7
Konservväxtodlarnas Riksförbund (1964)	2,2	2,2	2,2	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	1,9	2,0
Summa medlemsskap	933,2	931,3	931,0	945,5	971,7	996,8	1 008,7	1 006,0	1 021,5	1 048,9
Ej ansluten till Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)										
Svenska Spannmålsföreningarnas Samorganisation (1931)	2,9	2,8	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6

1) Avser antal utestående lån.

Källa: Lantbrukarnas Riksförbund.

Tabell 14.2 Omsättningsvärden[1] inom lantbrukets ekonomiska föreningsrörelse 1975–1984. Miljoner kr

Turnover values in agricultural economic associations in 1975–1984. Millions of Swedish kronor

Organisation	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Affärsdrivande organisationer										
Svenska Mejeriernas Riksförening	3 519,2	4 008,1	4 499,4	5 080,7	5 252,0	5 840,0	6 736,7	7 797,8	8 378,6	9 170,1
Sveriges Slakteriförbund	2 793,4	3 310,8	3 670,6	4 182,9	4 064,2	4 511,5	5 128,9	5 693,7	5 985,5	6 152,9
Svenska Lantmännens Riksförbund	6 079,3	7 078,3	7 609,2	7 987,7	8 687,9	9 263,5	10 787,9	12 816,9	13 999,8	15 582,0
Svenska Ägghandelsförbundet	146,7	179,4	204,5	224,2	221,5	271,9	325,1	369,9	420,8	436,0
Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund	2 037,5	2 152,7	2 015,6	1 862,5	1 813,5	2 051,5	2 346,9	2 348,0	2 709,8	3 158,5
Svensk Husdjursskötsel	66,1	81,0	98,2	105,9	125,2	139,6	155,6	173,1	191,4	209,4
Sveriges Stärkelseproducenters Förening[2]	59,8	42,3	58,8	96,2	95,3	90,1	99,2	94,8	94,3	145,8
Sveriges Bränneriintressenter[2]	30,1	34,1	43,5	50,9	61,8	58,5	56,7	56,7	58,9	65,1
Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund	76,0	116,2	120,1	137,1	172,2	175,2	175,4	222,0	250,5	305,8
Svenska Spannmålsföreningarnas Samorganisation	90,1	104,8	92,9	90,5	84,9	93,6	121,7	152,9	203,2	213,9
Summa	14 898,2	17 107,7	18 412,8	19 818,6	20 578,5	22 495,4	25 934,1	29 725,8	32 292,8	35 439,5
Organisationer, som för odlarnas räkning träffat avtal om försäljning										
Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening[2]	375,4	344,8	382,6	491,2	473,5	564,6	644,6	819,9	857,9	947,7
Sveriges Betodlares Centralförening[2]	288,0	334,7	386,3	406,0	443,0	449,5	561,6	597,9	561,5	742,7
Konservväxtodlarnas Riksförbund	32,7	38,2	46,1	51,2	45,7	56,5	55,1	67,9	68,5	87,1
Summa	696,1	717,7	815,0	948,4	962,2	1 070,6	1 261,3	1 485,7	1 487,9	1 777,5
Kreditorganisationer										
Sveriges Föreningsbankers Förbund	8 562,3	9 621,6	10 732,9	12 086,3	13 185,7	14 278,0	15 415,0	17 110,0	17 986,9	18 895,0
Sveriges Allmänna Hypoteksbank	3 826,0	4 385,5	5 015,3	5 898,3	7 044,3	8 362,9	9 889,6	11 330,3	13 063,6	15 034,6
Summa	12 388,3	14 007,1	15 748,2	17 984,6	20 230,0	22 640,9	25 304,6	28 440,3	31 050,5	33 929,6

1) Avser endast lantbrukarnas affärer med respektive organisation. Totalomsättningen uppgår sålunda till betydligt större belopp.
2) Avser verksamhetsår som börjar under respektive kalenderår.

Källa: Lantbrukarnas Riksförbund.

Lantbrukskooperationen i Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

Riksorganisation	Ekonomisk förening	Medlemmar (ca)
Svenska Mejeriernas Riksförening SMR	24 mejeriföreningar med 98 driftsplatser	41 900
Sveriges Slakteriförbund SS	9 slakteriföreningar med 27 slakterier och 18 charkuterifabriker	94 100
Svenska Lantmännens Riksförbund SLR	19 lantmännenföreningar med verksamhet på ca 240 platser med minst 5 anställda	102 800
Svenska Ägghandelsförbundet SÄ	8 packerier och 2 produktfabriker	1 600
Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund SSR	12 skogsägarföreningar med verksamhet på 200 platser med minst 5 anställda	78 200
Sveriges Föreningsbankers Förbund SFF	12 regionala föreningsbanker med 391 lokala föreningsbanker och 692 kontor	493 100
Sveriges Allmänna Hypoteksbank SAH	10 hypoteksföreningar	126 600[1]
Svensk Husdjursskötsel SHS	21 semin- och kontrollföreningar, 5 avelsföreningar	63 800
Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening SOC	18 oljeväxtodlarföreningar	22 700
Sveriges Betodlares Centralförening SBC	7 betodlarföreningar	8 400
Sveriges Stärkelseproducenter SSF	5 stärkelsefabriker	2 100
Sveriges Bränneriintressenter SBI	1 bränneri	1 200
Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund SPR	16 lokala pälsdjursuppfödareföreningar, 1 specialförening	700
Sveriges Fröodlareförbund SFF	17 fröodlarföreningar	2 000
Konservväxtodlarnas Riksförbund	15 lokala konservväxtodlareföreningar	2 000
Sveriges Potatisodlares Riksförbund SPOR	23 lokala potatisodlarföreningar, 4 ekonomiska föreningar	7 700

1) Avser antal utestående lån.

Anmärkning: Sifferuppgifterna avser 1984 och är preliminära.

15 Internationella uppgifter

Kapitel 15 innehåller internationella uppgifter om

- Ägoslagsfördelning
- Åkeranvändning
- Totalskördar
- Husdjur
- Handelsgödselanvändning
- Förvärvsarbetande personer
- Traktorer

Jordbruksnäringens omfattning inom skilda länder belyses i statistik som årligen sammanställs och publiceras av FAO (Food and Agriculture Organization, FNs speciella organ för livsmedels- och jordbruksfrågor). Ifrågavarande statistik baseras på uppgifter som antingen erhållits genom direkt förfrågan hos respektive länder eller hämtats från olika publikationer, rapporter etc. Ibland kan uppgifterna vara inofficiella. I vissa fall har uppskattningar gjorts av FAO.

Eftersom statistiska metoder, definitioner och klassificeringar kan skilja sig mellan länderna, bör jämförelser göras med försiktighet.

Resultat

I tabellerna 15.1 och 15.2 har för år 1983 respektive 1984 sammanfattats uppgifter om ägoslagsfördelning och åkeranvändning.

Totalskördens storlek i olika länder 1984 redovisas i tabell 15.3. I tabell 15.4 redogörs för antalet husdjur i olika länder 1984. I tabell 15.5 redovisas förbrukningen av handelsgödsel och i tabell 15.6 antalet inom jordbruk med binäringar förvärvsarbetande personer 1984. I tabell 15.7 slutligen redovisas antalet traktorer inom jordbruket 1983.

Annan publicering

Production Yearbook årligen sedan 1947. FAO.

Fertilizer Yearbook. FAO.

Annual Fertilizer Review föregångare till ovanstående. FAO.

Jordbruksekonomiska meddelanden med internationella uppgifter om produktion, förbrukning, lager, handel m m publiceras fortlöpande. Statens jordbruksnämnd.

En komparativ studie av jordbruksstatistiken i de nordiska länderna och övriga Västeuropa. Rapport. SCB (1976).

Tabell 15.1 Arealen i olika länder fördelad på ägoslag 1983[1]. 1000-tal hektar

Areas of different types of land in different countries in 1983. Thousands of hectares

Land	Åker m m	Betesmark m m	Skog	Övrig mark	Landareal	Total areal
Sverige	3 003	700	26 424	11 035	41 162	44 996
Danmark	2 625	256	493	863	4 237	4 307
Finland	2 357	133	23 321	4 736	30 547	33 703
Norge	853	96	8 330	21 507	30 786	32 422
Belgien, Luxemburg	800	699	702	1 081	3 282	3 310
Bulgarien	3 812	2 365	3 859	1 019	11 055	11 091
Frankrike	17 370	13 915	14 594	8 684	54 563	54 703
Grekland	2 940	6 289	2 620	1 231	13 080	13 194
Irland	970	4 862	335	722	6 889	7 028
Italien	9 406	7 867	6 385	5 744	29 402	30 123
Jugoslavien	7 074	7 116	9 350	2 000	25 540	25 580
Nederländerna	835	1 173	296	1 090	3 394	3 731
Polen	14 534	4 345	8 712	2 860	30 451	31 268
Portugal	2 965	1 115	3 641	1 443	9 164	9 208
Rumänien	9 904	5 077	6 337	1 716	23 034	23 750
Schweiz	391	1 630	1 052	904	3 977	4 129
Sovjetunionen	227 500	377 890	920 000	701 810	2 227 200	2 240 220
Spanien	15 592	15 587	15 622	3 139	49 940	50 475
Storbritannien	6 986	11 768	2 141	3 427	24 159	24 482
Tjeckoslovakien	5 035	1 800	4 581	1 130	12 546	12 787
Ungern	5 020	1 551	1 633	1 030	9 234	9 303
Västtyskland	7 233	4 846	7 328	5 021	24 428	24 858
Österrike	1 439	2 098	3 198	1 538	8 273	8 385
Östtyskland	4 734	1 517	2 963	1 384	10 598	10 833
Algeriet	6 860	31 644	4 384	195 286	238 174	238 174
Egypten	2 308	163	2	97 072	99 545	100 145
Kenya	1 830	4 230	2 440	48 425	56 925	58 265
Marocko	7 914	12 980	5 195	18 541	44 630	44 655
Nigeria	27 900	23 475	14 000	25 702	91 077	92 377
Sydafrika	12 820	80 650	4 600	24 034	122 104	122 104
Tanzania	4 130	36 060	41 780	6 634	88 604	94 509
Tunisien	3 175	4 526	555	7 280	15 536	16 361
Förenta Staterna	187 881	243 501	265 188	220 090	916 660	937 261
Kanada	46 200	23 980	326 129	525 788	922 097	997 614
Mexiko	22 050	76 049	46 910	47 295	192 304	197 255
Argentina	26 000	152 600	59 900	35 169	273 669	276 689
Brasilien	63 000	175 700	567 710	39 241	845 651	851 197
Chile	5 330	12 098	15 480	41 972	74 880	75 695
Peru	3 200	27 437	70 150	27 213	128 000	128 522
Uruguay	1 400	13 678	630	1 654	17 362	17 622
Indien	164 850	15 450	67 420	49 599	297 319	328 759
Irak	5 250	4 200	1 500	32 447	43 397	43 492
Iran	13 100	44 600	18 000	87 900	163 600	164 800
Japan	4 238	1 173	25 198	6 494	37 103	37 231
Kina	97 482	289 102	130 865	415 192	932 641	959 696
Pakistan	20 150	5 340	2 990	49 392	77 872	80 394
Syrien	5 087	8 904	499	3 915	18 405	18 518
Turkiet	23 468	12 122	20 199	21 287	77 076	78 058
Australien	46 400	445 172	106 000	164 221	761 793	768 685
Nya Zeeland	446	14 129	10 300	1 992	26 867	26 868
Hela världen	1 371 618	3 257 492	4 068 444	4 383 510	13 081 024	13 392 798

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.2 Åkerarealens användning i olika länder 1984.[1] 1000-tal hektar

Use of arable land in different countries in 1984. Thousands of hectares

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbetor
Sverige	315	62	643	428	–	–	–	40	52
Danmark	334	123	1 191	25	–	–	–	31	74
Finland	154	44	562	419	–	–	–	41	31
Norge	30	1	190	110	–	–	–	19	–
Belgien, Luxemburg	194	7	152	27	6	–	–	45	117
Bulgarien	1 040	23	380	41	550	–	16	41	55
Frankrike	5 095	102	2 113	444	1 723	58	9	205	527
Grekland	924	7	334	44	205	–	14	60	30
Irland	78	–	294	25	–	–	–	35	37
Italien	3 280	9	434	191	963	22	178	139	211
Jugoslavien	1 460	47	271	153	2 360	5	9	250	147
Nederländerna	145	6	34	12	–	–	–	160	129
Polen	1 706	3 545	1 054	934	15	–	–	2 147	473
Portugal	344	183	97	181	360	–	30	126	3
Rumänien	2 350	35	573	50	2 950	15	31	330	270
Schweiz	95	4	53	10	20	–	–	23	15
Sovjetunionen	51 061	9 420	30 426	12 806	3 919	152	688	6 830	3 463
Spanien	2 267	233	3 944	473	436	22	73	343	209
Storbritannien	1 939	6	1 978	106	1	–	–	198	200
Tjeckoslovakien	1 201	192	777	129	195	–	–	193	210
Ungern	1 400	70	258	40	1 160	8	13	80	107
Västtyskland	1 634	437	2 060	555	182	–	–	244	406
Österrike	315	94	329	77	207	–	–	41	51
Östtyskland	750	700	960	180	7	–	–	469	237
Algeriet	1 970	–	900	115	2	1	–	80	5
Egypten	550	–	55	–	760	–	420	75	14
Kenya	110	–	80	8	1 100	145	9	64	–
Marocko	1 856	2	2 126	46	384	35	2	42	60
Nigeria	16	–	–	–	1 975	6 000	600	3	–
Sydafrika	1 820	38	70	400	3 953	400	1	72	–
Tanzania	60	–	4	–	1 250	650	270	30	–
Tunisien	756	–	489	23	–	15	–	12	4
Förenta Staterna	27 085	397	4 521	3 287	29 062	6 211	1 126	526	444
Kanada	13 158	370	4 546	1 406	1 192	–	–	117	27
Mexiko	1 089	–	321	100	8 864	2 036	204	70	–
Argentina	6 120	160	110	414	3 025	2 370	118	113	–
Brasilien	1 736	4	74	120	12 204	151	5 356	174	–
Chile	471	3	33	96	138	–	40	81	48
Peru	78	1	89	1	202	14	240	172	–
Uruguay	270	–	56	53	110	70	79	20	11
Indien	24 395	–	1 376	–	6 000	16 500	42 800	806	–
Irak	650	–	500	1	15	4	48	5	–
Iran	5 800	–	1 800	–	45	6	420	110	170
Japan	232	–	117	4	1	–	2 315	128	75
Kina	29 468	700	1 201	430	18 901	2 703	34 346	4 005	550
Pakistan	7 322	–	264	–	800	391	1 999	52	12
Syrien	1 099	–	1 281	1	22	2	–	19	25
Turkiet	9 026	250	3 250	172	550	–	64	190	354
Australien	12 214	25	3 695	1 145	63	738	113	37	–
Nya Zeeland	64	–	123	13	21	–	–	10	–
Hela världen	231 869	17 357	78 581	25 526	129 627	49 004	147 519	20 303	8 864

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.3 Totalskördens storlek i olika länder 1984.[1] 1000-tal ton

Total yield in different countries in 1984. Thousands of metric tons

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Socker-betor
Sverige	1 776	248	2 733	1 904	–	–	–	1 307	2 508
Danmark	2 446	608	6 072	150	–	–	–	1 121	3 164
Finland	478	92	1 715	1 321	–	–	–	745	823
Norge	145	2	700	527	–	–	–	470	–
Belgien, Luxemburg	1 330	37	935	118	39	–	–	1 650	5 723
Bulgarien	3 600	33	1 800	55	3 000	–	74	400	1 300
Frankrike	32 884	349	11 543	1 875	10 321	256	42	6 200	27 790
Grekland	2 646	14	831	72	1 992	–	91	980	1 700
Irland	660	1	1 600	140	–	–	–	1 000	1 650
Italien	10 005	24	1 618	433	6 781	105	1 027	2 607	11 180
Jugoslavien	5 596	81	748	256	11 265	11	36	2 300	6 710
Nederländerna	1 133	25	192	58	2	–	–	6 673	6 955
Polen	6 010	9 540	3 555	2 604	57	–	–	37 437	16 048
Portugal	475	115	135	195	530	–	134	1 080	75
Rumänien	7 900	50	2 500	90	13 000	20	75	6 500	7 000
Schweiz	577	24	311	53	143	–	–	944	860
Sovjetunionen	76 000	10 500	42 000	15 000	13 000	200	2 500	85 300	85 300
Spanien	6 044	325	10 695	790	2 505	102	437	5 949	9 064
Storbritannien	14 960	29	10 958	550	1	–	–	7 398	8 563
Tjeckoslovakien	6 170	710	3 677	479	940	1	–	3 978	7 515
Ungern	7 300	97	896	130	6 700	20	30	1 300	4 200
Västtyskland	10 223	1 930	10 284	2 083	1 026	–	–	7 753	20 018
Österrike	1 501	381	1 517	292	1 542	–	–	1 138	2 605
Östtyskland	4 100	2 300	4 400	700	20	–	–	8 000	6 500
Algeriet	1 200	–	588	69	1	3	2	600	110
Egypten	1 815	–	145	–	3 600	–	2 230	1 200	437
Kenya	100	–	85	8	1 275	150	31	416	–
Marocko	1 989	2	1 405	44	234	16	10	550	2 525
Nigeria	45	–	–	–	1 600	3 000	1 100	44	–
Sydafrika	2 150	9	171	77	4 440	508	3	944	–
Tanzania	80	–	5	–	1 131	450	400	200	–
Tunisien	711	–	312	6	–	6	–	140	140
Förenta Staterna	70 638	823	12 988	6 850	194 475	21 994	6 216	16 404	20 146
Kanada	21 199	664	10 252	2 670	7 024	–	–	2 728	932
Mexiko	4 262	–	635	100	14 050	6 729	635	830	–
Argentina	13 000	140	167	591	9 500	7 350	476	1 986	–
Brasilien	1 830	3	73	131	21 174	301	9 023	2 210	–
Chile	988	4	74	163	721	–	165	1 036	2 194
Peru	88	1	96	1	576	43	1 134	1 515	–
Uruguay	450	–	90	40	120	140	340	150	264
Indien	45 148	–	1 787	–	7 750	11 800	91 000	12 250	–
Irak	300	–	300	1	25	4	95	95	–
Iran	5 500	–	1 550	–	50	18	1 230	1 550	–
Japan	741	–	394	12	3	–	14 848	3 584	3 850
Kina	87 682	1 500	3 000	550	72 690	8 532	181 028	55 033	8 284
Pakistan	11 053	–	188	–	1 100	222	5 009	518	289
Syrien	1 051	–	302	1	40	2	–	280	900
Turkiet	17 235	360	6 500	316	1 500	–	280	3 200	12 000
Australien	18 580	10	5 470	1 470	210	1 880	635	873	–
Nya Zeeland	294	1	589	55	172	–	–	250	–
Hela världen	521 682	31 126	171 635	43 355	449 255	71 698	469 959	312 209	293 478

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.4 Antal husdjur i olika länder 1984[1] i tusental. (Höns i miljon-tal)

Number of livestock in different countries in 1984, thousands. (Fowls in millions)

Land	Hästar	Mulåsnor och åsnor	Nöt-kreatur	Svin	Får	Getter	Höns	Bufflar	Kameler
Sverige	57	–	1 875	2 670	440	–	13	–	–
Danmark	45	–	2 900	9 000	52	–	15	–	–
Finland	35	–	1 620	1 383	104	2	9	–	–
Island	53	–	64	12	770	–	–	–	–
Norge	14	–	976	720	2 351	101	4	–	–
Belgien, Luxemburg	35	–	3 171	5 300	120	6	28	–	–
Bulgarien	119	380	1 778	3 769	10 978	506	41	36	–
Frankrike	310	35	23 570	11 400	12 260	1 200	185	–	–
Grekland	100	330	800	1 324	8 500	4 650	37	1	–
Irland	68	22	6 759	1 117	3 754	9	9	–	–
Italien	253	160	9 113	9 187	9 228	1 088	111	108	–
Jugoslavien	463	26	5 341	9 337	7 458	125	74	42	–
Nederländerna	58	–	5 500	11 000	750	34	90	–	–
Polen	1 537	–	11 197	16 657	4 534	25	56	–	–
Portugal	29	268	1 020	3 450	5 000	745	17	–	–
Rumänien	600	35	6 532	14 347	18 451	684	109	220	–
Schweiz	48	2	1 943	2 004	361	79	6	–	–
Sovjetunionen	5 700	332	119 558	78 722	145 265	6 511	1 065	330	250
Spanien	245	327	5 050	12 400	16 600	2 400	53	–	–
Storbritannien	165	5	13 213	8 250	34 802	6	121	–	–
Tjeckoslovakien	45	–	5 190	7 070	1 041	55	49	–	–
Ungern	111	–	1 907	9 844	2 977	15	59	–	–
Västtyskland	354	–	15 552	23 449	1 218	36	75	–	–
Österrike	42	–	2 633	3 881	214	32	15	–	–
Östtyskland	88	–	5 908	13 058	2 359	24	53	–	–
Algeriet	170	780	1 450	5	14 700	3 000	25	–	164
Egypten	10	1 781	1 825	15	1 450	1 500	28	2 410	82
Kenya	2	–	12 000	100	6 700	8 300	20	–	630
Marocko	316	1 660	3 300	8	12 000	4 500	32		200
Nigeria	250	700	11 800	1 300	12 800	26 000	150	–	18
Sydafrika	230	224	12 895	1 412	31 265	5 750	33	–	–
Tanzania	–	168	14 500	176	4 100	6 100	26	–	–
Tunisien	55	282	600	4	5 230	1 030	16	–	177
Förenta Staterna	10 300	5	114 040	55 819	11 411	1 450	383	–	–
Kanada	380	4	12 284	10 760	791	25	93	–	–
Mexiko	5 650	6 440	37 500	18 370	6 400	10 000	197	–	–
Argentina	3 050	255	53 500	3 800	30 000	3 098	44	–	–
Brasilien	5 200	3 100	132 801	33 000	17 500	8 500	450	720	–
Chile	460	38	3 870	1 150	6 300	600	18	–	–
Peru	655	710	2 825	1 775	14 500	1 900	41	–	–
Uruguay	540	5	9 491	450	23 337	12	6	–	–
Indien	900	1 130	182 160	8 650	40 890	80 800	160	64 000	1 050
Irak	50	425	1 450	–	8 300	2 300	45	140	255
Iran	350	1 923	8 200	20	34 000	13 600	74	230	27
Japan	24	–	4 682	10 423	22	57	309	–	–
Kina	10 806	14 042	58 638	304 424	98 916	68 232	1 260	19 196	564
Pakistan	450	2 765	16 352	–	24 272	28 704	85	12 777	890
Syrien	55	255	770	–	14 000	1 000	15	3	7
Turkiet	703	1 477	17 200	11	48 707	16 732	60	758	8
Australien	429	5	22 161	2 527	139 242	285	48	–	–
Nya Zeeland	72	–	7 910	420	70 344	136	6	–	–
Hela världen	63 871	55 145	1 272 541	786 668	1 139 520	459 575	7 305	126 102	17 204

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.5 Förbrukning av handelsgödsel i olika länder 1983/84.[1] Ton

Consumption of fertilizers in different countries in 1983/84. Metric tons

Land	Kväve N	Fosfor P_2O_5	Kalium K_2O	Land	Kväve N	Fosfor P_2O_5	Kalium K_2O
Sverige[2]	257 854	111 901	111 546	Förenta Staterna	10 111 418	4 471 701	5 269 337
Danmark	421 199	118 731	156 537	Honduras	19 016	3 440	5 737
Finland	204 775	162 754	155 794	Jamaica	8 900	2 500	5 500
Island	18 000	9 200	8 100	Kanada	1 152 000	713 000	387 100
Norge	110 300	59 900	83 100	Kuba	265 094	79 420	201 654
				Mexiko	1 010 400	380 961	53 667
Belgien, Luxemburg	199 300	97 000	155 800				
Bulgarien	550 000	345 000	114 000	Argentina	64 600	49 700	10 400
Frankrike	2 320 000	1 679 400	1 833 600	Bolivia	3 000	2 800	300
Grekland	417 900	174 500	47 800	Brasilien	564 200	999 700	726 700
Irland	331 400	151 700	194 700	Chile	64 900	61 200	11 300
Italien	996 106	682 278	386 054	Colombia	159 100	85 500	75 800
Jugoslavien	443 000	241 000	236 000	Ecuador	50 000	13 000	7 300
Nederländerna	478 309	86 556	117 425	Paraguay	1 700	5 400	1 900
Polen	1 321 532	900 328	1 202 148	Peru	52 873	16 224	9 794
Portugal	125 694	74 987	32 009	Uruguay	16 700	18 300	2 500
Rumänien	878 000	537 000	250 000	Venezuela	74 300	40 200	30 000
Schweiz	67 400	42 800	66 800	Indien	4 637 300	1 362 400	626 800
Sovjetunionen	10 292 000	6 454 000	6 200 000	Indonesien	1 049 077	355 671	107 847
Spanien	808 460	398 389	249 637	Irak	61 300	26 200	2 600
Storbritannien	1 601 000	474 000	542 000	Iran	596 584	427 282	14 099
Tjeckoslovakien	682 000	529 000	565 000	Israel	44 340	17 200	18 490
Ungern	625 369	410 391	550 611	Japan	702 000	766 000	632 000
Västtyskland	1 377 852	744 718	1 013 885	Kina	13 678 900	3 728 900	810 300
Österrike	152 509	94 636	135 147	Pakistan	914 317	258 401	28 478
Östtyskland	693 900	332 900	424 100	Syrien	109 800	63 700	5 850
				Thailand	255 000	135 500	73 600
Algeriet	59 300	71 000	29 300	Turkiet	891 508	617 635	24 887
Angola	3 800	4 000	800				
Egypten	722 200	159 600	9 000	Australien	264 000	728 200	136 100
Etiopien	18 000	30 000	100	Nya Zeeland	31 405	374 614	128 368
Ghana	11 000	7 000	3 400				
Kenya	31 900	49 100	6 700				
Marocko	111 500	95 800	38 700	*Hela världen*			
Mozambique	9 500	11 300	2 900	1983/84	66 906 529	32 855 979	25 407 854
Nigeria	123 500	92 600	47 700	1982/83	61 060 065	30 593 375	22 898 990
Sydafrika	369 549	386 213	127 863	1981/82	60 442 570	30 918 807	23 929 976
Tanzania	15 463	3 955	2 271	1980/81	60 600 265	31 458 336	24 266 921
Tunisien	33 400	38 000	3 900	1979/80	57 284 812	31 150 349	23 967 874

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.
2) Avser försäljning till jordbruk och trädgårdsbruk av N, P och K.

Källa: FAO, Fertilizer Yearbook utom för Sverige.

Tabell 15.6 Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar samt deras andel av den totala förvärvsarbetande befolkningen i olika länder 1984[1]

Economically active population in agriculture and subsidiary enterprises and its proportion of the total economically active population in different countries in 1984

Land	Förvärvs-arbetande befolkning inom jord-bruk med binäringar, 1000-tal personer	I procent av den totala förvärvs-arbetande befolk-ningen	Land	Förvärvs-arbetande befolkning inom jord-bruk med binäringar, 1000-tal personer	I procent av den totala förvärvs-arbetande befolk-ningen
Sverige	151	4,1	Tanzania	6 805	78,7
Danmark	145	5,8	Tunisien	629	37,0
Finland	256	10,5			
Island	10	9,8	Förenta Staterna	1 950	1,8
Norge	101	6,4	Honduras	760	61,0
			Jamaica	149	17,8
Belgien, Luxemburg	102	2,5	Kanada	446	4,1
Bulgarien	1 331	28,4	Kuba	647	20,7
Frankrike	1 710	7,1	Mexico	7 269	32,7
Grekland	1 426	34,2			
Irland	255	18,8	Argentina	1 352	11,8
Italien	1 929	8,9	Bolivia	964	47,8
Jugoslavien	3 451	32,7	Brasilien	14 719	35,1
Nederländerna	256	4,5	Chile	669	16,6
Polen	5 611	27,2	Colombia	2 047	24,1
Portugal	915	23,6	Ecuador	1 227	41,9
Rumänien	5 418	43,7	Paraguay	550	47,4
Schweiz	143	4,4	Peru	1 978	34,5
Sovjetunionen	19 135	14,0	Uruguay	124	10,7
Spanien	1 953	14,4	Venezuela	863	15,5
Storbritannien	464	1,8			
Tjeckoslovakien	645	8,3	Indien	170 472	60,2
Ungern	665	12,8	Indonesien	30 733	55,7
Västtyskland	925	3,1	Irak	1 391	37,8
Österrike	258	.7,5	Iran	4 309	35,6
Östtyskland	757	8,4	Israel	89	6,0
			Japan	5 344	8,6
Algeriet	2 147	45,4	Kina	270 453	56,4
Angola	1 218	55,2	Pakistan	13 576	51,3
Egypten	6 305	48,8	Syrien	1 189	46,0
Etiopien	10 956	76,8	Thailand	16 460	73,4
Ghana	2 270	47,7	Turkiet	9 709	48,8
Kenya	5 499	75,5			
Marocko	2 966	48,8	Australien	332	5,0
Mozambique	3 010	60,4	Nya Zeeland	109	8,4
Nigeria	16 722	49,6			
Sydafrika	3 056	27,2	Hela världen	833 287	43,0

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.7 Antal jordbrukstraktorer[1] i olika länder 1983[2]

Number of agricultural tractors in different countries in 1983

Land	Antal traktorer	Land	Antal traktorer
Sverige	190 000	Tanzania	18 550
Danmark	183 000	Tunisien	26 000
Finland	233 000		
Island	14 000	Förenta Staterna	4 550 000
Norge	144 439	Honduras	3 310
		Jamaica	2 930
Belgien, Luxemburg	115 000	Kanada	658 000
Bulgarien	58 251	Kuba	66 262
Frankrike	1 535 000	Mexico	170 000
Grekland	165 000		
Irland	148 000	Argentina	150 000
Italien	1 169 513	Bolivia	760
Jugoslavien	523 000	Brasilien	350 000
Nederländerna	188 000	Chile	34 730
Polen	757 283	Colombia	28 700
Portugal	78 000	Ecuador	7 400
Rumänien	167 691	Paraguay	8 500
Schweiz	106 300	Peru	17 300
Sovjetunionen	2 697 000	Uruguay	33 650
Spanien	592 010	Venezuela	41 500
Storbritannien	529 438		
Tjeckoslovakien	134 366	Indien	502 581
Ungern	55 611	Indonesien	14 800
Västtyskland	1 471 681	Irak	30 000
Österrike	323 420	Iran	75 000
Östtyskland	153 412	Israel	27 475
		Japan	1 584 300
Algeriet	67 000	Kina	841 600
Angola	10 250	Pakistan	136 000
Egypten	41 000	Syrien	37 216
Etiopien	3 900	Thailand	113 116
Ghana	3 650	Turkiet	512 282
Kenya	6 500		
Marocko	24 080	Australien	332 000
Mozambique	5 750	Nya Zeeland	91 925
Nigeria	9 500		
Sydafrika	181 800	Hela världen	22 916 527

1) Avser hjul- och bandtraktorer.
2) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Lantbruksstatistikens organisation

En väsentlig del av denna boks innehåll bygger på material från regelbundet återkommande undersökningar utförda av olika myndigheter och organisationer. Merparten av statistiken produceras av statistiska centralbyrån (SCB), statens jordbruksnämnd, lantbruksstyrelsen och Svensk Husdjursskötsel. Viss del av statistiken på jordbrukets område utförs på uppdrag av lantbruksekonomiska samarbetsnämnden.

I det följande lämnas en sammanfattning av den statistik som erhålls från de nämnda producenterna och som redovisas i denna årsbok.

Statistik från SCB

Inom SCB produceras statistik med anknytning till jordbruket, bl a över företagsstruktur, fastigheter, anläggningar, maskiner, arbetskraft, växtodling, husdjur och ekonomiska förhållanden.

Grundläggande uppgifter om jordbruksföretagen och om förhållanden som belyser företagens struktur, såsom uppgifter om antal företag, ägoslagsfördelning, åkerjordens användning och antal husdjur, erhålls sedan 1968 ur det av SCB och lantbruksstyrelsen gemensamt upprättade lantbrukets företagsregister. Detta lantbruksregister beskrivs utförligt i bilaga 3.

Uppgifter om jordbruksföretagen, deras struktur m m erhölls även tidigare genom de s k jordbruksräkningarna, som genomfördes som totalräkningar i stort sett vart femte år mellan 1927 och 1966. En redogörelse för jordbruksräkningarnas uppläggning och organisation lämnades i Jordbruksstatistisk årsbok 1970. Jordbruksräkningarna kompletterades med urvalsundersökningar, s k inventeringar, vilka fr o m början av 1940-talet genomfördes vid minst tre tillfällen varje år.

Statistik rörande skörden grundades från slutet av 1700-talet till början av 1960-talet helt på subjektiva bedömningar utförda av lokala ombud. Omkring 1960 infördes successivt objektiva skördeuppskattningar, som grundas på mätningar av skörd och spill på slumpmässigt utvalda provytor. De objektiva skördeuppskattningarna beskrivs utförligt i bilaga 4.

Jordbrukets skördeskadeskydd infördes år 1961. Statens jordbruksnämnd är huvudmyndighet för detta medan beräkningarna av skördeskadeersättningar och framställning av statistik i samband därmed utförs vid SCB. I skördeskadeskyddet, som är ett områdesskydd, ingår alla jordbruksföretag med minst 2 hektar brukad åkermark och nästan alla odlade grödor. En detaljerad beskrivning av skyddet lämnas i kapitel 12.

Särskilda undersökningar rörande jordbrukarnas inkomster, utgifter, tillgångar och skulder har årligen utförts sedan slutet av 1930-talet på grundval av brukarnas självdeklarationer. Undersökningarna har grundats på stickprovsförfarande. Sedan 1953 har urvalet av deklarationer skett slumpmässigt. En detaljerad redogörelse för deklarationsundersökningarnas uppläggning lämnas i kapitel 11.

Den jordbruksekonomiska undersökningen, som grundas på bokföringsuppgifter från ett antal jordbruksföretag, avser att årligen belysa intäkter, kostnader och lönsamhetsförhållanden inom jordbruket. Undersökningen genomfördes första gången 1914. Ansvaret för undersökningen överflyttades den 1 juli 1975 från lantbruksstyrelsen till SCB. En närmare beskrivning återfinns i kapitel 11.

Statistik från statens jordbruksnämnd

Jordbruksnämnden sammanställer statistik över bl a priser, vidareförädling av olika jordbruksprodukter och konsumtion av livsmedel.

Sedan lång tid tillbaka har jordbruksnämnden gjort årliga sammanställningar över jordbrukets inköp av handelsgödsel och fodermedel. Fr o m 1979 sammanställs också statistik över jordbrukets inköp av maskiner och redskap samt växtskyddsmedel; denna statistik har tidigare handlagts av Lanbrukets utredningsinstitut. Material till dessa sammanställningar erhåller nämnden från tillverkare och importörer samt från den officiella handelsstatistiken.

Kvantitetsuppgifter om leveranser av brödsäd, kvarnarnas förmalning, saluförd produktion av mjöl m m sammanställs varje månad. Vidare gör nämnden på basis av bl a livsmedelsverkets besiktningsstatistik månatliga beräkningar av produktionen av kött och fläsk.

Nämnden presenterar prisuppgifter för bl a vegetabilie- och animalieprodukter och handelsgödsel. Dessa uppgifter samlas in genom olika instanser.

Beräkningar av detaljerade prisindexserier för jordbruksprodukter har utförts sedan 1940-talet. Även före denna tid utarbetades vissa prisindex på jordbruksområdet. Beräkningarna utförs inom jordbruksnämnden.

Nämnden sammanställer vidare totalkalkyler över jordbrukets inkomster och utgifter. Dessa kalkyler – jordbrukets totalkalkyl – utgör bl a underlag för jordbruksprisregleringen.

Statistik från lantbruksstyrelsen

Lantbruksstyrelsen publicerar statistik över veterinärverksamheten. Av denna publicering framgår bl a frekvenser av olika slag av djursjukdomar.

Fårkontroll har bedrivits sedan 1920-talet. Verksamheten har under perioden 1956–1982 letts av lantbruksstyrelsen, som även utarbetat statistik däröver. Fr o m 1983 har huvudmannaskapet överförts till Svenska Fåravelsförbundet.

Vidare utarbetar styrelsen statistik över lantbruksnämndernas verksamhet. I denna statistik ingår bl a uppgifter om statliga bidrag och kreditgarantier till jordbrukare.

Slutligen redovisar lantbruksstyrelsen årliga uppgifter om nämndernas kursverksamhet.

Statistik från Svensk Husdjursskötsel

Mjölkboskapskontroll samt svinstam- och suggkontroll har genomförts sedan 1930- respekive 1920-talen. Sedan 1967 genomförs även köttboskapskontroll. Svensk Husdjursskötsel leder numera verksamheterna och utarbetar statistik i anslutning till dem. Uppgifter om seminverksamheten sammanställs också av Svensk Husdjursskötsel.

Statistik från Lantbrukets utredningsinstitut

Lantbrukets utredningsinstitut utarbetade t o m 1978 årligen statistik över jordbrukets inköp av olika slag av maskiner och redskap samt växtskyddsmedel. Fr o m undersökningsåret 1979 utförs dessa undersökningar av jordbruksnämnden.

Utredningsinstitutet har vidare sedan 1956 genomfört intermittenta undersökningar avseende jordbrukets struktur. Den senaste undersökningen, 1976, avsåg lantbrukarnas sysselsättning.

Några jordbruksstatistiska publikationer från här redovisade myndigheter och organisationer

SCBs statistik publiceras främst i Statistiska meddelanden, SM. Jordbruksuppgifter återfinns huvudsakligen i serie J. Till vissa av dessa meddelanden utges Appendix med i allmänhet lägre regional indelning. Lantbruksräkningar presenteras i Lantbruksräkningen. SCB ger vidare ut Allmän månadsstatistik, i vilken lämnas ett mindre antal uppgifter om jordbruk.

Huvuddelen av *jordbruksnämndens* statistik redovisas varje månad i Jordbruksekonomiska meddelanden, JEM. I denna tämligen omfattande redovisning ingår även det begränsade antal uppgifter om jordbruk som presenteras i Allmän månadsstatistik. Därjämte publicerar nämnden vissa uppgifter i stenciler.

Svensk Husdjursskötsel ger ut Meddelanden, och statistik från *lantbruksstyrelsen* återfinns i stenciler eller i styrelsens Meddelanden.

Andra publikationer med jordbruks-, skogs- och fiskestatistik

Svenskt lantbruk, informationsskrift om lantbruk och lantbruksadministration. Statens lantbruksinformation (1976).

Skogsstatistisk årsbok, årligen sedan 1951. Skogsstyrelsen.

Fiskestatistisk årsbok, 1971 t o m 1982. SCB.

Miljöstatistisk årsbok, naturmiljön, 1975, 1977, 1979, 1981. SCB.

Naturmiljön i siffror. Miljöstatistisk årsbok 1983–1984. SCB.

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985. SCB.

Forsknings- och försöksmeddelanden, årligen sedan 1956, från institutioner på jordbrukets, trädgårdsodlingens, skogens m fl områden. Särtryck ur Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens tidskrift.

Historisk statistik för Sverige. 2. Väderlek, lantmäteri, jordbruk, skogsbruk, fiske t o m år 1955. SCB (1959).

Adresser

SCB, 115 81 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Telefon 08/783 40 00

SCB, 701 89 Örebro
Telefon 019/14 03 20

Statens jordbruksnämnd, 551 82 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 8
Telefon 036/16 94 80

Lantbruksstyrelsen, 551 83 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 6
Telefon 036/16 94 20

Svensk Husdjursskötsel, Hållsta, 631 84 Eskilstuna
Telefon 016/15 04 00

Lantbrukets utredningsinstitut, LUI, 105 33 Stockholm
Besöksadress: Torsgatan 4
Telefon 08/787 53 00

Skogsstyrelsen, 551 83 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 6
Telefon 036/16 94 00

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien
Box 6806, 113 86 Stockholm
Besöksadress: Drottninggatan 95 B
Telefon 08/30 05 40

Områdesindelningar

Sedan lång tid tillbaka sker inom lantbruksstatistiken en omfattande områdesredovisning av resultat som framkommer genom skilda undersökningar. Redovisning lämnas sålunda dels för olika administrativa områden, dels för områden som avgränsats främst med hänsyn till de naturliga förutsättningarna för jordbruk.

Administrativa områden.
Län. Huvudområden.
I statistiken redovisas i allmänhet uppgifter för *län*. Länsindelningarna har emellertid ändrats över tiden i och med att såväl hela församlingar som församlingsdelar flyttats mellan län. Omfattningen av större förändringar belyses i tablån nedan.

År	*Antal län som berörts*	*Antal församlingar som flyttats mellan län*
1952	6	5
1967	6	6
1968[1]	1	–
1969	4	3
1971	15	55
1974	8	13

1) Stockholms stad sammanslogs med Stockholms län.

I allmänhet användes i statistikredovisningen den länsindelning som gällde vid undersökningens genomförande.

I vissa fall sammanförs de 24 länen till 3 *huvudområden*, nämligen Götaland, Svealand och Norrland.

Naturliga jordbruksområden.
Produktionsområden. Riksområden.
Vid bearbetning och redovisning av lantbruksstatistiken är de administrativa områdena från vissa synpunkter inte alltid lämpliga som indelningsgrund. Flertalet län är därför uppdelade på särskilda s k *naturliga jordbruksområden*. Därvid har hänsyn tagits till de naturförhållanden som väsentligt påverkar förutsättningarna för jordbruk, t ex berggrundens och jordarternas beskaffenhet, landskapets topografi och klimatet. De naturliga jordbruksområdena är uppbyggda av församlingar och i vissa fall delar av församlingar.

De naturliga jordbruksområdena sammanfördes ursprungligen till 18 *produktionsområden*. De flesta av dessa produktionsområden täcker delar av mer än ett län. Gränserna är numera fasta.

Däremot har gränserna för de naturliga jordbruksområdena modifierats. Gränserna utgör numera i princip kombinationer av gränserna för produktionsområdena och länsgränserna. Detta medför att de naturliga jordbruksområdena påverkas av ändringar i länsgränserna. År 1985 var landet indelat i 61 naturliga jordbruksområden.

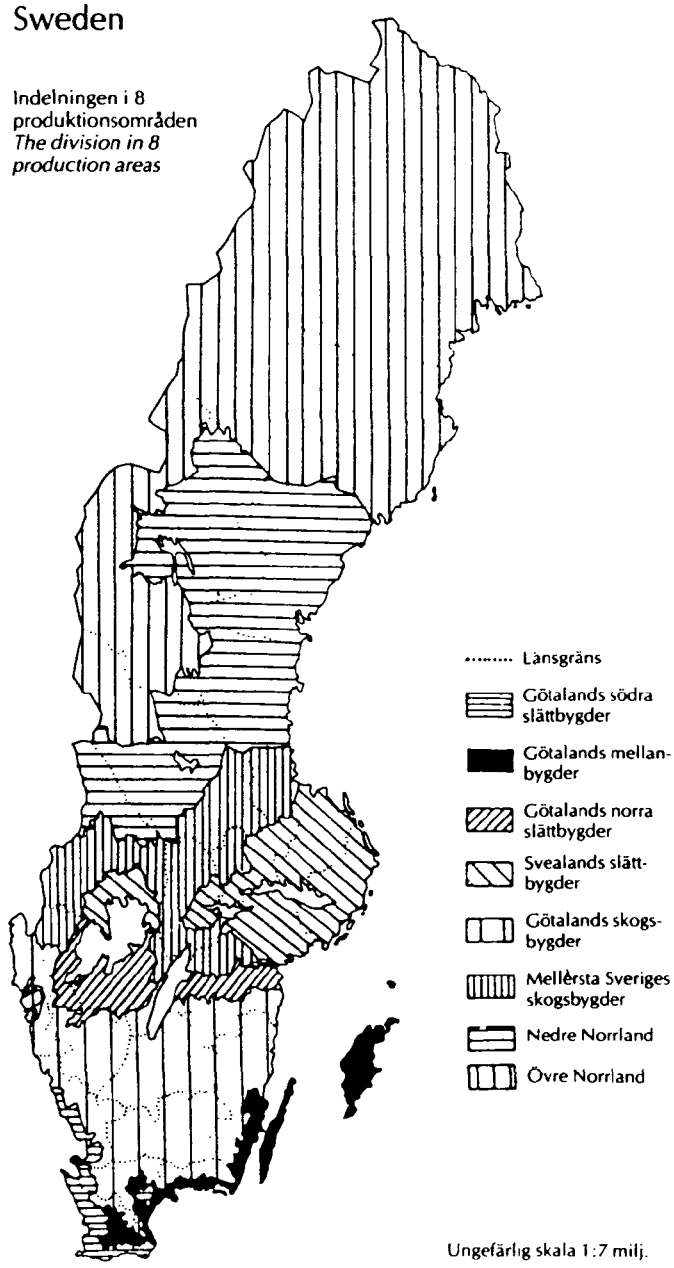
De 18 produktionsområdena kan sammanföras till 8 större produktionsområden. Ett av de 18 produktionsområdena delas dock av gräns mellan två av de 8 produktionsområdena.

De 8 produktionsområdena kan sammanföras till 3 *riksområden*. Dessa 3 riksområden sammanfaller inte med de 3 administrativa huvudområdena.

Indelningen i åtta produktionsområden framgår av kartan nedan och sambandet mellan naturliga jordbruksområden och produktions- och riksområden framgår av sammanställningen på nästa sida.

Sverige
Sweden

Indelningen i 8 produktionsområden
The division in 8 production areas

Ungefärlig skala 1:7 milj.

3 Riksområden

8 Produktionsområden
18 Produktionsområden
61 Naturliga jordbruksområden

1. Södra och mellersta Sveriges slättbygder

1 Götalands södra slättbygder (Gss)
01 Skåne–Hallands slättbygd
19 Kristianstads län, slättbygden
22 Malmöhus län, slättbygden
23 Hallands län, slättbygden

2 Götalands mellanbygder (Gmb)
02 Sydsvenska mellanbygden
10 Kalmar län, Kalmarslätten
16 Blekinge län, slättbygden
18 Kristianstads län, mellanbygden
21 Malmöhus län, mellanbygden
03 Öland och Gotland
13 Kalmar län, Öland
14 Gotlands län

3 Götalands norra slättbygder (Gns)
04 Östgötaslätten
05 Östergötlands län, Östgötaslätten
05 Vänerslätten, del av
27 Älvsborgs län, slättbygden
31 Skaraborgs län, slättbygden, Götalandsdelen
32 Skaraborgs län, falbygden

4 Svealands slättbygder (Ss)
05 Vänerslätten, del av
35 Värmlands län, slättbygden
62 Skaraborgs län, slättbygden, Svealandsdelen
06 Mälar- och Hjälmarbygden
01 Stockholms län
02 Uppsala län
03 Södermanlands län
40 Örebro län, slättbygden
43 Västmanlands län, slättbygden

2. Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder

5 Götalands skogsbygder (Gsk)
07 Sydsvenska höglandet
06 Östergötlands län, södra skogsbygden
08 Jönköpings län
09 Kronobergs län
12 Kalmar län, skogsbygden
15 Blekinge län, skogsbygden
17 Kristianstads län, skogsbygden
20 Malmöhus län, skogsbygden
24 Hallands län, skogsbygden
30 Älvsborgs län, södra höglandet
34 Skaraborgs län, sydöstra höglandet
61 Göteborgs och Bohus län, södra höglandet
08 Östsvenska dalbygden
07 Östergötlands län, södra kustlandet
11 Kalmar län, norra kustlandet
09 Västsvenska dalbygden
25 Hallands län, norra Halland
26 Göteborgs och Bohus län, länet utom södra höglandet
28 Älvsborgs län, dalbygderna

6 Mellersta Sveriges skogsbygder (Ssk)
10 Södra Bergslagen
04 Östergötlands län, norra skogsbygden
33 Skaraborgs län, nordöstra höglandet
39 Örebro län, södra skogsbygden
11 Västsvenska dalsjöområdet
29 Älvsborgs län, Dalslands bergsbygd
36 Värmlands län, centrala och västra Värmland
12 Norra Bergslagen
37 Värmlands län, Bergslagen
41 Örebro län, Bergslagen
42 Västmanlands län, Bergslagen
44 Kopparbergs län, Bergslagen
13 Östra Dalarna–Gästrikland
45 Kopparbergs län, östra Dalarna
48 Gävleborgs län, Gästrikland

3. Norra Sverige

7 Nedre Norrland (Nn)
14 Kustlandet i nedre Norrland
49 Gävleborgs län, Hälsinglands kustland
51 Västernorrlands län, kustlandet
16 Nordsvenska mellanbygden
38 Värmlands län, norra Värmland
46 Kopparbergs län, mellanbygden
50 Gävleborgs län, inlandet
52 Västernorrlands län, inlandet
55 Jämtlands län, mellanbygden
17 Jämtländska silurområdet
54 Jämtlands län, silurområdet

8 Övre Norrland (Nö)
15 Kustlandet i Övre Norrland
57 Västerbottens län, kustlandet
59 Norrbottens län, kustlandet
18 Fjäll- och moränbygden
47 Kopparbergs län, fjällbygden
56 Jämtlands län, fjällbygden
58 Västerbottens län, inlandet
60 Norrbottens län, inlandet

Områden för skördeberäkningar m m.
Skördeområden. Specialområden.

I samband med att metoder för objektiva skördeuppskattningar och ett permanent skördeskadeskydd för jordbruket infördes, indelades landet i områden som numera benämns *skördeområden*. Dessa områden är mer homogena än de naturliga jordbruksområdena med avseende framförallt på skördens variation från år till år.

Områdesindelningen har fortlöpande setts över. Därvid har eftersträvats homogenitet beträffande skillnaden mellan normal och erhållen skörd. Eftersom statistiskt material i stor utsträckning saknats för denna skillnad har man i stället utgått från faktorer som i hög grad påverkar skördens storlek, såsom klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning. Dessutom har risken för speciellt svåra skördeskador, t ex på grund av översvämning eller svår torka, beaktats. År 1985 var riket indelat i 420 skördeområden.

I regel följer områdena församlingsgränserna. I vissa fall är dock församlingarna så heterogena från jordbrukssynpunkt att en delning ansetts nödvändig.

För skördeberäkningar har en anpassning gjorts av de naturliga jordbruksområdena till indelningen i skördeområden. De naturliga jordbruksområden som bildas av skördeområden kallas *anpassade naturliga jordbruksområden*. Genom sammanläggning av dessa erhålls 8 anpassade produktionsområden.

Vid beräkningar inom SCB grupperas skördeområdena till följande specialområden.

Spillområdena används för vissa undersökningar i samband med de objektiva skördeuppskattningarna. Vid bestämning av spill från potatis för stärkelse och råsprit används en indelning i 11 spillområden. Dessa har erhållits genom sammanslagning av skördeområden varvid man i huvudsak har följt indelningen i naturliga jordbruksområden. Vid bestämning av spill för matpotatis har dock ett av spillområdena uppdelats i 3 delområden. Genom att dela 6 av de 11 spillområdena i två delar har erhållits en indelning i 17 områden, vilka används för bestämning av spill för spannmål.

Återväxtområdena, 59 till antalet, används vid beräkning av återväxt på slåttervall och kvalitet på hö.

Bevattningsområdena, som är 7 till antalet, används för bestämning av bevattningseffekten på potatisodling, så att potatis med respektive utan bevattningsmöjlighet kan särbehandlas i skördeskadeberäkningarna. Områdena har erhållits genom sammanslagning av skördeområden, varvid hänsyn tagits till nederbördsförhållanden och andra förhållanden som kan påverka potatisodlingen.

En sammanställning över av SCB använda områdesindelningar i lantbruksstatistiken lämnas i figuren på nästa sida.

Särskilda indelningar

I vissa fall tillämpas för statistiska ändamål andra områdesindelningar än de ovan beskrivna.

Lantbruksstyrelsen har indelat landet i drygt 400 primära naturliga jordbruksområden med hänsyn till klimat, jordart, topografi och uppodling. Dessa kan sammanföras till 5 klimatiska riksområden, vilka var för sig består av högst 3 bygder: Jordbruksbygd, Mellanbygd och Glest uppodlad bygd.

Vidare har styrelsen gjort en speciell regionindelning av landet, vilken används vid beskrivning av utvecklingen inom jord- och skogsbruket. Vid indelningen har man sökt sammanföra områden med likartade sociala, ekonomiska och fysiska förutsättningar till enhetliga regiontyper.

Jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse har en omfattande regional statistikproduktion med redovisning bl a på enskilda föreningars verksamhetsområden. Några sådana indelningar framgår av tabellerna i kapitel 9 (föreningsområden för köttboskaps- och suggkontrollerna samt mejeriföreningar).

För prisstödet till jordbruket används i flera fall speciella områdesindelningar. Så t ex utgår pristillägget på mjölk respektive kött och fläsk i norra Sverige efter egna indelningar.

Annan publicering

Rikets indelningar. Årsbok över regionala indelningar med koder m m. SCB.

Sveriges kommuner åren 1952–1980. Förändringar i kommunindelning och kommunkoder. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor 1980:5.

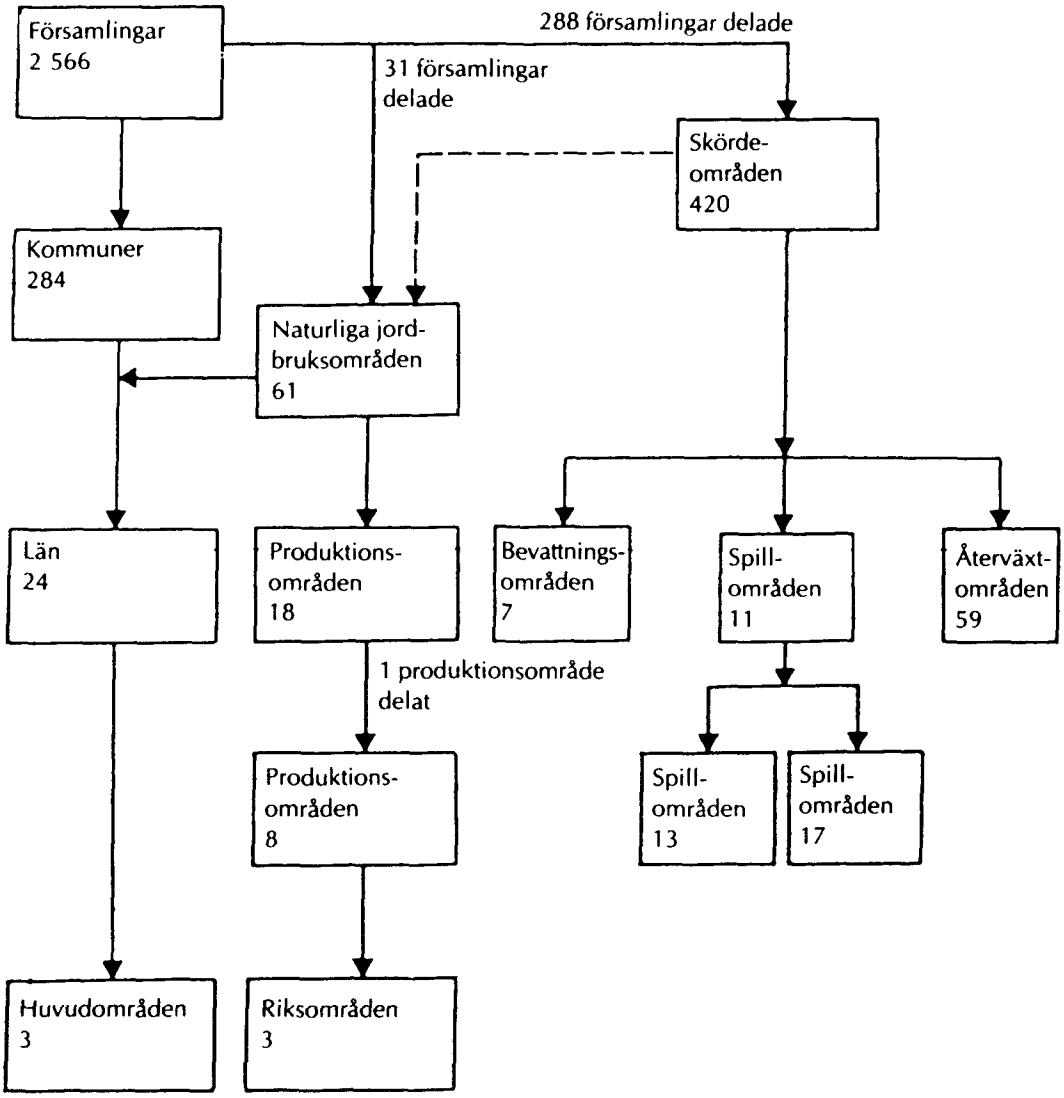
Områdesindelningar i lantbruksstatistiken. Meddelanden i samordningsfrågor senast 1982:1, 1983:2, 1984:1 med bilaga, 1985:2 och 1986:1.

Sveriges klimat-, jordarts- och uppodlingsområden, del VIII. Riksöversikt, regionala uppgifter återfinns i stenciler. Kungl. lantbruksstyrelsen. Meddelanden, serie A nr 8 (1969).

Uppgifter om lantbruksstyrelsens speciella regionindelning återfinns i styrelsens meddelandeserie.

Områdesindelningar använda inom lantbruksstatistiken och antal områden 1985

Administrativa indelningar	Lantbruksanknutna indelningar

Lantbruksregistret

Inledning
Lantbruksregistret (LBR) innehåller uppgifter om företagen inom jord- och skogsbruket. LBR infördes 1968 och innebär en registrering av uppgifter som insamlas årligen i juni genom postenkät. Ett av syftena med lantbruksregistret är att bilda underlag för jordbruksstatistiken. Uppgiftsinsamlingen till registret har också samordnats med obligatorisk anmälan till skördeskadeskyddet och deklaration för potatisregleringen.

Systemet med årliga lantbruksregistreringar ersatte bl a de allmänna jordbruksräkningar, som hållits med i regel fem års mellanrum, och tre årliga urvalsundersökningar, s k jordbruksinventeringar.

Företag i registret
I LBR registreras företag inom jordbruk, skogsbruk, husdjursskötsel, fruktodling eller trädgårdsodling. Uppgiftsplikt föreligger enligt SFS 1968:111 (omtryckt 1978:468).

Med hänsyn till tidsintervallen mellan uppgiftsinsamlingen kan företagen i LBR indelas i följande grupper:

a) företag med minst 2 hektar åkermark.

b) företag med mindre än 2 hektar åkermark men som omfattar fastighet taxerad som jordbruksfastighet. Gruppen består huvudsakligast av företag som enbart har skogsmark eller annat ägoslag än åkermark.

c) företag med djurbesättningar som uppgiftsdagen eller tidigare under kalenderåret omfattat

   – minst 250 svin eller
   – minst 500 får (inklusive lamm) eller
   – minst 1 000 höns (inklusive kycklingar).

d) företag med trädgårdsodling som omfattar minst 200 m^2 under glas eller plast eller minst 2 500 m^2 frilandsareal. Odling i hemträdgårdar eller för husbehov ingår inte.

Vissa företag i grupp c) eller d) återfinns även bland företagen i grupp a) eller b).

Uppgifter insamlas varje år från företag med minst 2 hektar åkermark eller med stor djurbesättning. Trädgårdsföretagen ingår två år av tre i uppgiftsinsamlingen till LBR i juni. Det tredje året genomförs i stället särskilda undersökningar, s k trädgårdsräkningar eller trädgårdsinventeringar.

Den årliga registreringen kallas lantbruksräkning de år de s k skogsbruksföretagen, företag i grupp b) ovan, ingår i uppgiftsinsamlingen. Lantbruksräkningar har hittills genomförts med fem års mellanrum, 1971, 1976 och 1981.

Insamlade uppgifter
I LBR ingår dels fasta uppgifter, dels tillfälliga, som i vissa fall återkommer.

De uppgifter som insamlas varje år avser

- företagarens namn och adress, personnummer, telefonnummer
- fastigheter som ingår i företaget och deras areal av åkermark och skogsmark. Uppgift om ägare till arrenderad åkermark respektive arrendator till utarrenderad åkermark
- åkerarealens användning samt arealen av olika ägoslag i varje församling
- orsakerna till förändringar i åkerarealen
- antalet husdjur
- förekomst av byggnadsverksamhet

Bland uppgifter som tillfälligtvis insamlas till LBR kan nämnas maskiner och anläggningar, sysselsatta på företaget, hästar och getter.

Uppgifter om arealer för odling av trädgårdsväxter på friland respektive i växthus insamlas från trädgårdsföretagen.

För skogsbruksföretagen registreras uppgifter om företagare, fastigheter, arealer av olika ägoslag samt uppgift om utarrenderad åkermark och arrendator.

Bearbetning
Undersökningen är en totalräkning. De insamlade uppgifterna skall avse förhållandena en vissa dag i juni respektive år.

Blankett och anvisningar för uppgiftslämnandet fastställs av SCB i samråd med statens jordbruksnämnd och lantbruksstyrelsen.

SCB sänder ut blanketter i slutet av maj till alla kända uppgiftsskyldiga. För företag som tidigare registrerats i lantbruksregistret påförs blanketterna maskinellt uppgifter om företagare, fastigheter och församlingstillhörighet.

När blanketterna återkommit till SCB från lantbrukarna granskas de manuellt och maskinellt och eventuella fel rättas. Uppgifterna registreras på magnetband. I påminnelse- och granskningsarbetet deltar även lantbruksnämnderna.

Av de cirka 120 000 företag som berörs ett normalår av uppgiftsinsamlingen erhålls uppgifter från de flesta. Bortfallet är endast 0,1 %.

Vid lantbruksräkningen 1981 tillämpades en ny metod för uppgiftsinsamling avseende företag med mindre än 2 hektar åkermark. Uppgifter inhämtades då från 1981 års fastighetstaxeringsregister för dessa företag. Vid de tidigare lantbruksräkningarna har uppgifter för dessa företag insamlats genom postenkät.

Lantbruksregistrets användningsområden

Lantbruksregistret används för statistiska och administrativa ändamål samt dessutom som urvalsram för olika undersökningar inom lantbruksstatistiken.

Uppgifter ur lantbruksregistret ligger till grund för ersättningsberäkningarna i skördeskadeskyddet samt för beräkningar av arealavgifter i samband med den marknadsreglering av potatis om infördes 1972. Fr o m 1985 används uppgifter i lantbruksregistret också för beräkning av prisstöd till potatisodlingen i de fem nordligaste länen. Lantbruksregistret ligger vidare till grund för särskild uppgiftsinsamling i samband med stöd till smågrisproducenter i norra Sverige.

Statistiken ur registret utnyttjas bl a av myndigheter och näringsliv vid prisförhandlingar, export- och importplanering m m.

Utöver den omfattande officiella statistik som publiceras från registret framställs särskild regional statistik åt lantbruksnämnderna. Nämnderna har också tillgång till uppgifter för enskilda företag för sin planerande och rådgivande verksamhet. Efter beställningar från statliga institutioner, jordbrukets intresseorganisationer m fl, utförs också särskilda statistiska bearbetningar.

Registret används som urvalsram för bl a objektiva skördeuppskattningar och deklarationsundersökningar för jordbrukare.

1

FÖRETAGARE (brukare) den 13 juni 1985

Ändra och komplettera uppgifterna om de är fel eller ofullständiga

Om Ni överlåtit företaget, fyll i avsnitt 11 på sidan 4 och sänd in blanketten.

Personnummer

Telefon-nummer

Organisations-nummer (juridisk person)

Om mer än en företagare finns, redovisas övriga i avsnitt 15

SCB's identifieringsnr

LBR 1985

1

UPPGIFTER SOM ANVÄNDS FÖR

- ■ LANTBRUKSREGISTRET
- ■ LANTBRUKSSTATISTIKEN
- ■ SKÖRDESKADESKYDDET
- ■ POTATISREGLERINGEN

Ändra och komplettera de utskrivna uppgifterna och fyll i övriga uppgifter i blanketten. Den ifyllda blanketten skall vara statistiska centralbyrån, SCB, tillhanda **senast den 19 juni 1985.** En försening kan bl a medföra att företagaren går miste om skördeskadeersättning.
Uppgifterna på blanketten skall avse ett företag, varmed menas den verksamhet inom jordbruk, skogsbruk, husdjursskötsel, frukt- eller trädgårdsodling, som bedrivs under en och samma driftsledning. Beträffande uppgifternas användning m m se i övrigt bifogade anvisningsbroschyr.

2

BRUKNINGSCENTRUM

Här anges den fastighet där de för driften viktigaste ekonomibyggnaderna är belägna. Se även anvisningsbroschyren. Ändra och komplettera uppgiften om den är fel eller ofullständig.

3

FASTIGHETER som ingår i företaget den 13 juni 1985

Ändra och komplettera uppgifterna om de är fel eller ofullständiga.
Nya fastigheter skrivs i ledig ruta eller i avsnitt 12.

Om åkerarealen på någon fastighet ändrats, fyll även i avsnitt 13 på sidan 4.

Ordnings-nr	Församling nr	FASTIGHETSBETECKNING (namn och nummer)	Ägd/ arrenderad	Areal under eget bruk Åkermark hektar	Areal under eget bruk Skogsmark hektar	Utarrenderad åkermark hektar	SCB's kod
		10		14	15	16	17 Å/A
		11					18 Förändr
		12 13					19 Sam
		10		14	15	16	17 Å/A
		11					18 Förändr
		12 13					19 Sam
		10		14	15	16	17 Å/A
		11					18 Förändr
		12 13					19 Sam
		10		14	15	16	17 Å/A
		11					18 Förändr
		12 13					19 Sam

4

FÖRSAMLINGAR

Följ nedanstående församlingsnumrering när Ni fyller i avsnitt 6.

Nr 1	Nr 2	Nr 3

Om uppgifterna är fel eller ofullständiga, ändra eller komplettera i fältet till höger om respektive uppgift.

5

AREALER FÖRSAMLINGSVIS

■ **AREALER UNDER EGET BRUK**

Arealen åkermark (obs EJ betesmark) skall redovisas uppdelad på grödor på nästa sida.

Vad som räknas till åkermark, betesmark, skogsmark och annan mark framgår av baksidan av anvisningsbroschyren.

	Hektar		Hektar		Hektar	
	Åkermark	1	Åkermark	1	Åkermark	1
	Betesmark	2	Betesmark	2	Betesmark	2
	Skogsmark	3	Skogsmark	3	Skogsmark	3
	Annan mark	4	Annan mark	4	Annan mark	4
Summa areal under eget bruk	Total areal	5	Total areal	5	Total areal	5

■ **UTARRENDERAD ÅKERMARK**

Utarrenderad åkermark	6	Utarrenderad åkermark	6	Utarrenderad åkermark	6

SCB STATISTISKA CENTRALBYRÅN
Enheten för lantbruksenkäter

Postadress 701 89 ÖREBRO
Gatuadress Folkungagatan 8
Telefon 019-14 03 20

2

6 ÅKERAREALENS ANVÄNDNING den 13 juni 1985

Om vårsådden inte är avslutad den 13 juni, skall arealredovisningen avse förhållandena den dag vårsådden är avslutad, dock senast den 20 juni. I dessa fall skall blanketten vara SCB tillhanda senast den 22 juni.

Vid uppkörning och omsådd den 13 juni eller tidigare redovisas den nya grödan.
Uppkörd areal som ej sätts om redovisas som helträda (rad 28).

Ange alla arealuppgifter i hektar med avrundning till en decimal. Vid avrundningen höjs första decimalen en enhet om andra decimalen är 5 eller högre (t ex 0,44 blir 0,4 och 0,45 blir 0,5). 1 tunnland = 0,5 hektar. 1 000 m² = 0,1 hektar.

Följ den församlingsnumrering (nr 1, 2 och 3) som angivits på sidan 1

ÅKERAREAL UNDER EGET BRUK

				Församling nr 1 *Hektar*	2 *Hektar*	3 *Hektar*
SPANNMÅL						
	01	Höstvete till mognad	01	,	,	,
(01) Även höstvete med hjälpsådd av vårvete.	02	Vårvete till mognad	02	,	,	,
(03) Även höstråg med hjälpsådd av vårråg.	03	Höstråg till mognad	03	,	,	,
	04	Vårråg till mognad	04	,	,	,
	05	*Korn till mognad (ej blandsäd)*	05	,	,	,
	06	Havre till mognad (ej blandsäd)	06	,	,	,
(07) Blandningar av stråsäd och baljväxter eller stråsädesblandningar, där korn eller havre ingår. Även blandsäd som uppkommit genom hjälpsådd av korn eller havre i vinterskadad höstsäd räknas hit. Baljväxter med s k stödgröda redovisas på rad 08 eller 25.	07	Blandsäd till mognad	07	,	,	,
	08	Foderärter och vicker till mognad	08	,	,	,
	09	Åkerbönor till mognad	09	,	,	,
VALLAR, GRÖNFODER OCH ENSILAGE						
(10) Grönfoder av säd, ärter och vicker samt fodermärgkål, grönfoderraps, lupiner, rajgräs (billiongräs), majs, solros m fl vilka är avsedda att användas till grönfoder, ensilage eller bete.	10	Grönfoder- och ensilageväxter	10	,	,	,
(11) Vall som används till hö- och ensilageberedning, till grönfoder eller som tillfälligt bete.	11	Slåttervall (på åkermark) som utnyttjas 1985	11	,	,	,
(12) Endast beten på åkermark, dvs på mark som är lämplig att plöjas, redovisas här. Andra beten redovisas som betesmark i avsnitt 5 på sid 1.	12	Betesvall (på åkermark) som utnyttjas 1985	12	,	,	,
	13	Slåtter- och betesvall (på åkermark) som ej utnyttjas 1985	13	,	,	,
(14) Odling för skörd av vallfrö.	14	Frövall	14	,	,	,
POTATIS OCH SOCKERBETOR						
(15) (17) Potatis som kan bevattnas med för odlaren tillgänglig teknisk utrustning. Se vidare i bifogad broschyr sidan 6.	15	Matpotatis — med bevattningsmöjlighet	15	,	,	,
	16	Matpotatis — utan bevattningsmöjlighet	16	,	,	,
(15) (16) Även potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites m m samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatis.	17	Potatis för stärkelse och råsprit — med bevattningsmöjlighet	17	,	,	,
(17) (18) Även utsädesodlingar av potatis för stärkelse och råsprit.	18	Potatis för stärkelse och råsprit — utan bevattningsmöjlighet	18	,	,	,
(19) Fodersockerbetor redovisas på rad 27.	19	Sockerbetor	19	, *	, *	, *
OLJEVÄXTER						
	20	Höstraps till mognad	20	,	,	,
(20) (21) Raps till grönfoder redovisas på rad 10.	21	*Vårraps till mognad*	21	,	,	,
(20) Även höstraps med hjälpsådd av vårraps eller vårrybs.	22	Höstrybs till mognad	22	,	,	,
(22) Även höstrybs med hjälpsådd av vårraps eller vårrybs.	23	Vårrybs till mognad	23	,	,	,
	24	Övriga oljeväxter till mognad	24	,	,	,
ÖVRIG ÅKERMARK						
(25) Även odling med s k stödgröda. Redovisa konservärter på rad 27.	25	Kokärter till mognad	25	,	,	,
(26) Fältmässiga odlingar av köksväxter, frukt och bär, plantskolor för trädgårdsväxter o dyl. Konservärter, bruna bönor, foderrotfrukter, spånadsväxter, plantskolor för skog m m.	26	Trädgårdsväxter	26	,	,	,
(27) Förklaringar om vad som räknas som åkermark finns på baksidan av anvisningsbroschyren.	27	Andra växtslag	27	,	,	,
(29)	28	*Helträda*	28	,	,	,
	29	Annan obrukad (ej nedlagd) åkermark	29	,	,	,
		Summa åkermark under eget bruk (summa rad 01-29)		,	,	,

*) Ange företagets odlarnummer för sockerbetor till höger. Det behövs för att beräkningarna i skördeskadeskyddet skall kunna grundas på leveransstatistik för det enskilda *företaget. Om sockerbetor levereras på flera odlar*nummer, ange samtliga.

ODLARNUMMER FÖR SOCKERBETOR

Summan skall för varje församling överensstämma med uppgifter om areal åkermark under eget bruk i avsnitt 5.

I DETTA FÄLT FÅR ANTECKNINGAR INTE GÖRAS
RESERVERAT FÖR MASKINELL LÄSNING

7 NY- OCH OMBYGGNAD (EKONOMIBYGGNADER)

Markera *med* kryss (X)

	Ja	Nej
Har på företaget under tiden 15 juni 1984 – 15 juni 1985 pågått nybyggnad, tillbyggnad eller mer omfattande ombyggnad?	☐	☐

Om "Ja", sätt kryss i rutan (rutorna) nedan för det (de) byggnadsslag som ny- *eller ombyggts.*

- Djurstall ☐
- Lada, loge, silo eller annan lagerbyggnad ☐
- Maskinhall, traktorgarage ☐
- Annan ekonomibyggnad ☐

Endast byggnadsverksamhet på ekonomibyggnader anges.

Byggnadsverksamheten redovisas oberoende av om den bekostas av brukaren eller någon annan.

Även nyligen påbörjad om- eller nybyggnad redovisas.

Redovisa inte underhåll och reparation eller ombyggnadsarbeten av mindre omfattning (t ex omläggning av tak, byte av inredning osv) eller installation av utgödslingsanordning, hö eller spannmålstork, mjölktank o dyl.

8 BEVATTNINGSANLÄGGNINGAR

	Ja	Nej
Har Ni bevattnings-anläggning för växtodling?	☐	☐
Om svaret är Nej. Avser Ni att skaffa bevattningsanläggning under de närmaste två-tre åren?	☐	☐

Första frågan besvaras med Ja även i de fall Ni hyr, lånar eller endast är delägare i anläggning. Har Ni köpt anläggning men ej fått den levererad besvaras frågan också med Ja.

9 Antal stadigvarande sysselsatta på företaget den 13 juni 1985

Uppgifter om antalet stadigvarande sysselsatta insamlas främst för den beredskapsplanering som sker inom block-organisationen på det lokala planet. Detta är anledningen till att män i värnpliktsåldern 18-47 år redovisas särskilt.

Redovisa det **antal** personer som är stadigvarande sysselsatta på företaget och som fyllt 15 år. Medräkna även personer som på grund av sjukdom, semester o dyl inte är i arbete uppgiftsdagen men som normalt ingår i företagets arbetsstyrka. Personer som endast tillfälligtvis är sysselsatta på företaget, t ex under höskörden, redovisas sålunda inte.

Samtliga personer som är stadigvarande sysselsatta skall redovisas även om de har deltidssysselsättning, t ex med skötsel av djur. Redovisa med hänsyn till den normala ar*betsinsatsen per vecka.*

Hushållsarbete skall inte ingå i den redovisade arbetsinsatsen.

	Män				Kvinnor	
	15-17 år Antal	18-47 år Antal	48-64 år Antal	65 år och däröver Antal	15-64 år Antal	65 år och däröver Antal
Företagare och familjemedlemmar						
stadigvarande sysselsatta ...	51	52	53	54	55	56
därav sysselsatta högst 30 tim. per vecka .	61	62	63	64	65	66
Övrig arbetskraft						
stadigvarande sysselsatta ...	51	52	53	54	55	56
därav sysselsatta högst 30 tim. per vecka .	61	62	63	64	65	66

10 ANTAL HUSDJUR den 13 juni 1985

Finns ej nötkreatur, får, svin eller höns på företaget, sätt kryss i vidstående ruta ☐
Om endast vissa djurslag saknas, sätt streck (–) i summarutan för dessa

NÖTKREATUR		*Antal*
Kor för mjölkproduktion (även sinkor och utslagskor)	74	
Kor huvudsakligen för uppfödning av kalvar (amkor och dikor)	75	
Kvigor, tjurar och stutar, 1 år och däröver	76	
Kalvar under 1 år	77	
Summa nötkreatur	78	

FÅR		*Antal*
Tackor och baggar, födda 1984 och tidigare	79	
Lamm	80	
Summa får	81	

SVIN		*Antal*
Galtar för avel 6 månader och däröver	82	
Modersuggor (även första gången dräktiga suggor samt utslagssuggor)	83	
Övriga svin 3 månader och däröver	84	
Övriga svin under 3 månader	85	
Summa svin	86	

HÖNS OCH KYCKLINGAR		*Antal*
Höns, 20 veckor eller äldre	87	
Kycklingar, avsedda för äggproduktion	88	
Slaktkycklingar [1]	89	
Summa höns och kycklingar	90	

[1] Om besättningen t ex på grund av uppehåll mellan omgångar tillfälligtvis är mindre än normalt den 13 juni, ange nedan antalet slaktkycklingar i en normal uppfödningsomgång.

		Antal
Slaktkycklingar, normal uppfödningsomgång	91	

4

SCB's identifieringsnr | Bilagor Förs | fast

Uppgiftsskyldighet
Uppgifter lämnas för företag inom jordbruk, skogsbruk, husdjursskötsel, fruktodling och trädgårdsodling. Uppgifter lämnas av den som tillställts blankett eller i övrigt är uppgiftsskyldig enligt bifogad anvisningsbroschyr. För företagare som erhållit blankett men upphört med verksamheten lämnas uppgift om förändringen.

Författning
Uppgifterna insamlas enligt SFS 1968:111
(omtryckt 1978:468).

Sekretesskydd
Uppgifterna är sekretesskyddade enligt 9 kap 4 § sekretesslagen
(SFS 1980:100).

11 OM HELA FÖRETAGET ÖVERLÅTITS . . .

. . . markera med kryss i tillämplig ruta hur överlåtelsen skett.

- ☐ Försäljning, arvskifte, gåva
- ☐ Utarrendering
- ☐ Återlämnat arrende
- ☐ Annan orsak .....

Uppge den nye företagarens namn, adress och telefonnummer.

Överlåtit till (Namn, adress och telefonnummer)

12 ÖVRIGA UPPLYSNINGAR

13 OM FÖRETAGET ÄNDRAT ÅKERAREAL . . .

. . . ange för berörd fastighet nedan orsaker till förändring samt namn, adress och telefonnummer för den företagare som Ni övertagit åkerareal från eller överlåtit åkerareal till. Ange också om möjligt SCB's identifieringsnummer för detta företag.

ÖKNING av åkermark genom	MINSKNING av åkermark genom	Övertagit från/överlåtit till (Namn, adress och telefonnummer)
☐ 1 köp, arv, gåva ☐ 2 tillarrendering ☐ 3 återtaget arrende ☐ 4 nyodling av åkermark	☐ 5 försäljn., arvskifte, gåva ☐ 6 utarrendering ☐ 7 återlämnat arrende ☐ 8 nedläggning av åkermark	
☐ 1 köp, arv, gåva ☐ 2 tillarrendering ☐ 3 återtaget arrende ☐ 4 nyodling av åkermark	☐ 5 försäljn., arvskifte, gåva ☐ 6 utarrendering ☐ 7 återlämnat arrende ☐ 8 nedläggning av åkermark	
☐ 1 köp, arv, gåva ☐ 2 tillarrendering ☐ 3 återtaget arrende ☐ 4 nyodling av åkermark	☐ 5 försäljn., arvskifte, gåva ☐ 6 utarrendering ☐ 7 återlämnat arrende ☐ 8 nedläggning av åkermark	
☐ 1 köp, arv, gåva ☐ 2 tillarrendering ☐ 3 återtaget arrende ☐ 4 nyodling av åkermark	☐ 5 försäljn., arvskifte, gåva ☐ 6 utarrendering ☐ 7 återlämnat arrende ☐ 8 nedläggning av åkermark	

14 UNDERSKRIFT

Innan blanketten undertecknas, kontrollera att sidorna 2 och 3 har ifyllts!

Härmed försäkras på heder och samvete att uppgifterna om potatisarealens storlek, vilka även utgör deklaration för potatisregleringen, är fullständiga och riktiga *(se även sidan 3 i anvisningsbroschyren)*. Jag försäkrar även att uppgifterna i övrigt är fullständiga och sanningsenliga samt att jag är myndig och ej begärd i konkurs.

Ort och datum

..... den ..... / 1985

Namnteckning

15 ÖVRIGA FÖRETAGARE (brukare)

Om företaget har mer än en företagare (avsnitt 1 sidan 1) redovisas uppgifter för ytterligare högst två företagare nedan. Ändra och komplettera uppgifterna om de är fel eller ofullständiga.

Namn — SCB's kod
Utdeln.adress — Flytt
Postadress — Bort
Personnummer — Telefon-nummer

Namn — SCB's kod
Utdeln.adress — Flytt
Postadress — Bort
Personnummer — Telefon-nummer

16 FÖR SCB's NOTERINGAR

01	03	05, 06	07	08	09	10	11	15 Övr	16 Sign	18 Br-kat	19 Datum	20 ÖTS	61 Region 1	62 Region 2	63 Region 3	SCB's id-nr

SCB A/LE 505/293/ ALLF 710 85 057 200.000x2 85.03 ZÄTA AP 51206

De objektiva skördeuppskattningarna

Inledning

SCB insamlar årligen uppgifter om skörden genom de s k objektiva skördeuppskattningarna. Från dessa erhålls i första hand uppgifter om skörden per hektar (hektarskörden) för olika grödor. I anslutning till skördeuppskattningarna insamlas dessutom uppgifter i separata undersökningar om bl a spill, skördemetoder, sortanvändning och tidpunkter för sådd och skörd.

De objektiva skördeuppskattningarna avser företag med mer än 2 hektar åkermark. Uppgiftsinsamlingen har sedan 1960 omfattat höstvete, vårvete, höstråg, korn, havre, slåttervall, matpotatis och potatis för stärkelse och råsprit och för åren 1961–1980 även blandsäd.

Genom en huvudundersökning erhålls uppgifter om den biologiska skörden (dvs på fälten befintlig skörd). Med ledning av uppgifter om den biologiska skörden och resultat från en serie specialundersökningar om spill och andra förluster beräknas den bärgade skörden.

Undersökningarnas omfattning

Skördeuppskattningarna genomförs som urvalsundersökningar. På basis av lantbruksregistret utväljs inom varje skördeområde (se områdesindelningar) ett antal företag med urvalssannolikheten proportionell mot åkerarealens storlek. Antalet sålunda uttagna företag, s k provytegårdar, uppgick 1985 till minst 29 inom varje skördeområde. I huvudurvalet för 1985 års undersökning, som baserades på 1984 års lantbruksregister, ingick 11 922 företag. I tablån nedan redovisas antal företag i urvalet 1985 där odling av de olika grödorna förekom.

Gröda	Antal företag 1985
Höstvete	3 135
Vårvete	2 048
Höstråg	1 475
Korn	9 087
Havre	6 923
Slåttervall	8 731

I ett s k förstärkningsurval uttogs sammanlagt ytterligare 750 företag. Med förstärkningsurval avses en grödvis utökning av antalet undersökningsenheter (UE) som vidtas för att förbättra den statistiska säkerheten i vissa skördeområden där grödan är mindre vanligt förekommande. För förstärkningsurvalet gäller, liksom tidigare år, att ca hälften av uttagna UE har den avsedda grödan.

För potatis uttas ett från huvudurvalet helt fristående urval, i vilket urvalssannolikheterna inom varje skördeområde baseras på potatisodlingarnas storlek. I detta urval kan företag med stora potatisodlingar ingå flera gånger. För 1985 uttogs 5 500 UE med matpotatisodling och 1 000 UE med odling av potatis för stärkelse och råsprit.

Uppgiftsinsamling

Den centrala ledningen av skördeuppskattningarna utövas av SCB. Fältarbetet genomförs av lantbruksnämnderna. För ändamålet anställs hos varje nämnd en provyteledare och ett antal provtagare (sammanlagt 391 år 1985). Provtagarna utbildas vid lokala endagskurser. Provyteledarna utbildas vid centrala kurser och konferenser i SCBs regi.

Fältarbetet omfattar i huvudsak två moment, nämligen utläggning av provytor och provtagning.

Utläggningen av provytor sker under våren eller försommaren. För varje i skördeuppskattningarna ingående gröda som finns representerad vid gården utväljs ett fält för provtagning. Inom fältet läggs två provytor ut slumpmässigt. Provytorna för spannmål och för vall består av en cirkel med ytan 1 kvadratmeter. För potatis omfattar provytorna 2 längdmeter av en rad. På fält med tidigpotatis läggs provytor ej ut. De redovisade hektarskördarna avser således dels matpotatis exklusive tidigpotatis, dels potatis för stärkelse och råsprit.

Provtagningen utförs i så nära anslutning till jordbrukarens skörd som möjligt. För spannmål har dock nu en övergång skett till mognadsanpassad provtagning. Vid provtagningen tillvaratages all skörd, även det spill som finns på provytorna. Om jordbrukarens skörd uppskjuts, t ex på grund av regn, upprepas provtagningen av provytorna enligt bestämda regler.

Skördeproverna av spannmål och slåttervall förtorkas hos provtagarna och insänds sedan till en särskild provcentral vid SCB. Vid denna finns utrustning för tröskning, hackning, nedtorkning och vägning. Provyteskörden av potatis vägs direkt på fälten i samband med provtagningen.

Bortfall

På 647 (5,4 %) av de år 1985 till huvudurvalet uttagna provytegårdarna genomfördes ingen undersökning. I 353 fall berodde detta på att gården visat sig vara nedlagd, uppdelad på flera gårdar e d och i 294 fall på att vederbörande jordbrukare vägrat medverka i undersökningen. Bortfallet i urvalet för matpotatis var 242 undersökningsenheter (4,4 %) och i urvalet för potatis för stärkelse och råsprit 53 undersökningsenheter (5,3 %).

Beräkningsmetoder

Resultatberäkningarna för biologisk skörd grundas på prover från fält på vilka skörden bärgats. Prover som tagits på fält som senare visat sig bli obärgade frånsorteras således. Beräkningarna för bärgad skörd grundas dock på hela arealen inklusive den obärgade. Vid beräkningarna omräknas uppgifterna för slåttervall till att gälla skörd med 16,5 % vattenhalt. För spannmål omräknas uppgifterna i stället till skörd med 15 % vattenhalt.

Specialundersökningar
Den biologiska hektarskörden skattas i första hand för skördeområden. De sålunda erhållna områdesuppgifterna sammanvägs sedan med grödarealerna i respektive skördeområden till uppgifter för län, produktionsområden och hela riket.

Spill vid spannmålsodling
Uppgifter om spill av spannmål inhämtas från ett underurval av företagen i huvudundersökningen. Spillundersökningarna äger rum omedelbart efter respektive jordbrukares egen skörd. Genom noggrann kontroll av ett antal små provytor fastställs hur stor mängd spannmål som blivit kvarlämnad på fältet. Spillets storlek beräknas i kilogram per hektar för de olika grödorna.

Spill vid potatisodling
Genom särskild provtagning efter brukarens skörd på ett underurval av provytegårdar fastställs spillet av potatis, dvs den i jorden kvarlämnade kvantiteten.

Tillväxt och bärgningsförluster för första skörd på slåttervall
För slåttervall justeras uppgifterna om den biologiska skörden för tillväxten mellan tidpunkterna för provyteskörden och jordbrukarens skörd. För varje provytefält inhämtas uppgift om tidsskillnaden mellan provtagning och skörd. Med ledning därav skattas genomsnittlig tidsskillnad för varje skördeområde. Denna tidsskillnad multipliceras med den genomsnittliga dagliga tillväxten. Det använda tillväxttalet har beräknats som riksmedeltal av resultaten från undersökningar utförda 1960–1965 och uppgår till 2,4 % per dag.

För slåttervall inträffar beroende på skördemetod förluster i form av hög stubb och spill som blir kvar på fältet. Vidare uppstår omsättningsförluster i samband med torkningen på fältet. Den senare förlusten är beroende av torkningstidens längd. Tidigare har skattningarna av bärgningsförlusterna i slåttervall skett genom särskild insamling av provyteskördar från ett underurval av provytegårdar. På grundval av data därifrån har standardtal för olika bärgningsmetoder framräknats för att användas vid förlustberäkningarna. Vidare har torkningsförlusterna framräknats som en funktion av fälttorkningstiden.

Uppgift för provytefältet i slåttervall om bärgningsmetod och datum för inbärgning insamlas för samtliga gårdar i huvudundersökningen. På grundval av dessa uppgifter omräknas provyteskörden, därefter sker skattning av en biologisk skörd korrigerad för bärgningsförlusten.

Obärgad areal
Den bärgade skörden på fält som blivit bärgade beräknas för spannmål och potatis som biologisk skörd minus spill och för slåttervall som biologisk skörd plus tillväxt minus bärgningsförluster. Med ledning av uppgifter om andelen obärgad areal för respektive gröda reduceras skördeuppgifterna till att avse bärgad skörd på total grödareal.

Uppgifter om bärgningen inhämtas från samtliga provytegårdar i samband med en slutlig kontroll under hösten.

Besådd areal
Viss avvikelse föreligger mellan de till lantbruksregistret (LBR) uppgivna arealerna och de verkliga besådda arealerna. Skillnaderna beror på att mindre vägar, diken m m kan vara medräknade i de uppgifter som lantbrukarna lämnat till LBR. Därför utförs vissa korrigeringar av lantbruksregistrets areal uppgifter till besådd areal. Korrigeringstal bestäms genom särskilda fältmätningar. Talen beräknas för olika grödor och riksområden. Av tablån nedan framgår vidare att matpotatis i riksområde 1 och 2 uppvisar motsatt avvikelse och att den besådda arealen är 5 % större än den uppgivna. Indelningen i riksområden framgår av bilaga 2.

Korrigeringstal för beräkning av besådd areal

	Riksområde		
	1	2	3
Brödsäd	0,97	0,95	0,90
Fodersäd	0,95	0,90	0,90
Slåttervall	0,95	0,95	1,00
Matpotatis	1,05	1,05	0,90
Potatis för stärkelse och råsprit	1,00	1,00	1,00
Oljeväxter	0,98	0,95	0,95

Återväxt på slåttervall
Återväxten (andra skörden) på slåttervall bestäms genom särskilda provtagningar på ett underurval ur huvudundersökningen (cirka 2 200 företag). Vid de företag i underurvalet där återväxten tillvaratas skördas två provytor på samma fält som används för huvudundersökningen. Provtagningen sker sista betesdagen i de fall återväxten används till bete och i anslutning till brukarens skörd i de fall den tas till hö, ensilage eller direktutfodring. Där betningen påbörjas tidigt och där återväxten tillvaratas i mer än en omgång upprepas provtagningen. För att ofullständig betning skall kunna beaktas, skördas även ytor på betad areal på fält som används till bete.

Skördens kvalitet
Vid slutet av skördeåret inhämtas uppgifter om provytegårdarnas leveranser av spannmål före den 1 november. Från Lantmännenföreningar och privata uppköpare inhämtar SCB sedan uppgifter om kvaliteten hos den från provytegårdarna levererade spannmålen. I de fyra nordligaste länen görs särskild provtagning för bestämning av kvaliteten hos fodersäd. Prover tas ur den tröskade skörden på provytefältet.

Vallens kvalitet bestäms genom kemiska analyser av prover som uttas i slåttervall vid omkring 1 000 provytegårdar fördelade över hela landet. Analyserna avser halten råprotein och aska samt smältbarhetskoefficient (VOS) och utförs vid kemiska laboratorier.

SCB STATISTISKA CENTRALBYRÅN
Avdelningen för areell statistik

ÅRSVÄXTRAPPORT

31 juli 1985

1 Omdöme den 31 juli om skördeutsikterna för 1985 års skörd

Växtslag	Kod	Omdöme	Växtslag	Kod	Omdöme
Höstvete	101		Matpotatis med bevattningsmöjlighet	112	
Vårvete	102		Matpotatis utan bevattningsmöjlighet	113	
Höstråg	103		Potatis för stärkelse och råsprit med bevattningsmöjlighet	114	
Vårråg	104		Potatis för stärkelse och råsprit utan bevattningsmöjlighet	115	
Korn	105		Sockerbetor	116	
Havre	106		Höstraps	117	
Blandsäd	107		Vårraps	118	
Foderärter och vicker	108		Höstrybs	119	
Slåttervall första skörd (hö, ensilage)[1]	109		Vårrybs	120	
Slåttervall återväxt (bete, hö, ensilage)	110		Vitsenap	121	
Betesvall	111		Kokärter	122	

1) Avser skördeutfallet.

Anvisning

Genomsnittlig bedömning av skördeutsikterna för olika växtslag inom församlingen med avseende på årets skördekvantitet anges i ovanstående kolumner enligt följande sifferskala

Mycket god skörd	5
God skörd	4
Medelmåttig skörd (medelskörd)	3
Betydligt under medelmåttig skörd	2
Nara missväxt	1
Fullständig missväxt	0

För de växtslag som inte odlas inom forsamlingen sätts streck (–).

Om utsikterna inte kan anges med ett heltal, sätts heltal med en decimal.

Ex. Över "medelmåttig" men till kvantiteten inte fullt "god" skörd betecknas med 3,5. Under "medelmåttig" men ändå inte "betydligt under medelmåttig" skörd betecknas med 2,5.

Medelmåttig skörd inom församlingen bör motsvara skörden per hektar i medeltal för ett tillräckligt antal år (t ex de senaste tio åren).

2 Orsaker till större skador på växtligheten under tiden 14 maj–31 juli

Anvisning

Om **skador förekommit** satts kryss i tillämpliga rutor.

Ange bara skadeorsaker som påverkat **skördens storlek**, inte dess kvalitet.

OBS Flera orsaker kan samtidigt föreligga för varje gröda (grödgrupp).

Annan orsak, ange orsak och gröda

Skadeorsak	Kod	Höstsäd	Vårsäd	Höstoljeväxter	Våroljeväxter	Potatis	Vall förstaskörd	Vall återväxt
Kyla	201							
Regn	202							
Nattfrost	203							
Torka	204							
Slagregn eller hagel	205							
Översvämning	206							
Insektsangrepp	207							
Växtsjukdomar	208							

3 Upplysningar om höskördens kvalitet

De tillämpliga alternativen markeras med kryss

Kvalitet	Kod	Alternativ
Battre an normal	301	
Normal	302	
Samre an normal	303	
Kan ej anges (Hoet ej bargat)	304	

Uppgiftslämnarens underskrift

Ort och datum	Namnteckning	Telefon (riktnr och abonnentnr)

SCB A/FU 496 6 1985 SCB Tryck Örebro 1985

Tabellernas motsvarighet i årsböckerna 1986, 1985, 1984

Tabell i Jordbruksstatistisk årsbok			Tabell i Jordbruksstatistsisk årsbok			Tabell i Jordbruksstatistisk årsbok			Tabell i Jordbruksstatistisk årsbok		
1986	1985	1984	1986	1985	1984	1986	1985	1984	1986	1985	1984
2.1	2.1	1	5.19	5.17	–	7.59	7.47	65	10.2	10.2	86
2.2	2.2	2	5.20	5.18	38	7.60	7.48	66	10.3	10.3	87
2.3	2.3	3	6.1	6.1	40	7.62	7.50	68	10.4	10.4	88
2.4	2.4	3	6.2	6.2	41	7.63	7.51	70	10.5	10.5	129
2.6	2.6	5	6.4	6.4	–	8.1	8.1	89	10.6	10.6	130
2.7	2.7	4	6.5	6.5	42	8.2	8.2	90	10.7	10.7	131
2.8	2.8	4	6.6	6.6	–	8.4	8.4	91	10.8	10.8	132
2.9	2.9	7	6.7	6.7	43	8.5	–	–	10.9	10.9	133
2.10	2.10	7	6.8	6.8	44	8.6	8.5	92	10.10	10.10	136
2.11	2.11	8	6.9	6.9	45	8.7	–	–	10.11	10.11	137
2.12	2.12	9	6.10	6.10	46	8.8	–	–	10.12	10.12	138
2.13	–	–	6.11	6.11	48	9.2	9.2	97	10.13	10.13	139
2.14	–	–	6.12	6.12	47	9.4	9.4	98	10.14	10.14	140
2.16	–	–	6.14	6.14	49	9.5	9.5	103	10.15	10.15	141
2.17	–	–	7.3	7.3	50, 51	9.7	9.7	104	11.1	11.1	161
2.18	2.13	10	7.4	7.4	55	9.8	9.8	–	11.2	11.2	160
2.19	2.14	11	7.6	7.6	50, 51	9.10	9.10	105	11.3	11.3	158
2.20	2.15	12	7.7	7.7	50, 51	9.11	9.11	111	11.5	11.5	159
2.21	–	–	7.8	7.8	50, 51	9.12	9.12	109	11.7	11.7	145
2.22	–	–	7.9	7.9	55	9.13	9.13	112	11.8	11.8	151
3.2	3.2	13	7.11	7.10	50, 51	9.14	9.14	113	11.9	11.9	151
3.3	3.3	14	7.12	7.11	52	9.15	9.15	114	11.10	11.10	–
3.4	3.4	15	7.13	7.12	71	9.16	9.16	115	11.11	11.11	–
3.5	3.5	16	7.14	7.13	50, 51	9.17	9.17	116	11.13	11.13	–
3.6	3.6	18	7.15	7.14	54	9.18	9.18	117	11.15	11.15	143
3.7	3.7	20	7.16	7.16	50	9.20	9.20	123	11.16	11.16	–
3.8	3.8	22	7.18	7.38	56	9.21	9.21	124	11.18	11.18	144
3.10	3.10	17	7.19	7.39, 7.40	56	9.22	9.22	126	11.19	11.19	150
3.11	3.11	19	7.20	7.41	57, 58	9.23	9.23	128	11.21	11.21	–
3.13	3.13	–	7.22	7.17	73, 74	9.25	9.25	97	11.23	11.23	148, 152
3.14	3.14	–	7.24	7.18	73, 74	9.26	9.26	99	11.24	11.24	148, 152
3.15	3.15	23	7.26	–	–	9.27	9.27	106	11.25	11.25	157
4.1	4.1	1	7.27	7.20	78	9.28	9.28	104	12.1	12.1	162
4.2	4.2	2	7.28	–	–	9.29	9.29	–	12.2	12.2	163
4.3	4.3	95	7.29	7.22	73, 74	9.31	9.31	118	12.3	12.3	164
4.4	4.4	24	7.30	7.24	76	9.32	9.32	119	12.4	12.4	165
4.6	4.6	25	7.32	7.21	75	9.33	9.33	126	12.5	12.5	166
4.7	4.7	27	7.33	7.25	75	9.34	9.34	128	12.6	12.6	167
4.8	4.8	29	7.34	7.26	–	9.35	9.35	97	12.7	12.7	168
4.9	4.9	28	7.35	7.27	78	9.37	9.37	96	12.8	12.8	93
4.10	4.10	30	7.36	7.28	77	9.39	9.39	100	12.9	12.9	94
5.1	5.1	26	7.37	7.29	79	9.40	9.40	107	12.11	12.11	135
5.2	5.2	31	7.39	7.30	79	9.41	9.41	104	13.1	13.1	171
5.3	5.3	31	7.41	7.31	80	9.42	9.42	–	13.2	13.2	172
5.5	5.5, 5.6	32	7.43	7.32	79	9.43	9.43	121	13.3	13.3	173
5.6	5.4	–	7.44	7.33	79	9.44	9.44	122	14.1	14.1	169
5.7	5.7	32	7.46	7.34	82	9.45	9.45	120	14.2	14.2	170
5.8	5.8	33	7.47	7.35	81	9.46	9.46	125	15.1	15.1	174
5.9	5.9	33	7.48	7.36	81, 82	9.47	9.47	124	15.2	15.2	175
5.10	5.10	34	7.49	7.37	83	9.48	9.48	126	15.3	15.3	176
5.11	5.13	36	7.51	–	–	9.49	9.49	128	15.4	15.4	177
5.12	5.11, 5.12	35	7.52	–	–	9.50	9.50	97	15.5	15.5	178
5.13	–	–	7.53	–	–	9.52	9.52	96	15.6	15.6	179
5.14	–	–	7.54	7.42	60	9.54	9.54	101	15.7	15.7	180
5.15	–	–	7.55	7.43	59	9.55	9.55	108			
5.16	5.14	–	7.56	7.44	61	9.56	9.56	104			
5.17	5.15	39	7.57	7.45	62	9.57	9.57	–			
5.18	5.16	–	7.58	7.46	64	10.1	10.1	85			

Introductory notes

The objective of the Yearbook of Agricultural Statistics is to bring together a manageable section of the available statistics relating to agriculture.

Scope

The main part of the yearbook covers agriculture. There are also some sections on horticulture, reindeer keeping, fur farming and apiculture. Moreover, some tables on forestry referring to holdings of more than 2 hectares of arable land are included.

For detailed information of forestry, consult the Statistical Yearbook of Forestry, issued by the National Board of Forestry, and for detailed information on fishing consult the Yearbook of Fishery Statistics, issued by Statistics Sweden.

Regional statistics

In many tables, the results are presented by Swedish counties and by production areas (a map of these can be found in Appendix 2).

Units of measurement

The units used in this book can be converted to imperial units as follows:

1 millimetre (mm)	=	0.03937 inch
1 centimetre (cm)	=	0.3937 inch
1 sq. metre (m^2)	=	10.76 sq. feet
1 hectare (ha)	=	2.471 acres
1 litre (l)	=	1.760 pints
1 hectolitre (hl)	=	2.750 bushels
1 cubic metre (m^3)	=	3.437 quarters
1 gram (gr)	=	0.5644 dram
1 kilogram (kg)	=	2.205 lb
1 metric ton	=	0.9842 (long) ton
1 gr/kg	=	0.1 per cent
1 kg/ha	=	0.007966 cwt./acre
1 kWh/ha	=	0.4047 kWh/acre
1 Megacal/kg	=	453 000 calories/lb.

Arrangements for English readers

In the beginning of the book there is a Table of contents in English.

On the following pages you will find a summary in English with brief descriptions of the different surveys and with references to the tables.

The headings of all the tables are translated into English. After the summary in English there is a Swedish – English vocabulary with translations of all words or expressions occurring in the heads and first columns of the tables.

Summary

In most cases the data published in the Yearbook of Agricultural Statistics 1986 refer to the year 1985 or the production year 1984/85. Estimates pertaining to the whole country are also frequently given for the four years before.

1 1985 from agricultural point of view

In 1985 spring came late in all of Sweden. During the summer more rain than normal fell. The autumn weather was rather rainy too, interrupted by a dry and warm period in October.

The first harvest of hay became lower than normal in all of Sweden but the second harvest became very good because of the rainy summer. The quality of the hay was low.

The yield of grain was normal in most parts of Sweden. In the regions near Stockholm and in the northern parts of Sweden the yield was low. The yield of potatoes was greater than normal.

The agricultural production in Sweden is greater than the domestic consumption. Therefore, there is a surplus of most products, e.g. cereals, milk, meat, pork, chickens and eggs. The surplus is sold abroad to lower than domestic prices. Efforts are made to decrease the surplus of other products than cereals. It is easier to store and sell cereals abroad. The production of most products decreased during 1985 but the domestic consumption decreased too. The surplus was therefore unchanged.

During 1985 there was a public discussion on food quality. A great quantity and a low price had been preferred to a good quality. The treatment of domestic animals in large scale breeding was criticized. Also the quality of the feeding stuff for the animals was discussed.

2 Structure of the enterprises

Since 1968 SCB has the responsibility of an annual registration of enterprises (holdings) in agriculture and forestry.

The farm register includes the following types of enterprises:

a) enterprises with at least 2 hectares of arable land
b) enterprises with less than 2 hectares of arable land (including enterprises without arable land) which include real estate assessed as agricultural real estate
c) enterprises with large stocks of livestock
d) enterprises with horticultural production of a certain size.

Data from enterprises of types a), c) and d) are collected from the holders by mail each year, while data from enterprises of type b) are collected only in certain years.

During 1968–1985 there have been an annual collection to the farm register of particulars relating to name, address, telephone number and civil registration number of the holder, real estates included in the enterprise and their respective areas of arable land and forest, owner of leased property, tenant of leased land, the acreages under various crops and the number of livestock of different species. A number of other data are collected at intervals.

Before the establishment of the farm register the corresponding land data were obtained in the agricultural censuses, which were performed by SCB every fifth year.

Some data on *the number of owned and leased holdings* and on *the number of holdings and the area of arable land in different size groups* are given in Tables 2.4–2.6. In Tables 2.7 and 2.8 information can be found on *the number of holdings and the area of arable land in different size groups distributed by category of holder.*

Some data on *the number of holdings and the area of forest land in different size groups of forest land* on holdings with more than 2 hectares of arable land are given in Tables 2.9 and 2.10.

The total area of forest land in Sweden distributed by different size groups of arable land and forest land and by different categories of holders in 1981 is given in Tables 2.11 and 2.12.

Information on *number of holdings by type of farming and labour requirement* are shown in Tables 2.13–2.17.

Information on *changes in the holdings* between 1984 and 1985 and *the reasons for these changes* has been compiled in Tables 2.18–2.20.

Projected changes in the number of holdings for the years 1984–2000 is presented in Tables 2.21–2.22.

3 Labour Force

The general censuses of population and housing carried out by SCB include a great deal of information about agricultural conditions. They give statistics, for instance, on *the distribution of the population in rural and urban areas* and *the size of the economically active population in agriculture and related fields.* See Tables 3.2–3.4.

SCB also carries out monthly labour force sample surveys. The *number of persons economically active in agriculture, the number of unemployed etc.* as indicated by these surveys are shown in Table 3.5.

The farm register provides data on *the age distribution of holders* and *the number of holders and employees in agriculture.* See Tables 3.6 and 3.10.

Some data about *the number of employees* and *working hours in agriculture* from the agricultural labour force survey are given in Tables 3.7, 3.11, 3.13 and 3.14, while Table 3.8 displays data from a survey by SCB on *the number of agricultural workers.*

Information about the number of occupational accidents in crop and livestock farming is presented in Table 3.15.

4 Land. Real estate

Areas of different types of land are given in Tables 4.1 and 4.2. In connection with the objective crop yield survey in 1977, a study was made of the soil conditions in *surveyed areas of arable land.* See Table 4.3.

Statistics on *the assessed value of agricultural real estates*

are compiled and published every year by SCB. See Tables 4.4, 4.5 and 4.7.

Special statistics on *the prices of agricultural real estate* emerge from a long-term study made by SCB. This study, based on annual surveys since 1976, covers representative purchases, purchases between relatives and representative real allotments. See Tables 4.8–4.10.

5 Buildings, plants and machinery

The number of assessed units and their building value is given in Table 5.1.

Data on *new and extended buildings in agriculture* are annually reported to SCB. See Tables 5.2–5.9.

The farm register in 1981 included some information on *silos and other plants in agriculture*. The main results are shown in Table 5.10.

Information on *cisterns for motor fuel and fuel oil (number and total capacity)* is given in Table 5.11.

Data on *installations in new and extended cowsheds* are annually reported to SCB. See Table 5.12.

Data on *areas pipe-drained* in 1982 and earlier are shown in Tables 5.13–5.15.

Information on *the number of tractors and combines* according to the census of agriculture in 1981 can be found in Table 5.17.

Current *statistics on purchases of machinery, tools etc. in agriculture* are obtained from surveys made by the National Agricultural Marketing Board. See Table 5.20.

6 Requisites

Under current regulations, seed for marketing is controlled by the Swedish State Seed Testing Institute. Statistics on *government sealing* are reported annually by the respective seed control establishment. See Table 6.1.

Data on *the use of state certified and disinfected seed* were collected in connection with the objective crop yield surveys (see below) in 1982. See Table 6.2.

Information on *the consumption of fertilizers* based on figures supplied by manufactures and importers is reported annually by the National Agricultural Marketing Board. See Table 6.5.

In connection with the objective crop yield surveys in 1978, data were collected on *the application of plant nutrients in commercial fertilizers*. See Table 6.7.

The National Agricultural Marketing Board makes an annual *survey on the purchases of pesticides* in agriculture and horticulture. Data in this survey are supplied by manufacturers and importers. See Table 6.8.

Table 6.9 shows some data from a special survey on the use of pesticides in agriculture.

Data on *cereal areas treated with herbicides* were collected in connection with the objective crop yield surveys in 1979. See Table 6.10.

Information on *the consumption of feeding stuffs* is annually compiled by the National Agricultural Marketing Board on the basis of figures collected directly from manufacturers and importers. See Tables 6.11 and 6.12.

Data on *the consumption of motor fuel and fuel oil* based on a sample survey are shown in Table 6.14.

7 Crop farming

Since 1968 information on *the use of arable land* and on *the number of holdings with different crops* is obtained from the farm register. See Tables 7.3–7.16.

In connection with the objective crop yield surveys, studies have been made about *autumn-sown areas* (Tables 7.4 and 7.9), *the age distribution of ley)* (Table 7.12), *the methods of harvesting lay* (Table 7.13), *and the distribution of the potato area by size of cultivations* (Table 7.15). Information about the distribution of the *areas of grain and potatoes by different varieties* is presented in Tables 7.18–7.20.

Quantitative information on the yield per hectare is mainly obtained from *the objective crop yield surveys*. The surveys comprise a main survey and a series of special surveys. The latter ones give information on actual yield and harvesting losses etc. The surveys cover a sample of about 12 000 holdings with more than 2 hectares of arable land. See Tables 7.22, 7.24, 7.29, 7.32 and 7.33.

In connection with these surveys, special studies have also been made concerning *the yield from areas with different sowing dates* (Table 7.27), *the yield from ley of different ages* (Table 7.30), *the yield of potatoes from irrigated and nonirrigated areas* (Table 7.34), and from *cultivations of different sizes* (Table 7.36).

SCB makes annual estimates of *the total yield of grain, ley and potatoes* on the basis of the objective crop yield surveys (Tables 7.37, 7.39, 7.41 and 7.44). Data on *the total yield of oleiferous plants and sugar beets* are supplied by the Swedish Oil Plant Association and the Swedish Sugar Co., Ltd. See Tables 7.41 and 7.44.

Some information on *the quality of different vegetable products* is displayed in Tables 7.46–7.40.

Special *crop outlook reports* are sent to SCB three times a year, viz. in May, Juli/August and October. The data are collected by the county agricultural boards. See Tables 7.54–7.57.

Information on *the dates for sowing and harvesting* and on *the average growing time* is obtained from a special survey in connection with the objective crop yield surveys. See Tables 7.58–7.60.

Data on *precipitation* and *time of sunshine are supplied by the Swedish Meteorogical and Hydrological Institute*. See Tables 7.62 and 7.63.

8 Horticultural cultivation

All enterprises with *horticultural production* are entered in the farm register. Some data from this register are found in Tables 8.1 and 8.2. In 1985 a horticultural census was performed in Sweden. There are some results from this census on *the cultivation of different kinds of horticultural plants* in Tables 8.4 and 8.6.

9 Livestock

Since 1968 the annual statistics on livestock in agriculture are based on the farm register. Data from this register on *the number of domestic animals* and data on *the number of holdings with livestock* are given in Tables 9.2–9.12 (cattle), 9.25–9.29 (sheep), 9.35–9.42 (pigs) and 9.50–9.57 (fowls).

Results from *the official control activities of animal breeding*, which are carried out under the supervision of the National Board of Agriculture, are shown in Tables 9.13–9.20 (cattle), 9.31–9.32 (sheep) and 9.43–9.45 (pigs).

The National Board of Agriculture also estimates *the incidence different animal diseases. See Tables 9.21 and 9.47.*

Certain figures from SCB's statistics on the number of serviceable boars and covered sows are given in Table 9.46.

Some results concerning *the number of inspected carcases and the total number of slaughtered animals and their weight* are presented in Tables 9.22–9.23 (cattle), 9.33–9.34 (sheep) and 9.48–9.49 (pigs).

10 Processing, trade and consumption

Data on *the production of meat, dairy products, milk powder and eggs* are supplied by the National Agricultural Marketing Board. See Tables 10.5, 10.6 and 10.9.

Information on *the number of milk suppliers, the quantity of delivered milk, the uses of dairy milk etc.* is found in the detailed statistics on dairy operations published by the Swedish Dairies' Association. See Tables 10.7 and 10.8.

Information on *the consumption of food, beverages and tobacco* is obtained through calculations made by the National Agricultural Marketing Board. These calculations are based on data from official manufacturing and foreign trade statistics and the Marketing Board's own statistics. See Tables 10.10 and 10.11.

The energy supply by different agricultural and food products as computed by the National Agricultural Marketing Board is given in Table 10.12.

On the basis of the official foreign trade statistics, the National Agricultural Marketing Board makes an annual statement on *the foreign trade in agricultural products and foodstuffs.* See Tables 10.13–10.15.

11 Economics

SCB produces *national accounts statistics.* Some results regarding the agricultural sector and the gross domestic product are given in Tables 11.1 and 11.2.

The National Agricultural Marketing Board annually computes the total income and expenditures of the agricultural sector. See Tables 11.3 and 11.5.

A special survey of *the cash income, expenditure and net receipts* of holders is made every year by SCB on the basis of the income tax returns from a sample of approx. 7 000 holders. In order to illustrate receipts, costs and profitability in Swedish agriculture, SCB makes an annual *farm-economic survey.* This study is based on the books kept at approx. 800 farms. Results from these two surveys are presented in Tables 11.7–11.13 and 11.19–11.21.

The National Agricultural Marketing Board reports on *the prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products.* See Table 11.15.

The development of prices and costs of agricultural products and requisites is reflected in the National Agricultural Marketing Board's monthly calculations of *cost price, producer price, price regulation price, food industry price, consumer price, and world market price indices.* See Tables 11.16 and 11.18.

Some results from a special survey of farmers' total assets and liabilities, are presented in Tables 11.23 and 11.24.

Summary statistics on *the agricultural credit market* are compiled by SCB. As far as possible, these statistics only cover credits to private farmers. See Table 11.25.

12 Subsidies, insurance

The National Agricultural Marketing Board reports data on *price subsidies.* See Tables 12.1–12.2.

Current statistics on *public expenditure for rationalization measures etc.* are published by the National Board of Agriculture. The county agricultural boards exercise the power of decision on public measures to promote agricultural rationalization. See Tables 12.3–12.7.

Since 1961 there has been a special *crop insurance system* for all farmers in Sweden with 2 hectares or more of tilled arable land. Since 1968 participation is compulsory. The scheme covers at present grain, potatoes, oleiferous plants, sugar beets and ley. The main authority for this scheme is the National Agricultural Marketing Board, but the compensations are computed by SCB. See Tables 12.8 and 12.9.

Statistics on *livestock insurance* are compiled by the Swedish Private Insurance Supervisory Service. See Table 12.11.

13 Agricultural training

Statistics on *the number of students* in agricultural courses as well as related courses the integrated upper secondary school and at the Agricultural University are compiled by SCB. See Tables 13.1 and 13.2.

The number of courses, pupils etc. in the training supervised by the National Board of Agriculture are shown in Table 13.3.

14 Farmer's co-operative associations

Information on *membership and trade turnover in the co-operative associations* is given by the Federation of Swedish Farmers, which is the central body for the Swedish agricultural co-operative associations and their different branch organizations. See Tables 14.1 and 14.2.

15 International statistics

Information on *the agricultural sector in different countries* is obtained from the statistics published annually by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). These statistics include information on areas of different types of land, use of arable land, yield, livestock, consumption of fertilizers, the number of persons economically active in agriculture and the number of tractors. See Tables 15.1–15.7.

Appendix 1
Organization of the agricultural statistics

The main part of the data presented in this yearbook are based on surveys carried out at regular intervals by different bodies, the most important ones being Statistics Sweden (SCB), the National Swedish Agricultural Marketing Board and the National Board of Agriculture.

SCB computes the data in the Yearbook on the structure of holdings, real estates, plants, machinery, labour manpower, crop farming, number of livestock and holders' cash income and expenditure etc. The National Agricultural Marketing Board compiles the statistics on prices, index numbers, refinement of agricultural products, food consumption, foreign trade, purchases of machinery, tools and pesticides etc. The National Board of Agriculture computes or supervises the statistics on government rationalization measures and testing and control of livestock.

Appendix 2
Geographical divisions

In the Swedish agricultural statistics, information is presented by administrative areas and by areas defined in accordance with natural farming conditions. For the current surveys, data are usually given for counties and larger areas, although the register of enterprises in agriculture and forestry (also called the farm register) provides information by individual parishes, municipalities etc.

The majority of the counties, on the basis of different climatic conditions, the quality of the soil etc. have been divided into "natural farming areas". These areas can be combined into "production areas" and "major regions". See further Appendix 2 where a map of Sweden can be found. For the objective crop yield surveys, the country is divided into 420 "yield survey districts", which have been made as homogeneous as possible with regard to the annual yield outcome. This division is also used in the crop insurance system.

Swedish-English vocabulary

Letters Åå, Ää and Öö at the end of list
The English translations are not always word by word

A	
Administrativa områden	Administrative areas
Affärsbank	Commercial bank
Agronom	Agriculture degree
Aktiebolag	Limited company
Aktuell	Current, present
Alkoholhaltiga drycker	Alcoholic beverages
Allmän	General, common
Allmänning	Common land
Alsikeklöverfrö	Alsikeclover seed
Andel	Proportion, share
Andra	Other
Andra kombinationer	Other combinations
Andra orsaker	Other reasons
Animalier	Animal products
Animalisk	Animal
Anläggning	Plant, works
Anmälan	Application
Annan djurskötsel	Other kind of animal husbandry
Annan sallat	Other kind of lettuce
Annat material	Other material
Ansluten till	Connected with, associated with
Anställd	Employee
Antal	Number
Använd i hushållet	Used in the household
Använd till utfodring	Used for feeding
Användning	Use
Arbetare	Worker
Arbete	Work, labour
Arbetsbehov	Labour requirement
Arbetsinsats	Labour consumption
Arbetskostnad	Labour costs
Arbetskraft	Labour force
Arbetslös	Unemployed
Arbetslöshet	Unemployment
Arbetslöshetsfrekvens	Frequency of unemployment
Arbetsolycksfall	Occupational accident
Arbetsområde	Type of work
Arbetstillfälle	Job opportunity
Arbetstimmar	Working hours
Arbetsvolym	Working hours
Areal	Area, acreage
Arrendator	Tenant
Arrende	Tenancy
Arrenderad	Held on lease
Aska	Ashes
Automatisk utgödsling	Automatic disposal of manure
Avbytarverksamhet	Replacer system
Avdikningslån	Loans for drainage
Avdrag	Deduction
Avdragbar utgift	Deductable expenditure
Avelssvin	Breeding pig
Avgångna	Departed, examined
Avgångsvederlag	Severance pay
Avkastning	Yield
Avräkningsprisindex	Producer price index
Avse	Concern, refer to
Avsevärd	Considerable
Avskrivningar	Depreciation
Avvänjning	Weaning, ablaction

B	
Baggar	Rams
Bakverk	Pastry
Balansändring	Change in balance
Baljväxter	Leguminous plants
Barnbidrag	Child allowances
Bearbetning	Processing
Bebyggd	Built up
Bebyggelseförhållande	Settlement condition
Befolkning	Population
Bekämpningsmedel	Pesticides
Belopp	Amount
Ben	Leg
Bensin	Petrol
Beredd fisk	Processed fish
Beräknad	Calculated, estimated
Besiktigad	Inspected
Besådd areal	Areal sown
Besättning	Stock, herd
Besättningsstorlek	Size of stock
Betat utsäde	Disinfected seed
Bete	Pasture
Betesmark	Meadow
Betesvall	Pasture
Betong	Concrete
Betäckta (suggor)	Covered (sows)
Bevattnad areal	Irrigated area
Bevattning	Irrigation
Bevattningsanläggningar	Plants for irrigation
Bevattningsmaskiner	Machinery for irrigation
Bibliografi	Bibliography
Bidrag till	Contribution to
Binäring	Subsidiary enterprise
Biodling	Apiculture
Biologisk	Biological
Bisamhälle	Bee colony
Blandad	Mixed
Blandning	Mixture
Blandsäd	Mixed grain
Blast	Tops of root crops
Blomkål	Cauliflower
Blommor	Flowers
Blötdjur	Molluscs
Bogserad	Towed
Bokföringsuppgifter	Accounts
Bomullsfrökakor	Cotton cakes
Borgerlig kommun	Municipality
Bortfall	Non-response
Boskapsskötsel	Cattle-farming
Bostad	Dwelling
Bostadsbyggnad	House building
Bostadsbyggnadsvärde	House building value
Bostadsändamål	Habitational purpose
Bottenințeckning	Lower mortgage
Brukare	Holder, farmer
Brukningsform	Type of holding
Bruttointäkt	Gross revenue (income)
Bruttonationalprodukt	Gross domestic product
Bröd och spannmålsprodukter	Bread and products of grain
Brödsäd	Bread grain

Brödsädeshalm	Bread grain straw
Budgetår	Financial year (July – June)
Buffel	Buffalo
Bukvägg	Belly wall
Byggnad	Building
Byggnadsarbete	Building work
Byggnadskostnadsindex	Building cost index
Byggnadsverksamhet	Construction activity
Byggnadsvärde	Value of buildings
Byggnadsändamål	Purpose for building
Bål (utom rygg)	Trunk, except back
Bänkgård	Frame, hotbed
Bär	Berries
Bärbuske	Berry-bush
Bärgad (skörd)	Actual (yield)
Bärgningsmetod	Method of harvesting
Bättre	Better
Bönor	Beans

C

Charkuterivaror	Cured meats and provisions, mixed
Charkuterivaror, oblandade	Cured meats and provisions, unmixed
Chinchilla	Chinchilla
Choklad- och konfektyrvaror	Sweets
Cirka	About
Cistern	Cistern

D

Dagar	Days
Dags/dagarskurser	Length of courses in days
Dagsverke	Day's work
Definitiva uppgifter	Definite results
Deklaration	Declaration for income tax purposes
Dela av	Part of
Delvis (ägd)	Partly (owned)
Dieselbrännolja	Diesel fuel
Dikning	Surface ditching
Direktförsåld och hemma-förbrukad mjölk	Milk sold outside dairies and consumed on farms
Diverse	Other, miscellaneous
Djupfryst	Frozen products
Djur	Animal
Djurplatser	Animal places
Djursjukdomar	Animal diseases
Djurskötare	Cattleman
Djurskötsel	Work with cattle
Djurslag	Type of animal
Djurstallar	Buildings for livestock
Dragbilar	Lorries (cars converted to tractors)
Driftsgren	Economic activity
Driftsinriktning	Type of farming
Driftsledning	Work management
Driftslån	Loans for operating costs
Driftsöverskott	Operating surplus
Drivmedel	Motor fuel
Driv- och smörjmedel	(Consumption of) motor fuel and lubricants
Dvs	That is, i.e.
Därav	Of which
Däröver	More
Död	Dead
Dödfödd	Stillborn
Dödsbo	Estate of a deceased person

E

Effekt	Capacity, power, effect
Efter	After
Eftergymnasial utbildning	Third level education
Efterlikvid	Final price adjustment
Egenavgifter	The holder's duties for social insurance
Egentlig	Real, actual
Egentliga jordbruksprodukter	Real agricultural products
Eget	Own
Egnahemslån	Loans granted to persons building their own homes
Ej	Not
Ej angiven kroppsdel	Unspecified part of the body
Ej angivet	Not reported
Ekonomibyggnad	Farm building
Ekonomibyggnadsvärde	Farm building value
Ekonomisk	Economic
Eldningsolja	Fuel oil
Elever	Trainees, pupils
Elevtimmar	Learning-hours
Energibehov	Energy demand
Enhet	Unit
Enkelt bolag	Partnership
Enkla	Simple
Enligt	According to
Ensamskötare	Sole cattleman
Ensilageväxter	Plants for silage
Ensilering	Ensiling
Enskild	Private
Ersättning	Compensation
Ersättning för uteblivna prishöjningar	Compensation for failed price rises
Ersättningsbelopp	Compensation
Ersättningsberäkningar	Compensation calculations
Ersättningsberättigade företag	Number of holdings entitled to compensation
Examinerad	Examined
Export	Exports

F

Fabrikspotatis	Potatoes for processing
Faktorinsats	Factor income
Faktorpris	Factor price
Falltal	Falling number
Familjemedlem	Member of the family
Fast anställd	Permanently employed
Fasta priser	Constant prices
Fastgödsel ute	Traditional manure outside
Fastighet	Real estate
Fastighetsinnehav	Possession of real estates
Fastighetslängd	Tax register of real estates
Fastighetsreglering	Real allotment
Fastighetstaxering	Assessment of real estate
Feta såser	Rich sauces
Fett	Fat
Fetthalt	Fat content
Fettråvaror	Crude fat
Fettvaror	Fat
Filéad fisk	Filleted fish
Fisk	Fish
Fiske	Fishing
Fiskmjöl	Fish meal
Fjäderfä	Poultry
Fjäderfäkött	Poultry meat
Flytgödsel ute	Liquid manure outside
Flytutgödsling	Liquid manure handling
Fläsk	Pork
Foderblandningar	Feeding stuff mixtures
Foderenhet	Feed unit
Foderfosfat	Fodder phosphate
Fodermedel	Feeding stuff
Foderrotfrukter	Forage root crop
Fodersäd	Coarse grain
Fodersädeshalm	Coarse grain straw
Fodertillskott	Additional fodder
Fodertran och foderfett	Fodder-train-oil and fodder fat
Fodervärde	Feed value
Foderväxt	Forage plant
Foderärter	Field peas
Folkmängd	Population
Folk- och bostadsräkning	Census of population and housing
Fosfor	Phosphorus
Fotogen	Paraffine oil
Frakter	Freights
Framskrivning	Projection
Framställning	Production
Fri kost	Board free
Frilandsareal	Area for cultivation on open ground
Frilandsodling	Cultivation on open ground

Frivillig	Voluntary
Frukt	Fruit
Fruktträd	Fruit tree
Frånvarande	Absent from work
Frånvaro	Absence
Frånvarofrekvens	Frequency of absence
Frö	Seed
Fröslag	Kind of seed
Frövall	Seed ley
Fysisk person	Natural person
Får	Sheep
Fårkontroll	Sheep breeding control
Fältodlade köksväxter	Field grown vegetables
Färskt och djupfryst	Fresh and frozen
Född	Born
Föl	Foal
Förbrukning	Use, consumption, application
Fördelad	Distributed
Fördelning	Distribution
Före	Before
Förening	Society, association
Föreningsbank	Co-operative bank
Företag	Holding, enterprise
Företagare	Holder, enterpriser
Företagarvinst	Net profit
Förlust	Loss
Förmalning	Milling
Förmän i djurstall	Foremen in buildings for livestock
Förmögenhet	Property
Förnödenheter	Requisites
Förräntning	Net return (on capital)
Församling	Parish
Första	First
Försåld	Sold
Försäkrad	Insured
Försäkringsbestånd	Stock of insurances
Försäkringsbolag	Insurance company
Försäljning	Sale
Försäljning till liv	Sold alive
Försörjningsbalans	Balance sheet of resources
Förtjänst	Profit, earning
Förvärv	Purchase
Förvärvsarbetande (befolkning)	Economically active (population)
Förvärvskälla	Source of income
Förvärvsändamål	Acquisitional purpose
Förädlings- och handelsmarginaler	Profits from processing and trading
Förädlingsvärde	Value added
Förändring	Change
Förändringar i djurkapitalet	Changes in livestock capital

G

Galt	Boar
Genomsnittlig	Average
Getter	Goats
Glass	Ice cream
Glesbygd	Sparsely populated area
Godkänd	Approved
Grillkyckling	Grill chicken
Gropsilo	Shallow pit silo
Grovfoder	Coarse fodder
Grundutbildning	Basic education
Grundvatten	Subsoil water
Grus	Gravel
Gryn	Hulled grain
Grädde	Cream
Gräddfil	Culture cream
Gräs	Grass
Gräsbärande	Grass-grown
Gröda	Crop
Grödgrupp	Crop group
Grönfoder	Green fodder
Grödfrekvens	Frequency of certain crops
Gurka	Cucumber, gherkin
Gylta	Gilt
Gymnasieskola	Integrated upper secondary school
Gödkalv	Fattened calf
Gödsel	Fertilizer, manure
Götalands mellanbygder	Central districts in Götaland
Götalands norra slättbygder	Plain districts in northern Götalan
Götalands skogsbygder	Forest districts in Götaland
Götalands södra slättbygder	Plain districts in southern Götalan

H

Hagelskadeförsäkring	Hail insurance
Hallon	Raspberries
Halm	Straw
Halmskörd	Straw yield
Handelsgödsel	Fertilizer
Handelskvarnar	Commercial mills
Handupptagning	Hand-lifting
Havre	Oats
Hektar	Hectare
Hektoliter	Hectolitre
Hela riket	Whole of Sweden
Helautomatisk upptagare	Automatic lifter
Helt	Fully
Helträda	Bare fallow
Hemslakt	Home slaughter
Hirs	Millet
Hjärnskada	Brain injury
Honung	Honey
Hortonom	Horticulturist
Husdjur	Livestock
Husdjursförsäkring	Livestock insurance
Husdjursskötsel	Livestock farming
Hushåll	Household
Hushållsmargarin	Household margarine
Huvudområde	Main area
Hypoteksförening	Mortgage society
Hyra	Rent
Hårdost	Cheese
Hässjning	Putting on frame for drying
Hästar	Horses
Hästkraft	Horse-power
Hö	Hay
Höghus	Two-storey house
Högre inteckning	Higher mortgage
Högskolor	University-level colleges
Högst	At most
Hömjöl	Flour of hay
Höns	Fowls
Höstkorn	Winter barley
Höstoljeväxter	Autumnsown oleiferous plants
Höstraps	Winter rape
Höstrybs	Winter turnip rape
Höstråg	Winter rye
Höstsråsäd	Autumnsown cereals
Höstsådd	Autumn sown
Höstsäd	Winter grain
Hösttermin	Autumn term
Höstvete	Winter wheat
Hötork	Grass drier

I

Icke	Not
Import	Imports
Indelning	Division
Indirekt skatt	Indirect tax
Industriförbrukning för tekniska ändamål	Consumption by industries for technical purposes
Införselavgifter	Import fees
Inhemsk	Domestic
Inklusive	Including
Inkommen	Received
Inkomst	Income
Inkomstklass	Size of income, incomebracket
Inkomstår	Income year
Inköp av	Purchase of
Inom	Within
Inre	Internal
Inräknad	Included

Insektsangrepp	Insects
Insektsmedel	Insecticides
Insjö	Lake
Insåningsgröda	Nurse crop
Inte	Not
Inteckning	Mortgage
Intäkter	Receipts
Invallning	Building an embankment
Inventarier	Farm equipment
Inventering	Survey
Investering	Investment
Invånare	Inhabitant
Invägd mjölk	Weight of delivered milk
Isbergssallat	Iceberg lettuce

J

Jakt och viltvård	Hunting and wild-life preservation
Jordbearbetning	Tillage
Jordbearbetningsredskap	Implements for tillage
Jordbruk	Agriculture
Jordbrukare	Holder, farmer
Jordbruksfastighet	Agricultural real estate, farm property
Jordbruksinventering	Agricultural survey
Jordbrukslinje	Agricultural courses
Jordbruksreglerade livsmedel	Price regulated agricultural products
Jordbruksvärde	Agriculture value
Jordförvärvslån	Loans for acquisition of land property
Jordförvärvstillstånd	Permission to acquire land property
Jordgubbar	Strawberries
Jordnötter	Groundnuts, peanuts
Jordnötskakor	Groundnut cakes
Julstjärna	Christmas-flower (Poinsettia)
Juridisk person	Juridical person
Juversjukdom	Mastitis

K

K-mjölk, konsumtionsmjölk	Fluid milk
Kaffe	Coffee
Kaffebröd	Pastry
Kakao	Cocoa
Kalenderår	Calendar year
Kalisuper	Potassium phosphate
Kalium	Potassium
Kalk	Lime
Kalkammonsalpeter	Ammonium nitrate
Kalksalpeter	Calcium nitrate
Kalluft	Cold air
Kalluftstork	Cold air drier
Kalv, kalvar	Calf, calves
Kalva	Calve
Kalvningsförlamning	Milk fever
Kalvningsresultat	Number of calvings
Kameler	Camels
Kapitalförslitning	Consumption of fixed capital
Kapitalkostnad	Cost of capital
Kasserad	Rejected
Kastanjer	Chestnuts
Kasthjulsmaskin	Potato spinner
Kategori	Category
Kemiskt	Chemically
Kex	Biscuits
Kli	Bran
Kläckt	Hatched
Knäckebröd	Crisp bread
Knölar	Tubers
Kokoskakor	Coconut-cakes
Kokärter	Dry peas
Kollektiva avgifter	Social taxes
Kollektivavtal	Collective agreement
Kolsyrade läskedrycker och mineralvatten	Carbonated beverages and mineral waters
Kommun	Municipality, commune
Kommunalt anställda	Local governmental employment
Komplement	Supplement
Koncentrat	Concentrate
Kondensmjölk	Condensed milk
Konditorivaror	Sweets and pastries
Konfektyrvaror	Sweets
Konserver	Preserved foods, tinned goods
Konsumentprisindex	Consumer price index
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel	Consumer price index, food from price regulated agricultural products
Konsumtion	Consumption
Konsumtionsgrädde	Cream
Konsumtionsmjölk	Fluid milk
Kontant	Cash
Kontroll	Control
Kontrollverksamhet	Official control activity
Kopra	Copra
Kor	Cows
Korn	Barley
Korrigering	Correction
Korsning	Cross breeding
Kortfristig	Short-term
Kostnad	Cost
Kostnadsprisindex	Cost price index
Kraftfoderblandningar	Mixture of concentrates
Krakning	Cocking of hay and cereals on poles
Kreatur	Livestock
Kredit	Credit
Kreditgivning	Granting of credit
Kronor	Swedish Kronor
Kroppslängd	Length of carcase
Krukväxter	Pot-plants
Krusbär	Gooseberries
Kryddor	Spices
Kräft- och blötdjur	Crustaceans and molluscs
Kull	Litter
Kultiverad betesmark	Cultivated natural pastures
Kursdeltagare	Pupils
Kurser	Training courses
Kurstimmar	Teaching-hours
Kursverksamhet	Activity
Kvadratmeter	Square metre
Kvalitet	Quality
Kvalitetsvete	Quality wheat
Kvantitet	Quantity
Kvarn	Mill
Kvarnbiprodukter	Milling offals
Kviga, kvigor	Heifer, heifers
Kvigkalv	Heifer calf
Kvinnor	Women
Kvällstid	Evenings
Kväve	Nitrogen
Kyckling(ar)	Chicken(s)
Kyla	Cold weather
Kyrka	Church
Källa	Source
Köksväxter	Vegetables
Kön	Sex
Köp	Purchase
Köpare	Buyer
Köpekontrakt	Sales contract
Köpeskilling	Market price
Köpeskillingskoefficient	Market price coefficient
Köpfodermedel	Purchase feeding stuff
Körsbär	Cherries
Körslor	Haulage
Kött	Meat
Kött och köttvaror	Meat and products of meat
Köttfodermjöl	Meat meal
Köttfullhet	Meatiness
Köttfår	Mutton sheep
Köttkonserver	Canned meat
Köttsoppa	Meat soup

L

Ladugård	Cowshed
Ladugårdsbestånd	Number of cowsheds
Ladugårdsförman	Farm foreman
Lager	Stock

Lagerhus	Storehouse
Lagerlokal	Storehouse
Lagfarna köp	Registered purchases
Lagring och skördeskadeavgifter	Storing and crop insurance fees
Lamm	Lamb
Lammvikt	Lamb weight
Landsbygd	Rural area
Landskapsarkitekt	Landshape architect
Lantarbetare	Agricultural worker
Lantbrukets företagsregister, lantbruksregistret	Register of enterprises in agriculture and forestry, farm register
Lantbruksnämnd	County agricultural board
Lantbruksräkningen	Census of agriculture
Lantbrukstatistik	Agricultural statistics
Lantmästare	Educated farm foreman
Lantsmör	Farm butter
Lastapparat	Loader
Lejd	Hired
Lejt arbete	Hired labour
Levande	Living
Leverans	Delivery
Leveranstillägg mjölk	Additional payment at milk deliveries
Leverantörspris	Producers' price
Levererad	Delivered
Linfrö	Linseed
Livsmedel	Food, foodstuffs
Livsmedelsindustrins förbrukning	Consumption by the food industry
Luftfuktighet	Air moisture
Lusernmjöl	Medick meal
Lynnesfel	Bad tempered
Låg avkastning	Low yield
Låghus	One-story house
Låginkomstsatsning	Subsidies to holders with low income
Lån	Loan
Lånat kapital	Borrowed capital
Lån mot bottenineckning i jordbruksfastighet	Loans on lower mortgage in agricultural real estate
Lån mot högre ineckning i jordbruksfastighet	Loans on higher mortgage in agricultural real estate
Lån mot statlig kreditgaranti	Loans on governmental credit security
Lånegaranti	*Loan guarantee*
Långfristig	Long-term
Län	County
Länder	Countries
Läns- och häradsbolag	Single-county companies
Länsgräns	County border
Länsindelning	County division
Lättfil	Culture milk
Lättmargarin	Household margarine with reduced content of fat
Lättmjölk	Milk containing 0.5 % fat
Lättöl	Soft beer
Lökblommor	Bulbous flowers
Löneförhållande	Wages
Löner	Wages
Lönesumma	Amount of wages
Löpande priser	Current prices

M

M m	Etc.
Magasinsarbete	Storing
Majonnäs	Mayonnaise
Majs	Maize
Majsflingor	Corn-flakes
Makaroner	Macaroni
Malt- och läskedrycker	Malt liquors and carbonate beverages
Maltextrakt	Malt extract
Mandel	Almonds
Manlig	Male
Mantalsskriven	Registered for assessment purposes
Manuell	Manual
Mark	Ground
Markanläggningar	Land improvements
Markkartering	Soil survey
Marknadsförd slakt	Marketed slaughter
Marknadspris	Market price
Maskin	Machine
Maskinförare	Machine-operator
Maskinhus	Garage
Maskinlegor	Machine hiring
Maskinlån	Loans for machines
Maskinskötare	Machine-tender
Material	Material
Matfett	Edible fats
Matlök	Onions
Matpotatis	Table potatoes
Maximal kapacitet	Maximum capacity
Med	With
Medelarbetslöshet	Average unemployment
Medelarbetstid	Average number of hours worked
Medelavkastning	Average yield
Medelhektolitervikt	Average weight per hectolitre
Medelkoantal	Average number of cows
Medelpris	Average price
Medelproteinhalt	Average value of protein content
Medelslaktvikt	Average weight of carcases
Medeltal	Average
Medeltemperatur	Average temperature
Medelyta	Average area
Mediantidpunkt	Median date
Medlem	Member
Megakalori	Megacalorie
Mejeri	Dairy
Mejerihantering	Dairying
Mejerimjölk	Dairy milk
Mejeriprodukter	Dairy products
Mekanisk inne	Mechanical inside
Melass	Molasses
Mellan	Between
Mellankalv	Fattened calf
Mellanöl	Beer
Mellersta Sveriges skogsbygder	Forest districts in central Sweden
Melon	Melon
Mer än	More than
Mervärdeskatt	Value-added tax
Milj kronor	Millions of Swedish kronor
Mindre	*Small*
Mineralfodermedel	Mineralized feeding stuff
Mineralvatten	Mineral water
Mink	Mink
Minskning	Decrease
Missbildad	Mis-shapen
Mjukt matbröd	Soft plain bread
Mjöl	Flour
Mjölk	Milk
Mjölkavkastning	Yield of milk
Mjölkboskapsbesättning	Stock of milk cows
Mjölk(boskaps)kontroll	Milk recording
Mjölkleverantörer	Suppliers to dairies
Mjölkningsmaskin	Milking machine
Mjölkproduktion	Milk production
Mjölkpulver	Milk powder
Mjölktank	Milk tank
Mjölktransportkärl	Milk transporting container
Mjölprodukter	Products of flour
Modersugga	Breeding sow
Morötter	Carrots
Mottagarpris	Purchasers' price
Mulåsnor och åsnor	*Mules and asses*
Månad	Month
Män	Men

N

Nattfrost	Night frost
Naturaförmåner	Benefits in kind
Naturligt jordbruksområde	Natural agricultural area
Nederbörd	Precipitation
Nedläggning av åker	Acreage taken out of use
Nedre Norrland	Lower parts of Norrland
Nedsatt fruktsamhet	Reduced fertility
Nedskrivning	Depreciation
Nejlikor	Carnations

Nettoförmögenhet	Net capital
Nettointäkt	Net receipt
Normalvete	Normal wheat
Normskörd	Standard yield
Normtal	Standard value
Norra	Northern
Nybildad	Established
Nybyggd	Newly built
Nyodling av åker	Reclamation of arable land
Näringsgren	Branch of business
Närvarande	Present
Närvaro	Presence
Nötkreatur	Cattle
Nötkreatурssjukdomar	Cattle diseases
Nötkretursskötsel	Livestock farming
Nötter	Nuts

O

Obebyggd	Unbuilt
Objektiv skördeuppskattning	Objective crop yield survey
Obrukad åker	Untilled arable land
Obärgad	Unharvested
Och	And
Odlad	Grown, cultivated
Odling	Cultivation
Odlingsteknik	Cultivation techniques
Officiell	Official
Ogräsbekämpade arealer	Area treated with herbicides
Ogräsmedel	Herbicides
Okänd	Unknown
Olika	Different
Olje- resp sockerhalt	Oil and sugar content
Oljekraftfoder	Oilcake
Oljekraftfoderblandningar	Oilcake mixtures
Oljeväxter	Oleiferous plants
Oljeväxthalm	Straw from oleiferous plants
Olycksfall	Accident
Omfattning	Size, scope
Område	Region
Omsättningsvärde	Turnover value
Oskiftat dödsbo	Undivided estate (of a deceased person)
Ost, halvfet	Cheese with reduced fat content
Ost, helfet	Cheese
Ovägd	Unweighted

P

Partihandel	Wholesale trade
Partihandelns invägning	Amount delivered to wholesaler
Partipris	Wholesale price
Personbil	Car
Personer	Persons
Plansilo	Simple silo on the ground
Plantskola	Nursery
Plantskolealster	Nursery plants
Plomberat utsäde	Certified seed
Plommon	Plums
Potatis	Potatoes
Potatis för stärkelse och råsprit	Potatoes for processing
Potatis- och rotfruktsredskap	Tools for potatoes and root-crops
Potatisblast	Tops of potatoes
Potatisodling	Potato-cultivation
Potatisprodukter	Products of potatoes
Preliminära uppgifter	Preliminary results
Premieinkomster	Premiums
Preparattyp	Kind of preparation
Pris	Price
Prisnivå	Price level
Prisreglerande åtgärder	Price regulating measures
Prisregleringsprisindex	Price regulation index
Pristillägg	Surcharge
Prisutjämning	Price levelling
Procent	Per cent
Producentbidrag	Producer subsidy
Producentpris	Producers' price
Producentprisindex, för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel	Producer price index for the food industry, price regulated agricultural products
Produktion	Production
Produktionsgren	Production line
Produktionsintäkt	Production earning
Produktionsmedelsprisindex	Cost price index
Produktionsområde	Production area
Produktionsvärde	Gross output
Purjolök	Leek
Pålägg	Breeding
Pälsdjursskötsel	Fur farming
Pälsfår	Fur-bearing sheep
Päron	Pears

R

Raps	Rape
Rapsfrö	Rape seed
Rapsmjöl	Rape-seed meal
Rapsolja	Rape-seed oil
Rationalisering	Rationalization
Rationaliseringsstöd	Economic support to rationalization
Redskap	Tools
Redskapsstöd	Economic support to purchases of tools
Reducerad	Reduced
Registrerad	Registered
Regn	Rain
Relativ	Relative
Renar	Reindeers
Rendriftsstöd	Economic support to reindeer keeping
Rennäring	Reindeer keeping
Renrasig	Purebred
Renskötsel	Reindeer keeping
Rensningsmaskin	Cleaning machine
Reparationer	Repairs
Reparationsarbete	Repairs
Representativ	Representative
Restitution	Refund
Resultat	Result
Reverslån	Promissory note loan
Riksbolag	Nation-wide companies
Riksområde	Major region
Ris	Rice
Rosor	Roses
Rotfruktsväxter	Root-crops
Rovolja	Rape-oil
Rybs	Turnip rape
Rybsfrö	Turnip rape seed
Rybsmjöl	Turnip rape-seed meal
Rybsolja	Turnip rape-seed oil
Rygg och ryggrad	Back and spine
Ryggspäck	Back fat
Rymd	Capacity
Rå linolja	Linseed oil
Råg	Rye
Rågmjöl	Rye flour
Råprotein	Crude protein
Råsprit	Crude alcohol
Råvara	Raw material
Ränta	Interest
Räntestöd	Interest support
Rättare	Farm foreman
Räv	Fox
Röda vinbär	Red currants
Rödbetor	Red beets
Rödklöverfrö	Red clover seed
Rörelseidkare	Employer, owner of a farm

S

Saft	Juice
Saknas	Not available
Sallat	Lettuce
Salt	Salt
Saltvatten	Salt water
Sameby	Lapp-village

Samefonden	Fund for reindeer keepers
Samlingsupptagare	Complete potato harvester
Sammanfatta	Summarize
Sammanräknad	Total
Samt	And
Samtliga	Total
Sektorprodukt	Sector product
Semester	Holiday
Semesterlön	Holiday pay
Seminkostnader	Semen costs
Senapsfrö	Mustard seed
Senapsmjöl	Mustard seed meal
Sifferomdöme	Assessment in figures
Sirap	Syrup
Sjuk	Ill
Sjukpenning	Sickness allowance
Självbindare	Binder
Självdeklaration	Income-tax report
Självförsörjningsgrad	Degree of self-sufficiency
Självrisk	Excess
Självägande brukare	Owner holders
Skadad	Injured
Skadeutbetalningar	Compensations
Skattad	Estimated
Skattepliktig fastighet	Real estate, liable to real estate duty
Skelettskada	Skeleton injury
Skogsarbete	Forest work
Skogsbruksvärde	Value of standing forest and forest land
Skogsbruksändamål	Forestry purpose
Skogsfastighet	For real estate
Skogskonto	Forest account
Skogsmark	Forest land
Skogsägare	Forest owner
Skorpor	Rusks
Skuld	Debt, liability
Skuldprocent	Percentage debt
Skulltork	Hay-loft drier
Skulltorkning	Drying on hay-loft
Skummjölk	Skim milk
Skörd	Harvest, yield
Skördeskadeersättning och -bidrag	Crop insurance compensation
Skördeskadeskydd	Swedish crop insurance
Skördesätt	Method of harvesting
Skördetidpunkt	Date for harvesting
Skördetröska	Combine
Skördeutfall	Yield outcome
Skördeutsikter	Yield prospects
Slag	Kind, variety
Slagregn eller hagel	Downpour or hail
Slakt	Slaughter
Slaktdjur	Slaughter animal
Slaktkropp	Carcase
Slåttervall	Ley
Släktköp	Purchase by relatives
Smågrisproduktion	Production of sucking-pigs
Smältbart råprotein	Digestible crude protein
Smör	Butter
Smörjfett	Lubricating grease
Smörjmedel	Lubricant
Smörjolja	Lubricating oil
Snittblommor	Cut flowers
Snittgrönt	Cut green
Sockenbolag	Local companies
Socker	Sugar
Sockerbetor	Sugar beets
Sockerbetsblast	Tops of sugar beets
Sockerhalt	Sugar content
Sockerprodukter	Sugar products
Sojabönor	Soya beans
Sojamjöl	Soya bean meal
Solskenstid	Time of sunshine
Soppor	Soups
Sort	Kind, variety
Spannmål	Grain, cereals
Spannmålshantering	Working with grain crop
Spannmålstork	Grain drier
Sparbank	Savingsbank
Specialarbetare	Specialized worker
Specialkurser	Courses
Spill	Harvesting losses
Spritdrycker	Spirits
Spädgris	Sucking-pig
Spädkalv	Sucking-calf
Stadigvarande	Permanent
Standardtimmar	Standard man-hours
Starköl	Strong beer
Staten	Government, state
Stationär skärmaskin	Stationary cutting machine
Statlig lånegaranti	Government loan security
Statligt anställda	Governmental employment
Statligt stöd	Government support
Statsbidrag	Government subsidy
Statsplomberat	State certified
Sten- och jordarbete	Work with stone and soil
Stenhus	Stonehouse
Sticklingar	Cuttings
Stiftelse	Foundation
Storboskap	Cattle
Storlek	Size
Storleksgrupp	Size group
Struktur	Stucture, structural
Stukning	Sprain
Stutar	Steers
Städer	Towns
Stängselarbete	Work with fences
Stärkelse	Starch
Stärkelsehalt	Content of starch
Stöd	Support
Stöd till smågrisproduktion	Economic support to the productio of sucking-pigs
Större	Big
Subvention	Subsidy
Sugga	Sow
Suggbesättning	Stock of sows
Suggkontroll	Sow litter control
Summa	Total
Superfosfat	Superphosphate
Svagdricka	Small beer
Svarta vinbär	Black currants
Svealands slättbygder	Plain districts in Svealand
Svensk	Swedish
Svensk jerseyboskap	Swedish jersey cattle
Svensk kullig boskap	Swedish pulled cattle
Svensk låglandsboskap	Swedish friesian cattle
Svensk röd och vit boskap	Swedish red and white cattle
Svenskt aktiebolag	Swedish joint stock company
Svin	Pig
Svinn	Waste, loss
Svinsjukdomar	Pig diseases
Svinstamkontroll	Pig progeny testing
Svåra förlossningar	Difficult deliveries
Sylt	Jam
Sysselsatt	Employed
Systemtäckdikad areal	Underdrained area
Sådd	Sowing
Såld direkt till konsument	Sold from farm to consumer
Sållmatteupptagare	Potato elevator-digger
Sårskada	Sore injury
Såser	Sauces
Såtidpunkt	Date for sowing
Säd	Grain
Säljare	Seller
Sämre	Worse
Sänkning av priset	Price reduction
Särskild	Special

T

Tackor	Ewes
Tarmar	Intestines
Taxerad	Assessed
Taxeringsenheter	Assessments units
Taxeringsvärde	Assessed value
Taxeringsår	Year of assessment

Te	Tea
Temperatur	Temperature
Tidigare	Earlier
Tidlön och ackordsförtjänst	Time and piece rate
Tidpunkt	Time, date
Tillarrendering	Leasing
Tillbyggd	Extended building
Tillfällig	Temporary
Tillgångar	Assets
Till hemmaförbrukning	For home consumption
Tillskott	Addition
Tillträde	Overtaking
Tillväxt	Growth
Tillägg för obekväm arbetstid	Addition in pay for inconvenient working hours
Timförtjänst	Hourly earnings
Timmar	Hours
Timotejfrö	Timothy seed
Tjock grädde	Cream containing 40 per cent fat
Tjocklek	Thickness
Tjur	Bull
Tjurkalv	Bull calf
Tjänster (inom jordbruk)	Services (in agriculture)
Tobak	Tobacco
Tomater	Tomatoes
Tomtmarksvärde	Site area value
Tomt- och bostadsbyggnadsvärde	Value of site and residential building
Tomt- och industrivärde	Site and plant value
Torka	Dry weather
Torkad	Dried
Torkanläggning	Drying plant
Torkning på slag	Drying on the ground
Torkningskostnad	Drying cost
Tornsilo	Tower silo
Totalbefolkning	Total population
Totalundersökning	Total survey
Traktor	Tractor
Traktorarbete	Tractor work
Traktorförare	Tractor operator
Transportredskap	Transport equipment
Trindsäd	Pulses
Trädgårdsarbetare	Horticultural worker
Trädgårdsarbete	Horticultural work
Trädgårdsbruk	Horticulture
Trädgårdsföretag	Horticultural enterprise
Trädgårdsodling	Horticulture
Trädgårdsräkning/inventering	Census of horticulture
Trädgårdstekniker	Garden technician
Trädgårdsväxter	Horticultural plants
Trähus	Wooden house
Tröskning	Threshing
Tulpaner	Tulips
Tunn grädde	Cream containing 12 per cent fat
Tvillingfödslar	Twin births
Typ	Type
Typklassificering	Typology
Täckdikning	Underdrainage
Tätort	Built-up area

U

Underhåll	Maintenance
Underskott	Deficit
Undersökning	Survey
Undervisning	Education
Ungdjur	Young cattle
Unghästar	Colts
Ungnöt	Young cattle
Uppfödning av kalvar	Breeding of calves
Uppfödningsförlust	Raising losses
Uppgift	Information, figure
Upphöra	Discontinue
Upplöjd	Ploughed up
Uppskattad	Estimated
Ursprung	Origin
Urval	Sample
Utan	Without
Utanför mejeri	Except from dairies
Utarrendering	Leasing out
Utbildning	Education, training
Utbytesexport	Export exchange
Utfall	Result
Utfodring	Feeding
Utgifter	Expenditures
Utgödslingsanläggning	Equipment for manure handling
Utlåning	Lending
Utnyttja	Utilize
Utplanteringsväxter	Bedding-plants
Utrikeshandel	Foreign trade
Utsäde	Seed
Utsädesmängd	Quantity of seed
Utvintring	Out-wintering

V

Vall	Ley
Vall för fröskörd	Ley for seed
Vallbaljväxter	Leguminous plants on ley
Vallblandfrö	Mixed seed for ley
Vallfrö	Clover and grass seed
Vallfröväxter	Herbage plants
Vallgräs	Grass
Vallhö	Hay
Vallinsådd	Area sown for ley establishment
Vallskörd	Yield from ley
Vallväxter	Herbage plants
Vallväxtfröer	Seeds of herbage plants
Vallålder	Age of ley
Varaktig	Durable, permanent
Varmluft	Hot air
Varmluftstork	Hot air drier
Varuanknutna indirekta skatter	Commodity taxes
Varuslag	Type of goods
Vattenavledning	Ditching
Vattendrag	Water-course
Vattenhalt	Content of water
Vattentäkt	Water supply
Vax	Bees wax
Vegetabilisk	Vegetable
Verksamhet	Activity
Vete	Wheat
Vetekli	Wheat bran
Vetemjöl	Wheat flour
Veterinär	Veterinary
Veterinärbesiktigad	Inspected
Vicker	Vetches
Vidareförädling	Processing
Vidareutbildning	Further education
Vikt	Weight
Viktigare	More important
Vin	Wine
Vissa såser	Sauces
Vitaminfodermedel	Vitaminized feeding stuff
Vitkål	White cabbage
Vitsenap	White mustard
Volmning	Drying in a cock
Vuxna	Adults
Våroljeväxter	Spring-sown oleiferous plants
Vårraps	Spring rape
Vårrybs	Spring turnip rape
Vårråg	Spring rye
Vårstråsäd	Spring-sown cereals
Vårsäd	Spring grain
Vårvete	Spring wheat
Vägd	Weighted
Värde	Value
Värdebegrepp	Concept of value
Värdeminskning	Depreciation
Världsmarknadsprisindex	World market price index
Värpras	Laying breed
Växel	Bill of exchange
Växthus	Greenhouse
Växtnäringsämne	Plant nutrient
Växtodling	Cropping

Växtperiod	Growing time
Växtprodukt	Vegetable product
Växtsjukdom	Plant disease
Växtskyddsmedel	Pesticides
Växtslag	Plant type

Y

Yrkeskunnig	Skilled
Yrkesinställning	Employment status
Yrkesverksam	Economically active
Yta	Area
Yttre rationalisering	Structural improvement

Å

Åker	Arable land
Åkerareal	Area of arable land
Åkerbruk, husdjursskötsel	Crop and livestock farming
Åkerbönor	Beans
Ålder	Age
Åldersgrupp	Age group
Åldersklasser	Age classes
År	Year
Årlig	Annual
Årsförjänst	Annual earnings
Årsväxtrapport	Crop outlook report
Återlämnande av arrende	Return of tenancy
Återväxt	Second harvest
Åtgärd	Measure, act

Ä

Ägarekategori	Category of owner
Ägd	Owned
Ägd till minst hälften	More than half of holding owned
Ägg	Egg
Ägo	Ownership
Ägoslag	Type of land
Ändamål	Purpose
Äng	Meadow
Äpplen	Apples
Ätbara djurdelar	Edible parts of carcases
Ätlig	Edible

Ö

Öga	Eye
Ökning	Increase
Öl, typ A	Light beer
Överföring	Transfer
Övergångsbidrag	Transitional subsidy
Övergångsmatris	Transition matrix
Överstiga	Exceed
Översvämning	Inundation
Översyn	Revision
Övertidstillägg	Overtime pay
Övervintring	Wintering
Övervärde	Excess value
Övre Norrland	Upper parts of Norrland

Sakregister

Hänvisning till tidigare årgångar av Jordbruksstatistisk årsbok (JÅ) lämnas för vissa äldre undersökningar.
Med B markerade sidnummer hänvisar till bibliografiska uppgifter.

A
Administrativa områden 225
Affärsbankernas kreditgivning 195
Animaliska produkter
  export 166–168
  import 166–168
  införselavgifter 196–197
  konsumtion 171–173
  priser 188
  produktion 168–170
Anläggningar
  antal 57
  antal företag 56
  för bevattning 56
  för utfodring 57
  för utgödsling 57
  systemtäckdikning 58–60 JÅ 1984 68–69
Annan mark
  areal 11, 41, 42
  definitioner 12
Anställda (inom jordbruk)
  se Arbetskraft
Arbetsbehov 25–26
Arbetskraft
  antal arbetstimmar i jordbruk 38–39
  antal arbetstimmar i skogsbruk JÅ 1984 46
  antal arbetstimmar i trädgårdsbruk JÅ 1976 77
  arbete utanför företaget JÅ 1979 55–58
  arbetslöshet 34
  arbetsskador 40
  arbetstid 34–35
  avbytarverksamhet 39
  dagsverken JÅ 1979 57
  fast anställda JÅ 1972 58
  företagare jämte familjemedlemmar 35
  förvärvsarbetande inom jordbruk m m 33–34
  lantarbetare 36
  lejd arbetskraft 35
  löner JÅ 1984 247
  olycksfall 40
  sysselsättning i skogsbruk JÅ 1984 46
  tillfälligt anställda 35
  trädgårdsarbetare JÅ 1979 42
  åldersfördelning 37
Arbetslöshet 34
Arbetstid 34–35, 38
Arbetstimmar, se Arbetskraft
Arbetsvolym, se Arbetskraft
Areal
  arrenderad 13
  besådd JÅ 1984 140–141
  bevattnad JÅ 1983 120
  fördelning efter företagarekategori 19, 23
  fördelning efter storleksgrupper 15
  internationella uppgifter 215–216
  kemiskt ogräsbekämpad 72
  markkarterad 43
  olika grödor 79, 81–83, 85, 87, 89
  skog 11, 41–42
  upplöjd (utvintrad) areal 116
  vallinsådd JÅ 1984 100
  åkermark 11, 41–42
  ägd 13
  övrig mark 215
Arrenderade företag 13
Avbytarverksamhet 39
Avelssvin, se Svin
Avgångsvederlag JÅ 1979 275
Avkastning per hektar, se Hektarskörd
Avräkningsprisindex 187–188

B
Baggar, se Får
Baljväxter
  odlad areal 82
  skördeutfall 118
  skördeutsikter 117
  statsplomberat utsäde 64
Baljväxtbakterier JÅ 1979 94
Befolkning
  folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort 32
  folkmängdens fördelning på städer och landsbygd JÅ 1973 55
  folkmängdens fördelning på större åldersgrupper JÅ 1973 56–57
  förvärvsarbetande inom jordbruk m m 33–34
  jordbrukarnas åldersfördelning 37
Bekämpningsmedel 70–71
Bekämpningssprutor 61
Bensin, se Drivmedel
Besiktning av slakt 142, 149, 159
Besådd areal
  potatis, slåttervall, spannmål JÅ 1984 140–141
Besättningsstorlek
  efter företagares ålder JÅ 1976 195
  får 144–145
  genomsnittlig JÅ 1984 178
  höns 162–163
  ladugårdarnas ålder JÅ 1978 72
  mjölkkor 131–132, 134–135
  nötkreatur 131, 133
    JÅ 1979 57
  svin 152–153
Betat utsäde 65
Bete, se Betesmark och Betesvall
Betesmark
  areal 11, 41, 42
  definition 12
Betesvall
  antal företag 85
  odlad areal 85
  skadeorsaker JÅ 1984 116
  skördeutfall 118
  skördeutsikter 117
Betodling, se Sockerbetor
Betäckta suggor 158
Bevattnad areal JÅ 1983 120
Bevattningsanläggningar
  antal företag med JÅ 1983 66
  kapacitet JÅ 1983 67
Bevattningsmaskiner JÅ 1983 66
Bidrag 197, 199, 201
Biodling
  antal bisamhällen 165
  honung 165
  vax 165
Biologisk skörd 95–97, 100, 102–104
Blandsäd
  antal företag 81
  hektarskörd JÅ 1984 128, 130
  normskörd JÅ 1984 157
  odlad areal 81
  skördesätt JÅ 1979 137
  skördetidpunkt JÅ 1984 117
  skördeutfall 118
  skördeutsikter 117
  såtidpunkt JÅ 1984 116
  totalskörd JÅ 1984 141
  utsädesmängd 64
  vallinsådd JÅ 1984 100
  växtperiodens längd JÅ 1984 117
Blommor, se Trädgårdsväxter
Bokföringsuppgifter, se Jordbruksekonomiska undersökningen
Bostadsbyggnadsvärde 51
Broiler, se Slaktkycklingar
Brukningsenhet(er), se Företag
Bruttonationalprodukt 177
Brödsäd
  kvalitet 111–112
  odlad areal 79
Bufflar 218
Byggnader, se Ladugårdar
Byggnadskostnadsindex JÅ 1981 248
Byggnadsverksamhet
  djurplatser, ny- och tillbyggda 53–54
  djurstallar, ny- och tillbyggda 52, 54
  lager för trädgårdsprodukter JÅ 1977 61
  lagerbyggnader och maskinhus, ny- och tillbyggda 55
  lagerlokaler, ny- och tillbyggda 53
  medelyta i nybyggda djurstallar 52
  nyuppförda kreatursplatser 52
  nyuppförda rumsenheter JÅ 1979 85
  silo JÅ 1977 61
  övriga ekonomibyggnader, ny- och tillbyggda JÅ 1976 99
Byggnadsvärde 46
Bänkgård 127
Bär, se Trädgårdsodling
Bärgad skörd (per hektar) 95–104
Bärgningsförluster på slåttervall JÅ 1984 125–126

Bärgningsmetoder
potatis JÅ 1985 85
slåttervall 86

C
Chinchilla
antal 165
antal uppfödare 165
Cisterner, antal 57
Cisternvolym 57

D
Dagsverken, se Arbetskraft
Dieselolja, se Drivmedel
Djurförsäkring 207
Djurplatser, antal ny- och tillbyggda 53–54
Djursjukdomar 141, 158
Djurstallar
antal ny- och tillbyggda 52, 54
Dragbilar JÅ 1973 95
Driftsinriktning 24–26
Driftslån 200–201
Drivmedel
antal maskiner efter olika drivmedelsslag 61
cisterner 57
förbrukning av 76
genomsnittlig förbrukning JÅ 1976 119
priser 188
Dödsfall, se Olycksfall 40

E
Ekonomibyggnader JÅ 1976 99
Ekonomibyggnadsvärde 44, 51
Eldningsolja
cisterner för 57
förbrukning av 76
Elever 208–210
Elevtimmar 210
Energitillförsel 173
Ensilageväxter (och grönfoder) areal 85
Ersättningsbelopp 204
Ersättningsberäkningar 202–203
Ersättningsområden, se Skördeområden
Export (av livsmedel) 175–176

F
Fabrikspotatis, se Potatis
Faktorpris 177
Falltal 112
Fastighetspriser 47–50
Fastighetstaxering 44–46
Fetthalt i mjölk 169
Fiskestatistik 3
Fjäderfä, se även Höns
konsumtion 172–173
priser 188
produktion 168
Fläsk
priser 188
produktion 168
Foderblandningar, produktion 74
Fodermedel
förbrukning 73
införselavgifter 196
priser 188
produktion 73
Fodersäd
kvalitet 113
odlad areal 81
Foderärter och vicker
odlad areal 82
skördeutsikter 117
Folk- och bostadsräkning 31
Folkmängd, se Befolkning
Fosfor 67–69
Fotogen 75–76
Friland
areal 123
odling 124–126
Frukt, se Trädgårdsodling
Frövall 85
Får och getter
antal 218
produktion 149
slakt 149
Får och lamm
antal 143–144
antal företag 145–146
besättningsstorlek 145
fårkontroll 147–148
priser 188
rasfördelning 148
Födoämnen, konsumtion av 171–173
Föl, se Hästar
Förbrukning (inköp) av
driv- och smörjmedel 76
fodermedel 73
föda- och njutningsämnen 171–173
handelsgödselmedel 67–69
insektsmedel 70–71
maskiner och redskap 63
ogräsmedel 70–71
oljekraftfoder 73
växtnäringsämnen 67–69
växtskyddsmedel 70–72
Föreningen för mejeriprodukter 197
Föreningsbanksrörelsens kreditgivning 195
Föreningsrörelse, lantbrukarnas
medlemmar 211–213
omsättning 212
organisation 211, 213
Företag
antal arrenderade 13
antal ägda 13
definition 12
efter brukningsform 13, 27
fördelning efter besättningsstorlek 134, 145, 153, 163
fördelning efter företagarekategori 18
fördelning på storleksgrupper efter skogsmarksareal 20
fördelning på storleksgrupper efter åkerareal 14
inkomster och utgifter 181–187
med anläggningar 56–57
med husdjur av olika slag 133, 146, 154, 164
med odling av olika grödor 79, 81–83, 85, 87
med smågrisproduktion JÅ 1977 184
med trädgårdsodling 123, 125, 127
strukturförändringar 27–28
Företagare, definition 12
Företagsregister, se Lantbrukets företagsregister
Förmalning 166
Förmögenheter i jordbruket
netto JÅ 1984 231
per företag JÅ 1984 231
totala 193–194
Förnödenheter 64–76
Förräntning JÅ 1979 244–245, 255
Försäkring
hagelskada 206
husdjur 207
skördeskada 204
Försäkringsbelopp 206–207
Försäkringsbolagens kreditgivning 195
Försörjningsbalans
fettråvaror 167
kött och fläsk 168
potatis 167
spannmål 166
Förvärvsarbetande, se Arbetskraft
Förädlingsvärde 177

G
Galtar, se Svin
Garage 55
Getter, se även Får och Getter
antal 165, 218
Glesbygd, befolkning 32
Grisar, se Svin
Grädde, produktion 170
Grödor, se även Areal
Grönfoder- och ensilageväxter
areal 85
Grönsaker, se Trädgårdsväxter
Gödselbehållare 57
Gödselmedel 67–69, 219
Gödselplatta 57

H
Hagelskadesförsäkring 206
Halm av spannmål 98
Hampa, se Spånadsväxter
Handelsgödsel
förbrukning 67–69
försäljning 68
priser 188
växtnäringsämnen 67
Havre
antal företag 81
hektarskörd 97
kvalitet 113
normskörd 205
odlad areal 81
priser 188
skördesätt JÅ 1979 137
skördetidpunkt 119
skördeutfall 118
skördeutsikter 117
sorter 92
såtidpunkt 119
totalskörd 106
utsäde 65
vallinsådd JÅ 1984 100
växtperiodens längd 120
Hektarskörd
efter potatisodlingens storlek 104
efter storleksgrupp JÅ 1984 128
efter såtidpunkt 99
efter vallålder 100
halm av spannmål 98
höstvete, vårvete, höstråg, korn, havre 96–97
slåttervall 100
matpotatis, fabrikspotatis 102
Hektolitervikt 111
Helträda, areal 89
Hirs och sorghum 216–217
Honung
priser JÅ 1984 218
produktion 165
Husdjur
antal 130, 144, 150, 160
antal företag med 133, 146, 154, 164
försäkrade djur 207
köttproduktion 168
slakt 142, 149, 159
Husdjursförsäkring 207
Hypoteksinstitutens kreditgivning 195
Hästar
antal 218
försäkrade djur 207

köttproduktion 168
premiering JÅ 1976 221
priser 188
slaktdjursbesiktningar JÅ 1984 197
Hö, se även Slåttervall
botanisk sammansättning JÅ 1974 185
bärgningsmetoder 86
fodervärde JÅ 1974 185
kvalitet 113
priser 188
skördeutfall 118
skördeutsikter 117
Höns
antal 160
antal företag 163
besättningsstorlek 162
Höstoljeväxter
kvalitet 114
skadeorsaker JÅ 1984 115
utsäde JÅ 1976 148
Höstraps, se Oljeväxter
Höstrybs, se Oljeväxter
Höstråg, se Råg
Höststråsäd, utsäde 64
Höstsådd, areal 80, 84
Höstsäd
kvalitet 111–112
skadeorsaker JÅ 1984 115
Höstvete, se Vete
Hötork 56

I
Import (av livsmedel) 175–176
Index
avräkningsprisindex 187–189
konsumentprisindex 187, 189
prisregleringsprisindex 187, 189
producentprisindex 187, 189
produktionsmedelsprisindex 187, 189
världsmarknadsprisindex 187, 189
Indirekta skatter JÅ 1973 253
Införselavgifter 196–197
Inkomst av jordbruksfastighet
JÅ 1974 270–271
Inkomster, utgifter m m 178–186, 190–191
Inkomster i jordbruket, se Intäkter i jordbruket
Inkomstfördelning JÅ 1984 246
Inkomststrukturen i jordbruket
JÅ 1974 260, 269–271
Inkomsttagare inom jordbruk med binäringar
efter inkomstklass JÅ 1984 246
efter yrkesställning 36
Inköp (förbrukning) av, se Förbrukning av
Inre rationalisering 199–200
Insektsmedel, förbrukning 70–71
Inseminationer 140
Insåning, se Vallinsådd
Internationella uppgifter
förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk 220
handelsgödsel, konsumtion 219
husdjursskötsel 218
totalskörd 217
traktorer 221
åkerarealens användning 216
ägoslagsfördelning 215
Intäkter i jordbruket
per företag 182, 185–191
per hektar åker JÅ 1977 237B
per 10 hektar åker JÅ 1977 244
totala 178–180, JÅ 1978 244–245
Intäkter i skogsbruket per företag 184
Inventarier, inköp och underhåll
JÅ 1978 244, 248
Invägd mjölk 169–170

J
Jakt och viltvård
antal sysselsatta 32
Jeepar 63
Jordarter JÅ 1976 177
Jordbrukarfamiljens inkomst 190
Jordbrukarnas taxerade inkomster och utgifter 182–183
Jordbrukets totalkalkyl
inkomster 178
utgifter 179
Jordbruksbefolkning, se Befolkning
Jordbruksekonomi 177–195
Jordbruksfastighet
inkomst av JÅ 1984 245
priser 47–50
taxeringsvärden 44
ägarekategori 45
Jordbruksnämnden 223–224
Jordbruksreglering 196–197
Jordbruksräkning, se Lantbruksräkning och Lantbrukets företagsregister
Jordbruksvärde 44, 46
Jordfräsar 61
Jordförvärvslån 199–200

K
Kalium 67–69, 219
Kalkningsmedel 67
Kalvar
kalvningsresultat 139
köttproduktion 168
priser 188
slakt 142
Kameler 218
Kapitalinkomst JÅ 1978 255
Kasserad slakt JÅ 1980 292
Kemiskt ogräsbekämpade arealer JÅ 1984 83
Kokärter
odlad areal 82
skördeutfall 118
skördeutsikter 117
Konservväxtodlarnas Riksförbund 212–213
Konsumentprisindex 187, 189
Konsumtion av livsmedel
totalt 172
per person 173
Konsumtionsmjölk, priser 188
Kontrollmätningar 236
Kontrollverksamheter 136–139, 147–148, 155–157
Koplatser
antal lediga JÅ 1978 62
antal utnyttjade JÅ 1978 62, 182, 185
Kor, se Nötkreatur
Korn
antal företag 81
hektarskörd 97
kvalitet 113
odlad areal 81
normskörd 205
priser 188
skördesätt JÅ 1979 137
skördetidpunkt 119
skördeutfall 118
skördeutsikter 117
sorter 92
såtidpunkt 119
totalskörd 106
utsäde 65
vallinsådd JÅ 1984 100
växtperiodens längd 120
Korrigeringstal 236
Kostnader i jordbruket
per företag 183–184
totala 178–180
Kostnader i skogsbruket
per företag 184
Kraftfoderblandningar
priser 188
produktion 74
Kreditgarantier 195, 199–201
Kreditgivning till enskilda jordbrukare 195
Kultiverad betesmark
areal 11, 41–42
definition 12
Kursdeltagare 210
Kurser 210
Kurstimmar 210
Kvalitet 110–114
Kvigor och kvigkalvar, se Nötkreatur
Kväve 67–69
Kycklingar, se Höns
Köksväxter, se Trädgårdsodling
Köpeskilling för jordbruksfastigheter 47–50
Köpeskillingskoefficient 47–49
Kött och fläsk
export 176
import 176
konsumtion 172–173
produktion 168
Svensk kötthandel 197
Köttboskapskontroll
anslutning 139
kalvningsresultat 139

L
Ladugårdar, se Djurstallar
Ladugårdsbestånd vid företag med mjölkproduktion JÅ 1978 72
Lagerlokaler
antal nybyggda 53
byggnadssätt JÅ 1975 95
Lamm, se Får
Landareal 215
Lantarbetare, se Arbetskraft
Lantarbetarlöner
timförtjänster JÅ 1984 247
årsförtjänster JÅ 1973 67–69
Lantbrukarnas Riksförbund 211, 213
Lantbrukets föreningsrörelse 211–213
Lantbrukets företagsregister
allmänt 229–234
anläggningar 56–57
arbetskraft 35
arealer 11, 15, 19, 21, 77–89
driftsinriktning 24–26
företag 12–14, 17–18, 20, 22, 27–28, 77–89
husdjursskötsel 129–165
strukturförändringar 27–28, 135
växtodling 77–94
Lantbrukets resultat per företag 181–186
Lantbrukets utredningsinstitut 224
Lantbruksnämndernas verksamhet
fastighetsinnehav 198
kursverksamhet 210
statliga bidrag och lånegarantier 199–201
Lantbruksräkning, se Lantbrukets företagsregister
Lantbruksstyrelsen 223–224
Lantbruksutbildning 208–210
Lin, se Spånadsväxter
Livsmedel
export 175
import 175
konsumtion 172–173
subventioner 196–197
Luftfuktighet JÅ 1984 120
Lån, se Kreditgivning till enskilda jordbrukare eller Skulder
Lånegarantier 199–201

Löner
lantarbetare JÅ 1984 247
trädgårdsarbetare JÅ 1979 262

M
Majs 216–217
Markkarterad areal 43
Marknadsförd slakt
kalv JÅ 1970 257
svin JÅ 1976 218
Maskiner
antal 61–63
fördelning efter användningsområden JÅ 1978 86
fördelning efter drivmedelsslag JÅ 1977 83
inköp av maskiner och redskap 63
Maskinhus 55
Maskinlån 199–200
Matpotatis, se Potatis
Medelarbetstid 34
Medeltemperatur JÅ 1984 118
Medlemskap i ekonomiska föreningar 211–213
Mejerier, antal 169
Mejerihantering 169–170
Mejerivaror
produktion 170
priser 188
Melass, priser 188
Mikronäringsämnen JÅ 1984 77B
Mink
antal 165
antal uppfödare 165
priser JÅ 1984 218
produktion JÅ 1984 203
Mjölk
användning 170
avkastning per ko 137
fetthalt 169
invägd mjölk 169
konsumtion 172
mjölkpulverproduktion 170
pris 188
produktion av mejerivaror 170
Mjölkboskapskontroll
antal kor och besättningar 136
kalvningsresultat 139
medelavkastning 137
utgångna kor 138
Mjölkleverantörer 169
Mjölkningsanläggning JÅ 1984 66
Mjölkproduktion
antal företag 133–135
användning 170
effektivitetskontroll JÅ 1984 191B
fördelning efter storleksgrupper JÅ 1976 208
föreningen för mejeriprodukter 197
invägd mjölk 170
ladugårdsbestånd JÅ 1978 72
Mjölktank JÅ 1981 71
Mjölkpulverproduktion 170
Modersuggor, se Svin
Mulåsnor och åsnor 218

N
Nationalräkenskaper 177
Naturligt jordbruksområde 225–228
Nederbörd 122
Normskördar 202, 205
Normskördevärde 204
Nybyggnadsverksamhet, se Byggnadsverksamhet
Nötkreatur
antal 130–132
antal företag 133
besättningsstorlek 131–132, 134–135
företagarnas ålder JÅ 1976 195
försäkrade djur 207
insemination 140
köttboskapskontroll 139
köttproduktion 168
mjölkboskapskontroll 136–138
priser 188
rasfördelning 137–138
sjukdomar 141
slakt 142
Nötkreatursenhet JÅ 1976 189, 201
Nötkreatурssjukdomar 141

O
Objektiv skördeuppskattning 235–236
Obrukad åker, areal 89
Obärgad areal 96–97, 100, 102
Odlingsteknik vid matpotatisodlingar JÅ 1976 174, 177
Ogräsbekämpade spannmålsarealer 72
Ogräsmedel, förbrukning 70–71
Oljeväxter
antal företag 83
hektarskörd 101
kvalitet 114
normskördar 205
odlad areal 83
oljehalt 114
skadeorsaker JÅ 1984 115
skördeutfall 118
skördeutsikter 117
Sveriges Oljeväxtintressenter Förening 101, 107, 197
totalskörd 107
upplöjd höstsådd 116
övervintring 115
Olje- och spånadsväxter
utsäde 64
Olycksfall i jordbruk 40
Områdesindelning
administrativa områden 225, 228
huvudområden 225, 228
karta över produktionsområdesindelningen 225
klimat-, jordarts- och uppodlingsområden JÅ 1984 16B
naturliga jordbruksområden 225–226, 228
produktionsområden 225–226, 228
riksområden 225–226, 228
skördeområden 227–228
spillområden 227–228
återväxtområden 227–228
Ost
priser 188
produktion 170

P
Partipris, se Priser
Plantskolealster, se Trädgårdsodling
Plomberat utsäde 64
Potatis
antal företag 87
bärgningsmetoder JÅ 1985 85
export 176
för stärkelse och råsprit 87–88, 102–104, 102, 119
försörjningsbalans 167
hektarskörd 102
import 176
jordarter JÅ 1976 177
konsumtion 172–173
kvalitet 114
normskördar 205
odlad areal 87
odlingarnas storlek 88
odlingsteknik JÅ 1976 177
priser 188
skadeorsaker JÅ 1984 115
skördetidpunkt 119
skördeutfall 118
skördeutsikter 117
sorter 93
sorter och sjukdomar JÅ 1984 114B
spill 102
Sveriges potatisintressenter 197
sättningstidpunkt 119
totalskörd 109
vidareförädling 167
Premieinkomster 206–207
Premiering av hästar JÅ 1976 221
Priser
animalier 188
drivmedel 188
fodermedel 188
handelsgödsel 188
honung JÅ 1984 218
jordbruksfastigheter 47–50
pälsdjur JÅ 1984 218
traktorer 188
vegetabilier 188
Prisindex, se Index
Prisregleringsprisindex 187, 189
Prisstöd 196–197
Producentpriser, se Priser
Producentprisindex 187, 189
Produktion
bivax 165
byggnader 52–53, 55
djurplatser 53–54
foderblandningar 74
honung 165
kreatursplatser JÅ 1973 88
kött och fläsk 168
mjölk 170
oljeväxtfröer 107
pälsdjursskinn JÅ 1984 203
råsprit 167
slaktkroppar 142, 149, 159
sockerbetor 109
spannmål (leveranser) 111–112
spannmål, slåttervall och potatis (skörd) 105–109
spånadsväxter JÅ 1970 184
stärkelse 167
trädgårdsväxter 125, 127
ägg 170
Produktionsmedelsprisindex 187, 189
Produktionsområden 225–228
Proteinhalt 110–111
Pälsdjur
antal 165
antal sysselsatta 34
antal uppfödare 165
försäkringar 207
priser JÅ 1984 218
produktion av skinn JÅ 1984 203

R
Raps, se Oljeväxter
Raser
nötkreatur 137–139
svin 157
tackor 147
Rationaliseringsinsatser 198–202
Redskap 63
Reduceringstal, se Korrigeringstal
Relativ luftfuktighet JÅ 1984 120
Renar, antal 165
Rennäring
antal sysselsatta 34

statligt stöd till 201
Riksområden 225–228
Ris 216–217
Rotfruktsväxter, utsäde 64
Rybs, se Oljeväxter
Råg
antal företag 79
förmalning, lager 166
hektarskörd 96
kvalitet 111–112
normskörd 205
odlad areal 79
priser 188
skördesätt JÅ 1979 137
skördetidpunkt 119
skördeutfall 118
skördeutsikter 117
sorter 91
såtidpunkt 119
totalskörd 105
upplöjd höstsådd 116
utsäde 65
vallinsådd JÅ 1984 100
övervintring 115
Råprotein 114
Råsprit och stärkelse, tillverkning av 167
Ränta
förräntning JÅ 1979 244–245, 255
utlåningsränta 195
Räv
antal 165
antal uppfödare 165
priser JÅ 1984 218
Rörmjölkningsanläggning JÅ 1984 66

S

Silo 56
Sjukdomar
nötkreatur 141
svin 158
potatis JÅ 1984 114B
Självförsörjningsgrad JÅ 1985 170
Självrisk vid skördeskada 204
Skadeangrepp på grödorna JÅ 1984 114B
Skadeorsaker för grödorna JÅ 1984 115–116
Skador, olycksfall 40
Skadeutbetalningar 204, 206–207
Skogar, se Skogsmark
Skogsbruksvärde 43–44, 46
Skogsimpedimentsvärde 43–44
Skogsmark
antal företag 20
antal arbetade timmar 38
areal 21–23
definition 12
fördelning på företagarekategorier 23
fördelning på storleksgrupper 21–22
Skogsstatistik 224
Skolor
eftergymnasiala skolor 209
gymnasieskolor 208
universitet 209
Skulder (och tillgångar) 192–195
Skulltork 57
Skörd
aktuell skörd 202, 205
biologisk skörd per hektar 95–100, 103–104
bivax 165
bärgad skörd per hektar 95–97, 100–102
honung 165
kvalitet 110–114
normskörd 202
skördesätt 86, JÅ 1985 85
skördetidpunkt 119
skördeutfall 118
skördeutsikter 117
totalskörd 105–109
Skördeområden 227–228
Skördeskadeskydd
allmänt 202–203
finansiering 203
försäkrad areal, antal anmälningar och ersättningar, ersättningsbelopp, norm-skördevärde, aktuellt skördevärde 204
självrisk 204
normskördar 202, 205
Skördesätt för
potatisJÅ 1985 85
slåttervall 86
spannmål JÅ 1979 137
Skördetidpunkt 119
Skördetröska 61
Skördeutfall, medelomdömen 118
Skördeutsikter, medelomdömen 117
Skördevärde, aktuellt 204
Slakt
besiktigade slaktkroppar 142, 149, 159
hemslakt JÅ 1984 197
kasserad slakt JÅ 1980 292
marknadsförd slakt 142, 149, 159
medelslaktvikter 142, 149, 159
priser 188
produktion av kött och fläsk 168
slaktdjurspriser 188
Slaktdjursbesiktningar 142, 149, 159
Slaktkroppar 142, 149, 159
Slaktkycklingar 160–161
Slaktvikter 142, 149, 159
Slåttervall
antal företag 85
arealens åldersfördelning 86
botanisk sammansättning JÅ 1974 185
bärgningsförluster 100
bärgningsmetoder 86
hektarskörd 100
kvalitet 113
normskörd 205
odlad areal 85
priser 188
skadeorsaker JÅ 1984 116
skördetidpunkt 119
skördeutfall 118
skördeutsikter 117
tillväxt JÅ 1984 125
totalskörd 108
upplöjd areal 116
återväxt 100
övervintring 115
Släktköp 49
Smågrisproduktion
antal företag med JÅ 1977 184
statligt stöd till 197
Smör
priser 188
produktion 170
Smörjfett 76B
Smörjolja 76B
Sockerbetor
antal företag 87
hektarskörd 102
kvalitet 114
normskörd 205
odlad areal 87
priser 188
skördeutfall 118
skördeutsikter 117
sockerhalt 114
Svenska Sockerfabriks AB 102
totalskörd 109
Solskenstid 122
Sorghum 216–217
Sortanvändning 90–94
Spannmål
försörjningsbalans 166
jordbrukarnas leveranser 111–113
odlad areal 79, 81
ogräsbekämpad areal 72
priser 188
skördesätt JÅ 1979 137
skördetidpunkt 119
sortfördelning 91–92
spill (vid skörd) 99
såtidpunkt 119
totalskörd 105–106
utsädesmängd 64
vallinsådd JÅ 1984 100
övervintring 115
Spannmålstork 56
Sparbankernas kreditgivning 195
Spill vid (skörd)
potatis 102, 109
spannmål 99
Spillområden 227–228
Spånadsväxter, odlad areal JÅ 1970 184
Standardtimmar 24–26
Statlig lånegaranti 193–195
Statlig rationaliseringsverksamhet 198–203
Statliga lån (till enskilda jordbrukare) 195
Statliga stödåtgärder 196–205
Statsbidrag (till jordbruket) 199–200
Statsplomberat utsäde 64
Strukturförändringar
areal 28
brukningsform 27
framtida 29–30
mjölkkobesättningarnas storlek 135
orsaker 28
suggbesättningarnas storlek JÅ 1984 182
Stråsäd, statsplomberat utsäde 64
Stutar, se Nötkreatur
Stärkelse, tillverkning av 167
Stärkelsehalt 114
Stödåtgärder, se Statliga stödåtgärder
Suggbesättningarnas storlek JÅ 1984 182
Suggkontroll, se Svin
Suggor, se Svin
Svensk Husdjurssköts el 136–140, 211–213
Svensk kötthandel 197
Svensk spannmålshandel 197
Svensk ägghandel 197
Svenska Lantmännens Riksförbund 211–213
Svenska Mejeriernas Riksförening 211–213
Svensk Sockerfabriks AB 95, 102
Svenska Spannmålsföreningarnas samorganisation 212
Svenska Ägghandelsförbundet 211–213
Sveriges Allmänna Hypoteksbank 211–213
Sveriges Betodlares Centralförening 211–213
Sveriges Biodlares Riksförbund 165
Sveriges Bränneriintressenter 211–213
Sveriges Fröodlareförbund 211–213
Sveriges Föreningsbankers Förbund 211–213
Sveriges Oljeväxtintressenter Förening 95, 107, 197
Sveriges Oljeväxtodlares Central-förening 211–213
Sveriges Potatisintressenter 197
Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund 165, 211–213
Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund 211–213
Sveriges Slakteriförbund 211–213
Sveriges Stärkelseproducenters Förening 211–213
Svin
antal 150–152
antal företag 153–154
besättningsstorlek 152–153
betäckta suggor 158
fläskproduktion 168

försäkrade djur 207
priser 188
sjukdomar 158
slakt 159
suggkontroll 155–156
svinstamkontroll 157
tjänstbara galtar 158
Svinsjukdomar 158
Svinstamkontroll 157
Sysselsättning, se Arbetskraft
Systemtäckdikning 58–60 JÅ 1984 69
Såtidpunkt 119

T
Tackor, se Får
Taxerade inkomster, utgifter m m 184–185, 190–191
Taxeringsenheter 44
Taxeringsvärden (för jordbruksfastigheter) 43–45
Temperatur JÅ 1984 118
Tillgångar (och skulder) per företag JÅ 1984 231, 243
Tillväxt för slåttervall JÅ 1984 125
Timförtjänster JÅ 1984 247–248
Tjurar och tjurkalvar, se Nötkreatur
Tjänstbara galtar 158
Tomtmarksvärde 44
Tomt- och industrivärde JÅ 1975 80
Totalbefolkning 31–32
Totalkalkyl, jordbrukets 178–180
Totalskörd
halm av spannmål JÅ 1984 139
hirs och sorghum, majs, ris 217
höstvete, vårvete, höstråg, korn, havre, slåttervall, potatis 105–106, 108–109
raps, rybs 107
vitsenap JÅ 1984 139
sockerbetor 109
vårråg, kokärter samt foderärter och vicker JÅ 1984 142B
Traktor
antal 61, 221
effekt 62
inköp 63
pris 188
Trindsäd, utsäde 64
Trädgårdsodling
antal företag 123, 125–128
antal sysselsatta 34
areal 123–128
skörd 125, 127
statliga stödåtgärder 201
trädgårdsräkning/inventering 125
utrikeshandel JÅ 1984 216B
växtskyddsmedel 70B
Typklassificering 24–26
Täckdikad areal 58–60 JÅ 1984 69

U
Undervisning, se Lantbruksutbildning
Ungnöt, se Nötkreatur
Upplöjd (utvintrad) areal 116
Utbildning 208–210
Utgifter i jordbruket
per företag 183
totala 179–180
Utgödsling, automatisk JÅ 1979 79
Utgödslingsanläggning 57
Utjämningsområden JÅ 1984 15, 17
Utrikeshandel
jordbruksprodukter och livsmedel 174–176
trädgårdsprodukter JÅ 1984 216B
Utsäde
betat 65
statsplomberat 64–65
Utsädesmängd för spannmål 65
Utvintrad (upplöjd) areal 116

V
Vall, se Slåttervall (Betesvall)
Vall till fröskörd 85
Vallbaljväxter, utsäde 64
Vallgräs, utsäde 64
Vallhö, priser 188
Vallinsådda arealer JÅ 1984 100
Vallskördens kvalitet 113
Vallväxter, statsplomberat utsäde 64
Vax 165
Vegetabiliska produkter
export 176
import 176
importbidrag 197
införselavgifter 196–197
konsumtion 172–173
priser 188
produktion 105–109, 166–167, 217
Vete
antal företag 79
förmalning, lager 166
hektarskörd 96
kvalitet 111–112
normskörd 205
odlad areal 79
priser 188
skördesätt JÅ 1979 137
skördetidpunkt 119
skördeutfall 118
skördeutsikter 117
sorter 91
såtidpunkt 119
totalskörd 105
upplöjd areal 116
utsädesmängd 65
vallinsådd JÅ 1984 100
växtperiodens längd 120
övervintring 115
Vetekli, priser 188
Vicker (och foderärter)
odlad areal 82
skördeutfall 118
skördeutsikter 117
totalskörd JÅ 1984 142
Vidareförädling 167–170
Vitsenap, se Oljeväxter
Våroljeväxter
kvalitet 114
skadeorsaker JÅ 1984 115
utsäde JÅ 1976 150
Vårraps, se Oljeväxter
Vårrybs, se Oljeväxter
Vårråg, se Råg
Vårstråsäd, utsäde 64
Vårsäd
kvalitet 111–113
skadeorsaker JÅ 1984 115
Vårvete, se Vete
Världsmarknadsprisindex 187, 189
Växthus
antal nybyggda JÅ 1981 65
byggnadssätt JÅ 1975 95
yta 123, 128
Växtnäringsämnen
handelsgödsel 68–69
mikronäringsämnen 67
Växtperiod 120
Växtsjukdomar, medel mot 70–72
Växtskyddsmedel 70–72

Y
Yrkesskador inom jordbruk m m 40B
anställd arbetskraft JÅ 1979 58
Yttre rationalisering 199–200

Å
Åker
arealens användning 77–89, 216
definition 12
fördelning på företagarekategorier 19
fördelning på storleksgrupp 15
systemtäckdikad areal 58–60
JÅ 1984 69
total areal 89,215
ägd resp arrenderad areal 13
Åkerbönor 82
Åkervärde 44
Åldersfördelning 36–37
Årsförtjänster JÅ 1973 67–69 JÅ 1976 77
Årsväxt 115–122
Åsnor och mulåsnor 218
Återväxt på slåttervall 100, 108
Återväxtområden 227–228

Ä
Ägarekategorier inom jordbruk 12, 18–19, 45
Ägd åker 13
Ägda företag 13
Ägg
kläckning 170B
partihandelns invägning 170
priser 188
produktion 170
Svensk ägghandel 197
Ägoslag
annan mark 11, 41–42
annan gräsbärande mark 12
betesmark 11, 41–42, 215
kultiverad betesmark 12
skogsmark 11, 41–42, 215
åkermark 11, 41–42, 215
övrig mark 12, 215
Ärter, se Kokärter

Ö
Övergångsbidrag JÅ 1979 275
Övervintring, medelomdömen 115
Övervärde JÅ 1981 55–56
Övrig mark
areal 215
definition 12

Jordbruksstatistisk årsbok ger en samlad redovisning av den svenska jordbruksstatistiken med uppgifter om företagsstruktur, arbetskraft, maskiner, växtodling, husdjursskötsel, ekonomiska förhållanden m m.

Årsboken innehåller resultatet från ett sextiotal undersökningar utförda av SCB och andra myndigheter samt av organisationer och föreningar med anknytning till jordbruket. Förutom sifferuppgifter för län och större områden lämnas beskrivningar av undersökningarnas uppläggning samt information om var utförligare redovisning finns.

SCB

ISBN 91-618-0118-6
ISSN 0082-0199